

ŽIVÁ
DÍLA
MINULOSTI

PRÓZA
ČESKÉHO
STŘEDOVĚKU

CENTRUM MEDIEVISTICKÝCH STUDIÍ

4259700273

PRÓZA
ČESKÉHO
STŘEDOVĚKU

ODEON

CMS A 37

274c

POČÁTKY ČESKÉ BELETRIE

Prozaická literární díla českého středověku jsou jako celek méně probádána než produkce básnická. Důvod lze spatřovat mimo jiné v tom, že prozaická produkce se začala systematicky rozvíjet později než literatura veršovaná, až po polovině 14. století, pokud jde o díla psaná česky, a že je tematicky spjata ještě víc než středověké básnictví s okruhem mezinárodně rozšířených témat, příznačných pro křesťanský středověk. Pro badatelské generace minulých epoch, které oceňovaly na předním místě látkovou originalitu či přinejmenším svébytnost, měla proto z literárního hlediska značně menší přitažlivost než veršovaná tvorba, kterou začleňoval už sám tvar a povaha verše na první pohled zřetelněji do souvislostí domácího slovesného vývoje. Prozaická produkce byla ovšem velmi důležitým, ceněným a hojně využívaným pramenem pro studium starých vývojových etap národního jazyka a jednotlivým jejím dílům se dostalo poměrně mnoho pozornosti z hlediska srovnávacího studia látkoslovného, záhy a s plným důrazem byla po právu ceněna díla spjatá se jmény význačných tvůrců (např. dílo Tomáše ze Štítného), avšak poměrně dlouho — vlastně až do třicátých let našeho století — bylo třeba čekat na to, aby se v české středověké próze začal za podstatného přispění novějších badatelských přístupů a metod spatřovat jev, který má vlastní uměleckou ústrojnost, spočívající — jako ostatně vždy — v prolnutí ideových obsahů a směřování s prostředky dobově působivého sdělení.

Práce na odhalení konkrétní dobové podoby této ústrojnosti v české středověké próze je spjata především se jménem předčasně zemřelého medievalisty Jana Vilikovského (1904—1946). Věnoval tématu studie průkopnického vý-

znamu (Kazatelství a počátky české prózy, Staročeský Pasionál a Život Krista Pána, Tkadleček) i významnou edici Próza z doby Karla IV. (1. vydání 1938, 2., pozměněné vydání 1948). Ta byla sice určena jako čtenářské vydání širšímu, nejen odbornému okruhu zájemců o literární minulost, ale zapůsobila na rozvoj vědecké práce v této oblasti víc než leckteré dílo speciálního zaměření. Vilikovský svým výběrem především ukázal na bohatství i funkční, tematickou a tvarovou rozrůzněnost v próze českého středověku. Přínosem Jana Vilikovského bylo to, že obrátil stejnou měrou pozornost na prózu vytvářenou v druhé polovině 14. století česky i latinsky a že poukázal na vzájemné vztahy obou těchto větví prozaické produkce, vymezených především funkčně, a na význam proměny těchto funkcí pro literární vývoj.

Náš výbor vychází z podnětů, které studiu české středověké prózy zanechalo iniciátorské dílo Jana Vilikovského, a snaží se přihlídnout k otázkám, které se vynořily v souvislostech další literárněhistorické práce od sklonku čtyřicátých let. Úvodem k výboru je třeba především vymezit cíl, který sleduje, a naznačit způsoby, kterými tohoto cíle usiluje dosáhnout.

Na rozdíl od zmíněné antologie Jana Vilikovského nám jde především o to, abychom umožnili seznámení s vybranými památkami české středověké prózy jako s celky, ne tedy už s pouhými ukázkami, třeba sebecharakterističtějšími. Tím už je řečeno, že vzhledem k rozsahu knihy je nezbytné omezit se — ve srovnání se širokou paletou, předstřenou Vilikovským — jen na výběr úže vymezeného okruhu textů. Při výběru jsme se řídili různými hledisky včetně zřetele k tomu, které texty jsou v jiných edicích běžně dostupné. Snažili jsme se zvolit především takové památky, které přes nepochybnou dobovou příznačnost a širší kulturněhistorickou důležitost i přes svůj význam pro vývoj literatury zůstávaly dlouho stranou literárněhistorického zájmu, nebyly už dlouho vydány (román o Alexandrovi, Evangelium Nikodémovo), popř. nebyly dosud vydány vůbec (Poručenství dvanácti patriarch) a u kterých

samo jejich zpřístupnění poskytuje naději, že budou po zásluze uvedeny do zorného pole širšího čtenářského okruhu i odborných zájemců. Dalším hlediskem uplatněným při výběru textů byla snaha představit pokud možno vyšší celistvosti, které dochovaný materiál vytváří, a neodtrhávat od sebe skladby, jejichž vzájemná souvislost je patrná, popř. je v textu výslovně vyjádřena. Byly-li proto vedle téměř neznámého prozaického Alexandra a známějšího Apolóna zařazeny i mnohem populárnější povídky o Štilfridu a Bruncvíkovi, vytvářející diptych, stalo se tak jednak proto, že těmito čtyřmi texty se spolu s rozsáhlou, v nedávné době edičně zpřístupněnou Kronikou trojanskou prakticky vyčerpává repertoár jazykově české středověké prózy s tematikou chápanou vzhledem ke způsobu zpracování jako tematika „rytířská“, jednak proto, že přímá konfrontace s ostatními texty dovoluje víc než co jiného odhalit v obou známějších památkách rysy, které je váží s příbuznou literaturou té doby. Podobně jsme v oblasti skladeb, které rozvíjejí dobově příznačným způsobem epické látky čerpané z bible, zvolili tři památky spjaté s postavou Josefa Egyptského a jako ukázkou zpracování látek novozákonních Evangelium Nikodémovo a legendu o Veronice, opět skladby se zřetelným vzájemným vztahem. I volba ostatních skladeb pro výbor se řídila snahou, aby přispěly k dokreslení celkové povahy, jednotlivých charakteristických rysů a rozmanitých funkcí české umělecké prózy předhusitského období.

Způsobem zpracování se náš výbor liší od antologie Vilikovského především díky tomu, že v soudobé knižní produkci si vydobily zasloužené místo a zájem takové edice starších českých textů, které moderním pravopisným systémem zprostředkovávají původní jazykovou podobu památek. Vytvářejí se tak předpoklady k tomu, aby se u čtenářů i ve vědeckém výzkumu uplatnily náležitě ty z uměleckých vlastností památek, které jsou spjaty s jejich původní jazykovou podobou.

Stranou jsme ponechali latinskou prózu českého středo-

věku a otázky jejich vzájemných vztahů s produkcí českou. Tomuto obsáhlému tématu, vlastně celému souboru dílčích témat a problémů, bude třeba věnovat samostatné publikace, monografie, edice i péči překladatelskou.

Za přední literárněhistorický cíl výboru pokládáme nezbytnost poukázat na světonázorovou a uměleckou celistvost české středověké prózy. Dosavadní literárněhistorické práce většinou od sebe oddělovaly z potřeb výkladové přehlednosti a pedagogicky podmíněného třídění prozaické skladby s náměty „světskými“ a „náboženskými“. Sám materiál ukazuje, jak je takové třídění vnějškové a v podstatě anachronistické. Všechny složky české umělecky koncipované prózy, uplatňující velmi výrazně zábavnou, popř. zábavně naučnou funkci, se společně rozvíjely v souřadnicích určených středověkými představami o světě a o životě. Nebyl z dobového hlediska žádný podstatný rozdíl mezi románem o Alexandru Velikém, zpracovávajícím život historické postavy, a povídkou o Josefu Egyptském, rozvádějící biblické podání z první knihy Mojžíšovy, nebo legendou o Veronice, sprádající epický děj z rozmanitých motivů orientálních, antických a křesťanských výpravných tradic. Dobové myšlení nepochybovalo o historické autentičnosti biblických dějů a rozvíjelo epické podněty bible prvky známými ze života vlastní doby. Jako záruka pravdivosti legendických vyprávění fungoval odkaz na jejich starobylost nebo na literární či teologickou autoritu, s jejímž jménem mohla být ta která legenda v nějakém smyslu spojována. Historicita Alexandrovy postavy se dostávala z moderního hlediska do povážlivého rozporu s výpravnými přídávky, které kolem ní nakupila staletá tradice literárních ztvárňování a obohacování z autoritativních souhrnů dobového vědění o světě, o přírodě i o minulosti, jak je představovaly četné středověké encyklopedie a „sumy“, které v mnoha směrech překonávaly svou fantastičností všechny představy, jichž se mohl dobrat ve středověku jedinec, vázaný svou existencí a zkušenostmi na více či méně omezený okruh známého světa. Etické zaměření děl bylo v podstatě shodné, ať šlo o skladby pocházející z látek, které jsou původem

jednou světské, jednou náboženské, protože byl téměř ve všech případech určen křesťanským názorovým horizontem původců, šířitelů, překladatelů i čtenářů takových děl. Je to rys v naprosté většině středověkých prozaických — a ostatně nejen prozaických — památek tak evidentní, že pozornost badatelů upoutal naopak ojedinělý případ opačný: antický román o Apolloniovi Tyrském (Apolónovi) se stal za středověku velmi oblíbenou četbou po celé Evropě, byl překládán do národních jazyků a upravován, aniž byl podstatněji měrou přizpůsoben požadavkům křesťanské stupnice hodnot. I české zpracování látky stojí uvnitř ostatní dobové umělecké prózy po té stránce poměrně osamoceně, třebaže je s ní v jiných směrech spojeno příznačnými souvislostmi. Jsou to detaily, které se vyskytují v skladbách s rozmanitou tematikou a svědčí o vzájemné propojenosti všech památek, které se mohou dnešnímu čtenáři jevit na první pohled jako rozdělené na větev „světskou“ a „náboženskou“. Je třeba mít na paměti, že většina literární a vůbec písemné produkce byla tehdy soustředěna v rukou duchovenstva. Nazíráme-li zmíněný domnělý protiklad „světskosti“ a „náboženskosti“ z tohoto hlediska, ukáže se, že šíře dobového zájmu o výpravné látky zahrnovala obojí a zřetel k původu a druhu hrdinů při tom nebyl rozhodující.

Pojetí české středověké prózy jako ideově umělecké celistvosti (zahrnující ovšem i památky do našeho výboru nepojaté) je proto zdůvodněno povahou materiálu samého a je na místě pokusit se o vytčení některých rysů, které jsou této celistvosti společné.

Výrazným rysem středověké umělecké prózy je její apokryfní povaha. Za apokryfy (z řeckého *biblia apokryfa* — skryté knihy) se označovaly skladby družící se tematicky i způsobem zpracování k biblickému podání, které se však z jistých důvodů vymykaly z okruhu textů uznávaných církví za knihy „zjevené“; ty vytvářely kanonické, věroúčně závazné znění bible. Z církevního hlediska se apokryfy pokládaly za knihy nepravé, podvržené, a proto vyloučené z veřejného užívání při bohoslužbě. Neznamená to ovšem,

že apokryfy nutně směřovaly proti církevnímu učení. Mohly se však uplatnit především u jiných společenských skupin, než pro které platilo věroučné závazné církevní vymezení. Ve stopách dávných apokryfů, o jejichž přináležitost k bibli se vedly spory, vznikaly postupně i nové, které odpovídaly zájmu mimocírkevních vrstev o epicky rozpředené osudy biblických postav atp. a stávaly se oblíbenou četbou. Apokryfní povahu sdílejí proto české památky se značnou částí latinské zábavné a zábavně naučné prózy středověku i s analogickými projevy v rozvíjejících se národních literaturách.

Apokryfičnost se uplatňovala ovšem hlavně ve vztahu k bibli, ale podobným způsobem se rozprádaly rozmanité zmínky v textech různého druhu i tradice vízící se k lokalitám, k hmotným památkám atp., pokud poskytovaly podnět k epickému uchopení a rozvedení. Stejně jako starozákonní vyprávění o vyhnání prvních lidí z ráje vzbuzovalo zájem o jejich další osudy (tomuto zájmu vyšel vstříc snad už v 1. století n. l. apokryf o Adamovi a Evě) a jako epicky objasňovalo velmi obratně Evangelium Nikodémovo (asi z 6. století) náznakové podání evangelií o Kristově sestoupení do pekel, vyšel někdy na sklonku 14. století původce diptychu o Štilfridu a Bruncvíkovi patrně ze svérázně interpretované zmínky v Dalimilově kronice k povídkovému výkladu o proměnách českého panovnického erbu, tedy „apokryfu“ vzhledem k české historii. Podobně se různá podání o očištění sv. Patrika v Irsku stala po polovině 14. století východiskem ke vzniku latinského Jiříkova vidění, odpovídajícího na jedné straně zájmu irské hierarchie o papežské uznání proslulého poutního místa, na druhé straně vztaženého k politické situaci na jihu Itálie v době, kdy ji dočasně ovládal uherský král Ludvík Veliký jako král sicilský; to zřejmě proto, aby se nereálnému ději dostalo reálného zakotvení a zvýšila se tím jeho věrohodnost. Je příznačné, že v stručném českém zpracování Jiříkova vidění ještě z předhusitského období jsou tyto vazby k historické realitě prakticky úplně setřeny a do popředí vystoupily jiné rysy, přímo církevně agitační, které sice apokryfický cha-

rakter památky do značné míry zastřely, ale nikdy docela neodstranily. Apokryfičnost není ostatně cizí ani rozsáhlému románu o Alexandru Velikém, a to hned v dvojnásobném smyslu: je to apokryf vzhledem k relativně autentickým zprávám o Alexandrově životě, ale v jistém smyslu je to i apokryf biblický, protože v biblické První knize makabejské je na počátku zmínka o Alexandrově boji s Dariem. Zmínka má sice jen datační funkci, ale stačila k tomu, aby dala např. v české Zmrzlíkovské bibli (1414) podnět k iluminaci zpodobující tento boj. Výtvarný doklad tedy svědčí jednak o tom, jak byla v té době Alexandrova postava v Čechách populární, jednak o dobovém chápání souvislosti mezi historií biblickou a nebiblickou. O dobovém chápání příbuznosti mezi obojím typem textů svědčí ostatně i skladba některých rukopisných sborníků, v nichž jsou díla obojího druhu zachována. Třebaže jsou hojnější případy, kdy jsou v jednom rukopise zapsána díla, která jsou si tematicky blízká (např. cyklus skladeb týkajících se Josefa Egyptského, Evangelium Nikodémovo a legenda o Veronice, jednotlivé části bible spolu s apokryfy, které se k nim váží), nechybějí ani případy spojení „náboženských“ a „světských“ próz v jediném rukopise. Obojí se ostatně podle dobových zvyklostí mohly stát a také stávaly předmětem duchovního výkladu a tím se rozdílly mezi nimi ještě více stíraly.

Pohled na úže vymezený okruh středověké prózy jazykově české nemůže přejít otázku po podílu, jaký v ní mají na jedné straně díla přejatá a přeložená a na druhé straně díla vzniklá v Čechách už v národním jazyce.

— Převážně jde o překlady evropsky rozšířených děl latinských. Jen malý zlomek celku — odhlédneme-li od památek se speciálními funkcemi, jako byl např. vlastní životopis Karla IV. — lze označit za díla autochtonní, v Čechách a pro českou společnost vzniklá, pro něž — pokud jsou jazykově česká — není latinská nebo jinojazyčná předloha. Patří k nim zejména Štilfrid a Bruncvík. Nelze ztráct ze zřetele, že hledisko původnosti není pro středověk v žádném případě hlediskem hodnotícím. Aby se stalo pro dané

období účelným nástrojem literárněhistorického poznání, musí být ještě dále specifikováno. Podstata věci spočívá v tom, že „překlady“ nebyly ve značném počtu případů víceméně přesné převody z jazyka do jazyka, nýbrž zpracování o předlohu sice opřená, ale leckdy dosti volná a vnášející do díla překladelův, resp. upravovatelův vlastní přínos. Naopak v „původních“ dílech lze shledat množství prvků přejatých z děl, která náležejí k nadnárodní středověké pokladnici vědění (encyklopedie, sumy), nebo z jiných literárních projevů (básnických stejně jako prozaických) domácích i cizích. (Nejbohatší je z tohoto hlediska povídka o Bruncvíkovi, věčný a vděčný objekt zkoumání tohoto typu.) „Původnost“ prací toho druhu spočívá převážně v přeformování motivů a prvků nejrůznějšího původu a jejich ztvárnění do nového celku. Hledisko původnosti nemá tedy vůči próze českého středověku zvláštní důležitost. Mnohem podstatnější je to, že produkcí obojího typu se české prostředí vyrovnávalo v národním jazyce s motivy, látkami a konkrétními díly, která patřila k hodnotám nadnárodní a přitom národnostně diferencované středověké kultury, a zařazovalo se tím do evropského kulturního společenství.

V latinské i české středověké próze, v rámci té české pak stejně v textech přeložených, přepracovaných i autochtonních se rýsuje též obraz světa, podmíněný stavem dobového společenského vědomí, tedy též vztah k realitě historické, zeměpisné atd., k jevům pro tehdejšího člověka nevysvětlitelným jinak než poukazem na nadpřirozenou moc. Tato jednota v základních vztazích, na níž mělo nemalý podíl dobové pojetí pravdivosti (její zárukou byl ve větší míře názor uznávaných autorit než zkušenost a racionální úsudek), neznamená ovšem názorovou jednotu ve všem všudy, a zejména ne uniformitu ve funkčním zaměření. V daném rámci zůstávalo široké pole možností pro to, jak některé motivy i ze známých dějů vyzvednout nebo potlačit, obohatit je kontaminací s jinými, jak podtrhnout dobovou aktuálnost některých prvků podle zájmu určitých společenských skupin, jak zaměřit jednotlivá díla do různých vrstev spo-

lečnosti, pokud v té době měly už možnost aspoň pasivně participovat na literárním životě. (V tom smyslu je příznačný např. rozdíl mezi Jiříkovým viděním a Tkadlečkem.) Přinejmenším část těchto vlastností je literárněhistoricky v hlavních rysech postižitelná podrobnější analýzou a interpretací textu, třebaže se taková práce vždy nutně potýká se základní těžkostí: u většiny památek chybí totiž přesnější datace vzniku. Rukopisy, v nichž se dochovaly, pocházejí většinou až z 15. století (beze zbytku to platí o skladbách zařazených do našeho výboru). O době, kdy díla skutečně vznikla, se dohadujeme hlavně podle archaismů v jejich jazyce. Není to ovšem způsob, který by umožňoval zvláštní přesnost datačního odhadu: jazyk se nevyvíjel tak rychle, aby bylo možno stanovit jeho proměny přesněji než na půlstoletí. Nadto je známá skutečnost, že rukopisně dochované texty staré literatury vykazují značnou variabilitu včetně změn jazykových. Jestliže se tedy texty památek, které vydáváme, zachovaly vesměs až v rukopisech z 15. století, a to většinou z jeho druhé poloviny, je to na jedné straně vítané svědectví o tom, jak dlouho texty byly v literárním oběhu (zvlášť když se jich značná část objevovala později hojně jako knížky lidového čtení od 16. až do 18. a 19. století) a jak bylo opisování provázeno čtenářským zájmem, který se projevoval písařským zasahováním do textů. Na druhé straně však vypovídají pozdní rukopisy jen málo o době vzniku skladeb a o jednotlivostech jejich původní podoby. Jen ve výjimečných případech nacházíme potvrzení časového odhadu v citacích, např. v Štítného odkazu na „knížky, ješto jsou o všech synech Jakubových“, nebo v hlediscích relativní chronologie, např. ve zjištění, že Štilfrid vznikl až po zlomkovitě dochované české Větší růžové zahradě a Bruncvík po českém zpracování veršovaného Vévody Arnošta. Tato zjištění posouvají vznik obou prozaických povídek s jistou pravděpodobností až někde ke sklonku 14. století nebo na rozmezí 14. a 15. století. Podobně poskytuje umělecko-historické zjištění o kultu Alexandra Velikého na dvoře Václava IV. určitý předpoklad k domněnce, že české znění

románu o Alexandrovi pochází rovněž spíš z doby Václavovy než Karlovy. Naproti tomu biblické apokryfy vznikly patrně o něco dříve, v přímém sousedství se vznikem souborného českého biblického překladu.

Ani sám překlad bible není možné při úvahách o počátcích zábavné prózy pustit ze zřetele. V souvislosti se studiem českého biblického překladu se došlo k názoru, že kniha Tobiášova byla přeložena samostatně a dříve než mnohé jiné části bible a že zřejmě fungovala jako zábavná četba. U jiných úseků bible — třeba u vyprávění o Samsonovi — se v rukopisném podání uvolňovala bezprostřední závislost na latinském textu Vulgáty; v některých pozdějších rukopisech a tiscích (např. v Pražské bibli) nabývaly povahy duchovních povídek. Příklad Knihy Tobiášovy spolu s archaickými rysy v jazyce povídky o Adamovi a Evě a jinými známkami značného stáří u apokryfických povídek biblického východiska naznačuje, že to byl právě překlad bible, co značnou měrou přispělo k dřívějšímu vzniku próz, které na ni tematicky navazovaly. I jazykový materiál byl pro ně lépe připraven v slovní zásobě, propracované českým kazatelstvím, zatímco tlumočníci takových děl, jako byl Alexander a Apolón, se musili potýkat s problémy, před které je stavěla latinská slova, pro něž tehdejší čeština neměla běžně známé ekvivalenty. V této souvislosti se znovu potvrzuje význam díla mistra Klareta a jeho družiny: slova *Litvéné* (ve významu barbaři), *lučák* (házečí prak), *mázdra* (pergamen) aj., užitá v Alexandrovi, jsou jinak dříve doložena pouze z klaretovských slovníků, přídavné jméno *nekázný* (krvesmilný) v Apolónovi je odvozeno od substantiva *nekáznost* (incest), známého v tomto specializovaném významu jen z Klaretova Vokabuláře. Novotvar *nahlásky* (furie) je znám pouze z českého Alexandra, nemají jej ani klaretovské slovníky, třebaže se typologicky hlásí ke klaretovské škole. I jinak obsahují prozaické zábavné památky z předhusitské doby velké lexikální bohatství včetně rozmanitých významových odstínů slov i odjinud dobře známých; svým způsobem to dokazuje i slovníček, připojený k našemu výboru.

Řadu zábavných a zábavně naučných próz českého středověku spojuje navzájem princip putování, které hrdina vykonává, aby jeho pomocí a prostřednictvím dosáhl nějakého cíle. Alexander Veliký putuje vzdálenými zeměmi, aby dosáhl světovlády, cílem poutí Štilfrida a Bruncvíka je dosáhnout vylepšení českého panovnického erbu, bezděčným putováním se naplňuje barvitý osud tyrského krále Apolóna, putuje i hříšný uherský šlechtic Jiřík, aby dovršil pokání, které si sám uložil, a dosáhl odpuštění hříchů. Lze říci, že putování v různých variantách je jedním z nejfrekvencovanějších kompozičních principů středověké zábavné prózy. Jiným je sledování celého průběhu hrdinova života, např. v povídce o Adamovi a Evě i v cyklu josefovském — zatímco bible líčí u řady postav jen část jejich životních osudů, apokryfické skladby doplňovaly toto líčení vylíčením jejich celého života; přitom je příznačné, že tyto doplňky naopak někdy ponechávají stranou momenty, které jsou biblí v dostatečné šíři vypsány, z toho důvodu, že jsou epicky málo nosné (např. v té variantě Života Josefova, kterou vydáváme, je vynechán výklad o Josefově umění vykládat sny), nebo je nahrazují pouhým odkazem na příslušnou pasáž biblického podání (viz Život Josefův, Poručenství dvanácti patriarch).

Oba zmíněné kompoziční principy se někdy uplatňují v rozmanité mšce zároveň: rovnoměrně v románu o Alexandrovi, naproti tomu v povídkách o Štilfridu, Bruncvíkovi a Apolónovi je zřetel k obsáhnutí celého hrdinova života zredukován na zautomatizovanou závěrečnou formuli a do popředí vystupuje princip putování, popř. děje, příhody a dobrodružství, kterými hrdina za putování prochází. Ukazuje to, že i poměrně omezené kompoziční principy středověké výpravné prózy poskytovaly dost možností pro rozvinutí rozmanitých typů vyprávění.

Putování umožňovalo rovněž přivést hrdiny do styku nejen se vzdálenými končinami známého světa, ale i s protikladem mezi světem, který byl znám i čtenářům, a rozmanitými podobami a koncepcemi „antisvěta“. Alexander Veliký se ve vzdálených krajích Indie setkává s národem

Bragmanů, jejichž životní názory a zvyklosti jsou přímým opakem životního stylu a tužeb světovládců Alexandra a jeho druhů. V Jiříkově vidění je „antisvět“ tradiční křesťanská představa zasnění (lokalizovaného rovněž na konec světa, do vzdáleného Irsku). V Bruncvíkovi prochází hrdina v závěru svého putování velmi podobně jako rytíř Jiřík různými podobami pekla (a pomáhá mu z nich kouzelný meč právě tak, jako Jiříkovi pomáhá modlitební formule, fungující ve skladbě jako magické zařkání); velmi příznačně se Bruncvík v závěru svého putování ocitá působením ďábelských mocností před Prahou „na rozhraní“, tj. na místě, odedávna v tradiční představě spojovaném s nečistými silami světa i společnosti. Konfrontace s antisvěttem poskytuje ve všech zmíněných vyprávěních příležitost, aby zřetelně vystoupily rysy hrdinů povídkami demonstrované (Alexandrova zpučnost, Jiříkova zbožnost, Bruncvíkova statečnost). Právě jimi bylo možné uvádět výpravné prózy do platné středověké hierarchie hodnot.

Pozornému čtenáři neunikne, že skladby zařazené do našeho výboru jsou mezi sebou spjaty i sítí motivických a jiných souvislostí, paralel a podobností (za zvláštní upozornění stojí např. to, jaké oblibě se těšilo vkládání celých listů do vyprávění). Podobné vazby je však spojují i s památkami, které zůstaly stranou našeho výběru. Vysledovat je a zhodnotit jejich smysl, druhy, jejich příznačnost a význam pro literárněhistorické poznání je teprve věcí budoucího studia stejně jako zkoumání vzájemného poměru mezi celými památkami, které spolu zřetelně souvisí (např. povídka o Adamovi a Evě s „pekelným románem“ Solfernus, táž povídka s legendou o dřevu kříže). Za podrobnější studium nepochybně stojí i otázka, jak se tato vrstva prozaické tvorby rozvíjela dál a jaká byla její úloha při formování zábavné, beletristické prózy v české literatuře následujících staletí. Množství prvků blízkých pohádkám, které jsou v skladbách našeho výboru na první pohled patrné, vede k zájmu o to, jaký je vzájemný vztah mezi středověkou výpravnou prózou a folklórní pohádkou. Na

všechny tyto otázky nemůže náš výbor dát uspokojivou odpověď. Není to kniha uzavírající dovršenou etapu badatelského úsilí. Jejím smyslem a záměrem vydavatelů je naopak to, aby zájem o podrobnější studium rozsáhlého problémového okruhu podnítila.

Jaroslav Kolár

Alexander

*Tuto se počíná Alexander, král macedonský,
kterýžto vešken svět přemohl a pod se podmanil
a všem králům múdrú řečť jim odolal,
buďto na vodách, na horách, na rozličných zvířatech,
všecko přemohl a zkrotil.
Kapitola první.*

234a₁

5

Najmúdrější zajisté Ejipští, umějíce země a vodyorské i znajíce řád nebeský, totiž hvězdárský běh a hnutie i oblohy, vydali sú se všemu světu skrze výsosť uměnie a skrze známost učenie hvězdárského anebo čarodějného, nebo pravie o Anektanabovi, králi ejipském, že jest byl člověk vtipný v hvězdárství i v počitedlném umění, také ve všech věcech dospělý. I stalo se jest, když jeden den jemu bieše zvěstováno, že Xerses, král perský, s mocnú rukú nepřátelsky na / něho táhne, i nehnul jest svým rytieřstvom, aniž vojska pripravoval, ale šel jest sám do své ložnice, a vzav lakvici měděnú, i vлил jest v ni vody dešťové, a drže prut měděný v ruce, skrze kúzedlné čarovanie svolal jest duchy povětrné i srozuměl jest na lakvici, že množstvie bárek a lodí na něho táhne mocně. A biechu postrčení v strážii kniežata a rytieřstvo Anektanabovo proti vlasti perské. I přijide jeden z kniežat i vece: „Najvětší ciesaři Anektanabo, věz to, že král Xerses perský táhne s množstvom lidu nepřátelského bez čísla, nebo tu jsú Partové, Médští, Perští, Arabští, Faretští, Argvitští, Kaldejští, Datští, Saretští, Uriánští, Agonští a mnozí jiní lidé, od východu slunce vycházející.“ A když to uslyše Anektanabo, zasmáv se, vece: „Strážie, kteréžť sem poručil, buď pilen, ale však ne jakožto knieže rytieřské dal si nám odpověď, ale jakožto člověk báznivý, nebo moc nezáleží v množstvom lidu, ale v síle umuov. I zdali neviete, že jeden lev mnoho jelenov na běh obrátí?“ A řek to, i šel jest Anektanabo do ložnice na své siení sám a učinil / lodičku z vosku v lakvici, jenž bieše plna vody dšťové, a drže v ruce prut palmový a hledě na ni, i poče všemi svými silami kúzlití. I vidieše, kterak Ejipští biechu poraženi nátiskem mnohých korábuov barských. A ihned proměniv sobě rúcho a oholiv sobě bradu

10

15 234a₂

20

25

30

234b₁

35

i hlavu, i vzal jest s sebou zlata, což jest mohl unést, a také
což jemu bieše potrebie k hvězdárství a k zvykání řemeslu
čarodějnému, i utekl jest z Ejipta do té vlasti, jenž slóve
Pelesius. Potom přišel jest do múřenínské země a tu se jest
5 oblekl v plátěné rúcho a tak jest chodil jakožto prorok
ejipský. Mezi tím přišel jest do Macedonie i tu bydlěše
v neznámosti, a ktož k němu přicházieše, každému zjevně
kúzlováše. Ale Ejipští, když sú viděli, že Anectanabus ne-
muož nalezen býti, brali sú se k bohu svému najvyššému,
10 jemužto jméno bieše Serapis, prosiec, aby jim o jich králi
úplně dal odpověď, ale Serapis jim takto odpověď, že
„Anektanabo, král váš, bral se jest z Ejipta k králi perskému,
jenž vás všech k svému cesařství podrobí, ale po malém
času vrátí se k vám, svrha s sebe starost, a pomstíť vás nad
234b₂ 15 vašimi nepřátely a podrobí / je vám.“ Tu odpověď Ejipští
příjemše, ihned sú učinili kráľuov obraz z črného kamene
ke cti Anectanabovi a napsali sú k jeho nohám ty odpovědi,
aby to v budúcích časiech bylo pamatováno. Ale Anecta-
nabus v Macedoní bydlěše v neznámosti.

20 *Tuto se čte, kterak Anectanabus všel jest na sien
k kráľovně Olympiadě.
Kapitola druhá.*

Mezi tím Filip, král macedonský, vyjel bieše na vojnu do
jiných zemí. Tehdy Anectanabo všel jest na sien, aby viděl
25 kráľovnu, a spatřiv krásu její, i zastřeleno jest srdce jeho
a v žádosti její zapálil se jest. A drže její ruku, pozdravi jie,
a řka: „Zdráva, kráľovno macedonská,“ nerodi jie nazvati
paní. K tomu odpověď kráľovna: „Zdráv buď, mistře, při-
stup blíže i sedíž.“ A když sede, otázka jeho kráľovna Olym-
30 piades: „Pravda-li jest, že jsi ejipský?“ Odpověď Anek-
tanabo: „Přepěkně a kráľovské jsi slovo pověděla, když si
Ejipt jmenovala, neb sú Ejipští múdří lidé, že i sny lidem
235a₁ vykládají, zázraky ukazují a ptactvu rozumějí, také / i znají
osudy těch, jenž se urodie. Ano já smyslem vtípným o těch
35 všech jakožto prorok umějí a znám.“ A když to pověď,

i vzhlede na ni žádostivým přivolením. Tehdy vidúci to
Olympiades, že na ni takově vzhlédl jest, vece jemu:
„Mistře, co jsi myslil, hledě tak na mě?“ Odpověď Anek-
tanabo: „Zpomenul sem přepěkně odpovědi bohové, neb
5 sem přijal od nich odpověď, že mám hleděti na kráľovnu.“
A to řka, ihned jest vyňal z řader divnú dcku z drahého
dřeva ebanus a slonovú, zlatem a stříbrem ozdobenú, jenž
jmějieše na sobě tři okrslky. První okrslak držieše v sobě
dvanácte rozumností, druhý okrslak jmějieše dvanácte
10 zvieřat, v třetiem okrslku slunce a měsíc stáše. Potom
otevřel jest konvici slonovú a vyňal jest z nie sedm hvězd
přestkvúcích, jimižto mohl hodiny rozeznati a narozenie
člověcie, a sedm kamenuov rytých a k tomu dva kameny
ustavená k ostraze lidské. I vidúci ty věci kráľovna Olym-
piades, vece k němu: „Chceš-li, ať bych věřila, pověz mi
15 léto, den a hodinu narozenie kráľovo.“ A když to pověď,
vece kráľovně: „Toť jest velmi snadné rozeznati, než jáť /
tobě pravím: Chceš-li ty co jiného ode mne slyšeti?“
235a₂ I vece kráľovna: „Chci ráda,“ i vece jemu: „Milý mistře,
pověz mi, co se má přihoditi mezi mnú a kráľem Filipem,
20 neb tak lidé pravie, jestliže se král Filip z vojny vrátí, že
mne od sebe zažene a jinú sobě pojme za ženu.“ Vece jí
Anektanabo: „Křivduť pravie. Ale dřieve, nežli mine ně-
koliko časuov, staněť se, co si řekla. A mezi tím, chtěj aneb
nechtěj, budeť tě Filip za ženu mieti.“ K tomu kráľovna
25 vece: „Prosím tebe, aby mi zjevil všecku pravdu.“ Od-
pověď Anektanabo: „Jeden z největších bohuov ožení se
s tebú a pomuož tobě ze všech protivností.“ Vece Olym-
piades: „Prosím tebe, mistře, pověz mi, kterakú zpuosobu
má ten buoh?“ Odpověď Anektanabo: „Aniť jest mladý,
30 ani starý, ale středniehoť jest věku, maje na čele dva rohy
beranie a bradu šedinami ozdobenú. A protož líbí-liť se,
buď jemu hotova tuto noc, neb uzříš jeho a ve snách lehne
s tebú.“ Vece kráľovna: „Ne jakožto proroku nebo bohu,
ale jako bohu najvyššiemu budu se klaněti.“ A ihned
35 Anektanabo, požeňnav kráľovny, šel jest ven z sieni, a vyšed
z sieni, ihned šel jest na pusté miesto, vyryv kořenie a zetřev
je, pobral jest tuk a smiesil jest s kúzlováním / skrze potvory
235b₁

rozličné, aby tu noc Olympiades viděla boha Amona s ní ležícího a k ní mluvícího. A řka: „Ženo, počalas obrániteľa svého.“ A když by ráno, Olympiades kráľovna, proctívši ze sna, zavola k sobě Anektanabo i povědě jemu sen, 5 jenž bieše viděla. Tehdy on vece: „Dáš-li mi miesto na své sieni, toho boha tváří v tvář opatříš, nebo ten buoh v zpuosobě drakové k tobě přijde, a potom člověčí tvárnost přijma na se, v mém podobenství ukážeť se tobě.“ K tomu vece Olympiades: „Dobře jsi řekl, mistře, vezmi sobě komoru 10 na mé sieni, a budeš-li moci právě toho dolíčiti, jakožto otce toho dietěte budu tě mieti.“ A to řekši, i káza jemu komoru dáti na své sieni. Tehdy v první súmrak noční poče Anektanabo skrže čarodějná kúzla proměňovati se v zpuosobu drakovú a sípě poče se proti komoře Olym- 15 piades proletovati, a všed do komory, vstúpi na lože jejie i poče ji silně objímati a líbati a potom ji pozna. A vstav od nie, udeřiv jje po bříše, i vece: „Toto početie zkurvilé od nižádného nebud' dovedeno nikoli.“ Také jest zklamána Olympiades, že jest s člověkem jako s bohem / ležala. Ale 20 ráno šel jest Anektanabo z sieni a kráľovna by těhotna. A když se poče nadýmami břich jejjí, zavolala k sobě Anektanabo i vece k němu: „Mistře, chciť, aby mi to pověděl, co ze mne učiní král Filip, když se zase vrátí.“ Odpovědě Anek- 25 tanabo: „Neroď se lekati, kráľovno, buoh tobě pomuož Amon tak řečený.“ A řek to i vyjide z sieni i jide z města na pusté miesto, a vyryv kořenie, zetřel jest je a vzal tuk z nich, a popad lakvici, poče kúzlití nad ní, maže ji tiem tukem z kořenie. A to činíše skrže ďábelské přístroje, aby oklamal krále Filipa skrže sen, a tak se jest stalo. A protož 30 té noci zjevil se jest Filipovi ve snách buoh Amon, leže s Olympiadú, jeho ženú, a po skutku jako by viděl jí břicho zašívati a prstenem zapečetiti. A v tom prstenu bieše kámen, na němžto bieše rytá hlava lvová, běh slunečný a meč ostrý. A vece k ní: „Ženo, počala si obrániteľa svého.“ A proctív Filip ze sna, zavola hadače k sobě 35 i povědě jemu sen, kterýžto bieše viděl. Vece jemu hadač: „Filipe / králi, ne od člověka, ale od boha počala jest chot tvá, nebo hlava lvová, běh slunečný a meč ostrý takto se

235b₂

236a₁

nám vykládá, že ten, jenž se má z nie naroditi, obsáhne až do východu slunce a mečem podrobí sobě všechny národy.“

*Tuto se čte, kterak Anektanabo ukázal se jest králi Filipovi
v drakové osobě ve snách.
Kapitola třetie.*

5

A když se jest toto napřed pověděné tak dálo, tehdy v ta doby král Filip bojoval jest s nepřátely svými a svítězil jest, nebo v tom boji zjevil se jest jemu drak, jenž chodieše před ním a jeho nepřátely porážíeše před jeho obličejem a té 10 porážce král Filip divieše se převelmi. Potom král Filip, dokonav všechny své boje, vrátil se jest s radostí zase do Mace- donie. Tu jest kráľovna Olympiades vyšla proti němu a mile jej přivítala i pocelovala jest jej. Tehdy král Filip vzhlédl jest na ni i vece k ní: „Ó Olympiades, komu si se dala okla- 15 mati? Pravímť, / že jsi zhřešila i nezhrčešila, neb jsi násilé od boha Amona trpěla. A což se jest koli nad tebú dálo, to sem já všecko ve snách viděl a opatřil. A protož ode mne i ode všech jiných pro to nebudeš jmieti iżádného porokova- 20 váníe.“

10

15 236a₂

*Tuto se praví, kterak Anektanabo ukázal se jest králi Filipovi,
když jest hodoval s ženú svú i svým rytieřstvom,
v zpuosobě drakové na sieni.
Kapitola čtvrtá.*

20

Jeden den hodováše král Filip, příjev z vojny, s kniežaty svými i s Olympiadú, ženú svú. Tehdy Anektanabo, vzev 25 na se zpuosobu drakovú, jda skrže sien hodujících, tak velice sípieše, že všichni hodovníci velikým strachem byli sú omámeni a zamúceni. I přiblížováše se ten drak k Olym- piadě i položil jest na jejie rameno svú hlavu a poceloval jest ji. Uzřev to král Filip, řekl jest Olympiadě: „Tobět 30 pravím i všem hodovníkuom: Tohoto draka viděl sem v boji, když sem porazil své nepřátely.“ /

*Tuto se čte, kterak malý ptáček, přiletěv do lóna krále Filipa,
i snesl jest vajíce.
Kapitola pátá.*

Po nemnohých dnech, když sedieše král Filip na své sieni,
5 i zjeví se jemu malý ptáček, a vletěv do lóna jeho, i urodil
jest jemu vajíce. To vajíce když upade na zemi, rozbi se
a hned vyleze z něho malitký hádek, a otočiv se okolo
vaječné škořepiny, i chtieše do nie vjíti, a dřieve nežli do
nie hlavu včini, ihned usleče. Uzřev to král Filip, zamúti
10 se velmi i zavola hadače svého, jemužto zázrak vidění
svého povědě. A on jemu odpovědě a řka: „Králi Filipe,
syn se tobě narodí, jenž bude panovati po tvé smrti, a ten
obejde vešken svět a obdrží všechny národy. A prvé nežli
se vrátí zase do země narození svého, smrtí rychlú umře.“
15 A když se přibližováše čas porozenie, tehdy Olympiades
poče stonati, neb se hýbáše břich její. I káza k sobě přijíti
Anektanabovi i vece jemu: „Břich muoj velikými bolestmi
trápí se a mučí.“ Tehdy vece Anektanabo: „Pozdvihněte
236b₂ málo královny s jejie stolice, / nebo v tuto hodinu živlové
20 zamúčení jsú.“ A když to učinichu, ihned jest jie ostala
nemoc. A po malém času vece Anektanabo: „Seď, krá-
lovno.“ A když sede, ihned jest porodila syna. A hned,
jakož to dietě padlo na zemi, tak se jest země třásla mocně,
hrom a blýskanie a zázrakové velicí byli sú po vší zemi
25 a po všem světě. Také v ta doby rozšířila se jest noc daleko
nad den a v tu chvíli jako opuky z oblakuov padaly sú.
Ale král Filip, vida ta znamenie přehrozná, lekl se velmi
a zstrašil se jest. I jide k královně Olympiadě i vece k ní:
30 „Myslil sem, aby toto dietě nikoli nebylo chováno, neb
nenie ode mne pošlé. A rozumiem, že jest od boha stvořené,
neb v jeho narození vidím živly změnéné, však buď chován
na pamět, jako by syn muoj byl, a na miesto syna, jenž sem
měl z jiné ženy, vzejdi.“ A když to tak král povědě, tehdy
to dietě chováno jest se vší pilností. Zpuosoba toho dietěte
35 nebieše ani otcova, ani mateřina, nebo jeho kčice bieše ostrá
jako meč a lvová zdáše se, oči jeho blyštiechu se jako
237a₁ hvězdy, ale barvú rozličnú stkviechu se, jedno /bieše černé

a druhé žluté. Zubové jeho biechu ostří, náhlost jeho horli-
vá jakožto lvová, zpuosoba zajisté jeho moc a zvěhlasnost,
kterúžto jmějieše, tu okazováše. A nazván jest od svých
rodičuov Alexander.

A když to dietě podrostlo, i dáno jest do školy, a když 5
v škole sedieše, tu s svými tovarišky bojováše tak dobře
v učení jako v řeči i v skutku i v rychlosti, vždy obdržuje
kniežecsky. A když bieše dvanácte let v stáří, učieše se
bojovati a chodieše mezi všemi v uodění. Jehožto rychlost
Filip král spatřiv, chválěše jej a vece k němu: „Synu 10
Alexandře, rychlost tvú a rozum umu tvého miluji, a to
skrze skutek, ale sem smuten, že zpuosoba tvá jest mně
nerovná a nepodobná.“ Uslyševši to královna Olympiades,
lekla se jest velmi i zavolala jest k sobě Anektanabo i vece
jemu: „Mistře muoj, pověz mi, co král Filip myslí o mně, 15
neb jest řekl synu mému: Rychlost tvú chválím a vtipnost
tvú, ale sem já smuten, že zpuosoba tvá nikoli se mně ne-
přirovnává.“ Tehdy Anektanabus pomysliv, vece k králov-
ně: „Myšlenie královo nenie škodné izádným činem.“
A obyčejně patřieše na nebe a znamenáše / hvězdu, jenž 20 237a₂
lúcieše žádost Alexandrovu od něho. A uslyšav to Alexan-
der, vece Anektanabovi: „Hvězdu, kterýž počítáš, vidíš-li
ji na nebi?“ Odpovědě Anektanabo: „Ovšem, synu.“ Vece
Alexander: „Muožeš-li mi ji pokázati?“ Odpovědě Anek-
tanabo: „Jdi po mně hodinu noční a ukážíť ji tobě.“ I vece 25
Alexander: „Tehdy ten účinek jest tobě svědom?“ Od-
povědě Anektanabo: „Dosti, synu, jest.“ Vece Alexander:
„Žádám ten běh poznati.“ Odpovědě Anektanabo: „Viem
zajisté, že od syna svého mám smrt vziati.“ A když to vece,
tehdy jide z sieni ven a po něm jide Alexander v súmrak 30
z města. A když biešta nad přiekopem městckým, vece
Anektanabo: „Spatř, synu, na hvězdy, ohlédaj hvězdu
Herkulešovu, kterak se zamucuje, ale Mercurius se raduje,
Joviáše vidím stkvúcieho, osudové moji mně smrt blízku
od syna mého ukazují.“ A když Anektanabo tak na hvězdy 35
hledieše, přistúpiv k němu blíže Alexander, i vstrčí jej do
hlbokosti přiekopa, takto jemu řka: „Nešťastný člověče,
tak tobě slušie umřieti, poňavadž neumieš zemských věcí.

237b₁ Proč si se o nebeské pokusil, krivě zvěstuje věcí budúcích?“
Jemužto vece Anektanabo: / „Známo mi jest bylo, že
takovú smrtí měl sem umřieti. I zdaliť sem tobě nepověděl,
že mě má syn muoj umrtviti?“ Tehdy Alexander vece
5 k němu: „Když tak pravíš, musil bych já tvój syn býti.“
Odpovědě Anektanabo: „Zajisté jáť sem tě urodil.“ A to
řka, i pustil jest duši svú, a tak jest Anektanabo umřel.
Ale Alexander, uslyšev to, hnut jsa otcovskú dobrotivostí,
zdviže hlavu jeho na své pleci, i nese jej na svú sien. A když
10 jej uzře Olympiades, vece jemu: „Synu muoj, co jest to?“
Odpovědě Alexander: „Tělo jest Anektanabovo jest.“ Vece
Olympiades: „Anektanabo byl jest otec tvój.“ Odpovědě jí
Alexander: „Jakož to jest učinilo tvé bláznovstvie, tak se
15 jest stalo.“ I káza Alexander tělo Anektanabovo do hrobu
schovati.

*Tuto se čte, kterak knieže kapadočské přivedl jest
kuoň Bucifal králi Filipovi.
Kapitola šestá.*

237b₂ Potom v těch časiach jedno knieže kapadočské poslal
20 jest králi Filipovi kuoň divoký života velikého a krásný
přieliš, svázaného se všech stran řetězy železnými, anebo
ten kuoň jedieše lidi. / A řiekáchu jemu Bucifal pro hroz-
nost zraku jeho, nebo jmějieše hlavu býkovú a na čele
miesto a z toho jakožto ruožkové vycháziechu. Protož když
25 uzře král Filip toho koně krásu, vece svým sluhám: „Udě-
lajte jemu mřieži železnú, ať lotrovstvo, jenž vedlé zákona
mají zemřieti, od něho budú zhubeni a snědeni.“

*Tuto zjeveno jest králi Filipovi ve snách,
kto po něm bude panovati, ktož na tom koni bude seděti.
30 Kapitola sedmá.*

Mezi tiem vzal jest král Filip odpověd ve snách, že po
smrti jeho ten má kralovati, ktož na tom ukrutném koni

bude jezdit. Ale když bieše Alexander ve dvanácti letech,
byl jest silný, udatný, múdry a rozumný, neb se bieše na-
učil sedmeru umění svobodnému Aristotilešovu a Kasto-
riášovu, těch mudrcuov. I sta se, když jeden den jdieše
Alexander mimo to miesto, kdežto stáše ten kuoň divoký
5 mezi mřézemi železnými uvázaný a před ním ruce i nohy
člověčie ležiechu, i divil se jest velmi a hned jemu skytl
ruku svú skrze mřězi. Tehdy kuoň stáh šji / svú, i poče
238a₁ jemu ruku lízati, a položiv se před ním, složiv své nohy
a pozdvih hlavy své, silně hledieše na Alexandra. Tehdy
10 Alexander, srozuměv vuoli koně, otevřev mřieži, všel jest
k němu i poče po jeho hřbetě hladiti rukú pravú. A hned
poče jemu ten kuoň krotek býti, a jakožto pes před pánem
svým, též ten kuoň před Alexandrem krotce stáše. Potom
Alexander vsed na ten kuoň i vyjede na něm ven. A když to
15 uzře král Filip, vece k němu: „Synu Alexandře, všechny
odpovědi bohuov dokonány jsú na tobě, že po mé smrti
všechna má královstvie tvým panováním budú zpravo-
vána.“ Vece jemu Alexander: „Otče, muože-li to býti,
pošli mě, ať sedu na vozu mistrovském.“ Odpovědě král
20 Filip: „Synu milý, vděčně to všecko učiním, vezmi sobě
sto koní a sedmdesáte tisíc šilinkuov zlatých a jeď mocně
s rytieřstvem, jsa jimi obklíčen.“ I sta se tak a vyjed
Alexander s Efestem mudrcem, přitelem svým, a se dva-
nádcti služebnsky, kteréž bieše sobě zvolil a svému jhu
25 naučil. A vzav s sebu rúcho a klénoty drahé, zlato i stříebro,
i prikáza / svým rytieřóm, aby o svých koniech silnú pěči
238a₂ měli. A když přijede Alexander do polepenské země, tu jej
potka král Mikuláš té vlasti s vojskem, aby s ním bojoval.
I přiblíživ se vece jemu: „Kto jsi ty, pověz mi!“ Odpovědě
30 Alexander: „Sem syn krále Filipa Macedonského.“ Vece
Mikuláš: „Koho mě mníš?“ Odpovědě Alexander: „Ty
jsi král aridonský, avšak srdce tvé nepozdvihuj se v zpup-
nost, žeť sem královskú čest dal, nebo mají obyčej vysoké
věci padati do hlubokosti, nízké a malé věci až do nebe se
35 pozdvihují.“ Odpovědě Mikuláš: „Velmi dobře pravíš.
Spatř sám se.“ Vece Alexander: „Odjeď ode mne, člověče,
neb nic nemáš proti mně jednati.“ Uslyšev tu řeč Mikuláš,

rozhněval se jest velmi i vece Alexandrovi: „Hleďte, komuť
mluvím skrze zdravie otce mého. Jestliže naručest sliny
mé v jeho tvář nepustím, umřet.“ A když to vece Mikuláš,
plinu proti Alexandrovi a řka: „Vezmi, což na tě slušie,
5 štěňátko! Styď se!“ Ale Alexander podlé urozenie a nauče-
nie svého činu vece jemu: „Mikuláši, že si mů malostí
238b₁ pohrdal, přísahámť skrze dobrotivost otcovskú / a skrze
břicho mateře mé, v němžto sem byl od boha počat, že
uzříš mě v své vlasti a jáť válku vedu a královstvie tvé
10 mému přikázání podrobuji, aneboť sám podroben budu.“
A ustanovili sú mezi sebou den k bojování a potom sú se
rozejeli ruozno.

*Tuto se čte, kterak král Mikuláš bojoval jest s Alexandrem
a že svítězil jest Alexander nad králem Mikulášem a zabil jej.*

Kapitola osmá.

A když se jest vrátil král Alexander zase k otci svému,
králi Filipovi, tehdy sebral jest vojska a táhl jest s svým
rytieřstvem ke dni ustanovenému i sjeli sú se s králem
Mikulášem, aby spolu bojovali. Protož trúbichu v trúby
20 vojenské s obú stranú. I sběhli sú se nepřátelsky a ukrutně
počechu s sebou bojovati. Potom obdrže Alexander ten boj
proti králi Mikulášovi tak, že mečem svým stě jemu hlavu
jeho. A ten den dosáhl jest král Alexander velikého ví-
tězství a tu podrobiv sobě to královstvie toho krále Mi-
25 kuláše. Potom rytieři krále Alexandrovi vstavili sú jemu
a koni jeho koruny / vítězké na jich hlavy. A tak s vítězkú
238b₂ chválú vrátil se jest k otci svému.

A když jest přijel, tehdy jest nalezl otce svého v svateb-
niem hodování sedícíeho, neb bieše král Filip vyhnal Olym-
30 piadu od sebe a přitovařišil sobě bieše dceru jednoho člo-
věka, jiezto jméno bieše Kleopatra. A protož Alexander
všed na svatbu, takto promluvil jest k otci a řka: „Otče,
prijmi korunu mého prvniego vítězství. Avšak když budu
slaviti svatbu mé mateře, přitovařiše ji jinému králi, tebeť
35 já nikoli nepozóvu k těm hodóm, nebo ty, stroje svatbu,

mne si nezavolal.“ Uslyšav to jeden, jenž tu sedieše, jmé-
nem Lyxias, vece králi Filipovi: „Syn, kterýž se tobě
z Kleopatry narodí, tenť bude k tobě podobný a po tvé
smrti tenť bude držeti tvé královstvie.“ Tehdy, uslyšav to
5 Alexander, zamútil se jest velmi, a posunuv se na Lyxia,
i udeři jej v hlavu holí, kterúžto v ruce držěše, a ihned
Lyxias umře. Uzřev to král Filip, zámutkem vztyčí se / a po-
239a₁ suně se na Alexandra i chtieše jej mečem raniti a hned jest
klesl, a čím více k němu se přibližováše, tím více klesáše
na zemi jako strachem obraněný. I vece jemu Alexander:
10 „Králi Filipe, jenž jsi podrobil sobě zemi řeckú i jiná krá-
lovstvie, proč již nestojí v nohách sích moc tvá?“ A tak se
hned zruši ten kvas svatební, nebo Alexander všech hodu-
jících tu stoly ven vymetal. A ta Kleopatra, kteráž byl sobě
král Filip za ženu vzal, hanebně jest z země vyhnána. 15

A potom král Filip po několika časiach upadl jest do
veliké nemoci. Tehdy Alexander zvěděv to, i všel jest k ně-
mu, navštěvuje jej v jeho nemoci. I vece jemu: „Filipe,
jakžkoli jest nehodno tebe vlastním jménem nazývati,
avšak ne jakožto na syna slušie, ale jakožto na přiatele, tobě
20 to, přiatele, mluvím: Směř se s svú ženú a pro smrt Lyxia
nikoli se nezamucuj. Dobřeť sem učinil, žeť sem jej zahubil,
nebo mu jest neslušalo tak nevhodných slov mluviti / přede
mnú. A také nepodobně jsi učinil, že si chtěl meč svůj v mě
pustiti.“ A když tak mluvieše Alexander, stoje před ním, 25
tehdy král Filip poče srdečně plakati, jsa pohnut dobro-
tivistí. Tehdy vyjde Alexander od otce i jide k Olympiadě,
mateři své, i vece k ní: „Neroď se lekati, matko milá, aniž
buď otci mému žalostiva, nebo poňavadž jest skryt hřiech
tvój, nemáš, aniž budeš proto kárána.“ A to řekl, i vede 30
ji k králi Filipovi. A když ji uzře král Filip, tehdy přitulil
jest ji k sobě i políbil ji.

*Tuto se čte, kterak Darius cisař posielá k králi Filipovi,
aby jemu dan dal, jakožto jemu prvé dával jest.
Kapitola 9.*

239b₁ 5 Potom přijeli sú vládaři od Daria cisaře poslaní k králi
Filipovi, chtiec vziati úrok a dan obyčejnú, jakožto i prvé
dával jemu. Jimžto povědě Alexander a řka: „Povězte to
králi Dariovi, cisaři vašemu: Poňavadž jest syn Filipuov
dospěl a slepice, jenž prvé zlatá vajce / nesla jest, i již
10 sešla jest jalovostí, a tudy Darius těch úrokuov a daní jest
zbaven.“ Uslyševše to poslové Dariovi, divili sú se velmi
múdrosti a řeči Alexandrově i vrátili sú se zase k Dariovi,
králi perskému, a pověděli sú jemu to všecko, co sú slyšeli
od Alexandra.

15 *Tuto se čte, kterak Pausania, syn Terastynuov,
zabil jest krále Filipa, a také že král Alexander
dobyl jest arménské země.
Kapitola 10.*

20 Mezi tiem pověděno jest králi Filipovi, že arménská země
zdvihla se jest proti němu, jenž bieše jemu poddána.
A připraviv vojsko, i poslal jest tam Alexandra, aby s nimi
bojoval. A bieše v ta doby v Macedoní jeden člověk jménem
Pausania, syn Terastynuov, muž udatný a rychlý, a ten
byl jest poddaný králi Filipovi. Ten když od mnoho časuov
žádáše Olympiady královny, i učinil jest s některými zá-
25 mluvu přísežnú proti králi Filipovi i sehnal jest veliký lid
proti králi Filipovi. Uslyšav to král Filip, potkal jest jej na
poli s malým lidem, a uzřev množstvie lidu proti sobě,
kteréžto Pausania vedieše na něho, obrátiv se zase, i dal
se jest na běh, / po němžto běžieše Pausania, a pozdvih
239b₂ 30 kopie svého, i prohnal jest krále Filipa. Ale on, ačkoli bieše
silně raněn, avšak jest tu neumřel, ale tak ležieše na cestě,
jsa napoly mrtev. I sta se veliké zamúcenie mezi Macedon-
skými, neb sú se nadáli, že by byl umřel. To učiniv Pausa-
nia, i zdvihl se jest v zpupnost a všel jest směle na sien,

aby odtad vyvedl Olympiadu královnu a aby ji sobě vzal
za ženu. Ale v ta doby přihodilo se jest, že Alexander
přemohl jest Arménské, a sobě je podrobiv, i jedieše zase
s velikú chválú vítěznú. A když přijedechu, nalezechu veliký
zámutek pro krále Filipa. Ale Olympiades, běževši v tajné 5
miesto sieni své, i skryla se jest. A tak tu sedieci v skrytě,
uslyšela jest hřmot veliký, a vzhlédši ven, i uzřela jest zna-
menie a korúhve vítězné Alexandrový, i zradovala se jest
radostí velikú i poče jakž mohúci volati a řkúci: „Synu
mój Alexandře, kde jest osud tvój, jenž si od bohuov přijal, 10
že máš býti vítězem a nepřemožený?“ I bieše Alexandrovi
zvěstováno, že by Pausania ranil na smrt krále Filipa. I šel
jest Alexander k sieni. Uslyšev to Pausania, / že Alexander
240a₁ přijel, i vyšel jest proti němu. Jehožto když uzře Alexander,
jsa hnut žalostí pro krále Filipa, vnáhle vytrh meč svůj i pro-
15 tasi Pausania naskrz a on pade na zemi a hned duši pusti.

*Tuto Alexander plakal za krále Filipa a tělo jeho kázal pochovati.
Kapitola 11.*

Jeden z vojsky vece králi Alexandrovi: „Král Filip, otec
tvój, umřel jest na poli.“ Uslyšev to Alexander, hned jest jel 20
k němu a našel jest jej, an táhne k smrti, i poče nad ním
hořce plakati. A vzhléd na něho král Filip, vece jemu:
„Synu Alexandře, jižť vesele umru, nebos zabil vraha mého
a také ostrú pomstu nad ním vzal mé smrti.“ A to řek,
25 pustil jest duši svú. Ale Alexander velice plakáše smrti
Filipa krále i káza tělo jeho pochovati poctivě, jakožto slušie
na krále.

*Tuto Alexander svolal jest všechny své rytieře i sede na stolici
otce Filipa krále a tu jest zvolil sobě staré rytieře k boji.
Kapitola 12.*

Jeden den sedieše král Alexander na stolici královstvie
otce svého jakožto sudí, a svolav množstvie lidu, tak jest

promluvil k nim: / „Mužie macedonští, Trácové, Tesaloné
 anebo Řekové, vzhlédněte na Alexandra a zdálit se strach
 od vás všech lidí barbarských. A vy, Řekové, chválú svého
 oděnie budte chváleni. Nemá-li kto z vás oděnie, ten vezmi
 5 z mé siení a příprav se k boji.“ Tehdy uslyševše to staří
 rytieři, odpověděli sú jedniem hlasem a řkúce: „Králi
 Alexandře, mnohoť sme rytierství vedli s králem Filipem,
 otcem tvým, ale již síly nemáme, abychom mohli sněti
 tu práci, jenž k válkám slušie, nebo věk náš již jest položen
 10 v starosti. Protož, ráčíš-li, zvol sobě mladé rytierstvo a náš
 zbav toho rytierství, jenž jsme až dosavad je vedli.“ Od-
 povědě Alexander a vece k nim: „Vieceť svolím sněti
 těžkost starých nežli mladých neopatrnú rychlost, nebo
 mladí v svú mladost ufajíce často trpie smrt, ale staří
 15 všechno činie s radú, váhajíce.“ A když on to povědě,
 tehdy všichni jednostajně chválěchu múdrost jeho a jeho
 řeči všichni svolili sú.

*Tuto Alexander chtěl Římany zkrotiti, ale dali sú se jemu.
 Kapitola 13. |*

Potom po několika dnech Alexander, sebrav vojsko silné,
 připraviv množství oděncův, i poče plúti na bárkách do
 země vlaské. A přibrav se do Kalcedoní, i dobýváše jeho.
 Ale Kalcedonští, všedše na zdi, silně se jemu brániec proti-
 viechu. Jimžto vece Alexander: „Pravím vám, Kalcedon-
 25 ští, neb se mužsky braňte, aneb se moci poddajte, těm, jenž
 vás dobývají. A poňavadž některé věci pilnějšie před sebu
 mám, protoť já potom dobře Kalcedoní dobudu,“ jakož
 pak potom dobyl jest jie. I odtrhl jest odtud Alexander
 a plul jest po moři.
 30 Přibral se jest k zemi vlaské, chtě římskú pýchu zkrotiti.
 Ale konšelé římsští, uslyševše o příjezdu Alexandrovu, ve-
 likým strachem jsú přestrašeni, a svolavše staršie i lid veš-
 ken, i sebrali sú šedesáte hřiven zlata a k tomu sto korun
 zlatých i poslali sú to králi Alexandrovi, prosíce jej, aby
 35 s nimi nikoli neválel, neb se jemu poddávají. Tehdy Alexan-

der, vzav od nich dan, od Římenfnův i ode všech bydlej-
 cích až / do moře, jenž jest na západ slunce, jichžto krajina
 slóve Europa, táhl jest od nich pryč, nechav jich v pokoji.
 A odtud jest plul do krajiny, jenž slóve Afrika, v nížto
 málo protivníkuov nalezl jest, a tu všecku krajinu podrobil 5
 jest svému ciesařství. A vyjev z Afriky, i přijeli sú k vodám.
 A tu Alexander prikázal jest všem svým rytieřóm, aby s ním
 vsedli na bárky, a to sú všickni rádi učinili. I brali sú se do
 ostrova, jenž slóve Facatides, tu aby radu vzali od boha
 Amona. A když tak jedechu, i potka Alexandra jelen na 10
 cestě, kterého prikáza Alexander svým rytieřóm, aby jej
 zastřelili, ale oni naň mnoho střel vystřelivše, žádný jeho
 nemohl uhoditi. A vida to Alexander, že žádný nemuoz
 toho jelena uhoditi, natáh lučístě své, a střeliv naň, ihned
 jej uhodil a ranil na smrt. A od toho dne to miesto nazváno 15
 jest Střelec. Tehdy všed Alexander do chrámu Amonova,
 i učinil jest obětování za vítězství, modle se, aby jemu
 buoh dal / pravé odpovědi. Potom Alexander hnuv voj-
 skem, přibral se jest na miesto, jenž slóve Topasion, na
 němžto bieše hora veliká, tisíc a patnácte loket zvýší, 20
 a jmějicie řek dvanácte okolo sebe, kterézto tekú v moře.
 A biechu tu brány zavřené, řetězy železnými skované. A tu
 Alexander obětoval jest bohóm. Tehdy té noci zjevil se jest
 Alexandrovi buoh, jenž slóve Serapis, v velebném rúše
 a v zpuosobě hrozné velmi a řka jemu: „Alexandře, muo- 25
 žeš-li hnúti horú túto a ji na svú pleci přeněsti?“ Od-
 povědě Alexander: „I kterak by ji kto mohl uněsti?“ Od-
 povědě jemu Serapis: „Slyš, Alexandře. Jakož tato hora
 na věky nebude pohnuta, též jměno tvé a tvój skutek bude
 pamatován na nejposlednějšie věky.“ K tomu se Alexander 30
 poče modliti a řka: „Prosím tebe, Serapis, aby mi pověděl,
 kterou smrtí mám umřieti a sněti s tohoto světa.“ I vece
 Serapis: „Dobréť by bylo bez žalosti poslednie muky ne-
 věděti, avšak že si mne prosil, / toběť pravím, že po vypití
 nápoje okusíš hořké smrti, nebo v mladosti skonáš dny své. 35
 Ale neroď se času a hodiny tázati, neb tobě toho nikoli ne-
 poviem. A toběť přijde osud tvój od bohuov, jenž jsú na
 vzchod slunce.“ Protož vstav Alexander ze spánie, i bieše

pro to teskliv veľmi. I prikáza svým rytieřóm, aby diel vojska jeho jeli do Aškaloní a tu aby jeho čakali. Tehdy Alexander, zuostav tu na tom miestě, i prikáza dělati město pevně pod svým jménem, jemužto jméno dal jest Alexand-
5 ria.

*Tuto se čte, kterak Ejipští poddali jsú se moci Alexandrově.
Kapitola 14.*

Mezi tím uslyšavše Ejipští o přtjezdu Alexandrovu, i vy-
šli sú proti němu a poddali sú se jemu a přijali sú jej poctivě
10 do města Ejípta. A všed Alexander do Ejípta, nalezl jest tu
obraz královský, rytý z kamene črného, a spatřiv jej
Alexander, i vece k nim: „Čí jest toto obraz?“ Odpově-
děchu jemu Ejipští: „Tento obraz jest Anektanabuov, krále
ejipského přemúdrého.“ Uslyšav to Alexander, vece:
241b₁ 15 „Anektanabo byl jest otec muoj.“ / A to řka, položil se jest
na zemi i poče obraz přitúleti a líbati. Potom vyjev odtud
Alexander, i přitáhl jest s svým rytieřstvem do Sýrie,
a zvěděvše to Syrští, silně se připravivše, brániechu se
mužsky proti němu a bojovali sú s nimi. Mnoho sú jemu
20 rytieřóv zbili. Potom odtud přitřhl jest k Damašku, toho
jest města udatně dobyl. A potom dobyv té země syrské,
i položil se jest s vojskem nad tyrským městem, kdežto
Alexander se všim vojskem svým mnoho nehod trpěl jest,
25 neklíčeno a velmi mocně uděláno a od položení jeho bieše
nedobyté. Vida to Alexander tvrdost toho města, i ustavil
jest dielo mocné v moři a veliké proti městu, takže odtud
městu veliké nátisky činieše, že ižádné lodie k městu ne-
mohly sú a nedali přistúpiti. Ale Alexander myslěše o to,
30 kterak by mohl město ztéci. A v ta doby vojsko Alexandrovo
poče velikú núzi trpěti ode všech potřeb. A vida to
Alexander, i poslal jest listy a své posly k biskupu židov-
skému, jemužto jméno bieše Jaddus, napomínaje jej, aby
241b₂ jemu a lidu jeho pomoc dal / a špiži aby jeho vojsku

připravil a tu dan, kterúz Židé Dariovi dávachu, aby jemu
beze všeho prodlenie vydali, aby viece milovali přiezen
Macedonských nežli Perských. Uslyšav to biskup židovský,
i odpovědě poslóm Alexandrovým, přísahaje, že jest dan
5 Dariovi již vydal a že nikdy proti němu nechce své brani
pozdvihnúti, dokudž jest živ Darius, a že své přísahy ne-
muož proměni. A když se poslové vrátichu a to Alexand-
rovi pověděchu, co sú slyšeli od biskupa židovského, uslyšav
to Alexander, rozhněval se jest velmi na biskupa židovského
10 a řka: „Taková pomstu učiním nad Židy, aby rozeznali,
čie prikázanie radějí mají držeti, Macedonských-li čili
Perských.“ Avšak nechtieše odtrhnúti od Tyru, ale zvoliv
sobě jednoho rytieře udatného, jemužto bieše jméno
Meliagrius, i da jemu rytieřstvo a prikáza jim, aby jeli do
15 údolě Jozafat, kdežto mnohý skuot židovský pasiechu z toho
města, jenž slóve Gadir. Ale Samson, muž udatný, bieše
jich vuodce, neb bieše dobře svědom všech miest. A kdy
vyniečechu do toho údolě a plen hnáchu bez čísla, / tu je
242a₁ 20 potka Theoselius, vévoda skotský, v své horlivosti, kterýžto
mnohé z nich porazil jest a zbil, ale Meliagrius mocný
v brani své všechny skotaře pobil jest a vévodovi skotař-
skému hlavu sřal. A když se to tak vše dálo, tehda Bitrio,
rytíř silný, vyjel jest z města, jenž slóve Gadir, se třidceti
tisíci lidu branného. Tak zajisté veliké množstvie bieše
25 voděncóv, že od jich přielišného zvuku zdáše se, jako by
se země třásla. To uzřevše Macedonští, zamútichu se velmi
a chtieše Meliagar poslati k Alexandrovi, aby jim na pomoc
pospiečil, ale nechtieše žádný cizí toho poselstvie jednati.
A tu se sta pobitie veliké mezi nimi, takže Samson, vuodce
Macedonských, a Bitrio, silný rytieř z Gadir, zbiti biechu,
30 ale Macedonští, přielišnú mocí nepřátelskú jsúce obklíčeni,
tak se jim zdáše, že by měli všichni poraženi býti. To vida
Arideus, jede rychle k Alexandrovi a povědě jemu příhodu
lidu jeho. Tehdy Alexander, opustiv Tyr, přijel jest do údolě
35 Jozafat, kdežto Bitria a všechno jeho vojsko porazil jest
a mnoho mordoval. A vrátiv se k Tyru, nalezl, ano všecko
to ustavenie v moři rozmetáno, nebo Balaam / se všemi,
242a₂ jenž bydlěchu v Tyru, po odtažení Alexandrovu to usta-

venie všetko udatne rozmetali a zbořili. To uzřevše Macedonští, zamútili sú se veľmi i také Alexander s nimi, že jako vši věci chtiechu odtrhnúti od Tyru. Protož když bieše v druhú noc, zdálo se jest ve snách Alexandrovi, jako by 5 hrozen vinný držel v ruce, a když jej vrže na zemi i ztlačí jej nohama, a mnoho vína z něho vydávi na zemi. Protož vstav Alexander ze spánie, i káza k sobě přijíti hadačovi a povědě jemu sen, jenž bieše v noci viděl. Odpovědě jemu hadač a řka: „Králi Alexandře, buď udaten proti Tyru 10 a neroď o ničemž mieti pochybenie, nebo toto chce sen tvój: Hrozen, jenž jsi držal v ruce a vrhl si jím na zemi a tlačil si jej nohama, jestiť toto město, jehožto máš svú vlastní mocí dobytí a je nohama svýma potlačíš.“ Uslyšev to Alexander, byl jest tiem vesel a myslil jest, kterým by 15 obyčejem mohl města dosieci. Protož ustavi veliké dielo v moři lodné, jenžto bieše sto loktuov hrubé, dobře okované a přivázané. A bieše zajisté tak veliké výsosti, že bieše převýsilo zdi i věže tyrské. A tu sám Alexander vjde na to 242b₁ 20 ustavenie / ve všem svém odění i příkázá, aby všetko vojsko hotovo bylo k boji. A když Alexandra uzřechu svrchu na tom ustavení, tehdy hned všickni vstúpichu na to dielo se vši svú braní, a pravým úprkem odřezavše kotvy, i pluli sú ke zdem městckým. A když biechu u města, tehdy Alexander vyskočil jest z toho diela na tu věži, kdežto 25 stáše Balaam, král tyrský, i zabi jej a vrže jej do hlubokosti mořské. Uzřevše to Macedonští a Řekové, ihned sú počeli na zdi lézti po řebřících, rukáma se držece. Ale Tyrští tak velice biechu otrápeni pro smrt vévody svého Balaama, že sú se nikoli nemohli brániti proti Řekóm, a tak jest do- 30 byto to město přetvrde a rozmetáno až do základu. Jiné také dvě městě dobyl jest a kázal z kořen zbořiti, v nichžto mnoho zlého trpěli sú Tyrští od Řekuov a to ještě až do dnešního dne pamatují. Potom odtrhl jest odtud vojskem a přitřhl jest k městu, jenž slóve Gata, a dobyv toho města, 35 i chvátáše přijeti do Jerusaléma.

*Tuto se čte, kterak sú se Židé poddali králi Alexandrovi.
Kapitola 15.*

Uslyšav Jaddus, biskup židovský, o příjezdu Alexandro- 5 242b₂
vu, lekl se jest velmi, a svolav Židy, přikázal jest jim, aby se tři dny / postili a modlitbami s obětí aby k bohu volali. Protož tu noc po obětování ukázal se jest biskupu Jaddovi anjel boží, řka: „Neroď se lekati, ale ihned ozdob brány městské a otevři je a kaž vyjiti všemu lidu, připravenému v bílém rúše, a ty sám s jinými kněžými v zákonném rúše 10 vyjdětež proti Alexandrovi, nebo tak on nynie má kralovati a budeť pán všeho světa, ale potom jej boží hněv potlačí.“ Tehdy Jaddus, procítiv ze spánie, svolav Židy, i pověděl jest jim, co jest ve snách viděl, a přikázal jest jim všem tak učiniti, jakož jemu ve snách bylo zjeveno. A ihned všichni, 15 připravivše se s kněžými a s obcí, i vyšli sú na to miesto, ješto slóve Skrhot, nebo s toho miesta chrám i město všechno muož spatřeno býti. Tu stáchu s pořádem, čekajíce přítomnosti Alexandra. Tehdy Alexander, přiblíživ se k městu, uhlédal množstvie lidu v bielem rúše a kněze nabělejšími řízami okrášlené a biskupa v sukni dlúhé zlatohlavové, 20 a na hlavě an má oměral stkvúci a na tom cetku zlatú, na niežto bieše božie jméno tetragramaton, totižto se tří slov složeno bieše. A ihned káza Alexander všem svým poostati / a on sám jede k nim, a skočiv s koně, jménu božiemu, jenž 243a₁
bieše ryto na oměralu biskupa, nábožně se pokloni. A ihned 25 všickni lidé počechu Alexandra pozdravovati a voláchu všickni vysokými hlasy a řkúce: „Živ buď, živ buď vítěz nepřemožený, nade všechny kniežata slavný!“ Vidúce to králové syrští a jiní, strnuli sú a diviechu se, řkúce: „Proč se jest Alexander klaněl biskupu židovskému,“ a že by 30 jemu takovú poctivost učinil. I otázá jeho jeden z kniežat, jménem Parmon, a řka: „Najvyšší ciesaři, proč si to učinil, že si se klaněl biskupu židovskému, poňavadž se tobě všickni jiní klanějí a u veliké cti mají?“ Odpovědě Alexander a vece: „Biskupuť sem se neklaněl, ale Bohu a jménu 35 jeho, jehožto biskupi držie, nebo skrže sen viděl sem jej v zákonném rúchu, když ještě bydlých v Macedoní,

a mysle sobě, kterak bych mohl Azí dobyti a sobě podrobiti, protož to vidění k tomuto mě jest připravilo. Protož já nižádného člověka v tom nešetřím, jedno toho, jehož sem viděl ve snách. A tady za to mám, že s božskou pomocí

- 243a₂ 5 Daria přemohu a pýchu perskú zkrotím a všechno, jenž v / své mysli ufání mám, že mi přijdu.“ A to řka, všel jest s kněžími do města a všel jest v chrám boží, jenž bieše onen najmúdrější Šalomún ustavil, a podlé kněžského okázanie oběti vítězné obětoval jest. Tehdy ten biskup ukázal jest Alexandrovi jedny knihy Daniele proroka, jenž v nich stáše psané, že jeden z Řekuov má zrušiti moc perskú. Uslyšev to Alexander, mně, by on ten byl, uradoval se jest velmi a hned dal jest biskupovi a jiným kněžím mnohé dary drahé a vece k nim, aby sobě vzeli, kteréž by koli chtěli, svobody a těch aby věčně požívali. I prosil jest biskup židovský krále Alexandra a řka: „Prosímeť, ciesaři veliký, za to, abychom mohli zákonuov otcovských užívati a také abychom dani za sedm let svobodni byli.“ Tehdy Alexander toho všeho, zač sú jeho prosili, jim jest 20 potvrdil. Potom opět biskup židovský prosil jest Alexandra, aby Židé v Médu a v Babyloní svých biskupův svobodně požívali, i toho jest jim pójčil, což na něm žádáše. Tehdy Alexander zpuosobiv v Jerusálemu, nechav tu Andromacha vévody, rytieře múdrého, jel jest do jiných měst, a k kterým 25 jest koli přitáhl, tu jest pokojně přivítán. /

243b₁ *Tuto se čte, že Syrští utekli sú před Alexandrem k Dariovi.
Kapitola 16.*

- 30 V ten čas Syrští, jenž biechu utekli z moci Alexandrový, pravili sú Dariovi, co sú trpěli zlého od Alexandra. Uslyšev to Darius ciesař, zeptal se jest od nich o postavě Alexandrově. Tehdy oni ukázali jemu obraz jeho namalovaný na mázdře. Tehdy opatřiv jej Darius, zhrzel jest jím pro malost i zpuosobu jeho a ihned poslal jest k Alexandrovi varđu a huol, jenž bývá udělána ke jhře a jest se svrchka 35 nahnutá, a k tomu konev zlatú a list, jenž v tato slova znie.

*Tuto Darius posielá Alexandrovi list takto vznítel,
vardu, huol a konev zlatú.
Kapitola 17.*

- Darius, král nad králi a pán panujících na zemi, poslušen 5 jsa slunce i s bohy perskými, služebniku našemu Alexandrovi posieláme. Slyšeli sme, že ty, jsa pýchú a marnú chválú pozdvižen, sebral si některé lotrce z krajín od západu slunečného a usiluješ zkaziti a zbořiti množstvie perské, / kteréžto moci naše nikoli udusiti nebudeš moci, 10 by pak se všeho světa moci sebral sobě ku pomoci, aniž mohú našemu číslu a moci hvězdy nebeské prirovnány býti, nebo i ti bohové, ješto nebe a zemi podpierajú, vzdržujú naše jméno a potvrzujú a moc naši chválé. Ale ty, jakožto človeček z mužuoov najmenší, chtě a žádaje z své malosti a mladosti vyjiti a dosieci velikých věcí, jakožto 15 myš vyskočivši z skuliny, též i ty vyšel jsi z země své etynské a po prostranných miestech země perské žádáš hry strojiti jakožto myš, kdežto kočky nepotřebujú. Ale my, spatřivše tajně tvé kroky, když budeš mnieti, by bezpečen byl v svém bláznovství, jedno jedniem přiskokem napadnu a tak hanebně skonáš své dny. Protož ostati musíš svého bláznivého úmysla. A žádáš-li svú hanbu přikryti, vrať se zase do země své a odpočivej volně v lóně matere své. A teď 20 posieláme vardu a huol, s nimižto / zvykaj hře dětinské, neb poňavadž si dieťe, musíš se s dětinskými věcmi obierati. Viemť jistě tvú potrebnost, že jedva to biedné tělo na sobě vzdržuješ, a věříš, že by mohl Darivo ciesařstvie sobě podrobiti. Pravímť tobě skrze duši otce mého, že tak mnoho zlata jest v království perském, že když by na jednu hromadu bylo vloženo, že by slunečný běh přemohlo. 30 A protož toběť pevně prikazujem, aby bláznovstvie a chlúbu marnú opustě, i navrátil se zase do Macedonie. Pakli toho dbáti učiniti nebudeš, puošlemeť proti tobě bez počta a množstvie oděncuoov, kteréhožto ne jako syna Filipova, ale jako knieže lotrovské káži ukřižovati. 35

243b₂

244a₁

*Tuto se čte, kterak Alexander rozkázal jest list Dariášuov čísti přede všemi rytieři.
Kapitola 18.*

244a₂ 5 A když přijedechu ti poslové, jenž posláni biechu od Daria k králi Alexandrovi, i dali sú jemu list, vardu her/nú a huol a konev zlatú. Tehdy Alexander kázal jest ten list přede všemi svými čísti. Tehdy uslyševše rytieři Alexandrovi list, jenž bieše poslán od Dariáše, krále perského, velmi se zamútichu. A uzřev je Alexander tak smutny, 10 vece k nim: „Ó moji najmilejší rytieři, proč srdce vaše pro slova tohoto listu jsú pohnuta, i zdali toho nevíete, že psové, kteříž mnoho štěkají, ižádnéhoť úrazu neučinie? Myť věříme, že ten list pravdu mluví, to jest o množství 15 zlata, kteréžto Darius má, a protož musíme s ním mužsky bojovati, abychom jeho mohli dosáhnúti, nebo množství zlata jeho popúzie nás horlivě s ním bojovati.“ A to řka, i přikáza rytieřóm svým, aby ty posly zjímali a je ukřižovali, ale oni počechu na Alexandra velikými hlasy volati a řkúce: „Králi Alexandře, která vina jest na nás, že máme 20 pro našeho krále ukřižování býti?“ Jimžto odpovědě a řka: „Řeči vašeho císaře přinucují mě k tomu, abych to učinil, jenž jest vás ke mně jakožto k lotrci poslal.“ Ale oni odpověděchu / a řkúce: „Proto poslal jest nás císař náš, nebo 244b₁ 25 tvá velebnost jemu jest neznáma. Propuste nás, nebo skrze nás velebnost a chvála tvá bude jemu oznámena a zjevena.“ Tehdy Alexander káza je propustiti svobodny a káza je na hody zváti, aby s ním hodovali. A když tak sediec hodováchu jedúc a pijíc, vecechu k Alexandrovi: „Jestliže se líbí tvé velebnosti, přikaž, ať tisíce jjezdnych s námi jedú a dámeť Daria v jich ruce.“ Jimžto Alexander odpovědě: 30 „Mějte dobrou vuoli a buďte veseli, že tuto sedíte, hodující se mnú, nebo vězte zajisté, že za vzdání krále vašeho nebude vám dán muoj ijeden rytieř.“ Tehdy druhý den rozkáza odepsati list Dariovi takto vznící.

*Tuto král Alexander odpisuje list Dariovi takto vznící.
Kapitola 19.*

Alexander, syn Filipuov, Olympiady královny, Dariovi, králi zemskému. Jenž poslušen jsi slunce, jenž svietí, i s bohy 5 perskými, vzkazujemě, že chcem právě spatřiti pravdu, ač ne vlastní, ale pójčenú. Avšak to vlastnie muožem / nazývati, co držíme, poňavadž všichni v kole běhúcieho 244b₂ sčestie rytěřujem, běžiece nebo častokrát z bohatstvie v chudobu, z veselé v zámutek, s výsosti v hlubokost, a zase býváme pohřžženi a pozdvžženi. Protož nemá ižádný, 10 jenž sedí na najvyšší částce nebo stránce toho kola, tak mnoho trvati a ufati své výsosti, jsa pýchú pozdvžžen a s marnú chválú uveden i zhrzel skutky nepřátelskými, poňavadž najmenší častokrát bývá až do nebe pozdvžžen a najvyšší až do prachu ponížžen. A protož mám za to, že 15 ohavnost a nečest jest tak přejasnému císaři, jakož od lidu viděn býváš, mně malému a pokornému takové věci posielati. Ale že bohové jsú nesmrtdelní a protož smrtdelným tovařistvem ovšem zhrzejí, jáť sem zajisté smrtdelný a tak k tobě jedu a chtě jakožto s smrtdelným člověkem bojovati, 20 ale ty, jenž jsi veliký a zveličující, chceš se nazvati nesmrtdelným, a že přijedeš, aby s námi bojoval, věda, že nic nezištěš, ač i svítěžíš, neb malitkého a lotrce přemuožeš. Paklit / já svítěžím, převeliké chvály dosáhnú a vítězstvie 245a₁ 25 velikého císaře budu mieti. A také jakož jsi řekl, že persidská země hojná jest množstvím zlata, v tom si obuostřil smysly naše a učinil jsi nás udatné v mocnosti, abychom vašeho zlata mohli dobyti. A jakož si řekl, že nás chceš chudobú odehnati, a snad si nám proto poslal vardu hernú a huol a konev zlatú, v tom si právě nám prorokoval, což budú- 30 cieho jest, a za to máme, že to nám všecko s pomoci bohuov přijde, nebo skrze okršlek vardy rozumie se okršlek zemský, jenž má našemu vládařství podroben býti, skrze huol, jenž od vrchu jest nakloněná, znamenáváme, že všichni králové i kniežata zemská před naší přítomností budou skloněni, 35 a skrze konev zlatú, jenž člověčí hlavu obkličuje, znamenáme, že vítězové budem nade všemi národy. Ale ty, jenž

si veliký a najmocnější, již jsi nám dan dal, poňavadž sme od tebe vardu, huol a konev zlatú přijali, jenž v sobě tak veliká držie duostojenstvie.

245a₂ 5 A když ten list bieše napsán, zavolal jest k sobě posluov Dariových, / a dav jim dary drahé a list, i pustil jest je od sebe. Potom Alexander hnuv vojskem, i poče táhnúti proti Dariovi. A vtom poslové jeho přijeli sú k Dariovi od Alexandra i dali jemu list. A když Darius přečíte list, tehdy se jest rozhněval velmi a hned jest poslal listy svým vládařóm takto vznicie.

*Tuto se čte, kterak Darius poslal jest své listy vládařóm svým Primovi a Antiochovi.
Kapitola 20.*

15 Král nad králi Darius Primovi a Antiochovi, vládařóm našim, pozdravenie. Slyšeli sme, že Alexander Macedonský, v bláznovství jsa pozdvižen, vnikl jest do země asyrské a ji vše plnosti vyprázdnil a zbavil. Protož věděti vám dáváme a prikazujem, abyšte sberúce veliké a udatné muže ciesařstvie našeho, věrné naše milé, i povstali proti 20 tomu děťátku. A neobmeškajte, popadnúce jej a před naši přítomnost přivedúce, abychom jej jedno zmrskali, a oblekúce jej v drahé rúcho, i puošlem jej mateři jeho Olympiadě tak pohaněného, nebo neslušie nám s ním bojovati, nebo na něho slušie s dětmi dětinské věci zvykati. /

245b₁ 25 A když přečítechu list Priamus a Antiochus od Daria, i odesali sú jemu takto.

*Tuto Priamus a Antiochus odpisují Dariovi, kterak Alexander mnoho jest jim zlého udělal a že jest je zahubil.
Kapitola 21.*

30 Králi nad králi Dariovi, bohu velikému, Priamus a Antiochus vzkazují službu. A věz tvá velebnost, že ten

robenec Alexander, jehožto pravíš dietětem býti, všecku naši vlast pohubil jest, ale my, sebravše množství veliké lidu, i bojovali sme s ním, a nemohúce sněsti, obrátivše se, sotně sme utekli z rukú jeho bojovníkuov. Protož my, jakož nás nazýváte vašeho ciesařstvie komorníky, velebnosti tvé pokorně žádáme, abyšte nám, svým věrným, pomoc dali proti Alexandrovi.

A když Darius list přečíte, tu chvíli přijide jiný posel a řka, že Alexander stany jest rozbil nad potokem, jenž slóve Strajina. Uslyšav to Darius, i kázal jest list psáti Alexandrovi v tato slova.

*Tuto Darius píše list Alexandrovi, že jest směl jim vtrhnúti do země.
Kapitola 22. /*

Darius, král nad králi a pán nad pány, služebníku našemu Alexandrovi. Vzkazujem, že po všem světě chváleno jest jméno Dariovo a zveličeno, že i bohové viklí se před jménem jeho. Protož kteraks ty směl přejeti řeky, hory a moře, ztek učiniti proti velebnosti našeho ciesařstvie? Zajisté převeliká by tobě chvála byla, by bez našeho odpuštění a povolenie mohl královstvie macedonské zpravovati. A protož bylo by tobě lépe se káti svých nešlechtností nežli od nás hrubé pomsty trpěti, poňavadž bez našeho panování všechna země mohla by vdovou nazvána býti. Protož vrať se zase do země své, nežli unáhlenie našeho hněvu tvú zpurnost a pýchu připadne. A přesto, kterak jest veliká chvála naše, poznáš, neboť ji zvěstujem těmito zrci makovými, kteréžt posieláme v tlumoce. Protož budeš-li motci ta zrnce přečísti, věz to zajisté, že náš lid též bude moci přečten býti. Pakli toho nebudeš motci učiniti, radímeť, navrať se zase do země své, zapomena toho, co si nám škody učinil. / Nebť jest množství nepočitedlné našich oděncuov, a potom aby nekvapil takových věcí činiti.

*Tuto se praví, že Darius posielá Alexandrovi siemě makové.
Kapitola 23.*

Když biechu přišli poslové Dariovi k králi Alexandrovi, tehdy sú jemu obětovali list a siemě makové. A Alexander, 5 když přečíte list, hned sáhnú rukú do tlumoka, a vzav toho semene, i vrže v usta svá a poče je jesti i vece: „Vidím, že jeho lidu množstvie jest, ale jakž toto siemě ukazuje, měkcí sú.“

Mezi tím přišli sú někteří z Macedoní a pravili sú 10 Alexandrovi, že máte jeho Olympiades velikú nemocí obtížena jest. Tehdy Alexander zamútil se jest velmi pro nemoc mateře své i kázal jest list psáti Dariovi takto.

*Tuto Alexander píše list Dariovi Perskému,
že máte jeho Olympiades nemocna jest,
že k ní musí jeti.
Kapitola 24.*

246a₂ Alexander, syn Filipuov, Olympiady královny, Dariovi, 20 králi perskému. Věz, že sú / mnozí listové přišli nám od mateře naše, jenž nás připuzují bezděčně, abychom to učinili, což povieme. Ale ty neroď sobě mysliti, že bych 25 pro strach aneb pro tvé marné chvály kroky mé zpačoval a nesměl, ale abych viděl a opatřil svú mateři, kterážto velikú nemocí trápí se. Protož to věz, že ne po mnohém času k tobě s velikým množstvím nových rytieřuov s brz- 25 kostí přijedem. A teď ku podobenství semene tvého makového posielámeť tento pepř, aby poznal, že množstvie máku tvého hořkostí malého pepře bude přemoženo.

Ten list dal jest poslóm Dariovým, a ten pepř a dary dav jim, propustil je pryč.

*Tuto čte se, že Alexander poslal jest Dariovi pepře nemnoho,
a jeda do Macedoní, bojoval jest s kniežetem Dariovým,
řečeným Amenta, a porazil jest jej.
Kapitola 25.*

Potom Alexander pohnuv vojskem, i poče táhnúti do 5 Macedoní. A v tom času jeden muž bieše přemocný, jemužto jméno bieše Amenta, knieže rytieřstva Dariova, jenž Arabí s velikú mocí zpravováše. Ten uslyšav o příjezdu Alexandrovu, pohnuv svým vojskem, i vylehnu proti němu i po/čechu mužsky bojovati. Neb zajisté velmi ráno po- 10 246b₁ čechu bojovati a ten boj trval jest jednostajně až do západu slunečného. A tak ústavně za tři dny trval jest ten boj. A tak silné bylo jest to pobitie, že slunce zkázu trpělo jest, nechtě viděti tak veliké krve prolitie. Avšak mnozí z strany perské padáchu. To vida knieže a nemoha strpěti, i obrátiv 15 plecí ledva z rukú nepřátelských, s malým lidem uteče. A takú rychlostí běžel jest, že zajisté nalezl jest ještě posly před Dariem, ješto se biechu vrátili od Alexandra, a Darius ještě list držieše v rukú a tázáše se posluov, co jest Alexander učinil z semene makového. A poslové jemu odpověděchu 20 řkúce, že jest vzal toho semene v usta a jedl jest a tak řka, že mnozí sú, ale sú měkcí. A vzav Darius pepře Alexandrova, upustiv v usta, i zdeše a vece: „Málo jest jeho rytieřuov, ale jsú-liť tak silní, jako tento pepř ukazuje, že 25 ledva v světě takéž bude moci naleznúti, ješto by proti němu ostatici mohli.“ V tu chvíli vystúpiv Amenta, vece k Dariovi: „Ovšem, pane, / máť málo bojovníkuov Alexander, ale silných a udatných, kteřížto mnoho sú rytieřuov zhubili, z jichžto rukú ledva sem ušel, ale Alexander nikoli 30 nejsa v pýchu pozdvižen proto, že jest svítězil, i káza Perské i Macedonské pochovati, kteříž biechu zhubeni.“

*Tuto Alexander přijel jest do Cilicie
a do města Persipolis.
Kapitola 26.*

Potom přijel jest Alexander do Cilicí vlasti, v nížto mno-
5 ho měst k jeho císařství přistúpili sú a jemu přísahu
učinili a nadto čtrnácté tisícúv lidu branného odtud
jest k svému vojsku přivínil. Potom přijel do Baviny té
země, kterážto hned bez odpory poddala se jest jemu.
Také vjel jest Alexander na horu řečenú Taurus a přijel
10 jest do města Persipolis, v němžto bieše devět bohyň.
A vzav odtud rytieřstvo, i jide skrze Azí zemi, v kteréžto
mnoho měst dobyl jest. Potom přijel jest do Frygí, a všed
do chrámu slunečného, obětoval jest vítězné oběti. A přijev
247a₁ k řece, jenž slóve Sero/mandra, jeježto hlubokost bieše
15 změřena patnácté loket, i vece Alexander těm lidem:
„Blahoslavení jste, jenž ste dosáhli chválenie toho mudrce
Omera.“ Ale jeden z zástupu, jemuž jméno bieše Dotho-
meus, odpověděv vece: „Králi Alexandře, chvály hojnějšie
psáti o tobě nemohú, nežli Omerus psal o těch, jenž sú
20 město Thopasion zbořili, neb jsi mnohem více v svých
časích učinil, nežli oni sú učinili.“ Vece Alexander:
„Vieceť žádám múdrého člověka býti učedníkem, nežli
Achillovu chválu mieti.“ Potom hnuv vojskem, i přijel
25 jest do Macedonie i nalezl jest svú mateř té nemoci jejie
zproštěnú. Tu s ní málo dní pobyv, i jel jest pryč od nie
vesele.

*Tuto čte se, kterak Alexander jeda z Macedoni
táhl jest do perské země proti Dariovi králi.
Kapitola 27. sequitur.*

247a₂ 30 Potom král Alexander, pohnuv vojskem, i táhl jest
upříemo do země perské a tu stany rozbil / na tom místě,
jenž slóve Abidria. Ale lidé toho města bránili sú se, se
všech stran zavřevše se. Uzřev to Alexander, rozhněval se
jest velmi i káza rytieřóm svým, aby to město spálili.

Tehda rytieři Alexandrovi přitekše k městu, počechu města
dobývati. Ale ti měšťané, znajíce, že to město od polozenie
nebylo tvrdé, a vidúce, že bojovníkóm nemohú odolati,
počechu volati a řkúce: „Králi Alexandře, nezavřeli sme
5 bran našich proto, abychom se tvé výsosti protivili, ale
bojiece Dariáše, krále perského, kterýžto kdyby zvěděl,
poslal by své vládaře a nás by všecky zahubil. I protoť sme
to učinili.“ Jimžto vece Alexander: „Otevřete brány, ač
chcete ujíti věčného zahubenie a těžkých muk výbojov-
10 níkuov. A když s Dariem konec vezmu a učiním,
tehdyť s vámi učiním pomluvu.“ Tehdy uslyševše to
Abidrianští, ihned otevřechu jemu brány a Alexander
necha jich u pokoji. A odtud jeda skrze Biotí, přitáhl jest
do Olitto, odtud projel jest Kaldeopolí. / Potom přijel
247b₁ jest k řece jménem Xenis, kdežto vojsko jeho bieše velikým
15 hladem obklíčeno. I reptáchu proto rytieři a řkúce: „Naši
koni hynú bez přestánie a my také hynem.“ Tehdy Ale-
xander vece k nim a řka.

*Tuto čte se, kterak se jest stýskalo rytieřóm
a kterak jest je těšil a krotil Alexander.
Kapitola 28.*

„Nuže, najmilejší rytieři moji, jenž ste dosavad trpěli
mnohých bojuov příhody rozličné, i zdali pro záhubu
koňov rozpakujete se o svítězení, nebo bude-li panovati
25 živnost v našich tělech, tehdy koňov bez čísla dobudem.
Pakli my budem života zbaveni, nic nám neprospěje
množství koňov. A protož pospěšme tam táhnúti, abychom
sobě i koňóm našim hojnost pokrmu dobyli.“

*Tuto Alexander nalezl jest bohyni v slunečném chrámu.
Kapitola 29.*

Potom Alexander, učiniv konec té řeči, i přijel jest na
miesto, jemužto dějí Luctus, totižto kvílenie, kdežto dosti

247b₂

pokrmu sobě a / pastvy koňóm nalezli sú. Potom hnuv vojskem, přijel jest na miesto, jenž slóve Tragaonites, tu jest rozbil stany své, a všed do chrámu slunečného, chtieše tu oběti vítězné činiti a odpovědi od bohuov přijieti.

- 5 Tehdy odpověděchu jemu od knieni panny, jížto bieše jméno Kachora, že nebieše v ta doby hodina dávatí odpovědi bohové. Protož druhý den přišel Alexander a tu jest oběti obětoval a hned jest zavola Apollo aneb Slunce a řka k Alexandrovi: „Herkuleši, Herkuleši!“ I odpovědě
- 10 Alexander: „Poňavadž si mne Herkulešem jmenoval, a protož mi se zdají tvé odpovědi nepravé.“

*Tuto Alexander přijel jest k městu řečenému Tebe
a žádal jest od nich pomoci rytieřstva.
Kapitola 30.*

248a₁

- 15 Odtrh odtud Alexander, přitaže k městu řečenému Tebe i vece lidem toho města: „Dajte mi čtyři sta rytieřov, ať mi při/jdú na pomoc připravení v uoděnie.“ Uslyševše to Tebajští, zavřeli sú brány městcké a deset tisícov rytieřuov oděných vstúpili sú na zdi městcké a počeli sú volati hlasy velikými a řkúce: „Alexandře, leč odtrhneš od nás, tě i tvé rytieře hanebně ztepeme.“ Uslyšav to Alexander, i zasmál se jest a vece k nim: „Tebajští, velmi ste v síle chválení, zavřeli ste brány a pravíte, že chcete se mnú bojovati. Ižádny udatný, žádaje bojování, i schová se mezi zdmi,
- 20 ale na poli bojuje mužsky s nepřátely.“ A to řka, i přikáza rytieřóm tisíci a čtyřem stem stělcóm, aby ostúpili město, aby ty stěleli, jenž stáchu na zdech. Také přikázal jest, aby dva tisíce rytieřuov ty zdi zbořili, kteréž byli Amphion a Zachus okolo města zdělali. A druhým tisícóm přikáza,
- 30 aby s hořícími pochodněmi brány městcké spálili, a jiných tří tisícov šikoval, aby s děly, to jest s kočkami a železnými přípravami, k městu přitrhli. A sám Alexander s pračníky a s jiným vojskem stáchu. A když počechu / města dobývati
- 35 od stěelby, tu jedni hned mřiechu a druzí sobě ramena,

ruce, nohy zlámachu. A když se to tak dálo, tehdy jeden člověk u vojšťe Alexandrově, jehožto jméno bylo Stisicorus, a ten bieše posel z města, vida, ano město ohněm hyne, i radováše se velmi. Ale druhý také z města tu bieše hudec anebo piesnotvořec, jménem Izminea, ten vida zahubenie města a vlasti své, i pade k nohám Alexandrovým i poče svým uměním kvieliti, ufaje, že by tudy mohl Alexandrov úmysl změnití, aby se aspoň nad městem slitoval. A vzhled naň Alexander, vece jemu: „Proč mě s takovú snažností prosíš?“ Jemužto Izminea odpovědě: „Proto, abych já mohl úmysl tvój odvrátiti a slitování nad tiemto městem přivolati.“ Uslyšav to Alexander, i káza zdi městcké rozbořiti až do kruntu, a tak jest to krásné město zrušeno a lid zmordován, ale někteří ještě biechu zuostali. Potom Alexander odtud odtáhl jest i poče s vojskem táhnúti, /

15 po němžto jede jeden urozený muž z toho města, jménem Clitomachus. Ale Tebajští, kteřížto biechu zuostali před ohněm, žádáchu odpovědi od boha slunečného, aby jim pověděl, kterak o nich potom bude. Jimžto odpovědě buoh slunečný: „Ten, jenž má po třikrát svítěziti a trojiego

20 vítězství dosáhne, ten toto město má v první zpuosobu zase zdělati.“

*Tuto Alexandr odtrhl od města Tebe, dobyv jeho,
i táhl jest k Korintu.
Kapitola 31.*

25

Alexander, opustiv město Tebe, i přijel jest k Korintu. Uslyševše to Korinští, i počechu Alexandra prositi, aby s nimi hrál na vozích. K jichžto prosbám Alexander povolil jest rád. A když se sjedechu ku přihlídaní množství lidu bez čísla, i vece k svým Alexander: „Mužie stateční, kto z vás první počne hráti?“ I bieše tu Clitomachus, jehožto jméno napřed pověděno jest, městěnin tebanský, ten odpovědě a řka: „Králi Alexandře, líbí-li se tvé velebnosti, nechť já vezma moc zvykání, i počnu najprvé hru.“ A hned Alexandrovým při/kázaním hrál jest a získal jest

35 248b₂

první hru. Jemužto vece Alexander: „Příteli, jestliže po
tříkrát svítězíš, že budeš korunován korunou slávy.“
I stalo se jest, když sú hráli druhé, získal jest, též i po
třetí hru získal jest. A ihned příkázáním Alexandrovým
5 vstavena jest jemu na hlavu koruna slavná. Tehdy vecechu
jemu heroltové říkuce: „Pověz nám jméno své!“ I vece
Clitomachus: „Slovuť Bez města.“ Uslyšav to Alexander,
vece k němu: „Ó statečný bojovníče, proč si Bez města
nazván?“ Odpovědě jemu Clitomachus: „Najvětší císaři,
10 prvé nežli tvá velebnost přijal si korunu královskú, měl
sem lidné město, ale jakž si přijal císařství, města sem
ovšem zbaven.“ Té odpovědi srozuměv Alexander, že
o Tebe městu mluví, vece heroltóm: „Volajte a dajte to
znáti všem, že tebanský Clitomachus má moc město Tebe
15 zase zdělati, jako prvé bylo zděláno, a toho mým jménem
má býti v držení.“ A to se jest tak vše stalo, že to město
překrásné zase bylo zděláno.

*Tuto Alexander jel jest do chrámu slunečného
a Stragoru ssadil s úřadu jeho.
Kapitola 32. |*

249a₁ Potom vyjev z Korintu, i přijel jest do města, jenž slóve
Platea, kteréhožto města kniežetství držieše řečený Stra-
gora. A když Alexander vjide do chrámu měséčného, kdežto
ta panna knieni bieše oděná kněžským oděvem, kterážto
25 když uzře Alexandra, vece jemu: „Vítaj, Alexandře, věz to,
že ty máš sobě podrobiti vešken svět.“ Ale den druhý všel
jest Stragora do chrámu, jehožto uzřevši knieni, vece jemu
takto: „Co chceš, Stragoro, věz, že v malých dnech budeš
svého kniežetství zbaven.“ Uslyšav to Stragora, rozhněval
30 se jest velmi i řekl jest jí: „Nejsi duostojna kniežetství,
nebo všel jest Alexander k tobě a dobře jsi jemu proroko-
vala, ale mně si řekla, že všecko ztratím své kniežetství.“
I vece k němu knieni: „Nerod se hněvati, neb se to tak
musí státi a nemuož nikoli to býti pomínuto.“ I stalo se
35 jest, že po několika dnech rozhněval se jest Alexander proti

Stragorovi i ssadi jej s jeho kniežetství a vyhnal jest jej.
Tehdy Stragora, jsa vyhnán, i bral se jest do atenenského /
města, kdežto na Alexandra s pláčem žaloval jest, že jest
249a₂ jeho ssadil s kniežetství. Atenenští to slyševše, hněvali sú
5 se velice proti Alexandrovi, a říkuce, že chtěie mnoho
těžkých věcí jednati proti němu, leč Stragora k svému
kniežetství bude zase navrácen.

*Tuto se čte, že Alexander přitřhl jest
k městu atenenskému.
Kapitola 33.*

10

Alexander, hnuv vojskem svým, i přitřhl jest k městu
řečenému Athene i psal jest jim list takto vznící: Alexander,
syn Filipuov, Olympiady královny, Atenenským to vzka-
zujem a věděti dáváme, že když jest umřel otec náš,
seděli sme na stolicí duostojenství a pak potom jeli sme
15 do krajín, jenž sú na západ slunce, kdežto všickni bydlející
našemu panství jsú poddáni od města římského až do moře,
jedni nás přijímajíce pokojně i druzí bojem podrobeni jsú.
A těch, jenž nechciechu k nám v pokoji přijíti, i jich sme
bydla kázali z kořen rozmetati. A nynie jeduce z Macedoní,
20 táhnuce skrze krajiny asyrské, tu / Tebanští našemu cie-
sařství počechu se protiviti, jichžto pýchu kázali sme až
v popel obrátiti. Ale vám Atenenským píšem, aby nám
deset mudrcov poslali, s nimižto chceme naše vtipnosti
25 pokusiti. A nic od vás nežádáme, než abyšte nás jakožto
krále a pána jměli. Pakli nechcete našemu příkázání po-
slušni býti, tehdy musíte hrdly svými nad nás silnější býti,
aneb nám mocnějším poddáni býti.

Protož čtuce Atenští list Alexandruov, počechu volati
hlasy velikými a říkuce: „Nekažme sebe ani města našeho.“
30 Ale Achilles mudřec, povstav přede vším lidem, vece, aby
nikoli nepovolovali slovóm Alexandrovým. Ale obec sjide
se v hromadu, prosichu Demostena mudrce, co by se jemu
zdálo, aby jim svú radu zjevil. Protož on povstav a rukú
35 pokynuv, aby mlčeli, i počel jest k nim takto mluviti a řka.

*Tuto Demostenes radu svú dáva Atenenským,
aby svolili Alexandrovi.
Kapitola 34. |*

249b₂ „Mužie měšťané moji, prosímť vás, abyšte slova má po-
5 kojně přijali a slyšeli. Čijete-li se v tom, že byšte mohli moc
Alexandrovu utlačiti, tehdy bojujte s ním a slovóm jeho
nikoli nesvolujte. Pakli byšte nemohli, tehdy poddajte se
jeho velebnosti, nebo to viete dobře, jakož sme slyšali od
10 našich starších, že král Xerses přemocný a zvelebený bieše,
jakžkoli mnoho vítězství bieše dosáhl, avšak v Elidí vlasti
veliké škody vzal jest. Ale tento Alexander bez čísla měl
jest pobití, v nichžto nic jiného nežli vítězství dobyl jest.
I zdali ti, jenž bydléchu v Tyru, nebiechu přemocní rytie-
řové ve vši brani zvykalí a dospělí? Co jest jim prospělo
15 jich množství aneb jich síla? Tebejší moudrostí a udaten-
stvím nad jiné stkviechu se, kteřížto od města toho založení
uměním bojování biechu založeni a okrášleni, ale co jim
jest prospěla jich moudrost a síla přemocná bojování
s Alexandrem, však proto potlačeni sú od síly jeho. I zdali
250a₁ 20 ste nesrozuměli, / že mnohá města mocná, k nimžto bieše
přitřhl, beze všie odpory a sváru poddaly sú se jeho ve-
lebnosti, nebo tiem, že jest Stragoru zbavil kniežetství,
dobřeť jest zajisté učinil, neb jest Stragorova vina v tom
veliká byla, a to jest nám dobře známo, že Alexander jest
25 takú moudrostí ozdoben, že bez viny nikoli jeho nevyhnal.“

*Tuto se čte, že Atenenští poslali sú Alexandrovi
zlatú korunu a jemu se poddali.
Kapitola 35.*

30 Uslyševše Atenenští radu Demostenovu, jednostajně po-
čechu ji všichni chváliti. I ustavichu, aby jemu poslali
korunu zlatú, jenž vážieše padesáte liber zlata. A také
sú jemu poslali, že slibují jemu dani a poplatky dávati.
I stalo se tak, ale mudrcuov nikoli jsú neposlali. A ti, jenž
biechu poslání, odešli sú, a přišedše k Alexandrovi, a obě-

tovali sú jemu korunu zlatú, a k tomu slibující jemu úroky,
dani i dobytek dávati, jakž sú jiným dávati. Vyslyšev
Alexander ty posly, ihned jest srozuměl radě Achilově,
jenž bieše řekl, aby se jemu protivili, a také srozuměl jest
radě Demostenově, jenž Atenenským radieše, aby se / 5
nikoli neprotivili příkázání Alexandrovu, protož psal jest
jim list takto vznící. 250a₂

*Tuto čte se list, kterak jest psal Alexander Atenenským.
Kapitola 36.*

Alexander, syn Filipuov, Olympiady královny. Dokudž 10
skrže ruku řeckú všechny cizie vlasti nepodrobíme svému
příkázání, dotud jména královského nikoli nepřijmem. Ate-
nenským to pravíme, že nemyslíme do města vašeho vjeti
s vojskem, ale toliko a kniežaty našimi, a protož umyslili 15
sme zajisté vás ode všeho zlého domněnie zbaviti. Ale vy
jste proti nám protivně myslili, jakož vaše svědomie uka-
zuje. Svědkové jsú nám bohové, že by byl kto z vás proti
nám šlépějí pozdvihl, nikoli od hněvu našeho unáhlenie
nemohli byšte ujíti. Ale to viete, že zlý zle myslí a miení, 20
a neviete, že Korinští, pozdvihše brani své proti nám,
i vzeli sú za to hodnú odplatu. Ale vy o nás zlé svědomie
majíce, i zle ste myslili o nás, protože sme Stragoru ssadili
s kniežetství, jenž jest těžce proti naší velebnosti provinil.
Psali sme také vám, abyšte nám deset mudrcuov poslali,
a vy ste naším příkázáním zhrzeli, nevěduce moci Alexan- 25
drovy. Ale jakžkoli dosavad mohli byšte / z té viny tresktání
býti, však vám všeho bezprávie vinu odpúštíme a všeho
neposlušenství křivoty, protož buďte posilněni a radujte se,
neb od nás pro minulé viny izádné nebudete trpěti těžkosti,
protože jste Demostenovy rady poslúchali. 30

A když Atenenští přečítechu list, kterýž jim Alexander
psal, radovali sú se velmi. 250b₁

*Tuto Alexander přitáhl k městu, jenž slóve Lacedonia.
Kapitola 37.*

A odtud pohnuv vojskem Alexander, i přitřhl jest k Lacedoní. To uslyševše Lacedonští, zavřeli sú se a prikázanie jeho nechťeli sú poslušni býti a svémyslně mluviechu a řkúce: „Nejsme strašlivi jako Atenenští, kteřížto báli sú se úprku Alexandrovu.“ A tak zavřevše brány, vstúpili sú se všech stran na zdi, a jiní vstúpivše na lodie, i vezechu se proti Alexandrovi přes moře. A biechu blíže k boji lodnému nežli zemskému. I posla k nim list takto vznící.

*Tuto Alexander posielá list Lacedonským, takto dávae jim radu.
Kapitola 38. |*

250b₂ Alexander, syn Filípuov, Olympiady královny. Lacedonským to pravíme: Radíme vám, abyšte vieru, kterou ste od našich předkuov přijali, v celosti ji zachovali, a nerodte rukú svých ztáhnúti na najvyššie, jichžto dotknúti a dosáhnúti nemůžete, neb chcete-li radovati se silú osobní, tehdy svú moc ukažte, abyšte od nás vzeli čest duostojnú. Protož vám pevně radíme a prikazujem, abyšte darmo vyšli z svých lodí, dřieve nežli vám učiníme tak, že z nich hanebně musíte vyskákati. Pakli toho učiniti zanedbáte, budete se sami mezi sebú tresktati, když vás Alexander přemóže.

25 *Tuto čte se, kterak Alexander dobyl jest Lacedonských úprkem.
Kapitola 39. sequitur.*

251a, 30 Čtúce ten list Alexandruov, Lacedonští hněváchu se velmi i počechu se k brani připravovati. Vida to Alexander, hned svým vojskem ostúpiv město, i přilnu ke zdem, a vyskákavše na zdi, i počechu jimi se zdí metati, jedny zbité, druhé raněné, / a nakladše oheň veliký, i spálichu jim lodě všechny. A kteříž biechu na lodech, ti sú jedni ztonuli

a druzí zmordováni. Ale mnozí, vidúce takovú záhubu města svého, vyšli sú z města, a padše k nohám Alexandrovým, prosichu, aby jich nezahuboval. Tehdy jim odpovědě Alexander a řka: „Přijel sem k vám pokojně a krotce, i nechťeli ste mne pokojně přijieti, i protož lodie vaše spáleny sú a město vaše od lidu ovdovělo jest. I zdali sem vám toho nepravil, abyšte neztahovali rukú svých do nebes, jichžto izádný nemuož dosáhnúti, nebo kto na takovú výsost leze, nemaje pevných noh, snadně spadne do hlubokosti. Protož spatřfme-li právě, vámť nevinně neporokujem, poňavadž ste ze mne měli učiniti jakožto Xerses a rodičové vaši zdávna jsú činili. Ale jižť jest vás naděje úplně zklamala, neb ste nemohli strpěti množstvie oděncov.“ A skonav svú řeč Alexander, dal jest Lacedonským svobodu.

*Tuto Alexander vtrhl jest do vlasti barbarské proti Dariovi.
Kapitola 40. |*

A odtud hnuv vojskem, vtrhl jest skrze krajiny ciličské do vlastí barbarských. Protož Darius cesař, uslyšev jeho přístie, lekl se jest velmi, a hned svolav kniežata a vladaře své, radil se s nimi a řka jim: „Jakož již vidím, tento, jenž se běře tak bojovně, vítězstvím roste, spolkem i mocí. A jáť mniech jeho lotrcem býti, a že by byl jakožto lúpežník a mdle vlastí dobýváje, ale on zajisté bojuje jakožto muž a jakožto král vstupuje vzhuoru. A čímž více usiluje kto nad něho se pozdvihnúti, tiem více jméno jeho na výsost se pozdvihuje. Poslal sem jemu vardu herní a huol a konev zlatú, aby se hře učil jakožto dietě, ale jehožto sem nazval učedníkem, ten mistra přesáhá, a kamžkoli se obrátí, vždy jeho osud šťastný následuje. A protož o našem zdraví musíme mnoho mysliti, abychom u povýšení jsúce v bláznovstvie marné chvály neupadli, potupujíc jeho a řkúc ‚Nic nenie Alexander‘; jsúce pýchú povýšení, protože Persidí vládnem. Poňavadž mladost jeho roste / a naše velikost hyne, anebo snad že najvyššie přezvědění bohuov

pomáhá jemu, chtě koruny jemu pójčiti, čas jeho pěstuje jej a množí, a když my máme za to, že bychom jej chtěli vyhnati z Elidy, snad by on nás spieše vyhnal z Persidy.“

*Tuto Darius radí se s bratrem řečeným Ciater o králi Alexandrovi.
Kapitola 41.*

A když král Darius svú řeč skona, tehdy Ciater, bratr jeho, vece jemu: „Zveličuješ Alexandra, pravě, že on žádá vtrhnúti do Persidí. Več se tehdy oblekú Elidé, nebo požívají obyčeuov Alexandrových. Ostaněť tvé cesařstvie neporušené a mnohá jiná královstvie sobě podrobíš, nebo věz, že Alexander, když chce s kým bojovati, onť nevyšle kniežat nebo vládařuov před sebu, ale do každého boje sám jest první, a tak jména a chvály všeho vítězstvie sobě dosáhne a obdrží.“ Uslyšav to Darius, vece jemu: „Mám-li já od něho, čili on ode mne příklady sbierati?“ Odpovědě jemu jeden/ z kniežat a řka: „Alexander ve všech bězích jest dospělý, v ničemž sebe neobmešká a skrže sám se všecko činí mužsky, neb jest zpuosobu od přirozenie lvovú přijal.“ Jemužto vece Darius: „Odkudž to vieš?“ Jemužto knieže odpovědě a řka: „Kdyžto sem tvým příkázáním poslán byl do Macedoní s jinými, abych vzal dan, tu sem viděl zpuosobu jeho a svrchovanú sem múdrost na něm znamenal. Protož líbí-liť se tvé velebnosti, pošli po všech krajinách svého královstvie a svolaj všechna svá kniežata a vládaře, nebo pod královstvím persidským mnozí sú lidé, totižto perští, médští, Apolinitané, Mezopotanští i co počítám, však sto a padesáte vlastí velebnosti tvé jsú poddání. Shromáždění buďte v hromadu a hledajme od bohuov pomoci. A když to uzří Alexander množstvie lidu a moc barbarskú, tehdy všechna jeho paměť bude bázní lapena.“ Jemužto opět jiný z kniežat vece: „Dobrá si, ale nepodobnú radu dal. Zdali nevieš, že jeden vlk pře/veliké stádo beranuov a bravuov rychle rozžene a popudí? Těž i múdrost řečská přemuoze množstvie Barbarských.“

*Tuto se čte, že Alexander, leže vedle potoka řečeného Oceanum, upadl jest u velikú nemoc.
Kapitola 42.*

Mezi tím Alexander sebral jest lid veliký, nebo měl jest dvě stě tisícuoov lidu oděného. A pohnuv vojskem, přitrl jest k potoku, jemužto jméno bieše Occeon, z něhožto plóve voda přestudená a přečistá. I přihodi se k jeho vuoli, aby se v tom potoce zkúpal, ale sta se, že bolest veliká přijide jemu v hlavu, takže bolestí velikú bieše zimnicí zapálen. A kdyžto jej uzřechu Macedonští nemocna, zamútili sú se velmi, a bojiece se, počechu mezi sebu mluvití a řkúce: „Bude-li Dariovi nemoc Alexandrova známa, úprkem na nás upadne a všechny nás zahladí,“ nebo zdravie Alexandrovo všechny jeho rytieře posilováše k udatenství.

*Tuto se praví, kterak Alexander velikú nemocí
od zimnice trápen jest. |
Kapitola 43.*

A když tak Alexandra veliká nemoc trápieše, i zavolal jest k sobě Filipa, lékaře svého, kterýžto o jeho nemoci pilnú péči jmějieše. A bieše zajisté ten lékař mladý a ve všem umění lékařském dokonalý. I bieše slíbil Alexandrovi, že skrže jedinké svařenie pitie navrátí jej k dřevniciu zdraví. Ale jedno knieže rytieřské, jenž vládnieše Arméní, jménem Parmon, kterýžto tomu lékaři velmi závidieše, protože Alexander jeho milováše, i psal jest ihned list Alexandrovi a řka: „Králi Alexandře, střež se před Filipem lékařem a neroď píti toho nápoje, kterýžť jest připravil tobě, neb jest Darius slíbil jemu dáti svú dceru za ženu a jeho k svému království přivinúti, když by tě kterýmkoli činem zahubil.“ Tehdy přečet list Alexander, nikoli se jest nezamútil pro psanie Parmenovo, neb ufáše velmi z čistého úmysla Filipovi lékaři. A vtom vyjide Filip lékař k Alexandrovi s dospělým nápojem a všeliký lék, jenž bieše jemu

252b₁ pripravil, poda jemu. Ale Alexander, vzav nápoj od něho v ruku a v druhé ruce drže list, v tvář Filipovi silně hledieše. Jemužto Filip lékař vece: / „Najvyšší ciesaři, neroď se strachovati nápoje, ale pí jej bezpečně.“ A hned Alexander 5 přijal jest nápoj. Potom Alexander ukáza Filipovi list. Tehdy Filip, když list přečíte, vece: „Najvětší ciesaři, nejsemť vinen, cožť na mě praví Parmon.“ Potom Alexander, když bieše uzdraven do konce, i zavolal jest k sobě Filipa a objal jej i vece: „Znáš-li, Filipe, lásku a doufanie, kteréž 10 mám o tvém svědomí, neb sem prvé nápoj pil, kterýžs mi dal, nežliť sem list ukázal.“ Jemužto vece Filip: „Prosím tvé velelosti, přikážte tomu, ať před vaší přítomností stojí, jenž vám takový list psal jest, nebo on mě jest naučil takovou nešlechtnost činiti.“ A hned přikáza Alexander Parmonovi 15 k sobě přijeti, a zeptav se toho všeho s pilností, i naleze jej hodného smrti. A tak hned přikáza, aby byl hlavy zbaven, a tu se jest stalo, jakž rozkázal.

*Tuto Alexander přitřhl k řece řečené Eufraten
a země Arméní dobyl a přemohl.
Kapitola 43.*

20 Potom pohnuv vojskem Alexander, přitřhl jest do země 252b₂ médské / a do veliké Arméní a tu jest všecku podrobil k svému ciesařství. Potom jezdiv mnoho, i přijel jest na místo suché a skulovaté, kdežto nebiechu vody. A přijev 25 k městu, jenž slóve Andritus, i přiběže k řece Eufraten tak řečené a tu jest rozbil stany své. A ihned káza přivézti dřievie a lodný most přes tu řeku udělati a sbíti hřeby železnými a řetězy svázati a přikáza všem svým rytieřóm přes ten most přetřhnúti. Ale oni, viděvše řeku velikost 30 i hlubokost, báli sú se přes most jeti, aby velikú těžkostí řetězy se nestrhaly. Ale vida Alexander, že rytieři strachují se přes most jeti, i přikáza strážným, jenž hnáchu stáda, aby najprvé stáda přehnali a potom všechno vojsko aby přešlo. Ale rytieři opět biechu strašlivi. Tehdy Alexander 35 rozhněvav se a svolav kniežata, první přejel jest přes most,

potom kniežata a všecko vojsko následováše Alexandra, nebo dvě řece, Tygris a Eufrates, plovú skrze médsku a mezopotanskú zemi a barbarskú a tu v ní upadají.

*Tuto Alexander, přejev přes řeku, hned kázal most zbořiti.
Kapitola 45. |*

5 253a₁ A když Alexander i všecko vojsko přejede přes most, ihned jej káza zbořiti. Uzřevše to všichni z vojska, steštěchu sobě velmi, repcice mezi sebou, počechu mluvíti a řkúce: „Přihodí-li se, že z boje utečem, nebudem moci přes vodu, a tak všichni zhynem.“ Srozuměv Alexander jich reptání, 10 vece jim: „Co jest to, ješto mezi sebou rozmlúváte? Přihodí-li se, že bychom z boje utekli, zajisté vezte, že sem proto kázal zbořiti, abyšte mužsky bojovali. Pakli vice utečenie nežli bojovanie zvolíme, abychom všichni jedno- 15 stájně zahynuli, nebo boj a vítězstvie nebude těm připsáno, jenž utiekají, ale těm, jenžto druhé stíhají. Protož posilněna buďte srdce vaše, a jakožto jiní mají hru za utěšenie, též vy mějte bojovanie, neb to přejistě vezte, že nikoli Mace- 20 doní neužříme, leč prvé všechny rodiny barbarské potlačíme. Tehda jistě s velikým vítězstvím navrátíme se do našich vlastí.“

*Tuto Darius, sebrav své vladaře, i vytrhl jest
k potoku Tygris proti Alexandrovi.
Kapitola 46. |*

25 253a₂ Mezi tiem Darius, sebrav vojsko veliké lidu oděného i zjednav nad nimi vladaře, vytáhl jest ven a stany rozbil nad potokem Tygris řečeným. A druhý den sebrali sú se na pole Darius a Alexander i počela sta ukrutně spolu bojovati. A když tak dlúho ukrutně bojováchu, počechu 30 mnozí klesati a padati z barbarských, a vidúc, že jich mnoho ubývá, dali sú se na běh. A v tom pobití bieše jeden muž ukrutného úmysla z Persidí, života urostlého

a člověk postavů krásný, jemužto Darius slíbil bieše dáti svú dceru, když by zabil Alexandra, a ten bieše oděn rúchem macedonským a mezi rotami Alexandrovými bojujícími stáše za Alexandrem s vytrženým mečem, jehožto 5 žádný nepoznal jest. Ten tak silně udeři na hlavu Alexandrovu, že jeho meč proniče skrze helm a v hlavu jej rani. Uzřevše to rytieři Alexandrovi, ihned jej popadše, vedechu jej před Alexandra. Vece jemu Alexander, maje za to, že by byl Macedonský: „Ó udatný muži, pročs mú 10 hlavu mečem ranil, i zdali si mne nepoznal, Alexandra, / 253b, pomocníka svého?“ Jemužto odpovědě ten muž perský: „Najvětší ciesaři, nemni mne tvá velebnost býti Macedonským, ale jáť sem pokolenie přelitého barbarského. Ale to sem tobě proto učinil, neb mi jest slíbil Darius dceru svú 15 dáti za ženu, když bych tě jma předeň přivedl.“ Ale Alexander, svolav své rytieře, postaví jej před nimi, a co by z toho učiniti měl, tázáše jich. Tehda jedni vecechu, aby byl ukřižován, druzí praviechu, aby byl hlavy zbaven, třetí radiechu, aby byl upálen. Uslyšav to Alexander, od- 20 povědě jim: „Co jest zlého učinil tento udatný muž? Chtěl jest naplniti přikázanie pána svého. A protož ktožkoli súdí jej hodna smrti, sám se súdí budúcně, nebo kdybych já přikázal někomu z vás, aby zabil Dariáše, a učinil by, jakož tento udatný muž učinil jest, též by pokuty na se 25 čekal od Dariáše. Protož zle ste súdili, aby tento Barbarský měl kterou pro to smrt trpěti.“ A to řka, ihned jemu kázal jest bezpečně odjeti, chvále jej pro sílu moci jeho.

Ale uslyšav to Darius, že jeho vládaři boj ztratili, sebrav množstvie jiezdných i pěších, vzebra se na horu ciličskou, jenž slóve Taurus, / totižto Bejk, nadějíc se Alexandrovu 253b, 30 sílu přemoci. A stekše se v hromadu u boj, tak ukrutně s sebu bojovášta, a tu Darius jsa přemožen, i uteče, ale Alexander honil jest jej až do Bratty města. Tu rozbiv stany, bohóm oběti vítězné obětoval jest. A jiný den poče 35 snažně města dobývati, a dobyv jeho, postaví svú stolicí vládařskou a všechna města okolnie podrobí své moci. A v tom zajisté městě nalezl jest bez čísla pokladuov shromážděných a tu mateř a ženu Dariášovu i syny jal jest.

*Tuto jedno knieže Dariášovo
chtěl Alexandrovi Dariáše dáti v moc jeho.
Kapitola 47.*

Mezi tiem jeden z kniežat Dariášových přijel jest k Alexandrovi a řka jemu: „Najvyšší ciesaři, jáť sem jeden 5 z kniežat Dariových, jemužto sem mnoho služby učinil a nic dobrého nedostalo mi se od něho. Protož líbí-li se tvé velebnosti, daj mi deset tisíc branného lidu mladého a jáť tobě slibuji, žeť Dariáše a větší díel jeho rytieřstva v tvú 10 moc dám.“ Uslyšav to Alexander, / vece jemu: „Přieteli, 10 254a, nevěřímť, že by ty cizím chtěl svých dobývati.“ V ta doby druzí z kniežat Dariášových poslachu list jemu takto vznikí.

*Tuto vládaři píší list Dariovi o Alexandrovi.
Kapitola 48.*

Králi nad králi Dariášovi přejasnému, bohu velikému, 15 Serapis a Jupiter vzkazují službu. Psali sme jiných časuov tvé velebnosti a nyníet vám opět píšeme Alexandruov Macedonského úklad, nebo on jakožto lev vtrhl jest do zemí našich a všechna sbožie naše jakožto vzsteklý roz- 20 ptýlel jest a naše rytieře zmordoval jest, a tak sme velikým zámutkem obtieženi, že náramnosti jeho potom nebudem moci sněsti. A protož velebnosti tvé pokorně prosíme, aby naši službu přiveda sobě ku paměti, račte nám pomoc 25 takovou dáti, abychom mohli násilē nepřátelské, jenž nám činie, odehnati. 25

A přečet list Darius, hned jest Alexandrovi odepsal list takto vznikí.

*Tuto Darius píše list Alexandrovi,
přikazuje jemu jakožto služebníku.
Kapitola 49.*

30

Darius, král persidský a král nad králi, sluze našemu Alexandrovi. / Přikazujem nyníe: K našima ušima přišla 254a,

jest pověst, že svú malostí mnš se naší výsosti protiviti,
ale jakožto nelze hlúpému oslu a těžkému k hvězdám se
podvihnutí, poňavadž křidel nemá ani létavého přístroje,
též ty nebudeš moci dosáhnúti proti nám, čehož se do-
5 mnieváš dosieci. Slyšeli sme zajisté, že si k naší mateři
a synóm velikú dobrotivost okázal, protož zajisté věz, že
dokudž jim budeš dobře činiti, nebudeš mne mieti nepřie-
tele. Pakli jich dobře chovati nebudeš, u větší nepřiezen
upadneš, nebo to na tě přijde, že osudek náš nad tebu
10 vydaný počiješ.

Ale Alexander, přijav list a přečet jej, takto jest odepsal.

*Tuto Alexander opisuje list Dariovi.
Kapitola 50.*

Alexander, syn Filipuov, Olympiady královny, Dariášo-
15 vi, králi perskému, praviece vzkazujem: Pýchu, zpupnost
a marnú chválu bohové sú v nenávisť jměli, a tak smrteľné
porážejí, kteřížto sobě jméno nesmrteľné pripisují. Ale to
ty, jakožto slyšíme, činíš, že nepřestáváš se bohóm, dokudž
muožeš, protiviti a porúhati, také z toho že nám porokuješ,
20 že sme tvé rodině dobrotivost ukázali, ale že ty nešlech-
25 254b₁ etným myšlením pohnut / býváš, poňavadž sme toho ne-
učinili ani pro tvú přiezen, ani pro tvé vděčenstvie, ale to
jest pošlo jedno z srdce našeho ctnosti a velebnosti. Ale
o vítězství, kteréhožto nám božské přezvědění pójčil,
25 nikoli sebe skrže to nevznošujem, neboť nám bohové po-
máhají, ješto ty je na každý den hanieš, poňavadž se bohem
nazýváš a žádáš jim býti přirovnán. Protož tento list buď
tobě nynie poslán poslední, a střez sebe se vši pilností,
nebt proti tobě táhnem kvapně.
30 Ten list dal jest Alexander poslóm Dariášovým, a dav
jim dary výborné, i pustil jest je od sebe.

*Tuto Alexander posielá list vládařóm svým,
aby jemu potřeb jednali.
Kapitola 51.*

Alexander, syn Filipuov, Olympiady královny, knieža-
tóm a vládařóm i všem naší moci poddaným, to jest 5
Syrským, Kapadocským, Pelajonským, Arabským, Pan-
filským, Laodským a jinému lidu našemu, milost. Dáváme
vám pevně věděti i prikazujem, aby každý z vás nám tisíc
kóz dobyl připravených a ty abyšte je nám poslali do
Alexandrie, aby nám i našim rytieřóm oděvu i obuvi z nich 10
zjednali a zdělali, a na našich velblúdiech, kteréž máme
v Alexandří, k řece Eufraten poslali. /

*Tuto jedno knieže jménem Nestodius piše list Dariovi takto.
Kapitola 52.*

254b₂

Králi nad králi, přejasnému Dariášovi, bohu velikému, 15
Nestodius službu vzkazuje. Viem, že jest neslušné takových
věcí vaší velebnosti posielati, ale bezděky to činím, jsa
připuzen. Věz tvá výsost zjevně, že kniežata naše u boji
dvě, ješto sme měli s Alexandrem, jsú zabiti. A já, jsa
přetěžce raněn, ledva sem utekl. A mnozí mužie přemocní, 20
20 vašeho ciesařstvie zapierajíc, i přivinuli sú se k vojsku
Alexandrovu a on jest je poctivě přijal a dal jim královské
krajiny.

A příjem list Darius a přečet jej, i psal jest Nestodovi,
kniežeti svému, aby veliké vojsko sbera, i mužsky se proti 25
25 Macedonským bránil, a druhý list hned psal jest králi
indičskému, aby jemu pomoc ráčil dáti.

*Tuto Porrus, král indičský, odpisuje Dariovi Perskému.
Kapitola 53.*

Porrus, král indičský, Dariovi, králi perskému, zdravie. 30
Poňavadž si nás prosil, abychom tobě na pomoc přijeli.

hotovi sme byli hned to uciniti, ale prekážiet nám nemoc, jenž nás tuze drží. / A jestiť nám toho velice líto, ješto jste takové bezprávie těžce trpěli. A protož vězte, žeť s desieti tmami lidu oděného k vám na pomoc vskuoře přijedem.

5

*Tuto se čte, kterak máť Dariášova píše jemu,
aby s Alexandrem nebojoval.
Kapitola 54.*

Když uslyše máť Dariášova, že se opět strojí s vojskem a chtě boj vzieti s Alexandrem, zamútila se jest velmi a psala jest jemu list takto vznící:

Králi perskému Dariášovi Ragades, máť tvá, posielá radost. Slyšeli sme, že vešken lid svůj a mnoho jiných si svolal, aby s Alexandrem opět bojoval. Ale zajisté tobě to platno nic nenie, neb by ty všechny, jenž na světě bydlejí, shromáždil, nemohl by jemu odolati, poňavadž božské předvėdění přeje jemu a jej vzdružuje. A protož nechaj smyslu vysokého a ustup od chvály své, popřeje výsosti Alexandrovi, nebo lépe jest opustiti to, ješto nemuožeš obdržeti, aby toho u pokoji požival, což muože tobě zuostati, nežli chtě panovati všem, ze všeho budeš vystrčen.

255a₂

Přečet list Darius, zamútil se jest velmi, / nebo v tu chvíli přijedechu jemu na pamět rodičové jeho.

25

*Tuto se čte, kterak Alexander večeřal jest s Dariášem
v jeho městě a nepoznal jeho.
Kapitola 55.*

Mezi tiem Alexander pohnuv vojskem, i přitaže k městu, v němžto bieše Darias. Tu Alexander prikáza všem, aby nasekali ratolestí aneb ruoždie, a také vytrhajíce chamradie, aby to přivázali k nohám koňóm a mezkovým nohám. A když sú to Perští viděli s velikých hor, diviechu se tomu velmi, nevěduce, proč se to děje. Přitrlh jest k tomu městu

jménem Persis a tu Darias bieše, a tak blízko, jako za tři dny cesty mohlo by býti. A tu jest stany své rozbil, a svolav svá kniežata, i vece jim: „Pošleme k Dariášovi posla, ať jemu die a řka: „Neb s námi bojuoj, aneb se nám poddaj naši moci.“ Ale té noci zjevi se Alexandrovi buoh Amon tak řečený v tvárnosti Merkuriášově, jsa oděn pláštěm a oděním macedonským, a řka jemu: „Synu Alexandře, když potřebie bude, vždyť na pomoc tobě budu. A protož věz, aby neposielal posla, jakožs řekl, k Dariášovi, neb chci, aby oblekl na se tvárnost mú, a jeď sám tam, jakžkoli nebezpečno jest k králi přistúpiti v zpuosobě poslové. Vřak neroď se / lekati, neb sem já vždy na pomoc tobě a žádné tesknosti nebudeš trpěti.“ Tehdy vstav Alexander ze spánie, jsa naplněn velikú radostí, svolav přátely, i povie jim, kterak jest sen viděl. A oni radili sú jemu, aby tak učinil, jakož jemu bieše skrze sen zjeveno. Tehdy Alexander ihned zavola jednoho z kniežat rytieřstva svého, jemužto jméno bieše Enulo, neb ten muž bieše přeudatný a převěrný Alexandrovi, i káza jemu vsiesti na kuoň a druhý ješto by vedl po sobě, i jedě s ním. A když přijedechu k řece, ješto slóve Grancum a perským jazykem Stragma, i nalezechu ji zamrzlú. A ihned Alexander, proměniv rúcho kniežete rytieřstva svého, i necha ho tu se dvěma koňoma, a na tom, na kterémžto sedieše, přejev řeku, jede k městu Dariášovu. Ale to knieže prosieše Alexandra a řka: „Najvyšší ciesaři, odpust, ať přejedu řeku s tebú a s tebú ať jedu, aby se tobě žádná zlá příhoda nestala.“ Jemužto vece Alexander: „Čekaj mne tuto, nebť bude muoj pomocník, jehožto sem ve snách viděl.“ Ta řeka, o níž sme svrchu povėdėli, / zimní i letní čas vřdycky celú noc stydá se a zamrzá, ale ráno, když se zahřeje, tehdy se rozpustí a během přeprudkým tak kvapně plóve, že když kto do nie vejde, prudkostí její bude vzchopen, ale šíř jejie jest jedněch honuov zřší.

A když Alexander přijede k bráně městké, uzřevše jeho Perští, velmi se diviechu tvárnosti jeho, mnějice za to, že by on byl bohem. A ihned otázachu jeho a řkúce: „Kto jsi ty?“ Odpověď Alexander a řka: „Já sem najvyšší

posel Alexandruov.“ Ale v tu chvíli Darius ciesař jezdieše po horách, veliké množstvie lidu shromažďuje, aby opět boj učinil s Alexandrem. A když Darius přijede k bráně městské, i nalezte Alexandra, an mluví s Perskými, i divieše se velmi zpuosobě jeho, a mně jeho bohem Apollonem býti, jenž byl s nebe stúpil, a ihned se jemu poklonil i otáza jeho a řka: „Kto si ty?“ Jemužto odpovědě Alexander: „Poslal mě jest Alexander král, abych tobě pověděl, které prodlenie činíš jakožto báznivý. Vyjed a bojuj s ním, anebo podstup jho jeho.“ / Uslyšav to Darius, vece jemu: „Zdali jsi ty Alexander, že tak hrdú řeč mluvíš? Neb jakož já vidím, ne jako posel, ale jakožto král pyšnú řeč mluvíš. Avšak věz, že pro tvé bohy nic se nezamucuji, a protož jez se mnú dnes na večeri.“ A to řka, i stěže ruku svú Darius, a ujev Alexandra za ruku pravú, i vede jej na sien královskú. Ale Alexander poče sám v sobě mysliti a řka: „Dobré znamenie učinil jest nade mnú tento Barbarský, neb mě za pravici do své sieni uvedl, nebo s bohuov pomocí tuto sien skuoro osedu.“ A všed Darius na sien s Alexandrem, kdežto bieše večere přerozkošná připravena, a sedli sú k stolu. Ale Alexander sedieše proti kniežatám Dariovým tvářím, a bieše tu schrána, v nížto sediechu, se všech stran zlatem stkvúcím ozdobená. Ale Perští, vidúce zpuosobu Alexandrovu, zhrziechu jím, neb maličký bieše, ale múdrostí a udatností ozdobený, jenž v takém tělci malém skryta bieše, té ovšem nevidiechu. A biechu v té schráně stolové / a stolice stkvúcieho zlata udělané a čěšníci v zlatých řepicích drahým kameniem okrášlených před ně pitie nosiechu. A když podachu píti Alexandrovi, vypiv i schova tu zlatnici v řadra. Potom přinesechu jemu v druhé i třetí a on učini též a schova do řader. A když to uzřechu čěšníci, pověděchu Dariášovi ciesaři. Uslyšev to Darius, povstav, i vece Alexandrovi: „Co jest to, ješto tak činíš, proč zlatnice kryješ v řadřiech?“ Odpovědě Alexander: „Na hodech krále našeho takový obyčej jest, že zvaní, chtie-li, vezmú sobě to orudie, z kteréhož pijí. Ale poňavadž se vám ten obyčej zdá nepodobný, ihned je vám zase vrátím.“ A to řka, a vráti je čěšníkom. Ale Perští, jenž tu sediechu,

počechu mezi sebú ten obyčej chváliti. Ale jeden knieže Dariášuov, jemužto jméno bieše Anepolus, sedě za stolem, patře na tvář Alexandrovu, neb jej bieše viděl, když byl do Macedoní přijel, aby od Filipa krále dan vzal, ten srozuměv hlasu a zpuosobě jeho, poče v sobě mysliti a řeci: „I zdaliť tento jest Alexander?“ A vstav, i přistúpi k Alexandrovi, a uznamenav zpuosobu jeho, / přistúpiv k Dariášovi, vece jemu: „Najvyšší ciesaři, posel tento, jehožto teď vidíš, jestiť sám Alexander, syn Filipuov.“ Ale Alexander, uzřev, ano o něm mezi sebú mluvie, a srozuměv, že o jeho poznání rozmlúvají, ihned vstav z svého miesta, vyskočí z té schrány, a vytrh jednomu pohodni hořící z ruky a vskočiv na svůj kuoň, prudkým během bězieše. Tehdy Perští uzřevše to, rychle v uoděnie pripravivše se a vsedavše na koně, i bězechu po Alexandrovi. Ale že noc bieše temná, počechu blúdití, sem i tam jezdiac, a mnozí z nich uražováchu se v tvář o dřievie a o ratolesti stromové a druží v jámy padáchu. Ale Alexander, maje pohodni v ruce, pravú cestú bězieše k řece k svému kniežeti.

*Tuto Alexander utekl od Dariáše a přijel k svým,
a kterak obraz krále Xersa padl a zlámal se.
Kapitola 56.*

A když sedieše Darius a myslěše, kteraké bieše udatenstvie učinil Alexander, i vzhlede na obraz krále Xerses zlatý, jenž sedieše podlé královské stolice v té schráně, a ihned ten obraz pade a na mnoho kusuov se roztroskota. Viděv to Darius, jsa hnut žalostí, i poče hořce / plakati a řka sám k sobě: „Toto jest znamenie opuštěnie domu mého a všeho perského královstvie zahubenie.“

Ale Alexander přivev k řece řečené Grancum, i nalezte ji zamrzlú i jede po.ní, a když bieše blíže od břehu druhého, tu se provali i s koněm pohřži se. Kuoň utone, ale sám s velikú prací vyskočí na břeh i přijide pěš k svému kniežeti Enulovi, a vsed na kuoň, i přijede k svému vojsku.

*Tuto čte se, kterak Alexander měl mnoho lidu v svém vojsťě
a kterak jich posilováše, aby udatní byli v boji.*

Kapitola 57.

5 Ale ten den Alexander shromáždív vojsko, i měl jest
v svém vojsku dvě stě tisícúov a čtrmezcieta tisícúov lidu
branného. Tehdy vstúpiv na vyššie miesto, posilováše
vojska svého a řka: „Nepřirovná se množství Perských
plnosti řečské, neb jest nás mnoho, a přesto, byť jich mno-
hem více bylo, proto se srdce vaše nelekaj, neb množství
10 much malosti sršňové nemohú žádné škody učiniti.“
Uslyšavše to všechno vojsko, zvěhlasnost jeho velmi po-
čechu chváliti. /

257a₁ *Tuto opět Alexander s Dariášem měl jest boj ukrutný
a přemohl jest Dariáše.*

Kapitola 58.

15 Protož Darias, pohnuv vojskem svým, i přitrže k řece
Grancum řečené a tu stany rozbil. A bieše vojsko Dariášovo
veliké a silné velmi a jmějieše deset tisíc vozuov kosatých.
Tehdy druhý den sjeli sú se obě vojsťě na pole, ale Alexander
20 vsed na svou kuoň Bucifal, hna velikú rychlostí i vytěže
před vojsko. Jehožto uzřevše Perští, lečechu se velmi, neb
se jim zdáše hrozné jeho vzezření. Potom trubači trúbie-
chu k boji. A ihned Alexander zdvih se úprkem proti ne-
přátelóm, a tak se smiesichu roty v hromadu i padáchu
25 s obú stranú rytieři ranění a zbití. Tu bieše také množství
střelcuov veliké, kteřížto náramně střéléchu a mordováchu
lid tak, že všechno pole bieše mrtvými přikryto, neb se
jest boj počal, když slunce vycházieše, a trval jest až do
západu slunce. A tak v tom ukrutném boji Perští počechu
30 velmi padati. Tehdy vida Darius, že jeho velmi hynú,
obrátiv se, i poběže, a již bieše zatměna noc, a protož to
257a₂ množství / vozuov kosných přemnoho mordováchu a pa-
dáchu pěší lidé před těmi vozy jakožto právě obilé před
srpem, anebo když od množství jiezdných bude potlačeno.

A když přijede Darius k řece Grancum, i naleze ji zamrzlú
i přejede přes ni s málem rytieřstva svého. A když jiezdní
i pěší vjidechu na tu řeku, tak se hned pod nimi led pro-
lomi, a což jich tu bieše, všichni ztonochu. A druzí, ne-
mohúc přejeti, od nepřátel, jenž je stáháchu, biechu za-
hubeni. Zajisté v tom pobití sešlo jest lidu perského sto
tisícúov kromě těch, kterýžto v hlubokosti té řeky ztonuli.

*Tuto se čte, kterak Darias, utiekaje před Alexandrem,
i přijel do města Susis.*

Kapitola 59.

Utiekaje Darias před mocí Alexandrovú, vjel jest do
města Susis, a všed na svú sien, pade na svú tvář, náramně
vzdychaje, s pláčem mluvieše takto: „Běda mně, nebožtíku
smutnému, neb nebeský hněv zamútil jest mě a potlačil,
nebo já, jenž biech až k hvězdám pozdvížen, již sem až na
zemi biedně ponížen, již sem poběhlým a poddaným učí-
něn, já Darius, kterýžto všechny na vzhod slunce bydlejcie
v svú službu biech obrátil. Ale by bylo známo biednému/
člověku, co se má jemu přihoditi potomně, na to by u při-
tomniem času myslil, nebo oka mženíe anebo jednoho dne
257b₁ času přide, že pokorné až do oblakuov pozdvihuje a po-
výšené až do hlubokosti temností stlačuje.“

*Tuto Darias po tom pobití posielá list Alexandrovi v tato slova.
Kapitola 60.*

Panovateli svému Alexandru Macedonskému Darias, 25
král perský, posielá radost. Tak veliká jest múdrost, jenž
váš úmysl zpravuje, že minulých a přítomných a budúcích
věcí tajností spatřuješ a beze všeho poroku všechna svá
diela šťastně puosobíte. Protož poznaj šlechtnost vaše, že
ste z tělesné mateře stvoření, protož nepozdvihuj se srdce 30
vaše k vysokým věcem, nébrž na poslednie vaše vždy
myslete, poňavadž vždy první s posledními se nesjednávají,

nebo dosti jest člověku válečnému, dosáhne-li vítězství. Zpomínajte krále Xerses přemocného, od něhožto my sme posli, kterýžto mnohé boje páchal a vítězstva obdržával a všelikým štěstím se stkvíe, ale že srdce své bez miery k výsostem bieše pozdvihl, a protož všechna svá vítězstva nešťěstím skonali. Protož vězte, / že božským přezvědáním obdrželi ste vítězství, a protož nám prosícím vaše milosrdenství vzložte, vraťte nám mateř naši, syny i ženu naši, a dáme vám poklady, jenžto máme v Jaddě a v Susis a v Batře, kteréžto naši rodičové v skrýšiech pod zemí schovali sú. A dámeť vám perské a médské království s duostojenstvím a požívajte vítězství, jehožto popřál jest vám Jupiter, buoh svrchovaný.

15 *Tuto Alexander dává odpověď poslům Dariášovým.*
Kapitola 61.

Přišedše poslové Dariovi k Alexandrovi, podali sú jemu listu, ale Alexander přede všemi káza jej otevřieti a čísti. A uslyševše Darióv list rytieři Alexandrovi, radostni sú byli velmi. Tehdy jeden z kniežat rytieřských, jemuž jméno bieše Parmon, vece Alexandrovi: „Najvětší ciesaři, vezmi to všechno sbožie, kteréžto slibuje dáti Darius, a vrať jemu syny, mateř i ženu.“ Uslyšav to Alexander, zavola poslov Dariových a přede všemi takto povědě a řka: „Povězte ciesaři vašemu: Divíme se, že chce za odplatu z našich rukú mateř, syny i ženu svú. Jest-liť přemožen Darius, ať nám odplaty neslibuje, ale podrobí se jhu našemu a / všechna duostojenství i sbožie naší výsosti vydá. Pakliť není přemožen, ale nechť opět má boj s námi.“ A to řka, da jim dary výborné a pusti je od sebe. Potom prikáza rytieřóm, aby zbitá těla v hrobiech pochovali a raněné aby zléčili.

Tuto Alexander rozbil stany své vedlé potoka, řečeného Brankus.
Kapitola 62.

Potom pohnuv odtud vojskem, rozbil jest stany své podlé řeky Brankus řečené. Tu jest bohóm oběti vítězné obětoval. A biechu vedlé té řeky překrásné sieně svrchovaným řemeslem pozdvížené, kteréžto bieše ustavil král Xerses Perský, kteréžto vida Alexander, káza je zapáliti, ale po malé chvíli želilo se jemu těch překrásných siení i káza, aby jich izádný nezapaloval. A bieše na tom místě pole převelike, kdežto králi staří perští a jiní mrtví se kládíechu, na kterémžto poli kopajíce Makedonští, v těch hrobiech orudie mnoho zlatého a drahého kamenie našli sú. Tu jsú také našli jeden hrob asyrský a perský, z jednoho kamene amatystového vyrytý, an má zevnitř ryté ratolesti palmové a ptáky rozličné. A ten kámen světlý bieše v sobě, že tělo skrze něho bylo viděti. A bieše na tom místě / jedna věže vysoká, ale šeredná, v nížto mnoho lidí bieše, majíce jedni ruce utaté, jiní bez noh a druzí bez očí. Ti uslyševše hřmot oděncuov a zvěděvše, kto by byli, i křičíechu všichni hlasy vysokými k Alexandrovi. Tehdy uslyšav ten křik Alexander, káza je z věže vytáhnúti, a opatřiv je, i želel jest jich s pláčem. I prikáza jim dáti deset tisíc zlatých a slíbi jim jich sbožie z úplna navrátiti, nebo ty bieše vsázal do věže Darius proto, že biechu urozeného kmene pošli a jich bieše sbožie rozdal sluhám svým.

Tuto Darias píše králi indiškému,
aby jemu dal pomoc proti Alexandrovi.
Kapitola 63. sequitur.

Mezi tím vrátivše se poslové Dariášovi od Alexandra, i pověděchu jemu, co jest mluvil Alexander. Tehdy Darias poče se opět strojiti, aby s Alexandrem bojoval, i psal jest list králi Porrovi Indiškému, aby jemu lid poslal, takto vznící: Darias, král perský, Porrovi, indiškému králi, radost. Nedávno sme tebe prosili, aby nám na pomoc přijel

258b₁ 5 proti těm, jenžto naši sien usilují zrušiti. Věduce to zajisté, žet se vám též přihoditi muože, budete-li trpěti a dívati se našemu zahubení, a vidúce naše kniežetstvie, ano je tak hanebně hubie, neb ten Alexander, jenž tak válé s námi, 5 úmysl má divoký / a ukrutný, kterýžto jako lev horlí a jako moře se búří, kdyžto od větruov nočních bývá pohnuto. A přesto, ačkoli nerad, však lid sběřem proti němu bez počta, umienili sme s ním bojovati až do smrti, neb jest nám lépe v boji zahynúti nežli lidu našeho záhubu viděti 10 a mnoho časuov živu býti v žalosti. Protož prosíme vás, abyšte naše prosby do tajnosti třev vašich vpustili, nám v naši tesknosti spomohli, nebo vám sľubujem, že každému rytieři, jenž nám na pomoc přijede, deset šilinkuov a pěšiemu 15 pět šilinkuov beze všeho prodlenie dáme. A kdežkolivěk naše vojska polem lehnú, tehdy vydáme jim sto a sedmdesáte mladíček výborných v zlatém rúše pripravěných, aby s nimi kratochvíl jměli. Bucifal, kuoň Alexandruov, se vši přípravú a všelijaké kořisti, kteréž dobudú, 20 všemu vojsku vydáme.

20 *Tuto se čte, kterak někteří z rytieřuov Dariových utekli sú k Alexandrovi, aby jemu sľúbili.*
Kapitola 64.

25 Mezi tiem někteří z rytieřuov Dariových utekli sú k Alexandrovi a pověděli sú jemu, kterak Darias strojí se, aby opět bojoval s Alexandrem, a kterak jest poslal k Porrovi, králi indičskému, aby pospiešil k jeho pomoci. A když 258b₂ uslyše, že Darius jest sečen a raněn od některých / svých kniežat, hned hnuv vojskem, umysliv proti Dariovi táhnúti, ustanoviv na své mysli, aby nikoli jména ciesařského nepřijal, leč by dříve Dariovo královstvie obdržal. Ale 30 Darius a Perští, uslyševše o příjezdu Alexandrovu, lekli sú se velmi, ale někteří z kniežat rytieřstva Dariova, jeden jménem Biso a druhý Onobrazantes tak řečený, ihned, jakž sú uslyšeli příjezd Alexandruov, tak sú sobě přísáhli, 35 aby Daria zamordovali, majíce za to, že by od Alexandra

hodnú odplatu vzeli. To mezi sebú utvrdivše, i vešli sú na sien, a před Dariášem vytrhavše meče, i přistúpichu k němu. Uzřev to Darias, vece k nim: „Najmilejší moji, až dosavad nazýval sem vás služebníky svými, ale již vás 5 pány jmenuji, neb mě chcete zahubiti. A zdali nemám odjinud dosti umučenie? Proč mě chcete zahubiti? Zabi- jete-li mě tajně a nalezne-li vás Alexander, učinít nad vámi větší nežli nad lotry pomstu.“ Ale oni, takovú dobrotivostí nic nejsúc pohnuti, počechu jej sieci. Ale Darias zavrh se 10 rukú, i pade na zemí, a oni nechavše jeho tu na sieni na- poly mrtvého, i odešli sú.

Tuto čte se, že Alexander vjel jest do města Susis, když bieše Darias raněn.
Kapitola 65. |

Uslyšav Alexander příhodu Dariovu, přejev přes řeku 15 259a₁ svým vojskem, i vjel jest do města Susis, a to rychle. Ale Perští vidúc jej, otevřeli sú brány města svého a přivítali sú jeho poctivě. A když zvěděchu o příjezdu Alexandrovu ti, jenž biechu sekli Dariáše, ihned sú se skryli, chtiece 20 prvé srozuměti vuoli Alexandrově na to, což biechu spáchali nad Dariášem, ale Alexander všed na sien a chodě po ní, nad jedním ustavením velmi se divieše, nebo bieše ustavil tu schránu Cyrus, král perský. A biechu podlahy jeje z rozličného kamenie a jasného ozdobenie, ale stěny 25 biechu z zlata a z drahého kamene a hvězdami stkvúcími biechu zdělané. A biechu tu zlatí slúpové, ješto to stavenie zdržují na sobě. A spatřiv to vše Alexander, divieše se velmi, a pochodiv po té sieni, vjide do komory, kdežto ležieše Darias napoly mrtev. A uzřev jeho Alexander, pohnut jsa milosrdenstvom, a svlek z sebe plášť ciesařský, 30 i přioděl jest jej, a objev jej, poče jeho rány slzami svými skropovati a vece jemu: „Posilni sebe, pane Dariáši, a vstaň, nebo jakož si prvé čest cie/sařskou držal, též i nyní perskú přijmi korunu a vládni, a jakž jsi byl dosavad 259a₂ slavný, neb tobě přísahám skrze najmocnějšíe bohy, žet 35

tobě upřímně všeho císařství stupuji, neb s tebou žádám
sladkých krmí požívati jako syn s svým otcem, nebo ižádný,
jenž požívá duostojenství, nemá se radovati o neštěstí
druhého v témž duostojenství postaveného, poňavadž
5 štěstie se mění. Protož ukaž mi své morděře, ať mečem
pomstím a muky ať trpíe poslední.“ A když tak s pláčem
Alexander mluvíše, tehdy Darius ztáh své ruce, objal
jest Alexandra, a prsy jeho, hrdlo i ruce líbáše, a vece
k němu takto.

10 *Tuto Alexander nalezl Dariáše sečeného a plakal jest nad ním.
Kapitola 66.*

„Synu Alexandře, jakož to lépe a pilněji tvá múdrost
rozumie, že vešken svět v porušení posazen jest, neb zajisté
předvedění vše přezvie i myšlenie lidská zpytuje, takť jest
15 svět od počátka stvořil, aby na něm nic ústavného ani pev-
ného nebylo, ale vždy v své váze běží a obohacuje se jednak
v sladké, jednak v protivné věci, nebo by byl buoh učinil
vše štěstie lidem neproměnitelné a hojně na nich stálo,
byla by tak veliká pýcha v lidech a marná chvála, jenž
25 nad přirozením lidským / panuje, že by všechny věci ne-
bohuom, ale své vlastnie moci připisovali, a tak by lidé
odstúpili od svého stvořitele. Pakli by božské výsosti duo-
stojnost tak přesvětskú způsobu zjednala, aby všeliké zlé
neštěstie uvedla na lidi bez odvolání, tak sú veliké křeh-
30 kosti, kteréžto člověčieho přirozenie následují, že bychom
všichni v osidlo zúfalství byli zatraceni, takže bychom
nebyli ižádné dobroty a naděje od pána boha hodni. Protož
tak jest chtěl buoh, aby všechny věci byly proměnitelné,
aby, když by člověk, pln jsa štěstie pro svú hrdost, i ne-
35 poznal sebe, z té výsosti hrdé v nízkost doluov byl ponížen,
aby, což skrze povýšení štěstie bieše zapomenul, na to aby
skrze biedné ponížení zpomenuť, jakož si již na mě spatřil,
jenž biech tak velmi velebností roztyl, a to pro množství
sbožie, kteréžto sem měl, že sem se mněl ne stvořením
40 božím býti, ale jeho tovarišem, a jehož sem tehdá pro

slepost pýchy neviděl, ale již skrze břídkost pokuty a veli-
kého ponížení poznávám. Ale když bude některý člověk
přielišným neštěstím obtiežen a zúfa nad boží milostí,
259b₂ nečekaje ižádného / polepšení, však buoh jeho pozdvihuje
5 k štěstí prospěšenstvím, aby jakožto na přikazu maje
světskú biedu, o bohu právě nemohl mysliti, ale jsa opraven
přemnožením štěstie, aby poznal boha. Nebo ten, jenžto
ponižuje, muož také povýšiti. Kterýžt povyšuje člověka,
téhožt muož také v hlubokost položiti. A protož, muoj
10 synu, nepozdvihuj se srdce tvé ani mysl tvá k svrchovaným
věcem a také nepovstávaj pro mnohé vítězství tobě od
boha pójčené. By pak i to činil, což bohové zvláště činie,
by pak ruce tvé i nebe dosáhaly, vždy na své najposledněj-
šie zpomínaj, nebo jsi smrtedlný a smrt na každý den s sebou
15 máš. I zdali neshleduješ, že jediné tvé hnutie činí tě na
světě býti? A život náš pavúkovému řemeslu jest přirovnán,
kteréžto když přemisterným dielem bude utkáno a když
přijde větrné povětríe malé, hned se strhá a vnič se
obráti. A protož vzhlédni na mě a viz, kterakým sem byl
20 včiera a kterakým dnes sem, nebo přebiedně až do prachu
sem pochýlen. Jenž téměř vešken svět v ruce držiech, a již
sám sebou nevládnú. Prosímť, pochovajte / mě ruce tvoje
260a₁ předobrotivé a přídte na pochovávanie mé Perští, Mace-
donští i Řekové, a potom království perské a macedonské
jednoty spolu požívajte. Mateř mú Ragodonu miluj a mé
25 ženě buď milostiv, dceru mú vezmi sobě za ženu, nebo
slušně z urozených rodičuov urozené plémě pocházie.“
Tak mluvě Darias, v rukú Alexandrovú pustil jest duši.
A protož podlé obyčeje císařského složil jest jeho i pře-
30 velikú přípravu a ctí káza jej nésti k hrobu. A jediechu před
ním oděnci macedonští a perští, ale Alexander skloniv
hlavu, jeda plakáše přehořce. Ale Perští plakáchu netoliko
pro smrt Dariášovu, ale více pro dobrotivost Alexandrovu,
kterúž zjevně ukázal jest nad pánem jich. A tak sú jej
35 slavně pochovali do hrobu.

*Tuto Alexander seděl jest na stolici Dariášově
a korunu zlatú přijal.
Kapitola 67.*

260a₂ 5 Vrátiv se Alexander z pohřebu, jide na sien a toho dne
král někdy per/ský, a svolav Macedonské a Perské, vstavi
na se korunu Dariášovu, kterážto taková bieše, že ode všech
nepodobně bieše chválena, neb se všechna sien stkvieše od
jasnosti drahého kamenie. A bieše stolice všechna zlatá
10 a nad jiné lavice sedm loket povýšená a po sedmi stupniech
chodiechu králi na tu stolici. A biechu tu stupňové divným
dielem učinění, nebo první stupeň bieše z amatystu, druhý
z smaragdu, třetí z topasia, čtvrtý z granátu, pátý z dia-
15 mantu, šestý z čistého zlata a sedmý z bláta stvořený. A to
zajisté má věděno býti, že takoví stupňové bez velikých
příčin nebyli sú zdělání, nebo první, jenž bieše z amatystu,
taková tajnost a přirozenie v sobě držieše, neb jakožto
amatystus od přirozenie utlačuje sľu a pamět vynášie,
a ktož jej nosí u sebe, tomu nedopustí, by se v své paměti
20 proměnil, též musí býti dokonaly smysla, kto chce vstúpiti
v královské duostojenstvie, aby nikoli pro příčinu neumělos-
ti nepochýlil se k křivdč. Druhý stupeň bieše z smaragdu,
kterýžto zrak toho, jenž jej nosí, čistí a zachovává. Též slušie
260b₁ 25 na krále, aby / měl ostrú opatrnost v svém srdci aneb
v úmyslu svém, aby to, což má věděti, věděl a to vše
opatrně rozeznal. Třetí stupeň bieše z topasia, jenž také
znamená jasnost. A kto chce svú zpuosobu v něm viděti,
tomu se bude zdáti, že by nohy jeho byly u povětříe zto-
pořeny a hlava k zemi schýlena. Též také slušie králi na
30 své na poslednie časy patřiti, aby jakožto kámen ukazuje
hlavu jeho, totižto duostojenstvie, s výsosti do prachu ne-
bylo stišťeno. Čtvrtý bieše z granátu, neb jakožto granát
svú zardělostí všecko kamenie přemáhá, též král má býti
stydľivostí zarděľý, aby nevystupoval z slušných činuov,
35 čině nesľušně. Pátý bieše z diamantu, jenž jest takové
tvrdosti, že ničímž nemuož býti lámán, leč bude krví koz-
lovú oblit. Též král má býti ustavičen, aby pro nižádnú

věc upriemnosti spravedľivé neustúpil ani sebú dal pohnúti.
Šestý bieše z ryzieho zlata, nebo jakožto zlato všechny
ľsknosti krású svú a drahostí přemáhá, též král nade
všech/ny jest vzácen, aby všichni jeho kázáním byli spra- 260b₂
vováni. Sedmý stupeň bieše z blatného třepu, a ten proto 5
bieše vložen, aby člověk, když bude k královskému duosto-
jenství pozdvižen, pamatoval, že jest z země stvořen
a v zemskú postavu má se zase proměnití nebo navrátiti.

Na té zajisté stolici seděl jest Alexander, a královskú ko-
runú jsa korunován a oblečen rúchem ciesařským, svolav 10
Macedonské, Perské, a přede všemi rozkázal jest psáti po
všech krajinách takovýmto obyčejem.

*Tuto Alexander posielá po všech krajinách
perského kráľovstvie, oznamuje jim etc.
Kapitola 68.*

15

Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha
Amona a kráľovny Olympiady, všem kniežatóm, vlada-
řóm, vévodám, poprávčóm duostojenstvie všelikého a ľi-
dem měscským, bydlejícím po všem kráľovství perském, svú
milost. Poňavadž se jest bohóm ľíbilo, abychom na velebné 20
stolici / Dariášově seděli, máte se radovati, a protož při-
kazujem vám, abyšte v každém městě kniežata a zprávce
zjednali, jakož sú za času Dariáše ustaveni. Jimžto při-
kazují, aby spravedľivost mezi všemi s rozumem činili 25
a zachovávali, jichžto přikázanie ode všech poddaných beze
všie odpory bylo zdržáno, a každý v zvláštňostech svých
buď v držení a v zpravování. Ale oděnie, kteréž jest po
domiech kráľovských, buď pilně schováno a jich nesměj
ižádný vzieti aniž to nositi. Přikazujem také, aby od Persidí 30
až do Macedoní silnice byla otevřená a bezpečná, aby
jedúc tam i zase, beze všie přiekazy jeli s kupectvím bez-
pečně.

261a₁

25

30

*Tuto Alexander kázal stínati ty mordéře Dariášovy.
Kapitola 69.*

Potom Alexander, sedě na té stolici výborné královské, i káza všem mlčeti i vece: „Kteří z vás byli sú zahubitelé 5 Dariášovi, přistupte ke mně, abyšte vzali odplatu milostivú, neb přísahám skrze najmocnějšího boha a skrze mú milú mateř Olympiadu, že jim hodnú odplatu dám.“ A když 261a₂ takovú Alexander / přísahu učini, uslyševše perští lidé, hořce plakáchu, očekávající, co by z toho chtěl učiniti. 10 Tehdy ti nešlechtní mordéři přistúpichu dobrovolně před Alexandra i vecechu jemu: „Najvětší ciesaři, myť sme Dariáše vlastnima rukama zahubili.“ Uzřev je Alexander, hnut jsa žalostí srdečnú, i přikáza hned svým rytieřóm, aby je zjímali, a sviezíce, i vedli je k hrobu Dariášovu, tu 15 aby jich hlavy byly stínány. Ale oni počechu volati a řkúce: „Najvyšší ciesaři, však jsi přísáhl skrze najmocnějšího boha a skrze zdravie mateře své, že nic bezprávně trpěti nebudem.“ Jimžto odpovědě Alexander: „Když bych byl tak nezapřisáhl, byli byšte se nikoli neokázali, ale myšlenie 20 úmysla mého takové bylo jest hned od počátka, abych vám dal hodnú odplatu za váš nešlechtný skutek, který ste nad ním spáchali.“ A když to uslyšechu Perští, tehdy všichni vespolek počechu chváliti a velebiti Alexandra jakožto boha. A tak hned ti mordéři vedlé přikázanie Alexandrova 25 sú stínáni u hrobu Dariáše.

*Tuto Alexander pojal dceru Dariovu Roxonu za ženu.
Kapitola 70. |*

Potom Alexander, všecku perskú zemi ustanoviv v pokoji, po všech městech zprávce a úředníky ustavil jest. 30 V tom času bieše jeden člověk starý jménem Divertus, ujec Dariášuov, jehožto všichni Perští velice milováchu pro jeho šlechtné činy. Toho ku prosbě obecné ustanovi Alexander vévodú země perské. A jiný den sedě Alexander na zlaté stolici v koruně a v přípravě ciesařské a podlé

zpuosobenie Dariáše krále káza, aby Roxona, dcera Dariova, před přítomnost jeho přivedena byla. A bieše královským rúchem odiena, mající korunu zlatú s drahým kamením na své hlavě, i pojal ji sobě za ženu vedlé 5 obyčeje perského a káza jí siesti s sebú na zlaté stolici a přikáza všem, aby ji jakožto královnu ttili. Vidúce to Perští, radovali sú se radostí velikú, a hned pozdvihše svých bohuov, i přinesechu je před Alexandra i počechu se klaněti Alexandrovi jakožto bohu a řkúce: „Ty jsi buoh, nebo 10 což bohóm jest libo, to ty činíš.“ Uzřev to Alexander, zamúti se velmi, a třesa se, / vece jim: „Nerodte mne ctíti jako boha, neb sem člověk jakožto i vy porušitedlný a smrtedlný.“ A potom kázal jest list psáti své mateři, svému mistru Aristotilešovi o mnohých bojích a o úsilí, kteréžto trpěl jest u Persidí, a o velikém bohatství, jenž 15 jest tu nalezl, i o jiných o všech příhodách, kteréž jest měl. A také kázal jemu psáti, aby slavili za osm dní, a to pro Roxonu, dceru Dariášovu, kteroužto bieše Alexander vzal za ženu.

*Tuto Alexander strojí se k boji proti Porrovi, králi indičskému.
Kapitola 71.*

Potom Alexander shromáždív vojska macedonská i perská, i přikázal jim, aby proti Porrovi, králi indičskému, své 25 brani pozdvihli. A když to učinichu, vtrhl jest s nimi do Indí. Í těžechu po zemi pusté a prostranné, přes hluboké řeky a cesty vodnaté a bahnité a údolí skulovaté. Tu by truden Alexander i rytieři jeho, takže jich úmyslové vrtkáchu se pro velikú tesknost. Tehdy všichni reptáchu u vojště a mezi sebú / mluviechu a řkúce: „Měli sme na tom dosti 30 mieti, že sme země perské dobyli a Dariáše přemohli, jenž od nás prvé dan brával. Co více pracujíc hledáme Indí dobývati, v nížto hovada bydlé, a zapomínáme země své, v nížto všeho dobrého jest bez nedostatku! Ale tento Alexander nic jiného nežádá, než aby sobě vešken svět podrobil, nebo bojové a válka krmie srdce jeho, nebo kdyby 35 za malý čas v pokoji pobyl, jako člověk, jsa bez pokrmu,

zahynul by. Protož nechajme jeho a do země naše macedonské se vraťme, nechať on s Perskými jede, kam chce!“ Uslyšav to Alexander, prikáza všemu vojsku poodpočinúti a sám Alexander vjide na najvyššie miesto i vece k nim, aby Perští na jednu stranu a Macedonští a Řekové na druhú stranu se rozdělili.

*Tuto Alexander napomíná své rytieře,
aby stáli byli všichni vespolek.
Kapitola 72.*

262a₂ 10 „Rytieřstvo moje najmilejšie a najsilnější Macedonští, slova má pokorně slyšte. / Perští, dosavad protivníci byvše, i podstúpili sú jho práce naše. Již nynie chcete mne tuto nechati a zase se do vaše vlasti chcete navrátiti? I zdali nepamatujete, když biechu zamúcceny duše vaše pro slova 15 listu Dariova, že sem vás posiloval svú radú a byli ste posilněni, a opět, když biechom trhli na pole, majíce bojovati s našimi nepřátely, já sem sám první napřed stál a bojovati počel? I zdali sem pro vaše zdravie nejel jakožto pošel k Dariášovi a vydal sem se sám za vás v mnohých příhodách 20 nebezpečných? Vězte zajisté, že jakož sem prvé vítězství s vámi obdržoval, též i potomně s bohuov pomocí svítězíme. Pakli chcete vy, Macedonští, sami se vrátiti, jáť se nikoli nevrátím.“ A když to vypovědě Alexander, všechna kniežata macedonská i Řekové zastyděchu se a milosti sú 25 žádali a řkúce: „Najvyšší ciesaři, život náš v tvú rukú jest položen, nebo kamž se koli obrátíš a pojeděš, všudy tebe budem následovati, / bychom měli všichni vedlé tebe zemřietí, tebeť nikoli neopustíme.“

30 *Tuto Porrus, indičský král, píše list Alexandrovi.
Kapitola 73.*

Hnuv Alexander vojskem svým, i vtrhl jest dále do Indí na skonání měsiece črvna. Tu sú poslové potkali krále

Alexandra od Porra, indičského krále, dávajíce jemu list, jenž takto vzně:

Porrus, král indičský, Alexandrovi, kterýžto lotruje, všech dobýváve měst, vzkazujíce prikazujem: Poněvadž 5 jsi smrtdlný, protož proti bohóm nesmrtdlným smieš povstati, nebo bláznovstvie lapilo jest smysl tvój, poňavadž v uočích svých máš dvě břevně a nevidíš, nebo snad mníš nás podobné býti k Perským, kteréžto jsi k svému panství podrobil? S některými jsi zajisté bojoval, a že jsi je přemohl, mníš, by naši velikost své malosti podrobiti mohl. 10 A to by se ovšem státi mohlo, jestliže by se bohové lidem poddali a země že by se výsosti nebeské předložila, neb sme my vítězitedl/ní, že netoliko lidé, ale bohové našemu jménu 262b₂ posluhují. I zdali nevieš aneb jsi snad toho neslychal, že kdyžto Dionysius, Bachus, jenž jest svobodný byl a velmi 15 mocný řečený otec, ten jest byl vtrhl do Indí s velikým množstvím rytieřstva vojensky, a nemoha jich síly sněsti, obrátiv plece, i utekl jest před Indičskými? Dřieve zajisté, nežli Xerses kraloval v Persidí, Macedonští dávali sú úroky Indičským, ale že bieše neužitečná země jich a králi nelibá, 20 a tak sú jí zhrzeli Indičský, neb každý múdry více žádá širokých a prostranných sboží nežli úzkých a malých. Protož prikazujemť, aby se do své země zase navrátil, a kdež nemuožeš panovati, tu aby svú žádost odložil.

*Tuto Alexander, přečet list Porruov,
i poče hned svých rytieřuov potvrzovati.
Kapitola 74.*

Když ten list přijide k Alexandrovi, káza jej přede všemi čísti, ale rytieři, uslyševše list, velmi sobě zateštěchu. Jimžto / vece Alexander: „Mužie a udatní rytieři, úmyslové vaši 30 263a₁ nezamucujte se pro slova listu Porrova. I zdali nepamatujete, kterak Darias zpupnú pýchú mluvieše? Pravduť vám pravím, všechni Litvané barbarští obecně smysl mají s hovady, s nimižto přebývají, jakožto s saněmi, s levharty a s jinými rozličnými hovady, neb poňavadž řiedko od lidí 35

bývají mordováni, že své divoké síle ufají.“ A to pověděv Alexander, i káza list psáti Porrovi králi takto vzníci.

*Tuto Alexander odpisuje králi indiškému Porrovi.
Kapitola 75.*

5 Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha Amona, Olympiady královny, Porrovi vzkazujem: Že jsi obostřil naše smysly, dal si nám udatenství, abychom bojovali proti tobě, neb si řekl, že Macedoní jest země pustá a jalová, plná nedostatkuov, ale indišká země všie slad-

10 kosti jest plná, užitečnosti, a tiem si nás posilnil, abychom vši snažností s tebu váleli, abychom země tvé mohli do-

263a₂ byti, / který si řekl všeho dobrého naplněnu hojně. A jenž trpíme chudobu, vašeho bohatství dosáhnúti velice žádáme. Ale že si řekl, že netoliko lidem, ale i bohuom naj-

15 vyšším panuješ, a protož já s tebu ne jako s bohem, ale jako s člověkem barbarským miením bojovati, jenž pln jsi chlůby a marné chvály, nebo jednoho boha nemohl by ty brani sněsti a strpěti.

A ten list poslal jest Porrovi.

20 *Tuto se čte, kterak Porrus vytáhl jest s vojskem
velikého množství proti Alexandrovi.
Kapitola 76.*

A když Porrus přečte list od Alexandra, i rozhněva se velmi, a sebrav množství rytieřův a slonův, s kterýmižto

25 Indičští mají obyčej bojovati, vytáhl jest proti Alexandrovi. A bieše vojsko Porrovo velmi veliké, neb jmějieše čtrnácte tisícův vozuov kosatých kromě jjezdnych a pěších a jmějieše čtyři sta slonův, na jichžto hřbetiech biechu věže dřevěné vysoce zdělány a v každé věži třidceti oděncův stáše.

30 Uzřevše to Macedonští a Perští množství vojska Porrova, ztrnuli sú, zamútivše se velmi / tak pro množství lidu, jakožto slonův, avšak s obů stranů zjednavše vojska, muž-

263b₁ sky stáchu proti sobě.

*Tuto bojují spolu Alexander s Porrem, indiškým králem.
Kapitola 77.*

Tehdy Alexander, vsed na svůj kuoň Bucifal, přede všemi svými rytieři v uodění stáše i rozkáza Médským a Perským, aby jedné prvnie puotky bojovné zkusili, ale sám s Macedonskými a s Řeky stáše hotov, pílňě ku potkání jsa připraven. A v tom potkání Perští tak velmi od slonův biechu biti a poraženi, že nikoli nesmiechu se nepřátelóm ukázati. A když to uzře Alexander, i vymyslil jest svú múdrostí proti nepřátelóm jiný obyčej. I káza učiniti naspěch mnoho obrazuov plechových i káza je v uoheň vložití a dobře rozpáliti, aby veliká horkost od nich pálala, i káza je naplniti uhlím řeřavým, a vstavivše je na vuoz železný, káza je véztí proti slonóm. A když ty obrazy uzřechu slonové, majíce za to, že by lidé byli, lapáchu je pysky svými, aby je zhubili jakožto i prvě, a ihned velikú horkostí / pysky své spálili sú, a obrátivše se zase, nikoli se neobrátiachu zase k bojování. A kdežkoli vidiechu lidi oděné, utiekáchu, bo-

5 jiece se, aby o ně svých pyskuov nespálili.

10

15

263b₂

Uzřev to Porrus, zamútil se jest velmi, ale Médští a Perští mnoho jsú Indiškých zstřieleli, a tak všichni hnavše na Indišké, tepiechu je velmi, takže s obů stranů množství lidu bieše poraženo. A ten boj ústavně trval jest za dvadceti dní, v kterémžto boji Médští a Perští přielišnú teskností padáchu. A uzřev Alexander jich záhubu, rozhněval se jest velmi, a sedě na koni svém, vjede v boj i poče mužsky bojovati. Ale Řekové a Macedonští silně a udatně bojováchu. A hned počechu Indičští velmi padati a hynúti. Uzřev to Porrus tak veliké umenšení lidu svého, obrátiv plece i utekl jest. A Indičští, kteříž biechu zuostali, též

20

25

30

*Tuto Alexander kázal mrtvé pochovati a potom města dobyl.
Kapitola 78.*

5 Ale Alexander, rozbiv stany své, i obětoval jest bohóm
svým vítězné oběti a příkaza Perské a Indičské pochovati.
264a₁ Ale jiný den dobyl města / Porrova a uváza se v ně, a všed
do domu Porrova, nalezl jest sbožie, kteréž tu bylo, nebo
tak mnoho bieše, že nepodobné bylo lidskému smyslu věřiti.
10 Nebo tu bylo čtyři sta slúpuov zlatých připravených s ma-
kovičkami zlatými a na nich vinice zlatá bieše a na té
vinici listie zlaté visieše, a biechu na té vinici hroznové
křystaloví a druzí perloví, třetí smaragdoví, čtvrtí ohňáčoví;
biechu vsazeni tak, jako by tu od přirozenie rostli. Ale stěny
15 toho domu královského zlatými plechy biechu pokladeny,
kteréžto sekajíce Macedonští, nalezechu je na prst ztlúští.
A biechu ty stěny okrášleny perlami, karbunkuly, sma-
ragdy a amatysty. Ale dveře toho domu biechu slonové,
trámové ebanští a komory biechu z dřievie cypřišového
ustaveny. A na sieni toho domu biechu zlatí štěpové, na
20 jichžto větviech rozličná ptákuov plemena biechu udělána
a každý pták bieše malován podlé barvy přirozenie svého,
ale pyskové a nehtové jich biechu z ryzieho zlata. A ti
ptáci, kolikrátkoli Porrus chtieše, aby zpievali, podlé jich
přirozenie skrze piesnotvorné umění zpieváchu. Také na-
264a₂ 25 leze v tom domu / královském orudie zlatého přemnoho
a drahého kamenie a křištalu ze všeho plemene udělána, ale
málo tu nalezeno jest od stříebra.

*Tuto Alexander píše list královně aspionské
a také královně amozonské, Dalistradě řečené.
30 Kapitola 79.*

Pohnuv odtud vojskem Alexander, i přijede k branám
aspionským. Tu stany rozbil, a ta země bieše velmi dobrá,
ale v ní mnohá a rozličná plemena hadová biechu. Potom
psál jest Dalistradě, královně amozonské, list takto vznící:
35 Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha

Amona, královny Olympiady, Dalistradě, královně amo-
zonské, radost. Boje, kteréž sme s Dariášem měli, a kterak
sme podrobili všechna královstvie jeho, i máme za to, že
to vás tajno nenie. Také sme bojovali s Porrem, králem
indičským, a s mnohými jinými lidmi bez čísla, a nikoli sú
5 se proti nám obrániti nemohli. A protož vám prikazujem,
chcete-li zemi svú od našich rukú vysvoboditi, úroky a dani
nám dajte.

*Tuto královna amozonská odpisuje Alexandrovi list takto vznící.
Kapitola 80.*

10

Dalistrada, královna amozonská, opatřivši list Alexand-
ruov, i odepsala jemu zase listem takto vznícím:

264b₁ Dalistrada, krá/lovna amozonská, s jinými se všemi rytie-
ři, jenž sú pod mocí naší, Alexandrovi Macedonskému ra-
dost a zdravie vzkazujeme. Slyšeli sme, že rozum tvój k tvé
15 múdrosti stkvie se věhlasností i pro minulé, jenž pamatuješ,
a přítomné, jenž zpuosobuješ, a máš také poznánie budú-
cích věcí, a protož spatř a snábdi dřievie, nežli do našich
krajín vejdeš, kteří by tě zámutkové a tesknosti mohli pot-
kati, neb jest izádný člověk proti nám nikdy brani ne-
20 pozdvihl, že by s velikú hanbú neodšel. Protož spatř a na
najposlednějšíe své pamatuj, neb jest nebezpečné a hanebné
múdrému, když skrze neopatrnost upadne v hlubokost.
Ač snad žádáš náš přiebytek a bydlo poznati, toběť tiemto
listem oznamujem: Bydlo zajisté naše jest ostrov, jenžto
25 obklíčil jest potok, ješto nemá počátku ani skonánie, a jedno
s jedné strany má úzký vchod. A jest žen na dvě stě tisícúov,
kteréžto od mužúov nikoli nebýváme zprzněny, neb mužie
naši nemají s námi bydla obecného, ale s oné strany potoka
bydlé sami. Avšak úročnie hody slavíme s oné strany po-
30 toka, když s mužmi našimi třidceti dní bydlíme, když rozkoš
smilnú s nimi plodíme. A která žena počnúc, i porodí syna,
toho máte chová u sebe do sedmi let a potom / jej otci pošle.
264b₂ Pakli se děvečka urodí, tehdy ta s námi zuostane. A když
35 k našim nepřátelóm vyjedem bojovat, desetkrát deset tisí-

- cuov na koních v odění bojovném býváme počteny a druhé ostavujem, aby ostrova hlédaly a bránily. A když se s vítězstvím vrátíme, tehdy od mužuoov našich jakožto bohyně býváme ctěny. A protož vtrhneš-li proti nám, umienily sme proti tobě mužsky bojovati. A jestliže nás přemuožeš, ižádné chvály z toho mieti nebudeš, že jsi ženy přemohl. Protož tobě dáváme věděti, aby proti nám nikoli nepovstával, nebť by se mohla protivenstvie mnohá přihoditi, jichžto nikoli se nenaděješ.
- 10 A přečet Alexander list, poče se smieti tomu a hned káza list jim napsati takový.

*Tuto Alexander odpisuje královně amozonské list takto vzníci.
Kapitola 81.*

- Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha Amona a královny Olympiady, Dalistradě, královně amozonské, i s jinými radost. Tři strany světa přemohli sme, to jest Azí, Afriku a Europu, a ižádný nemohl se naší moci protiviti. Pakli budete s námi bojovati, co se vám přihodí, toho nevieme, / ale žeť váš přiebytek milujem, radíme vám, abyšte z svého ostrova vyjedúce a s vašimi muži před nás přišli, nebo vám skrze otce mého Amona boha a Junovu a Minervu, bohyni vaši, slibujem, že od nás ižádné nebudete trpěti tesknosti, ale dan a některé z mužuoov vašich vydajte nám toliko na rozmluvenie, a tak vás u pokoji zuostavíme.
- 265a₁ 20 Tehdy ta královna rozmyslivši se, i poslala Alexandrovi deset hřebcuov divokých, kterýmžto rovných nemohli naleznúti, a bielych koní deset předrahých a dan velikú. A také sama královna přijela jest k Alexandrovi, a smířivše se spolu, vrátila se jest do ostrovu svého s velikú radostí.

*Tuto Alexander opět druhé strojí se proti Porrovi Indičskému.
Kapitola 82.*

- Toho času zvěstováno jest Alexandrovi, že Porrus, král indičský, bieše v Bakuzaně a sbieráše vojsko, aby druhý boj s Alexandrem učinil. To uslyšev Alexander, hnuv vojskem a vybrav puol druhého sta vévod, a to bieše srpna měsiece, v najhorčejšie horko, ješto slunce tehdy najvícee pálěše, i poče táhnúti a jedechu přes miesta pieskovatá a suchá, kdežto bieše ha/duov a zvieřat přemnoho. I přikáza Alexander, aby všecko vojsko strhlo se v hromadu, a tak se stalo jest. A tak to vojsko stkvieše se jakožto hvězdy, nebo jich oděnie bieše pozlacené, a jezdice mnoho dní, vody nikoli nemohli sú naleznúti. Tehdy jeden rytieř z Macedonských, jemužto jméno bylo Zafirus, naleze v jednom dolo-
265a₂ 10 vatém kameni málo vody, jenž se tu bieše sebrala z rosy nebeské, a naplniv nádobu svú, kterouž jmějieše, té vody, i přinesl jest ji Alexandrovi a řka: „Najvyšší ciesaři, přijmi tuto vodu, ať se obvlaží duch tvój.“ Uzřev Alexander vodu, múdre mluvieše a řka: „Přijmu-li tuto vodu do žaludku svého, přijmu posilnění a pokrm. Ale údové všech Macedonských a Perských nebudú kromě nich.“ Odpovědě Zafirus: „Ty sám, pane, posilni sebe.“ Vece jemu Alexander: „A zahynete-li vy všichni, i zdali já sám živ budu bolestí, vida smrt Macedonských a Perských?“ A to řka, ihned káza 25 tu vodu na zemi vyliti přede všemi. Uzřevše to rytieři jeho, jsúce posilnění, takovú lásku vidúce od pána svého k sobě, i počechu druhý den jeti i přitržechu k jednomu potoku, jehožto břehové biechu plní třtie hrubého / jakožto sosno-
265b₁ 30 vie a biechu šedesáte noh zvýši. I káza Alexander vytáhnúti tu vodu. Tehdy Macedonští pijíce tu vodu, trpiechu hryzenie veliké v životě a sračku velmi těžkú, neb bieše ta voda velmi hořká jakožto hořec a ostrá. Tehdy proto Alexander bieše teskliv i všechno jeho vojsko pro hovada a dobytek, jenž velikú žiezní hynieše, neb jmějieše Alexander tisíc 35 slonuoov, ješto jedno zlato nesiechu, a čtyři sta vozuov kosa-
tých a dvanádste set kar bojovných a tři sta tisícuoov jiez-

ných, ale mezkuov a velblúduov bezčíslné množstvie, jenž obilé a jiné věci potřebné lidu nesiechu a hnáchu svině. Voluov, krav a bravuov veliké množstvie bez počta, nebo Macedonští tak velikú hojnost sbožie mějiechu, že zajisté
5 ledva na slonech zlato mohli sú uněsti, ale skuot a bravi jich hyniechu velikú žiezni. Ale rytieři jeho jedni železo lízáchu a druzí olej pijiechu a jiní v takový nedostatek upadechu, že svůj vlastní moč pijiechu. A mnozi z rytieřov v tak veliké
10 vedro musili sú v oděni choditi pro množstvie veliké haduov, a to jim bieše veliká tesknost tak choditi. /

265b₂

*Tuto Alexander přitáhl k hradu pustému nedobytemu,
jenž hovada jedovatá na něm biechu.
Kapitola 83.*

Alexander, táhna po břehu potoka svrchu psaného,
15 v osmú hodinu přijel jest k hradu s vojskem, jenž bieše na samém břehu ustavený a se všech stran potokem obklíčený, a bieše z dřieve řečeného třstie udělán. A toho potoka bieše šíř čtyř honuov a v tom kastele málo bieše lidí. Tehdy přikáza Alexander, aby jich otázali indičským jazykem, kde by
20 mohli sladkú a hodnú vodu naleznúti, ale oni ihned se schovachu. I přikáza Alexander, aby do toho kastela stříleli, ale oni tiem více se kryjiechu. Uzřev to Alexander, že s ním nikoli nechtiechu mluvíti, přikáza, aby druzí, přeplovúce ten potok, i vešli do toho kastela. A všedše druzí
25 udatní do potoka nazí s mečmi v počtu sedm a třidceti. A když již čtvrtú stranu toho potoka přeplováchu, tehdy zdvihly sú se z toho potoka hovada lítá a hned sú je sežraly. /
266a₁ Protož odtrhše odtud, celý den jsúce trudni žiezni a netrpělivú teskností, neb je postíháchu lvové, levhartové, nedvědové,
30 saně, draci a tu s nimi vždy musichu bojovati.

*Tuto nalezechu jezero sladké, ale trpiechu velikú nesnáž od hovad.
Kapitola 84.*

A protož objieždějíc ten potok, nalezechu jezero sladké v hodinu jedenáctú. A tu jest rozbil stany a přikáza, aby
5 les za tři míle byl porubán, kterýžto les okolo toho jezera ze třstie dřeve řečeného bieše vyrostl. A bieše to jezero za tři hony zšíří. I káza Alexander mnoho vohňov zapáliti, chtě tu mnoho dní přebyti. A když měsíc poče svietiti, ihned se zjevichu v tom jezeru mnoho ještěruov divné velikosti. Potom hadové, drakové počechu se bráti rychle
10 k tomu jezeru, až ta všechna země jich sípěním bieše naplněna, neb biechu vyšli z okolních hor a s velikým úprkem běžechu. A ti drakové mějiechu na hlavách hřebeny a prsi vzdvižené, usta rozčeslá a jich duch bieše smrdutý a z jich očí plamenové jiskrnatí páláchu. A když je uzře vojsko,
15 velmi se lečechu, za to majíc, by hned všechny měli polhtiti. /

*Tuto Alexander posiluje svých rytieřov a učí je,
kterak by měli činiti.
Kapitola 85.*

266a₂

20

Tehdy je poče napomínati a ponúkati a řka: „Rytieři udatní, nerodte se lekati, nebo jakož mě uzříte činiti, též i vy budete činiti.“ To řka, popade oštěp nebo lučák a puklěř i poče bojovati proti drakóm a hadóm, kteřížto
25 na ně lité běžiechu. To viděvše rytieři jeho, posilnichu sebe, a vzemše bran, počechu mužsky bojovati, od nichžto dvadeceti rytieřov a třidceti služebníkuov zahubeno jest.

*Tuto vyšli sú rakové velict jako ovce proti Alexandrovi.
Kapitola 86.*

Potom z toho třstie rakové veliké a divné hrubosti vyšli
30 sú, majíce hřebety tvrdšie nežli kokodrylové. A když na ně

lučiechu kopími, nikoli jich nemuožechu raniti, avšak mnoho jich zbili sú a druzí vešli sú do jezera. A když bieše druhé nočnie bdienie, rychle přišli sú k nim berani bieli, větší nežli býkové, s velikým rváním a třesúce šíjemi svými na ně. Ale rytieři přitekše na ně, vzchopivše je na své oštěpy, i zbichu je.

*Tuto divoké ženy a vepřové vyběhli sú na vojsko úprkem.
Kapitola 87. |*

266b₁ Potom přitekly sú svině divoké divné velikosti, jichžto kly
10 na loket biechu vzdéli, a s nimi lidé divocí a ženy biechu
přimiešeny a každý z nich jmějieše šest rúk, s nimižto
potkavše se rytieři, na osidla schytavše, i zbichu je. Teskliv
bieše Alexander i všechno jeho vojsko. Tehdy přikáza,
15 aby zažhli ohně podlé jezera. Potom přijide k nim hovado
velmi veliké, silnější nežli slon, a bieše podobno k koni
a bieše hlava jeho veliká a na čele jeho rohové, a to hovado
slovieše jazykem indičským odentetiranus. A prvé nežli poče
píti z jezera, i přiteče na ně vojsko. Ale Alexander sem
20 zamordovalo osm a dvadcti rytieřuov a potom je zabihu.

*Tuto myši a netopýřové vyšedše, i jediechu těla mrtvá.
Kapitola 88.*

25 Potom vyjidechu z toho třtie myši veliké jako lišky a jediechu
těla mrtvých, a kterékoli zvíře uzřely, hned jest umřelo. Ale
jich uhryzenie nižádnému ani lidem neškodilo. Tu také počechu
netopýřové létati jako holubové, jichžto zuby biechu jako
člověčie, a je tepiechu a rytieře také
266b₂ v tvář, jedněm otečechu nosy, druhým uši, / některým oči,
30 rozličně je ranichu. A když se blížieše ke dni, přiletěchu
ptáci velicí jakožto supové, barvy červené, majíce nohy
a pysky červené a černé, ale neškodichu jim. A obsedše

vešken břeh jezerní, vytáháchu z jezera ryby a je přede všemi jedli sú.

*Tuto Alexander, opustiv nebezpečná místa,
i přijede do krajin luktuanských.
Kapitola 89.*

5

Potom hnuv vojskem Alexander, opustiv místa nebezpečná, i přijede do krajin luktuanských, jenž mají hojnost zlata. Ale ti lidé té země milostivě jej přijechu a mnoho sú jemu pohodlé učinili. I přeby tu dní třidceti. A biechu tu lidé, ješto slovú Seres. Stromové tu mějiechu listie 10 jakožto bavlnu, jenžto lidé ji sbieráchu. Ale rytieři Alexandrovi biechu udatnější pro vítězství, jenž sú měli nad hovady a nad zvířaty.

*Tuto Alexander měl jest opět boj
s Porrem Indičským a zabil jej.
Kapitola 90.*

15

Potom hnuv Alexander vojskem, i přitřze k městu, kdežto Porrus s svým vojskem ležieše. Tehdy Alexander zjednav rotu, stáše na svém koni Bucifalovi, a vytek přede všemi, i káza trúbiti u vojenské trúby a tak poče mužsky bojovati i padáchu Indičští v boji. A uzřev to / Porrus, ano jeho 20 hynú, stal jest přede všemi a velikým hlasem vece: „Alexander, neslušiet ciesařovi tak nadarmo hubiti lidu svého, ale sám sebú má boj počieti a skonati. Stuoj lid tvój s jedné strany a muoj s druhé strany a my sami bojujeme. A jestliže 25 mě přemuožeš, budu tobě poddán. Pakli ty v mú rukú zahyneš, lid tvój k mému lidu buď přivinut.“ A to jest proto řekl, tupě postavu jeho pro malost života jeho, nebo Alexandrova postava bieše tří loktuov zvýší, ale Porrus ufaje výsosti těla svého, jenž bieše pěti loktuov zvýší, že 30 by Alexandra tudy přemohl. To uslyšev Alexander, radostně k tomu svolil jest. A ihned přestachu bojovati obě

267a₁

vojště. Tehdy oba krále počechu s sebou převelmi bojovati ukrutně, jeden před druhým postúpiti nechtieše. Tehdy v tu chvíli rytieři Porrovi vysokými hlasy počechu volati. Uslyšev Porrus křik svých rytieřuov, chtě zvědět, co by to bylo, i obrátí svú tvář k nim, a hned Alexander uhlédav to, i přiskočiv k němu, oběma rukama sebrav sílu, udeři mečem v hlavu jeho a hned jej zabi. Ale uzřevše to Indičští, počechu s Macedonskými ukrutně bojovati, jimžto vece Alexander: „Biedníci, jenžto po smrti krále vašeho usilujete bojovati, i zdali nevíte, / že kdež zprávce nenie, vešken lid jest roztržen?“ Odpověděchu jemu a řkúce: „Lépe jest nám mužsky bojovati a na poli zahynúti nežli vidětí záhubu lidu svého, abychom sbožie i vlasti byli oblúpeni.“ Jimžto vece Alexander: „Boj váš přestaň a svobodu mějte a do svých obydlí navraťte se veselí, nebo zajisté ižádného bezprávie od nás nebudete trpět, neb ste se mužsky bránili.“ Tehdy Indičští povrhše bran svú, počechu Alexandra jakožto boha chváliti. Ale Alexander rozбив tu stany, učini oběti vítězné bohóm a přikáza, aby těla zbitých byla pochována. Ale tělo krále Porra poctivě jest pochoval v hrobě.

*Tuto Alexander přitřhl jest k Sidrachóm, té vlasti.
Kapitola 91. sequitur.*

Odtud pohnuv Alexander vojskem, přitřhl jest k Sidrachóm, ale Sidrachové sú zajisté lidé, v jichžto mysli ižádná pýcha nepanuje. Také slovú Cirozofisté, tiť nebojují ani se vadie. Nazí chodie, měst nemají, ale v chalupách a v jeskyních horních přebývají. A když uslyšechu o příjezdu Alexandrovu, poslachu k němu list takto vznící.

*Tuto Sidrachové piší list Alexandrovi.
Kapitola 92.*

Porušení Cirozofisté člověku Alexandrovi pišeme. Slyšeli sme, že na nás táhneš s vojskem, jemužto se dívíme, nebo

na nás nic / nebudeš moci mieti ani vyválet, nebo poňavadž nic nemáme, jedno čím svá těla živíme. Co od nás vezmeš, ač budeš chtieti proti nám válet, věda, že naše obyčejné sprostnosti nikoli neopustíme?

*Tuto Alexander přijel jest k nim u pokoji.
Kapitola 93.*

Přečet Alexander jich list, posla k nim a řka, že k nim jede u pokoji. A příjev k nim a spatřiv, ani chodie nazí a bydlejí v jeskyních a v katrčiech, ale syni a ženy zvláště chodie za dobytkek, otáza jich a řka: „Máte-li hroby?“ Ale oni ukázavše katrče a jeskyně, v nichžto bydlěchu, vecechu: „Tuto po vše časy bydlíme.“ Potom jim vece Alexander: „Proste, cožkoli chcete ode mne, a dám vám.“ Oni vecechu: „Daj nám nesmrtdlnost, neb nic jiného nežádáme.“ Odpovědě Alexander: „Poňavadž sem sám smrtdlný, nemohuť vám nesmrtdlnosti dát.“ Ale oni vecechu: „Biedníče, poňavadž se pravíš smrtdlným býti, proč sem i tam těkáš a tak veliké nešlechtnosti pášeš, nebo to všecko od svrchovaného přezvėdění jest zřiezeno?“ Odpovědě Alexander: „Neviete-li, že moře samo sebe nezarmúti, leč od větruov nočních bude pohnuto? Chtěl-li bych tak u pokoji přebývati, ale jiný duch, jenž mému / duchu a smyslu panuje, a toho nám učiniti nedopúštie.“ A to řka, odjel jest, nechav jich u pokoji.

*Tuto Alexander nalezl slúpy dva Herkulešova,
jeden zlatý, druhý stříbrný.
Kapitola 94.*

Jiný den hnuv vojskem, i přijede k městu, kdežto biechu slúpové Herkulešovi, jeden zlatý, druhý stříbrný. A bieše jich výsost dvanácte loket nahoru a ztlúští dvú loket. Uzřev je Alexander, i káza je prodlabati, chtě zvědět, jsú-li ztřepilí. A když je prodlabachu, uzřev, že jsú ztřepilí, při-

káza do nich patnácti set zlatých vsůti a diery káza v nich zase zadělati.

*Tuto čte se, kterak Alexander nalezl
temné místo a hovad mnoho.
Kapitola 95.*

5

Odtud pohnuv vojskem, vtrhl jest na pusté místo studené a temné, takže se ledva rytieři mezi sebou znáchu. Potom jezdí tak padesáte dní i přijede k řece hořké i nalezechu s oné strany řeky ženy krásné, ale biechu rúchem šeredným oděny, a sediece na koních, držiechu v rukú svých bran stříbrnú, protože ani železo, ani měd v jich vlasti nebieše. A mužie také mezi nimi nikoli nebydléchu. A když chtieše vojsko přes tu řeku plůti, nikoli nemožieše, neb bieše širokost / vody převeliká a bieše plna drakuov a jiných hovad jedovatých. Potom objevše s oné strany do levé Indie, a vjedechu do některakého bahniště suchého, jenž bieše plno třtie, a když chtiechu skrze to projeti, ihned vyjde hovado na ně, podobné k ipotamrovi, maje prsi jako kokodrylové, hřbet jako pila, ale zuby jeho břídké jako mečové biechu, avšak na chodu bieše lénie jako hlemýžď. To hovado dva rytieře zahubilo, jehožto nemohúce prokláti kopím ani mečem, musichu je železnými kladivy zahubiti.

*Tuto Alexander vtrhl jest do Indí mezi slony,
ukrutné a líté hovada.
Kapitola 96.*

25

Odtud jezdiece třidceti dní, i přijedechu do posledních lesuov indičských. Tu rozbichu stany podlé potoka řečeného Hemuar. Tehdy v jedenáctú hodinu i přijide množství slonuov a řtichu se rychle proti vojsku. A hned Alexander vsed na svůj kuoň, poče jeti k nim a přikáza Macedonským, aby hnali s sebou vepře a aby po něm jeli

proti slonóm. A uzřevše je slonové, chytáchu je pysky svými, aby je lapali, ale Macedonští, strachem jsúce / otrápeni, nesmějiechu proti slonóm. Jimžto Alexander vece: „Přesilní mužie a tovařišie, nerodte se zamucovati, neb je zaženem kvičením vepřovým.“ Tehda když uslyšechu slonové kvičenie svinské a zvuk trubačuov, hned se na běh oddachu, ale Macedonští je postíháchu a střéléchu lučáky i raniechu je a zbichu jich množství a odieráchu je a kuože pobrachu.

268a₂

5

*Tuto Alexander nalezl ženy chlupaté a po prsi bradaté divné.
Kapitola 97.*

10

Jiný den pohnuv vojskem, poče táhnúti přes lesy indičské a nalezechu tu ženy bradaté až po prsi, hlavy veliké a životy chlupaté, velmi oděné, kteréžto honiece Macedonští, několiko jich zabichu. Uzřev je Alexander, přikáza, indičským jazykem aby jich otázali, čím by se živily. A odpovéděchu jim řkúce: „Lovem a zvíří, což sobě lapáme, tiem se živíme.“

15

*Tuto Alexander jezdě, i nalezl lidi nahé a divné.
Kapitola 98.*

20

Vyjevše z lesuov v čisté pole, i nalezechu jedno místo, z něhožto potok vycházieše. Tu biechu mužie i ženy nahé, jenž mějiechu těla chlupatá jako skuot, jimžto bieše bydlo v tom potoce rovně jako na zemi. A ty když uzřechu vojsko, hned se u / potoce pohřížichu, a tak jich tu odjedechu. Ale odtud jedúce patnácte dní, nalezechu les plný kynocefa-luov. A když je uzřechu ti kynocefalové, úprkem zdvižechu se proti nim. Ale Alexander a jeho rytieři střelami a palicemi hubiechu je velmi. A odtud jedúce šedesáte dní, i přijedechu na pustá pole, na nichžto nebieše izádného parhrbku, aniž muožechu s které strany kterou horu viděti. A hned v jedenáctú hodinu tak veliká moc větruov dno-

25 268b₁

30

vých, totižto od východu slunce poče vieti, že všetky budú i stany toho vojska jest rozstrhal. Také obnášiechu se jiskry ohnivé, pro něžto všechno vojsko bieše velikým strachem zamúčeno. Tehdy všichni rytieři počechu reptati mezi sebou a řkúce: „Hněv boží sstúpil jest na nás, protože přes obyčej hledáme východu slunečného.“ Ale Alexander poče jich posilovati a řka: „Mužie macedonští a najmilejší tovařišie, nerodte se lekati, nespádlť jest na nás hněv bohuov, ale pro pozdvíženie noci se dnem srovnánie to se jest přihodilo.“ A když přesta víetr, tehdy rytieři všecko, což bieše rozptýleno, sebrachu.

268b₂ 15 A pohnuvše vojskem, v pěticezcítma dnech přijedechu do jednoho převelikého údolé, tu stany rozbichu. Tehdy přikáza Alexander, aby zapálili mnoho ohňov, neb poče netrpelivá zima býti a padáše / snieh veliký jakožto vína. Protož boje se Alexander, aby se ten snieh nerozmnožil, káza svým rytieřóm jej tlačiti. Ale pomáháše jim mnoho ohňov zajžených, avšak od toho sněhu umřelo jest pět set rytieřuov, jichžto těla kázal Alexander pochovati v hrobiech. Potom spade velmi veliký děšť, jenž vešken snieh zplavi a rozpusti. Potom připade převeliká mhlá a temná a tak velice zahustila bieše povětríe, že za tři dny slunce nikoli nemohli sú viděti. Tehdy počechu padati s nebe jako pochodně zapálené, takže jim zdáše, že by se mělo všechno zapáliti. A srozuměv tomu Alexander, i učini oběti bohóm svým. A když se on modléše, hned to povětríe všechno bylo očištěno od té mrákoty.

*Tuto Alexander rozbil stany vedlé potoka řečeného Grancum.
Kapitola 99.*

269a₁ 30 Odtud pohnuv vojskem, i přitrže ku potoku Grancum tak řečenému bragmanskému. Tu sú rozbili stany, a patřice přes ten potok, uzřechu tři člověky. Jichžto Alexander káza indičským jazykem otázati, kterací by lidé byli, a oni odpovéděchu jim, že by byli/Bragmanové. Ale Alexander žádáše s nimi mluvití, ale pro širokost toho potoka nikoli

nemožechu přejeti, neb tu bieše mnoho lýtých zvířat, jenž slová ipotami, a haduov množstvie, kokodryluov a šťruov velikých, kteřížto na každý den běháchu kromě měsiece čřvna a srpna. A když uzře Alexander, že nikoli nemohú toho potoka přejeti, steště sobě převelmi a hned přikáza, aby lodě z prútie spletli a ty lodě aby je popnuli kožemi, a tak se stalo jest. Tehda vstúpi do té lodi jeden udatný rytieř, jemužto Alexander da list, aby jej donesl Didimovi, králi bragmanskému, takto vznící.

*Tuto Alexander posielá list Didimovi,
králi bragmanskému, takový.
Kapitola stá.*

15 Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha Amona, Olympiady královny, Didimovi, králi bragmanskému, radost. Poňavadž sme k takovému věku přišli, že mezi dobrými a zlými věcmi ačkoli muožem prostředek rozeznati, protože sme žádali odehnati neuměnie a múdrostí naši mysl naplniti, neb jakožto mudrcuov našich uměnie líčí, že výmluvnost bez múdrosti má obyčej / viece škoditi nežli prospievati, protož že jest k našima ušima od mnohých přišlo, že život váš a obyčejové vaši od obyčejuov našich daleko sú rozděleni, tak že na zemi ani na moři pomoci izádné nepotřebujete, než toho učenie následujícíe, kteréž sme od našich učedníkuov slýchali, protož tebe pilně prosíme, abyšte všechno vaše učenie, obyčeje i múdrost nám po listech vašich zvěstovali, nebo snad budem moci z našich mravuov poznati dobrotu vaši, aniž vaše múdrost skrze to nikoli nebude umenšena, neb toho přirozenie jest uměnie jakožto pochodně zapálená, od kteréžto ačkoli se jiné zapalují a osvěcují, avšak ona hoří předse a svietí.

30 A přijav list Didimus, i odepsal jest Didimus králi Alexandrovi takovým obyčejem.

Didimus, bragmanský učedník, Alexandrovi radost a zdravie. Po zvuku tvých listuov poznali sme úmysl tvój: Žá-
5 dáš pravým uměním a dokonalú múdrosť naučen býti, 5
269b₁ jenž sú lepšie takové věci nad vaše kráľovstvie a nemohú
k ničemuž býti prirovnány, pro něžto opatr/nost tvú velice
chválíme, neb ciesař, jenž nemá múdrosti, nepanuje pod-
daným, a protož poddaní jeho ciesařství panují. Psal si nám,
10 abychom mravy a život náš tobě zjevili po listech našich,
zřiezenie, jehož za to máme, že nepodobné jest. A budeme-
liť co o životu našem psáti, viemeť, že ižádné odtud nebudeš
15 moci chuti vybrati, nebo válečné věci tvú mysl jsou zatem-
nily. Ale aby věděl a za to neměl, bychom kterou závistí byli
pohnuti, ale jakož budem moci najlépe, tě o našich životech
naučíme.

My zajisté Bragmanové sprostný a čistý život vedeme
a od modlenie bohóm ovšem se zdalujeme, žádných hře-
chov nečiníme, aniž více chceme mieti, nežli rozum při-
20 rozenie našeho žádá, všechno trpíme a všechno snašujem.
Toť u nás nazýváme potřebné, jenž není zbytečné, zemí
našich neořeme, aniž semena v ně sejem, voluov u vuoz
nespřahujem, sietí našich do moře nerozpušťujem, ani lo-
vuov zvieřecích, ani ptačích nečiníme. Také nic ku po-
25 krmu našemu nehledáme, jedno což sama země rodí kromě
lidské roboty. Těmi krměmi naplňujem stoly naše a těla
naše krmíme, kteréžto krmě nám ižádné škody ne/činie,
neb našich břichuov těmi krměmi nenaplňujem, neb nám
nenie slušné, abychom břich náš naplnili bez potřeby.
30 A protož nikdy žádného neduhu netrpíme, a dokudž sme
živi, vždy tělesného zdravie požíváme. Ižádného lékařství
sobě nečiníme, nižádné pomoci nehledáme našim tělóm ke
zdraví a jednostajným cílem život se náš skonává, neb
jeden není živ déle nežli druhý, ale podlé řádu a přiroze-
35 nie každého cíl smrti přijde. K ohni pro zimu nesedáme,
nižádného horka těla naše nečijí, vždy nahými životy cho-
díme, žádostí tělesných nečiníme, všechno skrze pokoru

snese, všechny nepřátely naše vnitřnie hubíme, abychom
se zevnitřních nikoli nebáli; neb snáze město bude dobyto,
když od vnitřních nepřátel bývá dobýváno. Ale ty, ciesaři,
s zevnitřními nepřátely bojuješ, aby ty, kteréž máš vnitř,
5 5
dábly, krmil a zachoval. Bezpečně živi sme, na zemi a na
moři ižádné pomoci nežádáme. Těla naše větším stromo-
vým přikryta sú, z kterýchžto stromuov ovotce jieme. Vodu
Tabekon pieme tak řečeného potoka. Jednoho najvyššieho
270a₁ boha ctíme / a jemu ústavně chválu vzdáváme. Života
budúcieho věku žádáme, řeči té, jenž nemá přichýlenie
10 k užitku, nechceme slyšeti, nebo mluvíti mnoho nedbáme,
a když budem přinuceni k mluvení, pravdu povieme a hned
umlknem. Sbožie nemilujem, mezi námi ižádná smahlost
závistí není, mezi námi ižádný vyšší není ani silnější.
15 Chudobú, kteréžto máme, bohatými se nazýváme, neb ji
obecně všichni trpíme. Sváru nižádného nečiníme, aniž
které brani tělesné nosíme; pokoj vždycky za obyčej drží-
me. Súduov žádných mezi sebou nemáme, neb nic zlého ne-
činíme, pro něž bychom k súdu byli povoláni. Jediný zákon
20 jest, ješto našemu přirození jest protivný, že ižádného
milosrdenstvie nečiníme, protože ižádného zlého nedopustí-
me se, pro něhož bychom hodni byli dosieci milosrdenstvie.
Žádného úsilí, jenž k lakomství tiehne, netrpíme. Úduov
našich k smilství nepoddáváme, cizoložstvie nepásem, aniž
25 který hřiech činíme, pro něž bychom ku pokání přitřzeni
byli, / neb což upřiemého jest, všichni činíme a jednáme.
270a₂ Brzké smrti nečiníme, nebo skrze mrzuté činy povětříe naše
nikoli se nekazí ani poruší. Žádného rúcha v rozličné barvy
nenamácieme, ženy naše neokrašlují sebe, aby se slíbily,
30 a s nimi ne pro smilstvie, ale pro dietek rozplozenie se
skládáme, ale ony žádné okrasy jiné nehledají, než což jim
božské předveděnie pójčilo. A kto by směl boží skutek pro-
měniti nebo ktož by hleděl a chtěl změniti přirozenie, ten
by se protivil skutku božiemu. Lázný nepožíváme, abychom
těla naše obmyli. Slunečným horkem se ohřieváme a rosú
35 nebeskú polévání býváme. Nižádného myšlenie nemáme,
ani lidem, ani zvieřatóm panujem. My pravíme, že ukrutné
jest člověka tisknutí k službě, jehožto božská zpuosoba ja-

kožto nás svobodné učinila. Kamenie u vápno nespalujem, abychme sobě domy a hrady dělali. Orudie z země neděláme, v jamách bezpečně odpočíváme, pro kupectví se po moři neplavíme, umění ozdobného k mluvení neučíme se, ale sprostností, jenž nás lháti / nedopůstie, všechno vypravujem. Mudrcuov, škol nenavštěvujem, jichžto umění rozličné jest, nic jistého ani stálého nerozpravujíc. Ižádných her nemilujem, ale když chceme hře zvykati, tehda skutky našich předkuov rozprávime, pro něžto více pláče a býváme zamúčení, nežli bychom se smáli. Ale jiné vidíme, jimižto srdce naše zvláště bývají obveselena, to jest nebe hvězdami bez čísla stkvúciemi, slunce zardělé, jehožto jasností veškeren svět přijímá osvícenie a teplotu, moře překrásné často vidáme, a když búrání bývá pohnuto a blýskoty zemi naši jakožto svú sestru obklíčí a obstúpí, tu chvíli rozličná plemena rybie spatřujem. Také milo jest nám viděti pole květonosné, od nichžto přechutná vuoně v naše chřiepíe vcházie. Máme také utěšenie v najlepších miestech lesních a studničních, kdežto přeutěšené slycháme ptačie zpievanie. Tytoť zajisté obyčeje držíme a ta přirozenie, kteréžto budeš-li chtieti držeti, toběť se bude zdáti ostro a hořko. Pakli jich nechceš následovati, nám viny nebudeš moci vzložiti, neb podlé psanie listu tvého skutky naše a naučenie tobě sme / tiemto listem vylíčili.

Ale chcem o tvém učení málo rozprávěti, neb se nám zdá tvój život velmi ukrutný. Ty jsi Azí, Afriky a Europy v malém času dobyl a sobě ji podrobil a pravíš, že sám všeho světa dobudeš. Ty světlost slunečnú činíš zahynúti, kdyžto jeho bžhu cíluov s ukrutností oděncuov žádáš a zpytáš. Ty jsi pakolské a erumpské potoky, stkvúcím zlatem plouvúcie, chudé si učinil. Ty mnoho pije, však jsi žádného potoka neumenšil. Ty vždycky a všecko jeda, však tvář postní vždy okazuješ. Ty na oběti své syny hubíš. Ty mezi lidmi pokornými sváry seješ. Ty radíš lidem, aby jim nikoli širokosti zemské nestačily, ale aby nebeských hledali přebytkuov připravených. Skrze své bohy mnoho zlého činíš, jakožto oni vždy činili sú a činie, neb muožeš svědectvie vzieti od Jováše, boha tvého, a Proserpiny, bohyně

tvé, jimž se klanieš, neb Jováš cizoložil jest s mnohými ženami a Proserpina mnohé jest učinila svého cizoložství účastníky. A protož, biedníče, ctíš bohy cizoložníky a zúfalé, nenecháš lidu živu býti v svých svobodách, / ale chceš je v svú službu podrobiti, nečiníš pravých súduov, dobré mluvíš, ale dobrého nikoli nečiníš. Nižádného nemáš za múdrého, jedno toho, jenž má dospělé řeči výmluvnost. Vešken svój úmysl na jazyce máš a všechna tvá múdrot v tvých ustech přebývá. Zlato miluješ, města a veliké domy stavieš a množstvie služebníkuov mieti žádáš. Tak ty mnoho jieš a pieš, že tvój žaludek, přielišným naplněním jsa truden, v rozličné se neduhy mění, a tak dřieve času budeš smrt trpěti. Všechno chceš držeti, a všechno tě drží za sluhu. Bragmanské umění vši tvé múdrosti panuje, neb znamenáme dobře, že máte tvá prvotnie tak jest tebe porodila, jenž kamenie v stromy jest vytvořila. Ty okrašluješ hroby své a orudie drahého, v kteréžto popel těla vašeho kladete. I co muože horšie býti, jedině že nedopustíš, aby země od těla přijala svój pokrm životu. Ale myť na čest bohu skotu nehubíme, aniž v chrámech děláme obrazuov zlatých a stříbrných. Ty máš takový zákon, že ne ze všeho sbožie svého oběti bohóm činíš, aby uslyšeli prosby tvé. Nerozumieš, že / buoh ne pro odplatu, ani pro krev telecí, ani skopcovu, ani kozlovú, ale pro dobré skutky a výmluvu modlitebnú bude pohnut k milování. A proto buoh uslyší člověka pro slovo, neb skrze slovo bohu sme podobní učiněni. Buoh slovo jest a tiem slovem všechny věci jsú a stojie. My to slovo ctíme a milujem a tomu se čistú myslí klanieme, a protož mníme tě nešťastného, že věříš, by měl obecnost přirozenie s bohem, poňavadž je cizoložstvím a smilstvím a modloslužebností na každý den zpržňuješ a poškvřňuješ a po smrti za to bezčíslné muky trpěti budeš, neb to činíš a miluješ. Ale my protivně proti tomu činíme a milujem, abychom po smrti božské chvály požívali. Ty neslůžíš jednomu bohu, jenž kraluje na nebi, ale mnohých bohuov poslůcháš. Tolik bohuov ctíš, kolik úduov v svém těle nosíš, neb pravíš, že člověk jest malý svět a jakožto tělo člověcie má mnoho úduov, též i v nebi pravíš, že jest

271b₁

mnoho bohuov. Junovy věříš, že jest bohyně srdečná, protože jest hněvivá. Pravíš, že Mars jest buoh pyšný, neb jest knieže/bojovné. Merkuriáše bohem jazykovým nazýváš, protože on jest lživě mnoho mluvil, věříš, že Herkuleš jest 5 buoh nad rameny, neb jest dvanácte mocí ukázal bojuje. Bakcha máš za boha hrdelnieho, protože jest najprvé nalezl opilstvie. Kupidini bohyní jmenuješ, nebo byla jest smilnice, a dieš, že drží pochodni zajženú, neb smilstvie zbujuje, a protož ji bohyní jatrní jmenuješ. Ale Ciceru, že jest 10 byla najprvé nalezla obilé, pravíš, že jest bohyně břicha, Veneru pravíš, že jest byla máte smilstvie, a protož ji bohyní nazýváš úduov smilných. A tak zajisté tělo člověčie mezi bohy rozděluješ, avšak mezi bohy izádné částky nezachováš ani věříš, by buoh, jenž jest v nebesiech, že by 15 tělo tvé stvořil. Ale však jakžkoli své bohy ctíš, však jim dary dáváš a v službu tě svú podrobují, a což tvého jest, toť odjímají, nebo Martušovi obětuješ kance, Bakchovi kozla, Junovi páva, Joviášovi býka, Apollonovi beránka, Veneře holubíci, Minervě sovu, / Ciceře pýchu, Merkuriašovi stred, Herkulešovi tomu oltáře větvím stromovým 20 korunuješ, Kupidině ruožemi a ratolestmi ozdobuješ chrám a všechnu moc svú i jinú kladeš v nich, ale ne v svém těle. Zajisté neslušie těm bohóm říekati pomocníci, ale řečníky slušie je nazývati, neb tvé údy rozličnými mukami trýznie, 25 neb ty musíš tolik muk podstúpiti, kolik bohóm poctivosti činíš, nebo jeden tobě buoh ustanovil, aby s ním šel, druhý, aby pil, třetí, aby se vadil. Všichni tobě panují a všech jsi poslušen, protož musíš ve mnohé zlé vstúpiti, jenž zle činíš, aniž chceš zlého nikoli zuostati. A protož takovým bohóm 30 pro své zlé slúžíš, neb tebe ponukují zle činiti. Uslyšie-liť tě bohové, zléť se přihodí, aneb jich za zlé prosíš. Pakli tebe neuslyšie, tvým se žádostem protivie. Protož uslyšie-liť tě neb neuslyšie, vždyť škodu učinie. Takovéť sú bohyně tvé, jenž nahlásky slovú. Toť sú ty muky, o nichž sú tobě tvoji 35 úředníci pravili, jenž tě jakožto mrtvého mučie a kvielé. A chceš-li právé spatřiti, nic / horšieho nemuož izádný trpěti, jako ty trpíš. Kteréžkoli znamenie toběť jsú tvoji mistři pravili, že v pekle sú takové muky přelíš nesnesi-

tedlné, kteréž ty, biedníče, musíš trpěti, nebo si zlodějstvo, lúpež, smilstvo, cizoložstvo páchal, a také pravie, že v pekle vždy sú žiezniví a nikoli nemohú býti nasyceni. Též ty také máš takú žádost sbožie dobývati, že se jeho nikdá nenasytíš. 5 A dále pravie, že by to všecko v pekle bylo, což v tobě přebývá. A protož běda tobě, nebožtíku, jenž po své smrti tolik a takové muky netrpedlivé v pekle máš trpěti!

Tehdy přečet list Alexander, rozhněval se velmi pro to bezprávie, kteréžto jest učinil Didimus Bragmanský bohóm jeho. A potom hned Alexander odepsal jest jemu listem 10 takto vznikím.

*Tuto Alexander odpisuje zase Didimovi Bragmanskému.
Kapitola 102.*

Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha Amona, královny Olympiady, Didimovi zdravie. Jestliže 15 všechno shledává / se na vás to, co ste nám po listech vašich vylíčili, sami muožete dobrými lidmi býti, kteréžto jako děti izádného hriechu nečiníte. Ale zajisté vězte, že toho života ne ctností vedete, ale z obyčeje navyklého. Aneb se bohy nazýváte, aneb ste nenávisťi proti nim hnutí. Řekli ste, že 20 země své neořete, semen svých nesejete v zemi ani stromuov nesadíte, domuov nestaviete. Zjevně dovedeno jest, že želez ani těch příprav, jimižto by měli dělati, těch ovšem nemáte, pro něžto stavěti, dělati, sieti a orati nemožete, a protož jedúc kořenie, musíte jakožto bravové suchý život 25 vésti a divoký, neb nemuožte mieti ani obilé, ani ryb, ani masa. I zdali toho vlčie nečiní, kteréžto když se masa najiesti nemohú, země se nasytiti žádají? Ač bychom mohli vjíti u vaši zemi, však bychom nemohli k žádné múdrosti přijíti z vašeho nedostatku, jenž jej máte, ale ten hlad ostaň 30 u vašich mezích. Pakli bychom u vašich krajinách stany své rozbili, té chudoby jakožto i vy požívati musili bychom rovně, neb nenie chvály muž hoden, jenž vždy bydlí v žalosti, ale ktož skrovně veselé / požívají, tiť by měli lidé 272b₁ chváleni býti. Tehdy slepí a malomocní měli by nade 35

všechny chválení býti, poňavadž žádného utěšení nemají. Řekli ste také, že ženy vaše neokrašlují se: a kteraké okrasy ponесú, když jich nemají, aniž mohou mieti; a také že cizoložství nečiníte: a kterak budú smilniti, kteřížto nejedie
5 ani pijí těch věcí, jenžto smilstvo zbuzují? Nebo smilstvo nepocházíe jedno z teploty jatrné a z dobrých krmí, ale vy nejiete než kořeníčko jakožto vepřové a hladu nikdy nevyženete, protož nemáte žádné moci k smilstvu. Učenie nemáte, ani milosrdenství hledáte, tiem vším máte společnost
10 s hovady, kteréžto od přirození nemají, aby co dobrého požily, též ani v čem dobrém mají kterého utěšení. Ale nám rozumným, jenž máme svobodnú vůli od přirození, mnohá utěšení jsú nám pójčena, neb jest nelze, aby tak veliká způsobá tohoto světa mohla bez proměny trvati,
15 když by po zámátku radost nepřišla, neb vuole člověčie jest proměnitelná, jenž s nebeskú proměnú mění se. Neb jasný den jasnú mysl / činí člověčí a veselú, též dětinskými činy člověčí mysl činí temnú a hlúpú, nebo dětinstvo veselí se v sprostnosti, mladost smělostí, starost ústavností se veselí.
20 Mnoho utěšených věcí náš zrak potykuje a jedny věci čijeme skrze vidění, druhé skrze slyšení, třetie skrze povonění, jiné čijeme skrze dotčení a okušení. A od země všecko dobré ovotce přijímáme, z moře ryby, z povětříe ptáky a vši rozkoši se těšíme. Ale vy, chcete-li se od toho zdržeti,
25 tehdy vámi pýcha vládne aneb závistí budete drženi, neb vám i nám dáno jest, ale já podlé vtipu svého súdím, že mravové vaši více k bláznovství nežli k múdrosti přichýleni sú.

30 A příjem Didimus list Alexandruov a přečet jej, i odepsal jest Alexandrovi listem svým takto vznícím.

*Tuto Didimus odpisuje Alexandrovi.
Kapitola 103.*

35 Didimus, učedlník Bragmanských, Alexandrovi zdravie. Nebydlímeť na tomto světě jakožto věčně přebývajícíe, ale jakožto pútníci, neb když smrt nás navštíví, během se do

jiných přie/bytkuov, aniž přebýváme v hříšných staniach, 273a₁
ižádného krádeže nečiníme, a protož, majiece bezpečné svědomie, zjevně chodíme. Nejsmeť bohové, aniž proti bohuom činíme, aniž proti bohuom se búříme závistí. Buoh, jenž jest stvořil všechny věci na světě v rozličnosti, ustanovil 5 jest a dal jest člověku všechno svobodné volenie, aby o všech věcech, jenž sú na světě, patřil a rozeznal. A protož ktož horšie opustí a následuje lepšíeho, ne buoh, ale přítel boží slóve. Protož o nás, jenž svatě a skrovně živi sme, proč pravíš, že bohové sme a proti bohóm závistí búříme, aneb za- 10 jisté ten dóvtip, jenž o nás máte, vás se dotýče, neb poňavadž ze mnohých štěstí, kteréžto máte, jste přielišnú pýchú nadutí a svá těla chlubným rúchem okrašlujete a zlate orudie učíňujete na své prsty. Ale co vám prospěšno jest, neb pro zlato duše nebývají nikoli spaseny, aniž se lidská 15 těla nasycují. Ale my, jenž právě zlato známe a jeho přirození rozeznáváme, když sme žieznivi, jdem ku potoku, abychom pili, a to zlato ač bychom našli, od nás by bylo nohami tlačeno, / neb zlato ani lačnosti odjímá, ani žiezni 20 staví. Pakli kto lačen jest, pokrmem lačnost zažene, protože, by zlato bylo téhož přirození, když by je jměl anebo přijal člověk, ihned by ten hříech lakomství zahladilo. Protož co prospievá zlato? Zlato neočišťuje, nenasyčuje, neposilňuje, ižádného užitka člověku tělesnému nepřinese, ač z něho 25 řepice a orudie tvoříte a děláte. I zdali orudie hliněné tolik neprospěje, ale jedno že mysl vaši více poškvrní. Zlato bývá v pýchu vyzdviženo velice, nebo zajisté u veliké vzácnosti jest zlato, neb čím více jeho kto má, tiem více množí se žádost jeho.

30 Přečet list Alexander, ihned jemu takto zase odepsal. 30

*Tuto opět zase Alexander odpisuje Didimovi.
Kapitola 104.*

Alexander, král nad králi a pán panujících, syn boha Amona, Olympiady královny, praviece vzkazujem, že přiebytek váš tohoto světa ustanoven jest od počátku takové, 35

273b₁ že cizí k vám nemohú, aniž vy k nám nikoli nemôžete pri-
jíti. Protož svůj přebytek chvátíte a pravíte se blahoslavení,
neb jste tak zavřieni, že ač byste chtěli vyjít, i nemůžete
5 a jiných obyčejův požívati nemohli / byšče, a tak chtiec
neb nechtiec musíte svůj život a obyčej chváliti. A tak
podlé vašeho naučení život ten, jenž v žalář bývá vsazen,
měl by nemálo chválen býti, a kteřížto také mučený život
až do smrti trpie, a sbožie, jenž pravíte, že by se mělo
mukám rovnati. A což zlým lidem náš zákon prisuzuje, to
10 vy od přirozenie trpíte, a odtud pocházie, že ktož od vás
múdrým jest nazýván, u nás vinen bude utrpenie. Protož
věrně pravím, že ne blahoslavenství, ale bieda muože život
váš súzen býti. Ale skrze bohy nesmrtečné bychom mohli
přijíti, biedy vás zbaviece, učinili bychom vás muže oděním
15 rytieřským a okrášleným.

A tak nechal jest jich u pokoji a odtrhl pryč.

*Tuto Alexander kázal postaviti na tom místě slúpy mramorové.
Kapitola 105.*

20 Mezi tím přikáza Alexander, aby na tom místě slúp
mramorový divné výsosti postavili, a káza na něm tato zna-
menie psáti řečským, latinským a indičským jazykem a slovy
takými: Alexander, syn Filipuov Macedonského, po smrti
Dariášově až do tohoto místa táhl, bojuje mužsky. /

273b₂ *Tuto čte se, že Alexander přijel na pole Atrea,
25 kdežto nalezl lesné muže.
Kapitola 106.*

30 Odtud pohnuv vojskem, i přijel na pole veliké, jemužto
jméno bieše Atrea. Tu rozbichu stany, ale bieše okolo toho
pole les hustý, stromuov s ovotcem plný, kterýmžto ovotcem
biechu živi lidé divocí, kteříž v tom lese bydléchu. Jichžto
těla biechu převeliká jakžto obrová a biechu odieni rúchem
koženým. Ti když vojsko uzřechu Alexandrovo, diviechu

se velmi. A přikáza hned Alexander, aby všichni vysokými
hlasy křikli. A hned když počechu všichni křičeti, tehdy
lekše se ti lidé, báli sú se, neb nemějiechu obyčie rozuměti
lidským hlasuom, a hned počechu utiekati, rozběhše se po
5 lese. Ale Alexander a jeho rytieři stíháchu je i zabili sú
z nich šest set čtyři a čtyřidceti mužův, ale také sešlo jest
od nich rytieřův Alexandrových sto a sedmdesáte. A osta-
chu tu za tři dny, jedúce to ovotce, jenž bieše velmi chutné.

*Tuto Alexander přitrhl k jednomu potoku,
kdežto nalezl muže divokého velikého.
Kapitola 107. |*

Odtud hnuv vojskem, i přitrže k jednomu potoku veli-
kému, tu stany své rozbiti kázal. A když nasta hodina
devátá na den, přijide nad ně člověk divoký velikého života,
a maje štětiny na sobě jakožto vepř, a hlas jeho jako vepř-
15 vý, nemaje řeči, ale chroptáše jako vepř. Jehožto uzřev
Alexander, přikáza svým rytieřům, aby jej chytili a předeň
přivedli. A když rytieři běžiechu na něho, on se jich nic
nebáše ani utiekáše, ale přede všemi bez strachu stáše.
Viděv to Alexander, káza přivesti dievku a káza ji do
20 nahoty svléci a postaviti ji před tím mužem. Tehda ten
muž přiběh k té děvečce, i popade ji, a stoje, poče vysokým
hlasem chroptati. A hned přikáza Alexander tu dievku
jemu odjieti, ale on poče jakožto najukrutnějšíe zvieře
řváti. Potom s velikú nesnázi popadše jej, i postavichu jej
25 před Alexandrem, a vida jej Alexander, divil se jest velmi
zpuosobě jeho i káza jej uvázati a ohněm spáliti.

*Tuto Alexander přitrhl jest na divné pole,
kdežto nalezl stromy divné.
Kapitola 108. |*

Odtud pohnuv vojskem, i přitrže na jedno místo, na kte-
rémžto divné výsosti stáchu stromové, kteřížto s sluncem

vycháziechu ven a s sluncem opäť zase zacháziechu, neb
zajisté od prvej hodiny rostiechu na výsost a od šieste
hodiny až do západu slunečného vstupováchu v zemi, že
jich nad zemí nebieše známé vidieť, a na každý den ovotce
5 utešené prinášiechu. A keď je uzre Alexander, prikáza
jednomu rytieri, aby jemu toho ovotce priniesl, a ten keď
chtieše prikázanie jeho naplniť, ihneď jej porazi duch
zlobivý a tu ihneď pred všetmi umre. A uslyšechu hlas
u povetří, rkúci: „Ktožkoli k týmto stromóm bližšie pristúpi,
10 smrti prerýchlu umre.“ A biechu na tom poli ptáci pre-
krotci preletujíc, a keď kto chtieše jich dotknúť sa, ihneď
z nich oheň vycházieše a jej ukrutne páleše.

*Tuto Alexander všel jest na horu a zabil baziliška.
Kapitola 109.*

15 Pohnuv vojskem odtud, i pritrže k jedné hoře, jenž bieše
tak veliké výsosti, že v sedmi dnech, ústavně jdúce, ledva
274b, přišli sú na vrch. A když tam biechu svrchu, přišlo jest
k nim/veliké množství drakuov, haduov a lvov, jenž je
převelikú teskností nutiechu, že jich nesnadně ujídechu,
20 a sšedše s hory, vyničechu do údolí temného tak, že jedva
jeden druhého mohl opatřit. Tu bieše v tom údolí tak
přehustá mhlá, že sú jí rukama makali. A biechu v tom
údolí mnozí stromové, jichžto ovotce a listie vonnú chut
jmějieše, a potuočkové vonní a čistí tečiechu. A tak zajisté
25 za osm dní slunečného paprsku neviděli sú. Potom po osmi
dnech pritržechu k jedné hoře, a tak bieše všechno vojsko
od toho povetří zamúceno a obtíženo, že sú se bezmála
zadchli. Ale když na horu vjídechu, tu nalezechu črštějšie
povetříe a jasnost dnová jim svietieše. A tak jedenácté
30 dní ústavně jdúce, na vrch té hory pracovali sú. A když
vstúpichu na vrch té hory, viděli sú s jedné strany den pře-
jasný. A sšedše s hory doluov, i přijídechu na velikú roveň,
jiezto země bieše přieliš červená. A na té rovní bieše stro-
muov bez čísla, jenž výše jednoho lokte nerostiechu, jichžto
35 ovotce a listie bieše chutné jakožto fik. A nalezechu po-

274b, tuočkuov vodných přemnoho a ti potuočkové jmějiechu
vody jako mléko a lidi jakožto mlékem krmiechu. A jezdiece
po té / rovní sto a sedmdesáte dní, i pritržechu k velikým
horám, jichžto vrchové zdáchu se, že by nebe dotýkali.
5 A biechu ty hory příkré jako stěny, takže izádné vjitie ne-
mohlo býti na vrch. Avšak nalezechu dva průchody skrze
hory rozdělené a jeden bieše na puol noci a druhý na
vzchod slunce. A když Alexander myslěše, kterak by ty hory
byly rozdělené, ne člověčí rukú, ale povodněmi a potopú
súdíl jest to se státi. A všed v tu šíji, jenž tiehne ke vzchodu
10 slunce, šel jest osm dní po ostré cestě a den osmý nalezechu
baziliška hrozného a starostí velikú již smrdutého, kterýžto
tak jedovatý bieše, že netoliko smradem, ale i zrakem, což
mohl opatřit, porušováše, a protož Macedonští a Perští
jedniem zrakem toho draka padáchu mrtví. A rytieri, vi-
15 dúce takové nebezpečenství, chodiechu dále a rkúci:
„Bohová moc před námi stojí, jenž nám ukazuje, abychom
dále nechodili.“ Tehda Alexander poče sám po vrchu té
hory choditi, aby mohl příčinu takového moru poznati.
20 A když stáše na vrchu té hory, uzre baziliška, an prostřed
cesty spí ústavně. A když počijieše člověka aneb zvíře
k sobě jdúce, tehdy otevřeše oči, a cožkoli opatříeše, / ihneď
vše zemřelo. To uzřev Alexander, ihneď sjíde s hory doluov
i postaví cíl, aby izádný dále nepřistupoval, i káza udělati
25 štít šesti loket zvýší a čtyř zšíří a káza svrchu na štítě udělati
veliké zrcadlo. A učini sobě chuody dřevěné lokte zvýší,
a vzav ten štít před se a chuody na nohy, takže ani noh,
ani co života od baziliška mohlo býti vidieno, i poče jíti
proti tomu baziliškovi. I prikáza rytieróm, aby žádný meze
nepřestupoval. A když bieše blíz od baziliška, tehdy učiv
30 jej, i otevře oči své a hněvivě hledieše v zrcadlo, a sám se
opatřiv v zrcadle, ihneď jest zcepeněl a umřel. Uznamenav
to Alexander, že jest baziliškus umřel, zavolav rytierov
svých, i vece k nim: „Podtež sem, moji milí, a viztež toho
35 morděře vašeho.“ A oni s rychlostí přijídechu a uzřechu
ostrovída mrtvého. Tehdy prikázáním Alexandrovým Ma-
cedonští ihneď jej spálichu, chválíce všichni múdrost
Alexandrovu, a tak sú se brali dále.

*Tuto Alexander nalezl jest tu horu diamantovú.
Kapitola 110. |*

275a₂ Odtud hnuv vojskem, i přibra se na kraj té hory a cesty,
5 takže nemožieše dále jíti, neb biechu napříč hory vysoké
a skalé vysoké a příkré jakožto zdi. A uzřevše cestu jinú,
i přijidechu zase na tu roveň svrchu psanú. I umyslil sobě,
aby tú cestú na puol noci šli. I brachu se patnácté dní,
a opustiv cestu počatú, i poče se napravo uchylovati. A tak
10 chodiece devadesáte dní, i přijidechu k jedné hoře diamantové,
na nížto perly visiechu. Ta hora mějieše dva tisíce
a pět set stupňov zafirových, jimižto bieše vzchod zdělán
na tu horu, a tu stany rozbichu své.

*Tuto Alexander všel jest na tu horu divnú.
Kapitola 111.*

15 Když bieše jiný den, tehdy Alexander učini oběti bohóm
svým, a vzav s sebu dvanácté kniežat svých, i jide po těch
stupních nahoru. A když bieše nahoře, najdije sien pře-
velmi krásnú, jenž mějieše dvanácté dveří a sedmnácté
voken, ale dveře podvojně i okna vše biechu z ryzieho zlata
20 udělány. A bieše tu chrám vešken zlatý a před jeho dveřmi
275b₁ bieše vinice, jenž nesieše hrozny z divných perel. / A všed
Alexander a jeho kniežata do té sieni, tu nalezechu jednoho
člověka ležícího na zlatém loži a v zlatohlavovém rúše.
Ten člověk bieše těla velikého velmi a krásný, jehožto vlasi
25 na hlavě i na bradě jakožto snieh biechu bieli. Jehož když
uzře Alexander i kniežata jeho, hned klekše, počechu se
jemu klaněti. Tehda ten stařec vece: „Alexandře, ty
opatříš, ješto tělesný člověk neviděl jest toho, a uslyšíš, ješto
člověk zemský neslychal.“ Jemužto Alexander odpovědě:
30 „Ó přeblahoslavený, kterak ty mne znáš?“ Ale on povědě
jemu: „Prvé nežli voda přikryla bieše zemskou tvář, znal
sem tvé činy. I zdali chcete viděti posvátné stromy slunce
a měsiece, jenž budúce věci zvěstují a pravie?“ Uslyšav to
Alexander, naplněn jsa radostí velikú, vece: „Ovšem, pane,

žádáme je viděti.“ I vece jim stařec: „Jste-li čistí od obcová-
nie ženského, tehdy muožete jíti na to místo, neb jest
sedadlo božie.“ Odpovědě Alexander: „Jsme čistí.“ Tehda
vstav stařec, vece jim: „Složte s noh svú obuv a s rukú
5 prsteny a jděte po mně.“ Tehda Alexander káza svým
rytieřóm tu poostati, složiv obuv a prsteny, i jide / s Pto-
lomeem, Antiochem a Perdikem. Tu počechu choditi po
tom lese, jenž bieše u veliké ohradě. A biechu ti stromové
sto noh zvýši a biechu podobní k bobkovému dřeví a oliví,
z nichžto kadidlo a balsám tečieše. A tak chodiec po tom
10 lese, uzřechu jeden strom přieliš vysoký. Ten nemějieše
ovótce ani listie a sedieše na něm veliký pták, maje korunu
podobnú pávu a lalóčky ozdobené, a okolo hrdla jakožto
obruček zlatem stkvúcím stkvieše se a na hřbetě bieše
modrý, ocas jako z ruožených peří, na nichžto zlatá barva
15 bieše. A když jej uzře Alexander, divíše se zpuosobě jeho.
I vece stařec Alexandrovi: „Tento pták, jakož jej vidíš,
tent sobě jméno má fenix.“

*Tuto Alexander přišel k stromu slunečnému a měsiečnému.
Kapitola 112.*

20 A tak jdúce po tom lese, i přijidechu k těm stromóm slunce
a měsiece. I vece jemu stařec: „Vzhledni nahoru a o čemž-
koli chceš zvěděti na své mysli, to přezvieš, ale
zjevně nerod praviti.“ A ti stromové biechu velmi velicí
a strom slunečný jmějieše listie jakožto ryzie / zlato zardělé
25 a stkvúcie, ale strom měsiečný jmějieše listie jako stříbro
jasné. I vece Alexander: „Kterým mi jazykem dadie od-
pověď?“ K tomu kmet odpovědě řka: „Strom slunečný svú
odpověď počíná indičskou řečí a řečskou skonává, ale strom
měsíčný řečskou řečí počíná a indičskou skonává.“ Tehdy
30 Alexander políbiv stromy, v svém srdci poče mysliti,
vrátí-li se s vítězstvím do Macedoní. Tehdy strom slunečný
indičskou řečí odpovědě: „Ty jsi zkrotitel světa, pán i otec
jsi spolu, ale otcového královstvie po vše časy neuzříš. Celý
rok živ budeš a osm měsiecuov, a komuž ufáš, dát napitie
35

smrteľné.“ Tehdy Alexander v své mysli poče mysliti a říeci: „Pověz mi, přesvatý strome, kto mě má zahubiti.“ Odpověď strom: „Bude-liť zjeven muž ten, ješto tvé skutky zruší, ty jej zetřeš až na prach, a tak mé řečenie chybí.“ V ta doby vece kmet, jenž vodieše Alexandra: „Nerod viece truditi stromuov pro otázky budúcích věci, ale vraťme se zase.“ Protož vráti se Alexander a plakáše hořce pro tak krátký čas života svého a kniežata s ním plaká/chu. Když přijidechu k tomu paláci, vece kmet: „Alexandře, vrať se zase, neb nemuožeš ty, ani žádnému jinému pójčeno jest, dále jíti. Pakli se nechceš vrátiti na puolnočnie krajiny, muožeš jinudy cestu učiniti, ale nebudeš moci přes mnoho zemí jeti.“ A to řka kmet, i vjide do sieni. Ale Alexander a kniežata jeho sešli sú po stupních doluov s té hory.

*Tuto Alexander sjev s hory, i nemohl dále jeti.
Kapitola 113.*

Druhý den pohnuv vojskem, poče se vracovati, a jeda den ode dne, i přijede na tu roveň velikú a širokú. Tu rozbichu stany a hned káza Alexander mezi oběma cestama dva slúpy mramorová postúpiti a mezi nimi domček mramorový, na němžto bieše psáno řecky, indicky a židovsky: Já Alexander, syn Filipuov Macedonského, ty slúpy a ten domek postavil sem po zahubení Dariáše, krále perského. Ale ktožkoli bude chtieti dále jeti, drž se nalevo, neb ktožkoli pojede na pravú ruku, mnohoť nalezne překážek a protivienstvie, jenž překází chodu jeho i všem jiným.

*Tuto čte se, kterak Alexander přijel do země Persica.
Kapitola 114. |*

Odtud pohnuv vojskem, poče po té rovni táhnúti, ale ne tudy, jenž bieše přijel, ale na tu stranu puolnoční chýle se, s kteréžto strany spěšnější bieše příchod do Macedoní. Tu

přitrže do země, jenž slóve Persica, tu rozbi stany své, ale lidé té země, uslyševše o přjízdu Alexandrovu, mnoho sú jemu daruov přinesli, to jest kuože rybie, majíce podobienstvie levhartové, na pět loket vzdělí. A bieše v těch krajinách město na hoře z drahého kamenie bez vápna ustavené, v němžto kralováše jedna žena vdova, jménem Candacis, a jmějieše tři syny, prvniemu jméno Candeolus, druhému Mazipes a třetiemu Caraptus aneb Cartor. Tehda Alexander hned jí káza napsati list takto vznící.

*Tuto Alexander posielá list kráľovně Candacis.
Kapitola 115.*

Král nad králi a pán panujících Alexander, syn boha Amona, Olympiady královny, Candacis královně radost. Věz, žeť chrám a obraz bohový vám z ryzieho zlata posielám, a protož přídte na hory, tu bohu Amonovi oběti spolu budem obětovati.

A když královna Candacis přečíte list, hned posla své posly, nesúce dary rozličné / králi Alexandrovi a dan a k tomu list takto vznící.

*Tuto kráľovna Candacis posielá Alexandrovi dary a daní.
Kapitola 116.*

Králi nad kralujícími Alexandrovi Candacis, královna amozonská, poslušenstvie. Aby dobyl Ejipta, Persidí a Indí a všechny jiné lidi aby sobě podrobil, a což si činil, činil si netoliko od boha Amona, ale ode všech jiných bohuov tobě jest přísúzeno. Ale nám, jenž máme jasné a světlé duše, nenie nám potřebie k obětování bohu Amonovi na hory jíti. Ale žeť se nechci tvé velebnosti a všem protiviti, posielámť bohu tvému Amonovi zlatú korunu, drahým kamením ozdobenú, ale vám posieláme drahé kamenie a k tomu špačkuov dvě stě, zlatých řetězuov a plných visutých ptákuov svrchu psaných, uzd zlatých třidceti, závor ebanských

tisíc, třidceti robencuov múřenínských, sto opic, čtyři sta slonuov, jednorožcuov osmdesát, rysuov padesát a tři tisíce koží levhartových a mnohé jiné rozličné dary i prosímet vás, jestliže jste dobyli všeho světa, to nám vzkážte listy svými po našich poslech. /

277a₁

*Tuto královna Candacis kázala malěři svému,
aby namaloval zpuosobu Alexandrovu.
Kapitola 117.*

Mezi tím zajisté poselstvem, kteréžto královna Candacis 10 bieše poslala Alexandrovi, i posla malěře dospělého, jenž by s pilností spatřil zpuosobu Alexandrovu, a namaluje aby jí přinesl. A to se jest vše tak stalo, ale Alexander, vzav dary od posluov, ctil jest je rozličně. A vrátivše se poslové, přinesli sú zpuosobu Alexandrovu namalovanú na mázdře, 15 kteréžto když opatři královna, i by tím velmi vesela, nebo jeho zpuosobu žádáše velikú žádostí viděti.

*Tuto Alexander přijel k královně Candacis s Candeolem.
Kapitola 118.*

Potom jeden z synuov té královny, jménem Candeolus, 20 vyjede s svú ženú a s málo rytieřstvem svým, aby se jich mysli utěšily. Tehdy jej potka král ebrikorský, a vida ženu jeho tak krásnú, příjev s velikým množstvím nepřátel, i zbi jich mnoho a ženu Candeolovu vze násilím. Ale Candeolus, nevěda, co má činiti, a jsa teskliv pro své rytieřstvo a lid, 277a₂ 25 i jede do vojska Alexandrova a / chtě jeho prositi, aby jemu ráčil pomoc dáti proti králi ebrikorskému, protože jemu ženu vzal. Ale strážní toho vojska chytivše jej, i přivedechu před Ptolomea, jenž bieše druhý hned po Alexandrovi. Jemužto vece Ptolomeus: „Kto jsi ty?“ Odpověď: „Jsem 30 syn královny Candacis.“ Vece Ptolomeus: „Proč si přijel? Pověz potřebu svú!“ A on jemu vše povědě, kterak jest měl puotku od krále ebrikorského a že jemu ženu mocí

vzal. A když to uslyše Ptolomeus, vyjide z svého stanu i káza stříeci toho mládence a sám jide do stanu Alexandrova, kdežto spáše, neb již bieše noc temná. A všed, zbudi Alexandra i povědě jemu všechno pořád, jakož jemu bieše Candeolus pravil. Uslyšav to Alexander, i vece jemu: 5 „Vstav korunu mú na svú hlavu a sed královsky a rci se Alexandrem a příkaž, ať přijde Antiochus, a pošliž po mě, jáť jako Antiochus před tě pospieším, a když přijdu před tě, všechno, což jest pravil, pověz před ním a přede mnú a potom mne otiežeš pod zpuosobú Antiochovú, radě se, 10 co máš s tím učiniti.“ Tehda odjide Ptolomeus a vše, což bieše Alexander rozkázal, naplnil jest. A otázka Alexandra, co by tomu měl učiniti, a stáše tu Candeolus. / I povědě Alexander: „Najvyšší ciesaři, ač se líbí tvé ve- 15 lebnosti, pojedu já s tímto mládencem a od vás příkáži králi ebrikorskému, ať jemu vrátí ženu jeho. Pakli toho neučiní, bez meškání město jeho ohněm vypálíme.“ Uslyšav to Candeolus, ihned se jemu pokloniv vece: „Ó přemúdrý Antiochu, slušalo by tobě královské koruny 20 požívati.“ A tak Alexander pod zpuosobú Antiochovú jede s Candeolem v noci k městu krále ebrikorského. A ponocní toho města uslyšavše, voláchu na ně, kto by oni byli. Odpověděchu jim, že jest posel najvyšší krále Alexandra s Candeolem, synem královny Candacis, „kterémužto král 25 váš vzal ženu mocí. A protož příkazujet vám Alexander, abyšte kázali jemu ženu vrátiti. Pakli by se to nestalo a dočekáte-li jeho přitržení, že bude město vaše na prach spáleno.“ A když to hlásní uslyšechu, hned sú to pověděli starším toho města, a oni hned zbúřivše se, i vybili sú dveře domu královského, a vzemše ženu Candeolovu, 30 hned sú ji vrátili jemu. Tehdy Candeolus pokloniv se jemu, vece: „Ó předobry Antioche, muoj najmilejší, prosímť, aby se mnú jel před mú / mateř, aby pro čest mně dané skrze tebe mohla vás obdarovati.“ Uslyšav to Alexander, zradova se velmi, neb žádáše viděti královnu a město jejie, 35 i vece jemu: „Jedme k ciesaři Alexandrovi a upros mě u něho, a takť naplním všecku vuoli tvú.“ I stalo se jest tak. Tehdy vzav odpuštění, jede s Candeolem. A když tak

5

10

277b₁

15

20

25

30

277b₂

35

spolu jedúc, i přijedesta na vysoké hory, jenž dosáháchu až do oblakuov, a na těch horách viděli sú převysoké stromy, podobné k cedróm a veliká jablka nesúce, kteréžto když uzře Alexander, divíse se velmi. Viděl také tu vinné koření, jenž mějjechu hrozny tak veliké, že jednoho hroznu nemohl člověk unésti, a ořechovie, nesúce ořechy jakožto díně veliké. A v těch miestech opic bez čísla přebýváše. Potom přijedechu do města Candacis královny. Uslyševši královna, že Candaeolus s svú ženú zase ve zdraví přijel a že posel Alexandruov s ním jede, tím by velmi radostna a hned se obleče v rúcho královské a vstavi na svú hlavu korunu zlatú, drahým / kamením ozdobenú, a tak s svými pannami a s komonstvem jide proti Alexandrovi až do vzhodu paláce svého. A bieše ta královna převelmi krásná, a když ji opatří Alexander, zdáše se jemu, jako by viděl zpuosobu své mateře. A bieše duom její drahý velmi, nebo střecha jeho stkvieše se zlatem a drahým kamením. Tehdy vjide nahoru Alexander s Candaeolem a vjidechu do komňaty, v nížto biechu lože z ryzieho zlata udělané. A bieše ta komňata anebo sien zlatá a v ní kamenie ohňáčové, stolové a lavice z kamenie drahého, z smaragdóv, z amatystuov, ale slúpové té sieni biechu z kamene porfyrského a biechu na nich vyrytí vozové kosatí a slonové a lidé dvorní zdělání. A pod tím domem potok přeutěšený techieše, jehožto jasnost bieše křišťalová. A tak ten den jedl jest Alexander s královnú Candacis a s Candaeolem, ale den druhý, ujemši královna Candacis Alexandra za pravici jeho, i jide s ním sama do své komňaty, jenž bieše všechna zlatem a drahým kamením obkryta a bieše tu jasnost slunečná. Potom vjide s ním do jiné komory z dřievie eban-ského a cypřišového udělané, a ta komora bieše chytrým dielem udělána, / nebo ta komora bieše ustavena na kolách a dvanácti sloniech předivně udělána. A když do nie vnide královna s Alexandrem, tehdy hned se ta komora pohnula a poče vuokol jíti. Ale Alexander poče se užásati a diviti velmi i vece královně: „By u nás takoví divové byli vidieni, duostojně a krásně byli by ctěni.“ Odpovědě královna a řkúci: „Dobře pravíš, Alexandře, neb by viece

u Řekuov nežli u Latiníkuov byli duostojni.“ A hned jakž uslyše Alexander jméno své, zamúti se velmi a tvář jeho poče se v bledost obracovati. Jemužto královna vece: „Nechť rozumnějie poviem.“ To řekši, i uje jej za pravici, a všedši s ním do jiné komory, i ukáza jemu obraz jeho namalovaný na mázdře. A když Alexander uzře tvář svú, hned poče hleděti a tříesti se. Jemužto vece královna: „Proč se jest proměnila barva tváři tvé, zrušiteli všeho světa, zkaziteli perský, indický? Přemáhaje Perské a Médské, avšak nynie bez záhuby lidské a bez svády vnikl jsi v ruce královny Candacis. Protož věz, že nemá se srdce lidské pozdvíhati, neb poňavadž všechno štěstie jest člověku dáno, ale hned proti tomu protivienstvie jest připraveno.“ Uslyšev to Alexander, poče zuby skřípěti a hlavú vrtěti na vše strany. Jemužto / vece královna: „Proč se sám v sobě hněváš a mútíš? Co již muože síla tvá a moc ciesařská učiniti?“ Odpovědě Alexander: „Hněvám se, že meče nemám.“ Vece jemu královna: „A když by pak meč měl, což by mohl učiniti?“ Odpovědě jí Alexander: „Protože dobrovolně dán sem tobě v ruce, tebe najprvé zabije, i nemeškal bych sebe sám zabiti.“ I povědě jemu královna: „Jakožto múdrý ciesař pověděl si, avšak sobě nic nestyšť, nebo jakožto jsi zprostil ženu Candaeolovu z rukú ebrikorských, též já tě zprostím z rukú barbarských, nebo byť známa byla přítomnost tvá, zabili by tě synové moji, protože si krále Porra indičského svýma vlastními rukama zabil, nebo žena mého syna Cartora byla jest dcera Porrova.“ To řkúci královna i ujevši jej za pravici, vede jej do sieni.

Tuto Cartor, syn Candacis královny, chtěl Alexandra zabiti.
Kapitola 119.

A když to tak dějieše se, tehdy vece královna synóm svým: „Najmilejší moji milí synové, tomuto rytieři Alexandrovu domácí milost ukažte, neb jest on nám libost učinil.“ Odpovědě Cartor, mlazší z synuov jejích: „Pravdať

278b₂ jest, milá matko, že Alexander / poslal jest jeho k nám
a ženu bratra mého zprostil jest z rukú nepřátelskú, avšak
má žena k tomu mě nutí, abych toho Antiocha zabil,
i bude tiem více žalostiv Alexander.“ Odpověď královna:
5 „Kterakého jména sobě dobudem, jestliže jej zabijete pod
takovou zradú?“ Uslyšev to Candeolus, vece jemu: „Mnet
jest tento zachoval a ženu mú ve zdraví zase navrátil, jáť
jeho ve zdraví až do stanuv cesařských bezpečně dopro-
vodím.“ Jemužto vece Cartor: „Co to mluviš, bratře,
10 chceš, abychom oba na tomto místě od meče umřela?“
Vece jemu Candeolus: „Ne, nechci, bratře, ale chceš-li
úmysl svůj dokonati, hotov sem.“ Uzřevši to Candacis, že
synové její chtějí se mordovati, i bieše velmi smutna, a ujem-
ši Alexandra za pravici, i vede se s ním do tajného místa
15 i vece k němu: „Proč na tomto skutku neukážeš své
múdrosti, aby sebe synové moji nemordovali?“ I vece jí
Alexander: „Přepuť mi, ať mluvím s nimi.“ A hned jest
jej od sebe pustila.

*Tuto Alexander smířil spolu syny královny Candacis.
Kapitola 120. |*

20

279a₁ Protož Alexander vyšed od královny, i jide k Cartorovi
i vece jemu: „Přieteli, zabiješ-li mě, tu žádné chvály ne-
získáš, nebť má mnoho cesař větších kniežat nežli mne,
a protoť mú smrtí a záhubú nižádné žalosti nepočije,
25 i věřiž, bychť jemu míl byl, žeť by mne samého v tvé ruce
neposlal. Ale chceš-li, ať bych Alexandra, záhubci testi
tvého, dal tuto na této sieni v tvoji ruce, přísáhně mi, že
mi dáš to, cožť budu prositi, a jáť tobě přísahám, že
Alexandra v tvé ruce dám.“

*Tuto Cartor a Candeolus darovali sú Alexandra a tak odjel pryč.
Kapitola 121.*

Uslyšav to Cartor, i by tiem vesel i da Alexandrovi
zlatú korunu a plášť drahý cesařský a smluvišta se bratřie
spolu a ještě slibišta jemu, což by žádal na nich, že to vše 5
chtie rádi udělati. Tehdy královna, vidúci takovou múdrost
Alexandrovu, i zavola jeho a vece k němu: „Blahoslavená
bych já byla, bych tě na všaký den viděla, neb bych tebu
všechny své nepřátele přemohla.“ A to řkúci, i přinese
jemu zlatú korunu, / drahým kamením okrášlenú diamantovým,
10 279a₂ a plášť cesařský zlatohlavový, drahým kamením
ozdobený, a pocelovavši Alexandra a objemši jej, i po-
žehnala jest jeho.

*Tuto Alexander s Candeolem jedúc,
i přijeli sú do jedné jeskyně a tu našli bohy.
Kapitola 122.*

15

Vyjev odtud Alexander s Candeolem, i jedechu přes den
a přijedechu do jedné jeskyně veliké a tu se rozhostichu.
I vece Candeolus: „Do této jeskyně všichni se bohové
scházejí.“ Uslyšav to Alexander, hned učini obět bohóm 20
svým, a všed sám do jeskyně, uzře tam mrákoty veliké,
oblaky a hvězdy stkvúcie a mezi hvězdami jednoho boha,
an leží veliký a oči jeho svietie se jako pochodně. Jehož
když uzře Alexander, velikým strachem užase se. Tehdy
vece jemu ten veliký buoh: „Zdráv, Alexandře.“ Odpověď 25
jemu Alexander: „Kto jsi ty, pane?“ I vece: „Jáť sem
buoh Syrakusis, jenž držím královstvie tohoto světa, svět
podrobuje, jenž všechny světské pod tvú moc podložil sem.
Udělal si sobě město a mně si chrámu neudělal.“ Odpověď
Alexander: / „Prosím, pane, dopuťš-li mě jeti do Mace- 30 279b₁
donie, zpuosobímť chrám jménu tvému, jemužto nebude
nalezen rovný na tom světě.“ Odpověď Syrakusis: „Cie-
saři, Macedoní neuzříš, však vstup dále.“ A všed Alexander
v jinú jeskyni a mrákotu, a tu uzře jiného boha na krá-

lovské stolici sedícího. I vece jemu Alexander: „Kto jsi ty, pane?“ Ale on jemu odpovédě: „Jsem všech bohuov počátek, jenž sem viděl, a ty vnikáš do Libye, a již tě zde vizi. Serapis mi dějí.“ Vece jemu Alexander: „Prošm tebe, Serapis, aby mi pověděl, kto má mě zahubiti.“ Odpovédě jemu Serapis: „Jiný čas pravil sem tobě: Kdyby známa byla člověku příčina smrti, bolestí netrpelivú byl by trápen. Ustavil si město k chvále jménu svému, kteréhožto mnozí cesaři dobývati budú. Tu bude udělán hrob tobě a tvé kosti tu budú schovány.“ A vyšed odtad Alexander, i požehnal jest Candeola s milostí a rozjela sta se. A tak Alexander přijel jest zase k svému vojsku s velikú radostí.

A jiný den pohnuv vojskem, i jede přes údolé veliké, jenž bieše v něm plno haduov velikých, jenž jmějiechu na hlavách koruny jakožto / smaragdové. A ti hadové zajisté biechu živi lazurem a pepřem, jenž tu rostieše, avšak na každý den spolu bojováchu, z nichžto mnozí zemřeli sú.

*Tuto Alexander bojoval je s hovady a s nohy převelikými.
Kapitola 123.*

Odtud pohnuv vojskem, i přijel jest na jedno miesto, v němžto biechu hovada, jenž jmějiechu kopyta rozdělená jako vepřové, a biechu ta kopyta široká na tři prsty, jimižto rytieře tepiechu. Ta jmějiechu, ta hovada, hlavy jako vepřové, ale jich ocasové biechu jakožto lvoví. A biechu přimíšení k nohóm, nebo tu bieše množstvie nohuov, kteřížto rytieře v tvář přílišnú rychlostí tepiechu a biechu tak silní, že muže i s koněm unesiechu. Ale Alexander, běhaje sem i tam, posilováše svých rytieřov, aby střelbú a palicemi bili mužsky a statečně aby bojovali. I zbili sú veliké množstvie těch hovad a nohuov, avšak sešlo jest rytieřov dvě stě a osm v té puotce.

Tuto Alexander, zdělav divné lodie, i pluli sú přes řeku.

Kapitola 124. |

Odtud pohnuv vojskem, i přiřhl jest k veliké řece, kterážto řeky bieše šíř dvadeceti honuov, a bieše ten břeh veliké výsosti. A spatřiv jej Alexander, i přikázal svým rytieřóm, aby ze třtie toho, kteráž tu rostieše, učinili lodičku, a kázal ji opásati kožemi, aby mohli na nich přeplúti. A tak se jest stalo.

*Tuto Alexander nalezl ženy divoké.
Kapitola 125.*

Ale lidé té země, uslyševše o příjezdu Alexandrovu, i obětovali sú jemu dary své, to jest húby mořské, v kterážto vléváše se v jednu dvanácte měřic a v druhú po osmnácte měřicích, a obětovali sú jemu sukne z lútkuov mořských udělané a přinesli sú jemu črvy z té řeky, kterážto biechu ztlúští jako stehno lidské, ale biechu převelmi sladké chuti k jedení. A přinesli sú jemu fíky zardělé a přieliš veliké a dali sú jemu divné věci, jenž sú z té řeky vybierali. A také v té řece biechu ženy překrásné, majíce vlasy dlúhé a husté, až do pat visiece, a tyto ženy, když se lidé neznámí přes tu řeku plaviechu, neb je / ztopichu, aneb je uvedúce do toho třtie, i musili sú s nimi léhati tak dlúho, až jsú tu musili zemřieti. A tak Macedonští, postíhajíce ty ženy, i popadli sú z nich dvě, a tak sú se blyštěly jako najbĕlejší snieh. A tak odtud dále jel jest s vojskem.

*Tuto Alexander zavřel jest dvanácte králuov v jedné hoře.
Kapitola 126.*

Potom Alexander jezdil svým vojskem po rozličných krajinách, až přijel jest k hůře, kdežto dvanácte králuov přebýváše. A když to Alexander spatřil, ihned kázal jest zadělati a zazditi je se všemi jich vojskami. A takto jsú

slúli ta královstvie: Gog, Magog, Octanie, Magabena, Aleatara, Apodinea, Lumie, Imie, Ranzera, Dediáše, Girama, Jaše, Diamafragíše, jenž slovú Kynocefali, Charbo, Alonis, Philimoni, Artmejští, Sartmejští, Sabařitští. A ti
5 všichni sú tam zazdění a nemohú ven nikam.

*Tuto Alexander přijel na konec světa.
Kapitola 127.*

280b₁ Odtud pohnuv vojskem, i přijede na konec země k moři
západnému. A v tom moři / bieše ostrov, v němžto sly-
10 šiechu, ano lidé mluviechu řečsky. I mějieše Alexander
žádost velikú viděti ty lidi a ihned prikázal jest, aby tam
plúli, svlekúce se. Tehdy někteří z Macedonských svlekše
se, i vjidechu do moře, a když sú plúli, tehdy rakové pře-
velicí, vyrazivše se z hlubokosti mořské, i ztopichu je
15 všechny. I jel jest odtud dále.

*Tuto se čte, kterak jest Alexander nesen od nohuov do povětříe.
Kapitola 128.*

Potom hnuv vojskem, i jel jest po březích mořských
proti puolnoci, a jezdiece třidceti dní, přitrzechu k moři
20 Črvenému, tu stany rozbichu. A bieše tu hora velmi
veliká a vysoká, na kteréžto všed Alexander, zdáše se jemu,
že by byl blízko od nebe, a hned myslěše takový vtip,
kterak by mohl od nohuov do nejvyššího povětříe po-
zdvižen býti. A ihned šed s hory, prikáza řemeslníkom
25 k sobě přijíti a káza sobě dvorný srub udělati a železnými
řetězy svázati, aby mohl v něm bezpečně seděti, i káza
přivěsti nohy a na ně ten srub uvázati železnými řetězy
a na vrchu toho srubu káza jim vnađu pripraviti. A tak
nohové zdvižechu se s ním na výost velikú, že se zdáše
30 Alexandrovi okr/slek zemský jakožto humno a moře jakožto
drak otočitý okolo něho. Tehdy zajisté božská moc zatem-
nila jest nohy tak, když sú mněli, by nahoru letěli, na

zemi sú spadli na pole, daleko od vojska dobře patnáctce
noclehuov. A on ižádného jest úrazu nepočil na sobě,
a tak s velikú teskností přibral se jest zase k svému vojsku,
a když sú jej uzřeli rytieři jeho, radovali sú se radostí
velikú a chválili sú jej a ctili jako boha.

*Tuto Alexander pustil se jest do moře,
chtě zvěděti hlubokost mořskou.
Kapitola 129.*

Potom vstúpilo jest v srdce Alexandrovo, aby také
mořskou hlubokost zvěděl a rozličná plemena rybie aby
10 spatřil. I káza jest k sobě přijíti sklenářóm a káza jim, aby
udělali sud z jasného skla, aby mohl jasně skrze ně patřiti.
I stalo se jest, jakož jim bieše rozkázal. Potom rozkázal
ten sud mocnými řetězy uvázati a silným rytieřóm za ten
řetěz držeti. A všed do toho sudu, i káza dveře dobře
15 smolú zaliti a tak se káza do hlubokosti mořské pustiti.
I viděl jest tam rozličné potvory rozličných barev, jenž
mají zpuosoby / zvířat zemských, ano se túlají tam na
281a₁ dně mořském a jedie ovotce s těch stromuov u moři rodi-
lých. A ty potvory přicháziechu k němu, ale potom, když
20 sú učily jej, pryč utiekáchu. I spatřil jest tam divné věci,
o nichžto jest nechtěl žádnému praviti, neb by se lidem
přieliš nepodobné zdálo. A tak v ten čas, jakož byl ustavil,
rytieři vytáhli sú jej.

*Tuto Alexander bojoval s jednorožci.
Kapitola 130.*

Odtud pohnuv vojskem, i táhl jest po březích mořských
Črveného moře, tu rozbi stany na tom místě, kdežto
biechu jednorožci, jenž jmějiechu po jednom rohu na
hlavě, podobné k kosti pilované a ostré jakožto meč,
30 jimižto tepiechu náramně rytieře Alexandrovy a štíty
jich proražováchu. Ale rytieři Alexandrovi zbili sú jich

osm tisícov a puol páta sta, avšak niekoľko rytiečov sešlo jest od nich.

*Tuto Alexander bojoval s hady divnými.
Kapitola 131.*

5 Odtud pohnuv vojskem, i přitržechu na miesto pusté
281a₂ mezi Červeným mořem a Arabí, v nichžto množstvie ryb
se plodieše. A tu bie/chu hadové divné velikosti, jenž
jmějiechu na hlavě rohy jako beranové, jimižto mordová-
chu rytieře Alexandrovy, avšak sú jich veliké množstvie
10 zbili.

*Tuto Alexander bojoval s kynocefaly velmi ukrutnými.
Kapitola 132.*

Potom pohnuv odtud vojskem, i přitrže k tomu miestu,
kdežto biechu kynocefalové mnozí, majíce šíje jako koňové
15 a životy preveliké, zuby hrozné, a z svých úst lýt plamen
púštiechu, a když uzřechu vojsko, oddachu se úprkem na
ně. Ale Alexander běhaje sem i tam posilováše svých
rytiečov, aby v takové ukrutné puotce nezhyňuli, avšak
20 tu drahně rytiečov sjide, ale těch hovad veliké množstvie
zbichu.

*Tuto se čte o smrti Bucifalově, koni Alexandrovu.
Sequitur kapitola 133.*

Potom hnuv vojskem odtud, i přijide na jedno pole a tu
25 rozbichu stany, nebo jeho kuoň Bucifal bieše nemocen
a v té nemoci umřel jest. A když jeho Alexander uzře
mrtvého, velikú teskností plakáše, nebo ten kuoň jeho
z mnoha ukrutných puotek jej vysvobodil. Tehda káza
281b₁ jemu hrob udělati divné velikosti a ustavi tu / město,
kteréžto na jeho pamět Bucifal nazval jest. A odtud hnuv

vojskem, i přitrže ku potoku řečenému Titan. Tu vyjedechu
proti němu lidé té země a obětující jemu pět tisíc slonov
a vozuov kosatých jedenáct set, a tak jel jest od nich,
nechav jich v pokoji.

*Tuto Alexander přijel k hradu krále Xerse a tu nalezl divný palác. 5
Kapitola 134.*

Odtud hnuv vojskem, i přitrhl jest k hradu Xerse,
krále perského. Tu jest nalezl divné schrány na tom paláci,
nebo tu biechu ptáci bílí, jako labuti velicí, kteřížto ptáci
uměli sú rozeznati o nemocném, má-li umřieti nebo živ
10 zuostati. A jestliže sú jasné hleděli v tvář nemocného, tehdy
se jest zhojil z té nemoci. Pakli sú nechtěli hleděti, tehdy
jest umřel.

*Tuto Alexander přijel do země Babylonie a tu jest přebýval.
Kapitola 135.*

Potom hnuv vojskem odtud, přitrže do Babylonie,
v kteréžto zemi nalezl jest hady divné velikosti, hrozné
a lité, jenž mějiechu na sobě dvě hlavě a oči světlé jako
lucerna, a biechu tu hovada podobné k opicem, jenž
20 jmějiechu osm očí a tolik noh a dva rohy mějiechu na
hlavě, s kterýmižto mnoho lidu anebo jiné zvěři zmordovali
a zhubili. / A tak Alexander, podrobiv sobě tu zemi pod
svú moc, i všel jest do města, a zahubiv krále babylonského
281b₂ Anabuzardu, vladaře jeho, přebýval jest tu v pokoji až do
své smrti. A v tom městě nalezl jest posly znamenité ze
25 všech krajin všeho světa, čekající na Alexandra, to jest
z ostrova, jenž slóve Cartago, z Afriky, z Hispanie, z vlaské
země, z Galie, z Bicilie, z Sardinie, z Anglantu i z jiných
ze všech království, aby jemu dary a dani obětovali a pro-
siece jeho, aby jim popřál pokoje a bezpečenstvie, a tak
30 aby pod jeho panstvím živi byli v pokoji. A tak Alexander
všeho světa dobyl a svému cesařství podrobil.

*Tuto Alexander kázal list psáti Olympiadě,
mateři své, a Aristotilešovi.
Kapitola 136.*

Mezi tím Alexander kázal jest listy psáti, jeden Olympiadě královně, mateři své, a druhý Aristotilešovi, mistru svému, o všech bojích a nesnázích, kteréž jest v Indii trpěl s svými rytieři, a o mnohých puotkách, jenž s hovady, s hady, s krkodaly a rozličnými potvorami měl jest.

*Tuto Aristotileš odpisuje Alexandrovi.
Kapitola 137. |*

282a₁ Králi nad králi a pánu panujících Alexandrovi Aristotileš službu. Když sem list váš přečetl a takovým puotkám a bojuom a tesknostem vašim porozuměl sem, hned sem byl náramně otrápen velikú teskností a pro nižto myslil sem sám v sobě, že máte některakú částku v sobě božství. A protož velice děkuji z toho od bohuo daného vítězství, že jsi všechny krajiny všeho světa přemohl a žádný nemohl se protiviti tvé velebnosti. A protož šťastní sú nad jiné ta knížata, jenž sú s tebou v tak mnoho zámutcích tovařišili.

20 *Tuto Alexander v Babylonii kázal dělati divnú stolici královskú.
Kapitola 138.*

Mezi tím, když Alexander v Babylonii panováše, i kázal jest udělati stolici královskú z ryzieho zlata, jížto v světě nebieše rovné, neb tak mnoho zlata biechu přinesli s sebou Řekové z Indie, že jeho za nic nedbáchu. A tak tu stolici udělachu divné výsosti, na kteroužto stolici po dvanácti stupních dobře širokých bieše vchod. A bieše ta stolice dvorně / udělána na dvanácti obrazích zlatých, a ti obrazové tu stolici jedno rukama držechu, a na těch obrazích biechu popsána jména dvanácti rytieřův Alexandrových, ale sedadlo té stolice bieše z smaragdu a ohrada

anebo stěny jejíe biechu z topazia a po všech stupních biechu rozliční draží kameni vsazení a navrchu bieše posazen kámen červený, jenž v noci svietieše jako jasné slunce. A na té stolici biechu vuokol jako římsové aneb obruby zdělané, na nichžto tito veršikové biechu napsáni řeckými slovy a latinskými, v nichžto jména všech vlastí biechu popsána, kteréžto slušiechu pod Alexandra:

*Pardštití, Médštití a Indičštití mně slúžie,
Arabštití, Asyrštití a Cilicštití a všechna Mezopotani,
vlaský a židovský lid kananejský, múřenínský lid,
Macedonie, řečská i cypreská země, Ejipt a Cholka,
Kaldejštití a Kapadoci, ženské království, libeničský,
sardínský a smyrnské, pamfilské,
landeské, efezské, limičské, filadejské,
laurinské, myrmidonské a přebohaté morotské,
angličské, skotcské, britanské,
irlandské, flandské, karneolské,
moravské, němečské, frančské,
Vrandole a Vlašina všecka, ispanské,
dobrovolně mně jest | naklonil ten lid svá hrdla,
a římské ukrutné, Armelití, Marusko:
mně se podkládají bez viny železa,
Tuškanštití, Napulsa, Alabriška mně dan dávají,
sitynský, urtumský, armenský lid, litvanský a barbarský řád,
bulgarský, albanský, benadský, dalmatský,
uherský, frizenský i říský,
všechno mi jest poddal buoh muoj Jupiter.*

*Tuto přinesli před Alexandra dvornú potvoru, jenž se tu urodila.
Kapitola 139.*

Potom Alexander kázal udělati korunu zlatú a všeho kamenie drahého plemenem ozdobenú a káza na ni napsati tato znamenie řeckými a latinskými slovy: Východ i západ slunečný i poledník mně slúží. A když tu tak bieše, v Babylonii žena porodila syna, kterýžto od vrchu až do

pupka jmějieše člověčie podobenstvie, a ta částka bieše mrtva, ale od pupka až do pat, ta bieše podobenstvie rozličných hovad, a ta částka bieše živa. A ta žena, přikryvši tu potvoru, i přinese ji před Alexandra, kterúžto když 5 uzře Alexander, i divieše se velmi i káza zavolati hadače. A když přijide hadač, tehdy jemu ukáza tu potvoru ška-redú. /

282b₂

*Tuto hadač pravil Alexandrovi o jeho smrti,
že má skóro umřieti.
Kapitola 140.*

10

Ale hadač když uzře tu potvoru, velikým stonáním a vzdýchaním vyložil jest, co by se skrže ni znamenalo, i vece: „Najvyšší ciesaři, přišel čas, že se máš z tohoto světa bráti.“ Vece jemu Alexander: „Kterak to má se státi?“ 15 Odpovědě hadač: „Najvyšší ciesaři, této potvory polovice mrtvá, jenž má podobenstvie člověčie, znamenává, jenž máš umřieti, ale druhá strana živá, hadóm podobná, znamenává krále, jenž od tebe a po tobě zniknú, nebo ti jako nic nebudú přirovnáni k tvé najvyšší velebnosti.“ 20 Uslyšav to Alexander, zamúti se velmi a vece: „Jupiter, najvyšší bože, proč si mé dny tak cílem krátkým zavřel, nebo slušelo mi jest déle živu býti, abych mohl naplniti veličnost, kterúž jest um mój umyslil. Ale že se tobě to nelíbí, na tom skonám. Ale prosím, aby mě přijal za 25 poddaného sobě, nebo toho žádám s velikú žádostí, po-ňavadž to má se státi.“

*Tuto Antipatrus učinil úklad o smrti Alexandrově.
Kapitola 141. /*

283a₁

30 V ten čas bieše jeden člověk v Macedoní jménem Anti-patrus, syn Joběsuov. Ten s mnohým lidem učinil úklad, aby Alexandra zahubil, ale toho jest nemohl po své vuoli skonati, neb bieše Olympiades, máte Alexandrova, často

psala jemu Antipatrovi, aby se stěhl před výsostí Alexan-drovú. A tak tudy bieše velikú teskností pohnut Antipatrus, a proto umyslil jest, aby Alexandra jedem zahubil.

*Tuto se čte, že Jobášek, syn Antipatruov,
podal jedu Alexandrovi v pití.
Kapitola 142.*

5

A když Alexander v Babyloní ustavi hody slavné a při-káza všechna kniežata odevšad a ze všech krajín svolati a když tak jeden den určený sedieše v hodování s svými kniežaty a bieše velmi vesel, i kázal jest sobě pití podati. 10 Tehdy Joběš, jenž před Alexandra slúžieše, vděčným úmyslem od Kasandra, bratra svého, vzav nápoj k záhubě Alexandra a položiv pod nehem palce svého lýtý jed, i přimiesil jest k vínu. A vtom Alexander, vicež vice veseléše se, i požáda napítie. Ale Joběš hned jemu zlaté 15 čéše poda, a Alexander když se napil, ihned hlasem velikým zvolá a řka: „Pomozte mi!“ A nachý/liv se na pravú stranu zdáše se jemu, jako by játry jeho byly mečem pro-strčeny, avšak vzdržev se, i potrpe malitko bolesti, a vstav, 20 hned vece k svým kniežatóm a rytieřóm: „Prosímť vás, abyšte jedli a pili a byli veseli.“ Ale oni se zamútichu velmi pro bolest Alexandrovu, a vstavše, i stáchu vně, očekáva-jíce, aby viděli konec jeho.

283a₂

20

*Tuto Kasander podal jest Alexandrovi jedu, vloživ na pero.
Kapitola 143.*

25

Ale Alexander zamútiv se, i všel jest do komory a hledáše sobě pera, aby v hrdlo včínil a jed přijatý aby mohl vy-vrči. Ale Kasander, toho zlého počátek, omočiv pero v jed, i podal jest Alexandrovi, a Alexander vzav pero, i včínil jest v hrdlo, aby mohl zvrči. Tehdy vice a vice 30 poče jej jed zkrocovati. Tehdy kázal jest jednomu vrata otevřieti, kteráž biechu nad vzhodem řeky, jenž slóve

Eufrates, a tu celú noc nespal jest, ale o puolnoci pozdvihl se s lože, na němžto ležieše, i zhasi světlo, jenž před ním stáše, a že nemožieše choditi prost, na rukú i na nohú poče lézti po zemi k schodu k řece, chtě, aby se v ní utopil.

5 Ale Roxona, žena jeho, rychlým během přiběhši k němu a přiblíživši se, i připade jej, a objemši jej, poče přežalostivě /
283b₁ plakati a řkúci: „Ó muoj milý pane Alexandře, kterak ty mne biednú po sobě ostavíš?“ I vece jí Alexander:
„Prosím tebe, Roxono má milá, ať by nezvěděl izádný
10 skončení mého.“ A potom uvede jej zase do komory, a objímající hrdlo jeho a hořce plačící, i vece k němu:
„Jestliže jest přišel konec živnosti tvé, zpuosob prvé mezi námi.“ A hned Alexander kázal zavolati Šimona, písáře svého, i káza se vyvésti na sien, a svolav všechna kniežata
15 a rytieře své, i káza Šimonovi písáři toto poručenstvie psáti.

*Tuto se vypisuje poručenstvie Alexandrovo.
Kapitola 144.*

Prosíme tebe, Aristotileši, mistře náš milý, prikazujemť,
20 aby z našeho pokladu královského rozdal mezi kněžie ejipské, jenž chrámóm posluhují, tisíc hřiven zlata. Těla mého buď obránce Ptolomeus, muž udatný, a poručenstvie mé vždycky před očima mějte. Opět pravím vám a zpuosobuji, jestliže Roxona, žena má milá, porodí pacholátko,
25 jméno jemu, kteréž chcete, dajte a ciesařstvie mého buď v držení. Pakli děvečku urodí, tehdy volte sobě, Macedonští, krále, ale žena má Roxona nade vším mým panuoj. Ptolomeus ejipskú zemi drž a Kleopatru, kterúžto vzal /
283b₂ bieše Filip, otec muoj, pojmi za ženu a nade všemi kniežaty na vzhod slunce až do Batry drž kniežetstvie. Cleophas nad královstvím persidským panuj, Eleazar múřenfnskému panství panuj, Antiochus syrské zemi až do vzhodu Goga a Magoga zpravuj, Aridens drž práva Penelopen-
30 ských, Aristus drž indičskú zemi, Imachus uherského ciesařstvie požívaj, Aulus všechnu Armení drž a zpravuj,
35

Lectus Dalmací drž a Silicí zpravuj. Šimon písář kapa-
dočské zemi panuj, Kasander a Jobeš držte až do potoka, ješto slóve Slunce. Antipatrus, otec jich, buď pánem na Cilicí.

A tak jest dokonal své všeco poručenstvie.

5

*Tuto se čte, že po tom poručenství
stal se jest divný zázrak.
Kapitola 145.*

Když to poručenstvie psáchu před Alexandrem, ihned biechu hromové, blýskanie a země třesenie velmi veliké
10 a třesieše se vešken Babylon. Tehdy po vši zemi takovým zázrakem pronesla se jest smrt Alexandrova i zdvihli sú se všichni Macedonští a počechu hlasy žalostivými křičeti a řkúce:
15 „Jestliže nám neukážete ciesaře našeho, všechny vás mečem zmordujem.“ Uslyšav to Alexander a takový hluk / lidu, i vece: „Co to jest vně?“ Kniežata odpovéděchu
284a₁ a řkúc: „Sebrali sú se Macedonští v oděnie a tak pravie, leč vás opatřie, že v jich rukú všichni zahynem.“

*Tuto Alexander kázal se ven na dvór vynésti před vešken lid.
Kapitola 146.*

20

Protož když uslyše Alexander ten křik, i prikáza svým rytieřóm, aby jej zdvihnúce, i položili jej na dvoře. A tak se jest stalo. Tehdy prikáza Alexander všech Macedonských napomenúti, aby pokojně bydleli, ale oni s pláčem voláchu
25 a řkúce: „Najvětší ciesaři, zpuosob, kto nám po tvé smrti panovati bude.“ Odpovédě Alexander a řka: „Mužie macedonští, kohož sobě za krále zvolíte, tohož já potvrzují.“
Tehdy všichni hlasem společným žádáchu Perdika konšela, aby jich pánem byl. I káza Alexander Perdikovi před se přijíti i poručí jemu všechno královstvie a da jemu
30 Roxonu za chot, jenž jeho žena bieše.

*Tuto Alexander poceloval všech Macedonských
s velikým pláčem.
Kapitola 147.*

284a₂ 5 Potom Alexander káza k sobě všem Macedonským,
a když již přijidechu, tehdy poče je / celovati a vzdychaje
plakáše hořce. I bieše na tom místě veliký pláč, právě
jako by hřmělo, a mniechu mnozí, že netoliko lidé plakali
sú, ale pro tak velikého ciesaře smrt slunce přiekazu jest
10 vzalo a trpělo a všichni živlové zamútili sú se a jeden
z Macedonských, jménem Selinkus, ten stáše podlé lože
Alexandrova s žalostí a s pláčem hrozným mluvieše:
„Najvětší ciesaři, co po tvé smrti učiníme? Filip, otec tvůj,
dobře zpravoval královstvie své, ale štědrost tvú kto bude
moci vychváliti?“

15 *Tuto Alexander želel srděčně zámutku Macedonských, vzdychaje.
Kapitola 148.*

Tehdy Alexander pozdviže se, i sede na loži i da sobě
sám políček a poče hořce plakati a macedonsky mluviti
a řka: „Běda mně nebožtíku, běda mně, nešťastnému
20 Alexandrovi, neb se Macedoní menší.“ Tehdy všichni
plakáchu Macedonští a počechu vysokými hlasy volati:
„Lépe by bylo nám všem zemřieti s tebú, nežli při naší
přítomnosti viděti tvé skonanie, neb to vieme, že po tvé
smrti královstvie macedonské bude umenšeno. Běda nám
25 nebožátkóm, kde vezmem takého pána a kde necháme
284b₁ krále Alexandra? Ó Alexan/dře, kam se béřeš bez svých
Macedonských?“ Ale Alexander vzdychaje, s velikým plá-
čem vece: „Ó Macedonští moji najmilejší, již dále jméno
vaše Barbarským nepanuje.“ Tehdy počechu Macedonští
30 křičeti a řkúce: „Pane Alexandře, ty si nás vedl do Persidí,
Arabí a Indí a do vzhodu slunečného a nikdy si od nás
nechtěl odjeti, protož proč nyní od nás utiekáš? Ale ved
nás po sobě, kamž ty sám chceš.“

*Tuto Alexander kázal sobě hrob dělati.
Kapitola 149.*

Tehdy Alexander poslal jest do Atén do chrámu sluneč-
ného obraz zlatý a rúcho drahé a stolici a též všem chrá-
móm a káza přiněsti z macedonské země mirru troglodič- 5
skú, aby jí po smrti tělo jeho bylo zmazáno, neb tak právě
že těma dvěma věcma mrtvá těla člověcie bývají bez
pochybenie a porušenie zachována. Potom prikázal jest
Ptolomovi, aby jemu hrob udělal vedlé ciesařského duo-
stojenstvie, a tak mluvě, přede všemi pustil duši svú. 10

*Tuto kniežata najvětší nesú Alexandra k hrobu s pláčem.
Kapitola 150.*

A když jest umřel Alexander, tehdy kniežata zmychu tělo
jeho a oblečechu jej v ciesařské / rúcho, a vstavivše korunu 284b₂
drahú na hlavu jeho, i položichu tělo jeho na vuoz ciesař- 15
ský, kterýžto dvanácte kniežat táhli sú svými prsi, z Baby-
lonie až do Alexandrie dovezli sú. Ale Ptolomeus velikým
hlasem plakáše a řka: „Běda mně, pane Alexandře, muži
najsilnější, jsa živ, nikdy si toliko lidí nezahubil, jakož nyní
již po své smrti zahubuješ.“ A všichni rytieři plakáchu 20
a řkúce: „Běda nám nebožátkóm! Co učiníme, ztrativše
pána našeho Alexandra, kam puojdem, kterou stranu sobě
zvolíme? Ktož dá pomoc životu našemu?“ A tak plačice,
bráchu se po něm do Alexandrie. A tu jest schován Ale-
xander u vysokém hrobě a divným řemeslem udělaným, 25
neb bieše hrob Alexandruov z ryzieho zlata udělaný,
třidceti obrazuov zlatých v sobě držíeše a všelikterakým
plemenem kamenie drahého všudy okol bieše okrášlený.

*Tuto se čte o postavě Alexandrově a o věku jeho.
Kapitola 151. sequitur.*

285a₁ Bieše Alexander postavy striedmé, dlúhé šíje, oči ne-
5 rovných, neb jedno bieše / črné a druhé bieše rozličné
barvy, líce jmějieše ušlechtilé a zardělé, hlaholu jasného
a žádný úd jeho nebieše, by neměl zvláštnie okrasy na
sobě. Vítěz nepřemožený, ale zahuben od jedu Istivě.
A biechu léta Alexandrova dvě a třidceti let a sedm měsie-
10 cuov. V desieti letech počal jest bojovati a jedenmezciemta
let bojoval a sedm měsiecuov odpočíval. Podrobil jest
sobě vsecky barbarské rodiny. Den narozenie jeho sedm-
mezciemty den prosincový, a umřel u devátém mezciemtm
dni měsiece března.

15 *Tuto se jmenují ta města ze jména, kteréž ustavil Alexander.
Kapitola 152.*

20 Prvnie Alexandrie, jenž slóve Spostoritas, druhá Alexan-
drie, ta slóve Iepiporum, třetie slóve Syria, čtvrtá slóve
Hercusta, pátá slóve Imnicon, šestá slóve pod potokem
phisonským, sedmá pod potokem Tigris, osmá slóve Baby-
lon, devátá slóve Masagetes, desátá slóve Isarigum, jede-
nádctá Proxiton, dvanádctá Alexandrie slóve Ejiptus.

285a₂ Tak se skonává pravenie o skutciech Alexandrových,
syna krále Filipa velikého / Macedonského a vítěze nepře-
moženého, i o smrti jeho.

25 *Tuto se bude praviti o chvdle Alexandrově.
Kapitola 153.*

30 Po smrti zajisté rozmnožitele Alexandra Macedonského,
jenž nazván jest panovatel všeho světa, král nad králi
a muž nad muži, mudřec nad mudrci a nazván jest
mudrcem pro múdrot svého duostojenství, jenž jest
položil své meze na vzhod slunečný a rozšířil je do po-

sledních ostrovův na západ slunce, jenž běh svůj na puol
noci zatočiv, až do suchého poledne rozšířil, o jehožto
narození všichni živlové byli sú se proměnili a pro jeho smrt
vidomé sú zamúcení, neb se čte v rozličných rozprávkách
starých, že mnozí mudrci o jeho štěstí a puotkách sú roz- 5
právěli, jedni chválíce jeho pro slavné ctnosti jeho, jenž
jest činil v svém životě, druzí nazývajíce jej synem štědrosti,
neb najštědřejšie ruka jeho, jenž se jest nikdy nenaklonila
ku položení peněz, jiní písíce jej všech smrtných nej-
vzácnějšího, druzí líčíce jej všech najšťastnějšího, neb 10
všechna nešťestie po mnohých robo/tách brzce jest zatratil
285b₁ k naučení našemu duchovnímu, a zjevné tajemství to sú
rozprávěli, z kteréhožto líčení pilný učedlník skrytú bude
moci chut vytáhnúti. Ale že se nám zdá zbytečné tolik
řečí velikých mudrcuov tuto položití, protož těch rozprávek 15
nechajíce, ale samého Dotonica a Damascena mudrcuov
písma rozprávějme, neb by nebylo prospěšné mieti dřieve
popsané věci, leč bychom toho také položili, což bylo na
jeho hrobě popsáno a k tomuto líčení dřevnímu přisazeno.

*Tuto popsána jest řeč Datonica mudrce.
Kapitola 154.* 20

Teď leží otrávený a přikrovem kamenným přiložený,
ustavičný přirozením a budoucí smrti nebáznivý, neposluš-
ným a pyšným tichý bieše tento bez viny a sváru, s blázný
blázen, s mudrci v řádu počten, uměje válečné umění 25
a učenie mravné, jenž bieše ve všech kusiech zjevitel
hvězdářských, král, jemužto poddán svět bieše se všech
stran, dary štědře dáváše, všechno živé zkrocováše, vítěz
nepřemožený, král nad králi, duostojenstvím nazva/ný 30
Veliký, Alexander, jemužto ten nevěrný Kasander trávenie
poslal jest a brzkú smrt připravil. Jehožto smrti želelo
slunce, světlosti chodem nebeské opustiv, aniž blesky vy-
pustilo, jako po otcově smrti odielo jest povětrlie temnými
oblaky, krůpě slzí nad obyčej tekúce proměnily sú běh 35
svuoj, řeky vzhuoru nadýmajíce se, železná spadši kra

doluov i ztroskotala se se všech stran. Tehdy nebe bylo
trudno královú smrtí, snad sú želely hvězdy, viděli sme
hroznú hvězdu a príliš strašnú kčící obloženú, jisté pro-
měnění královstvie. Ta hvězda znamená škodu, nebo
5 světu dala jest žalost, znamenie jisté, že bude zbaven cti
a ovdovie mnohé královstvie, když se zjeví. Ižádný nebyl
v světě zlým, aniž jest nyní, jenž nese na sobě tělesné
přikrytie, aniž bude narozený z semene člověčieho podoben
10 smrt lúpi, ižádnému nelítostivá neodpustí.

*Demoscenes složil veliké knihy o Alexandrovi.
Kapitola 155.*

286a₁ Ale Demoscenes mudřec po smrti velikého Alexandra
15 veliké / knihy složil o jeho skutcích a o smrti jeho, kteréžto
knihy mají Řekové, a jich uměním naučil jest, že máme
světských věcí nedbati a v ně nikoli neufati, a toho jest
dolíčil mudrcuov skládaním. Jehožto rozprávku přeširokú
opustiece, některú částku jeho pravenie, kteréžto Demos-
cenes potom nad Alexandrovým hrobem popsal jest. A tu
20 řeč pokládá Demoscenes tak, jako by Alexander sám sebe
tresktal, o neokrocené pše ukrutnosti, jenž jsa živ, na světě
vedieše ji, a sám sobě i nám dávaje naučenie, abychom
zrupnost pyšnú od sebe pudili.

25 *Tuto Demoscenes udělal nápis nad hrobem Alexandrovým.
Kapitola 156.*

286a₂ Nepřím toho, že sem vešken svět bojem přemohl, řečený
Alexander, a již přemožen sem v krátké hodině, drže veliké
královstvie, ve všem světě panovách, již sebú sám nevládnú,
aniž mi královstva prospievají. Krále sem a jiné mocné po-
30 kládal, a již mě jest smrt přetvrdá položila. Vše sem zahu-
boval, zahuben sem já biedný. Všeho sem pokusil, již mě
smrt / pokúšie i ryje. Mě črvie hryzú, neb sem byl črvem

na světě. Vše sem bral, smrt mě vzela, jenž všechno béře.
Již ižádného zetríeti nemohu, nebo popel a stien mne trú.
Svět mi dosti nebyl se všech stran k chycení, již sem chycen
a krátký mě hrnec drží. Jemužto krátek bieše povětr, na
výsosti pomoc nohová mě donesla, a již s pekelnými až 5
najnižších dosáhám. Mě jest moře, mě jest sklenná třepina
do sebe musila pustiti, a již mě hlubokost hliněná drží
bláznivého a útlého. Proč, člověče, jenž mřeš, žádáš u vý-
sosti pozdvižen býti? Čím více dobýváš, více držeti 10
žádáš, poňavadž to minulé jest život i skutkové. Čím více
vstupuješ na najvyššie, v hlubokost spadneš. Spatř mé
biedné tělo, jemužto bieše všechno povolno, a již mě krátký
a úzký súdček v úzkém místě drží. Proč mužské přirozenie
raduje se, bera se vzhuoru, poňavadž jest z útlého stvořeno,
15 zveličeného zprvu počátka, potom pytel smrdutý a napo-
sledy pokrm čruvom. Bychom přezvěděli, co se smrtí všem
připravuje, mnohého bál by se člověk i nedopustil by se
mnohého, / kteréžto sem měl za bezpečné já, veliký 286b₁
Alexander, jenž běch nazván v světě urozený, i již pohled,
20 ktoť sem a kteraký, čtitel, jakož již sám vidíš.

*Tuto se čte, kterými hříechy byl přemožen král Alexander.
Kapitola 157.*

Alexander, jenž dietě veliké slúl, jakžkolivěk všie do-
broty byl jest plný, však dvojím šeredstvím, jakož se čte 25
o něm, byl jest zprzněn. To jest, když jeho napadlo, tak
těžce byl trápen, že všeho uměnie i dobroty zapomenul
bieše. Trpieše nemoc, jenž slóve obrama. A druhdy trápieše
jej duch nešlechtné smilnosti, že opustě přirozený běh,
protivný pácháše. Kteréžto hříechy a šerednosti mudřec
jeden, spatřiv takové věci na takém vuodci jiného lidu, 30
i učil jest, aby hned z mladosti odháněli zlostí a ctným
mravuom učili se. Neb die takto: „Jakož se přiházie též
i o hříechu, že bude-li rána ihned vnov léčena, a vskuoře
bolest mine a statečně rána zacelé. Pakli se rána zastará,
35 nikdy právě nebude a dostatečně zaléčena.“ A protož“,
řekl jest, „poďte a pomozte novému neduhu.“

*Tuto zbuzuje hriechóm vypuzenie.
Kapitola 158. |*

286b₂ „Jestliže svých netbáš ani obecních práv se stydětí ne-
budeš-li, sobě sám zprávcí ani mně budeš. Ty, dietě,
5 zpytaj, menší-li tě zlá příčina poškvřnila. Ihned a bez meš-
kání usiluj hriech odehnati, nebo vetchý hriech nemuož
ven vyjítí, aniž muože utěšený obyčej vše přemoci, jenž
se mohl rozumný člověk zpraviti králem mocným, uměl-li
Alexander, že jest sobě obyčej zložil a z mladu se tomu
10 učil, a protož zlé naučení přemohl Alexander, přemohl
Daria i Babylon. A čímž sám navykl přemáhati, tiem sám
přemožen.“

*Tuto čte se, kterak žid Mardocheus
poslal list Alexandrovi do Babylonu.
15 Kapitola 159.*

A když Alexander, syn Filipuov z Macedoní, všechny
krajiny světa, v něžto svěcká noha muož vstúpiti, sobě
podrobil jest a již odpočíváše v Babyloní, Mardocheus, žid
najstarší, poslal jest jemu list vdole psaný, žádaje jej od-
20 vésti od modloslúžení a ku poznání jednoho boha naj-
vyššieho úmysl jeho zbuditi. Jehož listu rozum takový jest,
a byl jest řeckú řečí psán a z řecké v latinskú přeložen. /
287a₁ Najsvrchovanějšímu kniežeti Alexandrovi, Filipa Ma-
cedonského synu jeho, Mardocheus, z židuov najmenší,
25 službu. Dávno jest, že sem v své mysli tajemství přemietal,
tobě užitečnú věc chtě oznámiti i ovšem potřebnú, nebo
na výsosti tvého duostojenství všechna čest a umění lpie
a ničehož nepotřebuješ kromě toho najpotřebnějšího, bez
něhožto ižádný duchovním zrakem vidětí nemuož. Ale
30 že jsi měl se všech stran bojovných teskností mnoho, myš-
lenie své mlčením přikryl sem, obávaje se, aby poklad
tvój nebyl přirovnán oné škríni skryté a od přichodících
pěcí a pečlivostí nebyl vchopen. Po všem zajisté světě a ode
všech se praví, že um tvój všelikým uměním lští a všelikým

písmem se stkvie a všech jazykuov poznáním se blýská,
a tak všechnu tvú mysl všelikých ctností plnost přirozenie
obdržalo jest, že země a všichni přebývající na ní od obli-
čeje tvé výsosti jsú vzdáleni. Ale divným trudem nemálo
mysl svú trdím, že toho poznání jsi zbaven, od něhožto 5
vše múdrosti a dobroty počátek vycházie. O neopatrnosti
přielišná a zapomenutie ne/výmlyvné, že když člověk
287a₂ truosku malú vzchytí a zlata jasnosti najdražšie opustí,
též když zvolí porušitedlné a neporušitedlné nepozná a ne-
zvolí! I co prospěje člověku všem svěckým věcem panovati 10
a své žádné věci nepoznávati, nebo zajisté že člověčie
přirozenie hotovo jest k porušení a tak jest útlý člověk, že
ižádný tělesný nemuož smrti cíle minútí, neb všichni
mřeme, všichni plóveme a všichni nemuožem sobě ižádné
15 příčiny přitáhnúti k trvání. I zdali mníš, by byl nesmrte-
dlným? Že jsi člověk, toť jest známo, neb u bříše ženském
jsi z obého semene počat a ze čtyř živluov krměmi a pitím
si živ a kteréžkoli věci sú na člověku, tebeť se pevně pří-
držie, a protož jest zjevno a dolíčení nepotřebuje. A poň-
20 vadž člověčie neustavičnosti požíváš, potřebie jest, aby
život tvój byl cílem smrti zavřien. Protož konec bude mieti
chvála tvá, neb ty přítomného života vesele žádáš. Proč
budúcie radosti utiekáš, pakli sobě myslíš, bude-li člověk
po smrti chvály aneb biedy budúcie a věčné požívati?
25 Přehlédneš-li náš zákon a jemu budeš chtieti věřiti, toběť
to snadnějie bude zjevno. Pakli budeš chtíti zákonu na-
šemu utrhati / a přes to mudrcuo přirozených lži a básně
287b₁ vyznávati, ukážit tobě, že má viera lépe držána a dopuštěna
má býti. Protož počnu od prvnie věci všeho stvoření a tak
30 řadem a potřebným dolíčením úmysly mé svůj zákon
a mylné básně přirozených mudrcuov v marnost obrátím.
Všech zajisté smrtedlných rozum obecně smyslí, že vše-
liká zpuosoba měla jest počátek, ale od koho jest měla, od
rozličných rozličně se praví, neb pravie druzí, že sedm
35 planet byly sú příčiny skutečné světa ustavenie; jichžto ty
šlěpěji následuješ, tak mně se zdá, poňvadž planety jakožto
bohy a zpuosobce těl ctíš. Ale ukážit, ten vtip že vši věci
má býti zahlazen, neb v takovém skutku jedna a rovná

vuole jest, neb kdyby na počátce vuole rozdělené byly, nikoli by takové ustavenie nemohlo by uděláno byti, neb což by se jednomu líbilo, a druhý by toho ovšem nenáviděl, a tak by to ustavenie bylo nedokonalé. Protož potřebie jest, že jediná vuole rovná na prvniem stvoření musila býti. Ale mezi planéty ne jedna, ani rovná ovšem, ale /
287b₂ rozličná vuole jest, nebo Saturnus a Jupiter mezi sebou sú odporní a těžce se sobě protivie, Mars Veneře zlost činí, Merkuriáš, Slunce a Měsíc protivnú ukrutností mezi sebou
10 sú pohnuti, a protož jich vuole ovšem rozdielné jsú a protivné. Protož jich žádná moc na prvniem všech věcí stvoření nepřestúpila jest, a tak jest křivé líčení těch, jenž tohoto světa stvoření planetám příkládají. A ktož jest pak nebeské ustavenie a zemskú postavu svázal? Odpovídám, že jeden
15 buoh, jenž jest planetický řád a všech věcí svornost svázal. A toť tobě přesevřtíle ukazují, nebo planety, v najvyšším nebi bydléce, poňavadž rozličného a ovšem protivného sú přirozenie, nikoli nemohly vlastním hnutím v rovném a prostém skutku se sjednati, a kdyby se byly sjednaly,
20 vešken skutek v zamúcenie dřevnie byl by vrácen. Ale poňavadž planety v té jedné zpuosobě nesešly sú se, avšak tohoto světa ustavenie ižádného netrpíe uráženie, tehdy od jich přirozenie nikoli nepocházie. / A protož jiný musil
288a₁ jest býti, jenž planetický řád zjednav, ustavil, jemužto planety slúžie, neb leč by planety jiného zpuosobu byly zpravovány, jich by nikoli nebesa nemohla tak dlúhý čas pod takovým zpravováním trvati. Protož jiný jest buoh, jenž větší a důstojnější jest nad planetami, jehožto múdrostí planety se hýbají. Vešken svět jeho příkázáním jest zpravován. A protož, jenž se planetám klanieš, proč božie velebosti nectíš? I zdali nenie lépe mieti milost královú nežli služebničí, nebo ktož služebničie milosti dosáhne, kterúžkolivěk hodinu králi bude se líbiti, milosti služebničí bude zbaven. Ale ktož milost bude mieti královskú, tent
30 nezahyne, neb se sluhy musie báti, komuž král čistú vuoli a dobrú okáže. Protož bezpečnějie jest toho boha najmocnějšíeho ctíti, jenž panuje planetám a jehožto nebeské a zemské poslušno jest přirozenie, jenž jest všie dobroty

i múdrosti rozdavatel a oblud žádných netrpedlný jest, nebo když člověk po stezce jde k miestu, k němužto stezka vede, neumie zřiediti krokuov svých. Ó oči zatemněné, když na sieni královské krmien bývá / člověk a nemuož
288a₃ královny přítomnosti opatřiti! Ó nešlechtná lenosti člověčie, 5 když na jedenáctý stupeň vzejde člověk a na dvanáctý, jenž jest miesto odpočívanie, nechce vstúpiti! Neb dali sú svůj rozum k výsosti všeho uměnie, a v poznání boha najvyššieho, v němžto a od něhožto studnice všeho uměnie pocházie, kdežto stolice všech ctností jest, tu si své mysli
10 pro omyl trudně zanedbal. Otevři sobě oči své a viz perlu drahou a ctnú, jakožto dokud omyl máš jejie drahosti, dotud ji nohama tlačíš. Protož poznaj stvořitele svého, jenž tě jest z ničehož stvořil, neb ten buoh po stvoření světa, nechtě jeho ostaviti tak prostého, člověčí postavu k obrazu
15 a ku podobenství svému z zemských částek učinil jest, nebo jinak svět byl by jako duom bez hospodáře, a vlil jest do něho životné vdechnutie, aby on, jsa z živluov stvoření, i ve všem umění byl vyzdvižen. A kto by jiný mohl člověka učiniti, jedno ten, jenž jest světa okrselek stvořil, a s těmi
20 příčinami aby živ byl, jimižto vešken svět jest zpravován. A protož zjevno jest, že buoh jest svět učinil, ale proč jest jej učinil, to hádáme, / že jest k užitku svému nikoli ne-
288b₁ učinil, neb vešken užitek a potřeba v něm jest a nepotřebuje 25 nižádného přirozenie, a proto pro jinú potrebu učinil jest jej, to jest pro člověčí potrebu, jemužto všechno poddal jest, aby jeho užíval. A všech věcí, tak dobře nebeských jakožto zemských, pójčil jest jemu poznánie, nebo buoh stvořil jest svět k užitku člověčíemu, tehdy člověk skrže to má některú blízkost s bohem, neb by buoh nikoli nestvořil
30 světa pro nic.

A protož kterou bližnost chtěl jest buoh mieti s člověkem? Odpovídám: k tomu, aby s ním po smrti věčné chvály požíval, a to se znamenává, že jest jeho učinil smrtedlného, protože u přítomném životě jeho nikoli nevidíme, aniž co
35 od něho, kromě toho, což nám od počátku jest vědomo, uprošujem. Slušiet nám věřiti, že člověk po smrti toho dojde, pro něžto jest od boha stvořen, aniž to překáží, že

druzí mudrci prirodzení jstiechu, že duše s tělem umierá, neb by to pravda byla, klamovně byl by buoh učinil člověka, poňavadž z něho má vyjítí všie dobroty prirodzenie. A protož žádná nemá býti útrpnost múdřých, aby ta svrchova/ná múdrost, jenž všech múdrostí jest hlava, byla tak neopatrná, aby pro nic taková diela učinila. A toho chci dolíčiti, ač toho budeš chtieti dobře spatřiti: Svědomo jest zajisté beze všie odpornosti, že buoh jest svrchované dobré a studnice všie múdrosti, jenž jest svět stvořil a člověčí tvárnost učinil jest. Onť zajisté neopatrně nebo bez rozumu nic nečiní, nebo neopatrně a nemúdrě slušie na ty, jimžto se múdrosti nedostává a plnosti uměnie. Ale poňavadž v tom bohu všechna úplně studnice a poklad všie múdrosti a moci přebývá, nikoli nižádné věci bez rozumu neskládá. Ale svět učiniti a člověka stvořiti, a to vše aby zahynulo tak, aby z nich ižádné neostalo prirodzenie dobroty, tehdy by se to zdálo, že by z neopatrnosti více nežli od rozumu rozeznánie pocházelo. A protož křivá jest jich vtípnost, jenž pravie, že duše jest živa s tělem a s tělem zahyne. Ale po smrti duše tělesně živa jest, aby od něho, jenž jest jí vlil v tělo, hodné dary přijala.

A poňavadž již dolíčeno jest, že duše po záhubě tělesné živa jest, ale že mu/čena má býti, aneb chválú po smrti okrášlena býti, snadné dokázanie: Učinil jest buoh člověka k obrazu a ku podobenství svému a jemu jest zákon uložil, kterýžto zákon kdyby byl od počátku zachoval, byl by nikoli do strastí ustavičných nepřišel. A tak člověk byl by bez tesknosti a bez bolesti živ, žena by byla bez bolesti počínala a bez bolesti rodila děti své. A tak život bez hříchu skonaje, do stolic otce nebeského, od něhožto vzal jest počátek, všel by. Ale že jest učinil proti zákonu, od svého stvořitele ustavenému, odlúčil jest jej buoh od úradu jeho a jeho jakožto křivého od jeho duostojenství ssadil jest, poddav jej žalosti a tesknosti nesmierné, kterýmižto ti všichni lidé sú obklíčeni. Pakli člověk padne v temnosti a stvořitele svého žádá světlosti a jeho se bude přidržeti a svěckými pýchami zhrzeti a v jeho zákoně až do rozdělení duše s tělem setrvaje, bez omyla jeho duše do věčného

blahoslavenství bude povýšena. Pakli hřeší člověk a svého stvořitele přikázáním zhrzie a v tom až do smrti tělesné setrvá, pohřží duši jeho buoh biedně do pekla, kdežto všech muk příčiny připraveny sú tu, kdežto ten král té temnosti přebývá, jenž / u vás buoh pekelný Pluto, u nás Belzebub a ďábel jest. Pakli tiežeš, proč jest buoh stvořil svět a duši na zemi živlovým údem přimyslil jest, poňavadž jest chtěl, aby od živlových se libostí ostřiehal, na to odpovídám: Proč zlatník zlato klade v uoheň, jenž všechno pálí a hubí, než aby jeho vzkusil? Pakli v kamnách ohňových zlato počne se porušovati, toť zlatník jakožto křivé zavře osudie. Pakli mezi plamenem hořciem ohněm zlato více a více rdieti se a stkvieti se bude, dobrý zlatník jeho dobrotu spatřítí, to sběře a mezi najdražšími poklady položí je a schová.

A tak se skonává veliký Alexander Macedonský, Filipa krále a královny Olympiady. A tak konec.

Kronika o Štilfridovi

V české zemi jeden pán a kníže bieše, ten jméno Štilfrid mějše. Ten byl myslí vysoké, nebo čte se o něm, že což jest umyslil, to i dokonal. Ten mějieše paní překrásnú, dceru krále lambarského, a její jméno Theodora, z nížto 5
jmějše syna, jemuž kázal říkati Bruncvík. Jednu chvíli je se Štilfrid s svú ženú raditi, řka: „Paní milá, věz, že naši starší dávali nám tuto radu, abychom, kdež mohúc, do-
bývali svému jazyku cti a jména dobrého. A já sem umyslil, že mieni jeti a zase nepřijeti, bychť za to měl hrdlo dáti, 10 198a
leč / své zemi a sobě cti větší dobudu. Neb tento kotel, kterýž na svém ščítu nesu, velmi jest nemil, a protož sem sobě umyslil, nebo orla přinesu na svém štítě, neb i kotel ztratím.“ I stalo se, že poručiv ženu i zbožie svým věrným, i jede v mále, a přikázav tak svým, aby jeho nikdy knie-
žetem nenazývali. 15

I jel jest po rozličných zemiech na královské a na knie-
žecie dvory, nikdiež sobě rovni nenalezl v udatenství a v klání s ostrým. I zvědév to do sebe, i jel jest do cizích
velmi dalekých zemí. A když se jemu uda k napulanskému
králi přijeti, jemužto říkali Astronomus, i přikázal se 20
k dvoru jeho a král Astronomus ochotně káza jeho při-
psati k svému dvoru. Tehdy Štilfrid je se králi s pilností
slúžiti, a král vida to, milováše ho velmi a svú najpilnější
radu bráše. Pak v jednu chvíli král mezopotanský anebo 25
englický, jménem Filosofus, svadi se s králem Astronomem
i je se jemu zemi hubiti a páliť i lidi jímati. Tehdy Štilfrid
vida to, je se králi mluviti, řka: „Žádný králi, vida bez-
právie veliké svých chudých lidí, i nechceš se hájiti? Věz
to, že by proto neslušalo žádnému dobrému u tebe býti.“
Uslyšav to král, vece: „Štilfride, rytíři milý, rodem králov- 30
ským a štítem sem jemu roven, ale bohatstvím nemohu

jemu roven býti, a protož snad musím jemu poddán býti a ze země své nětco postúpiti.“ A Štilfrid vece: „Králi, já tobě to pravím, lépe by bylo tobě i s námi zemřítí, nežli hubeně a nesměle živu býti. A chceš-li mě, králi, poslouchati, 5
chciť tu radu dáti, že mi budeš buohdá děkovati.“ Král vece: „Rady tvé chci rád poslouchati, než bojím se s ním bojovati.“ Štilfrid vece: „Kaž svolati pány, rytíře, což jich pod tvú ruku sluší, vytáhni proti němu v pole.“ A když káza svému všemu dvoru u sebe vojensky býti, i sta se tak 10
z rozkázanie královského. Potom vytažechu na pole a vojska se obapolně uzřechu.

1906 Tehdy král nápoľský přivo/lav Štilfrida, i vece jemu: „Nuže, Štilfride, radiž nám, což nejlepšího jest, nebo sám již dobře vidíš, žeť má lidu král englický třikrát více než 15
my.“ K tomu Štilfrid vece: „Poněvadž nechceš se s nimi bítí, opětť chci jinú radu dáti. Kaž před se písaři svému a kaž list psáti v tato slova: Ty, králi englický Filosofo, hubíš mé lidi bezprávně. Věziž, žeť se tvému bezprávi miením brániti bohdá. Protož jsi-li dobrý, povolíš mi 20
rovného a já tobě. Vybera z svého vojska dva tisíce koní, což nejlepších máš, osedlaných, zavieziž každému na sedlo tisíc hřiven zlata, a já chci tolikéž z svého vybrati s tolikéž zlata. A když to učiníš, vyberť opět rytířuov dvanácte nebo kniežat, což najstatečnějších máš, a jáť chci jednoho z svého 25
vojska vybrati a tomu se káži s těmi dvanáctmi bítí, po jednom vybíraje. A jestli tvých dvanáct mého jednoho přetepú, tehdy ty koně a ten základ pobeť a já se tobě chci se všim královstvím poddati v službu. A pakliť pán buoh a svatý Václav mému pomůž, aby mi se v též právo pod- 30
dal.“ Tehdy král uslyšav to, i poče se rozpakovati, řka: „Milý Štilfride, u velikú bych se věc poddal, nebť to nenie snadná věc, aby jeden dvanáct pobil, aniž já ho v svém vojště mieti mohu.“ I vece Štilfrid: „Ját sem ten, králi, jenž těch dvanácte chci podstúpiti, vezma svatého Václava 35
na pomoc. A protož, milý králi, vezma srdce mužské, naději plnú měj v pána buoha, žeť ráčí pomoci proti tomu velikému bezprávi.“ A když jeho král v tom poslechne, posla ten list englickému králi.

Uslyšav to král englický, jal se tomu diviti a smieti a kunsty mieti, i pošle po svú radu a ukáže jí list. Tehdy jeho rada poče jemu mluviti: „Králi Filozofo veliký, ne- 5
slušalo by tobě živu býti, kdyby to poddanie rovné chtěl zaviesi. Neb kdyby jel až na zá/pad slunce, počna od vý- 199a
chodu, nepotkáť tebe tak rovné, jako tě nyní potkává. Neb to vieš, že máš lidí dosti statečných u sebe. Protož vybera sobě dvanácte, nechť se předse koná, osvědče to, a list ukáže králóm jiným a kniežatóm.“ A tak englický odešle nápuľskému, že což žádá, to míti bude. 10

A tak sobě rok položišta za dvě neděli, a v tej chvíli obešli obapolně krále a okolnie kniežata, aby mezi nima zápis učinili. A když se sjede králův a kniežat mnoho, učinichu zápis mezi nimi. A připravivše oboje strana koně s zbožím, i učinichu jim na jedné lúce okrsek a to ošranko- 15
vachu, aby ji lidé nepřekázali.

A když den přicházíše, ješto se měli bítí, král englický jel po svém vojsce, vybra dvanáct kniežat a rytieřuov statečných, i zavola jednoho, řka: „Symforiane z Levštiku, vseda na svojo kůň, jediž na onu lúku, a jestliže proti 20
Štilfridovi obdržíš, dámť tisíc hřiven.“ Tehdy Symforian křepce na svojo kůň vskočí, přiběže na tu lúku i je se na Štilfrida volati, smie-li se s ním ostrým potkati. A vida Štilfrid, že již čas přichází, káza sobě dvanáct dřev připraviti, na každém praporec jiné barvy bieše. A když se 25
v svůj stroj připraví, káza sobě plavý kůň přivéstí, a vseda naň, vece: „Bože všemohúcí a svatý Václave, račiž mi dnešní den pomocen býti, neb toho pro žádnú chlúbu, ani pro peníze nevedu, ale pro čest jazyka svého českého.“ I vece: „Podajte mi praporce bílého, neb ta barva zname- 30
nává veselost a radost každého dobrého.“ A tak dosáhna dřeva s praporcem, na kterémž bieše z jedné strany kříž zlatý a z druhé strany jméno svatého Václava, a běže vesle na tu lúku proti Symforianovi. A když tu dva dobrá druhy proti sobě hnášta, prudce koně k sobě pustišta. Štilfrid da 35
Symforianovi silnú ránu, že daleko z koně letě na stranu. Potom Štilfrid skočí z koně, jal se jeho mečem bítí. Symforian, nevěda zisku, poče se jemu dávatí. Kniežata Štilfrida

za ruku ujevše, vesele jej z šrankuov vyvedechu, Symfonia-
nón kuon vedú.

1996 I je se englický / král na jiného volati: „Ipolite, rakúsky
vývodo, ty veliká svobodo, pokus své síly! Dokudž sem já
5 živ, budeš v přezni.“ Lipolt na koň vseda, v šranky běže,
na Štilfrida zkríkl a řka: „Štilfride, toť povídám, že já tvé
síly dnes ohledám!“ Štilfrid vece: „Podajte mi praporce ze-
leného, nebť ta barva jest naděje každého dobrého.“ Též
10 kříž zlatý a znamení bieše na něm překrásné. S dobrou
nadějí se v šranky bráše a pod ním kuon jeho plavý bujně
plesáše. Tu Lipolta daleko za kuon svrže, skočmo skočiv
z koně, i meč vytrže, i jal se jeho postřihati a rány veliké
jemu dávati. Lipolt, nemoha obrany míti, poče jemu na
15 milost jíti. Štilfrid od něho přeč jel a tak vesele z šrankův
vyjel.

Englický opět voláše: „Kde si, Rudolte, viero naše?
Rozpomeň se na své udatenstvie, ať Štilfrid tvú sílu zvie!“
Rudolt spěšně tam přijede, Štilfrid se za se ohlédna, vece:
„Podajte mi praporce červeného, neb ta barva zapaluje
20 srdce udatného.“ A když dřeva s praporcem dosíže, hně-
vivě proti Rudoltovi poběže, tu jej dřevem mužsky protasi.

Zarmúti se tiem englický král, řka: „Kde si, Typartite,
vývodo řecký? Neroď se rozpakovati! Ostojíš-li proti Štil-
fridovi, chcít přívoz na moři dáti.“ Typartit jeda na lúku
25 voláše: „Kde si, Štilfride?“, tak jemu pravíše. „Nespomů-
žeť ani kříž, ani znamenie, budůť o nás praviti noviny.“
Štilfrid to uslyše, poděkova svatému Václavovi, vece: „Po-
dajte mi praporce žlutého, tať barva jest stálost každého
šlechtného.“ Typartitus hněvivě křičíše a na svém koni
30 se bujně točíše. Štilfrid nemeška pohnati, tu jeho skokuov
brzo ukrátí. Svrže jej za kuon daleko, až ščit i s helmem
letěl na kuon vysoko. A prvě než země doletě, až z něho
duše vyletě.

Englický poče smutně volati: „Teobalde, učíň s Štil-
fridem statečně hnánie, ať poděkují panny i panie!“ Teo-
baldus markrabie vesele na tu lúku běžíše, řka: „Ohlédni
se, Štilfride, za se a neutiekajíc stuoj, neb to jináče býti
nemóže.“ I vece Štilfrid: „Podajte mi praporce modrého,

tať barva znamenává ustavičnost muže šlechtného.“ Do-
sáh kopie, rychle tam běžíše, Teobaldus prvě se tam točíše.
Štilfrid, pozdvíha dřevo, proti němu poteče, Teobaldus,
boje se, před ním uteče. Štilfrid po něm poběže. „Stůj,
neběhaj, dobrý družo!“ Teobaldus předse běžíše. Štilfrid za 5
ním k vojsku chvátáše a hlavu jemu spudíše.

Vida to král englický, poče opět volati, řka: „Tristrame
z Opočan, chcít sto koní dáti, nalož všecku sílu svú!
Jestli/že Štilfridovi ostojíš, vždycky mým přítelem býti mu-
síš.“ Tristram běže v zahradu, chtě s Štilfridem míti svádu, 10
na Štilfrida voláše, řka: „Musít tebe zaplakati tvá máti,
chcít skoku tvého ukrátiti. Nebude se třeba s námi chlu-
biti.“ Štilfrid vece: „Buoh vie, co mi se má státi. Svatý
Václave, rač mi pomáhati!“ I vece: „Podajte mi praporce
blankytného, ta barva vyznamenává chytrost muže kaž- 15
dého.“ A tak chtivě proti Tristramovi hnáše, sraziv jej
z koně, mečem jej protýkáše. A vesele na koň vskočil,
k svému králi přijede. Král vece: „Buď pozdraven, Štil-
fride, rytieři milý muoj, račiž tebe pán buoh požehnati
a budiž živ, aby to vždy dokonal dobře, což jsi koli počal. 20
Dokavadž sem, chci tvú čest ploditi.“

Opět englický voláše: „Pitopase z Meziuhradie, však se
mnozí pro tvú čest vadie, chcít město Englí dáti, budeš-li
moci Štilfridovi ostati.“ Tuť Pitopas v šrancích křičěše,
25 řka: „Štilfride, Štilfride, skryl-li jsi se mně čili se bojíš?
Nezbudeš nic svú chytrostí, budeš na mně míti čerta dosti.“
Štilfrid vece: „Pitopase, mnoho mě haníš, tiem mne ne-
uhrozíš.“ Tuť na svooj kuon skoči křepce a velmi hněvivě
se třeseše i vece: „Podajte mi praporce brunátného, tať
barva znamenává hněvivost muže udatného.“ A v té hně- 30
vivosti do šrankův pudíše a Pitopas proti němu prudce
běžíše, řka: „Štilfride, braň se, jižť jest čas, budeš se mnú
míti zlý kvas.“ K němu se Štilfrid přibochi, da jemu ránu,
že za kuon na tři kopí skoči. Dobyv meče, silně jej práše,
že nohy i ruce jemu obrubáše. Potom mečem jej protasi 35
a na svůj kuon prudce se vtasi.

Englický omdléváše, avšak ještě ze mdloby voláše:
„Adriane, pane africký, tys k mě službě hotov vždycky,

nerod se oddalovati, a s Štilfridem v šranky hnáti!“ Uzřel to Štilfrid, vece: „Podajte mi praporce fiolného, ta barva znamenává udatnost muže každého.“ A vtom v šranky běžíše a velikú prudkostí Adriana promrštíše.

200b 5 Opět englický povědě: „Bryndo, markrabie z Tas, proti němu oboř a Štilfrida z / koně zboř.“ Brynda do šrankuov potaže, korúhev proti němu roztaže a řka: „Štilfride, nemuož to jinak býti, musíš ode mne zabit býti.“ Štilfrid vece: „Podajte mi praporce plavého, ta barva znamenává 10 pevnost u vieře muže dobrého.“ Pevně se proti němu vyda, kuoň i jeho samého na smrt vyda.

15 Opět englický v smutku voláše: „Benedikte, knieže tyřské, učiniž tak dielo rytířské, dajž Štilfridovi pevnú ránu, a tak učiniš čest svému pánu.“ Benedikt vysoké myslí bieše, v červeném praporci tři panny mějíše, hněvivě na 20 lúku běžíše a na Štilfrida křičíše: „I navrať se, navrať se zase, Štilfride, vidím, že musíš ostati zde.“ Vece Štilfrid: „Rúče podajte mi praporce šerého, ta barva znamenává pokoru každého tichého. Ačť Benedikt bez sváru nebude, 25 tů hrdú myslí mě nezbuď.“ Pokorně se na lúku bráše, Benedikt proti němu prudce hnáše, až od té rány Benedikt z koně upade a od tej rány duše zbude. Štilfrid z šrankúv jeda, buohu děkováše.

25 Englický opět v žalosti voláše: „Naderšpáne, pane uher-ský veliký, ať poděkuje člověk všeliký, kaž kuoň svojoj osedlati a se proti Štilfridovi rozehnati!“ „Králi, to chci učiniti a chci se s ním mužsky bít.“ Když Naderšpán v šrancích bieše, takto na Štilfrida voláše: „Smieš-li se se mnú utkati, musíť tě zlé ode mne potkati.“ Vece Štilfrid: 30 „Proč bych nesměl, neviem sám, snad proto, že jsi Římanóm dobře znám? Až tebe, Naderšpáne, budu prositi, tož mě tepru rač živiti.“ Štilfrid vece: „Podajte mi praporce šarlatného, nebť ta barva vyznamenává statečnost všeli-kého běhu rytieřského.“ Pod praporcem v šranky statečně 35 pudíše, až pod jeho koněm země hřmíše. A když se k Naderšpánovi přibra, škaredě kopím jeho život zedra, prudce jej dolův z koně svali, a skočiv doluov z koně, k němu se přitasi a hnedky skrze něj ostrý svojoj meč protasi. Vida to

englický král, vece: „Ach nastuojte! Nešťestí, v žalosti si mi dáno, ješto mi se toho nikdy ve snách nezďalo.“ /

201a 5 Vece král englický: „Žibřide Ruožený, má největší útě-cho, již jest má věc zle pohřiechu, jestliže již nebude tvé spomoci, již stanú mé králové moci. Protož jsem tě na- 5 posledy zuostavil, aby mne mé žalosti zbavil, neb nad tě u, svého dvora silnějšího nemám. Obdržíš-li proti Štil-fridovi, puol tobě královstvie dám a k tomu svú dceru drahú chciť ji dáti na mú vieru.“ Žibřid vece: „Chci se na to snažiti, bycht od Štilfrida měl zabit býti.“ Žibřid knieže 10 témařské bieše, velmi se přípravně mějíše. Štít jeho a helm od zlata se stkvíše a v červeném poli na štítu osmnácte ruoží zlatých mějíše. A ty ruože miniechu, když se zasmál, okolo něho přsiechu. V těch zemích kraššieho nebíše, a k tomu životem udatný hrdina bieše. Drahé oděnie na 15 sobě mějíše, to všecko perlami a drahými kamením proděláváno bieše. A když na svůj hynšt sedáše, jemužto Skropil říekáše, bujně se pod ním točíše, a on v své ruce zlatú korúhev držíše, pod nížto vesele do šrankuov pudíše. Tu hněvivě na Štilfrida křičíše a řka: „Štilfride, kam si se 20 poděl, zdaližs se skryl? Vyjedť ke mně spieše! Zdalis mne ostatnieho nevěděl? Netřebať se jedenácti chlubití, neb já takých čtyř a dvaceti chtěl bych ubiti. Protož tobě bude hyběti, jestliže se mnú se budeš bít.“ A tak jej mnoho haní-še, až se tomu Štilfrid smějíše. Vece: „Na mú vieru, proč 25 bych se s tebú nesměl bít, leč pro drahé oděnie, že se na tobě svietí? Protož, Žibřide, jestliže mi tebe pán buoh pomůž dojíti, věruť s tebe musí ruože přseti! A nechť pomuož dcera krále englického, jáť беру na pomoc svého buoha a svatého Václava.“ A když na svojoj kuoň vskoči, 30 tuť se pod ním bujně zboči a točíše. Postáv chvíli malú, vzdav bohu čest a chválu, a vece: „Podajte mi praporce axamitného, barva znamená čest a chválu jazyka mého českého.“ Ochotně a statečně v šranky proti Žibřidovi hnáše, k tomu mnoho tisícúov lidu přihlédáše. Tuť se 35 prudce v hromadu srazista, až obě dřevě o se zlámasta. Králi a kniežata diviechu se tomu, ano dřevě to tříešti jako od hromu. I vece Žibřid na tom poli: „Štilfride,

kterakť se líbí? Poně nenie po tvé vuoli. Musíš lépe Ruože-
 něho poznati, nic to / není, lépe tě chci znamenati.“ Štil-
 frid vece: „Ažť se budu, Žibřide, modliti, tepru se mi
 budeš chlubiti, ale tať rána neškodnať mi jest, ještěť při
 5 mně jestiť čest. Než ty ohledaj na svém štítě znamenie,
 zdá mi se, ž' čtyř ruoží nenie.“ Opět jich podachu dřeva
 obú a opět učinichu hnánie s sebu, prudké rány sobě dašta,
 až opět obě dřevě zlámasta. Oba na koních osedechu,
 ale od Žibřida ščit a helm letiechu. A jakžkoli Žibřid na
 10 koni osedíše, však jej Štilfrid hluboce zabodíše. Štilfrid
 vece: „Kéz se chlubiš, a ty poně smutně na koni sedíš, poně
 se ruože z ščítu rosypala? Ach, kdyby to věděla dcera krále
 englického, tohoť by měla za zlé mieti, zes se dal tak sprost-
 němu raniti!“ Žibřid vece: „Nechtěl bych to za čest mieti,
 15 bychť se dal hubenšiemu jieti.“ Štilfrid vece: „Buoh dá, to
 máš shledati, žeť sem tak dobrý i ve všem se chci vrovnti,
 leč ruože žeť se mne neprší. Věziž, žeť Štilfrid to vše zruší.“
 I podachu jim potřetí kopie, tuť tepru proti sobě hnáchu.
 Da jemu Štilfrid velikú ránu, Žibřid na kopí letě na stranu.
 20 Skočiv z koně, hněvivě meče dobuda, k Žibřidovi přibuda,
 poče je velmi rubati, až perly počechu vysoko skákati.
 Opraviv se Žibřid, poče se brániti, i počesta se velmi bíti.
 Od poledne až do nešporův se tepíchu, až jiskry od jich
 mečuov letiechu. Králi a kniežata tomu se diviechu, k té
 25 bitvě snažně přihlédáchu. „Ach, škoda těch jinochů, nelze
 jest živu býti,“ vecechu. Englický král Žibřida napomena,
 řka: „Pomni se, viero naše, neboť má dcera o tě pečuje,
 i přidajž života svého a hledaj života jeho.“ Žibřid vece:
 „Králi, máš to shledati, žeť musí přece mnú v šrancích
 30 běhati.“ Štilfrid vece: „Buoh vie, čemu jest se státi. Chceš-li
 mi však milost dáti, budu-liť před tebu běhati, rač mi
 tepru milost dáti. Ale já беру na pomoc boha mého
 a chcít ukrátiti skoku tvého.“ Tuť se opět v hromadu sra-
 zichu a velmi se prudce tepíchu. Uda se Štilfridovi ránu
 35 dáti, že Žibřid poče postúpati na stranu. Křepce Žibřida
 na obě ruce silně rubáše. Nemoha žádně obrany mieti,
 před Štilfridem poče běžeti. Třikrát přes šranky přeběže,
 Štilfrid jej postíže, k němu se statečně přirazí. Tu jej poče

pře/velmi rubati, že počechu s něho růže přseti. Prudkými
 jej ranami rubáše: „Žibřide, již-li s tebe ruože prší?“, tak
 říkáše, „již-li vidíš, žeť mohu roven býti? Věziž, žeť tobě
 nelze smrti zbýti.“ Všecko s něho oděnie obrubal bieše
 a Žibřid vešken krvavý bieše. Žibřid vece: „Ach, nastojte, 5
 toho mi se nikdy nepřihodilo, co mi se kdy s kým bíti
 událo. Již tomu nelze jinak býti, prosím, Štilfride, rač mě
 živiti.“ Tu knížata k tomu přiskočichu a všickni Štilfrida
 prosíchu, rkúc: „Poněvadž se dáva tobě, přijmiž jej na
 milost sobě.“ Štilfrid vece: „Králové a kniežata veliká, i vy, 10
 rozličná sběř všeliká, pro vaši prosbu to chci učiniti a k vaší
 vuoli jeho živiti. Než pro hrdú řeč jeho neslušelo by mi
 živiti jeho. A, Žibřide, vstaň, již tě chci pustiti a milost
 svú s tebu učiniti.“

A když se tak všecko dokonalo, Štilfrid klek na svá ko- 15
 lena, poděkova pánu buohu i také svatému Václavu.
 Tepru kázal svú korúhev českú rozvinúti, na niež bieše
 kotel z jedné strany u ohněvém poli. Vidúce to kniežata
 a králové, tepru poznají, že jest Štilfrid kniežetem českým.
 Tu s velikú poctivostí vedechu jej z šrankuov pod jeho 20
 korúhev. I vece král Astronomus: „Štilfride, pane veliký,
 ohlašuji jméno tvé přede všemi kniežaty, že jsa pánem
 velikým, nedav se znáti, i postúpils věci veliké s reky veli-
 kými dvanácti a všeckys přemohl a mně jsi tiem dobře
 pomohl a tú velikú nesnadností mně si učinil mnoho dob- 25
 rého s svú statečností. Tohoť sem napřed převelmi vděčen,
 než totoť pravím: bychť byl věděl, že jsi knieže české, bych
 byl měl všecko své královstvie ztratiti, pro nic bychť se byl
 nedal bíti. A poněvadž se již tak stalo, cožkoli požádáš,
 málo nebo mnoho, máť býti tvá vuole, nebo si pro mě ne- 30
 vážil sobě i hrdla svého.“ I ujev jej za ruku, radoštěmi
 plakáše, na poli posadi jej na své stolici. V ty doby rucho
 drahé kniežecí přinesechu jemu a velicí páni a kniežata
 veliká, dary a klénoty nesúc, jemu se oznamují a druží
 v službu se poddávají. 35

V tu dobu král englický pod svú korunú pojide před krále
 Astronoma, a před Štilfridem vzev korunu s své hlavy,
 poctivě před nimi klečíše a všecko / královstvie jim zdáváše.

Tehdy král nápuľský, uradiv se s Štilfridem, i vráti jemu kráľovstvie pod takovým zápisem, aby proti němu nikdy nebýval a jeho se rady dokládal a také, kdyby bylo třeba, aby třiceti tisícov lidu vydal na pomoc, koní tisíce dva, a by to zbožie pobral.

5 I vece Štilfrid: „Králi, pomni na to, žes mi, králi, volení dal, abych prosil za dar. Za zbožie neprosím, než za čest svého jazyka českého a syna mého Bruncvíka jediného. Prosím, aby mi dal erb krále englického, totiž orla červeného v zlatém poli za tento kotel, kterýž na svém štítu nesu.“ I vece jemu nápuľský král: „Věru, Štilfride, neřku orla, kteréhož jsem dobře dávám, ráčíš-li. A tiem buď dobře jist, zač prosíš, že to mítí budeš a máš.“ A hnedky kázal 15 kotel ztřieti a orla červeného v zlatém poli kázal malovati na své korúhvi i na svých všech praporcích. Štilfrid z toho poděkoval, na pospěch do své země posla, v kteréž jest již tři léta nebyl, aby proti němu vyjeli, připravivše se. A když již biechu v nápuľské zemi, Astronomus král ve všech 20 městech přikázal, aby plnú potřebu jim vydávali. A páni zvěděvše, že jejich knieže dobyl jest české země veliké cti i sobě také, počechu radost velikú mítí a jemu děkovati jako pánu svému milostivému.

A když kázal se připravovati, chtě do své země jeti, vida 25 to nápuľský král, poče tiem smuten býti a vece Štilfridovi: „Pane milý, muožes-li svú mysl přemoci, ostaň se mnú. Cožt sem řekl, puol kráľovstvie tohoť chci postúpiti a po mé smrti všeckoť mocně dávám.“ Štilfrid vece: „Děkujiť, milý králi, než prosím, nerač mi toho přieti, abych svú 30 ženu opustil a syna svého, a protož již déle nemohu ostati.“ A vida to král, že nechce ostati, kázal své koně také sedlati a vzhůru trúbiti a oněch dva tisíce koní přivesti se vším zbožím a Štilfridovi dáti. A tak sedavši, i jeli do své země české a král Astronomus životně s ním jel jest.

35 Tu se stala veliká radost české země, nebo Štilfrid jí dobyl veliké cti. A pak po všech městech na všech branách kázal malovati orla v zlatém poli a kázal zvoniti a zpievati Te Deum laudamus. Pražané daleko byli proti pánu svému

203a
vyjeli a vyšli s svátostmi, starý i mladí, dávajíce jemu milé vítanie. I krále nápuľského převelice ctili / a veliké mu dary dali. Vida král velikú milost od nich a čest, poče jim velice děkovati, a uzřel Bruncvíka, syna jeho, že jest poctivý a slušný mládenec, i slíbi jemu svú dceru dáti, řka: „Budiž 5 tobě poručena má dcerka drahá Neomenia a tobě dána a račiž pán buoh váma všecko dobré dáti.“ A po nemnohém času přinesli sú ji do Čech poctivě za manželku Bruncvíkovi, a tu svatba veliká a duvor volaný bieše za dva měsíce.

Štilfrid v dobrém z tohoto světa sjide, ostaviv svému synu 10 zbožie a zemi. Tu ovšem veliká žalost české země přijide a za dlúhý čas plakáchu jeho jakžto otce svého. Budiž buohu chvála!

Kronika o Bruncvíkovi

Když biele po smrti Štilfridově, tehdy Bruncvík, syn jeho, uvázal se ve všetko zbožie i poče to zpravovati s velikú pilnosť, dokládaje se starších rady podlé rozkázanie a naučenie otce svého. Uměl každého podlé řádu jeho uctiti, světské i duchovnie, sirotky, vdovy, panny i panie, nebo biele poctivé knieže a velmi šlechtné, že po všech jiných zemiech o něm praviechu dobrou pověst.

A když bylo po dvou letú a po třech měsíciach po smrti otce jeho, rozpomenuv se Bruncvík na dobrodinie otce svého, co jest dobrého on české země učinil a dobyl svým životem, i řekl jest k své paní: „Má Neomenia, toť věděti dávám, žeť já miením jeti a hledati cti jazyku svému, neboť nesluší žádnému dobrému tak umříti, aby nic památného po sobě neučinil. A protož otec můj to mi radil i předkové naši, abychom, kdež mohúc, dobrého jména dobývali. Otec můj, ten jest orla svým životem dobyl a jáť buohdá miením lva dobytí. A toť prsten na svědomie dávám a tvůj prsten z tvého prstu беру, protož aby žádnému nevěřila, leč ten prsten sama uzříš. Znamenajž jej převelmi dobře. Jestliže jeho v sedmi letech neuzříš, věz, žeť živ nejsem. A co sem na své mysli umyslil, jinak toho neučiním, bychť měl hrdlo ztratiti.“ Neomenia poče srdečně plakati, řkúc: „Bědajž mně nebožce! Komuž mne ostavíš, můj najmilejší pane? Otec můj i matka má jsou ode mne velmi daleko. Komuž já se smutná utěším?“ Bruncvík vece: „Královna milá, neodjedu tebe tak lehce, jako se tobě zdá. Chciť po tvého otce poslati, ať by na mém místě zpravoval zbožie mé a tobě pomocen a raden byl. Jinému tebe neporučím nežli otci tvému. A věz to jistotně, jest-li tobě žel, že já jedu pryč od tebe, mněť jest daleko větší žel. Ale toť již jináče býti nemuože.“ Královna Neomenia vece: „Byť tobě

žel bylo, měl by s právem zdaleka ke mně přijeti a mne utěšiti. A již pohřiechu vidím, že mne chceš zapomenúti. Běda mně, toho dočekavši!“ A obchytivše ho s pláčem velikým, i pykáše jeho a poče pro/siti, aby se rozpomenul a s ní ostal. Bruncvík vece, zařva: „Neplač, najmilejší paní má! Jižť svého slibu neproměni, neb kniežecie slova nemají nikdy zpět jíti, aniž buohdá zase puojdú.“ A zatiem obesla otce jejého, aby k němu přijel. A prikázal třiceti koní sedlati.

I jel jest do rozličných zemí, jména dobrého dobýváje sobě, a to tak daleko, že pro vody dále nemohl jeti. A když na moře přijeli, jezdě po břehu, myšle, co tomu učiniti. A dobyv sobě korábu, i jel s svú čeledí. A když bieše čtvrt léta na moři jezdě, tehdy jedné noci strže se vietr veliký na moři i zehra se moře, velmi se zdvižechu vlny i metáchu korábem, až druhdy na tři lokty pod vodú bieše. Bruncvík u velikém nebezpečenství bieše, že tak se o něm píše, že když v tom velikém búření bieše, hluk a zvuk morský s velikým větrem vrže korábem daleko za se, že se již k hoře Jakštýnové blížíše. Mařináři to uzřevše, tu tepruv od nich pláč a zvuk a křik bieše veliký a pravichu, řkúce: „Již tepru neštěstie nás potká!“ A tak se jest pohřiechu stalo. Když padesát mil biechu od té hory, zarazi je převelmi veliký blesk a vuoně silná z Jakštýnové hory, že v okamžení k sobě přitrže je všechny. A ta hora má tu moc, což jest u padesáte miléch se všech stran, v okamžení k sobě přitáhneť, buď to lidi, ptáky, ryby i dříví i tváři mořské, a tomu nelze než věčně při tom Jakštýnu zuostati. Jiného pod tú horú není než jeden ostrov velmi krásný a slóve Zelator, jako by řekl „radostný“ nebo „milovný“. Na kterémžto vida se Bruncvík s svú čeledí, poče sobě velmi stýskati, a tu uzře na tom ostrově mnoho ztletých korábuov a také lidských kostí i jiných hromady veliké. Vida to Bruncvík, poče sobě převelmi stýskati a jednak se veselíti, řka: „Kto doma v svém pokoji sedí, ten se zlé přihody zchodí a tak o něčemž žádný mluvíti nesmie, leč přihody zvie; ten potom je jiným zpraví.“

A dokavadž měli stravu, dotud vždy vesele byli, ale jakž se stravy nedostane, tak se jim převelmi stýská. Tu se roz-

ličně pokúšeli u mistrovství velikém, chtěce odjeti, ale to mistrovství málo jim platno bylo: když sú již puol míle odpluli, hnedky v okamžení na tom ostrově se viděli. Tehdy, nevěduc tomu co učiniti, a již se jim nedostávalo stravy, počechu své vlastnie koně jísti, a vždy čekajíce smilování božieho. A když jednu uda se jemu samému po té hoře jezdit i procházeti se, uzře jednu panenskú hlavu a ruce a ostatek všecko ryba. Ta jest slúla Europa. I promluvi k ní a řka: „Zlé-li jsi, čili dobré? Mluv se mnú!“ A ona jemu vece: „Bruncvíče, jsem tak, jakž mě vidíš, ani zlé, ani dobré.“ Vece Bruncvík: „Mohu-li s tebu jaké utěšení mieti?“ Ona vece: „Časem muožeš, a časem nemužeš.“ Slyše to Bruncvík, i přijal se jí a přebýval s ní a to za utěšení měl.

A když se potom / koní nedostalo, počechu se sami jiesti, čekajíce vždy smilování božího. Třetie léto již přicházíše, Bruncvík již jediný bieše s jedním starým rytířem jménem Balád. I řekl jest Bruncvíkovi: „Pane milý, této tvé přihody nevie paní tvá milá ani tvoji zemané, co se jest nám přihodilo.“ Slyše to Bruncvík, i byl velmi žalostiv. Tehdy Balád vece: „Nestýskaj sobě, muoj milý pane! Jestliže ty mne chceš poslúchati, chciť tu radu dáti, že odsud vyjdeš, ale nevím, blíže-li, čili dále budeš. Jáť již starý netbám, mněť jest již zde ostati. Než přideš-li kdy k štěstí, rozpomeň se na mú věrnú službu.“ Bruncvík vece: „Věrný rytieři můj, kterak by to mohlo býti, bych já odsud vyšel? Neb sem slýchal, kto k Jakštýnové hoře přijde, ten tu věčně estati musí.“ Vece Balád: „Jest pták jeden, noh slóve, a má obyčej, že sem na každý rok jeden přiletí, a což mrchy ostane, v okamžení pochyti i letí přeč. A tu hodinu dobře vie, kdy má přiletěti. Ten tě má vyvésti, jestliže ráčíš, ale dále pak nevím, kterak se bude dieti.“ Vece Bruncvík: „Věrný Baláde, i ovšem dobrá jest to rada. Bychť jediné mohl z toho vézenie vyjiti, neb bylo by mi žel umřietí! A snad by mi se ještě někdy událo, že bych k svým vlastem mohl přijíti.“ Tehdy Balád, vzav konskú kuoži, i zmazal jí krví velmi dobře i vsadi do nie Bruncvíka, meč k němu vloživ, i zašil je dobře řemenem a vloživ ho na tu horu.

V devátý den noh přiletě v času svém, v okamžení po-
chyťtiv jej, i přiletě s ním daleko na pusté hory, že by jedva
pěší ve třech letech mohl tam dojít od té hory. A noh
třetí den přinese jej a uvrže mezi své děti, aby jedly; a tu
5 jeho povrha, i letěl sám na jinú vnađu. Tu ovšem bieše
Brunčvík u velikém nebezpečení, když ptáci trháchu tu
kuoži mezi sebou, hněvivě křičíce hlasy svými, nebo hla-
dovití biechu. A když tu kuoži okolo něho trháchu, Brunč-
vík nevěda jiné rady, dobyv meče a vyskočiv, i sruba jim
10 hlavy. Tu se ovšem Brunčvík statečně mějšie, nebo mu toho
potřebí bieše. A píše se o těch ptáčích v jiných knihách,
že každý ten pták jest tak silný, že na každý pazneht muož
jeden kuoň vzieti, a tak jest veliký, že z jedné hory na
druhú kročí. A má na každé noze tři paznehty. Těch ptá-
15 kuov nenie mnoho, neb se sami ztepú a snědie. A když to
Brunčvík učini a pán buoh jemu pomůže, že jest je zbil,
podiví se tomu i pozdvihl se z toho miesta a poče u velikém
strachu běžeti po těch pustých horách, neb ani ptáka,
ani zviefata tu bieše. A když Brunčvík odtad devět dní
20 a devět nocí běžíše a vdycky do větších a pustších hor jdie-
še, i uda se jemu do jednoho údolě hlubokého vjíti. Tu
zaslyší zvuk a hřmot veliký, zastavi se poslúchaje, ano
hřmot vždy větší. A přistúpiv blíže, i uzře, ano lev a saň
přeprudce se tepú. Tehdy Brunčvík stoje, i poče mysliti,
204b 25 řka takto: „Nuž, milý buože, kterémuž / pomoci? Pro to
zvieře, pro lva vyjel sem z své země, i veliký strach mám,
a ješče neviem, kterak mi se stane, protož nelzeť jest jinak
než lvu pomoci, dějž se, jak se děje.“ I dobyv svého meče,
přiskočí k sani i poče s ní bítí, lva zastúpiv; neb bieše lvovi
30 velmi těžko. A ten drak jmějíše devět hlav; z každé oheň
jako z výhně vycházíše. Opět Brunčvík velikú nebezpečnost
mějšie, nebo saň je velmi páléše. A z druhé strany také lva
se báše, a tak dvěnásob viece sebú nebezpečen bieše. Vida
lev velikú vieru Brunčvíkovu, padl na zemi i odpočinul
35 sobě, neb je saň velmi bieše ubila. A Brunčvík se vždy s saní
tepíše, že již šest hlav z ní obrubal bieše. Tu se tepru saň
rozhněva i poče Brunčvíka až k zemi mnohokrát plamenem
porážeti, že jej byla převelmi umdlila, že již s velikú núží

se bránil. I vida to lev, rozběh se, i roztrže ji velikým hně-
vem napoly i na malé kusy ji rozmeta. Vida Brunčvík sílu
do něho tak velikú, poče se lva velmi báti, aby jemu též neuči-
nil; i šel jest přeč, chtě lva rád zbýti. Ale lev pro nic nechtěl
5 ostatí, nebo kamžkolvěk Brunčvík se obrátil, za sebú vždy
lva viděl. A několiko dní šel vždycky ve dne i v noci, zdali
by kde mohl odbyti toho lva. I nabrav s sebú žaluduov
a bukvě v ňadra, neb stravy tu jiné žádné nemějíše, i vstú-
pil jest na velmi vysoké dřevo, zda by v té chvíli lev kam
10 odšel, aby on sejda doluov, přič odšel. Tu na tom vysokém
dřevě seděl jest tři dny a tři noci a lev vždycky sedieše pod
tím dřevem na nohách, hledě nahuoru. Tomu lvu velmi
toho žel bieše, že jemu Brunčvík nevěříše. I zařva v té
žalosti lev tak silně, že se pod ním země velmi zatřásla,
15 a Brunčvík velikým strachem z dřeva doluov upadl, stlúkl
se velmi. Vida to lev, odběhl rychle a nařipa kořenie, při-
nesl jest v ustech a obkládal jest Brunčvíka, takž v malé
chvíli se zhoji. Tu opět Brunčvíka zlé bylo potkalo, neb jest
z vysokého dřeva doluov upadl, ale jakž jemu lev pomohl,
20 tak ho velmi miloval; a ješče jemu právě nikdy nedověřil.
A když bieše po tom úrazu, sede Brunčvík u veliké mdlobě
od hladu, nemaje co jísti. A vida lev na něm hlad, běžev,
i uhoni srnu a přinese i roztrže ji napoly, i vloží v usta,
poch srnu tu tak horce péci jako v najhorčejší peci, a vyňav,
25 i položí předeň. Vida již Brunčvík velikú vieru lvovu,
i milováše jej opět převelmi; a lev počtivě přilehna, hlavu
svú jemu na lóno položí. Tu Brunčvík poče jeho hladiti
a krotiti. A potom posilniv se Brunčvík, vstav, i jide mezi
veliké lesy z hory na horu.

A tak opět poče blúdití plné tři léta po těch vysokých
30 a pustých horách a lev vždycky za ním, stravú jeho ob-
mysluje. A když se jemu uda na jednu horu převelmi vysokú
jíti, všed na dřevo, zdali by kde / hrad anebo město uzřieti
mohl, a patře na vše strany, i uzře jeden hrad v moři velmi
205a daleko. A sšed dolú, poklek na svá kolena i prosil pána
35 buoha, aby jemu ráčil pomocník býti z toho blúzení, nebo
jiného nic nevědě, než kam jej oči nesly a mysl vedla, tam
šel. I umieniv sobě cestu k tomu hradu, i jide tam. A když

patnácte dní jide, i vyšel jest z těch pustých hor k moři pustému. A stojí nad mořem, poče mysliti, kterak by k tomu hradu mohl přijíti. A nevěda jiného vymysleti, i poče mečem kuolé a prútie rubati a lev na hromadu smýkati.

5 I upletl jest sobě lésu širokú a vloži ji na vodu i vsede. A v tu chvíli lev, stravu honě, obmeška se málo. Tehdy Bruncvík, chtě lva zbýti, odstrčí se od břeha, a v tu chvíli lev, nesa vepř divoký v ustech, rozhněva se i vskočí po Bruncvíkovi, nesa vepř v ustech, ledvy že předníma nohama

10 doskočí. A tak lev, dvěma nohama drže se lésy, i plůl dobrou chvíli. Vida opět Bruncvík, že ho vždy lev ostati něchce, i poče mu pomáhati s velikú nesnadností, až jemu na lésu pomůže. Tu opět Bruncvík velikú nebezpečnost mější, takže se jedva na té lése obdržal, že do moře neupadl. A jakožkli se obdržel, však vždy u vodě jednak do hrdla, jednak do pase sedíše. A tak v té vodě osmnácte dní plůval jest. Lev z jednoho konce a on z druhého seděl, a tak jeden druhému utonúti nedal. Devět dní a devět nocí moře s nimi hráše a druhých devět dní a nocí u veliké tmě

20 mezi horami se viděli. Když přijede k jedné hoře, zdaleka uzře, ano se ta hora svítí jako plamen. I dobyv meče a podplynuv pod ni, udeři silnú ranú, že jí utě kus jako člověčí hlava. A ta hora karbunkulus převelmi čistá bieše, a to světlo od té hory jim svietíše, až z těch hor a miest tmavých vyjeli.

25

A když se k tomu hradu blížíše, poče se diviti, ano rozličné proměny mořské okolo něho biechu. Hrad převelmi krásný bieše, ale na něm potvory mořské všecko biechu. I vece sám k sobě Bruncvík: „Buď zlé nebo dobré, mněť

30 jest na tom hradě býti, bych měl neviem co trpěti.“ A když již bieše na tom hradě, tu opět jej veliký strach podjide. I uzře, ano král toho města Olibrius mější oči napřed i nazad a prstuov na každej noze 18 i na rukú tolikěž. A okolo něho mnoho rozličných lidí viděl, jedny o jednom

35 oce a jiné o jedné noze a mnozí rohatí nad očima, jiné o dvú hlavú, jiné s psíma hlavama, jiné polovice šedivé a polovice bílé, jiné herbovaté jako veľblúdové, jiné jako lišky červené. Tehdy poče Bruncvíka strach podjímati, ano

křik a zvuk od nich veliký, nebo jedni / vyjí, druzí vrčie, třetí skučie, tak svému králi slůžíc. I poče Bruncvík zpět postúpati, chtě z toho hradu sjeti. Vida to Olibrius, promluví k němu: „Bruncvíče, tvé jméno dobře viem, ač toho

5 se v našich vlastech nikdy nepřišlo, by takový člověk mohl mezi námi viděn býti. A protož z vuole-li jsi sem přišel, čili z núze?“ Bruncvík vece: „Králi milý, i ovšem po vuoli jsem z své vlasti ven vyjel, a již mi se pohřiechu tato má nešťastná příhoda z veliké núze děje.“ I vece král

10 Olibrius: „Bruncvíče, věziž to, že s námi musíš v núzi přebývati, avšak chceš-li se v jednu věc uvázati a mé dcery Afriky dobytí, kteráž mi jest vzata třetieho léta od draka Baziliška na hrad, jemuž říkají Arabia, na pustém moři ode mne tři sta mil, věziž, žeť chci pomoci k tvé zemi a pustiti

15 tě skrze železná vrata.“ Jichžto bieše mocen ten král Olibrius, a jinudy nebylo lze Bruncvíkovi jíti než skrze ta vrata. Tehdy vece Bruncvík králi: „Toto mi jest najprvé divno, že nevidávše mne, jmenuješ mě. A to jakož o dceři mluviš, v nesnadné mě věci poddáváš, avšak chceš-li to plniti, což mi sľubuješ, chcít se o to pokusiti, vezma na pomoc pána

20 buoha svého.“ A král poče jemu sľubovati a jeho velice ctíti.

Bruncvík káza třetí den pripraviti korábec, na který nabrať stravy, aby mu za pět měsícuov trvala, vsed se lvem, i jel jest. A když přijel pod ten hrad velmi krásný, přivázav

25 koráb, i šel a lev za ním. A když biechu u prvních vrat, tu uzře ukrutných dvě zvierat, ani na stříberných řetízích ležichu, stěhúc toho hradu. Ta zvierata slůla monetrus. Veliké potvory biechu, nebo každá mější hlavu jako člověk, tělo jako kuoň, ocas jako svině. A ta velmi silná biechu.

30 Uzřevši Bruncvíka se lvem, hněvivě se třesěchu, až se veškern hrad hýbáše. Vida to Bruncvík, dobuda svého meče, mužsky se s nima o ty vrata tepíše. Vida to lev, že pán jeho mdlěše, rozběhna se, jedno na pravú póli hněvy velikými roztrže a potom i druhé. Tak první vrata obdržavše, i jidechu dále. A když u druhých vrat biechu,

35 opět uzře dvě silnější, a těm říekáchu glato; každé mělo dva rohy na dva lokty dlúhá, ostrá jako břitva. Ta zvěť

i podnes, když se s kým svadí, jedním rohem seče a druhý na hřbet položí. A když jemu jeden ustane, tehda ten položí a druhým se brání. To zvíře nebojí se nic jiného než červené barvy, a jesti tak udatné na vodě jako na zemi.

5 S těmi opět Bruncvík práce mější. Avšak dobyv meče, poče se opět s nimi bítí velikú chvíli tak prudce, že se hrad třesíše. Tu ovšem lev jemu vděčen bieše, nebo je opět hněvem roztrhal. A tak druhá vrata obdržavše, a jidechu k třetím vratóm. Tu uzřechu tepru strašlivá zvířata a veliká, jenž slovú sídforové. Ta zvířata takových srstí biechu jako nedvěd a rohy jako ďáblové mějichu a zuby černé jako konské. A každé z nich usta převeliká mělo, že pojednú člověka pohltilo. Těch zvířat všecka jiná zvířata zemská i morská se báchu, s nimižto se Bruncvík mější bítí. Však

15 bohu se poručiv, i bil se jest s nimi tak prudce, že zvuk u morských zátokách slyšechu. Ale pohřiechu, / by buoha napřed a lva nebylo, bylo by již namále zdravie Bruncvíkova. Tu lev všecku svú sílu sebrav, i poče se s nimi velmi bítí a je různó trhati, takže jim buoh pomóz, že všecky lev roztrha.

20

A tak dobyvše všech vrat, jidechu do pravého hradu. Tu krásy mnoho viděchu, ale žádného člověka na něm nebieše. Stříebra a zlata tu dosti bieše, a jiného nic nevidieše. A když přijidechu na ten palác, uzře Bruncvík pannu velmi krásnú. Její hlava a ruce až do pasu, a ocasové hadoví dva miesto noh u nie biechu. Ona uzřevši Bruncvíka, i vece: „Mládenečku milý, tu se div nad divy stal! Pověz mi, kterak jsi se sem dostal, Bruncvíče?“ „Afriko, panno milá, otec tvůj Olibrius, ten mě jest sem poslal a slíbil mi skrze vrata

25 železná popustiti, jestliže tebe budu moci dobyti.“ Afrika panna vece: „Ó milý Bruncvíče, nesnadnát jest věc to, by měl sílu tisíce muožuov, ješčet bych se kázala s nimi se všemi radějí bítí nežli s těmito rozličnými a morskými potvorami. A protož, milý Bruncvíče, pověz mi, spí-li ta

30 zvířata u prvních trojích vrat, že si sem pro ně tak snadno přišel?“ Vece Bruncvík: „Afriko, panno milá, ovšemť spie a spáti budú.“ Panna vece: „Když spie, Bruncvíče milý, beříž se z hradu a otci mému pověz, že sem zdráva, a kterak

35

mne choval, tak jemu děkuji.“ Bruncvík vece: „Afriko, panno milá, buď já živ nebo mrtev, staň se vuole buoží, zlé nebo dobré, bez tebe z tohoto hradu nepojedu.“ A když jest to slyšala panna, hlediece naň, i poče jeho velmi milovati. A posadivše jej vedlé sebe, s pláčem jej objevše, i vece.

5 „Milý Bruncvíče, když nechceš beze mne jíti, nať prsten muoj; a prosím tebe, pomni na to, když tě bude který strach podjímati a na tě počnú bítí, nemeškaj jeho na pravý palec vzéti. Ten prsten má 24 mužů sílu. Ale nic proti tomu není, by takových měl sto prstenův na každém prstu,

10 nic nespomůž proti takové síle. Nebo otec můj na to několiko tisícúov naložil, chtě mě zase dobyti, nic tomu nemoh učiniti. Kterak ty pak, jsa sám jediný, chceš mě dobyti? Ó zlý, nevěrný otče, mohl si mě téměř sám na svém hradě zahubiti, než si mi tu velikú žalost obnovil! Nebo pohled

15 a věz, můj milý Bruncvíče, těch mých zlatých pasuov! Teď dva ocasy hadové mé nohy obklíčily až do pasu a na kaž/dý den odpoledne až do večera muoj pán Basiliscus těmi hady obklíčuje mě, a pak celú noc až do poledne čistá panna a krásná bez těch haduov jsem. A toť má za obyčej,

20 že se přivalí ke mně s poledne tři hodiny i leží až do nešporuov na mém luoně. Jiného nic než se mnú to utěšenie má. A přes puol hodiny, nebožčíčku, nepuojdeš-li ty přič, tvě se hoře a tvá bieda počne.“ Vsta Bruncvík, i poče se Pánu modliti, aby jemu z těch hruoz ráčil spomoci. A když přicházieše k tomu času, drak Basiliscus hne se v té své jeskyni, až se veškern hrad třesíše. Tehdy panna Afrika vece: „Pomni se a nepostúpaj! Již máš v takém nebezpečenství býti, jakéhož jsi nikdy neslychal ani věděl.“ A v tu chvíli vzejdc křik, pískanie, zvuk od hadův, že kdyby čtyři trubači velmi silně trúbili, pro ten pisk a zvuk byl by jich neslychal. A když se povali se všech stran mnostvie haduov a ješčerův velikých a jiných potvor jedovatých, chtíce Bruncvíka ubiti, tu se jim Bruncvík poče brániti svým mečem, že po padesáti poče jednú ranú přetfnati. A čím

30 jich více bil, tiem jich více přibývalo, a druzí tlustí jakžto břevno, a druzí ďábelskými hlasy křičěchu. Bruncvík na to nic netbáše, ale se mužsky s nimi potýkáše a až do pasu

35

v jedu brodíše, a lev je prevelmi trháše a okny z hradu metáše. Vida to drak Basiliscus, že sluhý jeho mordováše, tepru se sám hne hněvy velikými, chtě jich pomstiti, pod zlatú korunú se povali tlustý jako drelink a mějšíe osmnácte 5 ocasuov a obnoží hadových, a to tak ostrých, že jednu ranú veliké břevno přesekáváše. Tu tepru u boji Bruncvík veliké hoře mějšíe. Silně jej drak raníše, až k zemi častokrát na svú tvář padáše a lev jej zastupováše. Tuť se s tiem drakem Baziliškem silně tepíše. Bruncvík zhůru vsta, k lvovi po- 10 běže, a tak jeden druhému věrně pomáháše. Od nešporův celú noc až do poledne s ním se tepiechu. Bruncvík již vešken krvavý a velikú mdlobú na zemi letieše. Vida to lev, že pán již ležíše, žaloštěmi velikými zařva velmi, i poče se s drakem prudce bítí a ocasy okolo něho rúbati a hněvy trhal, že všecy obnože z draka obtrhal bieše. Bieše Brunc- 15 vík s velikými bolestmi, avšak zhuoru skoči, i tu se tepru udatně s drakem tepiechu, neb jich již nemohl čím raniti. A na kusy jej roztrhachu, až z něho pramenové jako potokové tečiechu. A když drak zabít bieše, od velikých ran 20 Bruncvík k zemi letíše. Tři dny a tři noci slova nepromluvil / a lev nad ním vždy žalostivě stáše. Afrika panna velmi jeho želéše a smutně nad ním stáše. Nevěda lev, co tomu učiniti, nemeška z hradu po kořenie běžeti. Naryv kořenie, v ustech přinese a panna Afrika lékařstvie učini jemu, že jej 25 v devieti dnech zhojí. A potom Bruncvík k té panně vece: „Nuže, Afriko, panno milá, mělt sem pro tě veliké nesnáze, protož nemeškaj k otci svému radostně jeti.“ A ona objevše Bruncvíka, vece: „Ó najmilejší muoj Bruncvíče, chci vesele s tebú jeti.“ A tak nabravše stříebra a zlata a drahého ka- 30 menie a klénotov za niekoľiko tisícuoov, i šli sú k králi.

A když jsú přijeli k hradu, král velikými radoštěmi po- běže doluov proti Bruncvíkovi a proti své dceři i da jemu milostivé vítanie, řka: „Zdráv bud, Bruncvíče, synu milý! Věziž, žeť chci svú dceru dáti i všecko své zbožie.“ A k tomu 35 Bruncvík, ač nerád, přivoli. A když s ní bieše niekoľiko časuov, vždy o to myslil, kterak by do své země mohl přijeti. I uda se jemu jednu chvíli s tú pannú na nocleh jíti. I nahlédl do jednoho starého sklepu i uzře jeden meč velmi

starý bez jilcuov. A vyňav jej, poče ohledovati, ano ostrý náramně, i slíbi se jemu. A on sejma jilce z svého meče, i strči naň a do svých nožnic jej venda a svůj do sklepu. Ona to uslyšavše, že on o meči mluví, vsta velmi ráno, zamkla sklep na devět zámkuov i lehla zase podlé Bruncvíka 5 i vece: „Divno mi jest ta věc, kterak si ty ten meč věděl, ano niekoľiko let žádná mužská hlava jeho neviděla. Kdyby ty věděl, co ten meč mnoho moci má, tomu by se podivil.“ Bruncvík vece: „Panno milá, muožeš mi pověděti; však jej máš v své moci.“ Panna Afrika vece: „Když chceš zvědět, 10 povímť. Ten meč má tyto moci: když by jeho z nožnic potrhál a řekl: „Hlava jedna, deset, dvadcti, třiceti, sto tisíc hlav doluov!“, hnedky by doluov hlavy skákaly.“ Bruncvík se poče tomu smieti a to sobě na mysl vze. Potom jeden čas ty potvory morské přišly byly do komnatky. Dosáh 15 Bruncvík meče, chtě pravdu zvědět, jako by meč ohlédal, a potrhna jeho z nožnic, řekl: „Nuž tiemto mečem prvním potvorám hlavy doluov!“, a hnedky bieše v okamžení: hlavy skákaly, což jich tu bieše. A on je rychle do moře umetal a tak zvědě pravdu. Potom po malém času, když 20 král se všemi za stolem sedieše, vytrže Bruncvík meč i vece: „Nuž, milý meči muoj, těmto potvorám i králi se pány, všem hlavy doluov skákajte!“ A hnedky v okamžení všem hlavy doluov skákáchu. Tu Bruncvík, nabrav tlumokuov zlata a drahého kamenie za několiko mnoho tisícuoov, 25 i odmekl zelená vrata, vsed se lvem a s tiem zbožím na koráb i jel pryč.

A když opět po moři daleko jezdiše, i uda se jemu mimo jeden / ostrov jeti, jenž slúł Triparita. I uslyše trúbenie, 207b bubnovanie i rozličné zpívanie, i chtě zvědět, co by to bylo, jide na ten ostrov. A když tam přijide, tu uzře mnoho zástupuov na koních, ano jedni kolí, druží tancují a veliká veselé mají s sebú. Stojé Bruncvík, i poče se tomu dívati. Tehda přfda jeden z nich, vece jemu: „Ó Bruncvíče, 30 i kterak si sem přišel mezi nás? A jakž si pak kolivěk přišel, tobět jest tancovati a zde s námi přebývati.“ A podavše Bruncvíkovi ruce, i spali jej velmi. Vida to Bruncvík, že opět dobře není, potrhna meče, i die: „Nuž, tomuto prv-

niemu hlava doluov skoč!“ a hnedky se tak stalo. Vidúc to zástupové, že hlava dole, mnozí z nich vecechu: „Ó Bruncvíče, tiem našich rukú neujdeš! Toběť jest s námi tancovati a s námi na těchto koních jezdi.“ A to biechu Azmodeové 5
dábli a tu se mučiechu. Vida to Bruncvík, ano jej nutí, dobyv meče, i vece: „Nuž, těmto všem dáblóm hlavy doluov!“ Tu opět těm všem dáblóm skákaly hlavy doluov. A on opět vsede v koráb se lvem a jel jest přič.

A opět jest na moři blúdíł patnácte nedělí. Tu se jemu 10
opět velmi stýskáše. I uzří město velmi krásné, ano se svietí od zlata a od drahého kamenie, že záře od něho po moři deset mil vzházíše. Tu Bruncvík připlul i vjide do města. Město to slúlo Egbatanis. Překrásní domové v tom městě 15
biechu, ale žádného člověka v něm nebylo. I chodíše duom od domu, ano všudy jiesti a píti dosti; stolové kryti biechu a jídla v kuchyních dosti nachystáno. Tomu se Bruncvík velmi divíše, že žádného v tom městě neviděl. Jednožť po malé chvíli uslyše trubače, bubenky, ano náramně velmi 20
trúbie, a vojsko do toho města jelo. A to biechu Astriolové, to jest Nevidomci, jenž v tom městě přebývali. Znamenav opět Bruncvík, že dobře není, a proto mezi nimi poče choditi. Oni vecechu jemu: „Bruncvíku nebožčíku, pověz, kterak jsi se sem dostal?“ A on vece: „Viem, že se vás nebojím, jakž sem kolvěk mezi vás přišel.“ Tehdy oni uchytivše jej, 25
i vedli před svého pána Astriola, kterýžto vece: „Nebo nám sľib zde s námi býti věčně, nebo tě káži na ohněvý kuoň vsaditi a tak věčně na něm budeš hořeti.“ Vece Bruncvík: „Nevěrný Astriole, tvé se hrúze nebojím; doufámť já svému buohu, poněvadž mi z velikých strachuov pomohl 30
a z nebezpečenství, že mi odtavaď také pomuož. A ty, zlý Astriole, tys toho zaslúžil, ty máš tu býti a budeš.“ Vece Astriolus: „Hrdés myslí, avšak tvé hrdosti pokuším.“ I kázal kuoň ohnivý přivěsti, a přiskočivše čtyřé, počechu se s Bruncvíkem trhati, chtějce jeho na ten kuoň vsaditi. Nemoha Bruncvík déle meškati, potrhna meče, i vece: „Nuž, těm čtyřem hlavy doluov!“ a hnedky hlavy skákáchu, i přiskoči lev, hnedky je roztrha. Vida to Astriolus, že není 35
klamu, pokřikne na jedno vojsko. Tu jej s velikými křiky

obklíčichu, několika tisícúov. Opět Bruncvík vece: „Nuž 20 mužóm, nuž 30, nuž sto, nuž tisíce hlav doluov!“ A hnedky takový hřmot od hlav vzejde, až se všecka / země 208a
třesieše. Vida to Astriolus, i vece: „Pomni se, Bruncvíče! Pomni se pro svého buoha a schovaj meč! Sľibuji tě do tvé 5
země dovésti, jedno nemorduj více!“ Tehdy Bruncvík vece: „Ovšemť toť pro svého boha učiním, ale ne pro tě, jestliže mi splníš to, co sľibuješ, beze všeho strachu a úrazu s tiem se vším, což mám, i se lvem do mé země přiněsti.“ On jemu více sľibi. 10

I stalo se, že ve čtvrtek v první sůmrak posadi Bruncvíka na rozhraní s tiem se vším zbožím i se lvem. Když se užře Bruncvík před Prahú, vzav na se šaty pústeničie, i pojide se lvem. V ty časy král Astronomus vdával svú dceru a jeho manželku Neomení za jedno knieže asyrské jménem Kleofáš, neb již sedm let minulo bieše, jak Bruncvíka neviděla. Zvěděv to Bruncvík, i šel jest na hrad a lev s ním. A když užřev svú královnu, ana s tiem kniežetem Kleofášem sedí, i bylo jemu to velmi líto, avšak čekáše času. A když bylo 15
po stole, přinesechu pitie v stříbernicích i v zlatnicích, i hleděvše na Bruncvíka osobu, podachu mu píti z zlatnice, z nížto pil knieže Kleofáš s kněžnú Neomení. A Bruncvík sňav prsten z ruky, i vloži jej do zlatnice a hnedky z hradu jide, učině jim poctivost. I da z hradu, napsal nad vraty, 20
že ten, kterýž před sedmi lety vyšel bieše, byl jest na hradě. I počechu o tom sobě praviti, kto by to byl. A královna schovávajíc zlatnici, nalezla prsten, pozna jej, že jest jejího milého Bruncvíka. I pověděla to otcí svému a tepru o něm veliké pověsti pojidechu. A knieže Kleofáš poče tiem náramně smuten býti. I vsedal jest sám třidcátý na koně 30
i honíše Bruncvíka. A když jeho uhoni, jemše Bruncvíka, že chce jeho zahubiti. Vida to Bruncvík, potrhna meče, i vece: „Nuž tomuto ženichovi hlava doluov i s jeho služebníky!“ A tak ze všech hlavy skákáchu a lev ostatek roztrhal a koni do města běželi. Potom šel Bruncvík na jeden hrad 35
a tu po pány zemské tajně poslal. Tehdy páni a zemané s radostí velikú jako k pánu svému milému přijeli jsú a do Prahy s ním jeli. Tehdy, když jest král Astronomus s dcerú

svú Neomení pravdu zvěděli, s velikú radostí proti němu daleko vyjeli. Mnoho také jiných z Prahy, starých i také mladých, vyjelo jest proti němu. Tu se radost veliká stala vši zemi, že knieže jejich lva při/nesl. A kterak jest měl velikú práci, všem jest to zvěstoval. Zvlášče jeho milá královna Neomenia, tať jest největší radost měla. Potom kázal Bruncvík po všech městech volati a lva na branách malovati a na zemské korúhvi z jedné strany lva šerého v černém poli.

Čtyřidceti a pět let živ jsa, potom jediného syna s svú královnú jmějše a tomu přezděl Ladislav. A pak v dobré starosti dni své dokonat. A lev velikú věrú a tesknostmi nechtěl jest po něm živ zóstatí. Velikými žalostěmi zařval, až i umřel.

Chvála buď bohu na výsostech.

O Apolónovi

Byl v řecké zemi jeden král, jemuž biele jméno Antioch. 128a
V té zemi mnoho toho jména král bylo, ale tohoto mezi
jinými písmo více chválí pro jeho činy veliké, a proto jsou
jeho nazvali Velikým Antiochem. Nebo, vědě, ne pro jeho
k bohu zasloužení bohem byl obdařen dary velikými, ale 5
že biele ten král líce krásného, vzrostu vzrostlého, smysla
múdrého a hlahola jasného, srdce udatného a ke všemu
skutku rytieřskému udatného i dospělého, takže vyjed vo-
jensky, sedm let se domov nevrátil z království rozličného,
a jiných zemí dobýváje. A když sobě podrobi světa čest 10
velikú, vrátiv se zase do své země, ustavi město tvrdé
a veliké bohaté, jemuž od svého jména jméno dal Antiochia.
V tom městě dvorem sedě král s svú královnú, nebo ta
tvorcem nebeským vysoce biele darována krásnú lepotú,
sličnú rozmluvú a na/de vše čistým životem a věrným 15 128b
srdcem. Ta jmějieš dceru od svého krále překrásnú a ve
všem národu nelze již, by co krásšieho bylo ni sličnějšého.
Ta královna, ostavivši královi žalost v srdci, z světa snide
a všemi dary dceru daři, buohem obdařena, nebo na ní ne-
bylo nic obmeškáno přirozením, jedno to, že bylo smrtnú 20
ji učinilo. Po kvílení král rozesla tajně posly po všech
dvořích kniežetcích, aby hledali panny, jenž by byla
k první královně podobná. Posli hledavše, vrátichu se,
a řkúc k královi, že k první královně žádné jsou podobné 25
neviděli. Posla druhé posly i třetí, ani ti co podobného
k dřevní královi nalezli. Tiem se obnovi smrt královi
královi, i poče velmi túžiti a z té túhy upadne jemu u mysl,
v srdce dceřina krása. I je se jie velmi milovati. Milost,
kterak jest tajná, ale dlúho se tajiti nemóž, takže král své
dceři svú milost ukáže netoliko / slovy, ale také nesličnými 30 129a
skutky. Královna to znamenavši, vece králi: „Smysla dosti

máš, pomni, žes mi otec, a to jměj na mysli, žeť jsem dietě tvé krve.“ Král jí odpovědě: „Zapomenul jsem, by mi dcera byla, ale myslím a vždy na mysli mám, by mi žena byla.“ Dcera jemu vece: „Ctněji slovu, a dříve než jí budu, radějši tu budu, kdež mě královú nikdiež nenazovú.“ To řekši, vsta od otce s pláčem velikým. Král tu řeč uslyšav, zamúti se velmi i ustavi stráží dceři, aby neušla.

Po několiko dnech král přišed před dceru, těšiv ji dlúho, jí vece: „Však to vieš, že bez ženy býti nemohu, a kromě tebe jiné mieti nechci.“ Dcera otci vece: „Otče, praví, by ty byl vítěz, ale nejsi vítěz, ač nesvítězíš nad svú zlu myslí. Většij jest vítěz ten než nad mocným králem. Svítěz, hrdino, nad nekáznú vuolí a nedaj o sobě ani o mně praviti pověsti.“ Král jí odpovědě: „Na počátce / bude z toho řeč, ale brzo obvetšejíc se přemlkně. A to chci ukázati.“ A tak vyšed od nie, káza mnoho hedvábných postavcúv kúpiti a té noci káza jimi tajně všecko město i ulice postřieti. A když lidé ráno tak drahé postavy po zemi postlány uzřechu, nesmě po nich izádný tlačiti. Druhý den jechu se po nich choditi, třetí den počechu i s vozy jezdit. Potom král přišed k dceři, jí vece: „Všeho světa krásu, vidíš-li, že se lidé novině divie a o ní mnoho mluvie, ale jak se ostará, tak jie v usta nevezmú.“ Ona jemu odpovědě: „Otče, vědě, když noviny obvetšejí, lidé jich na čas přemlknú, ale po stu letech, když je kto zpomane, inhed se obnovie. A protož věž, že radějšie bych umřela, než taký skutek učinila.“ A to řekši, i vsta od otce opěť.

Tehdy dne jednoho, když jdieše král i královna z zbožnice v rúše draze připraveném / od zlata a slunečný paprslek, obraziv se, udeři jí na obličej, i poče se stkvieti tvář jejie tak, že podobná byla viece k anjelu než k člověku. To král viděv, divem a milostí letě na zemi, a okřev, jide ke dceři a nalezl jí samu v komnatě i podávě jie. Tehdy královna je se toho skutka velmi plakati, ana voláním svú čeled svola. A když jejie pěstúnka do komňaty se uteče, uzřevši jí na podlaze, zavře komňatu i poče se jie tázati, co by jí bylo. Tehdy ona jí povědě, co jí bieše. Ona ji ukoji a skutka káza tajiti. Král, což byl počal, hōře to dokonal, že toho zlého

skutka nepřestal, ale však že to nynie Ize před řádnú čeledi utajiti.

Králi velicí, uslyšavše o kráse dcery Antiochově, někteří za své syny, někteří za se jechu se jie snúbiti. Tehdy král Antioch, nechce dcery přeč vydati, káza / po zemiech volati a řka: „Praví král řecký: Dcery nedám ijednomu bez pohádky. Ktož pohádku uhodne, tomu svú dceru dám, a ktož jie neuhodne, ten svú šiji ztratí.“ Pro to právo mnozí se užesechu, a mnozí se také davše na štěstí, jie prosiechu, neb královna té krásy bieše, že ktož jí právě ohlédáše, ihned svú šiji vážieše. A ktožkoli od něho pohádku přijal, neuhodl-li jie, inhed šiji ztratil. A pakli uhodl, tehdy král řekl jemu: „Dávajiť noci život, radímt, rozmysl se lépe.“ A jakž proměnil řeč zítra, tak jemu hlavu stieti kázal.

A když již mnoho králúv a kniežat stínal bieše, Apolón, král tyrský, uslyšav o té královně pověsti i uslyšav také o její otce múdrosti i také o jeho líci, vece: „Lid s múdrostí pohromadě býti nemóž. A kto toho nevie, že ktož neváží, ten nemá? Pojedu a uzřím, / co umie.“ Nebo král Apolón bieše velmi múdrý, vzatečný v svém dvoru, velmi lepý a svým životem udatný. Což umyslil, da to své radě věděti. Rada jemu poče rozrazovati, ale on jich rady nerodi poslúchati. Bral se do Antiochie, a přišed před Antiochia, vece jemu: „Zdráv buď, králi Antiochu, ciesaři veliký, přišel sem k tvému dvoru, žádaje se přiblížiti k tvému rodu.“ Antioch jemu odpovědě: „Vieš-li právo dvora mého?“ Apolón vece: „Viem a nad vraty jsem četl. A proto sem přijel, abych tvú múdrosť slyšal.“ Antioch vece: „Mé právo tvú šiji míní. A ty si syn otce velikého, protož tobě razi, aby sobě jinde přátel hledal.“ Apolón odpovědě, i dě: „Tobět to věděti dávaji, že tvé dcery žádaji.“ Antioch vece: „Slyš mne, Apolóne! Vyndi před sien málo a jáť o pohádce pomyslím a ty se dobře / rozmysl; chceš-li pohádku slyšeti, vrať se sem. A jest-li tvá šije mila, beš se do Tyra, maje mé odpuštění.“ Apolón vece: „Já sem pro pohádku přijel a pro pohádku pryč nepojedu. Bude-li běha třeba, ale s pohádkú poběhnu.“ To řekši, pojide před krále. Uzřev

Antioch, vece jemu: „Chceš-li pohádce?“ Apolón vece, že jest jí velmi rád. Tehdy Antioch vece:

„Své tělo jsem,
svú krev piem,
jsem zet svojoj,
mé ženy život můj,
otce dcery hledají
a mé ženy muže neznají.“

10 Uslyšav tu pohádku Apolón, vece k králi: „Mniech, by mi bylo dnes nětco slyšeti, ale tato pohádka jako najevo mi položena jest. Tajně-li ji kážeš vyložiti, čili zjevně?“ Antioch káza zjevně vyložiti. Apolón vece: „Své tělo jies, svú krev pieš, když své dcery požíváš, jenž jest tělo tvé i tvá krev. I jsi zet svojoj, když jsi muž dcery své. Otce dcery /
132a 15 hledáš, ač by jeho hledal, nenalezneš, neb jak jsi dcery své muž, taks otcovo právo ztratil. A tvé ženy muže neznáš, nebo tvé dcery mužem býti nemůžeš.“ Zapáliv se Antioch hanbú, vece: „Apolóne, pohádky jsi neuhodl, a proto šíji jsi ztratil.“ Apolón odpovědě: „Každý to na tvú líci zná,
20 že jsem pohádku uhodl, a jest-li v tvé zemi právo, já šíje neztratím.“ Antioch vece: „Jsi syn otce velikého, a protoť dávají tuto noc, aby se lépe rozmyslil, ač chceš zítra smrti zbýti.“ Apolón vyšed od krále, jal se s svú myslí takto mluvíti:
25 Což zde čekáš? Nic jiného, jedno smrti. Náhle jeď přeč.“ Tehdy dobyv sobě tajně korába, v prvý súmrak, ostaviv koně v hospodě, vsed v koráb, da se na běh.

132b A hned / nazajtríe Antiochovi pověděli, že jest Apolón utekl. Antioch vece: „Apolón zaběhnúti mohl, ale nás utéci nemóž.“ I učini takú záповěd a řka: „Kto mi Apolóna živa dá, dám jemu pět set funtův zlata. A pakli mi kto jeho hlavu dá, sto funtův zlatých ode mne vezme.“ Pro ten slib jechu se Apolóna hledati netolik nepřátelé, ale i také přátelé, chtěie jeho zahubiti a penieze od Antiocha vzieti.
30 Tehdy Apolón příjev do Tyra, měv s svými radu, vece: „Nedám sobě pro se země zahubiti. O vás nic nedbá, mneť

jedno hledá, a když mne mezi vámi nebude, vámť nic neučiní.“ A kázav plný koráb pšenice nasúti, i vsed v koráb, da se na běh. A když bieše Apolón odplynul, tehdy Antiochia krále milostník, jménem Thabarcha, přijede do Tyra, hledaje Apolóna. A když jeho nenaleze, smúti se velmi
5 i jal se měšťa/nów tázati, kde by byl. A mně, by byl jeho přítel, a řka: „Chtěl bych jemu tu radu dáti, jenž by zbyl všeho svého myšlenie.“ Ale to vše lstivě mluvieše, neb bieše velmi lýtý jed s sebú přinesl, chtě jeho otrávití.

Tehdy Apolón přijede do města Tharsí a v tom městě jal se přebývati. A zezřev, že jest hlad přielišný v tom kraji, kořec jenž po osmi zlatých kupováchu, otevřev svojoj koráb, kázal všemu městu jíti po pšenici i kázal kořec dávati po osmi měděných penězích, a tiem živi ten kraj. Ale aby jeho kupcem nenázývali, všecky penieze vrátil a káza jimi města
10 popravití. Tehdy tharští měštěné, tu milost Apolónovu k sobě uzřevše, jemu na čest a na věčnú pamět obraz jeho prostřed města postavichu.

A když Apolón jednoho času po mořském / břehu chodieše, tehdy Klavik, z jeho země šlechtic, jeda po moři, uzřev jej, vece jemu: „Zdráv buď, králi Apolóne, vieš-li ustavenie Antiochovo o sobě? Nevieš-li, napomenu tě z něho. Tak král Antioch řekl: ‚Ktož mi Apolóna dá živa, dám jemu pět set funtův zlata. Pakli kto jeho hlavu přinese, sto funtův zlatých vezme.‘ Protož toť pravi, že u městě máš
15 lidí, ješto tě chtie otrávití. Protož jeď odtad.“ Apolón z té řeči jemu poděkoval, kázal jemu dáti pět set funtův zlatých a řka: „Z užitečného ostřeženie mezi klénoty dražšieho nenie. A když jsi mě tak užitečně vystřehl, měj ten dar ode mne, jenž by měl od Antiocha, by mě jemu svázána dal.“ Klavik toho daru nechtieše vzéti a řka: „Tobě nynie viece
20 třeba, chovaj to sobě.“ Ale Apolón vece: „S vět/čí ctí tento. u tebe bude nábytek nežli u mne.“ Tehdy kázav koráb pripraviti, vsed veň, poručil se větróm. A když již deset dní bieše od břeha plynul, povětríe se jim proměně. Proti poledniemu větru vsta z puolnoci vietr, vzbudí vlny, vzechu na se koráb i jechu se jím jako miečem zmietati.
25 Jedna veliká přišedši pod koráb, vrže jím vysoko nad se

i roztříška jej tak, že ijedna dcka s druhú neostala. Stříebro
s zlatem na dno letě, rúcho a jiné zbožie poplynu a lidé
ztonuchu. A Apolón, dcku okročiv, jal se jie držeti i plava
na ní tři dny a tři noci. Čtvrtý den uzře Apolón rybáře lo-
5 vicee, i poče k němu volati: „Ó člověče, příbeř se ke mně,
daj život pracnému, pomoz hubenému!“ Rybář se k němu
134b přibrav, v svú lodí jeho přijme, do svého / domu jeho vede,
a nakrmiv jeho, kázal se jemu naspati. A když se naspal,
řekl jemu rybář: „Vieš-li to, že podlé práva mořského jsi
10 robotný mój, že sem tě smrti zbavil? Ale bože toho nedaj,
bycht chtěl zle učiniti tomu, ješto mi nic neučinil. Ale toť
pravím tobě: Toť plachta leží, obina se, jdiž na tržiště,
hledajž štěstí. A pakliže nebudeš moci polepšiti se, vrat se
zase ke mně. Tu, kterúž já mám chudobu, napoly s tebu
15 rozdělm. A ty, budeš-li dobrý a přijdeš kdy k otci, dobrým
mi to zpomeněš.“ Tehdy Apolón z té plachty svému hospo-
dáři děkoval i šel na tržiště.

Naliť král cilibský, jménem Altistrates, s svými panici na
mieč hra, Apolón stoje se díval. Tehdy král mieč ztrati.
20 Apolón to vida, skočiv velmi rúče, vzem mieč, poda velmi
lepě králi. Král, vzem mieč od plachetníka, poče mysliti,
135a že ten jinoch, kterakž/koli v rubáči chodí, nenie lepí. Král
hře konec učině, jal se tázati, kteraký by byl onen jinoch
u plachtě. A když jemu žádný neumě pověděti, rybáře
25 otázachu, an jim pověděl, že jest nalezl na moři, an tápá,
ale kteraký jest, odkad-li jest, toho nevědě. Slova rybářova
králi pověděchu. Král jim vece: „Ktož jest, odkad-li jest,
pro tu službu, kterúž mi jest učinil, dajte jemu rúcho
a uvedte jej na sien, ať večeřie u mé séni.“ A což král kázal,
30 to jsú učinili.

A ten král dětj jiných nejmějieše než jednu dceru a ta
bieše velmi krásná. Ta podlé těch časov obyčeje umějieše
hústi a plesati jakožto jiné kněžky, neb tehdy ohavno bylo
té kněžně, která by toho neuměla, a to řiedko činiechu,
35 jedno před svými otci a nikdy vicee. A toho dne ta jistá
135b kněžna, jménem Lucina, totiž moře, pripravivši se, / jide
před otce a před jeho hosti i poče tu hústi i plesati, a to tak
sličně, že všickni, opustivše králové krmě, díváchu se, neb

diviechu se její krásné hudbě a plesu. Jediný tu Apolón
bieše, ten na to nic netbáše, ani o její hudbě, ani o plesu.
Tehdy jeden sedě vedlé Apolóna, vece jemu: „Co se tobě
zdá do této hudby a plesu?“ Tehdy Apolón hlavú mrdna,
5 to královna uzřevši, i zamúti se tiem tak velmi, že zapo-
menuvši všeho veselé, i sede. Tehdy král ke dceři vece:
„Dcero milá, pros na mně, cožkoli chceš, ať bude dáno.“
A ona ukázavši na Apolóna, královi vece: „Dokavadž
onoho vizi, vesela býti nemohu. Chceš-li mne veselu viděti,
10 svůj slib, jenž jsi mi slíbil, nynie mi plň a kaž jemu hlavu
stieti a před mě přiněsti.“ Král jie otázal, čím by to k ní
provinil. Tehdy královna vece: „Zdali to nenie vina, že
když mú hudbu i ples všickni chvá/lili, a on na to mrdá?“
136a K tomu král odpovědě, jako neunáhliv se, dceři vece: „Dci
milá, nevieme, proč jest on to učinil.“ Tehdy král kázal
15 jemu vstáti i otázal jeho, proč by byl na takovou královnu
mrdal. K tomu Apolón vece: „Králi veliký, já sem na krá-
lovnu nemrdal, nebo jest královna ctná a kázaná, ale na
hudbu a na ples, že sem tu nic nového neviděl, neb já to
20 všecko lépe umiem než ta ctná kněžna, a to proto, že sem
se lépe tomu učil.“ I vece k té omluvě král, povědě ke
dceři: „Dcero milá, jeden se tomu nediví, jehožto doma
dosti má. A protož my z této viny jemu za zlé nemějmy, ač
to však ukáže, že to lépe umie.“ Tehdy Apolón vzem húsle,
25 i hude velmi krásně a plesa výborně, takže všickni křiknu
a řkúc: „Krasšie hude i lepěji pleše než královna.“ A když
uzře královna plesy jeho, i upade jí / v srdce i poče jej
30 velmi milovati. A klekši před otcem, i jala se jeho prositi,
aby toho, jehož v náhlosti hlavý prosila, aby toho ráčil jí
za mistra dáti, řkúc: „Tak krásných a kázaných plesov
nikdy jsem nevidala.“ Tehdy královi byla ta řeč velmi milá
i kázal Apolóna připsati k svému dvoru a pokoj zvláštní
35 kázal jemu dáti. Apolón v královnu se uvázal i počal ji
učiti s velikú kázní, takže Apolón v celém roce nezname-
nal, by královna naň mile vezřela, ani ona kdy zuočila,
136b by on kdy mile na ni vzezřel. Zatiem kniežata veliká
snúbichu královnu, že bieše krásná a kázaná, ktož ji po-
jme, tomuť býti cilibským králem. Ale král žádnému

nechce jie dáti, ale chce tomu, aby ona sama sobě muže volila.

Tehdy sta se času jednoho, že přijedešta dvě kniežat se cti a s čeledí velikú a každý z nich královny za se prosieše.

137a 5 V tu dobu král napsa dceři / list a řka: „Dcero milá, dvě velicí kniežata přijeli a každý z nich prosí tě za se. A já sem tobě slíbil, abych tebe nedal nižádnému, jedno tomu, kohož ty sama sobě zvolíš. Ale to vědě, že dievkám, jenž jest stud přirozen, ne brzo která dievka k mužské hlavě die: 10 „Toho chci.“ A protož aby se umensilo tvého studu, napiš mi jméno toho, za niemž chceš býti, a neřkúc z tolik túto dvě kniežat, ješto sem přijeli, ale kolik ze všeho světa, leč buď chudý, leč buď bohatý, neb to vědě, nenie tak bohatý, bychom se jemu nerovnali bohatstvím, ani v světě tak 15 chudého, bychom jeho neobohatěli.“ Uzřevši ten list královna, zapáli se hanbú. Napsati otcovi pravdu, toť hanba, neodpověděti královi, toť hanba, i škoda mlčeti pravdy. Však lepšie hanba malá než hanba a škoda veliká. A vy- 137b něvši dcky své, je se činiti krásné / trzenie na A. Tehdy 20 máte jejie to vidúci, i poče se tomu diviti, proč A piše, ano ijednoho z tú dvě kniežat nebylo jméno, ješto by se od A počínalo. A když A napsala, rozhněvavši se na ni máte, i vece jí: „Dcero zlá i bez studu, proč chceš svůj rod uhaněti, kniežata šlechtaná potupující a chudého tá- 25 pače morského sobě zvolující?“ K tomu jí dcera odpovědě a řkúc: „Matko, ne toběť jest dáno voliti, ale mně. A protož já volím sobě to, ješto mi jest milo, nebo to vědě, že milost neleží na zboží, ale na šlechtnosti.“ Řekši to, i vstala od matere a napsala to, že chce Apolónovi, a řkúc: „Nedáš-li 30 mne tomu, ztratíš dceru.“ A poslala list otci. Když otec ten list přezře, ihned hostem odpovědě. Tehdy odprovidiv hosti, i učini svatbu Apolónovi a své dceři s velikú cti.

A když již Apolón s svú královnú blíz k roku bydlil bieše u veliké / milosti, tehdy jednoho dne pojem jí, i šel se s ní 138a procházeti podlé moře. A zatiem koráb poplynul, na němž bieše tyrské znamenie. A uzřev jej Apolón, vece králové: 35 „Tento koráb z mé země jest. Počekajme, zda nám kto z něho které noviny povie.“ Zatiem jeden z korába poznav

Apolóna, vece jemu: „Zdráv buď, králi Apolóne, vesel se, králi veliký, neb král Antioch s svú dcerú hromem jest zabít a všeckna kniežata tě ciesařem volili, i čekají tebe vesele s Antiochovými klénoty i se vším nábytkem.“ A vyšed z korábu, da jemu kniežetské listy. Tehdy když Apolón 5 tyto noviny tsi svému povědě, test jemu odpovědě: „Pro tu věc jest milá tato novina a pro jednu věc jest mi nemila. Najprv tvá čest jest mi velmi mila, neb jsi mocným ciesařem volen, a také jest mi to milo, že již vědě, že sem velikému králi dal své dietě, ale to / mi nemilo, že mi tebe 10 138b nemieti a tak drahého člověka ztratiti. Avšak můžeš-li svú mysl přemoci, ostaň se mnú a dneš z svého královstva sstupuji.“ K tomu Apolón vece: „Králi milý, z tvé milosti tobě děkuji, ale v své zemi i podlé ostavil sem přátely i nepřátely a neslušalo by, bych se jim nepokázal a každému 15 podlé jeho zaslúženie neodplatil.“ V tu dobu kázal koráb připraviti, a když již koráb pripravichu, všed s svú královnú, vece jí: „Královno žádná, znamenaj dobře prsten tento. Jáť musím do své země a tam v ciesařstvie se uvázati, a tu bez velikých bojův nebude. A protož v tuto válku 20 lepějiť přěji u matere býti nežli jinde. A když bude čas, tehdy po tě ctně pošli. A nevěř nižádnému, jedině tomuto prstenu.“ A když tu řeč královna uslyše, omdlevši, letě na zemi, a po dobré chvíli okřévši, vece: „Ó nevěro nešťastná, 139a ó nemilosti lita, chceš mne ostati, jenž jsem pro tě všeho 25 ostala, útěchy větčie nemám než tě vidúci. Že sem tě zvolila, s tebú chci jeti a s tebú chci vezde býti. Budeš-li kde utěšen, tu se s tebú utěším, a budeš-li kde v neštěstí, to mi lehčé bude trpěti očima vidúci než ušima slyšěci, nebo 30 posli častokrát více přiložie, než se jest stalo.“ Apolón jí odpovědě: „Vědě, královno, že jsi těžka, a ty jsi úsilí nepřivykla a moře se slitovati neumie, protož se za tě bojím.“ K tomu královna vece: „By v tobě viera byla k mé nemoci, měl by ke mně zdaleka přijeti. A již se ten čas přibližuje a ty chceš ote mne. Nestane se tak, a kdež ty budeš, tu já 35 budu s tebú.“ Tehdy Apolón vece: „Když býti jinak nemóz, a ty vezmiž odpuštění, vsediž v koráb.“

V tu dobu královna i Apolón vzešce odpuštění, vsedú

v koráb, / a když od břeha odtrhnú, jedú k Tyru. A když dva měsíce biechu na moři, tehdy královně vuoně mořská a nepokoj mořský zajide i přiblíži se čas ku porodu s bolestmi velikými bezpříemně. Lože se v ní vztrže nahoru, 5 a nádchu nemohúce mieti, i porodi dceru, a porodivši ji, i zcepeně a zuby tak silně stvrdi, že každý mnějieše, by byla umřela. Byl křik a pláč velmi veliký v korábě, ale Apolón najviece, nebo jemu k srdci blížie jdieše. K té túze vztrže se vietr na moři veliký. V tu dobu marinári mniece, 10 by byla královna umřela, počechu prositi krále, aby dal život živým, řkúce: „Králi, nevyvržeš-li umrlce z korába, všickni ztonem, nebo moře své hry nepřestane, doniž z sebe umrlce nevyvrže.“ K tomu Apolón vece s velikým pláčem: „Ee, ponechajte! Nieťt tělo sprostného člověka, ale bylať 140a 15 jest dcera krále velikého.“ / Potom vida Apolón, že jinak býti nemůže, kázal lodičku, ješto vždy v korábiech bývá, vzieti a tělo v drahé rúcho, ješto v korábě mějieše, káza obléci a v lodičku v tu vložiti a pod hlavu podložiti dva tisíce hřiven zlata a list takto psaný: Ty, ktož to milé tělo 20 nalezneš, věz, žeť králova dcera jest, krále velikého, pro jejížto smrt mnoho slz prolito a veliký smutek byl. Máť pod svú hlavú dva tisíce hřiven zlata. Z těch sobě jeden tisíc vezmi a druhý na pohřeb toho těla ztrav. Pakli toho zlata na pohřeb neztrávíš a sobě je schováš, bože, daj mu 25 tak chudému býti, aby nikdy nic neměl. A vloživ ten list, kázal lodičku tvrdě zabiti, a plakav nad tím tělem, i přeplakav, i pustil lodičku u moře.

Tehdy vlny lodičku pojemše, hravše jí, třetí den ji u města jednoho jménem Efaza najde lékař jménem Cerimon, pro- 140b 30 cházeje se / podlé moře. A uzřev lodičku, kázal ji svým panoším přiněsti i otevřiti. A když otevřechu lodičku, přehleda zlato, nalezl list. Přečet jej, povědě: „To beru na mé zdravie, že netoliko jeden tisíc, jakožto list praví, ale oba tisíce chci na její pohřeb mile ztráviti.“ V tu dobu, když 35 mistr, což ku pohřebu bieše třeba, dobýváše, i přide učedlník jeho jménem Silemon, a uslyšav, co se v domu děje, i šel ohledovat těla toho, a uzřev je, vece: „Takého umrlce nikdy jsem nevidal: tvář se neproměnila, barvy neztratila,

oči neupadle, nos se neobostřil, kuože nenie tvrdá. Tato paní jistě jest živa, nemoc jí jest po dětátku.“ A znamenav 5 všechny žily, i vece: „Přietelé této paní, byšte byli mne při sobě měli, toho byšte vy těla u moře neuvrhli.“ Tehdy nabrav trávy i kořeníe, ješto on věděl, / kázal lésu na čtyry 10 kóly pripraviti a tělo na ni vložiti. I učini oheň pod lésú z toho kořeníe, až se tělo dobře shřielo, pak všecko tělo zmazal olejem, potom mastmi drahými. A když znamenal, že přirozenie moc přijímá, učini jí kýchavku. A když kýchla, 15 tehdy to luože, ješto se bieše vzhuoru vztrhlo, dolóv pusti, ana duch přije, a otevřevši oči, jedva mdle promluvě, jakž mdla bieše, a řkúci: „Kto jsi při mně, viz, aby mne se tak dotýkal, nebť jsem králová.“ Přijemši králová lékařstvie, jenž posiluje, byla po malém času velmi krásna a zdráva. 20 Nediv se z vás ijeden řeči této ani mně, by byla křivda, nebo to písmo svědčí, že Židové měli ten obyčej, že svých milých přátel umrlých chovali až do třidceti dní, zašije tělo, mastmi rozličnými zma/zavše, zdali by se duše v těle utajila pro velikú nemoc a mdlobu, jakož se stává často, jakož mistři pravie. 25

Tehdy Silemon uved mistra svého do komňaty, v nížto Lucina bieše, i vece jemu: „Viz to, mistře, ještos hrob kopati kázal!“ Mistr uzřev paní krásnú, vece: „Rád vizi 30 smysl tvooj, vesel sem učením tvým. Nemni, dobrý učedlníku muoj, by byl ztratil trud tvooj, jenž jsi měl, o této paní pracuje, ani mni, by byl tvú ztravu ztrávil. Pánt má veliký nábytek.“ Tehdy mistr rozvázav zlato, jeden tisíc da Silemonovi za jeho usilováníe, ale druhý tisíc schova Lucině. Po malém času zhoji se z té nemoci i byla tak krásná, že se divil každý, ktož ji jedno uzřel. Tehdy ten 35 mistr Cerimon vzal ji sobě za dceru a jinak nic, než jako své dietě mějieše. Tehdy znamenavši Lucina, že mistr myslí o její oddání, povědě jemu: „Otče můj, rač málo slyšeti dcery své. Otcem / tě nazývám, neb jsi mě přijal za dceru, ale však to rač věděti, že jsem já velikého krále žena, jenžto 40 vědě, že pro mě jest u veliké žalosti. A protož chci jeho v čistotě čekati, dokavadž jeho kde jistě nezviev nebo on mne. A tohoť prosím na tobě, by mi toho pomohl.“ Tehdy 45

mistr Cerimon toho jí dopomože, že jí knězem učinichu v božnici té, ješto Veska slovieše. Tehdy v bohyni ten obyčej bieše, že ktož v té bohyni u Vesce slúžil, ten v čistotě bydliti musil. A za kněze panny, paní jmějiechu. A tak tu ta královna Lucina bieše.

5 Když se ta řeč tak dějieše, Apolón ženu tak žalostivě ztratil, slíbil, že devět let nechťel z lodí vyjíti, jedno k své dceři, a v těch dnech, letech ani se mýti, ani brady holiti slíbil. Tehdy kázal se marinářóm táhnúti k Tharsii městu, a připlynuv tam, stavi se u hospodáře svého, jemužto dějiechu Stratul, a / jeho ženě Dionysiades. Tu na jejich viero poručí svú dceru s její dojkú a s zlatem, s klénoty a káza ji přezdiati Tharsia po tom městu Tharsii, v němž ji chovati mějiechu. A vezřev na hospodáře, vece jemu: „Ó příteli milý, věz to, že tobě více přeji a věřím než komu na světě, a protož tobě porúčejí toto dietě, na němž leží má poslednie útěcha. Prosím tebe, drž svú viero nade mnú, zpomínaje na tu milost, kterúž sem tobě i tomuto městu učinil.“ A když slíbi dietě chovati, v tu dobu Apolón všed v koráb, poče po moři v žalosti jezdit.

Zatiem Tharsia vyroste z let dětinských i chodi s jinými pannami do školy i poče se velmi učiti dobře. Potom sta se dne jednoho, když Tharsia ze školy přijide, nalit jejie dojka Ligoria leží u veliké nemoci. Tharsia to uzřevši, poče nad ní velmi plakati. Tehdy Ligoria poče jie tázati, či by dcera byla. K tomu Tharsia, jakž umiče, / vece: „Stratul jest můj otec a Dionysiades má máte.“ K tomu dojka vece: „Otec tvuoj král Apolón Tyrský a máte tvá Lucina, dcera krále cilibského. A ta mějieše tě na moři i uvržena do moře a otec tvój dal tě tuto chovati; pro žalost, ješto má po tvé mateři, kviele blúdí po moři.“ V tu dobu Ligoria snide s světa.

35 Tehdy Tharsia dlúho želevši dojky své, i přijme sobě za obyčej, že jakžkoli ze školy přišla, nikdy prvé nejedla, než až prvé šla nad dojčin hrob, jenž bieše mezi jinými hroby nad mořem, a tu plakavši dojky své, vezřeci na moře, plakáše své mateře, jenž bieše u moře uvržena, a otce, jenž blúdieše po moři. Zatiem sta se dne jednoho, že jdíeše

Dionysiades z božnice a jejie dcera Silemaria před ní v drahém rúše a Tharsia za ní jako jejie dievka. A uzřevše to dvorští lidé, jali sú se mluviti a řkúc: /, „Tato, ješto jde za paní, odkudžkoli jest, šlechtična jest. Ale tato, ješto napřed jde, nenie cti dóstojna.“ Tehdy Dionysiades zamúti se velmi a přišedše domov, udeři sebú o zemi, plačice té hanby, ješto bieše slyšala o své dceři mluviece. I poče ihned mluviti, mysléci, kterak by mohla Tharsii s světa svésti, aby pro ni viac její dcery nikdo nehaněl. To umyslivši, učini tiemto činem. Jmějieše jednoho robotného svého, jehož bieše v své vsi vladařem učinila, toho pozvavši, vece jemu: „Theofile, slyším o tobě mnoho zlého, že mé zbožie kradeš a jed jsi kúpil, jímž mne a mého muže chceš otrávit, aby mú dceru pojma, u mé se zbožie uvázal. Nebude to tak, ale cožs o mně umyslil, to já nad tebé učiním.“ Theofil poče se věrovati i přísahati, že o tom nepomyslil. V tu dobu / ona vece jemu: „Toť řeč jedna jako dvě, aneb ty zabí Tharsí, aneb já tě káži zabiti.“ Uslyšev to Theofil, vece: „Když býti jinak nemož, lépe mi jest živu býti a mně zabitu nebýti, jedno bych věděl, kterak se jest tomu státi.“ Tehdy ona jemu vece: „Mát ten obyčej, že ona prvé, než jie ani pie, vždýt jde mezi hroby plakati své dojky. A ty jie tu dočekaj, svediž ji s světa a budeš prázdnen mé roboty.“ Tehdy Theofil zvěděv čas, kdy jest k hrobu jíti, i šel před ní i poče se mezi hroby tajiti. A když Tharsia pošla, Theofil ji uzřev, lekl se náramně velmi i vece sám k sobě pláčem takto: „Ó roboto, nešťestí veliké, kterak jest hubeně přiroben, jenž jest v ten stav dán! Túha má veliká, že mi pro ten stav zabiti pannu šlechtnú a jest mi nevinnú krev proliti! Ale že se to jinak nemož státi, musí to tak býti.“ To umysliv, vystúpi na ni, a vyňav meč, / popad ji za vrkoč i udeři jí o zemi. Tehdy ona poče tázati, co jí miení učiniti. K tomu on jí odpovědě řka: „Toť tvá šije nynie učije, což já myslím o tobě.“ I zdvíže meč, chce ji udeřiti. Tehdy ona jemu vece: „Milý Theofile, rač mi pověděti, čím sem, sirá a chudá dievka, této smrti zaslúžila proti tvé milosti? Nikdy sem proti tobě nic zlého neučinila a tú službú, již sem měla a mohla, tú sem tobě ráda slúžila. A proč tehdy

143b

5

10

15

144a

20

25

30

144b

35

chceš krev kniežecí a nevinnú, veda to dobre, že kniežecí krev nikdy s pokojem neuloží?“ K tomu Theofil vece: „Ale tvój otec, král Apolón, jest zavinił, že jest dal tvému hospodári mnoho zlata, a proto tě kázala Dionysiades zabiti, aby
5 zlato sobě jměla.“ Tehdy ona jemu vece: „Když býti jinak nemóž, prosím tebe, daj mi, ať popláči a zkviełm mateře mé i také mé dojky.“ Theofil vece: „Plač.“ To vidúci, že
145a což jí / činí, nerad činí, i poče velmi plakati. Ale Theofil neviděl, že morští zloději byli připlynuli k městu i stáli sú
10 v lodí blízko od něho, čekajíce své doby. Ti uzřevše muže, stojiece s nahým mečem nad krásnú pannú, vyskočivše z lodie zloději, křiknu naň. Tehdy Theofil uzřev zloděje, běže k městu i povědě své paní, že jest jí zabil. A zlodějie pojemše pannu, nesu ji do jednoho města, jemuž jméno bieše Mechilaria, mezi jinými kúpěmi posadichu ji na pro-
15 daj.

V tu dobu přišed Stramota, totiž ten, jenž prázdne ženky chováše, da za ni padesát hřiven i uvede ji v svůj duom k jiným ženám. Tehdy Tharsia srozuměvši, kto jí kúpil,
20 poče se velmi mútiti a s pláčem řkúci: „Ó bože, kterak jsi lýt súd dal na hubenú královnu! Ó nešťestie nemilostivé, kterak jsi své lučístě na mě natáhlo, / kterak jsi své kopie lýtě naostrilo! Ó bože, co jsem zhřešila, že jsi na hubenú dievku, na královnu tu biedu přepustil, ano ve mně zlost
25 nebyla ani pýcha, ani krve prolitie nikdy nebylo, jedno v srdci náboženstvie, v uočí slzy, knihy v rukú za obyčej sem měla. Ó bozi, proč jste tuto lýtú spústu na hubenú dievku spustili? Chtěli-li ste, abych byla hubena, proč ste mne v mé mateři neumóřili? Ó Theofile, kterak jsi mi byl lýt,
30 kdy jsi mne nezabil, a kterak by mně byl milostiv, kdyby mne byl stál!“ A uzřevše svého pána, běževši k němu, i pade k jeho nohám s pláčem velikým, prosěci jeho, aby jí ráčil v králuov duom dáti a v ní ráčil královu korunu uctiti, a jenž jest královna velikého krále, ráčil jí mrzkým
35 skutkem a stavem neoprzniti. K tomu ten škaredý Stramota vece jí: „Proč darmo pláčeš? Čili toho nevieš, že jsi tomu v ruce přišla, v němžto / ni studu, ani milosti jest? Jdi a seď, ulič se, toho stříebra chci nabyti, ješto jsem za tě dal,

a nadto ještě více chci mieti.“ Řka to, kázal necnú řeč volati po všem městu, jižto jest hanba psáti, ani to podobné v knihy vstaviti.

A když toho města knieže, jemuž dějiechu Athenagor, přijide v ten duom, pojemši Tharsii za ruku, i vedě jí do
5 komňaty. Tehdy Tharsia, uzřevši se sama v komňatě s kniežetem, padši jemu k nohám, i vece jemu s velikým pláčem: „Ó knieže, krvi přešlechtná, přemoz šlechtností přirozenú smilstvo škaredé a nebudeš hánce krve králové, aby tvé děti ostřiehly zlé přihody, v níž sem já! Jáť jsem dcera
10 krále velikého tyrského, jemuž jméno Apolón bieše, ten chtě kviełiti smrti matky mé, dal mě chovati v Tharsí s velikým zbožím, ale jemuž sem chovati byla dána, ten mě kázal zabiti. A tomu, jemuž mě kázal zabiti, / bylo jemu
146b jméno Theofil, morští mě zloději odjeli a tiem mru a mrúci
15 umřieti nemohu, že jsú mě ti prodali tomuto zlému Stramotovi. A ty, jsi-li šlechtný, pomoz mi mé cti zachovati pro čest všech šlechtných kněžen a všech šlechtných panen.“ A tu řeč mluvieše s velikým pláčem. Tehdy uslyšav tu řeč knieže Athenagor, utěši ji, řka: „Ctná královno, měj
20 toho čest i chválu, že tak v nebezpečném stavu, v němžto jsi, a tak silně miluješ čistotu. A když sem tu dobrú vuoli poznal, jakžť já mohu, chcít pomoci, aby svú čistotu zachovala. Vezmi nynie funt peněz, jako by to tvá mzda
25 byla, již dáš tvému pánu, a zatiem já pomluvím s ním to, což sem umyslil.“ Tharsia čista vyšedši z komňaty, i da funt peněz hubenému pánu svému. A po ní vyšed Athenagor, i poče Tharsiji zakupovati komňatu za měsíc. A když
147a se dlúho trziechu, da jemu sto funtów peněz na ten čin, aby nižádná mužská hlava jic neohlédala u měsíci kromě jeho.
30 A to Stramota slíbi.

Zatiem když se tato řeč u Mochilaří dějieše, král Apolón devět let plaval po moři, ženy své želeje, připlynul do Tharsí města, chtě svú dceru Tharsí utěšiti. Tehdy zvěděv Strakul hospodář Apolónovo přístie, oblekše se v chudé
35 rúcho, i šla oba proti němu. A jakž jeho dojdešta, tak se u veliký pláč udeřišta. I vece jemu Strakul: „Vítaj, králi veliký, k nám, svým sluhám věrným, ale chtěť bych rád

noviny lepšie praviti. Než Tharsí, dcera tvá, na níz naše
všecka útěcha byla, ta umřela. Jakž vidie tvá milost, od
jejie smrti až do dnešního dne pro žalost jsmě lepšího
rúcha na se nevzeli.“ A doslyšav tu všecku řeč Apolón.
5 zařvav žalostivě jako lev, i kázal se v koráb uvésti i učini
147b slib, že opět / za dvě léte chce býti na moři a z korába
nevysésti, jedno až by lepšie noviny uslyšal. A kterýž by
člověk jeho řekl jemu, aby vysedl z korába, tomu bez
milosti utieti nohu kázal. I odtrhne se od břeha s velikým
10 smutkem.

V tu dobu jedné noci přišed vietr, i vrže jimi daleko.
A když bylo zítřa, poznachu se před městem Mechileně.
To Apolón zvědě, vece své čeledi: „Dietky milé, přitrhnete
se k břehu, nebť jest den dnes veliký a slavný, abyšte ně-
15 které utěšení měli jako jiní zbožní.“ A když přitřzachu,
naleznu mnoho korábův a jiných lodí, neb měli obyčej
všickni okolní toho dne, že se do toho města scházeli a ten
den vesele svétili. Tehdy Apolón rozkázal svému strýci, aby
učinil čeledi bohatý kvas a zlatu neodpustil. Ale Apolón
20 u velikém smutku sedě v jednom korábě a každému dal, což
148a kto ráčil, a řka: „Ačť jest váš pán / huben, asa čeled nebuď
hubena.“ I poče čeled kvasiti, ale Apolón u velikém smutku
sedě v jednom korábě.

Tehdy sta se, že Athenagor, toho města knieže, prochá-
25 zicše se, chtě ohlédati lodí hostinné. I jide na břeh, a uzřev
koráb větší i krašší jiných, jide k němu i je se tázati, či by
byl to koráb. Oni jemu odpověděchu, že jest Apolónův,
šlechtného člověka, ale velmi smutného. I poče jeho pro-
siti, aby ráčil k němu vystúpiti. Tehdy on uzřev lidi mořské,
30 poče s nimi vesel býti a vždy se tázal na jich pána. Povědě-
chu jemu, že pro žalost leží ve dne v korábě a pláče. Tehdy
on vece k nim: „Vezmi někto dva z vás zlatá, jdi k němu
a pros jeho milosti, ať ráčí ke mně vyjíti.“ Tehdy ten,
35 jehož sláše, vece: „Knieže šlechtné, tieži tvé milosti,
148b mohu-li v tvé zemi kúpiti nohu za dva zlatá tak dobrú,
jako tuto mám, tehdy rád puojdu. / Pakli nemohu, prosím
tvé milosti, aby mě toho zbavil poselstvie, neb nám to právo
ustavil, ktož jemu die, aby šel nahoru, tomu utieti nohu

chce.“ K tomu on vece: „Vám to právo ustavil, ale ne
mně.“ Jide sám dolův, a před ním stoje, vece: „Zdráv
buď, hosti šlechtný, a svrchní buoh učíň tě skóro vesela.“
Apolón jemu vece: „Zdráv buď i ty, ctný člověče, a ten,
5 jenž vším vládne, tvú čest rozplod.“ I uzře Athenagor, že
Apolón jest počestný člověk a múdry, ale v žalosti veliké
sedí, vece jemu: „Neměj mi za zlé, ctný muži, že se málo
směji pochlubiti před tebu. Kniežeť jsem této země i vídalť
sem a slychal mnoho příhod zlych a mezi nimi mnoho
10 dobrých, ale želejíc příhod, přišli jsú mnozí k velikému
štěstí. A já na tobě vidím, že jsi člověk múdry i vídáš sám
toho dosti. A protož nynie vidíš-li sám svú biedu, vezři také
na budúcie / veselé, v němž skóro budeš.“ K tomu Apolón
149a odpovědě: „Děkuji tvé milosti, ctné knieže šlechtné,
z velikého utěšení. Ale to ty sám dobře vieš, že čím smut-
15 nému člověku kto jeho biedu zpomíná, tiem jemu větčí
bolest obnovuje. A protož prosím tvé milosti, aby ráčil jíti
ote mne a mne netěšiti, nebť nechci utěšení pro novotný
smutek můj mieti.“ Uslyšav to Athenagor, vzem odpustění
i jide od něho s smutkem velikým, neb želěše velmi takého
20 člověka. Poče mysliti, co by bylo tomu učiniti, a domysliv
se, poslal po Tharsí. A když k němu přijide, vece jí Athe-
nagor: „Jest jeden múdry a šlechtný člověk v jednom
korábě v žalosti u veliké, pro niž se chce sám zahubiti.
25 Prosím tebe, vyprav jej svú múdrostí z korába, a učiním
tě Stramoty prázdna druhý měsíc.“ Tehdy Tharsia po-
klonivši se jemu, i šla jest doluov k korábu, a přišedši
k němu, vece jemu / stydlivými usty a strašlivými: „Zdráv
149b buď, králi šlechtný, tvojoj smutek buď dalek od tebe.
Zdáš mi se člověk počestný a múdry. Odvrziž žalost již
30 od sebe, nebo to mistři pravie a tomu za pravdu chtějí, že
v srdce múdrého člověka neupadne nic smutného, neb
múdrí příhody znají, a proto mysl ustavičnú mají.“ Apolón
jí odpovie: „Vidím tě stydlivú dievku a šlechtnú. A kterak
35 jsi kolivěk múdra podlé svých let, budu-liť s tebu mluviti,
mé ty řeči nesrozumieš. A protož vezmúci dvě stě zlatých
ote mne, beř se přeč.“ Tharsia zastyděvši se, vzemši pe-
nieze, puojde nahoru.

V tu dobu Athenagor uznamenav, že jde Tharsia, šed
proti ní, jí vece: „Tak jsi toho muže nevyvedla?“ K tomu
Tharsia vece: „Dal mi tyto penieze i kázal mi jest předse
jíti.“ Athenagor jí vece: „Neb zlato velmi miluješ, ale /
150a 5 toho nemiluješ, že tě chci Stramoty za měsíc zprostiti.“
Tharsia to uslyševši s velikým studem, i upusti zlato na ze-
mi, vece jemu: „Neniet toho, pane mój, ale sľib tvojoj
velmi jest mi vděk.“ K tomu on jí vece: „Učiníš-li to, že
ten člověk vynde z lodí, sľibujit tě zprostiti od toho Stra-
10 moty.“

Tehdy Tharsia opět přišedši před Apolóna, i vece jemu:
„Vrátila sem se před tě, králi šlechetný, nesúc před tvú mi-
lost zlato a múdrot, aby jedno z toho učinil: nebo zlato
zase vezmi, neb sľyš jedny múdrosti ode mne, jimiž by mě
15 tvá múdrot přiučila.“ Tehdy Apolón odpovédě: „Ó chytrá
ľiško, viem, k čemu mě chceš pripraviti, k tomu, abych
mluvil s tebu. Protož své zlato schovaj sobě a mluv, co
mysľíš.“ Tehdy Tharsia vece:

20 „Duom jeden vědě,
uhodneš-li, pověděť,
jenž ten duom hlučí
150b a hospodář jeho / mlčí.
I přijede muž bez koně,
nesa siet na luoně,
25 jenž hospodáře přeč vleče
a duom dierú přeč uteče.“

K té řeči Apolón vece: „Duom, jenž ty vieš, jest řeka, ten
vždy hlučí, ale jeho hospodář mlčí, totiž ryba. I přijede
muž bez koně, totiž rybář na lodí, nesa siet na luoně, i jme
30 hospodáře, totiž rybu, a duom, totiž již řeka, dierú sieti
uteče.“ Tharsia opět vece:

35 „Zrostu jsem vysokého
a jsem dcera lesa krásného.
Nevidomé sluhy mám,
vodie mě, a já jich neznám,

běží cestmi mnohými,
neostavie sledu ijednoho.“

Apolón vece: „Dcera lesu krásného a vzrostu vysokého jest
strom, z něhož lodí učiněna. Ta nevidomé sluhy má, neb
5 ji vietr pudí, jehož nižádný nevidí. Ta běží mnoho cestmi,
avšak sledu neostaví.“ Opět jemu Tharsia vece:

„V horkých stolicích sediech,
avšak strachu nic nemiech,
jednu věc v rukú držíech,
pro niž / se méně stydiech.
Duom holý bieše,
10 151a hospodář s hostmi náh sedieše.“

Apolón jí odpovédě: „Seděla jsi v horkých stolicích beze
všeho strachu, nebo na lavicích. A ten duom bieše huol,
že v něm nic nebieše, i sedieše v tom domu hospodář náh 15
s hostmi, totiž v lázni, a drže jednu věc v rukú, totiž věnřk,
proňž se méně stydieše.“ I vece jí Apolón: „Tři jsem pohád-
ky uhodl. Jdiž ve zdraví ote mne.“ Tharsia jemu odpovédě:
„Vizi, že chceš zlata ote mne. Toť dám a puojdu od tebe.“
20 Apolón jí odpovédě: „Múďře mluviš, ale s studem, a tvojoj
stud praví tě dievkú. I divím se tobě, proč studu nedržíš
a se mnú se mluviti nestydiš.“ Ona vece: „Potřeba mne
k tomu pudí, že jsem prodána Stramotovi, a vyvedu-li tě
z lodí, Athenagor sľibil mne od něho vyprostiti.“ Apolón
jí vece: „Mnú nebudeš vyproštěna, nebo pro řeč lehké 25
dievky svého sľibu nezruším.“ Tharsia / odpovédě: „Vědě,
151b že lidé šlechetni milostivi jsú, a proto tvá milost nerozpačí
se, a nechceš-li svého zlata vzěti, odpověz mi:

Jsú čtyři sestřice,
jimž netřeba přeslice,
u sebe blízko stojie,
žádného se nebojje,
nebo kdyžto kam běžiechu,
30 nikdy sobě nic nevecechu.

*Jedno kedyž jich nezľičiechu,
tehdy vysoce vzkřičiechu.“*

5 Apolón jí odpovědě: „S dietkami hrající ty tomu jsi se naučila a to jsi nyní zpomanula. Čtyři sestřice jsou kolečka a těm přeslic netřeba. Ty zároveň běžiece, k sobě nic nevecechu. A když jich kolomastí nezmaže, tehdy velmi křičí. Tharsia vece: „Tomu milo pohádky dávati, ktož je dobře umie hádati.

10 *Které jest to stvoření,
v němž váhy za čtvrtci není,
nebt jest vždy churavá
a má střeva děravá,
žeť ona nikdy nejie
a ráda vajce pie,
15 u bříše vajce čistí,
tiem jí panna často jistí.“*

152a Apolón / jí odpovědě a řka: „Pro tuto jsi múdrost do Říma nechodila. To stvoření, v němžto váhy za čtvrtci není, jest hůba ta, ještě slóve okatice. Ta jest churava, jakž vidíš,
20 nikdy nejie, ale střevy vajce pie, totiž dutinami, a v sobě vajce čistí. A to jí učí panna, když těmi vajci šlojieť péře.“ Tharsia opět vece:

25 *„Jest jeden okrúhlík,
jenž však není pacholík,
divného jest obyčeje,
žeť nemá obličej,
a ktož naň snažně pohledí,
ten u něho obličej vidí.“*

30 K tomu Apolón odpovědě: „Okrúhlík pěkný jest zrcadlo, k tomu nemá živého obličej. Ale ty se často v ně vzhledáš i viděla jsi v něm obličej, ale svůj. Protož posluchaj mne, dievko ctná, ctil sem tě do tohoto času, cti nyní sama se a jdi přeč ote mne.“ K tomu Tharsia vece: „Králi šlech-

ný, nechceš-li pro se, ale učin to pro mů bieu. Vyjdi z korába, neb pro tvé vyjitie z korába robotné královně jest prostu býti.“ To řekši, přistúpi / k němu blíže, jako objéti jej chtieci. Z toho se on rozhněval i postrčí ji na puodu. V tu dobu ona krev z nosa uzřevši, i omdle. A okřiev, i jala se na svú bieu plakati a řkúc takto: „Ó nešťestie hubené, kterak se mne tvrdě držíš! Jměvši mne Lucina, matka má, ihned u moře uvržena. Otec můj, král Apolón Tyrský, ostaviv mě v Tarsí v městě u Strakule, muže zlého, blúdě po moři, utonul. Tu má poslednie útěcha, Ligoría, má dojka, s světa sešla. Tu mě Dionysiades kázala zabiti, až sem zde Stramotě prodána na svrchované mé bieu veliké.“ Tehdy Apolón, nemoha se déle zdržeti, chopiv se jí šíje, i zvolá jako lev velikým hlasem, řka: „Podte, přítelé, veselte se se mnú, nebo dceru, jižto jsem byl ztratil, tu sem nalezl.“ Zatiem Athenagor sběže dolov i čeled jeho pro to veliké veselé. Potom Athenagor vede krále do lánzy, rúchem drahým brzo . . . . .

Atenagor vede krále do lánzy, a rúchem jemu novým brzo
20 (326a) dospěchu, a bradu sholi dolov.

Toho dne Atenagor poda se svú zemí jemu jako ciesaři mocnému a prošie zase ot něho Tarsie. A on pro tu milost, ještě k ní měl, da jí jemu, ale dřieve vze Stramotu, zlého člověka. Pak po svatbě, pojem zeti se vším vojskem jeho a se dceřicí, i jede do Tyra. Na cestě stavi se v Tarsí, tu sedě na súdě. Pozvav Teofila a zvěděv, kako byl Strakul a Dionysia umyslili o jeho dceři, i káza je vyžeci.

Ottud přírinuchu se k Efeří. Tu vysed z korába, nejprvé jide do chrámu. Měštěné vidúce, že ciesař chce prvé jiti do chrámu, prosichu Luciny, již za kněze mějiechu, aby přijala od ciesaře ofěru. Vnide ciesař v chrám, veda dceru za ruku. Inhed Lucina pozna Apolóna, ale pomysli, by to byla jeho žena, jenž jí za ruku vedieše. I vece takto sama k sobě: „Jest-li jemu žena, nezjevím se jemu nikakěž.“ Apolón své dceři ofěrova zlatú korunu, okrášlenú drahým

- kamením, žej dceru nalezl. / Dci ofěrova korunu zlatú, že otce nalezla. Apolón poče to před ní mluviti: „Buohuom i bohyniem děkuji, že ste mě utěšili. Jakž sem mladým králem počal býti, inhed sem v smutky vstúpil. Prosiv
- 5 Antiochovy dceře, jeho súdem křivým běch šíji ztratil. Chtě utéci šíje, tápach na moři. Jedna dievka, slavná královna a všie chvály dóstojná, slitovavši se nade mnú, přivinu mě k sobě, ale po mém neščestí, že ji ztratich u moři, pro niž vesel viac nebudu ni jie viac kteréú náměstkem
- 10 učiním,“ a to mluvivše s pláčem. A když to vece, Lucina nemože déle slzí držeti, ale s pláčem vece králi Apolónovi: „Ját sem Lucina, dci krále Alistratova, již si s pláčem pustil do moře.“ Uslyšav tu řeč Apolón, letě na zemi. Okřiev, i poče tázati, ve sně-li by takú řeč slyšal, čili na
- 15 jevě. Tehdy Lucina, přistúpivši k němu, mile vece jemu: „Ve sně své oba byla do této doby, ty beze mne a já bez tebe. Ale již své procítla, když své se nalezla.“ Tak pak jidesta v hospodu. Tiem poznáním by město velmi veselo, biechu hody po všem městě.
- 20 Odtud s velikú radostí přijechu do Tyra. Všecko město tyrské vstřěči jeho, dievky o sobě, paní o sobě, i bieše to přijetie tak divné. A zvěděvše antiochovští měštěné přištie Apolónovo, jenž nechtěli nižádnému města otevřieti, psáchu všem kniežatóm, jenž pod říší slúžiechu, přištie
- 25 Apolónovo. Tehdy všechna kniežata pojidechu do Tyra. Tehdy jeho inhed do města Antiochie pustichu a beze všeho boje ciesařem jeho učinichu a klejnoty Antiochovy jemu dachu. Apolón káza pozvati Elamika, jenž jeho ot Antiocha vystřehl, i da jemu veliké zbožie, a rybáře, tomu
- 30 také dobře zaplati, ješto jeho na moři v lodici vzal.
- Ciesař řecký mějieše syna, jemuž by jmě Alistrates, jemuž byl ostavil své královstvie. Ostarav se v dobré starosti, s světa snide. Tak se skonak Apolón, jehož jest byla žalost mnohá. Dokonává se Apolónova kronika etc.

Jiříkovo vidění

*Tuto se počíná o Jiřkovi pěkná kronika,
ješto v uočistci byl, a jiné divné věci,
ješto tam viděl, i také v pekle. |*

196b

Jiřík, urozený šlechtic, byl syn mocného pána z Uher, Krysafana tak řečeného. Byl jest rytier věku mladého i šilného a jměl sobě čtrmezciatma let neb málo více. Ten Jiřík v apulské zemi od krále uherského nad jedním městem, jménem Troja, vládl, i nad jinými mnohými věcmi vládl a v úřad byl posazen, a byl velmě ukruten proti nepřátelóm královým i protivem, v kterémžto protivenství bez čísla škod učinil skrze lidské krve prolitie. Přinajmenšiem puol čtvrtá sta lidu zahubil neprávě proti svému svědomí. 5 10

Jeden čas Jiřík na svém loži leže a bděl, i byl navštíeven Duchem svatým, rozpomenuv se na své hříechy, že jich jest tak množstvie. Úlekl se, vida, že jeho hříchové jsú mrzcí před obličejem krále nebeského, k milosti boží se utekl a slibuje takových věcí se nikdy nedopúšťeti. A proto z pravého skrúšenie nazajtrší vstav, s jedním pacholkem bez vedomie přátelského na rozhřešenie svých hříechóv šel do Říma a zpovídál se a pokánie za své hříchy přijal podlé obyčeje římského. Potom znamenav Jiřík malé pokánie za své hříchy, umyslil k svatému Jakubu jíti a v těch krajinách v pokání a utrpení života svého přebývati, dokudž by skrze milosrdenstvie božie nebyl ujistěn svých hříechóv jmieti odpuštění. 15 20 25

A když již k svatému Jakubu přišel, vzdav bohu chválu a pokloniv se svatému Jakubu, otázal kněží a žákuov, bylo-li by které miesto v těch krajinách tajemné a nábožné ku pokání. Oni jemu odpověděli tak a řkúce: „Jest miesto podobné odsud za dva dni jíti vzdálí a odlúčeně ode všeho sboru lidského, klášter svaté Mařie mezi horami.“ Uslyšel to Jiřík, byl tím velmě vesel. A když přišel na to miesto, ostal tu za pět měsícuov. 30

A když pověděli jemu, pravíce / veliké divy o očistci svatého Patricie, a když s velikým veselím do Imbernie přišel, i šel do kláštera svatého Patricie, i vzdal chválu 35 197b

svatému Patricí, za to proše, by mohl do očistce přijti, i prosil převora bratra Pavla toho kláštera, aby jemu odpustil navštívit očistec svatého Patricie.

5 Tehdy Jiřík radostně přišel opět k svatému Patricí do toho kláštera s listy, převor s uobcí pro milost boží i pro příkázanie svých pánov biskupuov dali plné povolenie k těm listóm Jiříkovi, vidúc jeho veliké náboženstvie, aby do očistce svatého Patricie všel.

10 Ale tento obyčej tu jest, ktožkoli do očistce chce vjti, najprvé má ujednaného zpovědníka jmieti, ješto jmá papežovu moc, zpovídaje se vždy, pak pokánie činiti v kostele svatého Patricie. Potom rozhrěšenie vezmúc a pokánie splnić, musí se postiti za patnádcte dní v chlebě a vodě pod jistú měřú jedenie. Pak dokonajíc ten puost, má býti na 15 nosidla položen a přikryt černým přikrovem a má býti postaven prostřed kostela a mají jemu zpievati vigilj, pak po mši kněz sám třetí, totižto s jáhnem a s subdiakonem, u mešné rúcho jsúc připraveni, mají jemu pruovod dáti k hrobu jakožto jinému umrlci, totižto pokropiti, kaditi 20 a zvoniti, jakožto na mrtvé tělo sluší.

A když se to všecko stane, pak převor s kanovníky vedli jsú Jiříka na ostrov, na němžto jest malá kaplička, a v té kapličce jest vchod jako do pivničné šje, a na těch dveřech 25 našli tři kameny. A ti jsú třidceti let na nich leželi, jímž žádný nehýbal, a ti jsú byli velmě velicí. I mluvili tak, by to kamenie odtud odložili. Tehdy Jiřík, sluha boží, požehnav se svatým křížem, to kamenie beze všie těžkosti odložil. Všichni boha pochválili, tomu se divíce. Tehdy Pavel převor vzal ten klíč, ješto jej sám měl, odemkl ty 30 dveři, a otevřev, i přivedl Jiříka, / an byl oblečen ve tři sukně bílý bez pasu a bez kuklice. Také krále jednoho Mathamatan prosbú i jiných dobrých lidí, ktož tu byli, obdržel, že jemu kříž svatého Patricie na levú ruku jedním páscem dosti mocným přivázali.

35 Tehdy Jiřík, jsa potvrzen v milosti boží, sstúpil dolov do té jeskyně a učinil před sebu znamenie svatého kříže a řkúc: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ V tu dobu převor zavřel dveři i zamkl

To se stalo v hodinu šestú, i šel převor s kněžími i s králem a s jinými do kláštera.

A Jiřík sstúpiv v hlubokost země po vzchodu točitém, jako na věžiech bývá. Ale ta jáma jest velmě hluboká, dvú 5 mlí, i šel jest za mlí dobře u veliké temnosti, ničehož nevida, než pod nohama, sstupuje, silné kamenie čil jest. Když zajisté byl jest tak daleko šel doluov, obrátiv se v náboženství, i vece k synu božiemu: „Nebeský pane Jezukriste, rač mi hříšnému dáti některé světlo, abych já mohl 10 svůj chod opatríti.“ V tom byl ihned uslyšen, uzřel světlo malé, jako volové oko velký. Tím byl velmě posilněn. Snažně konal své stúpenie, a čím dále doluov šel, tím to světlo více se zdálo, až k posledniemu stupni přišel. Tu našel dveře malé, skrze něžto z svých stupňov vyjde.

První Jiříkovo vidění

15 Když Jiřík z těch dveří vyšel, tu stúpil na jedno krásné pole, ale to ijednoho dřívie na sobě nejmělo, na němžto neuzřel nic jiného, jedno zemi a cestu, po nížto on mušel jti. Jda tú cestú, i přišel k jedné kaple k velmě bílé. A byl velmě vesel, mníc některého nábožného muže v ní přebývající. A když izádného v té kaple neuzřel, ihned mezi 20 prvniemi dveřmi nábožně křížem padl, modle se bohu a řka: „Pane Jezukriste, prosím tvé milosti veliké, rač mi hříšnému pomoc i radu svú dáti, co bych jměl činiti vedlé tvé vuole.“ 25

A když dokonal tu modlitvu, i zjevili se jemu tři muže a velmě k sobě / podobní v tváři, a ti jměli na sobě rúcho 198b bílý jako snieh. Tomu se Jiřík velmě divil, neb když jest tři viděl, mněl, by jedno jednoho viděl pro jich veliké a svrchované podobenstvie. I myslil o těch mužích, byli-li 30 by jistě tři nebo jeden, toho právě rozeznati nemohl. Z nichžto jeden přistúpiv k němu, i vece: „Co hledáš?“ Jiřík jemu odpověděl: „Milosti pána našeho Jezukrista i všie svaté Trojice a svaté Maří se všemi svatými.“ I odpověděl jemu ten jistý muž dosti hněvivě a řka: „Nemůžeš 35

té jmiati, neb netoliko najmenšie muky môžeš trpėti.“ K tomu Jiřík vece pokorně a řka: „Všech já věcí netbám, nebo ufám skrže moc umučenie pána našeho Jezukrista, že se nade mnú smiluje.“

5 Uslyšev to ten stařec, vida jeho náboženstvie, ujav jeho za ruku, i vedl jeho v tu jistú kaplu i požehnal jeho znamením svatého kříže, jemu tak pravě v pravé ucho všecky věci, kteréž jemu na té púšti byly příští, dobré i zlé, jakožto viděnie, přelštěnie, totižto z pravé viery svedenie dábelská, a řka: „Když se tobě dáběl v kteréžkoli osobě zjeví, učiníš před sebu znamenie svatého kříže a tato slova řkúc: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ Ihned dáblové moci zhynú. Potom když k mostu železnému a pekelnímu přijdeš, ješto se vždy třese, tuť se anděl zjeví. 15 Zaklníš jej a řka: „Zaklínám tě mocí živého Syna a mocí umučeného Jezukrista, aby mi pověděl, jsi-li ty z ráje, nebo z pekla!“ A když jeho tak zaklneš, nebudeť tobě moci nejistého povědět. A tu podlé toho mostu máš na modlitbách býti, dokudž se anděl nezjeví. A ten anděl muky pekelného očistce a také radosti rajské právě tobě ukáže.“ 20 Tehdy Jiříkovi zdálo se, když ten muž starý a poctivý mluvil, mněl jest, by nebeským pokrmem byl krměn. Potom ti tři mužie počeli velmi sladce zpievati o umučení našeho pána Jezukrista dlúhú chvíli. A když to dokonali zpievanie 25 ti tři mužie, i dali Jiříkovi požehnánie a tu zmisali a on tu sám ostal. /

199a

Druhé Jiříkovo viděnie

30 Když vyšel z té jisté kaply opět na jiné pole, na němž viděl jest více nežli tři tisíce dáblov v osobách rozličných zvířat, jako lvov, nedvěduov, přes hlavu se mecíce, a z jich úst oheň veliký a smrad hrozný vycházel. I stáli ti dáblové s obú stranú cesty, obrátivše se očima na cestu, po nížto Jiřík měl jíti, a k tomu oheň veliký z úst svých vypúštěli. Avšak Jiřík po té cestě mušel jíti.

35 Tehdy z těch dáblovov jeden hrozný, vida Jiříka k němu

jdúce, vece k němu: „Co ty zde hledáš?“ Jemuž Jiřík odpověděl: „Milosti pána našeho Jezukrista.“ Odpověděl dáběl: „Kristus najhorší hříšník byl, a ten pro své zaslúžení od židuov a od Piláta umučen jest, a on jest z mrtvých nevstal, ale v pekle jest se všemi svými. Protož neroď veň 5 věřiti, ale poslúchaj mé rady a slib následovati nás ve všem poslušenství. A slibujeme tobě dvojí věc: prvé, s velikým zbožím, zlatem a stříbrem dovedeme tě do tvé vlasti neb kam ty chceš, druhé, po tvé smrti uvedeme tě v naše královstvie, v němžto ty mocen budeš jako i my.“ 10

Uslyšev Jiřík lsti i lež toho dábla, vece: „Zajisté zjevno est, že ta slova, ještos ty řekl, jsú proti viere našeho pána Jezukrista, a ty mne přelstíti hledáš. Vědě zajisté i silně tomu věřím, že pán náš Ježíš jest syn Boha živého, ješto pro nás s nebe stúpil a počal se jest Duchem svatým, narodil se z Marije, panny čisté, trpěl pod Ponským Pilátem, ukřižován umřel i pohřben, třetí den vstal z mrtvých, již neumře a smrt více nad ním panovati nebude, ale živ jest i kraluje v nebesiech, sedí na pravici u boha, otce všemohúciého.“ A když Jiřík dokonal ta slova, tehdy dáběl 20 silný popadl jeho i vrže jím prostřed toho ohně, aby tu uhořel. A když již v oheň byl uvržen, pro velikú bolest vešken smysl byl ztratil. I byl by tu dlúho hořel, by boží milosti nebylo, že jej k smyslu navrátil. I zpomenul na svá slova i vece: / „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď 25 milostiv mně hříšnému!“ A když to vece, ihned se zdráv a bez poškrvny rúcha i vlasuov z ohně zproštěn viděl. Tehdy dáblové, silnú vieru jeho vidúc, hrozně zvolali, takže vešken svět by byl zamúcen, by to uslyšel.

Třetí Jiříkovo viděnie

30

Opět Jiřík dále jda, přišel na jedno miesto dost prostrané, na němžto uzřel dva tisíce lidu jízdného a oděných rytieřuov i velikých pánov proti sobě jedúce, i také ty, kteréž jest na tomto světě znal. I dali jemu všichni vítanie a otázali jeho: „Co hledáš?“ Jiřík jim odpověděl: „Milosti našeho 35

pána Jezukrista.“ Odpověděli jemu: „Jezus Kristus umřel jest jako hříšný člověk, a také pohřiechu svých mnoho jest v peklo strčil, a nemož sobě již ani jim z muk pomoci. A proto které jsi nás na onom světě znal s přátely, dávámeť tobě na vědomie, žeť před naší smrtí ujištění sme, že ten Jezus Kristus byl nepravý člověk a veliký hříšník. A proto před smrtí sstúpili sme z jeho viery a po naší smrti přišli sme na tento svět a sme učiněni nesmrtdelní, i činíme rytieřská diela, v klání a v jiných rozkošiech vždy se radující. A protože sme tě na onom světě znali muže urozeného velmě, protož ty opušč ten blud, kterýž máš o Kristu a o jeho vieře, a ostaň s námi a učiníme tě králem naším, a tak vždy budeš s námi u veselí věčně.“

A když to Jiřík uslyšel, s velikým náboženstvím vece: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ A v tu dobu ihned ďáblové v osobách jezdcových propadli se a on jich více i neuzřel.

Čtvrté Jiříkovo vidění

Opět Jiřík šel po té cestě dále, jsa potvrzen u milosti boží. A když málo dále šel, uzřel město jedno velmě veliké a z toho města uzřel paní převelmi krásnú, jenž on nikdy krašší neviděl, a dvě stě panen po ní jdúce proti sobě. A když k němu blízko ta paní přišla, uzřel u ní Jiřík jednu nohu volovou a druhú konskú. / A ty nohy bylo viděti až přes koleně.

A ta paní pozdravila Jiříka řkúci: „Vítaj, milý Jiříku, do naší země i do našeho města, ješto před sebu vidíš. Prosím tebe, příteli milý, pověz mi, co hledáš nebo poč sem šel?“ Jiřík odpověděl: „Milosti pána našeho Jezukrista hledám.“ K němuž ta paní odpověděla: „Opušč to bláznovstvie a uvěř jistě mně, že ten Kristus, v kteréhož věříš, jest na věky zatracen v pekle a nemož sám sobě spomoci ani komu jinému. Protož zapří toho Jezukrista a se mnú v manželstvo vstup, nebo sem se dvěma sty pannami pro tě přišla, chtěice se tobě v pravé manželstvo

dáti, neb sem ostala v sirobě po otci a po mateři. A sem panna nepoškrvněná, i umyslila sem tobě tuto čest udělati a pojíti tě sobě za pravého manžela, nebo ty jsi muž urozený a hrdinný, jakož sem o tobě dávno slýchala.“

Uslyšev Jiřík ta slova lstivá, svědčil jest před ní vieru Jezukrista, a když to jemu nepomohlo, utekl se k prvním slovóm a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ Tehdy ihned ďábel zhynul s hrozným zvukem v osobě té panny a dým přesmrdutý po sobě ostavil.

Páté Jiříkovo vidění

Potom Jiřík šel do toho města, i uzřel v něm množstvie mužov a žen, kupcuov a kupiček, prodávájice kupečstvie a všeliké drahé věci. A ti kupci byli velmě zpuosobilí a kupičky velmě pěkný. Ti se všickni Jiříkovi divili a volali naň a řkúce: „Jiříku, známe tě muže urozeného, a vidíme tě v mrzkém rúše, ne tak, jako na tě sluší, oblečena, bosa i bez kuklice. Protož kup sobě u nás potřebu, co se tobě líbí, neb ufáme tobě, že nám zaplatíš, jakž rok smluvíme, neb víme, že nynie peněz nemáš. A proto kup u nás, co chceš, a učiň sobě nové rúcho, a zatím z té cesty odpočineš. Neb víme zajisté, že jsou tebe šerední ďábli pokúšeli a veliké protivensstvie činili. Protož jez a pí s námi.“

A ti ďáblové byli by Jiříka rádi přelstili a za živa v peklo trhli. A Jiřík netbal na ta slova, šel upřímo / skrze město. Ani na pravú, ani na levú stranu se ohlédal, i vece: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ A když z města vyšel, ihned to město s velikým křikem do pekla se propadlo.

Šesté Jiříkovo vidění

Potom šel Jiřík do jednoho miesta, v němžto jest viděl veliký oheň a v tom ohni ďábly v škaredých osobách. Bez

čísla duší svázali ohnivými řetězy a v oheň metali. A to bylo na té cestě, kterouž měl Jiřík jíti. Uzřel Jiřík také mnoho dáblův v osobách hadových, majíc otevřená usta a zuby ostré ohnivé, jakožto tři neb čtyři pohltiti chtíc.

5 I stáli ti hadové proti Jiříkovi, usta otevřevše. A on nemohl jinudy jíti než přes ty hady, na jich hlavy stúpaje.

Uzřev to Jiřík, padl křížem na zemi nábožně velmi a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ A když ta slova řekl, zdálo se jemu, že jsou ti hadi zemřeli. A tak Jiřík bez úrazu to přešel, chvále boha.

Sedmé Jiříkovo vidění

Opět Jiřík jda dále, na jednom poli potkal se s bratry svatého Dominika, totižto s predikátory toho zákona, a také svatého Františka, totižto bosákuov šerých, pěti sty u počet, proti sobě z uobú stranú cesty jdúce. Z jedné strany jedni a z druhé strany druzí šli, a vždy dva a dva spolu. A Jiřík u prostředce mezi nimi šel. A když ti obojí mniši k Jiříkovi přišli, všichni jedním hlasem pozdravili jeho a řkúce: „Pane Jiříku, vítaj a poslúchaj naší rady. Zajisté toběť jest potřebno viery tvú proměnití, neb cele vieme, že jsi ty křesťan, a my sme také někdy křesťané byli a zákonníci i mistři v učení velicí. A tu sme viery tvého Jezukrista dlúho kázali a potom sme od té falešné viery před smrtí odstúpili i toho Krista, ješto jest zatracen a do pekla jest uvržen, odstúpili. Ani on ješt z mrtvých vstal, ani také sobě ani jiným pomoci móže. Protož opušč tu falešnú viery toho Krista a následuj nás a budeš náš pán a náš zpravce, a také budeš účasten našeho veselé, / bydlíc s námi. Ty zajisté máš nám věřiti pro dvojí věc: Najprvé pro naše umění. My zajisté mistři sme v svatém Písmě i ve všem umění naučení, ale ty jsi púhý laik, nic neuměje. Druhé proto, že sme zákonníci k boží službě ustavení, protož bychme nikdy proti pravdě ani proti bohu nesměli mluviti. Protož ty této řeči i tomuto kázání máš věřiti.“

35 Jiřík, uslyšev jich řeči, tak že jej chtí s viery křesťanské

svěsti, málo se lekl, avšak viery nepochybil. I vece: „Divím se vám, že tak neprávě proti našemu pánu Jezukristu mluvíte i proti viere křesťanské a mne s nie svěsti chcete. To zajisté vězte, že nevěřím, byšte vy byli zákonníci, ale jste falešníci a kacieři. A netoliko věřím, byšte vy byli lidé, 5 ale v uosobách lidských jste dáblové a chcete mne s pravé viery svěsti.“ Dokonav tu řeč, navrátil se k svým slovóm zase a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“

A ti dáblové ihned s velikým křikem i s velikým smradem 10 zmisali a on tu sám ostal.

Osmé Jiříkovo vidění

Tu opět Jiřík dále pojide. Uzřel jeden krásný zástup kněží, totižto kanovníkóv, a byli všickni v komžiech, proti němu jdúce, a ti nábožně vysokými hlasy zdáli se boha 15 chválití. A na konci toho zástupa jeden poctivý muž u biskupském rúše, jako by biskup byl, drže kříž zlatý v ruce jako prst zvieci. Když přišel ten biskup k Jiříkovi i kněží, velmě mile jeho pozdravili, řkúce: „Ty, Jiříku, do naší země a do našeho biskupstvie vítaj! Slyšel sem, že jsi muž velmě nábožný, dobrý a múdrý i urozený, ale neučený, a k tomu viery pravé nejmaje, neb jakžkolivěk Kristus byl jest dobrý člověk a veliký prorok, však nenie podobná věc, by on bohem i člověkem byl. Protož opušč své bláznovstvie a zapři toho Krista i viery jeho a věř radě 20 mé a budeš veliký pán, zpravuje mé všecko biskupstvie.“

K němužto Jiřík vece: „Věřím silně, že pán náš Jezus Kristus pravý buoh jest a pravý člověk, ješto se jest počal Duchem svatým, / trpěl pod Ponským Pilátem, ukřížován 30 2016 umřel i pohřben, vstúpil na nebesa, sedí na pravici u boha otce živého i kraluje na věky.“

Tehdy ten dábel, ješto se byl biskupem učinil, ohnivým křížem o druhú ruku jeho udeřil a řka: „Věř mi, což pravím, nebo lépe pravdu Písma vědě nežli ty, jsa neučený 35

a hlupý laik. Ani také sluší biskupovi lháti. Protož tomu máš věriti.“

5 A když to Jiřík uslyšel, jal se tím chutněji křesťanské viery vyznávat. Tehdy ten biskup povrhl ten kříž na zemi i jal se jeho nohami tlačiti. Uzřev to Jiřík, že jsou ďáblové v uosobách kněžských, utekl se opět k oněm slovům a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ A ihned ďáblové zmisali a smradu velikého povětrí naplnili.

Deváté Jiříkovo vidění

10 A když z toho pole Jiřík málo dále šel, zjeví mu se ďábel v osobě otce svého Kryzafana se třmi jinými ďábly v uosobách tří bratruov. Jehož z těch jednoho Jiřík najviec miloval, jménem Štěpána, a byl ten najmladší. Tehdy ten 15 ďábel v osobě otcově radostně pozdravil jeho a řka: „Vítaj, najmilejší synu, do těchto zemí neznámých! Raduj se, milý synu, s bratry svými i se mnú; nebo dávní čas, jakž ste sebe neviděli. A toť také pravím, že sme zemřeli a duše naše od hubenství onoho světa jsou vzaty a posazeny v této 20 cestě a v tomto bydle a vše pro jednu věc, neb ten Jezus Kristus veliký svódník viery pravé byl, pravíc se synem božím, jenž zajisté nebyl, neb jest on po vzkříšení nikdy nevstal z mrtvých, i jest falešník, to jistě věz! Já zajisté dlůhý čas byl sem živ a byl sem přelstěn. Potom pak, jsa 25 ujištěn o té falešné viere Duchem svatým, postúpil sem z té falešné viery. Protož ty, milý synu, neb já tě jako sám sebe vykúpiti žádám od věčného zatracenie, prosím tebe, aby zapřel toho Krista i jeho viery, neb on pomoci tobě nemóž. Pakli toho neučiníš, že viery jeho i s ním nezapřeš, 30 sľubuji bohu nebeskému, žeť ihned synu svému a bratru tvému Štěpánovi hlavu setnu.“

202a Jiřík tu řeč uslyšel, málo se lekl, / avšak z viery nepostúpil. Kterakžkoli prvé silná pokušení měl jest, toto bylo najtěžšie. I vece Jiřík, jako se třesa: „Věřím, že pán náš Jezus Kristus jest syn boha živého a z mrtvých vstal i kraluje navěky.“ 35

Uslyšel to ďábel v osobě otce jeho Krysafana, s velikým hněvem vzav ďábla v osobě Štěpánově, i vyňav meč, i stal jemu hlavu. Uzřev to Jiřík, že ta pokušení jsou ďábelská, zdechl k synu božiemu i vece: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv mně hříšnému!“ A ihned ti čtyři 5 ďáblové propadli jsou se před ním.

Desáté Jiříkovo vidění

Když to Jiřík veliké pokušení přemohl, veliké dieky vzdal bohu i šel svú cestú. Tehdy ďábel, otec vše zlosti i lsti, ješto vždy lidem v dobrých skutcích překáží, učini 10 se v osobě jedné panny i v rúše též, jako ta panna byla v Apulí, na nižto Jiřík byl velmě laskav a ostavil u ní tři pásy a kuklu a mnoho jiných klénotuov jí byl poručil, přeč jda. Tehdy ona potkavši Jiříka, i vece: „Příteli milý, vítaj! Mé srdce jest plno radosti, když tě vidím, neb jsi 15 se k také práci a k takovému nebezpečenství poddal. A také sem slyšela, že jsi od šeredných ďáblóv jměl mnoho pokušení. I přišla sem boží vuolí, neb mám býti tvé púti účastna, a také abych opatřila to, což by našim dušiem pomocno bylo, mé a tvé, k jich spasení, a kterak bychme 20 mohli bohu slůžiti. Protož mne jest anděl boží sem vedl, vida, žeš skrze ďábly zamúcen, i kázal mi, ať bych některé utěšení učinila. Tyto tři pásy a kuklu sem přinesla tobě. Vezmiž, milý brachku, kuklu tuto a vzděj ji na svú hlavu, aby slušnější před obličejem božím i před jeho svatými, 25 ješto v ráji jsou, jistě nás opatřiti kázal.“

Tehdy Jiřík, znamenav této panny řeč, kteréž mluvila, podivil se velmě. Avšak potvrdiv se u viere božie, že to nenie pravá panna, ale ďábel škaredý v uosobě panenské, ješto se jemu zjevil, chtě jeho přelstiti, i vece Jiřík k té 30 panně: „Nesluší muži / nábožnému a pútníku pyšných a hrdých věcí užívati. Také sem naučen od převora Pavla svatého Patricie, jehož věrně držím pokánie. Zajisté mám užívati rúcha tohoto, v kteréž sem oblečen, totižto ve tři sukně tyto, ale nic jiného. A mám býti bos a bez kukly. 35

Protož měj ty sobě své pásy i kuklu, neb já na ně nic ne-
třám.“

5 Jemuž ta panna vece: „Ačť jest svatý Patricius rúcho,
kteréž ty máš, nésti kázal, dokudž jsú pokušeníe dábelská,
ale z boží milosti ty jsi je již přemohl a již se jich víc ne-
bojíš, a proto přikázáním božím i jeho anděla tyto pásy
a kuklu přijmi, aby ozdoben byl, a sličnějí v ráji se okážeš.“

10 Jiřík stál velmě dlúho, myšle, co jest učiniti, avšak uteče
se k milosti boží a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého,
buď milostiv mně hříšnému!“ Tu ihned ta panna zmisala
a smrad veliký po sobě tu ostavila.

Jedenácté Jiříkovo vidění

15 Opět Jiřík poče jíti, uzřel jedno miestó ohnivé a velmě
veliké hořice s rozpuštěnú smolú a s volovem a s sírú,
v němžto bez čísla duší mučice, jimžto počta žádný nevěděl,
ani muky vypraviti uměl. A u prostředce toho miesta kolo
veliké ohnivé železné, a železných sukuov neb zubů plno
nabito podlé obyčeje kola mlýnského, jimžto točili tisíc
20 dáblov. A to kolo v obracení všem duším těmi zuby po
všech stranách rozsekali, přes hlavu, přes tvář, přes břicho,
přes ruce i přes nohy, až do posledního úda. A také to
kolo v svém obracení bera hříšné duše těmi zuby, metalo je
tak, že někteří padali v smolu a někteří v vrúci olovo,
někteří také v čistec horký. A tak to kolo dábli ustavičně
25 točili, a tak pro bolest toho ukrutného mučeníe dušičky ty
vysokými hlasy volaly a plakaly. Protož Jiřík uzřev tak
ukrutné muky těch duší, velmě se ulekl. A pomodliv se
za ně hospodinu, a ihned byl té muky zproštěn a toho
viděníe byl všeho zbaven.

30

Dvanácté Jiříkovo vidění

203a Jiřík opět svú cestú šel i uzřel jeden duom vzdálí a zšíří
za míli a ten duom byl přikryt železem / a čistcem horúcím.

Tu uzřel Jiřík ty všecky věci, co se v něm dělo, ano plno
hrncov, a ti byli plni olova a smoly a síry rozpuštěné.
A ti hrnci tak veliký byli, jakožto by v jeden vložil dvě sté
neb tři sta duší. A ty duše v těch hrnciech ukrutné muky
trpěly, a ty volaly žalostivými hlasy a řkúce: „Buď milostiv 5
nám hříšným, Jezukriste, nebeský pane, i matko Maria,
milostivá panno! Popros za nás se všemi svatými!“ A také
skrže ten duom potok studničný veliký tekł a dáblov v tom
domě všudy dosti bylo. Ti v tom potoce hotovi byli hříšné
duše mučiti, berúce je z hrncov háky horúcimi železnými, 10
i metalí je v studený potok. A když v té vodě stydly, opět
je do hrncov horúcimi háky metalí.

A skrže ten duom cesta byla, jížto Jiřík jměl jíti, ale
utekl se ku pomoci boží i k matce svaté Mariji a řka:
„Ó přeslavná panno Maria, paní očistce i také pekla, ráje 15
i všeho světa, mocná královno nebeská, rač mi nyníe
v tomto nebezpečenství pomocna býti i oruduj před svým
milým synem, aby mne ráčil zbaviti vchodu tohoto hříšného
domu, ale jinudy rač mi cestu ukázati!“ A když tu modlitvu
vece, Jiřík uzřel cestu svú s jiné strany toho domu vnahle 20
učiněnú, po nížto on ve jméno pána našeho Jezukrista
bez strachu šel bezpečně.

Třinácté Jiříkovo vidění

Když opět dále šel, uzřel jednu studnici velmě hlubokú,
takže jí dna nikterakž nemohl viděti, a v té studnici množ- 25
stvie duší vysokými a žalostivými hlasy volajíce. A podlé té
studnice cesta byla, jížto Jiřík šel. A když přistúpil k té
studnici, ihned jako jablko okružlé v hlubokost té studnice
upadł. A když byl blízko již podlé dna, ihned se k svým
slovóm uteče a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, 30
buď milostiv mně hříšnému!“ Tehdy ihned z té studnice
hlubokosti Jiřík byl vyzdvižen i zproštěn.

Čtrnácté Jiříkovo vidění

203b
5 Když Jiřík opět cestú dále šel, tu uzał jednu horu velikú a vysokú za míli, oblaky přikrytú, na nížto byly veliké množstvie duší, žalostivě volajíc / a řkúce: „Pane Jezukriste, synu boha živého i blahoslavě panny Marije, buď milostiv nám přebývajícím v těchto smutciech i v těchto mukách!“ A ta hora byla velmě temná a mhlú obklíčená a dýmem příliš černým přikrytá, a tak ty duše volajíce nemohly býti slyšány pro ten dým i pro tu mhlú. Z té
10 také hory vietr studený s ledem vycházel.

Ale Jiřík, božím povolením uslyšev žalostivé hlasy těch duší, slitovav se nad nimi, na své myslí vece: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď milostiv dušičkám v těchto mukách přebývajícím!“ A když dokonal svú modlitvu,
15 všechny dušičky vysokým hlasem odpověděly: „Amen.“ I počely ty dušičky prositi za Jiříka a řkúce: „Pane Jezukriste, synu boha živého, rač spomoci i zpraviti sluhu svého Jiříka, aby tuto nábožnú modlitvu a pút s tvú pomocí dokonaje, do své vlasti zdráv, beze všech nedóstatkuov přijíti
20 mohl, a po jeho skončení tvému království nebeskému se dostal.“

Uslyšev ta slova Jiřík, poče se velmě diviti, že ty duše tak tajemně jeho modlitvě urozuměly jsú brzo. I šel po své cestě, boha chválíc.

Patnácté Jiříkovo vidění

25 V tu dobu přišel Jiřík k jedné propasti velmě veliké a hluboké, a ta propast byla peklo. Přes tu propast most byl železný jako meč zšíří, a ten se třísl jako list toho dřeva, ješto slóve topol. Ta propast také plna byla síry, smoly, čistce horúcieho, a z té propasti dým a smrad přílišný vycházel.
30

A kdy Jiřík tyto věci uzał, ulekl se velmě i pade na zemi. A poklek na své koleně, vším svým náboženstvím v své myslí poče se modliti a řka: „Pane Jezukriste, synu boha

živého, v kteréhož moci jsú všechny věci, ty vieš mú vuoli, daj mi radu i pomoc, neb jsi buoh můj a vykupitel.“

Šestnácté Jiříkovo vidění

Tehdy přišel k Jiříkovi člověk mladý, jako ve dvú a ve třidceti letech v stáři, krásný a tváři velmě jasné, v rúše
5 zeleném, velmě v dobrém. Nohy bosy jměl a na své hlavě / korunu zlatú s kamením drahým jměl, a kříž zlatý v levé
20 ruce držel, a ta koruna i tvář jeho tak se velmě svítla jako slunečná záře.

Tehdy ten mládenec pozdravil Jiříka a řka: „Pokoj pána našeho Jezukrista vždy s tebu bud!“ I otázal jeho, tak řka: „Jiříku, proč jsi sem přišel, co prosíš, co hledáš?“ Odpověděl Jiřík: „Abych milost pána našeho Jezukrista nalezl.“
15 Jemužto ten mládenec odpověděl a řka: „Tu jsi nalezl i jmieti budeš.“

Tehdy Jiřík rozpomenuv se o radě, ješto jemu od onoho starého muže dána byla, ješto se jemu na počátce zjevil byl, i zaklel toho mládence a řka: „Zaklínám tě mocí pána našeho Jezukrista i také umučenie jeho, aby mi pověděl,
20 jsi-li ty z ráje, čili z pekla poslán.“ Jemuž on odpověděl a řka: „Zajisté při vieře pravím tobě, že jsem já posel boží, poslán z ráje k tobě.“ „Zaklínám tě druhé, aby mi pověděl, jsi-li ty anděl, čili člověk.“ On opět odpověděl: „Já sem anděl boží.“ „Ještě zaklínám tě třetí, aby mi pověděl, kto jsi ty neb kterak tobě říkají.“ „Jsem netoliko
25 anděl boží z nebes, ale archanděl, totiž kníže všech andělův, a jméno mé jest Michal.“ Tu Jiřík ihned klek, poceloval nohy jeho.

Sedmnácté Jiříkovo vidění

Tehdy svatý Michal archanděl ujav Jiříka za ruku, 30 i vece: „Chceš-li viděti muky očistce?“ Jiřík odpověděl a řka: „Viděl sem hrozné a divné muky očistce.“ Jemuž

svatý Michal vece: „Kteraks kolivěk veliké věci viděl a divné očistce, však více najmenšie jsú, kteréž já tobě ukáži.“ Pojav svatý Michal Jiříka za ruku, vece: „Poď po mně a následuj chodu mého.“

5 Tehdy vedl jeho na bok nebo v stranu té propasti pekel-
né. I uzřel Jiřík tam duše mužské a ženské v osobách, jako
jsú na tomto světě byly, neb duše králova jako králova
a takéž o jiných staviech bylo. A ty duše ďábli velmě mučili.
I viděl jest Jiřík některé duše za hrdlo pověšené provazy
10 i postranky ohnivými a také ty duše hadi po vší tváři /
204b i po všech stranách těla hrozně štípali, v kterých údech
nebo v stranách, ješto jsú proti bohu i spravedlnosti ně-
které rozkoši jměly. Ty jsú muky v uočistci trpěly, kteréž
s pokáním s tohoto světa sešly jsú, neučinivše dosti za své
15 hříchy.

Viděl jest Jiřík také bez čísla duší na železných kolách
mučice se, a ta kola bez přestánie ďábli točili. A ta jest
muka pyšných nebo hřícha pýchy. Opět jest viděl bez
čísla kotluov a hrncov železných, plných zlata a stříbra,
20 a to bylo velmě horce rozpuštěno. A tu jsú duše seděly
svázané ohnivými řetězy a ďábli jim usta ruozno drželi
a to zlato a stříbro jim v usta lili, a ta jest muka všech
lakomcov, jakožto kupcov a jiných, kteříž boha opúšťejí
pro nevěrný zisk, a ty bludné ženy, kteréžto pro peníze
25 svým životem hřeší, dávajice své tělo za peníze.

Opět jest viděl duše ženské i mužské, majice ostrví ohnivé
přes pupek, a to ostrví dosahovalo jich ledvie. A ďáblé
váleli ty duše jakožto mlynné kolo, a ta muka jest smilstvie,
nebo kterémiz údy zvláště hřeší, těmi zvláště mají trpěti.

30 Více viděl jest Jiřík bez čísla duší, ostrými meči sekúc po
všech stranách těla, rozsekávajíc všecky údy ruozno, a ta
jest muka hněvu a pomsty. I jest těch lidí mnoho, kteříž
na tomto světě nechťi odpustiti svým nepřátelóm, ale vším
srdcem pomsty hledají.

35 Opět viděl jest Jiřík duše u stola sedíc, jimž miesto krmí
dávali jiesti jedovatá zviečata, jakožto hady, štíry a žáby
i jiné, což jest jedovatého pokolenie. A také tekl tu potok
podlé toho stolu, pln všech věcí, ješto se rozpúštěti mohú

přehorké i přehorúcí, jako smola, sádlo, olej. To pak po
tom mrzkém jedení ďábli ty duše z toho potoka napájeli,
a ta jest muka hřícha lakoty, to jest těch, ješto směle zruší
puost čtyřidceti dnov a vigiljí svatých, kterýžto puost usta-
ven jest od svaté cierkve z práva. Také Jiřík uzřel duše, 5
kteréžto ďáblóvé ostrými meči prsi proklávali. A to jest ta
muka, ktožkolivěk svého / bližního nebo komu jinému 205a
v které cti neb v kterém dobrém závidí a srdcem se proto
múti.

Opět uzřel Jiřík duše jedny v jednom domu, v němžto 10
všelikací hadové rozličného plodu byli, a ti hadové jměli
včelé ostrá žehadla, jimžto duše bodli i štípali. A ta jest
muka hříechá tesknosti na božie službě, a zvláště zákón-
níkóm i jiným kněžém ustavená, kteřížto na tomto svě-
tě jsú teskliví i léní, neb oni slib a příkázanie mají 15
držeti.

Osmnácté Jiříkovo vidění

Viděl jest Jiřík v uočistci čtveru věc. Najprvé bez čísla
duší a ďáblóv mučice. Druhé poznal jest matku svú a jiných
mnoho přátel, stojícíech v ohni očistce, volajice žalostivými 20
hlasy a řkúce: „Pane Jezukriste, synu boha živého, buď
milostiv nám hříšným!“ Třetí volali a řkúce a žádali
pomoci všech svatých a zvláště pomoci matky boží a řkúce:
„Ó Maria, matko milosrdenstvie, oroduj za nás!“

Ale Jiřík s mateří svú nemohl mluvit, neb daleko od 25
něho stála, avšak na se mile vzhledali, ona na něho a on na
ni, nebo matka radovala se o synu, kterémuž buoh takovú
milost okázal, syn také radoval se mateří, maje jistú naději
o jejím spasení. A také mútil se, vida ji v ukrutných
mukách. 30

Čtvrté viděl jest dva tisíce mužských a ženských duší,
krále, královny, kniežata duchovníe i světské, chudé i bo-
haté. Nadto ještě viděl jest krále Roprechta englického
a Filipa, krále franského.

Opět viděl jest jeden veliký kotel, ješto přemáhal jiné 35

všecky kotly v očistci, v němžto žádného nebylo, ani potom žádný přijiti měl. Tak anděl Jiříkovi pověděl, že svatý Patricius sedm let v něm pokání trpěl.

5 Viděl jest opět Jiřík anděla s nebe sstupující a těch duší v uočístci potvrzující, a tak volajíc vysokým hlasem řekl: „Posilněte se u bohu a trpte mile i pokorně, nebo pán náš Jezus Kristus skuoro se nad vámi smiluje, i budete jmieti život věčný i pokoj s ním na věky.“

10 I vece svatý Michal Jiříkovi: „Tento anděl na každý den do očistce stupuje a dušičky těší, i zdají se jim muky menšie.“ /

205b

Devatenácté Jiříkovo vidění

Pojal svatý Michal Jiříka za ruku i vedl jeho k propasti pekelnie. A ta byla plna čistce horúcieho rozpuštěného a tak smrdutého, že nebyl by ten člověk na světě, ktož by 15 ten smrad trpěti mohl, musil by ihned umřieti. Přes tu propast byl most za míli vzdálí, ostrý jako meč, a též v šíří, a velmě vrtký. I vece svatý Michal Jiříkovi: „Nebudeš-li v syna božieho věřiti, zajisté věz, že tohoto mostu vrtkého nikoli nebudeš moci přejíti. Protož silně věř, jakož 20 cierkev křesťanská učí.“ Odpověděl Jiřík a řka: „Věřím v našeho pána Jezukrista, ješto mocen jest mne v uočístci milosrdenstvie posaditi.“ Uslyšev svatý Michal silnú vieru jeho, i vedl jej k mostu, před ním jda. A když na most 25 nohami vstúpil, otázal Jiříka: „Věříš-li v pána Jezukrista?“ Jemuž Jiřík odpověděl: „Věřím v našeho pána Jezukrista.“ Anděl vece: „Požehnaj se svatým křížem a pod' po mně, nic nepochybuje u viere. Stúpiž pravú nohú napřed na tento most!“

30 Tehdy Jiřík, požehnav se svatým křížem a vzav požehnanie od anděla, vstúpil na most, silně věře v boha. A když jeho přes most povede, božím zpuosobením ihned ten most utvrdil se a byl na dvě pídi zšíří, a čím dále anděl s Jiříkem šel, tím více širokost jměl. A když již na poly 35 toho mostu byli, vece anděl Jiříkovi: „Chceš-li peklo a duše

zatracené viděti?“ Jemužto Jiřík vece: „Ač se to pánu Jezukristovi líbí, chci rád viděti.“

Tehdy anděl ten kříž zlatý, ješto jej v ruce nesl, vysoko jej zdvihl i vece: „Přikazujit vám, peklo, mocí pána našeho Jezukrista, aby se nám ihned otevřelo, aby tento pútník 5 světle mohl tě opatřiti.“ A ihned ty dveři zcela se otevřely.

Tehdy anděl a Jiřík zjevně v peklo vidúc, uzřeli jedno miesto veliké, horúcím ohněm hořiec, v němžto dáblov bez čísla u mrzkých osobách, víc nežli jich kdy v uočístci byl 10 viděl. Opět viděl bez čísla duší židovských, / pohanských i kacieřských i jiných falešných křesťanův, kteříž v smrteelném hříše bez skrúšenie a bez pokání s tohoto světa sejdú. I viděl jich v pekle množstvie, více nežli kdy v očistci. Viděl jest z počtu křesťanského mnoho duší zatracených, 15 kteréž v smrteelném hř še umierají. I vece svatý Michal: „Jiříku, tento jest taký král, také kníže, taký prelát nebo zákonník, kteříž jsú, některých hříechův se nezpovídavše, umřeli, a ti jsú podlé své viny spravdivým súdem božím jeho milosti odsúzeni.“ 20

I ukázal jest zajisté množstvie duší těch i jich hříechův, kteréž by za ně najumělejší člověk podobně neb právě vypraviti mohl. A protož prosme milý panny Marije a syna jejieho, pána nebeského, ať nás ostřeže od těch 25 šeredných hříechův a po naší smrti pojme nás do svého královstvie. Amen, to buoh daj!

Dvadcaté Jiříkovo vidění

Vece anděl Jiříkovi: „Již-lis peklo viděl?“ Jiřík vece: „Již.“ I šel s ním na konec toho mostu a ihned se po nich peklo zavřelo. Tehdy sstúpivše s mostu, otázal se Jiřík 30 anděla: „Pověz mi, anděle boží, budú-li ty duše pekelné konec jmieti svým mukám?“ Odpověděl anděl a řka: „Jezus Kristus, ješto jest najmocnější král, mohl by svú vuolí peklo zrušiti, by chtěl a také by ty duše pekla zprostil. Avšak o tom žádné čáky nenie, neb ty duše, kteréžs u pekle 35

viděl, ty jsi věčně zatraceny a v pekle žádného nenie vykúpenie.“

5 A když v té řeči málo šli, uzřeli jednu lúku velmĕ krásnú, a ta lúka rozličného kvietie byla, a na té lúce cesty žádné nebylo. A tak andĕl s Jiříkem, po té lúce jda, takú radost a veselí jest jmĕl, že kdyby sto let po ní chodil, zdála by se jemu jedna hodina, neb ta lúka veliká a široká se jemu zdála.

Jedenmezčtĕmé Jiříkovo vidĕnie

10 Opĕt tu uzřel jeden krásný sad, ten byl pln rozličného dřívie, po němžto jedno ptáčkové letíce, sladce zpievali ku podobenství andĕlským hlasóm. A proto Jiřík mnĕl, by v andĕlských kuorích přebýval, neb jest mnĕl, by ten sad ráj byl, neb přemáhal rozkoši i krásu první lúku. /

206b 15

Dvamezčtĕmé Jiříkovo vidĕnie

20 Když z toho sadu vyšel, Jiřík vece: „Svatý Michale, prosím tebe, zdali tento sad, v němž ptáčkové zpievají, pravý ráj jest?“ Jemuž svatý Michal odpovědĕl a řka: „Pravím tobĕ, jakžkoli tento sad jest velmĕ krásný a velikého utĕšení, však ten jmĕnem ráj nenie, ale jedno okušení rozkoši rajské nazváno.“

25 A když opĕt dále šli, uzřeli jednu okružlú zed ku podobenství zdi městcké, a ta se všeccka zlatá zdála a velmĕ světlá, v nížto u prostředce vrata ohnivá byla. A když Jiřík to uzřel, otázal se andĕla a řka: „Která jest toto zed, sktvúcí jako slunce?“ Jemuž andĕl odpovědĕl a řka: „Tato zed jest rajská, ale zajisté ne ráje nebeského, ale toho, ješto jest na tomto svĕtĕ, v kterémžto uzřieš andĕly svaté v svých rádech usazeny.“ Uslyšev to Jiřík, a andĕl vece: „V ráj tento ty vejdeš, ale v nebeský ty přijíti nemóžeš, nebs ty smrtedlný. Protož nemóžeš ty na nebesa vstúpití.“

A když tu řeč skonál andĕl, ujav Jiříka za ruku, vedl

jej k rajským vratóm. A přistúpiv s křížem zlatým, ješto v ruce držel, pozdvihl proti vratóm i vece: „Přikazuji vám, vrata, boží mocí pána našeho Jezukrista, aby bez meškání sluze božiemu tomuto se otevřely, aby tam mohl vjíti.“ A když to svatý Michal vece, ihned se ta vrata 5 otevřela a andĕl s Jiříkem tam vešli.

Třimezčtĕmé Jiříkovo vidĕnie

Když Jiřík do ráje přišel, tu uzřel velikú rovinu, jížto konce nemohl dozřieci. Na vše strany, kamž se obrátil, nic jiného nevidĕl kromĕ jednoho miesta. Na tom místě 10 byla huorka malá se vypukala ku podobenství oltáře krásného. Na té rovinĕ žádného dřeva vidĕti nebylo, jen drahé kamenie, jako by najkrašší malování bylo.

Uzřev Jiřík takovú rozkoš, zapomenuv svého hladu, jedenie i pitie i všeho hubenství tohoto svĕta, otce i všech 15 přátel, neb v tom podobenství mrzký svĕt jest pro mrzkost našich těžkých hřiechów, kteříž tak veliký smrad činie před obličejem syna božieho i přede všemi svatými. A by nebylo milosrdenství Marije, matky / božie, ješto za nás ustavičně 207a svého syna prosí, dávno bychme se do horúcieho pekla 20 propadli, neb smrad tohoto svĕta boží vuoli více uškodí než peklo. A také nynĕjší přiebytek svĕta pójčen jest na pokání i na polepšení nám, avšak se řiedko polepší. A protož utečme se k Mariji, ať ona ráčí prositi svého milého syna za nás za hříšné. 25

Čtřimezčtĕmé Jiříkovo vidĕnie

Vidĕl jest Jiřík andĕlów množství v uosobĕ mladých lidí, devíti kuory zřízené, sladce jednu píseň zpievající a řkúce: „Svatý, svatý, svatý bože Sabaot.“ A když dokonali chválu, devĕt andĕlských kuoruo v podlé řádu duostenství svého velmĕ řádnĕ východ činili, jakožto v uobecních východiech podlé obyčeje svaté cierkve bývá: Naj-

prvé pojide řád andělský, druhý archandělský, třetí trónov, čtvrtý principátuov, pátý potestátuov, šestý virtutes, sedmý cherubin, osmý serafin, devátý dominaciones, a ty jsú mezi všemi anděly duostojnější.

5 A tak ti řádové neb zástupové jeden po druhém jdúc zpievali velmě sladce a řkúc: „Svatý, svatý, svatý bože Sabaot.“ A z těch anděluov každý jměl korunu zlatú na hlavě.

Pěťmezcítmé Jiříkovo vidění

10 Potom Jiřík uzřel množstvie blahoslavených lidí, mužov i žen, v devaterém tovařství rozdělené. První tovařství jest svatých patriarchuov, jako Adam, Abrahám, Jákob, Isák, druhý řád svatých prorokov, jako Izaiáše, Ezechiele, Davida krále. Třetí řád svatých učedníkuov Nového
15 i Starého zákona, kteříž jsú vieru syna božieho vyznávali písmem neb slovy. Čtvrtý řád svatých apoštolov, pátý řád svatých čtyř evanjelistuov a svatých sedmdesát a dvou učedníkuov. Šestý řád svatých zpovědníkuov, sedmý řád svatých mučedníkuov, osmý řád svatých panen, devátý
20 řád svatých manželov i vdov.

207b Těch devět zástupuov svatých lidí zpievali sladce a řkúce: „Svatý, svatý, svatý bože Sabaot,“ a ty zástupy od největších až do najmenších, jeden po druhém až do
25 najposlednějšího. A v tom / zástupu uzřel jest svatého Petra, knieže apoštoluov a vrátného nebeského království, an šel naposledy. A ti svatí řádové byli oblečeni v rúcha drahá a těla jich i tváře svítily svú krású nad slunce. Andělové, ti byli všichni v zeleném rúše, apoštolé a mučedníci, ti byli v červeném rúše, patriarchové, ti byli
30 v zlatém rúše, zpovědníci, ti byli v modrém rúše, panny svaté, ty byly oblečeny u bílé rúcho sněžné barvy.

Šestmezcítmé Jiříkovo vidění

Tehdy svatý Michal kázal Jiříkovi vstúpiti na tu hůrku, ješto byla podobná k oltáři, i vece jemu: „Hlédaj a opatř radosti množstvie svatých, nesmiernú chválu, jíž člověk
5 neviděl v svém tělesenství, ani ucho slýchalo, ani v či srdce vstúpilo, které věci buoh jeho milujícíem jest připravil. A protož ty znamenaj, kterémuž jest takú milost ukázal neb učinil, a netoliko pro tě samého, ale pro viery
10 potvrzení. A protož hlédaj a snažně znamenaj svatých chválu!“

Tehdy Jiřík se všech stran ráj opatřiv, uzřel množstvie svatých a jich velikú chválu. I opatřil nad to ještě velmě krásnú rovinu, drahým kamením poddlážděnú, jako by
15 jediný kámen velmi krásný malován byl, jíž také konce dozřieti nemohl, jíž také vešken svět nikdy nemohl by nasycen býti.

Sedmezcítmé Jiříkovo vidění

Opět svatý Michal Jiříkovi, na té hoře stojíce, vece: „Vezři na nebe a užijš divy božie.“ A on ihned vzhlede
20 v nebe, i uzřel tam siení velmě krásnú nevýpravné krásy. A ta sieně převyšuje všechny jiné síně, což jich jest na tomto světě kdy viděl. A u prostředce té síně dvě stolice vysoké uzřel divné krásy, a z těch dvou stolicí na jedné seděl
25 král velmě krásný a na druhé málo níže královna velmě krásná seděla. Její krásy obličeje ani vmluviti, ani vypraviti mohl by.

A uzřev Jiřík to, učině čtvero otázanie a řka: „Pověz mi, svatý Michale, kteraká jest sien, kterouž v nebesiech vidím?“
30 Jemuž svatý Michal vece: „Tato síň zvláštní pokoj jest pána našeho Jezukrista, v kterémž on s svú matkú, slavnú pannú Marijí, nebeskú královnú, paní andělskú, na věky přebývá. / A král tento, kteréhož v nejvyšší stolicí vidíš
208a sedíce, toť jest Jezus Kristus, a královna, toť jest slavná panna Maria, na druhé stolicí sedíce. Klekniž pokorně

na své koleně a vzdaj jim modlitvu a jich požehnanie myslí s náboženstvím žádaj!“

5 Tehdy Jiřík na té huoře, ješto v prostředce byla ku podobenství oltáře učiněna, snažně se jest modlil synu božiemu a řka: „Pane Jezukriste, synu boha živého, kteréhožto svým srdcem svědčím, že jsi pravý buoh i pravý člověk a prvorodič Marije, čisté panny, tě chválím a tobě se modlím, neb jsi ty sám duostojný, a také jsi skrze tvůj kříž svatý vešken svět vykúpil jatý, tvého požehnanie 10 prosím vždy i nyní.“

15 Tehdy Kristus znamením svatého kříže požehnal Jiříka a řka: „Pokoj i požehnanie Otce mého všemohúcieho i svatého Ducha, také požehnanie umučenie i smrti mé vstup na tě a věčně s tebou bud!“ A ihned všeci svatí s velikú radostí odpověděli řkúce: „Amen.“

20 Opět poče prositi matky božie s náboženstvím velikým, říkáje tyto modlitvy: „Zdrávas Maria, milosti plná“ a druhú „Zdrávas královno milosrdenstvie“. Potom naučným andělovým vece: „Maria, matko milostivá, vezři na mne hříšného!“

Tehdy milá panna Maria da jemu požehnanie řkúce: „Pokoj i požehnanie všemohúcieho boha i syna i Ducha svatého na tě vstup a s tebou vždy ostaň!“ A ihned všeci svatí odpověděli řkúce: „Amen.“

25 Opět Jiřík otázal svatého Michala a řka: „Pověz mi, proč jest nyní nebe otevřeno!“ Jemuž svatý Michal vece: „Pravím tobě, že pán náš Ježíš zvláště z své milosti kázal nebe otevřieti, aby ty chválu jeho uzřel. Jehož ty nyní vidíš i jeho přeslavnú matku tělesným okem, jehož žádny 30 nemóž opatřiti, než toběť se ta milost stala.“

35 Opět otázal Jiřík anděla a řka: „I zdali tito svatí, ješto jsú zde v ráji, ozdobeny drahými rúchy těla jich?“ Michal archanděl vece: „Pravím tobě, že světí, kteréž tuto nyní vidíš, netoliko jsú osoby tělestné, ale jsú duch boží v uosobě a u přirození, učiněni k obrazu božiemu. Ti nejsú tělo ani tělesenstvie, ale jsú duch přirozený. Ty svaté, kteréž vidíš, nejsú těla dotykajíc pravá.“ /

Opět Jiřík otázal anděla a řka: „Pověz mi, anděle boží,

azda svatí, ješto nyní zde jsú, věčně zde budú přebývati, anebo ku přiebytku pána našeho Jezukrista i Marie, matky jeho, na nebe vstúpí?“ Jemuž svatý anděl odpověděl a řka: „Bydlo všech svatých vždy boha viděti okem v oko a tváří 5 v tvář opatřiti, a oni vždy v nebi přebývati budú, neb to miesto jest již k jich přiebytku věčnému ujednáno. Ale nyní toto miesto, dolejší ráj, vnově od boha jest učiněno, aby v něm jako v nebi mohl duše opatřiti svatých. Ale kdyžto všechny věci, kterýchž žádáš, budú dokonány, miesto toto, ráj dolejší, pomine a duše svatých hned ku 10 pánu Jezukristu na nebe vstúpí.“

Jiřík vece: „Nadto prosím, anděle boží, ač podobno jest, rač mne do nebe uvěsti, abych neduostojný zjevnějí chválu našeho Jezukrista i matky jeho mohl opatřiti.“ Jemuž svatý Michal vece: „A zdali tobě od boha zvláště milost 15 dána nenie, že netoliko tě buoh od silného pokušenie ďábelského zprostil jest, ale nadto tobě dal viděti muky očistce, i pekelné okem v oko opatřiti, a velmě divně přes očistce, i pekelné okem v oko opatřiti, a velmě divně přes 20 chvály pána našeho Jezukrista i Marije, jeho matky, tě uvěsti? A protož máš na tom dosti jmieti a z tak veliké božie milosti, bohem tobě dané, děkuj z toho snažně a nepros více, aby na nebe vstúpil, neb smrtedlného nic netrpí, ale po smrti tvé k milosti pána našeho Jezukrista i Marije, matky jeho, móžeš sem v toto bydlo přijiti.“ 25

Osmezútmé Jiříkovo viděnie

Tehdy Jiřík, pro nevypravnú radost duchovní při sobě nejsa, i usnul. Tehdy svatý Michal ubudil jeho i vece: „Bratře Jiříku, co myslíš? Zdali chceš zde ostati, neb k hubenství onoho světa se vrátiti? Ostati zde nemóžeš 30 nyní. Pros za jiné podobné věci a podaj rozumné prosby a budeš uslyšán.“

A když to Jiřík od anděla uslyšel, poklekl na svá kolena i vece: „Snažně prosím najprvé boha milého, aby ráčil mú duši pekelních muk zbaviti a v tovaříštvie v nebe při- 35

jednati. Druhé prosím, aby mi ráčil dáti věděti den mé smrti, abych se k tomu nábožně připravil. Třetí prosím, aby duše matky zproštěna byla / muk očistce. Čtvrté prosím, aby mi ráčil dáti věděti, co bych činiti jměl, aby duše z očistce byla zproštěna.“

Tedy svatý Michal vece Jiříkovi a řka: „První prosbu tvú uslyšel jest hospodin a znamenal jest a řka ‚Bud, bud!‘ A v druhé prosbě velmě veliké, kteráž jest nikdy znamenána nebyla, uslyšen jsi.“ Třetí prosbě svatý Michal odpověděl Jiříkovi a řka: „Když od tebe na nebe vstúpím, ihned se všemi svatými i Marije, matky božie, budu prositi, aby ona ráčila se všemi svatými za to prositi pána Jezukrista, i sem toho jist, žeť nás uslyší. K čtvrté prosbě hospodin jest řekl: ‚Ty věci dušem pomáhají z očistce, když za ně mše zádušní zaprošují.‘ Z očistce vyvede někdy deset, někdy dvadcet, někdy třidcet. Jakož svatý Řehoř píše, že jeden mnich jměl své vlastní tři zlaté, ty jest proti slibu klášterské chudoby jměl, a proto odsúzen pravým súdem božím do muk očistce za pět set let. Pak jeho věrný tovaříš říkal za něho bohu na čest třidceti mší a buoh jemu odpustil a k milosti své jej ihned přijal. Také mše zádušní a Otčenáš, Zdráva Maria, Věřím v boha, nebo ty modlitvy netoliko dušiem z očistce pomáhají, ale jiným také muk polehčují a také živé lidi od hříechóv i od příhod ostřiehají. A opěť láska, ješto jest svého bližnieho jako sám se milovati, i svého nepřitele. Také to duším velmě pomáhají: almužna svatá, jakož praví prorok: ‚Jakož voda oheň hasí, takež almužna hříechy pohašuje. A protož almužna pomáhá živým i mrtvým.‘ A také almužna duchovnie, a ta jest taká: Duše srdcem milovati a za ně mše bohu obětovati, chudé krmiti, modlitvy říekati.“ Opěť svatý Michal vece, že puost také duše krmí i prospěšen jest velice a člověka od žádostí vzdaluje i od hříecha.

Svatý Michal vece: „Co máš činiti? Najprvé máš jíti k Richartovi, arcibiskupu imberskému, ať rozhřeší jedno město, ješto se pro nepřizen a neprávě klne, potom k králi anglickému i francskému a ku papeži Innocencovi, a kaž jemu, ať pokoj činí; k ciesařovi baby/lonskému a k ejipskému králi, a prav jim to, cožs viděl. Toť pán náš Jezus Kristus kázal učiniti.“ K tomu Jiřík vece: „Kterak ti králové budú mně věřiti, bych já na onom světě byl? A také poč mám jíti k žoldánovi babylonskému, k nepříteli Jezukristovu i křestanskému? Ještě prosím, svatý Michale, velmě, když mi jest zase jíti a zde mi nelze býti, rač mne vyprovoditi sám ven, abych neviděl toho, což sem, jda sem, viděl.“ Jemuž svatý Michal vece: „O to péče neměj! Sám chci s tebu jíti a všeho vidění budeš prázdnen. Ale k žoldánovi jdi vždy tam a poslúchaj mne, neb buoh vie, co s ním činiti jmá.“

Třidcáté Jiříkovo vidění

Svatý Michal vstúpil od Jiříka na nebe. I viděl jest, ano svatý Michal se všemi svatými i s Marijí, matkú boží, prosí za Jiříkovu mateře dušičku. V tom je buoh ihned uslyšel. I věděl to Jiřík, že jeho matka muk zproštěna, i poděkoval z toho milému bohu snažně.

V tu dobu svatý Michal k Jiříkovi přišel i pojal jeho za ruku pravú a v levé ruce kříž zlatý držel. A v tu dobu to vše, což Jiřík viděl, zmisalo. A svatý Michal přivedl Jiříka k těm dveřóm, jimiž tam byl všel. A to bylo v polední hodinu, také šestú přirozeného dne, totiž čtrmezcična hodin tam byl. A v tu hodinu převor s kanovníky a král Mathamathan s svými pány i jiných obecních lidí mnoho, chtěce Jiříka i divy božie rádi viděti, byli přišli. Tedy otevřev dveře Jiřík, ani všichni uzřeli Jiříka a s ním jednoho člověka mladého, krásného, v zeleném rúše, an kříž zlatý drží v ruce a korunu stkvúci na hlavě jmá. Jiříka poznali, ale druhého nemohli poznati.

Čtenie Nikodémovo

Tehdy svatý Michal, s Jiříkem jsa na prahu, i vece:
„Buoh s vámil!“ A oni řekli: „Amen.“ Svatý Michal vece:
„Bud' jméno božie pochváleno!“ A oni řekli: „Nynie
i vždycky na věky.“ Svatý Michal opět vece: „Požehnanie
5 všemohúcieho boha, Otce i Syna i Ducha svatého na vás
vstup a s vámi na věky bud'!“ A oni řekli: „Amen.“
A ihned svatý Michal zmisal.

210a Jiřík mezi ně vstúpil. / Tehdy oni v náboženství jsúce,
divné vuoně od něho i od jeho šatuov naplnění byli.
10 Tehdy kteřížkolivěk k Jiříkovi jsú přistúpili, rúcho jeho
jsú za svátost chovati s něho drali, a tak dlúho trhali s něho,
až nic na něm neostalo než bílé rúšce. I chtěli vlasý jeho
s hlavy rváti, jakž by byli učinili, by silná moc krále
Mathamathan brániec při tom nebyla. A král jeho v své
15 rúcho kázal obléci.

A ty zajisté věci k velikému potvrzení křesťanské vieře
učiněny jsú k chvále našeho pána Jezukrista, kterýžto
kraluje na věky věkóm. Amen.

20 A tak konec té pověsti. Dovediž nás, Kriste, do věčné
radosti. Amen.

Ve jmě svatě Trojice počínají se knihy Nikodéma, mistra židovského a učedníka pána našeho Jezukrista, v nichžto sú popsány umučenie téhož pána a spasitele našeho. A nalezeny sú tyto knihy ot Teodozia, ciesaře římského, v Jeruzalémě v domu Piláta Ponského mezi knihami 5 obecnými.

*Kapitola prunie jest o tom, kterak / pán Kristus
jest před Pilátem obžalován a obeslán,
aby před ním stal k zpravení.*

1b

Stalo se jest v létě devátýnáctém za ciesaře Tiberia, 10 ciesaře římského, a Heroda, syna velikého Heroda, vladaře galilejského, léta desátého panování jeho desátý den dubna, jenž jest třimezciemý den března měsiece, za kon- / 2a
šelstva Rufina a Rubelliona, léta čtvrtého druhé a dvú stú 15
hry olympiadské, pod kniežetstvím židovských kněží Jozefa a Annáše a Kaifáše. Kteréžto věci jistú a vidomú řečí po umučení syna božieho Nicodemus skutky ot kniežat židovských kněží i ot jiných židov stalé, a jakož se jest stalo, skutky i divy Nicodemus židovským číslem sám jest popsal. 20 2b
Kterýmžto já / Eneas ot dětinstva božím zákonem jsa naučen, číslem řečským proměnil sem ku poznání všem věrným věřícím v pána Jezukrista.

Annáš a Kaifáš, Sopna a Datan i Gamaliel, Judas, Lévi, Neptalim, Alexander a Syrus i jiní židé a starosty židovské, když sú pána našeho Jezukrista svázána dali Ponskému 25
Pilátovi súdci, tehdy Pilát káza jej rozvázati i posla jej opět / k Kaifášovi, nebo bieše blízko duom Pilátov ot 3a
domu Kaifášova.

Tehdy opět přijdechu ku Pilátovi, kdež on sedieše před dveřmi domu radného s svými rytieři, proti Ježíšovi, obžalujice jej mnohými žalobami a řkúce: „Pane súde, tohoto čarodějníka známe syna Jozefova tesaře, z Marie urozeného, i všicku bratří jeho dobře známy. A on již
5 ny/nie praví a činí se synem božím a králem židovským. A netoliko to, ale i svátek, točíš sobotu, přerušuje a otcovský zákon i náš chce zrušiti.“

Tehdy otázá jich Pilát, řka: „Které sú to věci, jenž činí a chce zrušiti zákon?“ Odpověděchu židé: „V zákoně
10 přikázáno máme, abychom nižádného diela nedělali v sobotu, ale tento slepé, hluché, belha/vé, skloněné, dnú zlámané, hrbovaté, malomocné i dábelníky uzdravuje svými zlými čáry v sobotu.“ Vece jim Pilát: „Proč tedy
15 jest zlých skutkův dělník?“ Vecechu jemu: „Kúzedlník jest a v kniežeti dábel/ském Belzebubu vymietá dábly a všichni dábli poddáni sú jemu!“ Vece jim Pilát: „Z toho, což vy diete, toť nenie v nečistém duchu vyháněti dábly, ale v boží moci. Nenieť ovšem zlořečený, kterýžt uzdra-
20 vuje, ale dokonalý lékař.“ Vecechu židé Pilátovi: „Prosímeť tebe i tvé velebnosti, aby přikázal jemu před se přijíti a státi před vaší stolicí a slyšeti jej!“ Odpovědě jim Pilát a řka: „Povězte mi, kterak to učiniti mohu, když sem já súdece, kterak krále vašeho mo/hu slyšeti?“ Vecechu
5a židé: „Zajisté my jeho nediemy krále židovského, ale že on nazývá se králem židovským i synem božím!“

Tehdy Pilát přivolav těkaře svého a některé, ježto stáchu před ním, i prikáza jim a řka: „Se vším pokojem Ježíše sem přiveďte!“ Tehdy oni šedše s velikú poctivostí, aby
30 přikázanie Pilátovo naplnili, k Ježíšovi přijidechu. /

A když těkař Ježíše opatří, poznav jej, ihned ho veliký strach obklíči. Tehdy těkař ten pad na své koleně, klaněl se jest jemu a loktuši, kterúž nosieše těkař v své ruce, roz-
35 prostřel jest na zemi před ním a řka: „Pane milý, po tomto chodě, pod s námi, neboť súdece tě volá k zpravení!“ A vidúce židé, co jest učinil těkař, násilně se rozhněvachu na tě/kaře, i zvolachu ku Pilátovi a řkúce: „Proč si pod
6a hlasem biřice nekázal jemu přijíti, než po těkařovi? Nebo

těkař tvój uzřev jej, i poklekl jest před ním na kolenú a klaněl se jest jemu. A nadto loktuši, kterou jest držel v ruce své, rozestřel jest před ním na zemi a řka jemu: „Pane milý, na tomto chodě, pod s námi, neb tě súdece volá k zprave/ní!“

Tehdy přivolav Pilát těkaře, vece jemu: „Proč si to učinil?“ Odpovědě těkař a řka: „Když si mě byl poslal z Jeruzaléma do Cezaree k Alexandrovi, tehdy sem jej viděl na oslíku. A děti židovské lámajice ratolesti z dřevie olivového, i stláchu na cestě. Jedni ratolesti držiechu v svú rukú a jiní také rúcho stláchu na cestě, volajice a řkú: „Sláva u výsostech sy/nu Davidovu! Požehnaný, jenž jest přišel ve jméno božie, král israhelský! Spas nás, jenž si na výsostech!“

I křikli sú židé proti těkaři, řkúce: „Děti zajisté židovské volaly sú to, odkudž ty tehdy tu řeč máš, poněvadž si Řek a židovský jazyk nenie tobě znám?“ Odpovědě jim těkař a řka: „Otázal sem se jednoho žida a řka: „Co jest to, jenž volají židovské děti?“ / A on mi jest vypravil.“ Otázá jich Pilát: „Kterak sú volaly židovsky?“ A oni odpověděchu jemu: „Osanna!“ Vece jim Pilát: „Osanna, kterak se vykládá?“ Vecechu jemu: „Ó hospodine, spas ny, kterýž si na výsosti!“ Vece jim Pilát: „Když vy sami svědčíte, což sú vaše děti řekly, což jest tehdy zhřešil těkař?“ A ihned umlčechu všickni.

Potom vece Pilát těkařovi svému: / „Vyjdi ven nynie, a kterýmž kolivěk pořádem chceš, uveď sem Ježíše!“ A vyšed těkař i uzřev Ježíše, učinil jest opět jako dřevním pořádem i vece k Ježíšovi: „Vejdi, pane, neboť volá tě súdece!“ Tehdy ihned Ježíš všel jest v duom, v němžto rada o smrti jeho bieše, a těkař s ním.

Kapitola druhá, kterak sú se korúhve vládařské klaněly pánu / našemu Jezukristu.

A když vjide Ježíš, tehdy od korúhevnikův, jenž korúhve nosiechu, podlé obyčeje v rukú svú držiece, na tom miestě

sklonili sú se vrchové korúhvi sami ot sebe a klaněli sú se Ježíšovi. Tehdy uzřevše to židé, kterak sú se korúhve sklonily a poctily Ježíše, přesilně se rozhněvachu a křičiechu proti korúhevnikóm. Tehdy Pilát / vece kniežatóm židovským i k starším i k mistróm: „Zdali ste neviděli, kterak vrchové korúhvi sami ot sebe sú se sklonili a klaněli sú se Ježíšovi? A vy úpiete na korúhevniky, jakož by sklonili a klaněli se jemu!“ Vecechu židé ku Pilátovi: „My sme zajisté dobře viděli očima našima, že sú korúhevníci naklonili korúhve a klaněli se Ježíšovi.“

9a 5
9b Tehdy Pilát přivolav korúhe/vníkóv, vece jim: „Proč ste to tak učinili?“ Odpověděchu jemu oni, řkúce: „My zajisté mužie pohané sme a služebníci chrámu božieho, kterak bychom mohli klaněti se jemu? Neb zajisté my sme drželi korúhve a ony samy ot sebe sklonily sú se a klaněly sú se jemu.“

10a 20
10b 25
11a 30
11b 35

Tehdy Pilát vece kniežatóm židovským a kniežatóm školním i starším obce jich i vlá/dařóm i mistróm chrámu božieho: „Zvolte a vyberte vy sami z sebe muže mocné a silné, ať oni držie korúhve, a užříme, budú-liť se samy ot sebe klaněti jemu.“ Protož kniežata židovských kněží i vládaři chrámu i starší lidu židovského vybrachu najsilnějšíe a najmocnějšíe muže ze svého sboru židovského, a najmocnějších se počta deset set a šest, i prikázachu jim, aby / silně drželi korúhve. A stáli sú před obezřením súdece.

Opět prikáza súdece tēkařovi svému, řka: „Vyved' Ježíše ven z domu radného a opět uved' jeho, kterýmž koli chceš pořádem, jaks prvé učinil.“ Tehdy ihned tēkař vyvede ven Ježíše z domu radného. Zatiem Pilát přivolav k sobě ty, kteříž sú prvé drželi korúhve, zaklel je skrze zdravie ciešařovo, řka: „Samy-li sú / se ot sebe korúhve poklonily, když jest Ježíš všel, čili hnutím vašich rukú? To mi povězte, vy-li ste sklonili? Neb nepoklonie-liť se korúhve samy ot sebe jemu, když on vstúpí, kážít vám všem hlavy stínati.“ I odpověděchu jemu: „Bud' tak, pane, jakž ty dieš!“

I kázal jest Pilát opět vjíti Ježíšovi v duom radný druhé. A učinil jest tēkař dřevním obyčejem a pořádem a velice

se modlil a prosil jeho, aby vstúpil přes loktuši jeho. A on tak jda, vstúpil jest do domu radného. A když vcházieše Ježíš, ihned korúhve samy ot sebe poklonichu se a poctichu Ježíše.

*Kapitola třetie o poselstvi Pilátovy ženy
a o žalobách židovských proti pánu Kristu
a o dvanácti pomocnících jeho.*

A když to uzře Pilát a všickni, kteříž stáchu s ním, strach / je popade a užasechu se, i počechu se sami k sobě diviti a řkúce: „Veliké velebnosti jest člověk tento!“ Tehdy Pilát myslěše a chtieše vstáti s stolice a z domu vyníti, v němžto rada o Ježíšovi bieše. A když vstáváše, tehda žena jeho, jménem Prokula, poslala k němu, řkúci: „Nic tobě a spravedlivému tomuto, nebť sem mnoho trpěla pro něho této noci skrze vidění!“

Tehdy řekl jest / Pilát židóm: „Zdali nevíete, že žena má jest milovnice božie a v židovstvě zajisté s vámi mnoho umie?“ Vecechu židé: „A my to dobře viemy!“ Vece jim Pilát: „Vězte, žeť jest poslala ke mně a řkúci: „Neodsuzuj na smrt toho spravedlivého, neboť sem mnoho této noci u vidění trpěla pro něho.““ Odpovídajíce židé, vecechu Pilátovi: „Zdaliť sme nepověděli, žeť čarodějník jest on? Hládajž, / žeť jest sen bludný poslal k tvé ženě!“

Tehdy Pilát přivolav Ježíše, i vece jemu: „Slyšíš, co tito proti tobě svědčie, a ty jim nic neodpoviedáš?“ Odpovědě Ježíš: „Každý člověk má moc mluviti i zlé, i dobré. Oni, vizte, co mluvie; byť neměli moci, nemluviliť by zajisté!“

Tehdy odpověděvše starosty židovské, vecechu k Ježíšovi: „Co sme my viděli, to pravíme: / Najprvé, že si z smilstva narozen, druhé, že skrze tvé narozenie v Betlémě mládencóv se zbitie stalo, třetie, že otec tvój Jozef a máťě tvá Maria utekli sú do Ejipta, protože sú neměli doufanie v lidu.“

Vecechu někteří, jenž také tu stáchu z židóv, dobrotivě odpoviedajíce a řkúce: „Myť nepravíme, byť on byl z smil-

14a stva naroden, neb vieme, že jest otdána byla Maria
Jo/zefovi, a neniet naroden z smilstva, jakož vy diete.“
Tehdy vece Pilát kniežatóm židovských kněžíf, kteří sú
řekli, by byl z smilstva naroden: „Tato řeč vaše nenie
5 práva, nebť otdánie bez smilstva stalo se jest, jakožto tito
z našeho lidu pravie.“

14b A odpovéděchu Pilátovi Annáš a Kaifáš: „Vešken sbor
židovský volá a svědčí, že se jest z smilstva narodil a čaro-
dějník jest, ale / tito sú příšlí novověrci a učedlníci jeho.“
10 A přivolav Pilát Annáše a Kaifáše, vece jim: „Co sú příšlí
novověrci?“ Povéděchu jemu: „Pohanští synové, kteříž již
nynie učinění sú židé, jenž dějí, aby nebyl naroden z smil-
stva.“

15a Tehdy odpovéděchu Eleazar, Austerus, Antoní a Jakub
15 a Zeras, Samuel, Isák i Finés, Crispus, Agrippa, Amnes
a Judas; vecechu k Annášovi: / „Myť nejsme od přílezlých
narozeni, ani sme novověrci, ale jsme synové židovští
a pravdu mluvíme, nebo sme při oddání Marie byli.“

20 A přimluvív se Pilát k těm mužóm dvanácti, kteřížto
svědčiechu, i vece jim: „Zaklínám vás skrze zdravie cie-
sařovo, abyšte mi povéděli pravdu: jest-li tak, že nenie
urozen z smilstva, aneb jest-li to pravda, co vy svědčíte?“ /
15b Tehdy odpovéděchu Pilátovi: „V zákoně prikázáno nám
jest, abychom nepřisahali ve jméno boha jiného nežli
25 v jednoho israhelského boha. Nebo křivdu mluvíti skrze
našeho pána boha, kterýž jest vyvedl otce naše z Ejipta,
hřešíme. I také pozdravením ciesařovým přisahámy tobě:
nenie-li to tak, jakož sme povéděli, vinni sme smrtí.“

16a Tehdy vecechu Annáš a Kai/fáš Pilátovi: „Tito příšlí sú
30 svobodně jeho svědci a věrie, by nebyl zlořečený, ani také
by byl naroden z smilstva. Než myť pravíme, žeť jest naroden
z smilstva a kúzedlník jest a praví se býti synem božím
a králem židovským.“

35 Protož uzřev to Pilát, obráti zase vešken lid i káza všemu
16b lidu vyjítí ven kromě těch dvanácti mužów, kteříž sú
řekli, by nebyl naroden z smilstva. / A Ježíšovi káza
odstúpiti, i vece jim Pilát: „Pro kterou příčinu chtie jeho
zahubiti?“ Vecechu Pilátovi: „Nenávist mají k němu, že

v sobotu uzdravuje.“ Vece jim Pilát: „Z dobrého chtie
jeho skutku zahubiti.“ Vecechu jemu: „Take, pane!“

*Kapitola čtvrtá, kterak židé pilni sú byli pána Krista umrtviti
a Pilát vyprostíti.*

Protož Pilát, hněvem naplněn sa, vy/jide ven z domu 5 17a
radného i vece jim: „Svědkyť mám slunce i měsíc, jenž
osvěcují vešken svět, že ani jedné viny smrti nalezují na
tomto člověku.“ Odpovéděchu židé a vecechu súdci: „Byť
nebyl tento zlořečený a kúzedlník, nevydali bychom tobě
10 jeho.“ Vece jim Pilát: „Vezměte vy jeho a podlé vašeho
zákona sudte jeho.“ Vecechu jemu židé: „Nám / neslušie 17b
žádného zahubiti.“ Vece jim Pilát: „I mněť neslušie za-
hubiti bez práva.“

A když to povédě, všed opět Pilát v duom radný, i za-
vola k sobě samého Ježíše i vece k němu: „Ty-li si král 15
židovský?“ Odpověď Ježíš: „Ot sebe-li sám to mluvíš,
čiliť sú jiní tobě o mně povéděli?“ Odpověď Pilát: „Zdali
já židem sem? Tvój lid a kniežata kněžská vydali sú tě
mně. Co / si učinil?“ Odpověď Ježíš: „Královstvie mé 18a
nenie s tohoto světa; byť s tohoto světa bylo královstvie 20
mé, služebníci moji zbrániliť by, abych nebyl vydán židóm.
Ale zajisté královstvie mé nenie s tohoto světa!“ Vece jemu
Pilát: „A protož král si ty?“ Odpověď Ježíš: „Ty dieš,
žeť sem já král.“ Opět vece Ježíš Pilátovi: „Já sem se v tom
narodil a pro to sem přišel na svět, / abych svědectvie 25 18b
vydal o pravdě. Neb každý, ktož z pravdy jest, poslúchá
slova mého.“ I vece jemu Pilát: „Co jest pravda?“ Vece
jemu Ježíš: „Pravda s nebe jest.“ Vece jemu Pilát: „Na
zemi pravdy nenie?“ Odpověď Pilátovi Ježíš: „Opatř
pravdu na zemi blúdiece, kterak bývá súzena od těch, 30
kteříž mají moc na zemi!“

Tehdy opustiv Pilát Ježíše vnitř v domu radném, vyšel
jest k židóm / a řekl jest jim: „Ját nižádné viny nenalézám 19a
na něm.“ Odpovéděchu židé jemu: „Onť jest řekl: ‚Mohu
zrušiti tento chrám a po třech dnech opět jej ustaviti.‘“ 35

Vece jim Pilát: „Který chrám?“ Vecechu židé jemu:
„Který jest ustavil Salomún ve čtyřidceti a v šesti letech,
on jest řekl zrušiti svú mocí a týž ustaviti ve třech dnech.“
Opět vece Pilát: „Nevinen sem já krví tohoto spravedlivého
19b 5 člověka, vy vizte!“ / Odpověděchu židé: „Krev jeho na nás
i na naše syny!“
Tehdy Pilát přivolav kněží, starších i mistrův, vece jim
tajně: „Nerodte toho učiniti, neb sem žalobám nic hodného
nenalezl na něm, jedno o uzdravování a o porušení soboty.“
10 Vecechu knězie, starší i jáhnové Pilátovi: „Ktož by koli
pohaněl ciesaře, hoden jest smrti. Ale tento rúhal se jest
bohu živému, nebo se jest učinil roven bohu, a jsa člověk
20a zloře/čený.“
Tehdy Pilát příkaza, aby všichni židé, jenžto se před
15 duom radný sebrali, málo odstúpili k straně kromě kniežat
kněží a starost lidu. A přivolav Ježíše samého, vece jemu:
„Co tobě učiním?“ I vece Ježíš Pilátovi: „Jakož tobě dáno
jest!“ Vece jemu Pilát: „Kterak mi dáno jest?“ Odpovědě
jemu Ježíš: „Mojžieš i všichni prorokové prorokovali sú
20 o tomto umučení a o vzkříšení mém pravili sú.“ /
20b Uslyševše to kniežata kněží a starší lidu, vecechu Pilátovi:
„Co více chceš slyšeti rúhanie?“ Vece jim Pilát: „Jest-li
toto rúhanie, vezměte vy jeho a podlé zákona vašeho sudte
jeho a vedte do vaše školy!“ Odpověděchu Pilátovi židé:
25 „Zákon náš za právo drží: zhřeší-li člověk proti člověku,
hoden jest přijieti čtyřidceti ran bez jedné bičových. Ale
21a ktož by se proti bohu porúhal, hoden jest ukame/novanie.“
Odpovědě jim Pilát: „Jest-li tato řeč rúhanie bohu, vez-
měte jeho a podlé zákona vašeho sudte, jakož sem i prvé
30 řekl vám.“ Vecechu kniežata kněžská i starší, mistrové
i zákonníci: „Myť chcemy, aby byl ukřižován!“ Odpovědě
jim Pilát: „Nenieť dobré aniť jest hoden, ať by umřel.“

*Kapitola pátá, kterak sú někteří divy pána Krista
na sobě činěné a jeho dobrotivost vyznávali.*

Tehdy vzhled Pilát / a opatřiv lid židovský okolo sebe 21b
stojiece, uzře mnoho židův plačice, i vece jim: „Ne všecko
5 množstvie obce žádá smrti jeho, aniž chce, by on umřel.“
Vecechu starosty židovské a knězie ku Pilátovi: „Protož
jest se sešlo a přišlo všecko množstvie lidu, ať by umřel on.“
Vece Pilát k židům: „Co jest učinil, aby umřel? Proto-li,
že jest byl řekl, by byl synem božím a králem, chcete jeho
ukřižovati?“ Vecechu všickni jedním / hlasem vóbec: 10 22a
„I ovšem!“
Tehdy po mnohém hádaní, kteréž Pilát měl jest s židy,
jeden muž z kniežat židovských, jménem Nicodemus, jenž
jest stál před súdci, vece jemu: „Prosím tebe, milostivý
súdce, odpusť mi málo promluvíti a pověděti před sebou!“ 15
Vece jemu Pilát: „Což kolivěk tobě libo jest, pověz!“
Vece Nicodemus: „Já sem řekl starším kněžím, biskupóm,
mistróm i jáhnóm a všemu množství / sboru i v škole: „Co 22b
se hádáte a co máte s tímto člověkem? Neboť tento člověk
20 mnoho divuov a znamenie slavná činí, kterakýchžto člověk
nižádný jest nečinil, aniž móż činiti. Nechajtež a propusťte
jeho a nerodte se zlobiti proti němu, aniž co zlého učiniti!
Jsú-liť z boha tato znamenie, kteráž činí, stanút se; paklíť
z lidí, tehdyť zrušena budú. Mojžieš, ten jest od boha
poslán byl do Ejipta a činil jest mnoho znamení tam, / kte- 25 23a
rážto kázal jemu böh činiti před Faraonem, králem ejipt-
ským, a před sluhami jeho. A biechu tu uzdravujice lékaři
omylníci a čarodějníci Jamnes a Mambres a ti činili sú ta
znamenie, kterážto učinil jest Mojžieš, ale nemohli sú
všech znamení činiti, kterážto učinil jest Mojžieš. I měli sú 30
je Ejiptští za bohy. Ale že ta znamenie, kteráž jsú činili,
nebiechu z boha, protož zahynuli sú oni i ti, kteříž sú jim
věřili.“ A teď / ještěť pravi: „Nechajte a propusťte člověka
tohoto, neboť nenie hoden, smrtí ať by umřel!“ 23b

Vecechu židé Nikodémovi: „Již vidíme, že ty si učedlník 35
jeho učiněn a že zaň slovo činíš a mluvíš.“ Vece k nim
Nicodemus: „Zdali i súdce učedlníkem jeho učiněn jest,

jenž zaň slovo činí a mluví? Zdali ciesař neustavil jeho na toto dôstojenství súda nad tietmo městem?“

24a Tehdy zajisté židé biechu horlivi, vr/čiece a škřipiece zuby na něho pro ta slova. Tehdy vece Pilát k nim: „Co 5 škřípíte zuby proti němu, an pravdu mluví?“ Odpověděchu židé: „Pravdu jeho přijmi on a diel s ním měj!“ Vece Nikodém: „Amen, točíž buď to aneb staň se tak, jakož vy diete, ať bych měl diel s ním.“

A vystúpiv jeden z židův, učini prosbu ku Pilátovi a rka: 10 „Prosím tebe, odpusť mi jediné slovo promluviti před sebu!“ Vece jemu Pi/lát: „Co chceš promluviti, mluv!“ Jenž vece: „Osm a třidceti let ležal sem v loži ukrtnú nemocí na všaký den v nebezpečenství smrti a v porodu 15 bolesti. A přišed Ježíš, mnohé ďabelníky rozličnými nemocmi jaté a obklíčené uzdraveny jest učinil. A někteří mladci nesli sú mě na ložci a postavili sú mě před ním. A vida Ježíš, smiloval se jest nade mnú a slovo jest řekl mně: 25 „Vstaň, zdvihni lože své a / chod!“ A bez meškánie uzdraven sem a zdvihl sem lože mé a chodil sem.“

24b Vecechu židé ku Pilátovi: „Otěž jeho, kteraký jest byl den, když uzdraven jest!“ Vece ten uzdravený: „Sobota jest byla, když sem uzdraven.“ Vecechu židé Pilátovi: „Azdali sme tobě neřekli? A jakož sme líčili, pravda jest, že v sobotu uzdravuje a ďably vyhoní.“

25 Tehdy opět jiný žid vytasiv se, řekl jest: „Slep sem byl 25b narozen, jediné toliko hlas sem sly/šal, ale nižádného neviděl sem. A když jdíeše Ježíš, tehdy velikým hlasem zvolach a rka: „Smiluj se nade mnú, synu Davidóv!“ I smiloval se nade mnú. A když vloži ruce svoji na mé oči, ihned sem viděl.“

A opět jiný žid, vystúpiv před lid a před Piláta, vece: „Skloněn a zlámán sem dnú byl a napravil a uzdravil mě jedíným slovem.“ Pak jedna žena, jménem Veronika, řekla jest Pilátovi: „Červenú nemoc sem krvotekúci dvanádcet 26a let měla, a když sem se dotkla podolka jeho rúcha, ihned 35 sem té nemoci zbavena a tečení mé krve přestalo.“

Vecechu židé Pilátovi: „V zákoně prikázáno máme, aby-
chom žen v svědectvie nevodili neb nedopúšťeli, než jediné

muže.“ A jiní pak z zástupu židovského mnozí mužie i ženy volali sú, řkúce: „Tento člověk prorok jest a všichni 26b ďablové jemu / podrobeni a poddáni sú!“ Vece Pilát těm, jenžto praviechu, že ďablové jemu poddáni sú: „Proč pak i mistróm vašim nejsú poddáni?“ Vecechu jemu: „Ne- 5 vieme!“ Opět jiní pověděchu Pilátovi, že Lazara v hrobu mrtvého ležícíeho po čtyřech dnech vzkřiesil jest.

Kapitola šestá, kterak Pilát usiloval, aby pána Krista vysvobodil, a židé snažni byli, aby byl ukřižován.

A slyšav to Pilát, užasl se, i ve/ce k množství židův: „Což 10 27a vám prospěšno jest vyliti krev spravedlivého člověka?“ A přivolav Pilát Nikodéma a dvanácti mužův, kteříž sú pravili, že z smilstva narozen nenie, vece k nim: „Co učí-
ním? Rozbroj a búře děje se v lidu.“ Vecechu jemu: „Myť 15 nevieme, oni vizte!“

Opět Pilát svolav všecko lidu množství, vece jim: „Vie-
te-li, že obyčej jest přes den přesničný, točízto velikonoční, 27b abych propustil / vězně jednoho. I mámť znamenitého vězně v žaláři, vražedníka, jménem Barrabáše. Na Ježíšovi 20 zajisté viny k smrti nenalézám. Kterého chcete, ať vám pustím?“ I zvolachu židé a řkúce: „Barrabáše pusť nám!“ Vece jim Pilát: „Což pak učiníme z Ježíše, jenž slóve 25 Kristus?“ Vecechu všickni: „Ukřižován buď!“

A opět Pilátovi vecechu židé: „Propustíš-li tohoto, ne-
budeš přítel ciesařův, neboť nazý/vá se synem božím a krá- 25 28a lem židovským; leč snad chceš ty, by on byl králem, ale ne tiesař?“ Tehdy Pilát rozhněvav se a pln jsa prchlivosti, i řekl jest: „Lid váš byl jest vždycky búřivý, prchlivý, roz-
tržený a svárlivý. A kteříž jsú za vás stáli, točízto vám na-
kládali, vždy ste se jim protivili.“ 30

Odpověděchu židé: „Kteří sú stáli za nás?“ Odpověď 35 jim: „Buoh váš, jenž vás vyprostil z tvrdé služby / ejiptských lidí a přes moře vedl vás jakožto přes suchú zemi a na púšti krmil vás mannú, nebeským chlebem, a řeřábky čtyřidceti let. A vyvedl vám vodu z tvrdé skály i napájel 35

29a 5 vás. A dal vám zákon. Ve všech těch věcech hněvali ste boha, a protiviece se vašemu bohu, kázali ste sobě skovati tele duté za bůh i zradili ste boha vašeho a porúhali ste se bohu vašemu. A on chtěl / vešken váš rod zahubiti a shladiti. Jediné, že jest Mojžíš za vás boha vašeho prosil, aby vás neshladil. A nyní pravíte, že bych nenáviděl ciesaře?“ A to pověděv, povstal Pilát s stolice, chtieše vyjiti z domu radného.

10 Protož volali sú židé a řekli jemu: „Krále vieme ciesaře, ale ne Ježíše Nazaretského, jakž koli třie králi mudrci dary sú jemu obětovali jakožto králi a řkúce, by židovský král 29b narodil se / v Betléme. To uslyšav Herodes od mudrcův, že král narodil se, chtěl a hledal jest jeho zatratiti. Ale když jest to Josef, otec jeho, zvěděl, vzal jej i mateř jeho, utekl 15 do Ejipta. A když ten účinek Herodes zvěděl, poslal i zatratil i zhubil dietky židovské všecky, kteréž sú se narodily v Betléme i v těch ve všech krajinách v stáři ot dvú letú neb mladšie.“

214b 20 A když to uslyše Pilát, velmi se užase a učinil mlčenie / v lidu, kteříž voláchu, řekl jest jim: „Teda tento jest, kteréhož Eroses hledal jest.“ Vecechu jemu: „I ovšem tenť jest.“ A vzem Pilát vodu, i umy ruce své přede všiem lidem a řka: „Nevinent sem já ode krve tohoto spravedlivého, vy vizte!“ Odpověděchu všickni řkúce: „Krev jeho na nás i na 25 syny naše!“

Kapitola sedmá, kterak Pilát pána Jezukrista odsúdil na smrt, o rúhaní židovském a o smrti pána Krista a o diviech, kteříž sú se dali o jeho soaté a nevinné smrti.

30 Tedy Pilát káza přivesti Ježíše před svú stolicí, kdežto sedieše. Tedy napade jeho tiemto slovem a řka: „Rod tvój usvědčil tě jakožto králem, protož prikazuji tě najprv bičovati podlé ustavenie dřevních kniežat římských.“ Tedy 30a při/káza, aby jej na kříž zdvihli na tom miestě, ješto slóve Kalvárie, točíž na rozhraní, kdež jat byl, a dva lotry s ním, 35 jimažto jména tato sú: Dizmas a Jezmas. I vyšel jest Ježíš

z domu radného, nesa svój kříž s sebú, a dva nešlechetná zlosyny s ním. A ti také nesechu své kříže s ním. A když přijidechu k miestu tomu, svlečechu rytieři jej z rúcha jeho a opásachu jej rúchú a korunu z trnie vstavili sú / na hlavu 30b jeho. I ukřížovali sú jeho a dva lotry s ním: Dizmas na 5 pravici a Jezmas na levici. Tehdy rytieři metalí sú losy o rúcho jeho, točíš o tu sukni, kterážto ni krájena, ni šita bieše.

A když Ježíš na kříži pniese, vece: „Otče, shověj a odpusť jim, nebť nevědie, co činie!“ I stojieše lid hlédaje, 10 i posmieváchu se jemu kniežata kněžská i starosty a súdce jich s mistry, sami mezi sebú řkúce: „Jiné jest uzdravo/val, sám sebe nemož uzdraviti. Jest-li syn boží, sstup nyní s kříže, a uvěřimy v něho!“ A rytieři přistupujíc, porúháchu se jemu. A přistúpivše, dáváchu jemu ocet s žlučí smiešený 15 píti a řkúce: „Jsi-li ty Kristus, král židovský, vysvobod se samého!“

Jeden také z rytieřův, jménem Stefaton, naplniv húbu octa, i vložil na trest, dáváše jemu píti a řka: „Jsi-li ty král 20 31b židovský, uzdrav se a zprost se!“ I prikázal / jest Pilát súdce za odsudek vinu jeho a heslo napsati slovy židovskými, řečskými i latinskými, jakož sú mu pravili židé: Totoť jest Ježíš Nazaretský, král židovský — jakož sú řekli židé, by on činil se králem židovským.

Tehdy také jeden z těch lotrův, kteříž pniechu s ním na kříži, jménem Jezmas, vece jemu: „Jsi-li ty Kristus, zprost 25 a vysvobod se sám i nás!“ Odpověděv Dizmas, zamútil jej a porokoval jest / jemu a řka: „Ani ty se bojíš boha, a jsa 32a v témž súdu. Nebo my zajisté pro naše viny hodně a spravedlivě ty věci, kteréž smy vzeli, trpíme, ale tento nic jest 30 zlého neučinil.“ Kterýžto když jest porokoval a požehral tovariši svému, a obrátiv tvář svú, vece k Ježíšovi: „Pomni na mě, pane milý, když přijdeš v králevstvie své!“ Odpovědě jemu Ježíš: „Zajisté pravi tobě, že dnes budeš se mnú v ráji.“ 35

A bieše jakožto hodina šestá dne a tmy učiněny sú po vše zemi až do deváté hodiny. A když se jest slunce ztmělo, aj opona chrámová roztrhla se jest na dvě straně, 32b

ot vrchu až dolův. I zvolal Ježíš velikým hlasem a řka: „Via ala hohe exicole,“ jenž se vykládá: „V ruce tvoji, hospodine, porúčiem duši svú.“ A to když jest řekl, vypustil duši svú.

5 Tehdy Longin rytieř vzem kopie, otevřel jest bok jeho
33a a ihned vy/nide krev a voda. Tehdy centurio storytieřník, kterýž s druhé strany stáše, vida ty věci a znamenie, kteráž se biechu stala, velebieše boha a řka: „Zajisté tento člověk syn boží bieše!“ A vešken lid, mužie a ženy spolu, okolo ostúpivše, k té ohavě jsúc zamúčení a znamenajíc, co se jest stalo a kteréžto věci sú se dály, tepúce prsi své, vracováchu se v své domy.

Tehdy centurio storytieřník rozličil a rozpravil Pilátovi
33b súdci všecker, / což se tu stalo bylo. Uslyšav to Pilát súdce, zamúti se přieliš a nejedl jest nic toho dne ani pil; i žena jeho i jiné mnohé ženy nábožné z lidu židovského, kteréžto přísluhováchu a pomáháchu jemu z svých statkův.

Tehdy svolav Pilát kniežata kněžská i mistry chrámu i staršie, vece jim: „Viděli ste ta znamenie, kteráž sú se stala.“ Odpověděchu židé: „Pokaženie slunce stalo se jest
20 podle obyčeje.“ A stáchu tehdy všickni / známí jeho z daleka a ženy, kteréžto následovaly sú jeho od Galile, vidúce
34a ty všecker věci.

*Kapitola osmá o pohřbu pána Jezukrista,
z něhož sú Jozefovi a Nikodémovi hrozili
a Jozefa v žalář vsadili.*

25 Tehdy jeden muž, jménem Jozef, zpravuje a způsobuje dvór, muž dobrý a spravedlivý, maje péči o něm, kterýžto jest nepovolil řadě ani žalobám jich, točízto židovským, od
34b 30 Ari/matie, města Judova, a on bieše čekaje královstvie božieho, tehdy ten přistúpiv k Pilátovi, i uprosil tělo Ježíšovo. A složiv je s kříže, i obinu je v čisté plátno i vložil je v hrob svú nový, v němžto ještě nižádný položen nebieše. Uslyšavše to židé, že Jozef uprosil tělo Ježíšovo, hledáchu
35 ho s Nikodémem zabiti a s jinými dvanácti muži, kteříž

sú řekli, že by nebyl narozen z smilstva, i s mno/hými jinými, kteříž sú stáli před Pilátem a jeho dobré skutky oznamovali. 35a

A když se biechu skryli, tehdy sám jediný Nikodém ukáza se a zjevi se jim, neb kniežetem židovským bieše, i vece: 5 „Kterak ste vešli do školy židovské?“ A oni odpověděli sú jemu: „A ty kterak si v školu všel, neb si povolen byl Kristovi a držal si spolek s ním? Odplata jeho a díel buď s tebú v budúciem věku na onom světě!“ Odpovědě Niko/dém a řka: „Amen, amen, amen,“ točízto staň se, 10 35b staň se, staň se!

Takež Jozef, ukázav se jim, i řekl jest jim: „Proč ste se rozhněvali na mě a zamútili ste se proti mně, že sem uprosil tělo Ježíšovo u Piláta? Aj vězte, žeť sem v hrobě novém svém položil je a obinul sem je plátnem čistým a přivalil 15 sem kámen ke dveřem peleše. Proč ste nedobře činili proti spravedlivému a nerozpomínali ste se na to, abyšte jeho neukřížovali? / Než i bok jeho kopím ste prokláli!“ 36a

Uslyšavše to kniežata kněžská židovská, starši i mistři i súdce, rozhněvali sú se velmi. A jemše Jozefa, kázachu 20 ho stříeci, neb jako nazajtřie mějieše sobota býti. A řekli sú jemu: „Věz to, že této hodiny neslušie ani se hodí nám nic proti tobě učiniti, neb sobota nastává. Ale věz to, že ani pohřbu hoden budeš, než dáme tělo tvé ptactvu nebeskému a zvie/řatom země sniesti.“ 25

Odpovědě jim Jozef: „Tato řeč jest podobna řeči pyšného Goliáše, kterýžť jest haněl a porokoval bohu živému proti svatému Israheli Davidovi proroku. Neb jest bůh řekl skrze proroka: „Mně pomsta a jáť odplatím.“ A aj 30 nyníe poctivý súdce Pilát umyl jest ruce svoji před sluncem a před vámi, řka: „Čist sem já od krve spravedlivého tohoto, vy vizte!“ A vy / odpověděvše, řekli ste jemu: „Krev jeho 37a na nás i na naše děti!“ A nyníet se bojím, byť snad někdy hněv boží nepřišel na vás i na vaše děti, jakož ste řekli!“ 35

Tehdy uslyševše židé tyto řeči, zazlichu se přielišným hněvem, a chytivše Jozefa, i zavřechu jej v schráně, v niežto žádného okna nebieše. A znamenachu i zapečetichu dveře

té schrány na zámek Annáš a Kaifáš pečeti prstenov svých.
A postavi/vše stráž před dveřmi, i odjidechu.

Tehdy v jitře sebrachu se kniežata kněžská a starší s mistry a s zákonníky i s jáhny; všedše v školu, radu vzechu, kterak by mu smrt učinili.

*Kapitola devátá o divném zproštění Jozefa
a oznámení vzkříšení pána Jezukrista.*

A když se to stalo, sebravše se všickni a sediece kniežata kněžská Annáš a Kaifáš, kázachu s velikú nepoctí přivésti jeho. A když otevřechu zámek a pe/četi dveří, nenalezechu Jozefa. A to uslyšev vešken sbor, diviechu se i strnu a užasl se vešken sbor pro to. I obklíči je veliká bázen, neb našli sú zapečecen zámek schrány a pečeti, kterýmiž sú zapečetili, nalezechu nepoškrněny. Ale že Annáš a Kaifáš od toho pokoje klíč mějichu, protož nesmějichu rozjímati, kteříž před Pilátem za Ježíše mluvichu. A tak Annáš a Kaifáš odešli sú. A tomu se všic/kni diviechu. A aj tehdy někteří z strážných rytieřov, kteříž střežiechu hrobu Ježíšova, přijidechu do města. A všedše v sbor do školy, vecechu kniežatom židovským a starším i mistróm, že „když sme my střehli hrobu Ježíšova, stalo se jest veliké země třesenie a hnutie i viděli sme anjela božieho, kterak kámen s hrobu otvalil i sedieše na něm. Jehožto obličeje krása bieše jakožto blesk a rúcho jeho bielé stkvú/cie jakožto snieh. Ale od strachu učinění smy jako mrtvi. A slyšeli smy anjela mluviec k ženám, kteréžto biechu přišly k hrobu Ježíšovu, a řkúcieho: „Nerodte se báti, neboť viem zajisté, že Ježíše, kterýž ukřížován jest, hledáte! Nenieť jeho, vstal kde jest položen byl! A brzo jdúc, povězte učedníkóm jeho a Petrovi, žeť jest z mrtvých vstal, kte/rýžto již předejde vás v Galilei. Tu jeho uzříte, jakož jest prvé zvěstoval a předpověděl vám.“

Tehdy svolavše židé rytieře vsecky, kteřížto ostřieháchu hrobu Ježíšova, i vecechu jim: „Které sú to ženy, k nimžto

anjel jest mluvil, a proč ste jich nechtyli?“ Odpověděchu rytieři židóm, řkúce: „Žen neznáme, které sú byly, neb sme my, bojiece se anjela, jako mrtvi byli, neufajíc viac světla opatřiti tohoto světa. Kt/erak sme pak mohli je chytiti a držeti?“ Vecechu jim židé: „Živ jest hospodin, žeť nevěříme vám!“

Odpovědvše rytieři, řekli sú židóm: „Když ste Ježíšovi, an toliko divuov činil před vámi, nevěřili, kterak pak nám věřiti můžete? Dobře zajisté řekli ste vy: „Živ jest on hospodin, jehož ste ukřížovali!“ Opět židóm rytieři vecechu: „Myť sme slyšeli, že Jozef, jenž jest uprosil u Piláta tělo Ježíšovo, i pochoval. A vy jemše jej, i zavřeli ste jeho v schráně, v kteréžto nižádného / okna jest nebylo, a znamenali ste vašimi prsteny zámek zapečetivše, a druhý den otevřevše, jeho ste neuzřeli. Protož dajte vy nám Jozefa, kterého ste v schráně skryli, a myť vám dámy Ježíše, jehož sme v hrobě střehli!“ Vecechu židé: „Myť vám dámy Jozefa, dajte vy nám Ježíše! Nebť Jozef šel do města svého Arimatie.“ Odpověděchu rytieři: „Jest-li Jozef v Arimatí, a Ježíš jest v Galilei, jakož sme slyšeli ot anjela praviec k ženám.“

Uslyševše to židé, báli sú / se velmi, řkúce sami k sobě: „Nepronášejme nikoli této řeči, ať někdy slyšána nebude. Neb snad, pronesú-li se tyto věci, všickniť uvěrie v Ježíše. Sberme penieze a dajmy rytieřóm, řkúce: „Pravte, že když sme my spali, přišli sú učedníci Ježíšovi v noci a ukradli sú tělo Ježíšovo.“ A bude-liť to slyšáno od Piláta súdece, myť jemu dosti učinímy za vás a bezpečny vás učinímy.“

Tehdy vzemše radu, i dali sú veliké penieze rytieřóm a řkúc: „Rcete, že učedníci / jeho, a my spímy, v noci přišedše, ukradli sú jeho nám! Pakliť to Pilát súdece uslyší, myť za vás mluvití budeme, a tak vás ote všeho vysvobodíme.“

Tehdy rytieři vzemše penieze, ne tak sú pravili, jakož ot židov sú naučeni a napomenuti. Chtiechu tehdy tak pověděti: „Učedníci jeho přišli, a my spímy, v noci i ukradli jej nám,“ ale nemožiechu, než: „Zajisté jest vstal z mrtvých Ježíš a viděli sme anjela s nebes sstupující, an odloživ

42a kámen, i sedieše na něm.“ A / pronesena jest všem řeč jich a slovo to proneslo se jest u židův až do dnešního dne.

*Kapitola desátá, kterak tři svědci vyznávali,
že viděli pána Jezukrista, jenž vstúpil jest v nebesa.*

5 Ale jeden kněz, jménem Finés, a Adda příkazatel a já-
hen, jménem Lenez Aggeus, tito tři přišli od Galilee do
Jeruzaléma a řekli sú kniežatům kněžským a starším
42b i mistrům i všem v škole, že „Ježíše, kterého ste vy ukřižo-
vali, viděli sme s jedenácti učedníky svými / mluviec
10 a sediec uprostřed nich na hoře Olivetské a řkúc jim: „Jdúc
po všem světě, kažte Čtenie všemu stvoření, křtiecie je ve
jméně Otce i Syna i Ducha svatého. Ktož uvěří a křtěn
bude, spasen bude, ale ktož zajisté neuvěří, ten zatracen
bude. Ta znamenie budú při nich, kteříž uvěří: ve jméno
15 mé budú dáby vyháněti, rozličnými jazyky budú mluvíti
a hady budú bráti, a smrtného ač by co snědli neb vy-
pili, nebude jim škoditi. Na nemocné budú ruce klásti /
43a a zdrávi budú.“ A když to otmluvi k učedníkům svým,
uzřechom jej, an do nebes vstupuje.“
20 Uslyševše to kniežata kněžská a starší i mistři i jáhnové,
vecechu těm třem mužům: „Vzdajte slávu bohu israhel-
skému a povězte nám, ač sú to pravé věci, které ste slyšeli
a viděli?“ Odpověděli sú jim, řkúce: „Živ jest pán bůh
otcův našich, buoh Abrahámov a buoh Izákov a bůh
25 Jakubov, že sme slyšeli mluviece Ježíše s učedníky svými
43b na hoře Olivetské a vi/děli sme jej do nebes vstupujíc,
jakož sme vám pravili. Protož slova, kteráž sme slyšeli ot
Ježíše, a že sme viděli jeho vstupující do nebe, zamlčíme-li,
hříech máme.“
30 Tehdy vecechu jim židé: „Proto-li ste přišli, abyšte nám
to zvěstovali, čili abyšte modlitbu vzdali bohu?“ Odpo-
věděchu jim: „Přišli sme chválu vzdávat bohu!“ Vecechu
jim kniežata kněžská a starší i mistři: „Vy ste přišli chválu
44a vzdávat bohu z toho oblúzenie, ješto ste mlu/vili přede
35 vším lidem.“ Odpověděchu jim: „Jest-li to s hříechem, že

ta slova, kteráž ste slyšeli, a ty věci, které sme svými očima
viděli, aj toť stojíme před vámi, což se vám najpodobnějie
zdá, to z nás učíte!“

Tehdy ihned vstavše kniežata židovská, držiece knihy
zákona božieho v rukú, zaklínali sú je, řkúce: „Již ižád- 5
nému viec nezvěstujte a nepravte těch věcí a slov, kteráž
ste nám o Ježíšovi pravili!“ Tehdy dachu veliké penieze
těm třem mužům a kázachu / jim do své vlasti jíti. A posla- 44b
chu s nimi tři muže, aby je doprovodili do jich krajin, aby
nikoli nebydlili ani zuostávali v Jeruzalémě. A tak že je 10
provodichu až do Galilee i odjidechu jich tak s pokojem.

Tehdy sebravše se kniežata kněží židovských a starší
i mistři v školu velikým hněvem, i učinichu kvíelenie a sami
mezi sebú ptáchu se a řkúce: „Které jest to znamenie, ješto
se jest přihodilo nám, a proč ten div stal se jest v Israheli?“ 15
Tehdy Annáš a Kai/fáš těšiecie je, vecechu: „Azdali rytie-
řům, kteříž sú střešli hrobu Ježíšova, máme věřiti, kteříž 45a
jsú pověděli nám, by anjel boží sstúpil s nebes i odvalil
kámen ot hrobu? Snad učedníci jeho dali sú jim zlata
mnoho, kteřížto vzali tělo Ježíšovo a naučili je, řkúce, aby 20
svědčili lidem, a oni aby mohli ukrásti tělo Ježíšovo. To
vězte, že nemáme nižádnému věřiti ciziemu v žádném slo-
vu. Neb sú oni, vzemše ot nás mnoho peněz, ne tak, jako
sme je / naučili, pravili sú. Protož neb nám, anebo jeho 45b
učedníkům vieru měli sú držeti.“ 25

*Kapitola jedenáctá, kterak jest Nikodém židům radil,
aby pána Krista na horách hledali,
a kterak Jozef nalezen jest v Arimatě a obeslán ot židův,
aby k nim přišel.*

Tehdy povstav Nikodém, jide k nim v radu a vece jim: 30
„Právě mluvíte, synové izrahelští! Vy ste slyšeli všechny
věci, které sú mluvili oni tři muže, ješto biechu z Galilee
přišli, přísahajíc na zákoně božiem / skrze jméno pána 46a
boha israhelského a řkúce: „Viděli sme Ježíše s učedníky
svými na hoře mluviec a viděli sme jeho do nebes vstu- 35

pujíc. A jakož z svatého Písma viete, že svatý Heliáš na ohnivém voze vzat jest do ráje. Tehdy otázu Helizea synové prorokův, řkúce: „Kde tvůj otec Heliáš?“ Odpověď jim, žeť jest vzat do ráje. Vecechu synové prorokův k němu:

46b 5 „Snad jest duchem pochopen a na některých horách israhelských posazen, a protož vyberme / z sebe některé muže, zchodmež po horách israhelských, snad jeho naleznem?“ I prosiechu Helizea, aby s nimi šel. A chodivše tři dny, nenalezechu jeho, nebo zajisté byl vzat do ráje. A nyní 10 teď poslušajte mne, synové israhelští! Poďme a pošleme muže po horách israhelských, zdali by duch zchopil Ježíše a posadil jej na některé hoře? Snad nalezneme jej a pokání učiníme.“

47a 15 I slíbi se ta rada všem Nikodémova i poslachu své posly muže, aby hledali Je/žíše. A hledavše, i nenalezechu jeho, ale Jozefa nalezechu v Arimatí, ale žádný nesmě jeho staviti. A vrátivše se, vecechu: „Co sme kde chodili, nenalezli sme Ježíše, ale Jozefa sme našli v Arimatí, městě jeho.“ Uslyševše to kniežata kněžská i všichni starší i mistři, 20 biechu veselí velmi a radovali sú se i pochválíchu boha israhelského, že nalezen jest Jozef, kteréhožto zavřeli biechu v schráně a potom nenalezli jeho.

47b Tehdy učinivše sněm veliký, vecechu knie/žata kněžská: „Kterým pořádem mohli bychom přivésti a přivolati 25 k nám Jozefa a mluvití s ním?“ Tehdy vzemše částku listu a črnidla, i napsachu k Jozefovi list, řkúce: Pokoj s tebou buď, otče Jozefe, i všem, kteříž s tebou sú! Vieme a poznáváme se, že sme zhřešili proti bohu i proti tobě, ale prosils boha israhelského, by tě zprostil z našich rukú, i zprostil 30 jest tě. Protož prosíme tebe, by ráčil k nám, k svým synóm a k své bratří, zavítati. Neb velmi sme zamúcení byli a divi/li sme se všickni vzetí tvému, když sme tebe u pokoji hledajíc, i nenalezli. Vieme cele, že zlobivú a nečistú radu 48a byli sme umyslili proti tobě, ale hospodin zrušil jest radu naši. Na pokoj tobě, Jozefe, poctivý ote všeho lidu našeho. 35

I vybrachu ze všeho lidu sedm mužův, přátel Jozefových, kteréž sú oni znali, že sú přátelé jeho. I vecechu jim mistři, biskupi i zákonníci: „Když přijdete k Jozefovi, pozdravte

jeho u pokoji, dadúc jemu list. A vizte, bude-liť, přijma poselstvie, / čísti, tehdy bez pochybenie pójde s vámi a přijde k nám. Pakliť poselstvie nepřijme, tehdy vězte zajisté, žeť se hněvá na nás.“ A protož požehnavše jich, i poslali je.

Tehdy ti muži přišedše do Arimatie k Jozefovi, padechu 5 na zem před ním, a pozdravivše jeho pokojně, dali sú jemu lístek poselstvie a řkúce: „Otče Jozefe, na pokoj tobě i všem tvým!“ Odpověď jim, vece: „Na pokoj vám i všemu izrahelskému lidu!“ A přijem list poselstvie, i číte jej. A když přečíte Jozef lístek, / pochválí boha a řka: „Po- 10 49a žehnán buď pán böh israhelský, jenž mě vyprostil z ruky nepřátel mých a vysvobodil lid israhelský, aby nevylili krve mé naprázno na zemi! Požehnaný buoh, jenž mě je obránil pod křídloma svýma! A buď požehnáno jméno pána boha, jenž jest poslal anjela svého, kterýž mě jest prikryl pod 15 křídloma svýma!“ A poceloval Jozef muže ty i přivedl v duom svůj; připravil také stuol i dal jim pokrm s sebu.

*Kapitola dvanáctá o přijetí Jozefa do Jeruzaléma,
o jeho přivítání a o tom, což jest pravil
o svém vyproštění.*

Tehdy nazajtrie ráno osedlav Jozef osla svého, i jide s nimi, a tak přijidechu do svatého města Jeruzaléma. A když uslyšechu všichni židé, že Jozef přijel, bězechu na cestu proti němu, volajíce a řkúce: „Pokoj boží v tvém chodu, otče Jozefe!“ Kterýmžto odpověď Jozef i vece: 25 „Pokoj boží buď všemu lidu židovskému!“

I báchu se všickni z opatření jeho. Tehdy poce/lovachu 50a jeho všichni biskopové i starší i vládaři. Potom přijem jej Nikodém v svůj dóm, učinil jemu veliké přivítání a veliké hody. Zavola také Annáše a Kaifáše, starších a kniežat s mistry, i bychu veselí všickni jedúc a pijíc, a pochválívě boha, vrátichu se domův; ale Jozef osta v domu Nikodémovu. 30

Tehdy druhý den před sobotú sjidechu se kniežata a starší chrámu i mistři v dóm Nikodémov. Tehdy Jozef vstav, 35

50b i pozdravi jich tiše a rka: „Po/koj vám buď i vašemu domu!“ I uvede je Nikodém v svůj dóm a tu učinichu radu. Tehdy Jozef v domu Annáše bieše, ale nižádný nesmějieše s ním mluvití. I vece jim Jozef: „Proč ste mne zavolali?“

5 Tehdy oni ponuknuchu Nikodémovi, aby mluvil. Tehdy Nikodém vece Jozefovi: „Otče Jozefe, poctivý všemu lidu israhelskému, věz, že kniežata poctivá, starosty i vládaři a mistři žádají od tebe řeč slyšeti.“ Vece jim Jozef: „Těžte!“

51a Tehdy Annáš a Kaifáš vzemše kni/hy zákona božieho, 10 i zavěrovachu jeho, k němu řkúce: „Daj vyznání a chválu bohu israhelskému a zjev nám před bohem všecky věci, co tebe tázati budem!“ Vece jim: „Nebudeť nic utajeno před vámi.“ Vecechu k němu: „Byli sme zamúcení velmi, 15 jestos uprosil u Piláta tělo Ježíšovo, a obinuv v čistý čalún, i položil si v svém hrobě novém. A protož sme tě byli zavřeli v schráně, v niežto nižádného okna nebylo, a zapčetivše dveře, stráže / jsmo osadili. A když smy v druhý 51b den přišli, otevřevše dveře, i nenalezechom tebe.

Tehdy divili smy se a velmi se zamútichom a bázen veliká 20 na vešken lid boží spadla a strach nás popadl, když sme tě přivítali přítomného. A proto sme tebe přivolali, aby nám pověděl, kterak se jest tobě dálo. Zvěstuj a oznam nám to před bohem, co se jest stalo o tobě, abychom my z tvého zdravie chválu vzdávali bohu.“

52a 25 Uslyšav to Jozef, i vece: „Když ste / mě byli zavřeli v den přesný, točíž u Veliký pátek k večeru, tehdy seděl sem tu celú sobotu. A když o pól noci stách na modlitbě a modlých se bohu, tehdy ten dóm, v kterémž ste mě zavřeli byli, zdvižen jest od čtyř úhlów a na čtyřech úhlech 30 pověšen; i zjevi se jako světlo v očí mú. Tehdy já užasech se i padech na zemi. Tehdy ktos pozdviže mě s miesta, na kterémž sem byl padl, i obli mě vodú jakožto rosú ot hlavy až dolów a vóně ta rozkošná vni/de v chršpě moji. I utře 52b tvář mú, tú vodú jako obmývaje mě, i pocelova mě a rka: 35 „Jozefe, neboj se, ale vzezři na mě a viz, kto sem já!“ A vzezřev, uzřech Ježíše, a užas se, mniech, by obluda byl, i vecech jemu: „Rabboni Helias,‘ točíž Mistře, Heliáš-li si ty? I vece mně: „Nejsem Heliáš, ale jáť sem Ježíš Nazaret-

ský, jehožs ty pochoval a obinul v čalún čistý, přikryls rúchú tvář mú i vložils v svůj nový hrob.‘ I vecech, an mluví se mnú: „Pane, ukaž mi hrob, kde sem tě / položil!“ A ujem mě 53a za ruku, vyvede mě z toho domu i provodil mě jest, drže 5 za ruku, na miesto, kdež sem byl jeho pochoval. I ukáza mi plátno a rúchu, jímž sem byl hlavu jeho obinul. Tehdy sem zajisté poznal, že to Ježíš bieše. I vecech jemu: „Požehnán buď, jenž jest přišel ve jméno božie!“ Tehdy ujem 10 mě a drže ruku mú, vede mě do Arimatie do domu mého zavřenými dveřmi i vece mi: „Pokoj tobě!“ I prikáza mi 10 a rka: „Až do čtyřidcátého dne / nevycházej z tohoto domu! 53b Jáť již pójdu do Galilee k učedlníkóm mým.“

A když ty všecky věci uslyšechu kniežata židovských kněží, vládaři, starší i mistři, kněží i jáhnové, užasli sú se i stáchu u velikém strachu, jako by zmrtvěli; i padechu 15 k zemi a nejedli sú až do deváté hodiny.

Tehdy Jozef a Nikodém prosišta jich, řkúce: „Vstaňte a pojezte chleba a posilněte sebe i svých životów, neb zajtra 54a jest sobota božie. Tehdy vstavše, modlichu se bohu / a po 20 té modlitbě jechu i pichu a potom rozjidechu se každý do svého domu. Potom opět druhý den snidechu se v školu mistři a kniežata židovských kněží a starší z lidu, a tiežic 20 mezi sebú, vecechu: „Který jest toto hněv boží a div, kterýž přišel na nás a stal se jest v Israheli? Avšak smy zajisté znali 25 otce i mateř Ježíšovu!“

Kapitola třináctá, kterak jeden jáhen oznámil pána Krista a drie dřevní svědci svědčili, že jest živ a do nebe ustúpil, jakož jest řekl. |

Tehdy jeden jáhen v zákoně učený, jménem Lévi, řekl 54b jest: „Jáť sem znal dobře otce a mateř Ježíšovu, že sú byli 30 z pokolenie Davidova, ale však boha se bojíce a modliti se nepřestávajíce, vždycky tříkrát do roka desátky obětí a svěceniny obětujícíce v Israheli, točížto v lidu israhelském. A když se jest Ježíš narodil byl, tehdy otec i máti přinesli 35 sú jeho do toho chrámu i dali sú obět pánu bohu za něho.

55a A když jest jeho vzal veliký kněz Simeon, drže jeho na svú
rukú, řekl jest / k němu: „Již pustíš, hospodine, sluhu svého
podlé slova tvého u pokoji!“ Tehdy take matce jeho milos-
tivé vece: „Zvěstuji take tobě o dietěti tomto. Věz, že toto
5 dietě položeno jest ku pádu a vstání mnohým lidem israhel-
ským a na znamenie, jemužto odpierati a otmúvati neb
protiviti se budú. A tvú duši, vece, meč bolesti projde,
aby odkryta a zjevena byla mnohých srdcí myšlenie.“

55b 10 Vecechu jemu biskupové a zákonníci i múdří: „Aj tyto
všecky věci, kteréž si pravil, kteraks / aneb kdys je viděl?“
Odpovědě jim Lévi: „Azdali nevíte, že sem se ot něho
učil zákonu?“ Vecechu jemu kněžíe, mistři a starší: „Otc
tvého viděti chceme.“ A otázavše, vecechu jemu: „Jest-li
to tak, jakož smy slyšeli od syna tvého Lévi?“ Kterýmžto
15 on vece: „Nic jistějšího!“ I vece jim: „Proč ste nevěřili
synu mému?“ I povědě Simeon: „On učil jest syna mého
zákonu.“ I vecechu ti, kteříž biechu v radě, k Lévi: „Pravá
jest řeč tvá, kteréž si pověděl.“

56a 20 Tehdy vecechu kniežata kněžská a / starší z školy sami
k sobě: „Podme a pošleme k těm třem mužóm, kteříž
biechu přišli z Galilee a pravili nám, by jeho viděli mluviec
s jeho učedlníky na hoře Olivetské a vstupujíc na nebe.“
I slíbi se ta řeč všem i vecechu mužóm, kteříž jíti mějiechu:
„Jedše řcete: „Mistře Adda, mistře Finés, mistře Aggeo,
25 na pokoj vám! Tyto věci vzkazuje vám vešken lid boží
a řka: Pohádek se jest mnoho nyníe stalo v radě naše.
56b A proto sme poslali tyto muže, aby vás / pozvali do svatého
města Jeruzaléma.“

30 Tehdy šedše ti mužie do Galilee, nalezechu je, ani sediec
myslé a mluviec o zákonu, i pozdravichu jich pokorně
a řkúce: „Na pokoj vám!“ I vecechu: „Pokoj bud s vámi!
Proč ste přišli?“ Odpověděchu jim: „Volá vás rada lidu
božieho do svatého města Jeruzaléma.“ Uslyševše ti jistí,
že sú hledáni ot rady, pochválích boha. A odpočinuvše
35 s nimi, přijidechu v pokoji do svatého města Jeruzaléma.

57a Tehdy / nazajitřie usadivše se v radu kněžíe a mistři,
otázachu jich, řkúce: „Povězte nám zjevně, viděli-li ste
Ježíše sediec na hoře Olivetské a učiec své učedníky a vstu-

pujíc na nebe?“ Odpověděchu oni jedniem hlasem, řkúce:
„Živ jest pán böh israhelský na nebi, že sme zřejmě viděli
Ježíše, mluviec s učedlníky svými na hoře Olivetské, vstu-
pujíc do nebes.“

Tehdy Annáš a Kaifáš, rozlúčivše je rózno od sebe a tie- 5
žice každého zvláště, jednostajně pravdu sú pově/děli, že sú 57b
viděli Ježíše, mluviec s svými učedlníky a vstupujíc do
nebes. Tehdy vecechu Annáš a Kaifáš: „Zákon náš Moj-
žiešov drží: v ustech dvú nebo tří svědkóv stój každé
slovo!“ 10

Tehdy povědě mistr Habunden: „Ale co dieme, neb psá-
no jest v knihách o přirození, že blahoslavený Enoch chodil
jest s bohem a líbil se jest bohu a přenesen jest slovem
božím, nebo böh zdvihl jest jeho do ráje.“

Jairus mistr vece: „A my sme slyšeli smrt Mojžieše blaho- 15
slaveného, ale hrobu jeho pohřbu ne/vieme ani viděli sme. 58a
Psáno jest zajisté: umřel Mojžieš z slova božieho, a nevie
žádný člověk do dnešnieho dne hrobu jeho. A Heliáš
proroka nenie smrt shledána.“

Lévi take vece: „To, což jest mistr mój Simeon řekl, též 20
já diem: Aj tento položen jest ku pádu a vzkřiešení mno-
hým v Izraeli a na znamenie, jemužto otpierati a otmú-
vati budú a protiviti se lid israhelský bude.“

Tehdy Annáš a Kaifáš vecechu: „Zajisté právě ste po- 25
věděli. Nebo to jest psáno v zákoně Mojžiešově, že / jest 58b
Enoch neumřel, neb na ohnivém voze vzat jest do nebe.
Ale Ježíš dán jest Pilátovi i viděli sme jeho, an bičován,
uplván, trním, hložím korunován, na smrt odsúzen od
Piláta. Také ukřižován na dřevě umřel. Také žlučí s octem
napájen jest v zahradě, s dvěma lotroma ukřižován. Bok 30
jeho kopím od Longina rytieře proklán jest a tělo jeho
pocitivý otec náš Jozef, uprosiv u Piláta, schoval je v svém
novém hrobě. A tak on zajisté svědčil jest, že jest z mrtvých /
vstal a že jej viděl živého. Jakož i oni třie mužie vaši svědčí,
35 že sú viděli jej v nebe vstupujícího.“ 59a

Opět Lévi odpovědě ke všemu sboru židovskému: „Jsú-li 35
ty všecky věci na Ježíšovi usvědčeny, nebud' vám nic divno
před vašima očima!“

Tehdy odpoveděchu mistr Adda, mistr Finés, mistr Ag-
geo, kteříž biechu přišli z Galilee svědčiti, že viděli sú
59b 5 Ježíše do nebes vstupujíc, i vecechu ke všemu sboru lidu
židovského, před kniežaty i před staršími i před biskupy /
i zákonníky, kteříž sú svoláni byli k radě: „Když jdíechom
do Galilee k Jordánu, potkachom se s množstvím lidu,
jdúc v bielém rúše, kteřížto dávno pochováni biechu. Mezi
nimižto také sme viděli Karina a Leucia, spolu jdúce s nimi.
10 Tehdy setkavše se s nimi, pocelovachom je, nebo sú naši
milí priatelé byli, doněvadž sú na tomto světě živi byli.
I otázachom jich, řkúce: „Povězte nám, přátelé i bratřie
60a milí, která to věc jest a kteří sú toto, s nimižto jdete, neb
kterak tělesně bydlíte, ješto / ste dávno pochováni byli?“
15 Odpověděchu nám: „S Kristem smy vyšli z pekla a on nás
z mrtvých zkrěsil. A vězte, žeť sú vrata pekelná i temnosti
zrušeny a duše svatých odtovad sú vyňaty a nynie přebývají
v ráji s pánem Jezukristem. A nám jest prikázáno ot něho,
20 jenž nás ráčil z mrtvých zkrěsiti, abychom čas zjednaný
chodili po březiech Jordána a po horách, avšak nezjevující
se lidem ani také s nimi mluvíc, jediné s kým by se líbilo
60b jemu. Nebo / nám nenie lze ani zjeviti se, ani s vámi mlu-
viti mohli sme, než s povolením a s dopuštěním Ducha
svatého.“

25 To uslyševše všecka obec, kteráž v radě bieše, velikú se
bázní užase, byla-li by to pravda, což sú ti Galilejští
svědčili.

61a 30 Tehdy vecechu Annáš a Kaifáš ke všie radě: „Nynie za-
jisté má ukázáno býti, což tito svědčie. Buď-li to právě
nalezeno, že Karinus a Leucius živi v tělesenství přebývají,
bychom my očima našima mohli / je viděti, kdvyž bychom
je našli, aby oni nás o všech těch věcech jisty učinili.
Pakli toho nebude, vězte cele, žeť sú tito všecko selhali!“
Potom opět to uslyševše, slíbi se jim.

35 Tehdy zvolichu múdré muže i bohobojné, kteříž sú po-
mněli, když sú ti pochováni byli, i miesta hrobów jich,
nebo kdež sú pochováni byli, aby snažně hroby jich ohledali
a ovšem zvěděli, jest-li to pravda, jakož sú slyšeli. I jidechu
61b patnácte mužów v počtu tam, kteříž sú na pocho/vávaní

byli jich a svými nohami stáli, kdež sú pohřbeni byli,
aby snažně hroby jich opatřili. Tehdy oni šedše, i nalezechu
jich hroby otevřeny a jiných mnoho více, a nižádného zna-
menie prachu jich kostí nenalezechu.

Tehdy brzo vrátivše se, pověděchu, co sú viděli. Tehdy 5
přielišnú úžestí zamútichu se všickni v obec i škola židov-
ská, i vecechu k sobě: „Co učiníme?“ Ale Annáš a Kaifáš
vecechu: „Pošleme tam, kdež sme slyšeli bydléc je, a po-
šleme k nim muže bohobojné, / prosiec a žádajíc, aby ráčili 62a
přijíti k nám.“ 10

Tehdy oni šedše, chodichu po vlasti jordánské i po ho-
rách. I nenalezše, vracováchu se s velikú žalostí. Tehdy
brzo s hory Olivetské zjevi se množstvie veliké, jakožto
dvanácte tisíc mužów, kteřížto byli s Kristem vstali. Tehdy
poznávše tu mnohé, nemožiechu pro milostě i z opatření 15
anjelského nic s nimi mluviti, ale stáchu daleko, na ně
hlediec. I slyšiechu, kterak chodiechu, zpievajíc a řkúc:
„Vstal jest Syn boží z mr/tvých, jakož jest řekl. Slavme 62b
a veselme se všickni, neboť on kraluje na věky!“

Tehdy diviechu se přieliš ti, ješto poslání biechu, a stra-
chem padechu na zemi. A vzemše odpověd posli, vecechu,
aby hledali Karina a Leucie v jich domiech v městě
Arimatí. Tehdy vstavše, vjidechu do jich domów i nale-
zechu je, ani se bohu modlé tu. A všedše k nim, padechu
na zemi před nimi, poctivost činiece jim. A vstavše, vecechu 25
jim: „Všecko množstvie židów / poslali sú nás, slyšiec, že
ste vstali z mrtvých, prosiec, abyšte ráčili přijíti k nám,
abychom zvěděli všechny velebnosti božie, které sú se staly
u vás časów našich.“ Tehdy oni vstavše, přišli sú do města
svatého s nimi, a všedše v školu jich, posadišta se. 30 63a

*Kapitola čtrnáctá, kterak Jozef pověděl židóm zákon boží
a kterak smrt Kristova patriarchy a Jozefa
provodila do Jeruzaléma.*

Tehdy povstav Jozef, vece k Annášovi i Kai/fášovi: „Za- 63b
jisté dobře dívíte se, že ste slyšeli, kterak Ježíš, ot smrti jsa 35

živ, vstúpil jest v nebe. Zajisté viece se slušie diviti, neb netoliko vstal jest sám z mrtvých, ale mnohé jiné mrtvé z hrobów vzkriesil jest živé a ot mnohých viděni jsú v Jeruzalémě. A slyšte mě teď, že všickni vieme blahoslaveného Simeona, kněze velikého, kterýž přijal byl dětátko Ježíše na ruce svoji v chrámě. A ten Simeon měl jest dva syny, bratry vlastnie. A my všickni při smrti a při pocho/vávaní jich byli sme. Protož jděte a opatřte hroby jich, neb sú otevřeny. A aj, jsúť v Arimatí spolu živi; na modlitbách slyšeni bývají volajíce, ale s nižádným nemluvice a jsúť jakožto němí mlčiece. Protož poďte, dieme jim se vši ctí a s skrovností a přivedme je k nám, a zaklnúce je, snadť budú mluviti nám o vzkříšení jich tajemstvie!“

A ty věci uslyševše, všichni uradovali sú se. A šedše Annáš a Kaifáš, Nikodém a Jozef a Gamaliel, nenalezli jsú / jich v pohřbu jich. Než šedše do jich města Arimatie, tu sú je našli na modlitbách, klečiec na kolenú. A pocelovavše jich se vši poctivostí, a s bázní boží provodili sú je do Jeruzaléma do školy židovské. Potom Annáš a Kaifáš zavřevše dveře, přinešechu knihy Mojžiešovy zákon boží i položichu na ruce jich, zaklínajíce je skrze boha Adonaj a boha Abraháмова, Izákova i Jakubova, skrze boha israhelského, skrze zákon a proroky, řkúc jim: / „Povězte nám, kterak ste z mrtvých vstali a které sú to divné věci, které se staly našich časów, ježto sú se nikdy nestaly! Neb již uschly sú všechny kosti naše a třásla se jest země pod nohama našima. Vyschli sme svými hřiechy, abychom prolili krev spravedlivú a svatú.“

Kapitola patnáctá, kterak dva z mrtvých vzkříšená divně sta o něm vyznala pána Krista vzkříšení a svatých u předpeklí utěšení o pánu Jezukristu.

Tehdy to zaklínání / slyšiece Karinus a Leucius, třesúce se tělem a zamúcení súc srdcem a spolu patřiece v nebe, učinichu znamenie kříže prsty na své jazyky; ihned mluvili sú, řkúce a rukama ponukše: „Dajte nám po jednom dielu

lístku, pero a črnidlo a budeme psáti, co sme viděli a slyšeli!“ A to sú proto učinili, že jim Duch svatý nedal s nimi mluviti.

Tehdy davše jim listy, rozlúčichu je rózno jednoho od druhého. Tehdy oni sedše a znamenavše se na čele svatým znamením / Ježíšova kříže, počechu psáti každý zvláště, takto řkúce: „Jezukriste, pane bože, mrtvých vzkříšenie i živote, přepusť nám mluviti tajné věci skrze smrt nebeského kříže tvého, jenž sme zjevně zaklínáni, neb si ty prikázal sluhám tvým izádnému nepraviti tvé božské velebnosti, kteréž si učinil v peklech, vyložiti.“

A když to všecko píšic na lístek dokonachu, vstachu. Karinus, což napsa, to da Annášovi. Též i Leucius své písmo da Kaifášovi. A pozdravivše / všech, kteříž biechu v radě, proměništa se v přielišnú světlost a potom jich viec ani méně jedno druhého.

Tehdy Annáš a Kaifáš otevřevše listy, i počechu tajně čísti. Ale lid vešken nechut z toho maje, tak provoláno by ote všech, aby to písmo zjevně čteno bylo. „A když se to stane, tehdy my ty listy v pokladech zachovány mieti budem. Nebo snad ta svatost božie od nedůstojných zakryta i promě/něna u falestvie bude.“

Tehdy Annáš a Kaifáš, bojiec se lidu, dachu listy čísti mistrovi Adda a mistrovi Finés, kteříž biechu přišli z Galilee, praviec, že sú viděli očima svýma vstupujíc Ježíše do nebes. Těma uvěři všecka obec, aby to písmo čtla.

Tehdy tu nalezechu, že jest psáno: Já Karinus a Leucius. Jezukriste, pane bože, živote i vzkříšenie mrtvých, odpusť mi skrze svatost tvého svatého kříže slavnost, kteréžs u předpeklí učinil, vyložiti. Když sme my byli se všemi / otci našimi posazeni v hluboké mrákotě pekelné temnosti, tehdy vnahle zjevila se jest zlatá slunce barva a veliká světlost a zlatohlav královský, prosvěcujíc na nás. Tehdy ihned peklo se zatřese i vrata smrti. Tehdy ihned všeho národu lidského otec Adam se všemi patriarchami svatými svými, točíz otci předními i s proroky, veselichu se u veliké radosti, řkúce: „Tato světlost jestiž rozmnožitel

a kmen světla věčného, kterážto nám jest prišla a slíbila nám spo/lu věčnú světlost svú.“ Tehdy zvolá Izaiáš a řka: „Tato jest světlost otcova syn boží, jakož sem vám dřeve prorokoval, když biech v tělesenství živ na zemi, a řka: Země Zabulon a země Neptalim za Jordánem a galilejský lid pohanský, jenž sedieše v temnostech, viděl jest světlost velikú. A kteříž sú přebývali u vlasti smrteľného stieny, světlost jim vzešla jest. A již prišlo a posvietilo nám ve tmách a v stieny smrti sedícím.“ A když sme se všickni / radovali a veselili, světlo se osvietilo nad námi. Tehdy přijide Simeon, náš otec, kterýž vesele a raduje se, všem jest pověděl: „Chvalte a slavte pána boha našeho Jezukrista, syna božieho, kteréhožto mládence já sem na mé ruce přijal a držal jej v chrámě. A připuzen jsa Duchem svatým, pověděl sem k němu, vyznáváje: Již nynie pustíš, pane, sluhu svého podlé slova tvého u pokoji, nebť sú viděly oči moji spašenie tvé, kteréž si pripravil před obličejem všech lidí. Světlo k zje/vení pohanóm a k slávě tvé obce israhelské.“ To uslyševše všecko množstvie svatých, od té hodiny viac sú se radovali.

Potom opět přijide jeden jako pústeník, a otázán jsa ote všech, kto by byl, jimžto odpovědév, vece: „Ját sem Jan Křtitel, hlas i prorok najvyššieho předchoze. Ját sem předšel před obličejem příchodu jeho pripravovat na púšti cestu jeho, maje naučenie spasenie jich hřiechów dáti lidu jeho na odpuštění hřiechów jich. A vida Ježíše, syna božieho, / jdúcieho ke mně, připuzen sem Duchem svatým vyznati a všemu lidu židovskému prstem mým ukázati a řka: Aj toť beránek boží! Aj toť snímá hřiechy světa! Já sem jeho křtil v řece Jordáně a viděl sem Ducha svatého v tvárnosti holubice sstupujícíeho na něho. I slyšal sem hlas ote s nebes vznice a řkúce: „Toť jest syn můj milý, v němžto mi se jest dobře zalíbilo!“ A teď prišel sem před obličejem jeho a sstúpil sem zvěstovat vám, nebť sem od něho odpověd v/zal, žeť sám chce sstúpiti do pekla. A již blízký čas jest, v němžto nás navštíeví vzházeje syn boží, z výsosti přicházeje sedícím nám v temnostech a v stieny smrti.“

A když to uslyše prvnie stvořenie Adam, otec náš, že Kristus v řece Jordánu křtěn jest, zvolá k Setovi, synu svému, a řka: „Pověz, synu, všem synóm tvým patriarchám, točíž prvním otcóm i prorokóm, ty všecky věci, kteréž si ot Michala archanjela slyšal, když sem tě byl poslal k rajským vratóm, aby prosil hospodina, aby poslal anjela svého, aby mi dal oleje s stromu milosrdenstvie, / abych zmazal tělo mé, když sem byl nemocen.“

Tehdy Set, přiblíživ se a přistúpiv k svatým patriarchám a k prorokóm, vece: „Já Set, když biech modle se u vrat rajských k bohu, pláče, aby ráčil poslati anjela svého svatého, který by mi byl dal oleje milosrdenstvie, tehdy Michal archanjel, kterýž jest probošt rajský, přijide ke mně i vece mi: „Toběť pravi, Set, neusiluj, pláče a modle se a prose za olej milosrdenstvie, aby pomazal ote tvého Adama pro bolest tělestnú jeho! Neb zajisté nikoli nebudeš moci vzieti jeho, je/liž v náposlednějších časiach, když se dokoná pět tisíców let a sto let a devadesát let. Tehdy přijide na zemi najmilejší syn boží Kristus i zprostí jeho a káže vstáti tělu Adamovu a vzkřiesí těla mrtvých a uzdravovati bude všelikú nemoc a svolá všecky lidi pohany k vieře své. A onť přijda, i bude v Jordáně řece křtěn. A když vystúpi z vody jordánské, tehdy olejem milosrdenstvie svého pomaže všech věřících a ufajících v se. A budeť olej ten olej milosrdenstvie do pokolení těch, kteříž druhé mají se naroditi / z vody a z Duchu svatého k věčnému životu, amen. Tehdy sstúpi najmilejší syn boží do pekla i vyvede Adama, ote tvého, do ráje, z něhož jest vyvržen byl.“

Tehdy ty všecky věci uslyševše od Seta, všichni světí, proroci i patriarchy veselili a radovali sú se velikú radostí.

*Kapitola šestnáctá o svádě Šatanově s peklem,
točíž s sborem pekelným ot pána Jezukrista.*

A když se tak všichni světí veselěchu, tehdy Šatan, knieže i vévoda smrti, přišed, i vece ku peklu, točíž k sboru pekelnému: „Připravte / se ku přijetí Ježíše, kterýžto chlubí se,

by byl syn boží, a jesti člověk, boje se smrti a řka: „Zamúcena jest duše má až do smrti.“ A mnoho protivenství zlořečenstvím svým mně učinil jest. A skrze mnohé věci protivil se jest mně, zle mi čině. A mnohé, kteréž sem já 5 slepé a chromé, hrbovaté, malomocné i trápené činil, on jest uzdravil. A mnoho mrtvých, kteréž sem já k tobě přivedl, ty jest on živé bez prosby i bez otázaní vytáhl a vytrhl k sobě.“

72b 10 Odpověděv peklo, vece k Šatanovi, kniežeti svému: „Kto jest tak mocný, / poněvadž jest člověk a bojí se smrti? Však všichni mocní i důstojní mů mohutností jsou jati a všechny 15 moci i důstojenství výsosti jsou mému panství poddány, kteréž si ty podrobil a přivedl sem svou mocí. Protož, poněvadž jsi ty tak mocný, kteraký jest to člověk Ježíš, jenž se smrti bojí, a tvé moci se protiví? Ale když je tak mocen v člověčenství, tehdy zajisté pravi tobě, všemohúcí jest v božství a jeho moci ni žádný nemůže se protiviti a odolati. 73a Ačť die, že by se smrti bál, všakť / hledá a chceť tě popásti a jieti a budeť tobě běda na věky věkův!“

20 Odpověděv Šatan, knieže pekelné temnosti, vece: „I co pochybuješ a bojíš se přijeti Ježíše, toho protivníka mého i tvého? Však sem já pokusil jeho a lid můj dávný židovský v nenávist a hněv veliký proti němu sem zbudil. A kopie sem naostřil ku proklání jeho a prorazení skrze jeho uředlníka zbudil sem, žluč s octem smíesil sem, aby jemu bylo 25 dáno napítie. A přistrojil i připravil sem dřevo k ukřižování jeho, a vskó/řeť jest již smrt jeho, ať bych jeho přivedl k tobě, poddaného mně i tobě.“

73b 30 Opět peklo odpovídaje, i vece k Šatanovi, kniežeti svému: „Tys mi pověděl, že on jest, kterýžto ote mne bez prosby vytáhl a vyňal jest mrtvé. A mnozí zajisté sú ote mne zde jati, kteřížto jsúce živi na zemi, často sú mrtvé ot nás vyťahovali a vynímali, ale ne svou mocí, než skrze velikú prosbu jich všemohúcí bůh vyňal jest je ote mne. 35 Kterýž jest to tehdy Ježíš, ještě slovem svým bez prosby mrtvé ote mne vynímá? Snad ten jest, / kterýžto Lazara 74a čtvrtý den mrtvého, smrdutého a porušeného, kteréhožto já držiech mrtvého, přikázáním svého slova navrátil živého?“

Odpovědě Šatan, knieže smrti, vece: „Toť jest ten Ježíš!“ To uslyšev peklo, vece k němu: „Zaklínám tě, Šatane, tvú mocí i mů, aby jeho nepřivodil ke mně, byť snad, když bychom chtěli jeho popásti, byli bychom popadeni ot něho. 5 Neb já zajisté, když jeho přikázanie slyšech, všecko se ztrěsech a zamútich, užeseno strachem a bázní velikú; všecko panství mé i nemi/lostiví úřadové moji spolu sú se zamútili. Aniž sme také toho Lazara zdržeti mohli, ale 74b vydřev a vysunuv se jakožto orel, vši rychlostí vyskočil jest od nás. A ta země, v kteréžto Lazarovo tělo ležieše, ihned 10 k hlasu Ježíšovu navráti jej živa. I vědě to cele, že ten člověk, který jest mohl tyto věci učiniti, bůh silný jest v přikázání, mocný v člověčenství a spasitel lidský. Ale přivedeš-li jeho ke mně, všichni, kteříž sú zde v ukrutnosti žaláře zatvrzení, neporušenými okovami hřiechův skrúce/ni, zprostitť je a k životu věčnému přivedeť je svým 15 božstvím.“ 75a

*Kapitola sedmnáctá, kterak pán Kristus
slavně navštívil peklo a svědčství svatých prorokův
a co mluvil jest sbor ku pánu Kristu.* 20

A když tak mezi sebou ty věci Šatan, knieže smrti, a peklo mluvíšta, přijide hlas veliký jakožto hrom a řka, a duchovní křik: „Zdvihněte se, brány věčné, ať vejde král slavnosti!“ Tehdy Šatan, knieže smrti, a peklo vecechu: „Který jest tento král slavnosti?“ Odpověděno jest jemu v hlasu bo- 25 žiem: / „Pán silný a mocný v boji!“ A to uslyšev peklo, vece k Šatanovi, kniežeti svému: „Otejdi ote mne, vystup z stolic mých ven! Jsi-li mocný bojovník, jdi bojovat s králem slavnosti, co tobě s ním!“ I vece jako k svým nemilostivým úřadóm: „Zavřete brány ukrutné měděné a závory 30 železné založte a silně braňte se, abychom nebyli zjímáni, jenž i my jaté v vazbě držíme!“

A ty věci uslyšev všecko množství svatých, v hlasu lánie a žehránie vece ku peklu: „Otevři, mrzké peklo, brány tvé, ať vejde král slavnosti!“ Tehdy uradovav se / svatý David, 35 76a

zvola a rka: „Však když sem byl v tělesenství živ na zemi, prorokoval sem vám a rka: Spolu svědčte hospodina, milosrdenstvie a divy jeho synóm lidským, nebt jest zetřel brány měděné a závory železné zlámal jest; přijal jest s cesty nepravosti jich!“

Takež potom Izaiáš prorok ke všem svatým vece: „Azdali když živ na zemi biech, neprorokovách vám, rka: Čekati budu pána našeho a spasí nás! Tento pán bób náš, uzřeli sme jeho a veseliti se i slaviti u příští jeho budem!“

A potom opět řekl jest Ozeáš / ke všem svatým: „Však já, když sem živ byl na zemi, prorokoval sem vám, rka: Vstanút mrtví a povstanút mrtví, kteříž v hrobiech sú, zplešít, kteříž na zemi sú, neb rosa, kteráž jest ot hospodina, zdravie jest jim!“ A jakož opět pověděl: „Kde jest, smrti, vítězstvie tvé, kde jest, smrti, žehadlo tvé?“ Ty věci slyševše všichni světi od Izaiáše a ot Ozeáše, řekli sú ku peklu: „Smrduté peklo, otevři brány tvé, nebo nynie přemoženo a beze všie moci budeš!“

Tehdy opět stal se jest hlas jakožto hrom, rka: „Zdvihněte brány kniežata vaše a poz/dvihněte se brány věčné a vejdet král slávy!“ Tehdy Šatan, knieže smrti, a peklo uzřevše, že dvakrát k nim hlas přišel, jako nevěduc odpověděchu: „Který jest to král slávy?“ Odpověděno jest jim v divném hlasu: „Pán ctnosti, onť král slavnosti!“

Tehdy svatý David ku peklu vece: „Tato slova já znám, nebo sem já je Duchem svatým prorokoval. A jakožto sem napřed řekl, téžt opět diem tobě, žeť pán silný a mocný v boji, onť jest král slavnosti! A zajisté onť jest pán s nebes sezřel, aby slyšal stonanie a pláč jatých a / zprostil syny zahubených. A teď již nynie, přešeřadné, mrzké a smrduté peklo, otevři brány tvé, ať vejde král slavnosti!“

A když to povědě David ku peklu, tehdy ihned peklo se zatřáslo a brány smrti i zámkové i závory železné zetřevše se, i padechu. Tehdy otevřeno by všecko zavřenie a Šatan, knieže pekla, osta uprostřed, jsa pohaněn. Tehdy přijide král slavnosti v osobě člověcie, pán Jezus Kristus, pán velebnosti, i osvieti věčné tmy a nežrušitelné okovy zrušil jest. Nepřemožené moci silné navštievila nás spomoc sedí-

cích ve tmách / hříechóv a v stieny smrti hříechných pro-
hřešenie.

To uslyšav a uzřev peklo a Šatan, knieže smrti, a nemilostiví vrahové jich s ukrutnými sluhami svými, užasli sú se a báli sú se u vlastním království; poznavše tak velikého světla jasnost, když sú pána Jezukrista v svých stolicích brzo viděli, i zvolachu řkúce: „Přemoženi sme od tebe! Kto si ty, jenž si ot hospodina poslán k hanbě naše, kto si ty, jenž bez smrti porušení a neporušeným důvodem veleslavnosti tupš mohutnost naši? Kto si ty, tak veliký a malý, pokorný a vysoký ry/tieř a ciesař v způsobě sluhy, předivný bojovník a král slavnosti, mrtvý a živý, jehožto kříž nesl zabitého, mrtvý ležal si v hrobě, a živ jsa, k nám si sstúpil? A v tvé smrti třásla se jest všecka země a všecky hvězdy pohnuty sú. A již učiněn si mezi mrtvými svobodný a zástupy naše zamucuješ. Kto si ty, jenž ty, kteříž prvorozeným hříechem skrúcení sú a jati, zprošcuješ z vězenie, a navracuješ k dřevnie svobodě? Kto si ty, jenž hříechnými tmami oslepené božskú stkvúci světlostí osvécuješ?“

Těž i všickni zástu/pové ďáblóv spolu, uděšeni strachem a strašlivi, jedniem hlasem volali sú, řkúce: „Otkud si ty, Ježíši, tak silný člověk a sktvúci veleslavnosti a tak přejasný bez poškrvny a čistý ot hříechu? Ten zajisté svět zemský, kterýžto nám poddán byl až dosovad, jenž nám dánie našim potřebám dáváše, nikdy nám takového mrtvého člověka neposielal, nikdy takých daróv peklóm nevydával. Kto si ty, kterýžto tak bez úžesti do našich muk nebojíš se vníti? Ale nadto našich okovóv vynieti usiluješ! Snad si ty ten Ježíš, / o němž knieže náš Šatan pravieše, že by ty skrze svú smrt na kříži všeho světa moc měl přijieti?“

*Kapitola osmnáctá, kterak o bec pekelná Šatanovi porokovala,
a o jetí Šatana.*

Tehdy spasitel, král všie slavnosti Kristus, veleslavností svú potlačiv smrt, veliký řetěz nesa v rukú svú, vzdě jej na hrdlo Šatanovi, neb obvázáv jemu hrdlo a nazad tiem

řetězem svázav jemu ruce jeho znak, uvrže jej v peklo. A svú svatú nohú vstúpiv jemu na hrdlo, vece jemu: „Mnoho jsi zlého vždy ustavičně činil bez přestání, s dobrých / cest vždy svodě, dnes tě dávám ohni věčnému!“

5 A zavolav rúce pekla, vece jemu: „Přikazujit tobě, aby přijalo tohoto nešlechtníka, a měj jej v své stráži do toho dne, doněvadž já nepřikáži tobě, aby jeho pustilo.“

Tehdy peklo příjem Šatana, knieže své, svázána od podnožie božieho, s velikým zehráním a láním vece jemu:

10 „Ó knieže zatracenie a vuodce poplenění Belzebuba! Ó zrušitelí všeho panstvie, všeho posmievanie anjelów božích, pohrdanie i uplvanie všech svatých a spravdivých,

80b co si to učiniti chtěl? Chtěl si krále slávy / ukřižovati, jsa zatvrzen v ustech smrti, nám tak veliké kořisti slíbil si,

15 v kteréhožto východu mnoho lúpeže učiniti přepustil si! Zdalis toho nevěděl, jakožto nemúdrý, by toto nemúdrě učinil? Aj již tento Ježíš božstvie svého bleskem zapuzuje všechny tmy smrti a jednu berlú žaláf zrušil a vyvedl vězně,

zprostil okované! A všichni, kteříž zvykli sú vzdychati pod našimi mukami, porokují nám a jich prosbami vybojování

20 sú nemilostiví naši úřadové i královstvie naše bývají přemožena. A snad již / k nám nevrátí se nižádné pokolenie lidské, nébrž nadto silně hrozí ti, kteříž jsú nám pyšni nebyli mrtvi. A ti se radují, kteříž sú nikdy nemohli býti

81a 25 veselí věžňové. Ó knieže Šatane, všech zlých a nemilostivých a věcí utiekajících otče, cos to chtěl učiniti, že ti, kteřížto od počátka světa až dosovad biechu pozúfali spášení i života, již nižádného řvání obyčejného neslyšeti,

již nižádné jich nevzní stonanie, aniž na kterého tváři 30 krópě slzí bývá shledána? Ó knieže Šatane, nešlechtný

81b vladaři klíčův a zámkův pekelných, / ta kořist a ta sbožie, jichž si byl dobyl skrze dřevo přestúpenie, již si nyní skrze dřevo kříže potratil! I zahynulať jest již všecka tvá radost

a utěšenie, když si toho Krista, krále slavnosti, na kříži 35 pověsiti kázal, a to jsi proti mně i proti sobě učinil. Již opatř a poznaj: tak veliké a ukrutné muky trpěti budeš i všeliké žalosti bezčíslně a v stráži věčné ležeti budeš!

Ó knieže Šatane, kmene a rozmnožiteli smrti a počátku

pýchy, všaks měl nejprvé tohoto Ježíše viny zlé se ztázati a uptati, na kterémžto nižádné si viny nenalezl ani poznal! / Proč si bez rozumu a bezprávně ukřižovati směl a do naše vlasti nevinného a spravdivého přivesti si chtěl? A všeho světa škodné nemilostivě a nespravdivě tudy si utěšil 5 a mnohé vysvobodil!“

82a

Kapitola devátýnáctá, kterak Šatan pohřžen v hlubokosti pekla a kterak pán Kristus vyvedl otce svaté.

A když ty věci tak mluvieše peklo k Šatanovi, kniežeti svému, ihned přikázáním božím pohřží jej v hlubokost pekla. I řekl jest král slavnosti k pe/klu: „Budeť Šatan v tvé moci na věky věkův na místě Adamovu i jeho synów návěky!“ A ztáh pán Jezus Kristus ruku svú k svým svatým, vece: „Poďte ke mně všichni světi moji, kteříž máte obraz a podobenstvie mé, kteříž ste skrze dřevo a ďábla a smrt zatraceni byli, ale nyní skrze dřevo kříže mého 10 82b uzříte ďábla ovšem potupeného!“

Tehdy ihned všichni světi vzdavše modlitbu bohu, jedním hlasem zvolachu, řkúce: „Navštívils nás, spasiteli světa, jakožs skrze zákon i proroky dávno nám sliboval. I / naplnil si a zprostil si svět skrze kříž tvój a skrze smrt kříže tvého sstúpil si k nám, aby nás z pekla vyvedl a z moci 20 83a ďábelské skrze tvú velebnost.“

Tehdy spasitel světa milostivě pozdravi Adama a řka: „Na pokoj tobě, otče Adame se všemi svatými syny tvými, i mým všem zvoleným!“ Tehdy ihned otec Adam pad k nohám božím, pocelova ruku jeho s pláčem, a řka a osvědčuje všem, vece k spasiteli: „Přišel jsi, spasiteli světa, aby své stvořenie vykúpil i také v tvém věčném království posadil!“ / Též i žena jeho Eva, padši k nohám božím, ruce jeho celující, plačtivú modlitbu mluvieci a řkúci: „Aj ruce, které 30 83b sta mě stvořile!“ — to ukazujíc všem svatým.

Tehdy spasitel pozdvih ruku svú, i učini znamenie kříže na Adamovi i na všech svatých svých. A drže pán Kristus Adama za pravú ruku, vece k němu: „Pokoj tobě se všemi 35

84a svatými a spravdivými mými!“ Adam pak přivaliv se
5 k kolenoma pána Krista, plačtivú modlitbú jeho jest prosil
velikým hlasem a řka: „Povýším tebe, hospodine, neb si
mě přijal, aniž si kochal / nepřítel mých nade mnú! Pane
bože, volal sem k tobě a uslyšal si mě, hospodine, vyvedl
si z pekla duši mú, spasíš mě od stupujících do jezera!
Zpievajte hospodinu svatí jeho a děkujte paměti svatosti
jeho! Neb hněv v rozhněvání jeho a život u vuoli je-
ho!“

84b 10 Též i všichni světi přivalivše se na kolenú k nohám pána
Krista, jedniem hlasem řekli sú: „Přišel si, vykupiteli světa,
jakož si skrze zákon i proroky dřéve pravil, skutkem si na-
plnil, vykúpiv ny živé ot smrti skrze kříž tvój a skrze / smrt
kříže, k nám si sstúpil, aby nás zprostil od pekla a od smrti
15 věčné skrze velebnost tvú! Pane, jakož si postavil znamenie
slávy tvé na nebi a zdvihl si znamenie vykúpenie tvého,
kříž tvój, na zemi, postav, pane, v pekle znamenie vítězství
tvého kříže, ať viec smrt nepanuje!“

85a 20 A ztáh pán ruku svú, učini znamenie kříže na Adama i na
všecky své svaté. A drže pravici Adamovu, vystúpil jest od
pekla a všichni světi s ním. Potom my také všichni vyjide-
chom s svým spasitelem, ostavivše Šata/na s peklem a se
všemi zlými, kteříž biechu s dáblý v pekle.

25 *Kapitola dvadcatá, kterak sú světi proroci radovali se z přístie
a z zavítanie pána Jezukrista do předpekla.*

85b 30 Tehdy svatý David silně zvolá velikým hlasem, řka:
„Zpievajte pánu piesen novú, nebť jest učinil věci divné!
Spasil sobě pravici svú a rámě svaté své, v obežrení národov
zjevil jest spravdivost svú, oznámil jest slavnost svú, před
35 obličejem lidským zjevil jest spravdivost svú, upamatoval
se jest milosrdenství svého a / pravdy své domu Jákobov-
vu.“ A všecko množství svatých odpověděli sú, řkúce:
„Takť jest sláva všem svatým jeho. Amen, aleluja!“ A všec-
ko množství svatých jdíeše po hospodinu, řka: „Čest, ctnost
35 a sláva buď spasiteli našemu, kterýžto přišel k nám i vyvedl

nás z temnosti a z stieny smrti!“ I vzdáváchu opět chválu
bohu.

Tehdy opět zvolá Abakuk prorok, řka: „Vyšel si na
spasenie lidu svého, k vysvobození vyvolených tvých!“
5 Tehdy všichni světi vecechu, řkúce: „Požehnaný Ježíš
přišel ve jménu božím, buoh pán, i osvietil nám!“ Též
86a také Micheáš prorok zvolá, řka: „Kto böh jako ty, pane,
otjímaje nepravost a přenášeje hříechy, a nevzdržuješ
v hněvě milosrdenství tvého! Nebo dobrovolen si milo-
srdenstvím, a navrátě se, smiluješ se nad námi. A zbavě nás
10 všech nepravostí našich, i všecky naše hříechy pohřžil si
v hlubokosti moře, jakož si přísáhl otcóm našim ot dávných
dnov.“

Potom opět všichni světi pověděchu k sobě: „Tentot jest
böh náš na věky! Onť nás bude zpravovati na věky! Amen,
15 aleluja!“ A tak / všemi řečmi prorokov chválú svaté písmo
mluviece, všichni světi chválěchu hospodina, řkúc: „Amen,
86b aleluja!“ jdíechu po něm.

*Kapitola jedenmezcietmá, kterak duše svatých do ráje
sú provozeny a kteří sú je potkali a co jsú mluvili.*

20 Tehdy pán Kristus spasitel, drže ruku pravú Adamovu,
poručil jeho s svatými Michalu archanjelu. A tak svatý
Michal uvede je s velikým veselím v ráj a všichni světi
jdíechu po něm. Potom, když pojíechu k ráji, potkachu je
25 dva muže stará a velmi / ozdobená. A když jich otázachu
světi, řkúc: „Kteříž ste vy, jenž ste s námi u pekla nebyli
mrtvi a v ráji ste tělem osazeni?“ Odpovědě jeden z nich,
řka: „Já sem Enoch, jenž sem slovem božím přenesen, ale
tento, kterýž se mnú jest, Heliáš jest Tezbitský, který jest
30 na ohnivém voze pojat sem. A ještě až do sie chvíle neoku-
sila sva smrti, ale do přístie Antikrista zachována sva,
majíce divy božskými a zázraky s ním bojovati a od něho
zbiti býti v Jeruzalémě. A po třech dnech a po puol dni
opět máme živi býti pojeti v obla/ciech do nebeské slávy.“
87b

Tehdy, když to Enoch a Heliáš mluvíšta, přijíde jeden 35

muž lotr, jménem Dizmas, nesa na svú ramenú znamenie kříže. Uzřevše to světí, vecechu jemu: „Kto si ty, že tvá postava lotrová jest, a co neseš na ramenú svú?“ Odpověď jim, řka: „Zajisté právě ste pověděli, neb sem lotrem byl, 5 všecky zlé věci za zdravého života čině na zemi, i ukřížovali sú mě s Ježíšem. A viděl sem mnoho divuov, kteří sú se stali skrze kříž Jezukristov, ukřížovaného pána mého.

88a I uvěřil sem, že jest on pravý stvořitel / všeho světa a král 10 hospodine, když přijdeš v své království! A on ihned uslyšav prosbu mů, vece mi: „Zajisté pravi tobě: dnes budeš se mnú v ráji!“ I dal mi jest toto znamenie kříže, řka: „Toto nesa, beš se do ráje! A nepustí-liť tebe anjel strážný 15 ráje, ukaž jemu znamenie kříže! A dieš jemu, že Jezus Kristus, syn boží, kterýž nynie ukřížován jest, poslal mě jest sem!“ A když to učinich, řekl sem k anjelovi strážnému ráje, a on ihned otevřev, uvedl mě jest sem. A po/sadil mě 88b na prahu ráje, řka: „Aj, málo odpočiň a vstúpí sem všeho pokolenie lidského otec se všemi syny svými a spravedli- 20 vými Krista pána ukřížovaného!“

Uslyševše ta všecka slova lotrova všichni patriarchy a pro- roci i všichni světí, jedniem hlasem řekli sú: „Požehnaný buď pán všemohúcí, věčných odplata! Otče milosrdenství i útěcho, jenž si takú milost hříšným tvým dal zpoviedajícím se tobě, i také žes je v slavnost rajskú opět uvedl na 25 tvé obížné pastvy i také v rozkošné a duchovní / radosti popřál si jim bydliti, nebť jest to duchovní život naj- 89a jistější. Amen!“

*Kapitola dvamezciemá, kterak Karinus a Leucius
svého psanie sú pojistili a to dali židóm
a Kristovým učedníkóm.*

Tatot jest slavnost i božské tajemství, které sme viděli i slyšeli, já Karinus a Leucius, bratr můj, kteréhož ta- jemství božieho vám vypraviti nesmieme:

35 Tehdy zjevi se jim svatý Michal archanjel, vece: „Šedše

do Jeruzaléma s bratry svými, buďte na modlitbách, modléc se a slaviec pána našeho Jezukrista, jenž jest vás ráčil z mrtvých / vzkřiesiti s sebú. Aby také i s žádným člověkem 89b nemluvili, ale budete mlčeti až do toho času, v kterémžto pán hospodin přepustí vám z svého božského tajemství 5 slavnost vypraviti!“

Vece take, přikázal nám svatý Michal archanjel choditi vedlé Jordána na místě rozkošném, tučném a obížném, kdežto sú mnozí, ješto sú s námi vstali na svědectví vzkřie- šenie pána našeho Jezukrista. Neb toliko tři dny dopuštění 10 jsme, kteří sme vstali z mrtvých, vám se zjeviti, abychom slavili velikonoční hod s našimi přátely živý/mi na svě- 90a dectví pána našeho Jezukrista. A také křtěni sme v Jordáne řece i přijeli sme všichni přestkvúcie rúcho jakožto snieh. A po třech dnech slavnosti velikonočnie boží všichni bratří 15 naši, kteříž sú s námi vzkřiešeni, vzeti sú ot oblakův i vy- vedeni sú za Jordán a potom tu neuzře jich viec nižádný. Tytoť sú věci, kteréž hospodin otpustil nám rozmlúvati a psáti vám. Dajtež jemu chválu a čiňte pokánie, ať se 20 smiluje nad vámi! Pokoj vám buď ot samého pána boha našeho Jezukrista a spasitele / všech věkův! Amen. 90b

A když sú skonali všecky věci písice na vlastních listech, vstali sú. A Karinus, což byl napsal, to dal v ruce Annáše a Kaifáše; též i Leucius, což napsal na list, dal jest v ruce Nikodéma a Jozefa. A ihned změnění sú a stkvúci přieliš 25 učinění sú. A jich písma nalezena sú rovna, nic méně ani viece jedním slovem. Ty všecky věci Karina a Leucia rozpraveny a čteny sú v radě židovské a všichni, kteříž tu biechu, uslyševše, užasechu se i stáchu jako omámeni z té věci, která se jim při/hodila byla. 30 91a

Tehdy vešken sbor židovský uslyševše to, řekli sú k sobě: „Zajisté tyto všecky věci staly sú se ot hospodina. Ó po- žehnaný pán böh na věky věkův!“ A vyšli sú všichni z školy s velikú pečlivostí a bázní i s třesením, tepúce každý prsi své. I odšel každý do svého obydlé. 35

Tehdy jedni zajisté věřichu, že se jest to stalo tak, jakož sú slyšeli, a protož plačice svými srdci, vecechu: „Běda nám hubeným, že jsme svatú a nevinnú a spravedlivú krev bez

91b viny prolili!“ Druzí pak nevěřice tomu, / vecechu mezi
sebu: „Pán böh israhelský, ten vie to všeco!“ A tak
všichni vyjidechu z školy s velikú bázni, a třasúc se a tepúc
se v srdce svá. A tak všichni do svých domöv rozjidechu
5 se.

Tehdy tyto vsecky věci i skutky, což sú židé mluvili
v jich škole, Jozef a Nikodém zvestovali sú Pilátovi. A Pilát
pak poslal vsecky řeči i skutky, kteréž sú židé o Ježíšovi
mluvili, i napsal to všeco v zjevných knihách nebo na
10 listech domu svého radného. Potom pak Pilát psal jest
92a epištolu, točíž svrchnie popsanie, do Říma Klau/diovi neb
Tiberiovi ciesaři a řka.

*Kapitola třimezciemá, kterak ty věci svrchupsané dány sú Pilátovi
a o listu Pilátovu k ciesaři.*

15 Pilát Ponský, súdce zemský Klaudiovi králi neb Tibe-
riovi ciesaři pozdravenie i vítězkú žádost! Nedávno se jest
přihodilo, i také sem tiem jist sám, že židé skrze závist své
vlastnie potupí, a proto oni i jich potomní ukrutným otsúze-
ním mají býti tresktáni, neb vzemše slib od otcöv svých, že
20 jim má böh poslati s nebe svého svatého, kterýž by hodně
92b král jich byl. / A toho jest slíbil skrze panenské porozenie
poslati na svět. Toho zajisté za mne súdícíeho v Židovstvě,
když jest byl böh židovský jej poslal. Tehdy, když uzřechu
židé, an slepým zrak dává, malomocné očišťuje, dnú zlá-
25 mané uzdravuje, ďably z lidí vyhoňuje, mrtvé křiesí,
větróm přikazuje, po morských vodách suchýma nohama
chodí a mnoho jiných divöv a znamení činí. A když mnoho
jiných lidu židovského, že on jest syn boží, veň uvěřichu,
93a tehdy kniežata židovských kněží, mistři a zákon/níci závist
30 proti němu zdvižechu. A tak jemše jej, i vydachu mně
súdcí. A také jiné věci lžíce mně o něm, pravili sú, by on
byl čarodějník a proti jich zákonu činil a stál. Tehdy já
věřiv jich slovóm a mně, by tak bylo, i bičovav jeho, vyvedl
sem jeho jim samým k jich vóli. A oni sú ukřižovali jeho
35 na dřevě, a mrtvého pochovavše, strážné položivše rytieře

domu mého, i kázachu jim, aby ostřiehali hrobu, zname-
navše hrob jeho. A když on zajisté třetí den vstal jest
z hrobu, tehdy zlost / a nepravost židovská tak se jest velice
93b zažhla a rozničila, že sú dali rytieřóm svým penieze, řkúc
jim: „Pravte jim, že ucedlníci jeho v noci, a my spíme, 5
přišedše, i ukradli sú nám tělo jeho.“ Ale rytieři moji vzemše
penieze, pravdy sú nemohli mlčeti. A což se jest stalo, točíž
že vstal z hrobu, svědčili a pravili sú, že sú penieze od
židöv vzeli. Protož také tobě, králi, vzkazuji a radím, aby
nižádný jinak pravě nelhal. Mně věř, ale ne lži židovské! 10
Protož sem poslal tvé velebnosti a mohutnosti vsecky věci, /
kteréž sú se o Ježíšovi skutečně dály. 94a

Protož, synové milí, toto čtenie, kteréž ste slyšeli, Nicode- 15
mus psal židovským číslem. A potom po mnohých letech
přijel byl do Jeruzaléma Teodosius ciesař i nalezl jest toto
čtenie v domu radném, točíž kde se rada scházieše súdce
Piláta, na zevných a obecných knihách psáno, a tak jest
skrze toho ciesaře přišlo k naše známosti. Budiž bohu chvála 20
na věky věköv, amen.

Legenda o Veronice

*Počínaj se kniežky, kterak Tiberius ciesař
poslal po Ježiše do Jeruzaléma Voluziána,
kněze a biskupa římského pohanského.*

100a

Času toho, kteréhožto jest trpěl Kristus, bylo jest tajno
před Tiberiem ciesařem, kterýžto nic ještě o umučení ani 5
o vzkříšení i na nebesa vstúpení slyšal bieše. A když se již
po všech miestech proneslo bylo, že Kristus / zajisté z mrt- 100b
vých vstal a zřejmě přede všemi učedníky svými na nebesa
vstúpil a po čtyřidceti dnech svatého Ducha jim poslal, tak
že sú mluvili všemi jazyky i také posláni byli po všem 10
světě, aby kázali a křtili všecky lidi, kteříž by věřili v Jezu-
krista, ale o jiných diviech, kteréž jest před umučením
svým činil, a že sú mnozí, když jest z mrtvých vstal, uvěřili
že jest pravý bůh, přijali nebo věřili, Tiberius ciesař sobě
praviec slyše, ještě nevěrieše, jeliž Pilát do Říma poslal 15
jemu list i ujisti jeho těmi vše/mi věcmi, kteréž byl o něm
slyšal. 101a

I stalo se jest za Tiberia a za Getilia, konšelův římských—
Tiberius zpravováše říši. Ale že ten ciesař Tiberius u velikú
nemoc upadl, a protož třeba bieše jemu, aby po rozličných 20
krajínách poslal k súdciem a k zprávcíem měst, aby snažně
hledali některého muže múdrého, k lékařství rozumného,
kterýž by mohl jej nemoci, kteréž trpieše, zbaviti, aby
s velikú ctí, a což by najspieš mohli, jej k němu přivedli.
Neb velikú nemoc v tajném místě lóna svého mějieše, tak 25
že hnis / neb talov odtovad tečieše, tak že z porušených
střev miešenie těžce nedužieše. Tehdy Tiberius ciesař naj- 101b
větčieho lékařství i mastí požíváše, a nemože nic uzna-
menati, aby mu co prospěšno bylo.

I káza před se zavolati Voluziána, muže urozeného, kte- 30
rýžto bieše knieže pohanských kněží. A když k němu přiji-
de, vece jemu Tiberius: „Přikazujit tobě moci bohův
mých: přijmi poselství mé zevné a jdi a hledaj některého
člověka, kterýž by mě mohl uzdraviti, neboť vnitřní bolest
trpím, tak že / všecka střeva má z kořen porušena čiji. 35 102a
A učiníš-li to, což já tobě přikáži, což kolivěk na mně po-
žádáš, toť všecko bez pochybenie bude naplněno tobě.

A protož pospěš spěše do krajin jeruzalémských, neboť sú mi pověděli o jednom člověku, jménem Ježíšovi, přijímím Kristus, o kterémžto mnozí pravie, že mrtvé křiesí, slepé osvěcuje, malomocné uzdravuje a mnoho divón jedno slo-
5 vem činí.“

Kapitola druhá, kterak Voluzián, vypraviv se v poselstvie, nesnadně přijel do Jeruzaléma. |

102b Tehdy povoliv Voluzián ciesařovi a pokloniv hlavy své, skloniv se, klanieše se ciesaři a vece: „Dobrý a šlechtný
10 jest úmysl pána mého milostivého a šlechtného ciesaře.“ Odpovědě ciesař i vece k němu: „Voluziáne, aj toť přitomně mám člověka zde, kterýž mi jest pověděl všechny věci, a že mnozí svědčie, že on jest pravý böh. A protož tobě pravím, jest-liť böh, móżť mi zdravie dáti; pakliť jest
15 člověk, však spomoci a uzdraviti bude moci mě a pomocník móż býti obci naše. A pro/tož napomínám tě, aby k němu, což najspieš móżeš, bez dlénie rychle jel tam!“

103a Tehdy Voluzián jev domón, učini způsobenie svědectvie, točiz způsobí duom svůj podlé ustavenie starého, to jest
20 podlé starších pořádu učiniv poručenstvie domu svému, pojev s sebu pět set rytieřón, i sede na lodí s poctivú čeledí i plul k Jeruzalému. Zatiem ciesař, skrúcen jsa velikú bolestí od nemoci střevné v tajné té straně, až na smrt nemáháše. A když tak Voluzián plavieše se, přijide do
103b 25 Jeruzaléma po roce a po třech / měsieciach. A to se dálo pro nečesie a pro nebezpečenstvie mořské.

Kapitola třetie o přivítaní Voluziána a způsobenie poselstvie ot Voluziána.

30 Kterýžto když vjede do města Jeruzaléma s svými rytieři a s poctivým tovařistvem, tehdy všichni vyššieho rodu židovského zamútichu se. A šedše ku Pilátovi, vládaři země židovské, i pověděchu a zvěstovachu jemu a řkúce, že jeden

muž urozený a ve cti ustavený z krajin římských svrchních přijel jest.

Tehdy Pilát vyjde s svými rytieři proti němu / snažně
104a a čestně vjde v dóm radný. Tehdy Pilát k Voluziánovi s velikú poctú a s pilností takto k němu vece: „Až dosavad
5 nezaslúžili sme, služebníci tvoji, o vaše příjezdě věděti, abychom proti vám chváтали vyjíti. A někakú službu a čest vám, slovutným rytieřóm, učinili bychom.“ Odpovědě jemu Voluzián i vece: „My zajisté pro potrebu této vlasti k obtiežení vašemu ot našeho najšlechtnějšieho ciesaře
10 posláni nejsme. Ani pro zamúcenie města, ani pro pečlivost obecnú, ani pro kterou dan. / Než pilnost péče naše jest hledati šlechtného pána našeho ciesaře lékařstvie a zdravie, zdali by který lékař zde byl, jenž by mohl jeho
15 nemoci zbaviti, kterýž má v tajné straně svého těla. Neb skrže tajná jeho miesta morná neduživost jej porušila, kterýž nikoli ani lékařstvím, ani kúzly, ani kterou věcí móż
20 uzdraven býti. Tato věc a pečlivost námi jest pohnula a ta věc sem nás přivedla, že majíce od něho příkázanie, sem sme přijeli, kakž koli po mnohých dnech větry a mořem
105a majíce pře/kážku, dlúho sme meškáni cestú. A člověka Ježíše viděti žádáme, nebo zajisté o něm sme slyšeli, že by v těchto krajinách byl. A to sme od ciesaře slyšeli, že bez
lékařstvie i bez kořenie móż uzdravovati. A to jest jeden
25 člověk zvěstoval ciesařovi, jakož to i tento zjevitel teď přistoje okazuje, že jedině toliko slovem všech neduhón poškvrvny i nemoci uzdravuje i mrtvé křiesí.“

Ty věci Pilát uslyšav, ihned se velice zamútiv, vstona. A k tomu zjevitel, člověk žid, Tomáš jménem, jehožto / sva-
105b tost někakým oznámením před ciesařem byla oznámena, 30 vece: „Boha mého a syna božieho, jakož pravím, a tak sú ho i ďáblové vyznávali a zdet sú ještě učedníci jeho, skrže něžto móżeš poznati pravdu.“

Tehdy odpověděv jeden z rytieřón Pilátových, jménem Pomuncion, vece k Pilátovi: „Já mním, že toho múdrého
35 a najopatrnějšieho muže Ježíše hledá a žádá viděti ciesař, kteréhož si ty kázal ukřižovati.“ Tehdy zastyděv se Pilát, k propovědění rytieře svého nemože nic odpově/děti.
106a

*Kapitola čtvrtá, kterak Voluzián tresktal Piláta
a Jozefa k sobě zavolal, aby jeho jistú řeči
zpravil o Ježíšovi.*

Tehdy Voluzián, obrátiv se k Pilátovi, vece jemu: „Ó ty
5 Piláte, takového člověka, kteréhožto lid svědčí a nazývá sva-
tého, a že jest pravý syn boží byl, proč jsi přepustil smrtí
zatratiti? A proč si směl na smrt odsúdití bez rady i bez
povolenie pána tvého ciesaře našeho i ukřižovati jeho?“

106b 10 Odpovědě jemu Pilát: „Židovským hlasóm nemohl sem
odolati ani jich trpěti, neb se jest nazý/val synem božím
i králem židovským.“ Odpovědě ten rytieř, ješto prvé pro-
mluvil bieše, i vece Voluziánovi: „Nelekaj se anise zamucuj
Vaše Velebnost! Zajisté my sme viděli jeho vzkříšeného
15 z mrtvých třetí den. A mnozí jiní také viděli sú jeho živa
a zdráva po smrti jeho chodiec, jakožto Jozef, kterýžto byl
jeho pochoval.“

A v tu hodinu káza Voluzián Jozefa před se přivesti
s velikú ctí a poctivostí. Kterýžto když přijide, vece jemu
Voluzián: „Tys sám poctivý, múdrý a opatrný, jakož sme
107a 20 zpra/veni, v tomto městě nalezen mezi všemi. Pověz nám
pravdu o Ježíšovi, muži spravedlivém, kteréhožto i dábli
bohem sú nazývali, u vašem lidu, böh-li jest byl, čili pro-
rok? A tak-li jest zajisté, že jest z mrtvých vstal? Neb od
tebe samého chceme jistotu zvědětí a tvé svědectvie samo
25 vylíčené přijmem.“

Odpověděv Jozef, vece k němu: „Jist sem zajisté, žeť
jest vstal z mrtvých pán mój Ježíš Kristus a že sem já jeho
viděl a s ním sem mluvil a já sem byl jeho prvé pochoval
107b v svém hrobě novém. / A potom sem jej viděl v Galileji
30 živa, když jest byl z mrtvých vstal, an sedí na hoře Oli-
vetské s učedlníky svými.“

*Kapitola pátá, kterak Voluzián kázal hledati učedlníkov Ježíšových
a kterak kázal Piláta vsaditi v žalář okovaného.*

Tehdy Voluzián vece: „Slyšal sem ot jednoho praviece,
že jediné slovem všecky neduhy léčil jest, mrtvé také kriesil
jest.“ A když to uslyše Pilát, velmi se zamúti. 5

Tehdy Voluzián poslal jest po všie krajině jeruzalémské,
aby hledali a našli některého z jeho učedlníkov, aby skrze
něho byl také Je/žíš poznán. A když tak mnoho hledáchu,
nenalezechu nižádného z jeho učedlníkov. Tehdy přijide-
108a chu k Voluziánovi u počtu jedenácte mužov a Jozef
10 s nimi, kteřížto řekli sú: „My sme jeho viděli, an do nebes
vstupuje.“ A to sú pravili tito, kteřížto jmenováni sú takto:
Lukáš, Isák, Dydaskalais a Matúš.

Pak Voluzián pro ohradu kniežete pod velikú stráží káza
Piláta do vězenie vsaditi i káza jeho tvrdě stríeci. A uslyšav
15 veliké divy po mnohých svědectví lidu o Kristu, mužov
i žen skrze usta, i poče mluvití a řka: „Byl-li jest böh ten
Ježíš, / mohlť jest zdravie dáti a nám pomoci. Pakli jest
108b jediné člověk byl, tehdy mohl jest obec a obecnú věc zpra-
vovati.“ 20

Potom káza Voluzián rytieřstvu svému, aby vešken rod
Pilátov zavřeli v žaláři. A před jeho rytieři káza přivesti
Piláta, řetězy okovaného, i vece jemu Voluzián, s slzami
pláče a řka: „Nepřieteli pravdy, obce i obecné věci! Proč
si o Ježíšovi nepověděl pánu našemu ciesařovi, jehož
25 všecko množstvie chválí, a že si toho Ježíše spravedlivého
ukřižovati přepustil, jehožto / všichni svědčie, že jest böh
byl?“ 109a

Odpovědě Pilát: „Nejsem zajisté v jeho krvi tak poškrv-
něn, aniž sem byl pilen jeho krve proliti, neb já, což sem
30 najviece mohl, stál sem proti nim, a mysle jeho pustiti,
vida, že kniežata a jich zákonníci a mistři mají velikú ne-
návist proti němu a že židé jeho zabiti usilovali sú. Nebo
vecechu mně: ‚Pustíš-li jeho, nebudeš přietel ciesařov!‘
A netoliko to, ale voláchu hlasy velikými, aby byl ukři-
35 žován. A netoliko knězie a mistři jich, ale vešken lid ži-
dovský toho žádáchu, / abych jeho ukřižoval.“ 109b

113b žena s obrazem Jezukristovým byla jest na lodí, aby plula s nimi do mě/sta římského. A po devieti měsieciach přijeli sú do Říma s Pilátem a s jeho rytieri.

5 Tehdy v túž hodinu zvěstovachu Tiberiovi ciesaři přijezdu Voluziána. A všed Voluzián, vstúpil jest před ciesaře Tiberia, i pokloni se jemu i vyrozpravi jemu vsecky věci pořád, které sú se o Kristovi v Jeruzalémě dály. A kterak jest pro nečasie mŕe nemohl se dlúho vrátiti. I vece Tiberius: „Proč si pak nezahubil Piláta?“ Odpověď Voluzián 10 a řka: „Šlechetnosti vaše bál sem se rozhněvati a toho učiniti, avšak při/vedl sem jeho u vězení s sebú okována 114a k vašim šlépějem.“

Tehdy Tiberius cesař rozhněvav se a hněvem naplněn sa, aniž je dopustil Pilátovi před se přijíti, ani kdy tváři své 15 viděti, ale vydal jest odsudek na něho a řka: „Vařeného vodú a ohněm nejez!“ A odsúdiv jeho, káza jemu obočie obřezati a ihned káza jeho vésti na púšť k miestu jednomu, jenž Ameria slovieše, a tu jest v žaláři vsazen. I byl jest tu až do prvnioho léta Gaia ciesaře, kterýžto byl jest po Tiberiovi ciesaři. A ten také Gaius toliko zlého Pilá/tovi činieše, 114b 20 že již více trpěti nemoha, i zabi se sám svú rukú.

Alé co jest pak Voluzián, když jest byl přivedl Veroniku, učinil? Přistúpiv k ciesaři Tiberiovi, řekl jest: „Věz, pane milý, kterak jednu ženu uzdravil jest Ježíš, kterážto pro 25 miloště jeho obraz kázala sobě namalovati podobenstvím jeho. A tať jej chová a tuť sem já ženu, pane, ke zdraví tvému s tím obrazem přivedl. Neb ta žena opustivši vsecko sbožie své, brala se jest po obrazu boha svého, řkúci: „Nepustímť života mého a naděje spašenie i síly 115a 30 duše mé, ale kdež/koli bude naděje má putující, tuť já s ní putující budu. Neb ona jest sbožie duše mé.“

To uslyšav Tiberius cesař, kázal tu ženu i s tím obrazem Kristovým přivesti. A když by přivedena, s velikú poctivostí vece k nie Tiberius: „Zajisté ty si zaslúžila dotknúti se 35 podolka rúcha Ježíšova, muže velikého, kterýžto navrátil jest tobě zdravie, jakožto nám jest pověděno.“ A když to vece Tiberius, tehdy uzřev a spatřiv obraz pána našeho Jezukrista, strnul jest, a pad na zemi, pokloniv se, se slzami

modlil se jemu a řka: „Věřím v tě, pane Jezu/kriste, jakož 115b mi jest zvěstováno, že jedno slovem vsecky neduhy uzdravuješ. Také věřím, že i obraz tvé osoby mŕž mě uzdraviti, abych já ze všeho srdce mého věřil v tě i poznal právě, 5 což sem slyšal o tobě.“ A když to povědě, ihned by uzdraven od té nemoci a ot hnisu rány své, kterúžto trpěl v těle.

A když se uzře zdráva a moc božstvie jeho počí i zdravie 10 těla svého v opatření obrazu božieho, přikáza tu ženu Veroniku, kteráž prvě jméno mějieše Basilia, velikými dary i velikým sbožiem obo/hatiti. Tehdy opět Tiberius cesař 116a přikáza obraz boží zlatem a drahým kamením osdobiti a v zlatě i v drahém kamení chovati.

I vece Tiberius Voluziánovi: „Které jest jeho přikázanie?“ Odpověď Voluzián: „Jakož sem naučen a jakož 15 od jeho učedníkŕv slyšal sem a zvěděl sem, nic jiného, než aby každý z nás pod trojím pohřžením u vodě křest přijal a aby uvěřil, že on jest syn boží a pravý bŕh, jenž kraluje na nebesiech.“

Tehdy Tiberius káza Veronice přijíti před se, chtě, by 20 byl naučen od nie, kterak by svatý / křest přijieti měl, a řka: „Běda mně, že sem nezaslúžil viděti jeho v tomto těle!“ Tehdy nalezte jednoho křestana a po devieti měsieciach uvěřil jest Tiberius cesař v Jezukrista, syna božieho. 25 A kázav v křtidlnici vody naliti, i pokřtěn jest s Voluziánem ve jmě Otce i Syna i Ducha svatého. A dokonale uzdraven jest od své nemoci.

Tehdy té hodiny zdviže ruce svoji Tiberius cesař a vece: „Děkuji tvé milosti, pane Jezukiiste, spasiteli světa, neb 30 jakožto mi jest zvěstováno o tvých ctnostech, tak sem vsecko skrze oso/bu tvého obrazu právě poznal. I měl sem 117a žádost vešken svět projíti, abych tě uzřel, ale nebyl sem dŕstojen. Protož chválím tě, pane Jezukriste, najvyšší stvořiteli i spasiteli můj, jenž si mě, nedŕstojného sluhu tvého, ráčil neodlúčiti tvé svaté milosti. A žes mi ráčil 35 obraz své svaté tváři okázati a uzdravil si mě z těžké nemoci těla mého, když sem uvěřil, že ty jsi král všech věkŕv i spasitel všeho světa. A obnovil si srdce mé a očistil si ote

všie bolesti i ote všie nemoci těla mého, ty požehnaný na věky, amen!“ /

117b *Kapitola sedmá o súzení Tiberiově,*
aby Kristus jakožto bůh byl následován po všem světě,
a o smrti Tiberia.

Potom Tiberius cesař, když bieše všechny věci o Kristovi zvěděl, zjeví starostám i soudcům svým, všem Římenínóm řka, že by přieliš dobře bylo, když by Krista svým usúzením i svým ustanovením potvrdili, aby po všem světě jako pravý bůh následován byl. Tehdy ti soudcé pohrziechu řečí cesařovú, protože jim prvé zjeveno nebylo. Neb právo staré tak bieše potvrzeno, aby v Ří/mě nižádný nebyl jměn za boha, jediné potvrzením a přísúzením římských soudcí úplně potvrzen leč by byl. A když tak, jakož sem napřed pověděl, Římané tiem pohrziechu, Tiberius jediné s těmi, s kterýmiž se pokřtil bieše, stav svůj křesťanský drzieše, ale povoluje nebo přijímaje žaloby těch, kteříž na křesťany žalováchu; než on u vieře, kterou jest byl na křtu přijal, silně v syna božieho věře, ostal. Potom pak do roka v cesařství byl živ a pět měsiecov, i umře podlé Říma v své vieře anebo v své siení. /

118b *Kapitola osmá, kterak Kristus oznámen jest Nerovi ot apoštolův listem Pilátovým.*

Toho pak času Nero přijje dostojenství cesařství římského. A po několika letech přišli sú učedníci Jezukristovi do města římského. A přibral se také tam Šimon, v umění čarodějném velmi umělý, v němžto i ďábli bydléchu mnozí, kterýžto se bohem a synem božím pravieše, a že on mezi židy byl umučen, umrtven i pohřben a třetí den z mrtvých vstal.

A kdyžto Nerovi cesaři by zvěstováno o Jezukristovi, synu božiem, i všechny věci, kteréž sú se dály o něm mezi

židy, pověděno jest také jemu tehdy o Pilátovi. Kterýžto ihned poslal jest rytieře své do amerinského města i káza přivesti Piláta. A když byl přiveden, rozpravi Nerovi všechny věci, kteréžto o Kristu Ježíšovi Nazaretském staly sú se. A při tom byla sta dva učedníky Kristova Petr a Pavel. Neb ti zajisté apoštolé nemajíce Šimona za Krista, než za svódcí, řekli sú Nerovi: „Cesaři dobrý, chceš-li věděti, které věci dály sú se v Židovství, přijmi listy Ponského Piláta, po/slané Klaudiovi, a tehdy všechny věci poznati budeš moci.“

Tehdy Nero přijal listy i četl. A jich rada takto bieše: Ponský Pilát Klaudiovi svému zdraví! Nedávno se přihodilo, čehož sem sám svědom, aby poznala Velebnost Tvá, že židé závistiví i své potomnie ukrutným sú odsúzením odsúdili. Neb když bylo zaslíbeno otcóm jich, že by jim bůh jich poslal svatého svého syna, jenž by hodně král jich slúl; a toho byl slíbil na zemi poslati skrze pannu. Protož já, v židovské zemi když sem byl vládařem židov/ským, tehdy byl ten buoh, jenž se synem božím pravil. V ta doby i ďábli jeho synem božím nazýváchu, kterýžto i sám slepé osvěcoval, malomocné očišťoval, mrtvé křiesil a zle majíce a neduživé uzdravoval, větróm i vlnám prikazoval a po vodách mořských suchýma nohama chodil. Zajisté i mnohé jiné divné věci před lidem činieše. A když od mnohých židův synem božím byl nazýván, tehdy kniežata kněží židovských úklady sú připravili. A jemše jeho a mluviece o něm / zlé věci falešné, vydali sú jeho mně, praviece, že proti zákonu našemu činí a die, by synem božím byl a králem naším. A já věře jim, zmrskaného vydal sem k vůli jich a oni sú ukřižovali jeho. A pochovavše tělo jeho v hrobě, osadili sú rytieři a střehli sú jeho, aby zkusili, vstal-li by z mrtvých. A těch židův nešlechtnost tak se jest byla zanietila, že sú penieze rytieřóm dali, jedno aby pravili: „Když sme my spali, přišli sú učedníci jeho v noci a zchopili sú tělo jeho.“ Túto úmluvú falešnú pohnuli sú jimi, aby prav/du zatajili. Ale rytieři zajisté, když sú vzeli penieze, pravdy pak velikého divu nikoli nemohli zatajiti, než zajisté, že on jest z mrtvých vstal, svědčili sú. A kterak

sú od židov penieze vzeli, oznámili sú. Tyto věci proto sem pověděl vám, ať by ni žádný vám o tom jinak nelhal a aby přivolenie nedali lži židovské.

*Kapitola devátá, kterak jest veleben pán Kristus před Neronem
a potučen Šimon čarodějník ot apoštolov svatých.*

5

121b

10

122a 15

25

A když sú byli přečteni listové před ciesařem, Nero vece k apošto/lovi Petrovi: „Pověz mi, staly-li sú se tyto vsecky věci na něm?“ Tehdy Petr vece: „Dobrý ciesaři, vsecky ty věci, kteréž si slyšal, staly sú se na Kristu pánu mém, synu božiem. Neb tento Šimon kúzedlník pln jest lži a ďábelskými chytroštěmi ostúpen tak velmi, že praví se bohem, a jsa člověk poškvrněný; a synem božím směl se jest nazývati, v němžto my sme všichni svítězili, skrze boha a člověka lidem ráčil jest spomoci. Ale v tomto Šimonu dvě podstatě bytí poznány sú: ne boha a člověka, ale / ďábla a člověka, neb sám svuodce ďábel skrze člověka lidem překážeti usiluje.“

Ty věci uslyšav Nero ciesař, otázal Piláta, pravě-li sú toto řeči, kteréžto od Petra slyšal bieše. Odpovědě Pilát a vece: „Pravěť sú vsecky věci, kteréžto od Petra vašima ušima sú praveny.“ Potom pak Pilát pro své obřezování, kteréž byl od židov přijal v času svém, opět do amerinského města jakožto vypověděnec poslán jest a v žalář vsazen. A v tom těžkém jsa vězení a boje se ukrutné a zjevné smrti, sám se zahubi.

Život Adama a Evy

Adam a Eva, když byli vyhnáni z ráje rozkošného, učinili sobě stánek a plakali sedm dní, jsouce u velikém zámутku. Po sedmi pak dnech počeli lačněti, i hledáchu sobě pokrmu, aby jedli, a nemějiechu. I řekl Adam Evě: „Paní má, lačen sem velmi, podva, pohledajva sobě pokrmov, abychva pojedla, dokavad nezvieva, zda snad vzhledne a smiluje se nad námi milý buoh a navrátí nás na miesto, kde sva prvě byla!“ I vstal Adam, chodil sedm dní po té všie zemi, a nenalez takového pokrmu, kteraký jest prvý měl v ráji.

Tehda řekla Eva k Adamovi: „Pane muoj milý, coť se zdá, a snad umřeva hladem? Ó, bych já byla umřela dřieve! Tehdy by tě pán buoh uvedl zase do ráje, neb pro mě rozhněval se jest na tě pán buoh. Chceš-li, zabij mě, ať já umru, a snad uvede tě pán buoh zase do ráje, nebo pro mě biednú vyhnán jsi z něho!“

Odpověděl jest Adam a řekl jest: „Milč, Evo, a nerod tak mluviti, by snad nějakého zlořečenstvie neuvedl na nají pán buoh! I kterak muož to býti, abych pustil ruku mú na mé tělo? Vstaň brzo, hledajva sobě, čím bychom živa byla, a nezahyneva!“

A šedše, hledala devět dní takového pokrmu, jaký sta v ráji měla, i nemohla nalézti, jediné toliko, což sú zvierata jedla. I řekl Adam Evě: „Toť jest dal pán buoh zvieratom a hovadóm zemským k jedení, ale náš pokrm bieše anjelský. Toho spravdživě a hodně plakati máva před tváří pána boha našeho, jenž učinil nás. A veliké pokánie čiňva, snad odpustí a smiluje se nad námi milý buoh náš! Protož modl/va se jemu a zjednáť nám, čím bychom živa byla.“

Tehdy řekla Eva k Adamovi: „Pane milý, pověz mi, které jest pokánie naše a kterak se máva káti, bychva snad práce sobě nepřičinila, jiež bychom nemohla snésti, a tak

198a

5

10

15

20

25

198b

30

nebyly by uslyšány prosby naše. A více by odvrátil tvář svú od nás pán buoh náš, když bychom co slíbili, a nesplnili. Ty, pane můj milý, kterak mnoho mieníš se káti? Neboť sem já tobě přivedla práci i zámutek veliký!“

5 I řekl Adam Evě: „Čtyřiceti dní naše pokání v postu bude. Ale ty, Evo, vstaň a jdi do řeky Tigris a vezmi kámen a stuoj na něm u vodě až do hrdla a ničehéhož nemluv! Neb nejsme hodni jmenovati boha, nebo rtové naši nečisti sú učinění a poskvrněni pro zapověděné dřevo. A stuoj 10 u vodě čtyřiceti dní, snad smiluje se nad námi milý buoh!“

Tehdy šla Eva, jakož řekl jie Adam. Šel i Adam do řeky jordánské a stál na kamenu u vodě až do hrdla a řekl: „Tobě pravím, vodo Jordáne, želej mne a shromazď všechny ryby, což jich plavá u vodě v tobě, a ať mě obstúpie 15 a pláčí se mnú spolu, ne sebe plačice, ale mne, neboť jsú ony nezhrěšily, ale já.“

Tehdy ihned všechny ryby i živočichové sešli se a obstúpili Adama, i plakali spolu s ním řváním velikým, protože přestúpil příkázanie stvořitele svého a vyvržen z veliké 20 chvály rozkošné. A voda Jordán stála vod té hodiny netekúci, až minulo bez jednoho čtyřiceti dní.

199a Tehdy rozhněval se jest Šatan aneb ďábel, a proměnil se v světlost anjelskú, i šel k řece Tigris k E/vě a nalezl ji, ana pláče. I počal také ďábel plakati, jako by jie želel, 25 i řekl k nie ďábel: „Vyjdi, Evo, z řeky a odpočiň sobě a již více neplač ani se zamucuj a již nepečuj, ani muž tvój Adam! Nebo uslyšal jest pán buoh pláč váš a zámutek a přijal pokání vaše. A všichni anjelé prosili za vás boha a poslal mě, abych vás vyvedl z vody a dal vám pokrm, který sta prvé v ráji měla, proňžto nyníne zámutek jmáte. 30 Protož již, Evo, vystup z vody a přiveduť vás k miestu na připravený pokrm vám!“

To uslyšavši, Eva uvěřila a vyšla z vody. A tělo jejie bieše modro zsinalostí jako tráva zimú. A pro velikú 35 mdlobu padla na zemi, i vzdvihl ji ďábel vzhóru a dovedl ji k Adamovi. A když ji uzřel Adam, a ďábla s ní, řekl

hlasem velikým Adam a řka: „Ó Evo, kterak opět svedena jsi od protivníka našeho ďábla, proňž jsme zbaveni přiebytky rajskeho a utěšenie duchovnieho!“

To když uslyšela Eva, poznala, že jie ďábel tu radu dal, aby z vody vyšla. Zamútivši se, padla na svú tvář na zemi 5 a bolest jejie vodvojila se v zámutek jejie i pláč rozmohl se, i zvolala hlasem, řkúci: „Běda tobě, ďáble! Co se nám protivíš, co chceš na nás mieti, aneb co jest nám do tvé zlosti? Zdali my odjali sme chválu tvú aneb pro nás zbaven si cti tvé? Co se nám protivíš, nešlechetný ďáble, v zámutku 10 našem až na smrt, nemilostivý a závistivý ďáble!“

A zaplakav ďábel, vece k Evě: „Všecka nepřiezen a bolest má od vás jest, nebo pro vás vyhnán sem z své / chvály 199b a zbaven sem světlosti mé, kterúž sem měl v nebesiech s archanjely, a pro vás uvržen sem v zemi.“ 15

Odpověděl Adam a řekl: „Co sem já tobě učinil, ďáble, aneb která jest vina má proti tobě? Poněvaž nejsi cd nás uražen ani pro nás vystrčen z chvály tvé, proč se nám protivíš?“

Odpověděl ďábel a řekl: „Čemu to pravíš, Adame? Ty 20 si mně učinil bezprávie a pro tě uvržen sem v zemi z země živých a z chvály nebeské. Nebo toho dne, kteréhož stvořen jsi ty, Adame, já od tváři božie zavržen jsem a tovařistva andělskeho zbaven sem. Když buoh vdechl duši v tě a učiněn obličej tvój a podobenstvie tvé k uobrazu 25 božiemu a kázal se tobě klaněti před obličejem svým andělóm božím, a řekl tobě pán buoh: ‚Aj, Adame, učiněn jsi k uobrazu božiemu a ku podobenství našemu,‘ tehdy vyšed svatý Michal archanděl, povolal všech andělów, řka: ‚Klanějte se obrazu božiemu, jakožť jest příkázal pán buoh 30 náš!‘ A sám svatý Michal najprvé se poklonil i zavolal mě a řekl mi: ‚Klaněj se obrazu božiemu, pána boha našeho!‘ A odpověděl sem: ‚Abych já se klaněl Adamovi?‘ A když nutieše mne Michal, abych se klaněl, řekl sem: ‚Nebudu se klaněti horšiemu sebe, nebo všeho stvořenie já prvé 35 stvořen sem! On se má mně klaněti, ale ne já jemú!‘

To uslyšavše jiní anjelé, ješto pod mú stráží biechu, řekli: ‚Nechcem se klaněti Adamovi!‘ Opět svatý Michal

200a vece mi: „Klaněj se obrazu božiemu! Pakli se nebudeš klaněti chtieti, rozhněvát se na tě pán buoh náš.“ A já sem řekl: / „Rozhněvá-li se na mě, viem, co učiním: postavím stolicu mú nad hvězdy nebeské a budu roven najvyššiemu.“

5 I rozhněval se jest pán buoh na mě a kázal mne s mými anděly vyhnati z mé chvály — a pro tě vyhnáni sme na tento svět v zemi. A ihned z toho měli sme žalost a oblúpeni sme z také chvály. A tě v takej radosti rozkošné vidúce, želeli sme a bolestí obklíčili sme tě i ženu. A kázal tě buoh 10 pro ni vyhnati z ráje rozkoši a z chvály dokonalé, jako i já z mé chvály vyhnán sem.“

15 To uslyšav Adam od dábla, křikl s velikým pláčem, rka: „Pane bože můj milý, život můj v rukú tvú jest, prosímť, milostivý pane, kaž, ať ten nepřítel můj vzdálí se ode mne, jenž hledá duši mú zatratiti! A daj mi chválu jeho, kterúž on ztratil!“ A ihned zmizal ďábel, ale Adam trval u pokání čtyřiceti dní stoje u vodě Jordánu.

• Tehdy Eva řekla Adamovi: „Živ buď, muoj pane milý, nebo ty ani prvé, ani druhé nepřestúpil si, ale já zhřešila 20 sem a svedena sem, nebo sem neostřiehala přikázanie božieho! Rozluč mě s světlem tohoto života aneb puojdu na západ slunce a budu tam, až i umru!“

25 Neodpověděl jíe Adam slova. To vidúci Eva, šla do krajin na západ slunce a jala se kvíletí a hořce plakati. I učinila sobě přiebytek, majíci v břiše svém plod. A když se přiblížil čas, aby porodila, počala se mútiti v bolestech, i zvolá k bohu, řkúci: „Smiluj se nade mnú, pane bože milý, a prosímť, spomoz mi!“ A nebieše uslyšána aniž 30 milosrdenstvie božie bieše při nie. I řekla Eva sama k sobě: „I kto zvěstuje to pánu mému / Adamovi? Prosím vás, sviecnové nebeští, když zase se vrátíte na východ slunce, povězte to pánu mému Adamovi, že já se velmi mútím a bolesti veliké trpím!“

35 A když se vracováchu sviecnové nebeští na východ slunce řevúce, skrze řváníe jich, slyše to Adam řváníe, srozuměl jest, že Eva mučí se těžkú bolestí. I řekl Adam: „Řváníe

a kvílenie přišlo ke mně: snad hadové přišli a bojují s ní?“ A ihned vstav Adam, šel k ní a našel ji v zámutku.

Tehdy řekla Eva k Adamovi: „Když sem tě uzřela, pane můj milý, ihned odpočinula duše má, jsúci u veliké bolesti! 5 Již nynie pros za mě pána boha, aby uslyšal tě, a vzhled na mě, a mě vysvobodil z těchto mých bolestí najhorších, jimíž se nynie mučím.“

10 Padl Adam na zemi a prosil pána boha za Evu a zaplakal, i řekl jest: „Všemohúci věčný bože, prosímť, nehodný sluha tvój, rač mě dnešní den uslyšeti, ač jest tvá svatá drahá vůle, rač odjieti a polehčiti bolestem Evy, manželky mé, a rač s ní učiniti milost svú svatú, ať by ona v svém polehčení mohla tvé svaté milosti poděkovati a tobě se pro své prohřešenie na milost dáti, jenž tomu silně ufámy, bohdá, 15 že jsi hotov každého k své milosti přijieti!“

A ihned jakž Adam modlitbu dokonal, přišlo dvanácte anděluov a dvě Moci, stojíce na pravici a na levici Evině. A svatý Michal stáše na pravici podlé Evy, a dotek se Eviných prsí, i řekl k ní: „Blahoslavená jsi, Evo, pro Adama, nebo prosby jeho veliké jsú před bohem a pro jeho 20 modlenie poslal mě buoh k tobě, aby vzala pomoc naši! Vstaň a připrav se ku porodu!“

25 A ihned vstavši, / Eva zaplakala a řekla: „Děkujiť, mocný pane, že jsi ráčil uslyšeti Adama, muže mého a služebníka svého, neb on jest nezhrěšil, ale já sem přestúpila veliké přikázanie tvé! Milý pane, rač se mnú býti a bolesti mé rač polehčiti! Nebs poslal ke mně posla svého věrného, anděla svého svatého, jenž bohdá polehčí bolesti mé.“

30 A ihned v tom modlení porodila syna. I bieše Eva nevěduci a divieci se tomu, co by to bylo, ješto porodila. I řekla k Adamovi, muži svému: „Zabij to, abychom snad nebyli zbiti od toho, nebo já na zelinách jedovatých snědla sem to!“ Odpověděl Adam a řekl: „Paní milá Evo, nikoli toho nečiňme, nebo tělo a krev naše jest!“ 35

A ihned to mládátko běželo a v rukú svú přineslo zelinu velmi rozkošnú a předivné vóně a moci a dalo ji mateři své. I vzděla jemu jméno Kain. Anděl pak boží Evě po-

věděl a naučil ji, kterak by děti krmila a chovati měla.

Tehdy svatý Michal pojav Adama a Evu i dítě, i vedl je na východ slunce. A pán buoh poslal po svém andělu semena svá rozličná a ukázal Adamovi, kterak má dělati a kopati, aby měli živění sami i všichni národové po nich.

Potom opět počala Eva i porodila syna, jménem Ábele, a bydlěchu spolu. Tehdy jednoho dne řekla Eva k Adamovi: „Pane můj milý, když sem spala, viděla sem vidění, ano krev syna našeho Ábele z rukú Kaina teče.“ I řekl

Adam: „By snad nezabil Kain Ábele, rozlučme je rózno a učinma jima každému přiebytek!“ I učinili Kaina voráčem a Ábe/le pastýřem, aby spolu nebyla. Potom pak, když jsú obětovali pánu bohu oběti, zabil Kain Ábele. Zabit jest Ábel ve stu a ve dvamezcětma letech.

A potom opět poznal Adam ženu svú a porodila syna, i nazvala jméno jeho Set. Řekl Adam k Evě: „To již máš syna jiného za Ábele!“ A po porození Setovu Adam byl jest živ devět set let a čtyřidceti let a měl jest čtyřidceti synův a čtyřidceti dcer kromě Kaina a Ábele a Seta.

I řekl Adam synóm svým: „Milí synové, poviem vám, co sem viděl a slyšel, když já a matka vaše byli sme vyhnáni z ráje. A tehdy, když sme se modlili, přišel svatý Michal archanděl, posel boží, i vidal sem vuoz jako vietr rychlý a kola jeho biechu ohnivá. I vzat sem do ráje spravedlnosti a vidal sem pána sediecého na stolici své velebnosti a tvář jeho bieše jako oheň hořící a mnoho tisícův anjelův s každé strany vozu stáše.

To vida, zamútich se a bázen popadla mě i padech hrózú velikú na zemi, abych se modlil milému bohu. A řekl sem, zaplakav, a slzy mé běžiechu jako krópě z uočí mých pro strach a pro bázen hrozného vidění, avšak zezřev vzhóru, řekl sem: „Všemohúci věčný bože, toto vidění bóhdaj bylo mé skonání a zase do ráje v radost věčnú uvedenie! Prosimť, milý pane, spasiteli milosrdný, rač mi zjeviti mé skončení a rač mne od své svaté tváře neodlúčeti, neb již člověk starý a mdlý sem.“

A když sem se tak modlil, tehdy řekl ke mně pán buoh: „Aj Adame, ty umřeš, nebos přestúpil prikázanie mé a poslechl jsi hlasu ženy tvé, již sem v moc tvú dal, aby ji měl / k své vůli. I poslechl si jí a slova má jsi přestúpil.“

A když sem ta slova slyšel, opět padech na zemi, modle se pánu bohu: „Pane všemohúci a milosrdný bože otče, nebuď zahlazeno jméno památky tvé velebnosti, ale prosimť, přiviň duši mú k sobě, neboť umierám a duše má vycházie z úst mých! A nezamietaj mne od tváři tvé jasné, nebo z bahna z země stvořil si mě!“ I řekl ke mně buoh: „Adame, protože srdce tvé milovalo umění, tvé sémě přisluhovati mi bude na věky.“

Když mi tak řekl pán buoh, poklonil sem se pánu a řka: „Ty jsi věčný buoh svrchovaný a všechna stvoření dávají tobě chválu a čest. Ty jsi nade všechny a nad každé světlo svietíš se. Ty si pravé světlo živé, neobsežené moci. Ty činíš s národem lidským veliké věci milosrdenstvie tvého.“

A když sem se tak pánu bohu modlil, ihned svatý Michal uchopil mě za ruku, i nesl mě do ráje navštívenie a vidění božieho. A drže prut v ruce své, udeřil jím u vody, ješto biechu v ráji, a staly sú. I postavil mě zase na témž místě, kdež mě byl vzal, do ráje. Slyš, synu můj Set! Když sem pojedl v ráji z dřeva umění zlého i dobrého, zjeveny sú mi opět tajné věci budúcie. Poznal sem a srozuměl sem, které věci budúci měly přijíti na tento svět ot boha stvořitele pokolení lidskému. Věz, Set, synu milý, žeť ukáže se buoh v plameni ohně velebnosti své a vydá lidem prikázanie svá a záповědi a budú jej osvēcovati v domu přebývanie velebnosti jeho. A tu budú slaviti pánu bohu svému na zemi, kterúžto pripravil jim. A tu přestúpie prikázanie jeho, a když to učinie, zazžena bude posvátnice jeho a země jich zpustne a oni rozptýleni / budú mezi národy, protože jsú drážnili boha. Opět potom vysvobodí je a shromáždí je od jich rozptýlenie a opět postaví duom boží. A když postaven bude poslední duom boží, věcí nežli první bieše, a opět se vylé zlost nad zlost a nepravost nad nepravost. Tehdy potom viděn bude buoh na zemi a přebývati bude s lidmi. A pravda bude se svietiti a duom boží na věky

v poctivosti bude a protivníci nebudú moci škoditi. Potom zbudí buoh spasiteľný lid a bude užitek jeho na všetky veky vekov.

5 Ale věz, Set, synu muoj milý, že nemilostiví a nesprav-
vedliví rozptýlení budú od boha, spasitele svého, kteříž
jsú nechtěli milostivi býti svým bližním a nemilovali zákona
božieho. Nebe i země, noci i dnové i všecko stvořenie po-
10 slušní budú boha a nikdy nepominú prikázanie jeho ani
promění se. Protož zažene buoh nemilostivé od sebe a
spravedliví zuostanú jako slunce spravedlnosti před obli-
čejem Páně. A toho času čistiti se budú lidé od hříechu
skrze vodu a želenie, ale zatraceni budú, nechtějice se
čistiti skrze vodu a želenie.“

15 A když byl Adam v devieti stech a ve čtyřidceti letech,
a již věda, že dnové života jeho konají se, řekl k Evě, ženě
své: „Shromážděni budte ke mně synové moji, ať rozmlu-
vím s nimi a požehnám jim, dřieve nežli umru!“ I shromáždili
před něho všecko pokolenie jeho. I vešli do modliteb-
20 nice, kdež se mějjechu obyčej modliti, a bieše jich v počtu
padesáti tisícov a pěti tisícov mužuo v kromě žen a dětí.
A když byli pohromadě všichni, jedniem hlasem řekli:
„Co jest tobě, otče, že si svolal nás k sobě? A pověz nám,
proč ležíš na loži a nevstaneš k nám?“ Odpověděl Adam
a řekl: „Synové moji milí, zle se mám v bolestech mých!“ /

203a 25 Tehdy řekli všichni synové jeho: „Pane tatíku milý,
snad jsi požádal ovotce rajského, jehož si požíval dřieve,
a nyní zamúcen ležíš? Pověz mi, ať já puojdu k branám
rajským a pustím prach na hlavu mú a padnu pláče před
branami rajskými a řvátí budu a kvieliti v kvielení zámuto-
30 ku, prose milého pána boha. A snad uslyše mne, a pošle
anděla svého a přinese mi ovoce, jehož žádáš.“

Opět řekl Set: „Co jest to bolest, pane otče milý? Netaj
před námi, pověz nám!“ Odpověděl Adam a řekl: „Když
stvořil Pán nás, mne a matku vaši, a postavil nás v ráji
35 a dal nám každé dřivo k jedení a řekl nám, abychom z dře-
va umění dobrého a zlého, ješto jest uprostřed ráje, ne-

jedli. A dal nám pán buoh anděly k uostřiehaní nás.
A když přišla hodina, aby vstúpili andělé před obličej
Páně klaněti se, a ihned nalezl miesto ďábel, protivník náš.
Když odešli byli andělé boží, hned ďábel přistúpiv, i svedl
matku vaši a řekl jí, aby jedla z dřeva zapověděného. 5
I jedla jest a dala mně také.

A ihned rozhněval se jest na nás milý buoh a řekl ke mně:
„Adame, že si opustil prikázanie mé a slova mého jsi ne-
ostřiechal, já pán buoh pomstu dám na tě i na tvé tělo:
10 sedmdesáti ranami budu tě bítí v rozličných bolestech od
vrchu hlavy až do nejmenšieho nožnieho prstu až do nehte,
po všech údech tvých mučiti tě budu!“ To všecko poslal
pán buoh na mě a na vešken rod náš.“

Když to pověděl Adam, od boha obklíčen velikými bo-
lestmi, i křičel velikým hlasem a řka: „Co učiním, nešťastný 15
a biedný já člověk, položený v takých bo/lestech?“ 203b

Když Eva uzřela, an sobě stýště, počela plakati, řkúci:
„Pane bože všemohúci, prosím já hříešná žena, odejmi
bolest jeho od něho, nebt sem já zhřešila, ne on!“ I řekla
k Adamovi: „Pane milý, daj mi diel bolestí tvých, nebo 20
pro mú vinu to trpíš!“

I řekl Adam k Evě: „Vstaň a jdi s mým synem Set
k branám rajským a posypte prachem hlavy vaše a padněte
před obličejem pána boha našeho a plačte, tepúce se 25
v prsi své! A snad smiluje se nad vámi a uslyší vaše
prosby milý buoh a pošle anděla svého k dřevu milo-
srdenstvie, z něhož teče olej života, a udá vám z něho ma-
ličko, abyšte pomazali mne, a přestanú bolesti mé, jimiž
hynu.“

I šli Set a matka jeho k branám rajským. A když šli 30
cestú, přišel had vnáhle a řítiv se uštípl Seta. To uzřevši
Eva, zkvielila, řkúci: „Hoře mně, biedné a nešťastné ženě!
Kterak zlořečeni sú, kteříž neostřiechají prikázanie božie-
ho!“ I řekla hlasem velikým Eva k hadu: „Hovado zloře-
čené, kteraks se nebálo pustiti zubuo tvých na boží obraz 35
a kterak si smělo bojovati s ním, aneb kterak jsou zubové

tvoji odolali?“ Odpověděl had a řekl: „Ó Evo, však proti vám jest bolest prchlivosti mé!“

„Pověz mi, hade, kterak otevřena sú usta tvá k vypuštění jedu k uobrazu božiemu?“ Řekl ďábel k Evě: „Pověz mi, 5 Evo, kterak odevřena sú usta tvá, aby jedla z dřeva zapověděného? Jediné skrze mě!“

204a 10 Tehdy Set řekl k hadu: „Porokuj tobě pán buoh, utaj se, hade, a oněměj, zavři usta tvá, zlořečený nepříteli, pravdy hánce zatracený! Odstup od obrazu božieho až do toho dne, když pán bu/oh káže tě vyvésti na pokušení!“ Řekl had k Setovi: „Aj teď, odstupuji od obrazu božieho, jakož si mi řekl!“ Ihned had šel s cesty.

15 Ale Set a matka jeho šli k branám rajským po olej milosrdenstvie, aby zmazali Adama nemocného, jakož řekl jim Adam. Přišedše Eva a Set k branám rajským, vzali prach s země a posypali hlavy své a na zemi se rozprostřeli, i počali kvíletí a plakati řváním velikým, prosiece boha, aby se smiloval nad Adamem a nad bolestmi jeho a poslal anděla svého a dal jemu oleje milosrdenstvie z dřeva života.

20 A když se modlili mnoho hodin a prosili boha, aby pán buoh uslyšal je a modlenie jich přijal, a ihned poslal anděla svého svatého Michala. I ukázal se jim svatý Michal a řka: „Já poslán sem k vám od boha. Já sem ustaven od boha lékařem nad takové tělo. Pravím vám: Set, člověče boží, 25 neroď plakati! Modl se a pros za olej milosrdenstvie, aby zmazal otce svého pro bolest těla jeho. Pravím tobě, že nikoli nemůžeš nyní toho oleje vzéti, jediné v najposlednější den, když se skoná pět tisícův let a dvě stě bez jednoho od prvního dne stvoření světa. Tehdy přijde na zemi 30 najvyšší Kristus, syn boží, aby zkriesil tělo Adama, otce tvého. A tehdy vzkriesí těla mrtvých. A sám Kristus, syn boží, přijda, pokřtí se v řece Jordánu. A když vyjde z vody, tehdy olejem milosrdenstvie zmaže všechny věřicie v se. A bude ten olej milosrdenstvie od národu až do národu 35 těm, kteříž druhé narozeni budú z vody a z Ducha svatého k životu věčnému. / Když sstúpí syn boží najmilejší, Kristus, tehdy uvede Adama, otce tvého, do ráje k dřevu oleje milosrdenstvie svého.“

A ihned šel anděl do ráje od něho a přinesl jemu větev se třmi lístky z dřeva umění dobrého a zlého, pro něž byli vyhnáni z ráje Adam a Eva. I dal větev anděl Setovi a řka: „Tuto větev nes otci tvému k rozvlažení a k utěšení 5 srdci jeho! Pospěš a nemeškaj jíti k uotci tvému Adamovi, nebo dokoná se čas života jeho. Ještě Adam, otec tvůj, sedm dní živ bude a po sedmi dnech vystúpí duše z těla jeho a uzří veliké divy v nebi i v zemi i na sviecních nebeských.“

10 To povědév svatý Michal, i odšel od Seta. A vrátili sú se Eva a Set a vzali s sebou větev a vonné věci, to jest nardus a šafrán i jiné věci. I stalo se, když sú šli přes vodu Jordán, upustil Set větev do vody, kterúz jemu anděl dal. A bieše voda velmi prudká.

A když sú přišli Set a matka jeho k Adamovi, pověděli 15 jemu všecko, co se jim na cestě přihodilo a kterakú odpověď dal jim anděl, když se modléchu k bohu za olej milosrdenstvie. I vece Adam k Evě: „Hleď, co si učinila, Evo! Uvedlas na nás veliké rány a hříech veliký na vešken rod 20 náš! A to, což jsi učinila, po naší smrti praviti budú synové naši synóm svým a oni opět synové synóm svým, a tak od národu až do národu. Nebo, kteříž povstanú z nás, dělati ne statečně, ale omdlévajíce zlořečiti budú nám, řkúce: „Všeckno to zlé máme od našich prvých rodičov!“ “ To 25 uslyševši Eva, jala se plakati a kvíletí.

205a Tehdy řekl / Adam synu svému Setovi: „Zdali mi co poslal anděl?“ I zamútil se Set a užasl se, protože nenalezl větve, ješto upadla jemu do vody, kterúžto poslal Adamovi anděl. Řekl otcí svému Set: „Toliko větvičku tří lískův 30 poslal tobě anděl.“ Odpovědév jemu otec, vece: „Jdi, synu milý, a na tom místě, kdež upadla, nalezneš ji! A přines ke mně, ať ji uzřím, dřieve než umru, a požehná tobě duše má!“

35 Vrátiv se Set k Jordánu, nalezl u vodě větev na tom místě, kdež ji upustil, a s radostí nesl otcí svému. Když ji vzal Adam a pilně ohledal, raduje se radostí velikú, řekl: „Aj toť smrt má i vzkriesenie mé!“ I prosil všech synův svých, aby tu větev vsadili v hlavách hrobu jeho. A jakož

predpovedal svaty Michal archandel, po sestich dnoch prisla smrt.

5 Tehdy, kedyz poznal Adam, ze prisla hodina smrti jeho, řekl ke všem synóm svým: „Aj, již mi se dokonalo devět set let a třidceti let, a kedyz umru, pochovajte mne proti východu slunce na rolí krajiny té!“

10 I stalo se, kedyz přestal mluvití všech řečí svých, vypustil duši. A aj, zatmělo se jest slunce sedm dní. A kedyz přišel Set, objal jest tělo otce svého, pláče nad ním. I všichni synové jeho plačice hořce, řekli: „Běda nám, pane otče milý, proč si uvedl na nás bolest a smrt?“ Aj, svaty Michal ukázal se, stoje u hlavy Adamovy, i řekl k Setovi: „Vstaň od těla otce tvého a pod sem, aby vidal otce tvého, co jest s ním učinil buoh. Smiloval se nad ním jako nad svým stvorem.“

205b 20 Tehdy Set uzřel ruku boží vztaženú, držící Adama. I poda jeho svatému Michalu, řka: „Buď jeho strážce do dne navštívení v mukách, až se i léta skonají / poslednie, v nichžto obrátím zámutek v radost. Tehdy sedne na tróně jeho, ješto jej svedl.“

25 Opět pán buoh k svatému Michalu a k svatému Urielovi, k andělóm, řekl: „Přineste tři prostěradla a přikryjte tělo Adamovo a jinými prostěradly obijte Ábele, syna jeho. A pochovajte Adama i syna jeho!“

25 I jdiechu všechny moci andělské napřed a osvíceno jest usnutie smrti jeho. A zpievali anjelé při pochování píesem veselú, řkúce: „Chvála buď tobě dána, milý bože, že jsi ráčil se smilovati nad svým stvorem!“

30 *Myť tobě čest a chválu vzdáváme
a tělo do hrobu skládáme:
jich duše rač k sobě přijíti
a lidem na zemi rač pokoj dáti
a s sebu na věky kralovati!“*

A pochovali Adama a Ábele, syna jeho, svaty Michal

a Uriel, andělé boží, na tom místě, jenž slóve popraviště. Při tom pochování biechu Set a matka jeho a žádný jiný nebieše. I řekli k nim svaty Michal a Uriel, andělé boží: „Jako ste viděli od nás, takež pochovajte i jiné mrtvé!“

Kedyz to dokonali andělé boží, brali se od nich pryč. 5 Ale Set, syn Adamov, vsadil ruožku, jakož prosil ho otec jeho Adam, v hlavách hrobu otce svého Adama, kterážto vzrostla u veliké dřevo.

Pak po mnohých letech nalezeno to dřevo od lovcuov krále Šalomúna a jemu přineseno, od něho divnými oby- 10 čejí okrášleno. A potom královna od poledne přišla od končin země, aby slyšela a viděla múdrost Šalomúna, jiež král Šalomún ukázal všecka tajemství svá i to dřevo divně okrášlené v chrámu. Tehdy ona vidúci je, ihned prorokovala, že skrze to dře/vo všechna království i ma- 15 206a zání kněžské i zákon židovský mají zkaženy býti. Uslyšav to král, kázal to dřevo zlatem a drahým kamením ozdobiti a kázal do rybníka obecního, přiviezice kamenie, uvrci. Kdež potom anděl vždycky stupoval a vodú hýbal a na každý den byl uzdraven jeden nemocný až do Krista. 20 Jenž potom na tom dřevě povýšen jest Kristus na tom místě, kdež slóve popraviště neb rozhranie, tu, kdež byl Adam pochován. A s toho dřeva na hlavu prvního člověka Adama tekla krev našeho vykupitele.

Pak po sedmi dnech, kedyz první stvor umřel jest Adam, 25 znamenavši Eva smrt svú, i shromáždila všechny syny své a dcery své i řekla jim: „Slyšte mne, synové moji najmilejší a dcery mé milé, a budu vám praviti! Kedyz já a otec váš přestúpili sme přikázanie božie, řekl nám svaty Michal archanděl: „Protože ste přikázanie božie přestúpili, přivede 30 na vaše pokolenie pán buoh hněv súdu: najprvé skrze vodu, druhé skrze oheň. Těma dvěma súdoma súditi bude pán buoh lidské pokolenie. Protož poslechněte mne, moji milí synové! Učiňte sobě dvoje dcky, jedny kamenné a druhé hliněné, a napište na nich život náš, který ste od nás viděli 35 a slyšeli. Ale že prvním súdem, totiž potopú, súditi bude

Život Jozefov

pán buoh lidský národ, dcka hliněná rozpustí se a dcky kamenné zuostanú.“

206b 5 To všechno když vypravila synóm a dcerám svým, vzdvih-
la ruce svoji k nebi, modléci se a poklekši na svoji koleně
na zemi, klanějící se pánu bohu a dieky vzdávající / jemu,
i řekla: „Hospodine všemohúci, prosímť hřiešná žena, ne-
odlúčeť mne od své jasné tváře a přijmi duši mú k sobě,
neboť již umierám.“ A řekši tak, vypustila duši.

10 Tehdy pochovali ji s velikým pláčem. A když tak velmi
plakali čtyři dny, zjevil se jim Michal, řka k Setovi: „Člo-
věče boží, neplačte více mrtvých vašich, než jedno šest
dní, nebo sedmého dne vzkříšenie jest budúcieho věka
odpočinutie. A pánu buoh sedmý den odpočinul ode všeho
15 diela svého. Pak osmý den budúcieho a věčného blaho-
slavenstvie jest, v němž všichni blahoslavení s stvořitelem
svým a spasitelem, spolu s tělem i s duši nikdy více ne-
umierajúce, kralovati budú na věky věkúv. Amen.“

Ke cti božie a pána našeho Jezukrista počíná se život Jozefa, a kterak jest byl prodán od bratří, z arabské řeči v latinskú přeložený skrže bratra Alfunzia z Ispánie v žaláři žoldánově u vězení léta po narození Syna božieho po cisíci po třech stech po třidceti a po šesti letech.

5

Jákob patriarcha čtyři ženy měl: dvě svobodny manželce, totiž Lia a Ráchel, se/stře, a jiné dvě sestře děvetce, Zelfu a Balu. Synové těch báli sú se pravenie snóv Jozefových, ale Jákob volal je a řekl: „Synové moji, vy ztrácíte nábytky vaše, porúčejíce je mladým k hlédání a k pasení. Oni málo rozumějí pastvám ovčím, a pro tyž jděte vy sami osobně k stádóm. Mladé syny naše zase pošlete a sami paste stáda!“ Chtě Jákob túto příčinú syny své odvrátiti od závisti Jozefovy, nebo velikú nenávisť nenávidiechu jeho, ani kdy / co milostivě mohli sú s ním rozmlúvati.

1b

10

15 2a

Znamenavše deset bratří prikázanie otce svého Jákoba, brali sú se pást stáda. A dva syny z jednoho břicha vyšlá ostali sú s ním doma a deset synóv s stády čtyřidceti dní ostali sú na púšči, nechodiece k uotci.

Tehda povolav Jákob Jozefa, syna svého, a řekl: „Synu můj, bratří tvoji pasú v Sichen a dnes čtyřidceti dní jest, že nižádný z nich nevrátil se k nám. Vsed na osel, vezmi potřebu jiedla, jdi a viz, dobře-li se jim děje / i dobytku, a vzkaz mi a nemeškaj se zase ke mně vrátiti, synu můj Jozef! Nebo sem zamúcen pro bratra tvého Beniamina, nebo osiřel jest po matce tvěj a ještě ssáše. A již jdi, synu můj, a pozdrav ote mne bratří tvých, aniž tam ostávaj s bratřimi tvými! Svědomo jest mi, že tebe nenávidí pro sny, kteréž jsi viděl a pověděl, kteréžto pán buoh způsobě, a naplní svým časem.“ Modléše se Jákob za syna svého

20

2b

25

30

3a Jozefa, rka: „Pane bože, ty jsi byl s / otcí našimi, s Abrahámem, Izákem i se mnú! Bud' s tebu, synu mój! Anjel jeho silný přitovariš se tobě a přived' tě zdráva zase!“

5 Tehdy Jozef s těmi krměmi bral se na osle k bratřím svým, i přišel do Sichen. Anjel boží nalezl jeho blúdícieho, sstúpiv s nebe v osobě pastýře, tázáše, co by hledal. Odpověď Jozef: „Bratří mých hledám, ukaž mi, kde by pásli!“ A on řekl jemu: „S tohoto miesta otehnali sú se. Poď, dovedu tě k nim! Slyšal sem je rozmlúvající, že by se /
3b 10 chtěli hnáti do Dotaim.“

A když sú se tak spolu brali, přiblížili sú se k bratřím Jozefovým. I řekl anjel boží k Jozefovi: „Toť bratří tvoji, Jozef, kteréž onde vidíš sediece, již beř se k nim ve zdraví! Pán otcuov tvých buď stráže tvój!“

15 Bratří Jozefovi sediece jedli sú. Vidúce Jozefa zdaleka se berúcieho, rozhněvali sú se naň velikým hněvem a řekli sú vespolek: „Ej teď, vykladač snóv béře se, zahubme jej a vizme, co jemu prospějí snové jeho!“ I řekl k nim /
4a 20 Ruben: „Prosím vás, bratří moji, skrze boha najvyššieho, nerodte zabiti jeho rukama vašima, ať by se nezprznily ruce vaše krví jeho! Ale slyšte radu mú: jest mnoho čisterní neboť šacht hlubokých starých tuto na púšči, vrzte jej v jednu z těch a tu hladem a žiezni umře. A tak ruce vaše bez viny zachováte od proliti krve jeho.“ A uposlúchali sú
25 rady jeho Rubenovy.

4b Tehdy synové dievek povstali sú, horlivi jakžto lvové, rozhněvavše se, svlekli Jozefa / z sukně krumpovanéj a nahého vrhli sú jej do tej šachty, řkúce: „Nuž, králi náš, pomoz sobě nyníe a klaněti se budem tobě! Kde sú nyníe snové tvoji?“

30 Jozef, súžen jsa velikú vnitřní srdce žalostí, s pláčem voláše ku pánu bohu a rka: „Ó bože otcóv našich Abraháma, Izáka a Jákoaba, smiluj se nade mnú a pošli jednoho z anjelóv tvých, aby mě vyprostil z toho zámутka velikého,
35 v kterémž já jsem. A nedopust' v tej šachtě umřieti v biedě, v hladu a v žiez/ni a kúsati ješčeróm! Slituj se, hospodine,
5a nad šedinami otce mého Jákoab a přijmi prosby jeho za mne prosfícieho! Neboť nenie mi jiný buoh kromě tebe,

hospodine! Ty jsi buoh nebe i země i moře i všech věcí, které v nich jsú. A ty, pane bože, stvořil jsi tyto všechny věci. Ty jsi zprostil Izáka z té oběti od smrti. Ty jsi vyňal otce mého z rukú bratra jeho Ezau. A již, hospodine, skrze milosrdenstvie tvé zbav Jozefa od smrti této ohav/něj!“ 5 5b

Povstav Ruben, když sú odešli synové dievky od tej šachty, přistúpil k šachtě, slyšal Jozefa plačiece a modléce se. A hnula se sřeva jeho velikým milosrdenstviem k němu. Řekl: „Ó bratře mój Jozef, buď pokoren a v tomto zámутku tvém sám sobě smrti nečiň! Neb já doufám milosti božie, 10 že vytáhnú tě z toho miesta a pošli tě k otcí tvému. Přetrp maličko, i odženú dále na jiné pastviště!“

I řekl Jozef: „By tomu bóh chtěl, aby se to stalo! Ó bratře mój Ruben, synu Já/kobuov a přieteli života mého, prosím 6a tebe a zaklínám tě skrze boha živého, neoddaluj se ote 15 mne a smrti mú nebud' pilen pro pravú pravdu, již jsi bohu povinen Abrahámovu, Izákovu a Jákovovu!“

I bral se Ruben k bratřím svým i řekl Judovi bratru tajně: „Bud' pilen a hlédaj, ať nižádný neuškodí Jozefovi, a jáť puojdu a pohledám dobréj pastvy a tam bratří naši 20 s stády poženú se.“ Ale mysléše toto Ruben, aby když tu bratří nebudú, vysvobodil Jozefa a otcí jeho / vrátil jej. 6b A Ruben obrátiv se k bratřím svým, i řekl jim: „Juda ostane miesto mne s vámi a já puojdu pastev hledat.“ I řekli k němu: „Jdi!“ I odšel Ruben. 25

A když odšel Ruben, tudiež kupci sstupováchu s země kananejské do Ejipta. A když sú je viděli bratří Jozefovi, řekli sú: „Teď Hizmahelitové jedú, prodajme Jozefa, ač k tomu přivolí Juda, a ruce naše ať se nezprzni!“ Odpověděl Juda: „Jestliže podlé méj / rady učiniti chcete, 30 7a táhněme jej a otcí jeho pošlem jej. Pakli byšte toho učiniti nechtěli, lépet jest, ať by prodán byl, nežli by umřel a kryli bychme krve jeho.“

Tehda šli sú všichni k kupcóm i řekl k nim Juda: „Odkud jste vy, milí bratří?“ Odpověděli: „Z země kananejskéj 35 do Ejipta béřem se a kupectvie neseme.“ Řekl k nim

Juda: „My máme jedného služebníka a tohoť vám prodati chcme a dobrý trh na něm dáme, nebo nám se nehodí.
7b Nechce ostávati / při stádě, ale častokrát utieká. Ale vy
vezmúce jej a prodajte jej v Ejipte a zisk vezmete na něm,
5 neb způsobný a krásný mládenec jest.“

I prodali sú bratří Jozefa za třidceti hřiven stříbrných a list na to učinili v tejto způsobě: Nás deset bratří prodali sme tohoto, jménem Selana, kupcóm, ješto tento list nesú, služebníka těmto kupcóm z Kanaan. A jména naše toho
10 na svědomie teď sme popsali: Ruben, Simeon, Lévi, Juda,
8a Izachar, Zabulon, / Dan, Neptalim, Gaad a Asser. A potom nižádný viece pře o toho služebníka s těmi kupci nikdy nebudem miati. A já Juda z svolenie bratří mých mú rukú psal sem tento list na svědectvie toho všeho.

15 I dali sú plačícího Jozefa kupcóm a řekli k nim: „Ostřiehajte jeho pilně a svěžte jej pevně na rukú, nebo běhúnek jest a lotřec!“ I vsadili sú Jozefa na velblúda a brali sú se do Ejipta.

8b A když přišel Ruben s pastvy, pospiešil k šachtě, / a ne-
20 nalezl Jozefa. Domněl se, že by zabit byl od bratří, i roztrhl své rúcho a pěstma bil se v hlavu svú a políčky dával v líce své. I pláče velikým pláčem, křičel a řka: „Běda, běda, běda mně, bratře můj Jozef, běda mně o tobě!“ A obrátiv se od bratří, i řekl: „Běda vám, synóm zlořečeným, zabili
25 ste bratra vašeho, běda vám tak z velikého hřiechu! Co ste před pánem bohem učinili? Od počátka světa a ote dnów Kainových nenie / slýcháno, by kto zabil bratra svého!
9a Běda mně o tobě, bratře můj Jozef! Běda mi šedin starosti otce mého Jákob a pláče jeho, který učiní vsecky dny života
30 svého! Ó nešlechetni bratří, podťe! Co poviete otci vašemu, když die: „Kde jest Jozef, syn můj milý?“ Ó bratří zlořečení, kde ste pochovali jeho?“

I odpověděli sú k Rubenovi: „Pravíme skrze boha najvyššího: neučinili sme jemu toho, což ty myslíš, ani sme
9b jeho zabili, ani on umřel jest, než prodali sme jeho / kupcóm izmahelitským za třidceti hřiven, když sú jeli do

Ejipta. Protož vezmi tři hřivny, které tobě mají býti!“

Slyše to Ruben, plakáše pláčem velikým a hořce řka: „Ó bratří nemilostiví, sviecnici otce vašeho zahasili ste, huol podpory starosti jeho zlomili ste! Ještě lépe by bylo
5 jemu, aby nikdy byl synów neměl!“

Bratřie jeho řekli jemu: „Teď sukně jeho krumpovaná, setněme kozla a ve krvi jeho omočme ji a pošlem ji otci a dieme otci: „Zvěř snědla Jozefa!“ / A nebudeme vinni
10a před otcem jeho.“ I bieše rozstrk mezi bratří, kto by otci sukni ukázal. Tehda řekl Ruben: „Vy ste učinili tuto
10 nešlechtnú věc: svobodného prodali ste k věčnéj službě, a tak vy neste sukni k otci jeho! A vezmete zlořečenství za požehnání.“ A snikše se v hromadu synové dievčí, Dan vzal sukni tu a odešli sú všickni k otci jeho.

A když uzřel je Jákob, řekl: „Kde jest syn můj Jozef?“ 15

Odpověděli: „Zajisté tys jej zahubil! Nižádný jeho nezabil, jedno / ty! Zdali nevieš, že vlkuov mnoho jest na púšči?
10b A my nemohli sme přijíti k tobě ve třidceti dnech, abychom vzeli potřebu, a báli sme se hnáti s stády před vlky. A věz to, otče, zajisté, když sme chodili po púščinách, našli
20 sme sukni tuto krvavú. Proč si mládence poslal na pustociny? A opatř, jest-li to sukně syna tvého Jozefa nebo nic?“

A když sú roztáhli sukni před otcem a jiné rúcho a když uzřel Jákob, ihned zaclonily sú se oči jeho a umenšilo se síly jeho od / toho dne. Roztrhl rúcho své, i řekl: „Běda,
25 11a běda, běda mně, slúp starosti méj, běda mně, ó utěšiteli bolesti méj! Ó krásné a velmi milé tvé nepřítomnosti nebytí! Bolest, zámutek srdce mého velmi hořký! Ó přešťastná Ráchel, že jsi umřela a že nevidíš sukně tejto krvavéj! Ó Jozef, synu můj milý, běda šedinám otce
30 tvého! Běda Benjamin, bratru tvému, který dnes osaměl jako hrdlice! Ó synu můj Jozef, kde sú sny tvé, jimiž obveselováše srdce mé! / Ó Ráchel, podť ke mně a vyjdi se
11b mnú na púšč, zdali bych kterou částku těla jeho našel po sezřání vlciem! Ó synu můj Jozef, hrob tvój učiněný jest
35 z břicha vlkova! Ó Ráchel, podť, opatř hory i doly, kde

jest zahynul syn tvůj! Ó Ráchel, čij to duše tvá, co se jest přihodilo synu tvému!“

12a 5 A když již Jákob nasycen byl toho žalostivého volání, na tělo své vzvlekl žní černú a posadil se na sukni Jozefovů a ležal žalostivě, ani pil, ani jedl. A když / minulo sedm dní, sebrali sú se k Jákobovi synové jeho a ženy synův a dcery jeho synův a přátelé jeho a starší ze vsie země, aby krotili žalost a prosili jeho, aby s nimi pokrm přijal. Ale nechtěl se utěšiti, než křičieše: „Zvěř najhoršie snědla syna mého Jozefa! Jiesti nebudu, než lkaje, sstúpím k synu mému Jozefovi až do pekla!“

12b I ostal Jákob dvatceti dní, nižádného pokrmu nepřijal a um/dlil se velmi. Ale bratří Jozefovi to vidúce, zamútili sú se velmi pro ten zámutek otce svého. A tvář jeho viděli sú 15 churavú a srdce jeho velmi truchlé a zamúčené. Sebravše se súkromě, plakali sú hořce, řkúce: „Běda nám od boha nebe i země, že smy zhřešili proti otci našemu, a neodpustí nám, ale odplatí nám zlu odplatú! Běda nám od slzí otce našeho a bolesti srdce jeho a sklonění postavy jeho!“

13a Jákob dvatceti / let tak pospolu přebýváše. Oblekl se k tělu svému žní pro smrt syna svého a na každý den rozstieráše sukni jeho a slzami svými smáčieše ji a na každú noc přivazoval ji k hrdlu svému a ku prsóm svým, 25 a tak umdlěše se lkáním a v slzách sen svůj přijímáše.

13b Ale kupci přijevše do Ejipta, prodali Jozefa jednomu kniežeti Putifarovi, kniežeti rytierstva Faraonova, krále ejipského, za tři sta hři/ven stříbra. Putifar milováše Jozefa jakožto duši svú. Poznal byl, že pán buoh požehnal 30 jemu skrze Jozefa stúpenie do domu jeho. A vida múdrého a dobré zpósoby mládence, učinil jej starostú a předložil za pána nad čeledí svú a nade vším zbožím svým, nebo bohatý a mocný bieše. A řekl k němu: „Všecky mé věci jsút pod mocí tvú, kteréž já mám a držím, kromě paní.

Protož zjednaj ty o těch všech věcech podlé milosti a múdrosti / tvé, kterou jest tobě dal pán buoh tvůj!“ Ščasten byl 14a prieliš Putifar ve všech skutciech svých od toho dne, který jest Jozef do domu jeho všel.

A když Jozef chodieše v službě pána svého, častokrát 5 vcházal přede paní svú a vycházal, zjednávae a zpósobuje. Znamenala paní okrasu tváři jeho a ozdabu a výtečnost líce jeho, nebo v Ejiptě nebieše rovně jeho na kráse. V žádosti jeho v skryté prieliš zapá/lila se, a sama s sebú 14b bojujíc, tajila se s ním dnův mnoho. A když trápenie v ženě 10 se rozmáháše, jeden den vzemši sobě toho hodinu, povolala Jozefa paní jeho. A když stáše před ní, pojala jej a brala se s ním do komory jednéj tajně. Pochopivši se jeho, řekla: „Ty jsi služebník můj, Jozef, a já paní tvá!“ Odpověděl Jozef: „Ovšem, paní, ty jsi paní má a já služebník tvůj 15 jsem! A všecko, což mi kážeš, učiním jako služeb/ník tvój.“ 15a Řekla paní: „Nikakež, Jozef, ty jsi pán můj a já dievka tvá! Oznamujit tobě toto, že já přemožena sem zamilováním tvým a srdce mé již tobě otvierám, aby ty byl pán můj. Poď, spi se mnú, ať radost má jest s tebú! A již nebuď 20 služebníkem, ale svobodným pánem!“

A když slyšal Jozef řeč tuto, lekl se a zamútil se velikú bázní a změnila se barva jeho krásná, i řekl: „Nedaj toho hospodin, a/bych tu hanebnú věc učinil, abych šlapal na lože pána svého! Nebo já bojím se pána nebe i země, jehož 25 nic tajno nenie. A pán můj a muž tvój všecko zbožie své dal mi v moc mú, kromě tebe saměj, paní méj, protož velikého hřiechu toho neučiním.“

Řekla k němu paní jeho: „Neřádná věc byla by, Jozef, kdyby ty mne prosil a já povolila tobě, nebo obyčej jest 30 mužský žádati a prositi prvé žen. Ale tiem během / nenie 16a nyní mezi námi, nebo já prvni přišla sem k tobě a prosila sem tebe, a ty stydiš se povoliti. A jestliže ty se stydiš pána boha tvého, já přísahám tobě skrze zdravie Faraonovo, že v tejto při ty jsi bezpečen a nikdy se pro to tobě nic 35 protivného nestane aniž přijde, než jedno dobré. Nebo my

sme paní svobodné, jednajíce v domiech našich, jakož se nám zdá za podobné.“

16b Jozef řekl paní své: „Odstup / to ote mne, abych já zapomanul pána boha mého a nad pánem mým a mužem tvým abych zle učinil, an mi dal a poručil v moc mú všechny věci své kromě tebe saměj, paní má! Abych já nevděčen byl takého dobrodienie a učinil bych tak veliký hříech! Ač by kolivěk pán můj o tomto nevěděl, avšak pán můj buoh sezřel by to všecko. I mám doufanie, že zprostí mě 17a 10 z tejto služebno/sti a navrátí mě v svobodu a ukáže mi tvář otce mého Jáakoba a poctivost starosti tváři jeho.“ A ostrabiv se Jozef, řekl paní své: „Vypud od sebe, paní, dábla tohoto, kterýž trápi tě, a sľib almužny bohu, ať dá tobě dar bázni své. Nebo rufián a nevěstka jedním ohněm pálé se.“ 15

17b A tak paní, jsúce zahanbena, odpadla Jozefa, ale zamilování zléj žádosti neodpadlo jí. Bieše paní Jozefova příliš počestna přede vše/mi lidmi, ale již ovšem připravováše se ohyzdně, nebo oblačováše se v zlatohlavy a vymyšlenými mastmi mazáše tvář svú a oči své líčieše barvami, aby před Jozefem počestnější se zdála. 20

18a 25 Po několika dnech, když paní smahla v žádosti Jozefově, opět v skrytéj schráně došla Jozefa a líbati jej chtěše. I trhla jím k sobě na lože a sama se stydce vydáváše, v ničemž muže se nestydiec. Vida Jozef ohavnost nahoty paní svéj, zastyděl se náramně, zakryl tvář svú, aby jí neviděl. Ale bieše ďábel velice snažen porušiti Jozefa. A řekla: „Skrze zdravie Faràonovo, chtěj nebo nechtěj, mosíš mi svoliti! A sľibuji já tobě, učiníš-li to, zprostím tě 30 tej služby, zápisný list spálím a budeš svoboden. Ó Jozef, spi se mnú! Velikú krásu máš, ale málo múdrosti. Nemáš do sebe dvorství lidského, / a bez toho krása nic nenie ani se hodí. Spi se mnú, spi, ó Jozef! Bojíš-li se hříechu, vezmi z pokladuov mých zlato a stříbro a daj almužnu 35 chudým hojně a odpustí tobě pán buoh tvój!“

Tehdy Jozef počal se modľiti a volati ku pomoci boží a řka: „Pane bože Abrahámov, Izákuov a Jáakobov, otce mého, prosím tebe, buď pomocník můj a zbav mě tejto

ženy, skrze nižto ďábel chce zatra/titi duši mú a tělo mé 19a porušiti smilstvím! Rozpomeň se, hospodine, na starost otce mého Jáakob! Slituj se nad vězením mým v Ejiptě, nebo stojí o mú ztrátu smilstvie s túto ženú, která povstala jest proti mně. Nebo ty jsi mocný všechny věci učiniti!“ 5 Paní jeho, tyto věci slyšeci, pustila jej, ale ďábel paní nepropustil, než více ji zapalováše. A ona chodieci proti Jozefovi, zdycháše, ženskými zname/nými hmyzáše, ale 19b Jozef neodpověděl jí nic.

10 Jednoho dne vzala sobě hodinu i povolala paní Jozefa, jako služby jeho potrebujíc. Přišel k nie a ona chytila jej za pláš a řkúci: „Dosovad, ó Jozef, nuzila sem se já, a již sama sebe zdržeti nemohu více, poněvadž na každý den vidím tě očima mýma. Prosím tebe, a ty mne uslyšeti neráčíš ani mi co odpovieš! Sama se v sobě / hryzu a páľím 15 20a se vždycky, a opřieti se tomu nemohu. Srdce mé již usvadlo a hyne na mně tělo mé nocí ve dne v nespání. A dny své v hořkosti a v zamilování v těch, ješto mne netbají, aniž mohu déle trpěti. Ze dvojieho jedno sobě vybeř tu hodinu: nebo spi se mnú a budeš svoboden, aneboť přísahám skrze 20 život Faraonov, že já sepnúc ruce položím na hlavu tvú a pokřiknu tak dale/ko, že uslyší všickni služebníci Faraonovi, kteříž vně stojie s čeledí naší, a řku, že jsi ty všel ke mně a chtěl jsi mne porušiti na loži pána svého. Nuže, volíž sobě z toho dvěho, co chceš!“ I přičinila žena toto: 25 „Ó Jozef, Jozef, slituj se nad krású mladosti tvé! Běda, běda bude mladosti tak ušlechtilěj, kteroužto Ejipščí nynie zkazie, pohanbie! Uzříš ruce tvé svázány szadu a hrdlo tvé s/taženo řetězy, nohy tvé železo slepce a smrtí haiebnú 21a umřeš! Ó Jozef, běda bude tělu tvému tak mladičkému, 30 když uvrženo bude do žaláře mezi črvy!“

19c Ale Jozef zhrdal její radú, pláčem i sľiby jejími a řekl k ní: „Což z šachty sem vyňat a zase do šachty žaláře připravíš mě? Ale já doufati budu milosrdenství božiemu, který mne zprostil z čisterny, milostí svú zprostí mě z úzkosti, v níž sem já dnes. / A věz to, paní, že buoh neprodľí 35 21b

modlitby uslyšeti a slzí otce mého, které vylévá za mě. Uslyšít jej a zbavit mě ode všeho nebezpečnosti a zámurku. Ale paní, ty ote mne máš odpověď, že vždy tobě nesvolím v smilství ani viery svéj zruším, abych poškrvnil tělo mé!“

5 K tej řeči rozhněvavši se paní velmi, jako zkamenilá a ďáblem jatá sůžila jej a šlapala na rúcho jeho a trhala 22a jím k sobě / velikým násilím. Ale vida Jozef paní svú, anaf se utrhá ote všie stydkosti, ana jej drží za hrdlo, trhl se 10 mocně ot nie a rúcho své v rukú jejie ostavil i utekl. A vidúci paní tak se zhrzenu, na hlavu jeho položila ruce své a křikem svým naplnila sien všicku, hrozně křičíc. Toto slyšiece 22b 15 panoše, služebníci i děvečky, bráchu se k ní do komory, kdež bieše ona. I řekla k nim: „Jmēte služebníka toho, zlosyna Jozefa, / a svěžte jej, ažt i přijede pán náš z paláce Faraonova! Vězte to, žeť jest chtěl mě potisknutí bezděčně, když sem vešla do komory a viděl mě samu ležiec na loži pána mého!“ Toto slyšiece, všickni snikli se k Jozefovi kvapně a svázali jemu ruce szadu tvrdě, jako paní byla 20 rozkázala. Ale Jozef ufáše v pána boha svého, kteréhož sobě předložil pomocníka.

23a A když Putifar z domu Faraonova přišel, / paní klekla plačíc před ním a řkúc pánu svému: „Nebudu s tebú bydliti 25 více, neb jsi uvedl k nám zlosyna tohoto žida, jehož si ustavil pána všie čeledi tvěj, který chtěl mě poškrvniti na loži tvém. Nejsemť já nevěstkú, ale z čistých paní pannú sem tobě přišla. Běda mně, že sú kdy takovou věc viděly oči mé! Služebník tento zlodruh, opustiv dievky a jiné služebnice a ženy zlodruhyně, sáhl rukama svýma, aby 23b 30 mě / podávil. A byl by dokonal, bych byla nekřikla. Ale pod a viz, kterak jest ostavil plášč svůj na loži tvém, když jest slyšal služebníky a čeled, ani se sběhli k křiku mému, i utek jest. Prosim tebe, pane, skrze zdravie Faraonovo, aby pomstil nad služebníkem tvým zlosynem. Zdá-liť se, 35 prodaj jej a zbav nás jeho! Nebo daj mi moc, ať zabiji jej rukama! Bych já jiná žena byla, zhyzdil by mě služebník

tento zlý, dal by mi byl / vyrčení pohanbení. Aníž bych 24a miesta měla mezi čistými a poctivými paními. Protož milosti s ním pro nic žádněj nečiň, pane, nebo viery k tobě jest nezachoval!“

A když Putifar tyto řeči slyšal, zamútil se velmi a divě se; 5 nic však proti Jozefovi protivného nemluvil jest. A když viděl jeho krutě svázaného, kázal jeho rozvázati. Ale aby dosti učinil vuoli ženy svéj, kázal jej vsaditi v žalář zlý, 24b kdežto biechu / lúpežníci cest silničných a vražedníci na smrt odsúzení. Učinil hospodin milost svú s Jozefem před 10 žaláře toho vládařem.

A když Putifar, který byl Jozefa vsadil do žaláře, uslyšal, že Jozef byl povýšen od Faraona a všeho Ejipta pánem byl učiněn, lekl se velmi, i ušel od tváři jeho a kryl se. I řekl ženě své: „Ty jsi zkazila mě a tvář mú pohanbila jsi 15 v Ejipte! Hleď, učiněn Jozef ve všem / Ejipte pánem! Svú tváři já nebudu směti se okázati před ním, nebo vsadil sem jej v žalář, a viděch jeho spravedlivého, an v tom ničimž viněn nebyl jest. A ty jsi naň to vecpala, vie to srdce 20 mé, že si se zapálila v žádosti jeho krásy a přitrhla jsi jej k sobě. Ale on učinil jest, jakžto slušalo v svatosti a v počestnosti jeho, a nechtěl tobě povoliti smilství tvému. A protože on jest utekl od tebe, v rukú tvú ostavil rúcho / 25b své, za něž jsi ty jej držala. Byť Jozef byl prosil tebe a ruce své ztáhl k tobě, ty utekla by od něho a rúcho tvé v rukú 25 jeho byla by ostavila.“

Odpověděla žena jeho a řekla: „Všechno, což jsi pověděl, pane, toť pravda jest! Nebo zblúdila sem a zhřešila proti Jozefovi, zlú věc proti tobě sem učinila, avšak s boží 30 pomocí od toho zlého zprostím tě, že nic zlého nepříjde proti tobě, ale Jozef milovati bu/de tě a k větčie lásce 26a způsobí tě, ješto Faraon tobě neučinil.“

A tak žena Putifarova psala list Jozefovi v tato slova: Tržená a nestydlivá žena a falešná z počtu bláznivých bez

viery a bez rádu tento list psala. Ctnému, stydlivému,
zposobilému panu Jozefovi, nynie všeho kráľovstvie ejip-
26b ského zprávcu a pánu víťazujúcemu, ktorý v boji dábla
5 a ženu mužsky je premohl. Jemu samému / jméno a chvála
čistoty buď dána! Nebo kto by byl z múdrych a silných
neupadl v takéj príhode plzkěj? Nižádny kromě tebe,
pane! A již, pane, ty vieš polozenie mé a znáš, že z velikého
zamilovanie, kteréžto vice, nežli sem sama sněsti mohla,
10 mě velmi těžce trápilo, až mě z mého rozumu vysadilo
a učinilo mě jako bláznici, jakožto vieš, můj pane! Nebo
27a která z žen mohla jest tak mnoho strpěti, jako já trpěla /
sem v zabylství toho milovanie! Poněvadž na každý den
i noc v srdci mém bieše, a nejsa tudiež, avšak tajnú myslí
mú vždy sem tě viděla jakožto přítomného. A teď srdce
15 krále Faraona a všeho Ejipta úmysl, když tě vidí, z milosti
tě všeho kráľovstvie ejipského pánem zvolili. Ale ty, pane
můj, utlú osobu a křehkú ženu nerač pomstú potlačiti
a přemoženú zamilovaním tvým někdy, můj pane! Já ne-
27b šča/stná žena, služebnice tvá, ráčíš-li, vinu mú vyznám
20 proti tobě. Ač koli nejsem hodna milosti nalězti před tebú,
avšak prosím skrze toho boha, kterémuž ty se modlíš,
najvyššieho a skrze zdravie otce tvého Jákoaba, skrze vuoli
děduov tvých Abraháma, Izáka a skrze duši tvěj matky
Ráchel, a že buoh po dvakrát viděl tě a vyvedl z šachty
25 a přivedl tě k miestu a k úřadu velikému, v kterémž nynie
28a jsi, ať by ukázal tvář / Jákoaba, otce tvého, a Benjamin,
bratra tvého. Slituj se nade mnú, ženú hřiešnú, a nad
Putifarem, služebníkem tvým a mužem mým!

A když ten list došel Jozefa a byl přečten, tehda jiný
30 list Jozef po témž poslu poslal v tato slova: Od múdrěj
a poctivěj paní přinesen nám list milostivý, kterýž tak sme
rádi přijali s milostí, kterak o její dobrotě a múdrosti jsme
28b dobře ujištění. A kterak nemáme byti v/děčnu dobrodienie,
kteréž sme od nie přijali, nebo krmila nás jako otec jedno-
35 rozeného syna. O tom také, paní, jakož se pokorně vmlú-
váš, tohoť tobě k zavinění nepokládáme ani k hřichu, než

k milosti. Nebo buoh jest to učinil, že jsi ty byla příčina
tejto méj cti a milosti, kteréž sva nynie přijali. Protož byla
jsi a ještě si matka naše a tě mámy za matku naši na věky.
Já příčinu a řád svůj chváliti budu boha otce / nebe 29a
i země, že mě jest toliko a z tak mnohých nebezpečností 5
zprostil. Všem těm, ktož sú kdy co proti mně učinili, pro
pána boha mého odpustím. A chcme tomu, aby ty i muž
tvój mezi prvními přátely našimi byli v počtu položení.
A v Ejiptě chválu a čest mieti budete větší, nežli ste až 10
do tejto chvíle kdy před tím měli. Nebo ty jsi matka má
a muž tvój otec můj. Pozdrav muže tvého ote mne! Rúcho, /
29b které vám posielám, na se oblekúce, syna vašeho k nám
poslati nemeškajte!

A když list došel Jozefův paní jeho a čtla jej, radovala se.
A řekla muži svému: „Vstaň a slyš radost, která z hřiechu 15
mého přišla nám, který sem učinila proti Jozefovi a bohu
jeho, kterýž jest buoh izrahelský nebe i země! Viz teď
rúcho, kteréž posielá Jozef, pán tvój a někdy služebník
tvój! Vstaň a obleč se v rúcho toto a vyndi z temnosti na
světlo a / poraduj se a pozdrav Jozefa, pána tvého! Pocti- 20 30a
vost učiň jemu jako králi!“

Putifar nevěřil toho paní své, nebo již byl ji shledal
klamárku a lhářku. A ona ukázala list Jozefův a tento takto
arabským jazykem svědčieše: Čest buď tomu otcu bohu,
bohu Abrahámovu, bohu Izákovu, bohu Jákovovu! Od 25a
Jozefa, služebníka jeho, tento list paní ženě Putifarově.
Kterýžto list když viděl jest Putifar, radoval se velmi
a klaněli se pánu bohu / oba s ženú svú, k zemi padajíce 30b
a děkujíce, že Jozef milost s nimi učinil. A oděvše se v rúcho
to a v jiné okrasy, které Jozef poslal jim, s přátely brali sú 30
se s radostí k Jozefovi, před ním sú padli k nohám jeho
i klaněli sú se jako králi. A když sú vstali, prikázal Jozef
krmě přiněsti a s velikú radostí přijal je. A paní svú podlé
sebe kázal posaditi, Putifara kázal posaditi nade všemi
jinými u druhého stola a rozkošné krmě / jim posieláše. 35 31a

A když sú již jedli a pili před ním, veselí byli přílišně. Ale Jozef před Ejiptskými paní svú o poctivosti a o múdrosti velmi chváléše. A obrátiv se k nie, řekl: „Ty, paní, a muž tvój veliké dobrodienie a mnoho dobrého ukazovali ste mi, protož ke mně jako k synu vašemu se utečte ve všech potřebách vašich! Dary mé stříebro a zlato, kamenie drahé a rúcha má drahšie vezmete / a do domu vašeho s přátely se vašimi vraťte!“

A když pak hlad byl ve vší zemi, deset bratruov Jozefových brali se do Ejipta rozkázáním otce svého Jákoaba, aby kúpili špiže. Beniamina s otcem sú ostavili, aby se s ním těšil o smrti Jozefově.

A když sú přišli bratřie Jozefovi do Ejipta, přišli sú a stali před ním, a padše, klaněli sú se před ním. A když Jozef viděl je, ihned poznal je a radoval se sám v sobě ve/likú radostí. A vstúpiv do pokoje, modléše se pánu bohu svému a otcóv svých, že naplnil, což jest on byl ve snách shlédl. A pochválil pána boha z toho ze všeho, což se jest mu přihodilo. A vyšed z pokoje, na stolici svého velebenství se posadil. A když sú bratřie jeho nepoznali, a vidúce jej v takové chvále jeho ozdobena, kniežata okolo něho a velikost služebníkuov jeho, báli sú se velebnosti jeho. Ale Jozef, když se k němu při/blížili, padše k zemi, klaniechu se jemu na zemi obyčejem vlasti jeho, chvále jeho pokřikujíc, prikázal Jozef služebníkóm, aby je zdvihli od země.

A když sú stáli před ním jako otrúcení, odporným obličejem hlédáše na ně Jozef i řekl k nim: „Odkud ste vy, z kteréj země, a co činíte v tejto zemi? Vidím vás lidi silné a podobné k zlému. Nepochybují, že ste špeheři, přišli ste sem na špehy, abyšte Ejipt zhlédli a / království jeho.“

Mluvieše s nimi Jozef jazykem ejiptským skrze tlumače k jazyku židovskému. A když sú slyšeli tuto řeč, změnila se barva tváří jejich a lekli se bázní nesmiernú a stáli jako mrtvi před Jozefem. I řekl k nim: „Nenie potřebie více svědomie než, ano již tváři vaše zbleděly, a to k skutku

ukazují, že zmatení a zlostiví lidé jste a zabylí. Teď buoh u prvé sevřel vás v rukú mú, abych já pomstil / o zlých skutciech vašich. A buoh uvedl vás do Ejipta, aby odplaceno bylo vám za vaší chytrost.“ Ale Judas, jeden z bratří, k tomu odpovědě, jakož bible dobře svědčí.

Ale Jozef prikáza bratří v žalář vsaditi ve tmy a pod zemi. A žalárnému stříeci kázal, řka: „Když je tam již pustš, zavři poklopec, a seda svrchu, pilně poslúchaj, co budú mluviti lidé tito. A všecka slova, což budú praviti, napiš mi!“ Služeb/ník rozumějšie řeči židovské. I řekl Ruben bratřím svým: „Hodně toto trpíme, neb sme zle učinili proti bratru svému,“ jakož dále v biblí stojí psáno.

Když sú v žaláři tři dny byli, prikázal Jozef, aby je vytáhli, i řekl k nim: „Já se bojím boha nebe i země a rozpo-
menul sem se, že ste vy mně pravili, že vy otce máte spravedlivého starého a přielete božieho, s nímž jest buoh s nebe dvatcetikrát mluvil. Pro toho / otce vašeho dopustil sem vás z žaláře vytáhnúti. Ale dáte mi jednoho z vás a ten ostane u vězení, donidž vy listu od otce vašeho, rukú jeho psaného, nepřinesete ke mně a bratra vašeho mladšieho s sebú sem nepřivedete. Ať ujistí mě otec váš listem svým, jste-li vy synové jeho, nebo nic. A já přísahám vám skrze zdravie Faraonovo krále, že ihned, jakž se vrátíte s listem otce svého a s bratrem vaším / mladším, obilé vydám vám nazbytečnost a z vazby bratra vašeho propustím u mně ostaveného. Slova má, která já pravím vám, zachovajte, ať skutečně dojdú. Jinak bratr tento u vězení umře na púšči.“ A bratří jemu u vězení vydali Simeona. Prikázal Jozef úředníkú svému, aby nasul pytle jich.

Tehda Jákoab vzal Beniamina, syna svého, mezi ramena, a objem jej, a řekl s pláčem, řka: „Buoh otcóv / mých buď s tebú, synu můj, buď pomocen tobě a navrát se ke mně, nebo ty jsi osvícenie starosti méj a tobě dám požehnánie své. A já budu prositi boha, aby se toto jemu slíbilo. A když

se ke mně vrátíš, synu můj, a uslyším hlas tvůj, v tvém zase navracení žini složím ihned s těla mého, kterých dvacet let pro smrt Jozefa, bratra tvého, nosím, a v rúcho bielé se obleku.“ A když tak mluvíeš Jákob nad Beniamin-
36a 5 nem, řekl: „List / tento můj vezmete a beřte se do Ejipta v pokoji!“

A brali sú se bratří, synové Jákobovi, do Ejipta. A když sú přišli před Jozefa, Judas vzal Beniamina za ruku jeho, a padše všickni, klaniechu se Jozefovi, bratru svému. Když
10 Jozef uzřel Beniamina, bratra svého, přistúpil k němu raduje se a uškrvil se a řekl úředníku svému: „Veď je do hospody a daj jim vodu, ať smyjí s sebe / prach tento cesty, a učiňte krmě, ať jedie se mnú dnes!“
36b

Učinil úředník, jakž jemu přikázal pán jeho. Ale Jozef
15 zpraviv řád úřadu svého v královských věcech, všel v lože své a odpočinul chvíli. I káza přijíti bratřím svým, i pozdravil jich pokojně. I radovali sú se bratří v tak dobrotivém pozdravení a poklonili sú se jemu. I řekl k nim Jozef: „To-li jest bratr váš najmladší, o němžto ste se mnú mluvi-
37a 20 li?“ Odpověděli: / „Ovšem, pane, onť jest a služebník tvůj!“

Jozef vzav Beniamina, přitřhl jej k sobě a vložil ruce své na hlavu jeho a pochválil jeho, řka: „Bóh otce tvého požehnaj tebe!“ A otázal jeho a řka: „Jest-li živ otec onen
25 starý?“ Odpověděl Beniamin: „Ovšem, pane, živ jest a mnoho dobrého vzkázal a posielát teď list tento, který svú rukú napsal jest.“ Jozef ten list vzal od nich a četl.

A když již jiedlo hotovo bylo, služebníci stoly a stolice
37b zjednachu / i řekl Jozef úředníku svému: „Přines koflík, z něhož já piem!“ A drže koflík, hledieše na bratří svú dlúho a oni báli se vzeřenie jeho. Ale koflík silně prstem svým tepieše, až brnieše. A opět vzhlédl na ně a řekl k nim: „Kto z vás slóve Ruben, vystup!“ Řekl Ruben: „Ej pane, teď služebník tvůj!“ Řekl k němu Jozef: „Pod
35 a seď v rohu svrchniem tohoto stola!“ Opět druhé udeřil v koflík i řekl: „Kde jest Simeon?“ A on: „Teď sem, pane, služebník tvůj!“ Řekl Jozef: „Jdi, seď podlé bratra tvého Rubena!“ A tak Jozef tepa v koflík, k každému rázu koflíku

jménem pra/vým jmenoval jest bratří; zřiezeně mezi nimi
rozdělil, který zač měl počten býti. A jména vydáváše
podlé prvorozenie: po starších k stolu sázieše až do deseti
bratří.

A když měl posazen býti Beniamin, pojal jej Jozef a řekl
5 jemu: „Nesedeš ty, dietě, za stolem tiemto s bratří tvými! Ač kolivěk najmladší jsi v letech, však větší jsi zaslúžením a budeš kniežetem jich. Poď k tomuto stolu a seď na pravici
měj!“ A když seděl Jozef za stolem, koflík jeho / stáše před
38b ním. Deset bratří divili sú se velmě s strachem umění 10 Jozefovu a praviece vespolek: „Kto by viděl takové divné věci? By pán tento vychoval se byl s námi v domu otce našeho Jákoba, lépe by nemohl poznati běhu a řádu mezi námi položeného, nás každého ze jména menuje!“

Jozef opět zóřivě vzhlédl na deset bratří a báchu se
15 velmi. I řekl k nim Jozef: „By bratr ten, jehož pravíte, že by od zvěři sněden byl, tuto / s vámi seděl za tiemto
39a obědem, jistě pěkný stuol váš byl by, nebo byl jest světlo
vaše a jako kámen drahý mezi vámi bratří desíti.“ Toto
20 uslyšeš, báli sú se přílišně a mlkli smúciť se. Judas však řekl k němu: „Pane, tento Beniamin, který na pravici tvěj
sedí aneb posazen jest, jest jednoho břicha bratr Jozefov a oba syny Jákobova. Ale na světě krašší nalezen nemohl
býti nežli Jozef, jakž jest zpósobený.“

Tehda / Jozef vesel jsa, kázal krmě nositi. A když sú
25 39b jedli, apatěku drahú každému z bratří dal a Beniaminovi to dvě, tak že sú se divili deset bratří. A když sú odnosili stoly, přikázal Jozef najvýbornější víno nositi.

A když pak již Beniamin zažehl se od vína nejlepšího, počal mluviti a řekl k Jozefovi: „Pane můj milostivý, měl
30 sem jednoho bratra, kteréhož otec můj jednu poslal k těmto bratřím, ani stáda pásli, / a od těch bratří i podnes nevrátil se zase k nám až do dnešního dne. A již tomu dvacet
40a let minulo, že otec můj pro smrt jeho vzeřel na se žini k tělu svému. Oči jeho již sú pošly temností, teskností a bolestí
35 jeho srdce uvadlo. A již skloniv se chodí, dnem i nocí pláče.

Sukni bratra mého Jozefa, plnú krve, před očima svýma, pláče častokrát, rozjímaje, a slzami smáčí ji, a bled jako umrlec, již se káže všem vidícím se. Protož, můj pane, /
40b o bratru mém Jozefovi, jestliže by snědla jeho zvěř, nebo
5 nic, anebo od kterých lidí zahynul jest nevinně, nevědě, kterak jest sšel, kterou smrtí minul?“

A když Jozef uslyšel tuto řeč, zdržeti se nemohl vnitřního zalknutie. K tomu nic neodpověděl, vstav, do pokoje svého bral se, hořkým úmyslem hořce plakal žalosti a bolesti srdce otce svého, kteroužto žalost a bolest měl pro smrt jeho. A když přestal jest pláče, umyl tvář svú a vyšel k bra/třím svým. A řekl k bratru svému Beniaminovi:
41a „Mládenče, odpusť mi tato slova pověděti: zvěř bratra tvého sežrala dvaceti let tomu minulo jest. Jedno viz,
15 aby ty u pokoji z Ejipta vyšel.“

Tehdy Jozef vze koflík opět a udeřil prstem svým veň a zasmál se k tomu rázu koflíka a zóřivú tvář vzhlédl na bratří svú. A lekli sú se velmi. A obrátiv se k Beniaminovi, bratru svému, řekl jemu: „Ty, mládenče, tiežeš koflíka
41b 20 mého o bratru / svém Jozef a koflík můj odpovídá tobě, že zvěř nesnědla jeho, ani kto z synów člověčích umořil jeho, ale živ jest. Jdiž tehda a vrat se k otci svému Jáko-
bovi!“

Tehdy Jozef povolal úředníka svého a přikázal jemu, aby naplnil pytle jich obilé a koflík jeho tajně aby vložil do pytle Beniaminova; a rychle jich odbyti s jich čeledí v noci na cestu. A řekl k nim Jozef: „Jděte u pokoji z Ejipta a otce vašeho sta/rého, když přijdete, pozdravte ote mne ochotně!“ Tehda bratří jedenáste, padše k nohám jeho,
42a klaniechu se jemu, k zemi ponížení jsúce.
30

A když již, berúce se po cestě, podál biechu, a takto vespolek mluviechu: „Zlořečená země ejipská i krmě jejie! Byť nám bylo od boha v zemi naší hladem brzkú smrt podstúpiti, nikdy se nevrátíme ani puojdem do tebe!
35 Ó Mezipollis, město ejipské prokleté, zatracené, nikdy nepuo/jdem do tebe, ó zlořečené město najhoršího před-
42b

vědění a čaróv! A vězte, že člověk tento, který panuje v tejto zemi, skrze čary svého koflíka, udeřiv jej, všechny naše skutky poznává, jako by při všem byl. A k tomu divný a z najmúďřejších jeden.“

A když již od města daleko byli, Jozef úředníka svého po nich poslal a řekl jemu: „Vezmi s sebou čtyřiceti mužów statečných a hoň ty židy. A když budete po/séhati je, 43a okřiknete je rychle, ať srdce jich trnú strachem. A pilně se ostříhajte jednoho z nich, kterýž slóve Judas, neb když se rozhněvá a vlasy na prsech jeho když se již zdrastí, by 10 vešken Ejipt proti němu vstal, jemu neuškodí ani ostane. Také nevažte sobě lehce bratří svých, neboť silni sú jako lvové a jako obrové srdcem a silú, ale múdře a tiše s nimi vuokol jděte, velmi jich nepopúzejte!“

A když již byli bratříe jako / za puol dne ušli, bezpečně s sebou rozmlúvajíce, služebníci Jozefovi učinili sú, jakož 15 43b Jozef přikázal. Okřikli bratříe, řkúce: „Ó nevděční takovéj dobroty, vám skrze pána našeho učiněny, falešní lidé, běda vám! Ukradli ste drahý koflík králów, jímž on se zpravoval v svém běze a tudy zvěděl tajné i skryté věci, a mocí toho 20 koflíka velmi řádně královstvie všecko zpravuje. Ó nestydlivosti! To jest vaše / odplata hodná za dobrodienie vám od pána vašeho učiněné? Byšte byli pokradli všechny věci v Ejiptě od zlata, stříebra a od drahého kamenie kromě toho koflíka velmi řádného, byli bychom vás nehonili. Sámí 25 to viete, že ste pokradli penieze, které ste za obilé dáti měli, nic sme vám z toho neřekli! Protož nepřišli ste vy do Ejipta kupovat obilé, ale slyševše o tak drahém koflíku, přišli ste, abyšte jej / ukradli. Protož, nešťastní mužie, 44a vraťte se ku pánu našemu a jemu povězte z toho účinka 30 zlodějského vašeho!“

Slyšiece to bratříe Jozefovi, báli se bázni velikú, že se vrátiti mají k Jozefovi. Judas řekl úreedníku: „Pane, mnohými řečmi potkal jsi nás bezprávně! Odstup to od nás, pane, tejto nešlechtnosti neučinili sme, zloději, lotři ani 35 zrádce my nejsmy. Pomniemy do vás, že ste nám mnoho

dobrého učinili: do hospody sme vámi u/vedeni, jedli a pili sme a rádně ctění rozličnými krměmi. Skrze boha nebe pravímy, že smy toho neučinili. Břemene, uzly a pytle naše, které nesemy, rozvžte a přehledajte! Bude-li v čiem břemeni nalezen ten koflík, buď ten v tvěj moci vězněm!“
 5 Úředník krotieše řečí Judy, zpomínaje, co jest Jozef, pán jeho, o Judovi pravil jemu. Judas snažně prosieše úředníka, aby přehledáni byli jich svazkové.

A když prvni / uzel byl přehledán a potom jiných všech,
 10 potom se došlo pytle Beniaminova. A dřieve než sú rozvázali, úředník lstivě počal se styděti. A potom postupováže od pytle Beniaminova, nechťe jeho přehledávati. Ale bratří jiní nukáchu jej, aby vždy byl také ten pytel přehledán. I řekl jim: „Zajisté vy ste spravedliví o tomto!“ A když
 15 již jeden pytel přehledal bieše, nic nenalezl. Odvrátiti se chtieše a odjíti, ale že ještě jeden pytel zó/stáváše Beniaminónv, i řekli bratří k úředníku: „Buď přehledán ještě tento pytel druhý!“ Úředník když jest pytel rozvázal, vnitř ruku vstrčil a vyňal z pytle koflík, který sám byl vložil. A zasmál
 20 se, kunštem hlavú kývaje, a koflík nahoru vzdvihl.

A když sú to bratří viděli, jako umrlci stáchu, opustivše ruce. Oči jich velikým strachem jako zašlé biechu a usta velikým zápalem k mluvení zavřena biešta. Tehda úředník řekl: / „Běda vám, takového neščestie, v něž ste jako
 25 nemúdrí upadli! Co horšieho mohlo přijíti? Jisté smrti neslýchanú zemřete v Ejiptě. Vkladte zase tu špízi na dobytek váš a vraťte se ku pánu mému rúče!“ Bratří třesíchu se strachem k kladení na ten dobytek, ale služebníci Jozefovi kladiechu, aby se vrátili ku pánu jich.

Tehda tiem bratříe prvě zase vráćenie, jehož sú se byli odpověděli, aby se nikdy do Ejipta nevrátili, / s hořkú
 30 myslí hotovo bieše v rukú vrátiti se zase do města Mezopolis, kteréžto zlořečiechu a krmě jich. A když sú se vrátili zase, bratříe porokováchu Beniaminovi a tepiechu jeho, řkúce: „Ó synu lotrové mateře, kterak veliké zlé přivedl jsi dnes na nás! Běda tobě od onoho, který tě na pravici svéj za stuol s sebú posadil! Ó kterak jsi velikú odměnu ne-
 35 hodnú tak velebnému učinil! Ty a bratr tvój Jozef a Ráchel,

matka tvá, kteráž / pokradla byla bohy, vždy ste na pohoršenie byli. Teď pro tě, synu nešlechetný a ohyzdný, v tomto Ejiptu zemřem bez viny!“ 47b

Ale vládať ten jazyku židovskému rozumějšie a k tomu byl vydán, aby což budú mluvíti, Jozefovi vypravil, pánu svému. Ale Beniamin plakáše taktó: „Ó bože otce mého Jákoba, smiluj se nade mnú, buď milostiv tvému smutnému služebníku Jákobovi!“ 5

A když bratří Jozefovi při/vedeni byli k němu, padše k zemi, klaniechu se jemu. A když viděl je, ani se od země zdvihájí, přestrašil je tvrdú řečí a zóřivú tváří hleděl na ně. Zmýlil srdce jich a řekl: „Zda sem vám neřekl, že zlí jste, ale svatého otce synové, a vašimi čáry srdce mé zmýlili ste, že sem vás v domu mém a za stolem mým tak poctivě držal. Ale již buoh sevřel vás ku pomstě rukú mú, že od-
 10 platím já vám podlé / skutkuov vašich!“ 48b

Tehdy řekli sú synové Zelfin a Balam dievek k Jozefovi, bratru svému: „Ó pane, slituj se nad služebníky svými a rač věděti, že v domu otce našeho Jákoba mládenec tento Beniamin a bratr jeho Jozef a Ráchel, matka jejich, vždycky
 20 lotrovsky bydlili!“ A když více chtiechú žehrati, porokujíc a hanějíc Jozefa, Beniamina a Ráchel, matku jich, Judas křikl a přejal slova jich žalující; / horléše na ně a oni umkli. Judas řekl k Jozefovi: „Ó pane můj, pro toho, kto jest tebe velebně povýšil k tomu stavu vysokému, odpusť
 25 promluvíti služebníku tvému před pánem mým!“ Jozef řekl: „Mluv, cožť se zdá! Přístup sem bez strachu k kraji stolice méj a vezmi pečet královstvie na bezpečnost mluvenie!“ 49a

Tehdy řekl Judas k Jozefovi: „Pane můj milostivý, hřiech tento neniet dietěte tohoto / Beniamina, ač koli u pytli jeho koflík váš nalezen jest, ale my smy proti tobě vinni hřiešníci a hodni smrti. Ale ty pro toho boha, který tobě dal všecku múdrosť a milosrdenstvie a učinil tě zprávcí královstvie tohoto velikého k zachování všie země, učiniž
 30 s oním starcem, otcem naším, milosrdenstvie své a propusť 49b
 35

50a tohoto mládence živa vrátiti se k němu k utěšení a zdravie
prodlení jeho / a nás všechny ostav k libosti tvé podlé mi-
losti. Nebo otec náš jest člověk spravedlivý a bojíce se boha
5 a mládenec tento jako duše starosti jeho jest a utěšení
někdy hořkosti a truchlosti jeho, kterěz trpí a nese pro
Jozefa, milovníka svého a bratra z jednoho břicha mlá-
dence tohoto Beniamina.“ Jemuž odpověděl Jozef: „Muž
50b múdrého, milosrdného tě / vidím k otci tvému a mládenci
10 tomuto, který jest ukradl koflík můj!“

Tehdy Jozef, obrátiv se k Beniaminovi, řekl k němu:
„Aj mládenče, pověz, svú volí ukradl-lis ten drahý koflík,
neboli tito všichni vědie o tom s tebou?“ Odpověděl Benia-
min, lkáním a slzami ledva vypravuje slova: „Pane můj,
15 skze boha nebe i země, skrze boha otce mého Jákoba a skrze
51a hrob matky méj Ráchel a skrze tu hodinu, která / jest
rozdělila mezi mnú a bratrem mým milým Jozefem, že
koflíka tvého drahého a divného nikdy sem neukradl a ne-
viem, kto jest jej vložil u pytel můj. A pravdu pravím skrze
20 otce mého Jákoba.“ A Jozef, slyšav slova Beniaminova,
s pláčem a s kvílením vypravovaná, zarmútil se srdcem
a řekl s pláčem: „Pod, dítě, se mnú do pokoje mého,
51b uslyš, co já s tebou budu mluvit!“ I řekl: „Ty jsi bratr můj
25 Beniamin / a já sem bratr tvój Jozef!“ A objal jej s pláčem
velikým a přikázal Beniaminovi Jozef, aby toho nepronášel
nižádnému z bratří svých, dokovad se bohu vysokému ne-
bude líbiti.

A když tak v tom objímaní oba biešta, slzy veliké vyléva-
jíc, Jozef ostav umyl tvář svú od slzí, a vyšed, seděl na sto-
30 lici své v okrase prostřed knížat a rytieřov svých. Ale bratří
52a stáchu zdaleka, diviece se panování a okrase knížat / jeho,
a lekli sú se a báli sú se.

A když sú se ty věci tak dály, přihodilo se božím zjedná-
ním: kupci ti z Kanaan toho času biechu v Ejipte i svadili
35 se mezi sebou o tři sta stříbrných peněz, co bylo ziskem
sběhlo na prodání Jozefa, když Putifar byl jej u nich koupil.
Přišli před Jozefa, sváriece se a řkúce: „Páne, jsme kupci
z země Kanaan!“ Když sú to řekli, klaněli sú se před

Jozefem a řekli: „Pane, všecko kupectvie naše / pravým 52b
a rovným dielem, jakž koli mnoho zíšteme, dělíme mezi se.
Nynie pak u pravém u počtu o tomto mezi námi pravda
nenie shledána, a zvláště o zisku někakého Selana kúpeného
nikdy se nemözem smluviti, kteréhožto sme, již dvatceti let 5
tomu minulo, kúpili, jedúce do Ejipta, za třidceti hřiven
stříbrných od někakých silných a statečných pastieřov,
53a když sú pásli stáda na púštinách v Dotaim. Bieše / ten
Selan krásné dítě, črvené, přieliš ozdobené. Ale oni pra-
viechu, že by on lotřec, běhúnek byl a že by nikdy nechtěl 10
dobře pásti stáda. A na to máme od nich, těch pastýřuov,
zápisný list, z nich jednoho rukú napsaný na to odprodá-
nie. A teď jeden náš tovariš u počtu toho zisku vždy scesten
jest nám a pravít, že by s tím právě učinil, a sám k sobě
15 ten zisk náš jest vzal. Proto, spravedlivý a zvelebný pane,
před tebou / nižádnému klamati neslušie, nebo u pravdě 53b
a v spravedlnosti zpravuješ a súdiš každú při!“

A když to slyšel, jehož viniechu, řekl k Jozefovi: „Pane
mój spravedlivý a milostivý, podobno-li jest, abych já se
v tak dlúhém času mohl pamatovati, poněvadž sem s nimi 20
každú hodinu a po všechny časy byl a všechny zisky sečtené
a snesené mezi ně vždy sem spravedlivým dielem a rovně
rozděloval. A již / pak teprov chtie o to krutě nasazovati.“ 54a

A když tuto řeč Jozef slyšel, radostí velikú zradoval se
a řekl: „Chválím tě, boha mého! Chvála a sláva tobě, bože 25
zástupov, nynie ukázal jsi mi běh života mého, který sem
tvú zprávu přeběhl od toho dne, který sú mne popadli
bratří moji. Tehdy Jozef vzal zápis z rukú kupcuov, který
byl učiněn na prodání jeho. Vzhlédl Jozef na bratří svú
30 i / řekl: „Jest-li kto z vás, kto by tento list četl napsaný
54b židovscky?“ Odpovědéli řkúce: „Judas umie písmo.“ Akdyž
Judas vzal list z rukú Jozefovi a když otevřel jej a viděl,
lekl se a byl jako umrlec, protože on sám byl svú rukú
psal ten list a jméno jeho vlastnie na svědomie toho napsá-
nie a toho prodání tu položeno. Řekl Jozef: „Čti!“ Ale 35
Judas zamútil se srdcem a řekl: „Odpust, pane, odpust,
pane, čisti nemohu!“ /

Odpověděl Jozef: „Strach tvój, který tě poráží, odstup 55a

od tebe, neniet k požitku tobě ani bratřím tvým!“ A řekl to, vzal koflík svůj králový a prstem svým tepieše veň a řekl k bratřím svým: „Dnes zlost vaše dávno skrytá vynešena bude na vás!“ A když slyšiece řeč tuto a viděli hroznou tvář, učinění jako mrtvi, před ním stojíce, i řekl k nim Jozef: „Slyšte, muži židé! Ty Ruben, ty Simeon, Judas, Lévi, Izachar, Zabulon, Dan, Neptalim, Gaad / i Asser! Slyš to také zástup tento ejiptský, který tuto okolo mně stojí! Slitoval sem se nad zámutki bázni-bratřím mých. Těmto židóm, synóm Jákobovým, oznamuji a zjevuji, kteří sú mě prodali do Ejipta za třidceti hřiven stříbrných a tiemto listem, na to učiněným, to utvrdili.“

Toto slyšiece bratřím Jozefovi, želejíce a také s velikú radostí hlediece v tvář jeho, vidúce chválu a moc velebnosti jeho, tak spolu radujíce se / a také lekajíce se, řekl k nim Jozef: „Ó bratřím moji, kterak hořkými časy život otce mého Jákoba oblekli ste a tak u velikých pláčích a v súžení jemu živu býti odpustili ste pro mé prodání, kteréžto v smrt snědenie mého od zvěří lživě ste obrátili, a o mně zlé věci a falešné myslili ste. Ale buoh můj a otce mého Jákoba to obrátil v lepšie. Děkuji bohu otce mého, který jest uslyšal modlitbu jeho plačtivú za mě a vyňal z rukú vašich / a způsobil mě k stavu tomuto. Přistupte, bratřie moji, přistupte ke mně a nerodte se báti, nebo já sem Jozef, bratr váš, kteréhož ste do čisterny starěj uvrhli, abych hladem byl umřel. A když ste seděli a jedli nad jamú, křičeli ste horléce, hlavami svými hýbajíce, do čisterny nahlédajíce a praviece: „Ty jsi král náš, pomoz sobě, ať tě zproští viděnie snóv tvých!“ “ A když jest to Jozef / řekl, tehda na miestě znamenánie svého poznánie bratřím svú úplně ku pravému poznání obrátil a dolíčil.

Tehda Jozef jel k Faraonovi a pravil jemu, kterak bratřie jeho vešli do Ejipta a že sú jej poznali, pořád jemu vypravujíce. Faraon když jest slyšal, že Jozef jest syn Jákobuov, neb jest toho nevěděl, radoval se jest radostí velikú. Nebo hodné a dobré pověsti jména jeho Jákobova před / ním častokrát jiní sú vypravovali, že by byl veliký a spravedlivý muž, přítel boha najvyššieho, s nímž jest buoh častokrát

rozmlúval. Odpověděl Faraon k Jozefovi, řka: „Brzo pošli z lidí našich do země židovské, s nimi koně, mezky, velblúdy a vozy naše, ať na nich přijede otec tvój Jákob a všecka čeled se vším svým zbožím i s nábytky!“

Jozef oblekl Beniamina, bratra svého jednobřišného, v rúcho králové / a halže zlaté na ramena jeho. A jinú bratřím také jest oděl v drahá rúcha přieliš. Avšak z srdcí bratrských strach veliký za niekoľiko dní, kterýž srdce jich bieše přestrašil, ne tak lehce mohl vyjítí. Otcí svému poslal deset páróv rúcha velmi drahých a rozličné jiné dary: perly, drahé kamenie, deset mezkuov obtiežených drahú špízí, jichž jest sám Faraon požíval. Urozená kniežata a paní z Ejipta Faraonovi / poslal po otce svého Jákoba a vuoz svůj předrahý, na němž sám Jozef se vozieše.

Asenech

Počíná se Asenech, dcera Putifarova, paní Jozefova.

Jozef narodil se jest léta starosti otce svého devadesátého věku třetího, od počátku světa po dvě tisíce po stu a po devadesáti letech. Který když v šestnácti letech byl jest 5
a pásl stádo, upadl v nenávisť bratřím svým pro zvláštní 59a
otce svého / zamilování k sobě a pro snův vypravování
a pro svých bratří obžalování, kteříž, sukni jeho svlekše,
jej do šachty staréj spustili sú. Potom radú Judy vytáhši
jej, Izmahelitóm prodali. Mezi tím Judas v cizoložství
z Tamar, svekry svéj, Fares a Zamar na svět vyvedl jest, 10
nebo zastiženú u přirovnání k sobě vyspravedlivil ji, kterúž
Sela, synu svému, / nedali sú, jízto mladostí v vdovství její 59b
stojící čekati přikázal.

Ale Madiánci, kteříž Izmahelité řečeni jsú, prodali Jozefa 15
do Ejipta Putifarovi, kleštěnému hofmistru rytierstva
Faraonova. Jiní pokládají Archimacetovi, kniežeti kuchar-
skému; aniž jest nepodobno, nebo mezi mnohými pokole-
ními jiedla násce kniežete počestnější jest, totiž kniežete
rytierstva, jehožto mistr Jozefus pokládá Putifara.

Ten jest / měl ženu a syny, neb Jozef dceru jeho vzal 20 60a
sobě za manželku. Také z kleščencuov z králových nebyl,
nebo malí toliko kleščeni sú bývali. Ale praví židé, že vidúce
Jozefa sličného, koupil jej, aby se s ním pojímal. Ale pán
stráže jeho tak daleko ustudil jej, že potom nehodil se
k skládaní, jako by kleščený byl. Vidúce jeho takového, 25
biskupa Eliopoleos učinili a tady počtivější byl nežli prvé
v kniežetství. /

Tehda Jozef do Ejipta veden, od Putifara kúpen, před 60b
ním zveleben, ale pro milost čistoty a viery ode panie svéj
obžalován, v žalář vsazen. Sny šenkovy vykládal, a ty když 30

sú byly v pravde shledány, kázaním Faraonovým z žaláre vytažen a jeho snov k vykládaní pred nim byl postaven.

Jozef ve třidceti letech bieše, když stál před Faraonem. A když vyložil sen jeho, povýšen a vévodú ejipským učiněn
61a 5 léta staro/sti Jákobovy, otce jeho, po stu a po dvatceti letech. I dal Faraon Jozefovi Asenech, dceru Putifarovu, z nížto urodili sú se jemu synové Manases a Efraim. A v tej chvíli Apis, král arginský, v Ejiptě chrám jest udělal.

Prvnie tehdy léto, léta sedmého úrodného, poslal Farao
10 Jozefa, aby shromáždil obilé. I přijel do krajin elipolejských, jichž krajin bieše knieže Putifar, knieže a rada Faraonova, jehož dcera / bieše Asenech, krásná nade všechny panny tej země, vši věci podobná k dcerám židovským: vysoké
61b myslí, hrdá, zhrzejíc všelikým mužem, ježto také nikdy nižádný muž neviděl bieše.

Bieše věže spojená k domu Putifarovu veliká a vysoká, na niežto bieše sien, mající pokojov přehradných deset. Z nichžto první veliký a krásný, kamením drahým ozdobený, pónebie zlaté. Biechu vnitř bohové zlatí a stříbrní.
62a 20 Druhý pokoj držieše v sobě rúcho Asenech a ji/né okrasy od stříbra a od zlata a od kamenie drahého a prostěradla drahá. V třetiém pokoji biechu všeecka zbožie země. Tu bieše útočišče modlenie jejieho. Jiné panny biechu, kteréž jí slúžiechu, krásné přieliš, s nimižto nemluvil nižádný muž
25 ani který pacholík.

U pokoji Asenech biechu tři okna: prvé velmi veliké k východu slunečnému, druhé ku polední a třetie na puol noci.
62b Tudiež bieše / lože zlaté, přikryté rúchami zlatohlavovými, ozdobeno perlami, purpurú, drahým kamenem a bysem,
30 na němž spáše Asenech sama. Nižádný muž na tom loži nikdy byl nespál.

A bieše sien veliká přieliš, kamením úhelným hranatým udělaná. V němžto domu a sieni čtyři brány železné biechu, kterýchžto střehli vespolek osmnáste mužov, najsilnějších
63a 35 mladých oděncuov. Na pravéj straně sieni tej / studnice vody živéj a vidúci a vespod čisterna přijímajice její vodu

a obvlažujíc všechny stromy v tej sieni zplozené a vyvedené, kteřížto krásni biechu a velmi podobni. Bieše Asenech veliká jako Sára, výtečná jako Rebeka a krásná jako Ráchel.

Poslal Jozef Putifarovi posla, že chce přijíti do domu jeho. Radostně radoval se Putifar a řekl ke dceři své, že přijede
5 Jozef, / silný boží, a „chci tě tomu za ženu dáti.“ A ona 63b rozhněvavši se, odpověděla, že „nechci se dáti muži jatému a vězni, ale synu kralovici!“ A když tak spolu rozmlúváchu, přišel jeden pravě, že Jozef přijel. I prchla Asenech na
10 svrchní sien.

I přijel Jozef, sedě na voze Faraonově, který bieše vešken
10 zlatý, kterýžto vezechu čtyři koni bílí jakožto snieh s uzdami zlatými. A bieše Jozef oblečen v sukni / bíelú velmi
64a drahú a plášč zlatohlavový a koruna zlatá na hlavě jeho a vuokol koruny bieše dvanáste hvězd zlatých a brla králová v rukú jeho a ratolest olivetská tučného plodu.
15

I vyšli sú Putifar a žena jeho proti němu a poklonili sú se jemu. I všel jest Jozef do sieni i zavřeli sú dveře sieni. A když uzřela jest Asenech Jozefa, zamútila se jest pro onu
20 řeč, kteréž byla mluvila s otcem o něm, / i řekla jest: 64b „Teď slunce přišlo jest z nebe k nám na voze svém!“ Nevědiechu, by Jozef syn boží byl. Nebo kto z lidí mohl by tak velikú světlost poroditi? Nebo které břicho ženy takovou mohlo by nésti světlost?

I všel jest Jozef do domu Putifarova, i zmyli sú nohy
25 jeho. I řekl Jozef: „Která jest žena ona, kteráž bieše na sieni v okně? Vyndi nyní z domu tohoto!“ Nebo báše se, aby jemu protivna nebyla — jakožto všechny / jiné, kteřížto
65a posly své posieláchu k nie s dary rozličnými, kteréžto metáše s hněvem od sebe a s bezprávem.
30

I řekl Putifar: „Pane, dcera má jest panna, nenávidí každého muže; jí jest nikdy muž neviděl, jedno já a ty
dnes! Ráciš-li, ať přijde a pozdraví tebe?“ Myslěše Jozef, poněvadž nenávidí všelikého muže, zdali by i jemu od-
65b porna také byla. I řekl otci jejiehu: „Poněvadž pannú jest dcera vaše, milujit ji jako ženu!“ I / odstúpila matka
35

jejie, aby privedla ji, ktorú postavila jest pred oblicejem Jozefovym.

I řekl otec její: „Pozdrav svého bratra! Ten nenávidí všech jiných žen jinde rodilých, jakožto ty mužův všech.“
5 A Asenech: „Zdráv buď, požehnaný od boha najvyššieho!“
I řekl Jozef: „Požehnaj tě buoh, který obživuje vsecky věci!“ I řekl Putifar dceři své, aby jej pocelovala.

66a 10 A když to chtěla učiniti, vztáhl Jozef ruku a přiložil ku prsům jejím, řka: „Neslušie to na muže toho, ktož se bohu živému modlí a / který jie chléb života a kalich nepoškrvněný pie, pocelovati ženy cizieho rodu, která celuje usty svými modly hluché i němé. A žena, ješto jie chléb a pie z osudu poškrvněného a maže se olejem neposvátným.“

15 Uslyševši Asenech slova Jozefova, zamútila se jest velmi i plakala. A slitovav se Jozef, i položil ruku svú na hlavu její a pochválil jí. A radovala se jest Asenech v tom poch/válení a položila se jest na lože své a nemocna byla strachem i radostí. A želela jest zkrúšeným srdcem, že se jest kdy modlila těm bohóm, a odřekla se jich.

20 I jedl Jozef a pil, a když chtěl odjeti, chtěl jej Putifar obdržeti jeden den, ale nemohl. I odjel Jozef, slibuje se zase osmý den vrátiti.

67a 25 A vza Asenech sukni črnú, ješto bieše oděv zamúcenie jejieho, když umřel jest byl bratr její mladší. A zavřevši o sobě dveři, i plakala. / A vymetala vsecky modly své oknem, ješto bieše na puol noci, a vsecko jiedlo své králové psóm jest vymetala. A posula popelem hlavu svú, položila se na paláci a plakala hořce sedm dní.

30 A když byl den osmý na úsvitě, když kuři zazpíevali a psi sú ščekali, vyhlédši Asenech skrze okno, kteréž bylo na vzhod slunce, viděla, nalít hvězda dennice! A podlé nie otevřelo se nebe i okázalo se světlo veliké. A spatřiv/ši to 67b Asenech, padla na tvář svú na popel. Aj muž sstupující s nebe stal na hlavě Asenech i povolal jí ze jména, a ona 35 strachem neodpověděla. I povolal jí druhé, řka: „Asenech, Asenech!“ A ona odpověděla: „Teď já, pane, kto jsi, pověz

mi!“ A on řekl: „Já sem knieže domu božieho a knieže zástupu božieho. Vstaň a stuoj na nohy své a mluvití budu k tobě!“

A pozdvihla Asenech hlavy své, a tudiež muž vše věci / podobný k Jozefovi: plášč, koruna a berla králová, jehož 5 68a obličej jako bleskot ohně. A vidúci Asenech, hruozú poražena jest, padla na tvář svú. Jízto posiliv anjel a pozdvihl, řekl: „Slož žini tuto črnú, jíž jsi oděna, a obklíčenie zámutka tvého a pytel z bedr tvých a vytřes popel z hlavy tvé 10 a umý tvář tvú a ruce tvé vodú živosti a priprav se v tvé okrasy a budu s tebou mluvití!“

Kterážto, když se jest pripravila brzce, vrátila se k / anjelovi. Jiežto anjel řekl: „Obnaž hlavu tvú, nebo panna 68b jsi, posilni sebe a raduj se, Asenech, neb jméno tvé napsáno jest v knihách a nebude zamazáno na věky! A od dnešnieho 15 dne obnovená jsi a obživena a jiesti budeš chléb požehnanie a píti budeš neporušenie a zmazána budeš olejem svatým. Teď dnes dal sem tě za chot Jozefovi a jméno tvé nebude 69a více řečeno Asenech, ale jméno mnohého úto/čiště. Nebo pokánie orodovalo za tě k svrchovanému bohu a ty jsi 20 dcera najvyššieho, panna veselá, smějící vždy a skrovná!“

A když tázala Asenech anjela jména jeho, odpověděl: „Jméno mé napsáno jest prstem božím v knihách najvyššieho a vsecky věci, které sú psány v knihách těchto, nevýmlyvné sú, anziž na člověka smrtného slušie to řeči 25 neb pověděti.“

A řekla Asenech, držiec kraj plášče jeho: „Jestliže sem 69b našla milost před očima / tvýma, posad se maličko na lože toto, na němžto nižádný nikdy neseděl, a pripravím tobě stuol!“ I řekl anjel: „Přines brzo!“ I postavila a 30 položila před ním chléb chutný a víno a zelé staré a stuol nový. Řekl anjel: „Přines mi plást strdi!“ A když ona, zamúcena jsúci, stáše, protože plástu strdi neměla, řekl k ní anjel: „I jdi do pivnice tvé, nalezneš plást strdi na stole 35 tvém!“ I našla plást strdi bielé, vel/mi čisté a vuoně jeho velmi chutná. I řekla Asenech: „Pane, nemám plástu 70a

strdi, ale řekl jsi usty tvými svatými, i stalo se jest, ano vuoně jeho jako dýchanie úst tvých.“

I zasmál se anjel rozumóm Asenech a ztáhl ruku i dotekl se hlavy jejie, řka: „Blahoslavena jsi, neb opustila jsi modly a uvěřila jsi u boha živého! A dobře přicházející ku pánu bohu u pokání, nebo jiesti budú z toho plástu, který sú zplodily včely rajské, be/rúce z úst ruozí ráje božieho. A z toho jedie všickni anjelé boží, a ktož kolivěk z toho budú jiesti, živi budú na věky!“

A ztáhl ruku svú, ulomil maličkú částku tej strdi a snědl on; ostatka podal v usta Asenech i řekl: „Aj, jedla jsi chléb nebo pokrm života a mazána jsi křížmem svatým. A po dnešní den tělo tvé obnoví se a kosti tvé zdrávy budú a síla tvá bude bez pohnutie a mladost tvá starosti neopatrí a krása tvá ne/pomine a budeš za hlavné město; ustanovené všem utiekajícím k jménu pána boha všemohúcieho, krále věkuov.“

A ztáhl ruku svú pravú, dotekl se plástu, kteréhož bieše ulomil, a ihned byl vešken celý jako kdy dñeve. A ztáhl ruku svú pravú, dotekl se prstem svým ukazujícím kraje strdi, kterým stáše k východu slunce. A odtáhl prst svůj k sobě a přivedl jej na krajinu plástu, jímž bieše obrácen k západu slunečnému, a stránka / prsta svého, jenž se byl dotekl, obrátila se v krev. A ztáhl ruku svú podruhé, dotekl se krajem prsta svého plástu strdi, kterým ku poledni obráceno bieše, a kraj prsta svého v krev se jest obrátil. Hledieše na to Asenech.

I řekl anjel k nie: „Patř na tento plást!“ A vyšlo z plástu včel množstvie bielé jakžto snieh a křídle jich jako z zlatohlavu. Osedly Asenech ty včely a pustichu med v ruku jejie a jedly sú jej. Anjel řekl včelám: / „Otejděte do miesta vašeho!“ I braly sú se všickny na vzchod slunce do ráje.

I řekl anjel: „Tak budú všecka slova, která sem mluvil k tobě dnes.“ A třetie ztáhl ruku svú anjel, dotekl se plástu a jedl z toho plástu, a stola se nedotekl. A vuoně toho plástu sladká velmi stala se jest.

A řekla Asenech k anjelu: „Pane, mám sedm panen, které sú vychovány se mnú z mladosti méj a jedné noci se mnú urodily sú se. Povolám jich a pože/hnáš je, jakož jsi i mne požehnal.“ Až těch anjel kázal povolati i dal jim požehnanie takto: „Požehnaj vás buoh najvyšší, abyšte byly jakožto slúpuov sedm města útočiště!“

I přikázal anjel Asenech, aby odnesla stuol. A když se brala, aby stuol odstavila, odšel anjel od očí jich. A vrátivši se, viděla, jako by vóz ohnivý u povětří vyšel.

A když modlíše se Asenech, aby odpustil jí, že tak mluvila s ním, tudiež jeden mládenec / z služebníkóv Putifarových pravieše a řka: „Ej, Jozef boží jede, již předjezdě jeho u vrát sieni naši!“

Chvátající brzce, Asenech sešla a stala na paláci domu. A když všel Jozef do domu, pozdravila jeho Asenech a řekla, pravieci jemu tu řeč, kterou anjel byl s ní rozmluvil, a zmyla nohy jeho.

Nazajtřie prosil Jozef Faraona, aby jemu dal Asenech za manželku. I dal ji jemu Faraon. A vstavil koruny zlaté jim nejlepšíe, které jest měl, / a kázal se jim vespolek pocelovati a učinil jim svatbu a hody velmi veliké, až přes sedm dní. A přikázal, aby diela žádný nedělal, donidž ta svatba stojí. I nazval Jozefa synem božím a Asenech dcerú najvyššieho.

I urodili sú se jim dva syny, dřeve nežli hladná léta přišla. Převzděl prvniemu Manases, a to se miení zapomenutie, a řka: „Zapomanúti mi kázal hospodin prací mých a domu otce mého.“ Druhému převzděv Efra/im, ješto se miení zplozenie, a řka: „Ruosti kázal mi hospodin v zemi chudoby méj.“

Tehdy, když sedm let úrodných sebral Jozef obilé a když bieše hlad připadl po všie zemi podlé sná vykládanie, otevřel stodoly a súdeky, prodával po zemi ejipské i také těm, ktož sú odjinud přijížděli kupovat z jiných krajin. Mezi nimi bratří svú poznav, ale od nich nejasa poznán, protivně mluvieše s nimi, špehéře / je nazýváje a všech

špehéruov utrpenie hodny. Najviace, jestliže by o Beniaminovi pravdu nepoveděli, o němž se lekáše, boje se, by o něm také některé lsti neučinili. A když sú jej i s jinými dary přivedli, sám se jest s pláčem pronesl řeči i vezřením jim se ochotně okázal. Dav jim obilé i dary, přikázal, aby otce k němu přivedli. Tak Jákob, skrze vidění od hospodina jsa posílen, bra se do Ejipta. Šel s šesti a s šedesáti člověky, a tak on s těmi a Jozef / se dvěma synoma — spolu bieše jich sedmdesáte. Již bieše Jákob ve stu a ve třidceti letech starosti své, když Jozef jeho před tvář Faraonovu přivedl a jemu zemi Jesen pastvenú Faraon dal s jeho čeledí ku přebývaní.

Tehda léta druhého hladného, měsíce druhého a dva-
mezciemý den měsíce přišel Izrahel nebo Jákob do Ejipta
se vším svým pokolením i bral se do krajiny Jesen. Uzřevši
Asenech Jákoba, divila se jemu, že starost / jeho byla jest
krásna jakožto mladost: bieše hlava velmi biela jako sníh,
brada na prsech jeho ležiece, oči jeho blyskotny, žíly, ra-
mena a prsi silná, kolena, lýtky a nohy jako obrové. A po-
chválil jí u boze Jákob a poceloval jí a vrátili se po obědě
Jozef a Asenech do domu svého a Lévi a Simeon s nimi.

A když uzře syn Faraonův Asenech, v domu otce svého
Faraona chodieci, zapálil se v kráse její, i mluvieše k Lévi
a k Simeonovi, aby zabili Jozefa, / aby jí vzal za manželku
svú, že jim chce dáti zlata a stříbra dosti. A oni nepozoro-
vali řeči jeho.

I počal syn Faraonův žalovati na Jozefa před bratří jeho
Dan a Gaad, a ta biešta synové dievek Jákobových, a pravě,
že slyšel Jozefa, an praví před Faraonem, „otcem mým“,
že by po smrti otce svého Jákoba „chtěl vás zkaziti“, aby
nedědili s bratří svými, protože by byli synové dievčí,
a jeho že by prodali Izmahelitóm a jeho že by nenáviděli. /
I radil jim, aby zabili Jozefa, a on že chce zabiti otce svého
Faraona, kterýž bieše právě jako otec Jozefův.

A když to chtěl učiniti v noci, i nedopustili jeho strážní
otce jeho, aby všel k němu, řkúce: „Otce tvého hlava bolí

a nyní spí. Přikázal nám, aby žádný k němu nevchodil,
ani také syn jeho prvorozený.“

Tento syn, přijav k sobě padesát mužův oděných, bral se
v stráž, kdež biechu Dan a Gaad s mnohými muži odě-
nými, neb tady měli sú jeti / Jozef a Asenech s šesti sty
muži. A ti všichni z tej zálohy zmordováni sú kromě
jediného muže, který utekl jest k Simeonovi a k Lévi. Ale
Asenech ujela na voze a s ní Benjamin. Ale Simeon a Lévi,
pojavše všecy, ktož sú s ním byli, oděnce, honili je a ve-
lnuli v ně brzce a mnohé zamordovali. Ale Dan a Gaad
skryli sú se v hůščí.

Kniežetstvie Jozefova léta dvanástého umřel jest Faraon
ten, za něhož se byl oženil Jozef. / Mistr Komestor jiným
jménem jeho pokládá Nesrem. O smrti tohoto krále jinde
se pokládá.

Po tom boji, již prvé položeném, Benjamin sedě na voze
s Asenech, vida syna Faraonova, an jde proti němu, aby
vzal Asenech, kámen na potoce popadl i ranil jej v levú
stranu hlavy, až s koně na zemi upadl jako mrtvý. Potom
vida Benjamin Simeona a Lévi, ani jdú ku pomoci, posílil
se. Tu hledáchu Dan a Gaad bratří, aby je zmordovali,
jichž / jest hněv ukrotil. Ti zdvihši syna Faraonova od
země, umyli sú ránu jeho a pověděli sú tyto všecy věci
Faraonovi, a on poděkovav jim, že sú nezabili jeho.

Třetí den umřel syn Faraonův od tej rány a Faraon ne-
mnoho po tom umřel jest žalostí smrti syna svého, maje
sobě let devadesát a devět. I ostavi královstvie své Jozefovi,
který kraloval jest miesto dietěte v Ejiptě let osm a třidceti.
Potom dal korunu synu Faraonovu, který ještě prsí požíval,
když jest byl umřel Faraon. A Jozef byl nazván otcem jeho
v ze/mi ejijské. On Jozef múdre a věrně svému pánu slúže,
prodáváním obilé ejijské všecy v službu podrobil Farao-
novi. A ti ovšem tiem přinucením zaslúžili sú k tomu při-
nuceni býti.

A tak Jákob, když již měl sobě sto a třidcet a osm let,
vida, ano se již smrt blíží, povolav Jozefa, aby jeho v Aram

nepochovával, zapřisáhl. A synóm svým Manases a Efrem,
spav ruce své, dal požehnání, jima kromě losu pravého
79a dědičského pole Sichen, kteréhož jest byl do/byl, dal jest.
A svolal syny své, mnohým z nich dal jest požehnání,
5 všem dobře a prorocky budoucí věci napřed pověděv, totiž
o rozdělení země, o budoucím dvanácti roduov stanu sta-
tečně; také o obojím příščí Kristovu. A tak složiv nohy své
na loži svém, umřel jest.

A když sú synové jeho jej pochovali, Jozef zaklel bratří
10 své, aby když oni aneb jich náměstci vyvedeni budú
z Ejipta, kosti jich s sebou aby pobrali. I on také umřel jest,
79b když / jest byl sto a ve dvaceti letech v stáří, a položen
v škríni v Ejiptě léta jeho vládarství osmdesátého a od
prvního zaslíbenie, kteréž se jest stalo Abrahámovi na
15 cestě u Mezopotamí, po dvou stú a po osmdesáti letech sed-
mého a od narozenie Abraháмова, při němžto třetí věk se
jest počal, po třech stech šestdesátého prvního a od počátka
světa po dvě tisíce po třech stech devátého. Aníž odtud
80a hnut jest, donidž nevyšli synové izrahelští / z Ejipta.

20 Jiní bratřie, jakož pokládá mistr Jozefus, každý po smrti
již nešen byl a pochován v Ebron a potom přenešeni sú do
Sichen.

Poručenství dvanácti patriarch

Rozkázanie Rubenova

*Připis poslednieho rozkázanie Rubenova,
což kolivěk rozkázal jest synóm svým,
dřeve nežli jest umřel,
jsa živ již ve stu a čtyřidceti letech.*

5

Po dvú letú po smrti Jozefově v nemoc upadl. Sebrali sú se k němu navščevovati jeho synové a synové synów jeho, i řekl k nim: „Synáč/kové moji, já již mra jdu na cestu otców mých!“ A vida tudiež Juda a Gaad a Asser, bratří svú, řekl k nim: „Pozdvihnete mne, bratří moji, a poviem vám i synóm mým, což koli mám na srdci mém tajného, neb já již sejdu!“ A povstal člověk pláče, i řekl: „Slyšte, bratříe moji a ušima pilně přijímajte Rubena, bratra vašeho, což koli prikazuji vám. Teď vysvědčuji vám před bohem nebe i země dnes, abyšte nechodili v neodpornosti mladosti vaše smilstvím, jímž / sem já byl poškrvnil otce mého Jákoeba lože. Nebo pravím vám, že porazil mě byl hospodin ranú velikú u bedrách mých sedm měsiecuov, a by se otec můj Jákoeb nemodlil za mě ku pánu bohu, chtěl mě umořiti buoh. Tehdaž v letech ve třidceti, když sem učinil to zlé před pánem bohem a sedm měsiecov byl sem nemocen až právě k smrti, a když sem povstal a zdrav byl, sedm let kál sem se před pánem bohem: vína a jiného pitie chutného nepil sem, maso neve/šlo v usta má ani žádného chleba pochotného neokusil sem, lkaje hřiechu mého. Veliký hřiech to bieše, aniž bude v Izraheli potom více.

A již slyšte mne, synové, což sem viděl od sedmi duchuov bludu v pokání mém: Sedm duchów vydáno jest proti člověku od kněze Beliál a ti sú hlava skutkuov mladosti. A sedm duchów dáno jest při jeho stvoření a bylo v nich všickno dokonání člověka: první duch jest života, s nímžto stánie tvoří se; / druhý jest duch vidění, s nímž jest žádost, třetí duch jest slyšení, v němž záleží učenie; čtvrtý duch jest vonění, s nímž jest dáno okušenje i přitrhánie větra a dýchanie; pátý duch jest mluvenie, s nímž jde a bývá poznánie; šestý duch jest okušenje, s nímž bývá krmenie

80b

10

15

81a

20

81b

25

30

82a

35

jedlých a pitých věcí, v nichž se tvoří síla, neb v krmiech jest a záleží stálost síly; sedmý duch jest semene a zplozenie — s tím vstupuje skrze žádost hříech rozkoše. A proto 82b
5 tu rozumějí, nebo nerozumnosti pln jest. A on mladšieho vede jako slepého do jámy a jako hovado na upadení, hlavy zlamaní.

V těchto ve všech věcech osmý duch spánie, s nímž stvořeno jest vyrazenie stvoření a podobnost smrti. Těmto 10
83a duchóm přimiešení sú duchové otce poblúzenie. První duch smilstva v přirození a v smyslech záleží; druhý jest v nesytosti u břiše; třetí duch boje jest / v játrách a v suchém 15
15 duch jest pýchy povýšenie, aby pýchal a veliké věci sám kladl; šestý duch jest lži, u prorazování a v závisti skládaje řeč jeho obecně i také zvláště; sedmý duch jest nespravedl-
83b nosti, s nímžto zlodějstvo a závady, aby žádost páchali rozkoše a vuole srdce svého, nebo bezprá/vie spomáhá jiným 20
20 duchóm lsti přijímajícím. V tom ve všem osmý duch jest snu, zplozuje se s bludem a vytrháním. A tak zahnuje každý mladší, zatmievaje mysl svú od pravdy, nerozuměje v zákoně božiem, ani poslúchaje učenie otcuov svých, jakož sem já trpěl u mladosti své.

25 A teď, synové, milujte vždy pravdu a ta pravda ostříehati vás bude. Učím vás: Poslúchajte Ruben, otce vašeho, ne-
84a myslte k / hledění ženy, ani sám bývaj s ženú, která jest u manželství, ani se ptajte účinkov ženských. Bych já byl neviděl Baly, ana se myje súkromě, byl bych neupadl v ne-
30 šlechetnost mú! Znamenavše mysl má nahost ženskú, nedopustila mi spáti, až sem i učinil tu velikú ohavnost. Neb když Jákob, otec můj, bieše u Izáka, otce svého, a my biechom v Gadi, blízko u Efrata i domu u Betléma, Bala opila se a ležieše odkryta hlavú / svú v pokoji. A já všed,
84b vida odkrytu, učinil sem zlý skutek, a nechav jie spiece, 35
35 odšel sem. A ihned anjel boží snesl to na otce mého Jákoba, mú nešlechetnost. A přišed, plakáše na mě a viece s ní v lože nechtěl jíti.

Protož nepatřte v tvář ženskú ani myslte na těch činy, ale chodte v sprostnosti srdce, u bázni boží pracující na rolí a pastvách stád svých, dokovadž hospodin nedá vám manželek, které on ráčí, abyšte netrpěli / jako i já. Až do smrti otce mého Jákoba nesměl sem vzhlédnúti v tvář jeho 5
5 ani mluvíti s kterým bratří mých pro tu ohavnost a podnes svědomie mé hryze mě z toho hříecha. I těšil mě otec můj, nebo prosil jest za mě hospodina, aby mě minul hněv boží, jakož ukázal mi hospodin. Od tej chvíle vystříehal sem se a nehřešil sem. 10

Protož, synové moji, zachovajte to všicko, což vám prikazují, a nebudete hřešiti. Nebo záhuba duše / jest smilstvo, odděluje od boha a přitahuje k modlám. Nebo smilstvo to blúdití velí rozumu a myslí a přivodí mladé až do pekla. Nebo za časuov našich mnoho jich smilstvem upadlo. Nebo byl-li by který starý, učiní jeho v smiech Belial a před syny člověčími. Ale že Jozef pilně se ostříehal od každé ženy a mysl svú čistú ode všeho smilstvie, i našel milost u boha a před lidmi. Nebo mnoho zlého učinila jemu ona ejipská / paní, a čarodějníky přivolavši, a druhých daruov 20
20 dodávajíc, a ráda duši jeho přála neřádnej žádosti. A proto buoh otcuov mých vyňal jej ode vsiej zléj smrti vidoméj i nevidoméj. Nebo nebude-li smilstvo panovati myslí vaše, nic nebude Belial moci mieti nad vámi.

Škodlivé ženy sú, synové moji, nebo nemajíce moci nad 25
25 člověkem, lstivě činí v svých opravách, kterak by jej k sobě přitrhly. A kterého smilstvem přemo/ci nemohú, toho oklamáním přemáhají. Nebo mě anjel toho zpravil, že ženy přemoženy bývaj od duchov smilstvem nad člověka a srdcem pracují proti lidem. Nejprvé okrasú své ozdobnosti zbuřují jich smysl a skrze vzhledanie jed púščejí a potom skutečně jímají. Nemóže žena ani muže člověka připuditi. Protož utiekajte smilstva, synové moji, a prikazujte ženám vašim a dcerám vašim, aby svých hlav přielišnú / okrasú 30
30 neozdobovaly a hledanie svého široce nekladly, nebo všeliká žena, činiece lstivě v tom, ku pomstě zachována jest. A tak sú svedly anjely — výklad anjely miení syny Set —, nebo oni, neopatrně vidúce ženy, zapálili se v žádosti 35

vespolek. A vzali v úmysl skutek a změnili se v lidi a v smiešení mužov svých okazovali se ti synové Set jim v mysli, jsúce obrové. I okazali sú se ti obrové až jako do nebe sáhajúce.

87b Protož, milí syno/vé, ostřiehajte se od smilstva! Chcete-li
5 čisti býti myslí, ostřiehajte se a smyslův svých od každé ženy! Ne, i ženám přikážte, ať nejsou obecný mezi lidmi, ať ony čisté myslí budú. Ustavičně s sebou, a bývanie nestane-li se skutečně zlé, ale nemoc a túženie nenabyté a vám ohyzda věčná. Nebo všeliké smilstvo ani rozumu může chýliti, ani
10 které sobě milosti, ale všecka závist. A tudy v tej zléj žádosti nenáviděti budete synův / Lévi a budete hledati povýšení býti nad ně, a nebudete moci. Buoh učiní pomstu nad takovými a umřete smrtí škodlivú. Nebo Lévi dal pán buoh kniežetství a Juda a s nimi mně a Dan a Jozefovi,
15 aby byli kniežata.

88b Protož přikazují vám, poslúchajte Lévi, nebo on oznámí zákon boží a rozdělí súd a oběti za vešken lid izrahelský až do skonání časuov kniežete kněžského Krista, nebo řekl
20 hospodin to. Protož teď vás zapři/sahám skrze boha nebe, abyšte činili pravdu každý z vás bližniemu svému. A k Lévi držte se srdci vašimi a požehnání přijímajte z úst jeho. Nebo on požehná Juda a Izrahele, nebo skrze něho zvolil jest hospodin kralovati nade všemi lidmi a klaněti se pokolení jeho. Nebo on za vás umře u bojích vidomých
25 i nevidomých a bude mezi vámi král věkuov.“

89a A tak přikazuje synóm svým, umřel jest Ruben. A položili jej v truhlu až / do vynešení jeho z Ejipta a pochovali jej v Ebron v hrobu, kdež otcové jich sú pochováni.

Simeon

30 *Přeložení řeči a slov Simeona,
které mluvil jest k synóm svým před smrtí,
po stu k tomu dvanástého léta, kteréžto léto umřel jest Jozef.*

Přišli k Simeonovi, chtiec nemocného navšćieviti. A povstav, sedl a celoval jest je a řekl k nim: „Slyšte, synové,

89b Simeona, otce vašeho! Což koli mám na srdci svém, já poviem vám. Nebo já / narodil sem se z Jákoba, otce mého, druhý a Lia, matka má, jmenovala mě Simeonem, nebo uslyšal jest hospodin modlitbu její. Zmocněl sem byl velmi, nelekl sem se nižádnéj práce, aniž sem se bál kteréj věci. 5 Srdce mé bieše tvrdé a játry mé nepominulé, střeva má spolu se nedržíce, nebo i síla od najvyššieho dána bývá lidem v duších i v tělech.

A toho času nenávidiech Jozefa, nebo miloval jeho otec náš, a tvrdil sem / naň život svůj k zabiti jeho. Nebo knieže 10 90a poblúzenie vstúpiv, duch závisti oslepil mysl mú, abych k němu přiezni neměl jako k bratru a neodpustil Jákob, otcí mému. Ale buoh jeho a buoh otcuov jeho poslal anjela svého: vyňal jej z rukú mú, jakž sem vyšel do Sichinis přivéztí potřebu stádóm a ohledati pastvy dobréj. A Ruben 15 bral se do Dotaim, kdež bieše potřeba naše a vešken sklad náš. Judas, bratr můj, prodal jej Izmahelitóm. A přišed Ru/ben, zamútil se jest: chtieše jej zdráva zachovati 90b a k otcí poslati. Já běch se rozhněval proti Judovi, že živého propustil jeho, a sedm měsiečov hněval sem se. A přikázal 20 mi hospodin a zdvihl ote mne díelo rukú mú, nebo ruka má pravice napoly uschla bieše sedm dní. A poznal sem to, synové, že pro Jozefa stalo mi se to, a želeje toho, plakal sem a modlil sem se pánu bohu, aby mi ráčil navrátiti ruku mú, abych ostal všie poškrvnnosti / a závisti a ode všie nemúdrosti. 25 91a Poznal sem to, že sem škodlivú věc umyslil před pánem bohem a před Jákob, otcem mým, pro Jozefa, bratra mého, závidě jemu.

A teď, synové moji, ostřiehajte se od ducha bludného a závistivého! Nebo závist panuje každéj myslí lidskéj a 30 nedopustí jim ani jiesti, ani píti, ani co dobrého učiniti; vždy myslí zabiti závistivého. Dvě létě dní v kázní boží kázal sem se, u postu snuzuje tělo mé, a poz/nal sem, že roztrženie závisti stává se kázní boží. Uteče-li se kto ku pánu 91b hospodinu, také utieká jeho škodlivý duch a bude mysl 35 lehká a již slitování bude mieti k tomu, kohož jest prvé nenáviděl, a nekárá těch, ktož jej milují, a tak ukrotě se ode všie nenávisti.

92a Tázáše se otec mój, vida mne smutného, proč bych ta-
kovy byl. A já praviech, že mě vnitř nětco hryze. A za-
mucovách se já nad jiné, nebo sem byl příčina / prodání
5 Jozefa. A když sme byli do Ejipta přijeli, tehda svázal mě
jako špehéře. Poznal sem to, že spravedlivě trpiech, a ne-
zamútil sem se. Jozef bieše muž dobrý, maje ducha božieho
v sobě, slitovatel milosrdný; nepomněl učiniti mi zlosti, ale
miloval mne jako jiné bratřie.

10 Protož ostřiehajte se, milí synové, ode všie závisti a chodte
v spravedlnosti duše a v dobrém srdci, rozpomínajíce se na
92b bratra otce vašeho, ať dá i vám buoh milost a ch/válu
a požehnání na hlavy vaše, jakož vidíte na něm. Všecky
dny neporokoval vám z toho slova, ale miloval vás jako
15 duši svú, nad syny své zvelebil vás, zbožie a dobytek obilé
dal vám jest.

Protož, milí synové moji, milujte každý bratra v dobrém
srdci a odlučte od sebe ducha závisti! Nebo závist činí duši
zvětřalú a ruší tělo. Hněvy a nesnáze přináší jeho rada,
93a krev zapaluje a v zabylstvie uvodí myslí a nepřepustí
rozumu / jeho vésti. I sen dobývá, zámutek přináší duši
a tělu třesení. Ne, i ve snách některaká závist zlosti smyšlené
jeho hryze a v škodlivých věcech duchov zamucuje duši
jeho. A tělo lekne se a v zamúcení poblúdí myslí a činy.
Duch škodlivý, jed vlévající, tak se zevnitř ukáže lidem.

25 Protož Jozef byl pěkněj zpósoby a krásnej tváři, nebo
nebylo v něm nic hanebného. Nebo z zamúcenie ducha
93b tvář se ukazuje. A již, synové, dobrotivé / mějte srdce vaše
před hospodinem a před lidmi! A vystřiehajte se, abyšte
nesmilnili, neb smilstvo máti jest všeho zlého: odlučuje od
30 boha a přitahuje k Beliálovi. Nebo viděl sem na nápisu
písma Enoch, že synové vaši v smilství s vámi sú a poruší
se a na Lévi nespravedlnost učinie mečem. A nebudú moci
nad Lévi, nebo on boj boží povede a přemóž každú moc
vaši. A bude maličko jich v rozdělení Lévi a Juda; a z vás
94a 35 u vé/vodstvie budú, jakož jest Jákob, otec mój, prorokoval,
dávaje požehnání.

Ted' pravím vám napřed všecky věci, ábych se vyspra-
vedlivil od hřiechu duši vašich. Bude-li, že odlúčíte od sebe

závist a všecku tvrdost nesnadnosti, jako ruože kviesti
budú kosti mé v Izraheli a jako lilium tělo mé v Jákob.
A bude vuoně má jako vuoně hory libanskéj a rozmnoží se
jako cedrové světí ze mne a ratolesti jich až na věky v dlú-
hosti budú. Tehda zahyne pokolenie / Kanaan a ostatek 5 94b
zmine Amalech a nynie všickni Kapadoščí a všichni Echei
zhynú. Tehdáž sejde země Cham a vešken lid zhyne. Tehda
símě mé zvelebeno bude, neb buoh veliký, pán izrahelský,
okáže se na zemi jako člověk a jím spasen bude Adam.
Tehda všickni duchové dáni budú na potlačení a lidé kralo- 10
vati budú nad škodlivými duchy. Tehda povstanú u veselí
a chváliti budú Najvyššieho v diviech jeho. Nebo buoh
tělo přijma, s lidmi / jeda a pije, spasí lidi. 95a

A ted', synové moji, poslúchajte Lévi a Juda, zproštění
budete! A nevydávajte se nad tato dva bedry, nebo z nich 15
vám vynde spasitedlné božie! Zbudí hospodin z Lévi
kněze v kněze a z Juda jako krále boha a člověka, nebo tak
spasí vešken lid a pokolenie izrahelské. Protož prikazujít
vám, abyšte i vy prikázali synóm svým, aby se ostřiehali
v svých pokoleních!" 20

A tak dokonal řeč Simeon, prikazuje synóm svým, / usnul 95b
s otcí svými, sto a dvatceti let starosti své maje. A položili
jej v truhlu z dřeva nikdy nesetlelého, aby odnesli kosti jeho
do Ebron. A odnesli sú jej do Ebron u válku ejipskú tajně.
Ale kostí Jozefových chovali sú Ejipščí mezi poklady, nebo 25
praviechu jim čarodějnící, když by kosti Jozefovy z Ejipta
byly vynešeny, tmy a mrákoty a rány veliké v Ejiptě byly
by, že by s světlem jeden druhého nepoznal.

I plakali sú synové Simeonovi / otce svého zákonsky 96a
a smutně. A byli sú v Ejiptě až do dnov vyvedenie jich 30
z Ejipta v rukú moci Mojžíšovou.

*Připis řeči a slov Lévi-lev, které jest pravil synóm svým
podlé všech běhuov, které činiti budú a což se jim přihodí
až do dne súdu.*

- 5 Zdráv bieše, když povolal jich k sobě, nebylo jeho tajno, že již umřieti jmějieše. A když sú se sebrali, řekl k nim: „Já Lévi v Kanaan počat sem a tudiež se narodil a potom sem přišel s otcem mým do Sichinis. Biech tehďáž jako mládenec ve dvanásti letech. A když sem s Simeonem, 96b
10 bratrem mým, pomstil Diny, sestry naší, nad Emorem a když sme pásli stáda v Abelmaule, duch boží přišel na mě a vidiech všecky lidi, ani se vyrazili z cest svých, a že nespravedlnost na věžích seděla. Zamútil sem se z pokolenie lidského a modléch se hospodinu, abych spasen 97a 15 byl. I padl sen na mě a v tom viděl sem horu / velikú a vysokú. Tato hora jest hadova a Beliálova. A tudiež otevřelo se nebe a anjel řekl ke mně: ‚Lévi, vstup, vstup z prvního nebe do druhého!‘ A viděl sem tudiež vodu visutú mezi těmi nebesami. A viděl sem třetí nebe, mnohem světlejšie nežli dvě první, a bieše jeho vysokost neskonaná. A řekl sem anjelu: ‚Proč toto?‘ I řekl anjel ke mně: ‚Nediv se těmto, nebo jiné čtyři uzříš světlejšie, nepodobné k těmto, 97b
20 až vstúpíš tam. Nebo podlé boha / staneš a služebník jeho budeš a z budúcie biedy zprostiti Izrahele ohlásíš a skrze tě a Judu ukáže se buoh lidem, uzdravuje v něm všecká lidská pokolenie. A s strany boží bude život tvój a on bude podlé tvé vinnice ovoce, zlato, stříebro.
- Tehda slyšíš o sedmi nebesiech: Nebe, které najďálejši jest, proto posmúcené jest, nebo tento život podlé všech bezpráví lidských jest. Druhé nebe, ješto má oheň, snieh, 98a
30 led, připravené ke dni, prikázané bohu v spravedlivém súdu božiem, v němž sú všichni duchové odplaty ku pomstě nešlechetným. A v třetíem nebi moci hraduov zjednání do dne súda ku pomstě. V čtvrtém nebi, ješto nad tímto jest, 35
35 svatí sú, neb v svrchních přebývá veliká chvála svatých nad svatými nade všecky jiné svatosti. V nebi pak, které

potom jest, anjelé svatí jsú, tvárností při bohu stojíce, přimlúvajíce se ku pánu hospodinu vuoní chutnosti rozumuov, a beze krve obět. V tom, což / vespod jest, jsú anjelé, 98b
kteří nesú odpovědi anjelóm od obličieje věčného. Ale což pod tím, ješto jsú kuorové anjelščí, kdežto chvály vždy se 5
obětují. A když vzhledne hospodin na nás, všickni my sebú hneme; nebesa i země i propasti od ohlédanie velebnosti jeho pohnú se. Ale synové člověčí, v těch jsúce nerozumní, hřešiti budú a popuzovati budú pána boha proti sobě. 10

Již nynie poznáte, že učiní hospodin súd nad syny člo/věčimi, kteříž, když se skála sedlá zsedá, slunce se zatmí, vody oschnú, oheň hořeti bude a všecko se stvořenie zamúti a nevidomí duchové rozplynú se a peklo zlúpeno bude při smrti Najvyššieho a času umučenie; lidé nevěřící ostanú 15
v svých nešlechetnostech, a proto v tom tresktání súzeni budú. Protož slyšal jest Najvyšší modlitbu tvú k rozdělení tebe od nespravedlnosti, aby byl jemu syn a služebník tváři jeho. Světlo poznání osvěcuje, osviev/tíš v Jákob a jako 99a
slunce budeš všemu pokolení izrahelskému. A dáno bude tobě požehnání a všemu pokolení tvému, dokovadž nenavščíeví hospodin všech lidí v střevách milosrdenstvie syna jeho až na věky. Avšak synové tvoji pustie ruce na ni k ukřižování jeho. Protož dána jest tobě rada a rozum 20
k naučení synov tvých rozuměti o něm. Nebo ktož jej chváliti bude, ten chválen bude, a ktož zlořečiti bude jemu, ti zahynú! / 25

Otevřel mi anjel vrata nebe a viděl sem chrám svatý a na stolici chvály Najvyššieho, a řekl mi: ‚Lévi, tobě požehnání kniežetstvie dány sú; až já přijdu, přebývati budu prostřed 30
Izrahele.‘ Tehda anjel vedl mě na zemi a dal mi ščit a meč a řekl: ‚Učiň pomstu pro Dinu nad Sichen a já budu s tebú, nebo pán buoh poslal mě!‘ A zabil sem toho času syny Emor, jakož psáno jest na dcskách nebeských. Řiekách k němu: ‚Pane, pověz mi jméno tvé, / ať k tobě povolám 35 100b
dne zamúcenie!‘ I řekl mi: ‚Já sem anjel boží, vmlúvaje pokolenie izrahelské a všecky spravedlivé.‘

A když sem přišel k otcí mému, nalezl sem hada, pro

něžto tej hoře bylo řečeno jméno Jaspis, nebo tu blízko jest běhal. A zachoval sem řeči tyto na srdci mém.

101a 5 Já sem radil otci mému a Ruben, bratru mému, aby pověděli synóm Emor, aby se dali obřezati, nebo nenáviděl sem jich pro tu ohavnost, kterou učinili v Izraheli. / A já sem zabil Sichen najprvé a Simeon Emor. A potom přišedše bratřie, porazili sú město mečem. Jakž jest slyšel otec náš, zamútil se a rozhněval se, neb sú byli přijali obřezanie a potom zemřeli sú. Zle sme učinili, že sme to proti radě 10 otcově učinili. A v nemoc upadl ten den. Ale já sem viděl, že zlé odsúzenie bylo jest na Sichena, nebo sú měli Sáre též učiniti, což sú Dině, sestře naše, učinili, ale buoh 101b zabránil jim. A tak sú se protivili / Abrahámovi, otci našemu, když jest putoval: stlačili jemu stáda jeho a ovce, 15 v domu jeho urozené, hubili sú velice. A tak činili všem pútníkóm moc, berúce jim ženy jich a na pút pudiece je. Předšel je hněv boží až do konce.

A řekl sem otci: ,Nehněvaj se, pane, nebo v tobě zkazí buoh Tamarské a dá zemi jich tobě. Neb od nás Sichen 20 řečeno bude město bláznivých, nebo jest-li kto, že se směje bláznivému, takéž sme se smáli / jim, nebo nemúdrost 102a učinili v Izraheli, aby zprznili sestru naši.‘ A vzavše odtud sestru naši a donesše ji, přišli sme do Betel.

A tu opět spatřili sme tůž věc jako i prvě. A když bylo po 25 sedmidesát dnech, viděl sem sedm člověkuov v bielém rúše, řkúce mi: ,Vstana, obleč rúcho kněžské a korunu spravedlnosti!‘ A tak každý z nich jednu opravu nesieše mi a vložili tu na mě a řekli mi: ,Od toho času ty buď kniežetem před 30 pánem bohem a všecko pokole/nie tvé až na věky!‘ A prvni z nich mazal mě olejem svatým a dal mi metlu súdu. Druhý zmyl mě vodú čistú a nakrmi mě chleba a vína u posvátnici a otáhl mě štolú svatú a slavnú. Třetí u bielém 35 rúcho oděl mě; čtvrtý otočil mě provazem jako zlatohlavem; pátý ratolest mi dal olivetskú v ruce tučnosti; šestý korunu vložil na hlavu mú; sedmý diadému kniežatskú 103a vložil na hlavu mú. A naplnili ruce mé drahých a / vonných mastí, abych kniežetstvie požíval před pánem bohem. A řekli ke mně, k Lévi: ,Ve tři počátky rozdělí se pokolenie

tvé na znamenie chvály se svrchka přicházející. A ktož 5 uvěří, prvni bude los, na němž veliký nebude; druhý bude v kniežetstvie; třetí bude z povýšenějších a nazván bude jménem novým, nebo král z Juda povstane a bude kniežatstvo nové podlé řádu pohanského mezi všemi lidmi. 5 103b Příchod jeho nevýmluvný jako proroka / najvyššieho z pokolenie Abraháмова, otce našeho. Tu všecko žádno bude tobě v Izraheli i pokolení tvému; a jiesti budete všechno ochotné patření a stuol boží on bude děliti a pokolenie jeho. A z nich budú kniežata kněžská učinění a súdce, nebo 10 v ustech jich zachová se jich pokolenie.‘ Procítiv, srozuměl sem, že to vidění podobné onomu bieše. A zatajil sem to na srdci mém a nižádnému sem toho nezjevil člověku na zemi.

A po dvě dnú brali sme se / já a Judas k Izákovi po otci 104a našem. A požehnal mě otec otce mého podlé všech vidění 15 mých, které sem viděl, a nechtěl s námi jíti do Betel. Viděl otec můj Jákob u vidění o mně, že já budu jich knězem před pánem bohem. A vstav ráno, dal desátky ze všeho za mě pánu hospodinu. I přišli sme do Ebron k bydlení a Izák povolal mě brzce, ku paměti méj vznášeje mi zákon boží, 20 jakož mi byl ukázal anjel boží. A učil mě zákonu kniežetskému obětí a / duchovních posvátností. A na každý den učieše mě a ve mně bydlěše a za mě před pánem bohem se modlěše. A řekl: ,Nebud přichýlen, synu, k duchu smilstvie, 25 neb ten rád drží se dlúho a skrze tvé pokolenie zprzní posvátné věci. Protož vezmi sobě ženu mlád jsa, kteráž nemá nižádněj poškvrnosti a kteráž by nebyla z pokolenie pohanského. A dřeve nežli vejdeš do posvátnice, umyj se, a dokonaje, opět umyj se! Dvanásti stromóv ovoce s listím 30 105a vž/dy obětuj obět hospodinu. A každého prvnieho plodu a víno, pražmu a všelikú oběti solí posolí!‘

Již tehda zachovajte všecko, což koli prikazuji, synové! 35 Nebo což koli slyšal sem od otcóv mých, to sem vám pověděl. A nevinen sem vaší nešlechtností a přestúpením, kteréž učiníte na skonání věkuov nad spasitelem světa, nešlechtně činiece, k bludu vedúce Izrahele a zbuzující Izraheli mnoho zlého od hospodina. A nešlechtně učiníte / s Izrahelem a neodpustíte Jeruzalémskému pro jeho zlost. 105b

Ale rozedře se opona chrámu, aby nezakryla ohavnosť vaša, a rozptýlení budete a zjímání mezi pohany. A budete v ohavnosť i u mrzkosť, na potupu, nebo duom jest, jenž buoh jej vyvolil, Jeruzalémem nazván bude, jakož jest

5 svédčila kniha spravdivého Enocha.

Když sem pojal ženu svú, a mějjech sobě let osmmezciema, jíž jméno bieše Melchia, a počemši, i porodila syna a řekla jemu / bieše Gersan, nebo sme v cizie zemi byli —

106a 10 Gersan vykládá se jinakosť. Viděl sem o něm, že nebude u prvniem řádu. Achas urodil se ve třidcáté a páté léto,

a tak na východ slunce. Viděl sem u vidění, an uprostřed najvýše stáše všeho sboru. Protož řekl sem jméno jeho Achas, a to se miení počátek velikosti a naučení. A potřetie porodila Mermeraim ve čtyřidcáté léto života mého; ale

106b 15 že těžko, hořkosť má, / neb i ten umřel jest. Ale Jachabet šedesátého léta narodil se v Ejiptě. Slavný tehda biech mezi bratřimi mými.

A poje Gersen ženu a porodila jemu Labni a Semei. A synové Kaat: Amram a Isaar, Chelion a Uriel. A synové

20 Mermeraim: Mooli a Musi. A devadesátého čtvrtého léta mého Abrahám pojal Jotabet, dceru mú, za ženu, nebo jednoho dne urodile se on a dcera má.

V osmi letech biech, když sem šel do země Kanaan, / v osmnásti letech, když sem zabil Sichen, a v devatenástem

107a 25 biech, když sem knězem učiněn a osmmezciemého ženu sem pojal a ve čtyřidcáté léto všel sem do Ejipta. A teď, synové moji, jste v třetím pokolení. Jozef, maje sobě sto a osmdesát let, umřel jest.

A již, synové moji, slyšte, co já prikazuji vám! Bojte se pána boha vašeho ze všeho srdce a choďte v sprostnosti podlé všeho zákona jeho! Učte i vy syny své písmu, aby

107b 30 měli rozum, ve všem / svém životě čtúce bez přestání zákon boží. Nebo každý, ktož má zákon boží, ctěn bude a nebude hostem, kamž koli puojde, a mnohé přátely nad

35 své otce mieti bude. A žádati budú mnozí lidé slúžiti jemu a slyšeti zákon z úst jeho. Čiňte spravdivosť mú, synové moji, na zemi, abyšte našli na nebi. A rozsievajte v dušiech dobrotu a naleznete to v životě vašem. Nebo budete-li

zlosť rozsievati, všech zámutekú a teskností budete zase / žieti. Múdrost držte a bázen boží s snažností. Nebo bude-liť u vězení býti, města zbořena budú a krajiny zepsovány, zlato a stříebro a všecko jiné jmění pomine-li, múdrého múdrosti nižádný nemóž odjíti, jedno oslepení nešlechterností a obklíčení hřiechuov. Nebo bude jemu zde i před nepřátely světlá věc i v cizí zemi vlast přirozená a střed nepřátel přitelem bude shledán. Bude-li tomu učiti a sám činiti, sede s králem / jako Jozef, bratr náš.

108a

4

5

108b

A teď, synové moji, poznal sem od ducha Enochova, že na skonání nešlechterně učiníte, proti pánu bohu ruce ztáhnete v vaši zlosť a zahanbení budú pro vás bratři vaši. Mezi všemi lidmi budete u posměch. A teď otec náš Izrahel čist bude od tej nešlechternosti kniežat kněžských, kteříž ztáhnú ruce své na spasitele světa. Čisto jest nebe nad zemí a vy ste světla nebe jako slunce a měsíc. Co učiní všichni / lidé, zatmíte-li se vy v své zlosť? Přivedete zlořečenství na pokolenie vaše, za něžto světlo světa dáno jest u vás k osvícení každého člověka. Toho chce zabiti, jako odporni k prikázání božiemu učie ho a jeho spravdivosť, v obětech božích lotrovsky budete a částku toho ukradnete. A dřeve nežli obětujete hospodinu, vymetete lepšího, na potupu jedúce s nevěstkami. V lakomství prikázání božie učiti budete; ženy manžel/ky poškvrníte a panny jeruzalémské pohromíte, nevěstkám a cizoložnicím se ukojíte. Dcerky pohanské za ženy bráti budete, očiščující je neřádným utěšením, a bude smiešení to vaše s nimi jako Sodoma a Gomora. A nešlechterností se nadmete proti lidem, povyšující sebe v tom kniežetství. Netoliko tak, ale proti prikázání božiemu naduti, špíleti

15

109a

20

109b

25

30

110a

35

budete, i posvátnosti na potupu posmievajíce se. A proto / chrám, který ovšem hospodin zvolil jest, opuštěn bude v nečistotě a vy zjímání budete, a vězni jsúce, po vše zemi budete za ohavnosť mezi nimi. A vezmete trápenie a věčnú hanbu od spravdivého súdu božieho a všickni, ktož vás spatříe, vyjdú od vás. Leč jedne pro Abraháma, Izáka a Jákoaba, otce vašeho — z pokolenie mého nižádný nebyl by ostaven na zemi.

110b A teď poznal sem na knihách mých Enoch, že sedmdesát
časov blů/diti budete a kněžstvo zašēredíte a oběti poškrvníte, zákon odvržete a řeči prorokuov tbatí nebudete.
5 V chytrosti budete překážeti mužóm spravedlivým a dobrých nenáviděti budete, upřimných v ohyzdu mieti budete a muže zákon obnovujícieho v moci najvyššieho bludného nazývati budete a na konci jako mníte zabiti jej, nevěduce jeho zase vstanie, nevinnú krev v zlosti na hlavu vaši vezmete. Pro ně/hožto posvátlosti vaše budú opuštěny, až
111a 10 po pavlačích zpohanějí. A nebude město vaše čisté, ale mezi pohany budete v zlořečenství a v rozptýlení, doněvadž opět navšćieví vás a slituje se a přijme vás u viere a u vodě.

15 A že ste slyšeli o sedmdesáti časiech, slyžtež o kněžství! Každého vás polozenie. milostivé a svobodné bude kniežetstvo. První milost bude, že prvě zmazán bude na kniežatstvo; ten veliký / bude, s bohem jako s otcem mluviti bude a kněžstvo jeho plné bude s bázni boží a dne radosti jeho v spasenie světa on povstane. V druhé svobodě zmazán
111b 20 jsa, v truchlosti hřiechów počat bude a bude kněžstvo jeho poctivé a přede všemi zveleben bude. Ale třetí kněz v smutku přijat bude a čtvrtý v bolesti bude, nebo opáčí jej spravedlnost v množství a vešken Izrahel nenáviděti bude; pátý v temnostech popaden bude; takež i šestý i sedmý. /
112a 25 V osmém bude ohavnost, nebo nemohu toho řeči před pánem a před lidmi, nebo oni poznáni budú, ktož činie to. A proto u vazbě roztrženi budú v zemi a statek jich zahyne. A u pátém času navrátí se do země opuštěnie jich a obnoví duom boží. V sedmý čas přijdú kněží modloslužebníci,
30 bojovníci, lakomci, pyšní, nešlechetni, nestydliví, mládenčov porušitelé a hovad.

112b A když se stane pomsta na nich od hospodina v kniežetství, tehda vzbudí / pán buoh kněze nového, jemuž všickny řeči boží zjeveny budú. A on učiní súd pravdy na zemi v množství dní. A vzende jako slunce v nebi, jako král osvěćující světlo poznání v slunci boha. A vzveleben bude v okršlku zemi, až dá vzieti jeho. Tento svietiti se bude jako slunce na zemi a vzdvihne všecky tmy pod nebem a pokoj

113a bude v zemi všudy. Nebesa plesati budú dnóm jeho a země radostna bude a města ve/sela budú a známost boží rozloží se po zemi jako voda morská. Anjelé tváři boží budú se kochati, nebesa se otevrú a z schrány velebnosti na něho slavnost a hlasem otcovým jako od Abraháma, otce Izákova, a chvála najvyššieho vyhlášena bude. A duch rozumu a osvícení odpočívati bude nad ním u vodě. A on dá velebnost synóm svým u pravdě na věky a v kniežetství pomine vešken hřiech. A zlosynové budú obžívati v zlosti / a spravedliví v něm. A otevře brány rajske a zastaví hořící meč
5 proti Adamovi a podá svatým jiesti z dřeva života a duch osvícený bude v nich. A Beliál svázán bude od něho a dá moc synóm svým na utišćenie duchów zlých. A radovati se bude v synech hospodin jeho a vzácen bude hospodin v syniech svých až na věky. Tehdy radovati se bude Abrahám, Izák a Jákob a já se budu radovati a všickni se oblekú v / radost.
10 15 113b 114a

A již, synové, všecko ste slyšeli. Voltež sobě tmy nebo světlo, nebo zákon boží, nebo Beliál!“

20 A odpověděli sme otcí našemu, řkúce: „Před pánem bohem choditi budeme podlé zákona jeho.“ A řekl otec náš: „Svědék mi buoh, světi anjelé jeho, a já sem svědek a buďte svědkové vy řeči vaše!“ Řekli smy potvrzující: „Svědkové smy!“

25 A tak Lévi usnul, prikazuje synóm svým, když byl živ již sto a třidceti let a sedm let. A / položili sú jej v truhlu a potom pohřebli v Ebron podlé Abraháma, Izáka a Jákoba.
114b

Juda

Připis řeči Juda, které jest pravil synóm svým, dřeve nežli jest umřel.

30

Sebrali se a přišli k němu i řekl k nim: „Čtvrtý syn sem byl otcí mému a matka má nazvala mě Juda, řkúci: ‚Chvám pána hospodina, že již čtvrtého dal mi syna!‘

115a Rychlý a snažný sem byl v mladosti méj a poslušný otce mého v každém slovu jeho. A vždy / sem velebil matku mú a sestru matky méj. I stalo se, když sem již v manželství vstupoval, otec můj modlil se, i řekl mi: ‚Králem budeš a šťasten ve všech bězích.‘

5 A dal mi hospodin milost ve všech mých věcech a bězích, buďto na poli, nebo v domu. Nebo vidiech i já se s laní, a zabije ji, udělal sem krmi otci mému. Kozy divoké pravým během honil sem a všicku zvěř polem uháněl sem.

115b 10 Kuoň divoký popadl sem a puojma okrotil sem. / Lva zabil sem a vydřech kozla z hrdla jeho. A mědvěda ujma za nohu, převrhl sem jej a zabil. A každú zvěř, která se na mě obrátila, roztrhl sem jako psa. Proti kanci divokému šel sem, a předstihna jej během, roztrhl sem jej. Levhart, 15 ukrutná zvěř, velnul ve psa a já popadl jej za ocas, odrazil jej a tudy zdechla v krajinách Gazy. Vola divokého, na púšči paseného, za rohy popadl sem a okolo točil sem jím, 116a a oslepiv jej, / povrhl sem jej.

20 A když sú přišli dva krále kanaanská oděná na stáda naše a lid vešken s nimi, a já sem vtekl na Sur, a v lýtky raniv jej, zabil sem jej; a druhého krále Tafne, na koni sedfícieho, zabil sem jej, a tak sem ten lid vešken rozehnal. Achora, muže obra, an z zadu i z předu střielé na koni, 25 pochvátiv kámen váhy liber šestdesát, a ranil sem pod ním kuoň a zabich ten. A přemohl Achora ve dvú hodinú: /

116b zabil sem jej a nadvé ščit jeho rozrazil sem, nohy jeho utál sem. A když sem s něho pláty svláčil, tehdy osm mužův, přátel jeho, počali proti mně boj. Obaliv pláščem ruku mú, kamenem z praku metách na ně: čtyři z nich zabich 30 a jiní utečechu. Ale Jákob, otec náš, Beliáše, krále všech králův, obra vysokého dvanáste loket, zabil jest. A tu byli všichni ustrašeni a přestali sú bojovati a odpadli sú nás.

117a Protož otec můj bezpečen byl, když sem s bra/tří mými byl v kterém boji, nebo viděl u vidění o mně, že anjel 35 mocný bieše se mnú ve všem, abych nebyl přemožen.

A potom na poledne stal se jest větčí boj než v Sichinis: silně bojuje s bratří mými, honil sem tisíc mužův a čtyři krále. A bral sem se do moře a tu jiná dva krále zabil sem.

A take sme zprostili Ebron a zjímali sme těch králův jiné lidi.

Nazajtřie šli sme v Rotan, město mocné a dobře ohra-/ zené, nepřístupné, s něhožto smrtí nám hroziechu. Já tehdy 117b a Gaad přišli sme od východa k městu, Ruben a Lévi od 5 západu a poledne. Mnějice ti, ktož na zdi byli, že sami bychom byli, spustilise na nás. A tak tajiece se bratří naši, s obú stranú přišli sú ke zdi a dále až do města, ani o tom nevědiechu. A získali sme město mečem a oni utekli sú na věži; zapalivše město, sami smy je dobyli. A jak smy vyjeli 10 odtud, mužie z Kasfy chtiechu nám kořist naši / odjíti. 118a A vzavše to, i s syny našimi jeli sme po nich až do Kasfy a ty smy zbili a město jich vypálili; všecko,což v tom městě bylo, pobrali sme.

A pak ti, ktož biechu od Jobel, po vodách brali sú se 15 proti nám. U boji zbili sme je i ty, kteříž z Aseolon biechu bojovníci, jich pomocníci, zbichom a nedali sme nikdy přistúpiti k nám. A pátý den přišli od Machir zajmúti nás. A přistúpivše v neopatrném boji my k nim, nebo mnoho 20 bieše moc/ných mezi nimi, zbichom je, nežli sú se šikovali. 118b A když smy přišli do města jich, ženy jich valéchu na nás kamenie se zdí od vrchu hory, na němž zasazeno bieše město jich. A zasadivše se tajně já a Simeon zadní straně, doskočili sme vrchu a všecko město smy zkazili.

A druhý den pověděno nám, že města dvú králí jdú 25 proti nám s velikým lidem. Já tehda a Dan, řekše se Amorskými a jako spolu bojovníci, přišli sme do města / jich. 119a A o puolnoci, když sú přijeli bratří naši, otevřeli smy brány a je všecky a to všecko, což jest jich bylo, zkazili a zbili sme a pobrali a tři zdi jich položili sme. A do Tempna brali 30 sme se, kdež bieše vešken stól moci královské. Tehda rozhněvav se, vtekl sem na ně, učinil k vrchu, a oni z prakuov kamením metáchu na mě a střieléchu z lučišč. A by byl bratr náš Dan neretoval, tudiež bych byl zabit. Přibráli sme se k nim s ná/hlostí a všickni utekli sú; a obrátivše se 35 119b jinú cestú, lúpiechu otce mého. A vzal s nimi pokoj a nic protivného neučinili sme jim, ale přátelsky poddance naše sme učinili a vrátili sme všecky jich věci. A udělali sme já

Tamno a otec můj Amforachel. Biech ve dvatceti letech, když se stal bieše tento boj, a báli sú se Tamnatšči mne a bratří mých.

120a 5 Mějích tehďáz nábytkuov mnoho a měl sem knieže všech pastýřuov Iram Odola/mitského. Když k němu sem přišel, viděl sem tudiež Bersam, krále odolamitského. A učinil tu hody, a prose, i dal mi dceru svú Besve za ženu. A urodila mi Or a Onan a Silam. Z nich dva bez synův umořil hospodin, ale Silam živ byl a synové jeho jste.

10 Osmnáste let učinili sme pokoj, otec náš a my s Ezau, bratrem jeho, a synové jeho s námi. A když sme přišli z Mezopotanie od Labana, a minulo již bylo let osmnáste, 120b čtyřicáté léto života mého, / přitáhl Ezau, bratr otce mého, s velikým lidem silně. A prostřelen z lučiště Jákob a jako mrtev odnesen jest na horu Seir. Bieše jim město 15 a zed železná a brány měděné a nemohli sme vjiti v to město. A oblehli sme a neukázali sú se ve dvatceti dnech; hlédáchu na to, a já v helmě a řebřík na sobě nesu na hlavě, brách se k hoře. Vzav tři funty kamenie a přistúpiv, 20 zabil sem tři muže z nich. A druhý den přišed Ruben a Gaad, za/bili jiných šestdesát. Tehda prosili nás za pokoj. 121a A poradivše se s otcem naším, vzali sme je za úročníky naše a dáváchu nám obilé své dvě stě strychuov, oleje pět set bání, vína suduov tisíc a pět set, donidž sme se do Ejipta 25 brali.

Potom Or, syn můj, pojal Tamar, z Mezopotanie dceru Aram, za ženu. Bieše velmi zlý a pochybováše o Tamar, nebo nebyla z země Kanaan. Ale anjel boží zabil jej v noci, 121b a on nepojímal se s ní podlé / čáruov matky své, nebo nechtěl mieti synův s ní. Potom dal sem jí muže Onan a tento 30 také v zlosti nepoznal jí, bydleje rok s ní. Ale když sem jej byl zhrozil, pojímal se s ní, ale padlo siemě na zemi podlé vyrčenie matky jeho; a ten v tej zlosti umřel jest. Chtěl sem i Selu dáti jie, ale Besve, žena má, nedopustila, zlobíci 35 se proti Tamar, nebo nebyla z dcer Kanaan jako ona.

122a Já sem to věděl, že nešlechtné to bieše siemě / tamarské, ale rada mladá oslepila srdce mé. Vida ji oplzlú, viděním zraku mého zklamán sem a sstúpil sem k nie. A ona odešla

pryč. Vzal Sela, syn můj, ženu z země tamarské. Seznav to, co jest učinil, lál sem jemu v truchlosti duše mé. A ona umřela jest v zlosti synův svých.

Potom, když vdovú bieše Tamar po dvou letú, slyševši, že já beru stříh ovcí mých, připravila se ozdobně a seděla 5 proti městu u brány. Právo bieše Amorských / vdanéj ženě 122b seděti podlé brány a tudy okázati své pokušenje. Já opiv se, nepoznal sem jí pro víno, a tudy zklamala mě krása její skrze ozdobu okrasy její. A přistúpiv, i řekl sem. 'Teď beru se k tobě!' A řka: 'Co mi dáš?' A dal sem jí královú 10 berlu a pás a okrasu královstvie. A když sem se s ní smiesil, počala. Nevěda já, co jest učinila, chtěl sem ji zabiti, ale ona tajně poslala zádavky — zahanbila mě. Povolav / 123a ji, slyšal sem tajné řeči, které s ní leže mluvil sem u mém opilství. A nechtěl sem ji zabiti, nebo od boha bieše, než 15 kladl sem sobě to, že snad chytrostí to ona se mnú učinila. Ale více nedotekl sem se jí až do smrti méj, nebo sem tu nešlechtnost učinil ve všem Izraheli. A ktož biechu u městě, praviechu, že ta žena u městě otdána nebyla, ale odjinud přišedši, seděla u brány. A tak sem za to měl, že by 20 nižádný nevěděl, bych já s ní byl.

Potom / brali sme se do Ejipta k Jozefovi pro hlad. Ve třidceti letech a v šesti letech byl sem tehďáz a tři a sedm- 123b desát živ sem byl.

A teď, což koli přikazuji vám, poslúchajte, synové, otce 25 vašeho a zachovajte všechny řeči mé k činění všech spravedlností božích a ku poslúchaní přikázání božiemu! A nechoďte po žádostech vašich ani v myšlení rad vašich i pýše srdce vašeho, nebo i to jest škodlivé před očima božíma. / Já sem se chlubil u boji, zklamala mě tvář ženy pěkné; 30 124a žehral sem na Rubena, bratra mého, pro Balu, otce mého ženu. Duch zamilování smilnosti záleží ve mně, až sem upadl v Besve a s Tamar, oddanú synóm mým. A praviech tsti svému: 'Poradím se s otcem mým a dcerku tvú vezmu.' A ukázal mi po dceři svéj zlata množstvie nesmierné; bieše 35 král a připravil ji v zlatě a v perlách. Kázal nás ctíti vínem na obědě v té okrase ženské; převrátilo oči mé a zatmě/la 124b rozkoš srdce mé. A požádav ji, spadl sem na to a přestúpil

sem prikázanie božie a prikázanie otcov mých a pojal sem
ji za ženu. A odplatil mi hospodin podlé rady srdce mého,
nebo neradoval sem se ženě synóm mým.

125a 5 A teď, synové moji, neopíjejte se vínem, nebo víno od-
vracuje rozum od pravdy a mění počátek žádosti a uvodí
v blud oči. A duch smilstvie víno jako služebníka má k roz-
koši, nebo / tě dvě věci odjímají moc člověku. Nebo jestliže
se kto opie vínem, v nečistých myšleních nietí svůj rozum
v smilstvo a zapaluje tělo k účinku, a stane-li příčina žá-
10 dosti, dokoná hřiech bez studu. Takové víno v sobě jest,
že opilý nestydí se. Viz, žeť sem já zblúdil, že sem se nestyděl
množstvie městského, nebo onde, jako všickni vidie, vstúpil
sem k Tamar a učinil sem hřiech veliký a zjevil sem skrytú
125b věc synov / mých a nečistotu. Opiv se vínem, nestyděl sem
15 se přestúpiti prikázanie božieho, ale pojal sem Tamarškú.

A protož opilci vína mnoho zlého trpie. Ten jedno myslí
na to píti, aby se až do studa napil, a dále přestúpeť to
větším opilstvím, budeť ohavné, nečisté řeči mluvíti a ne-
šlechetně činiti a za to se nestyděti, ale chlubiti se bude,
20 zlé za dobré pokládaje.

A kto se tak v smilstvo poddá, zbaven bývá královstvie
a vycházie, služebníkem učiněn jsa smilství. Jakožto i já
obnažen sem, dal sem zajisté huol mú, to jest utvrzenie
mého pokolenie, a pás muoj, to jest moc, a korunu, to jest
126a 25 slávu královstvie mého. A toho se kaje, / vína a masa ne-
přijímal sem až do své starosti; nižádného veselé neviděl
sem. A ukázal mi anjel boží, že až do skonanie králi
i chudému ženy panovati budú a králóm otejmú chválu,
mužóm moc a chudým tej chudoby založení najmenšie.

30 Znamenajtež, synové moji, cíl vína, nebo jsúť v něm
čtyři duchové škodliví: zléj žádosti, zapálenie, smilstvo
a ohavný zisk! Budete-li víno píti u veselí s bázní boží,
126b stydiece / se, živi budete. Pakli píti budete bez stydlivosti
a odstúpi bázen boží, již bude opilstvie a podejde ne-
35 stydlivost. Pakli vši věci píti budete, varujte se, abyšte řeči
hanebnú, svárlivú, přestupujícíe i prikázanie božieho, ne-
vyhnuli, a dřeve času sešli byšte. Opilý skryté věci božie
i lidí vynášie — jako já prikázanie božie a tajné věci otce

mého zjevil sem Besve, ženě méj — jimž prikázal buoh
nepravici. A tak boje a zamúcenie / králóv počátek bývá
127a pitie vína.

Prikazuji tehdy vám, synové moji, abyšte nemilovali
stříebra a rázu, pěknosti a okrasy ženskéj, nebo pro stříebro
5 a okrasy zblúdil sem já, pojav Besve, Tamarškú. Viem já,
že pro tyto dvě věci vy, pokolenie mé, budete v zlosti.
Nebo i múdří mužie synov mých odpadnú a královstvie
Juda zmenší se, kteréž dal mi jest buoh u poslušenství otce
mého. Nikdy sem nezamútil slovem otce mého Jákoaba, /
10 než což koli kázal mi, to sem učinil. Abrahám, otec otce
127b mého, prikázal mi, abych kraloval nad Izraheli, a Izák
dal mi to u požehnání takto: „Já to viem, že ze mne puojde
a stane královstvie.“

Nebo sem četl v knihách Enoch, že mnoho zlého učiníte
15 poslednie dny. Protož vystříehajte se, synové moji, od
smilstva a lakomstvie a poslúchajte Juda, otce vašeho,
nebo tyto věci odlučují od boha a oslepují radu duší
a pýchu přivodí. / A nedopúštějí muže slitovati se nad
128a svými bližními a zbavují duši jeho všie dobroty a drží jeho
20 u práci a u bolestech a sen otejmú od něho a súží tělo jeho
a službě božie překážejí; dobrodienie nepomnie, proroku
pravíciemu nejsú poslušní a slovem dobroty rani se. Dvoje
toto trápenie odporné jest prikázáním božím; slúže těmto
25 dvěma, boha nemož poslušen býti, nebo oslepily sú duše
jeho a v noci jako ve dne chodieše.

Synové / moji, lakomstvie k modloslužebenství vede,
nebo u bláznění, jenž nejsú, bohy jmenuje. A to lakomstvie
ktož má do sebe, smysla vycházie. Pro stříebro já sem
ztratil syny své, a by skrovnost těla mého a pokora duše
30 méj od modlitby Jákoab, otce mého, muži nespomohly,
bez synov byl by umřel. Ale milosrdný buoh otcuov mých
poznal, že v nevědomí učinil sem to. Oslepilo mě knieže
bludu mého a neviděl sem jako člověk a jako tělo v hře-
šiech / porušené. Nepoznal sem své biedy, maje sobě to,
35 128a že mě nižádný nepřemóže.

Poslúchajtež, synové moji, že dva duchy jsú: duch pravdy
a duch bludu; prostřední duch rozumu — každého, kam

129b 5 se chce přivinúti. Kde pravda a kde blud, psána sú na prsech člověka a každého zná z nich hospodin. A jest a přijde čas, kdyžto nebudú moci tajni býti skutkové lidščí, nebo na prsech každého z nich psáno jest před hospodinem a duch prav/dy svědectvie vydává o všech a žaluje o všech.

10 A teď, synové moji, milujte Lévi, abyšte ostáli, a nevy-nášejte se na něho, abyšte nezahynuli! Nebo mně jest dal pán buoh královstvie, jemu kněžstvo; mně dal, což na zemi, a jemu dal, což na nebi. Neb jakož povýšeno nebe nad zemi, takež povýšeno kněžstvo božie nad královstvie, které jest na zemi. Nebo jej tak jest sobě hospodin zvolil přiblí-
130a žiti se k němu, jiesti za stolem jeho prvo/rodilé a mieti rozkoš synův lidských: ‚Však nad to pokolenie mé ty z nich budeš a budeš jim jako moře. Jakož na moři dobří i zlí tápají a rozličné berú příhody: oni jati, jiní zbohaceni, takež v tobě všicko pokolenie lidské: tito jati tápajíce, a tito berúce zbohacejí.‘ Nebo kralujíce ze mne budú jako velryb ryba: hltati budú syny i dcery a svobodné
20 v službu budú podrobovati, domy, dědiny, stáda, peníze berúce / a mnohých robotů bezprávně havrany i vrány
130b krmíti budú a prospievati budú ve zlém, povýšení jsúce. A budú jako vlny falešní proroci a všechny spravedlivé budú trápati.

25 Přivede jej hospodin v rozdělení vespolek a bojové ustaveni budú v Izraheli a cizozemci dokoná se královstvie mé, až i přijde spasitedlné izrahelské, až do příščí spravedlnosti boží, aby již odpočinul Jákob u pokoji a všic/kni lidé. A on ostríehati bude moci královstvie mého až na věky věkův.

30 Veliký zámutek jest mi, synové moji, pro nestydlivost otcuov a modloslužebenstvie, které činiti budete království, následující čarodějnic v jich čarování a dábluov v jich obludech, dcery vaše zpěvákyně a nevěstky způsobiece
35 a miešiece se ohavnostem pohanským. A proto přivede na nás hospodin hlad, šelmu a / smrt moci veliké, meč zabí-
131b jejjící pomsty a psy k roztrhání, nepřátelské a přátelské příkoryzni, ztracenie a bolest očí, dětí zmordování, žen

vašich odjetí, jměnie vašeho vydření, chrámu božieho spálenie, země zrušenie, vaše v trudné slúženie v pohanech rozptýlenie, a klestiti vás budú pro ženy své. Pakli se zase obrátíte k hospodinu u pokoře srdce, kajíce se a chodiece ve všech při/kázaních božích, navšcieví vás hospodin v milosrdenství a u milosti, z vazby nepřátel vašich vykúpi vás.

A potom vynde vám pomoc z Jákob u pokoji a povstane člověk z pokolenie mého, jako slunce spravedlnosti chodě s syny člověčími v tichosti a v pravdě, a nižádný hříech v něm shledán nebude. Otevru se nad ním nebesa k vyliti požehnání ducha otce svatého. A on vylé na vás ducha milosti a budete / jemu za syny u pravdě a budete choditi u přikázaních jeho v prvnych a v posledních. Ten jest plod boha nejvyššieho a ten jest studnice k životu každému člověku. Tehda lskne se meč královstvie mého a od kořene vašeho vyjde strom. A on vstúpi, metla spravedlnosti pohanstvu súditi bude, a spasiti všechny volaje k hospodinu.

A potom povstane Abraham, Izák a Jákob, já a bratřie moji knie/žata a moc v Izraheli budeme: Lévi první, já druhý, Jozef třetí, Benjamin čtvrtý, Simeon pátý, Izachar šestý — a tak potom jiní všickni. Pán hospodin požehnal Lévi a řka: ‚Lévi anjel tvárnosti mé, Juda král můj, mocnosti chvály Simeon, nebe Ruben, země Izachar, moře Zabulon, hory Jozef, stan Benjamin, světlost Dan, rozkoš Neptalim, slunce Gaad, měsíc Asser. A bude jednostajný lid boží a nebude potom / duch Beliál, nebo bude poslán v oheň na věky. A kteří v zámutku zemřeli sú, povstanú v radosti, a kteří v chudobě pro pána boha, zbohaceni budú, kteří ve mdlobě, posílenie vezmú, a kteří pro pána boha zemřeli sú, ze sna povstanú v život. Jelenové Jákob vskočí v radosti a orlice Izrahele létati budú u veselí. Zlí zamútie se a hříešní lkáti budú a všickni lidé velebiti budú boha na věky.‘

Zachovajte tehda, synové / moji, vešken zákon boží, který jest naděje všem milujícím cesty jeho!‘ A řekl k nim: ‚Sto a bez jednoho dvatceti let mám své starosti a dnes teď umierám před očima vašima. Nižádný mne nepocho-

vávaj v drahém rúše, ani břicha mého neotvierajte, neboť to činí kralovici, než odvezte mě s sebou do Ebron!“

A to řekl i usnul Judas a učinili synové jeho všecko, jakž jim rozkázal. A pochovali jeho v Ebron podlé otcuov jeho.

5 Izachar /

134b *Rozkázanie řeči Izachar.*

Povolav synův svých, i řekl k nim: „Slyšte, synové, otce vašeho a pilně znamenajte řkúc milu v pánu bohu! Já narodil sem se pátý syn otci mému na mzdě mandragor s pole. A předšedši Ráchel, vzala je. Plakal Ruben a k jeho pláči vskočila matka má Lia. A mandragor biechu jablka vonná, která rostú v zemi Aram na výsosti pod údolem vod. Řekla Ráchel: „Nedám já tobě toho!“ Bie/chu jablce dvě a řekla Lia: „Dosti měj, že jsi vzala muže panenství mého, zdali i toto vezmeš?“ A ona řekla: „Teď buď tobě Jákob tejto noci za mandragor syna tvého!“ Řekla Lia k ní: „Nechlub se a neveleb se! Můj jest Jákob a já žena mladosti jeho.“ Ráchel řekla: „Což pak, poněvadž mně najprvé dán jest a za mě slůžil otci mému čtrnáste let! 20 Co tobě učiním, poněvadž se rozmohla lest a chytrost lidská vycházíe / na zemi? Ovšem ty nejsi žena jeho, ale 135b lstivě místo mne uvedena jsi. A převedl mě otec noci tej, nedopustil mi viděti, neb bych tu byla, to by se nebylo stalo.“ I řekla Ráchel: „Vezmi tu jednu mandragoru, za 25 druhú ve mzdu dám tobě jeho jedné noci!“ A tu bydlil s Lií a ona počala mnú i porodila mne. A pro tu mzdu nazván sem Izachar.

Tehda ukázal anjel Jákob, řka, že dva syny porodí Ráchel, nebo odpierala se / svému muži a zvolila čistotu. 136a A jedno leč by byla Lia, matka má, za ten sen dvú jablkú nedala, osm synův byla by urodila. Protož šest jest porodila a Ráchel dva, nebo v těch mandragorách navšcievil ji 30 hospodin. Viděl jest, že pro syny chtě se sníti s Jákob, ale nic pro žádost libosti tělesné. Přiloživši tehda ty mandragory,

uslyšal jest buoh Ráchel, nebo žádavši jich, i nejedla, ale položila je v domu hospodina, obě/tujíc je knězi najvyššiemu, který bieše času toho. 136b

A když sem byl muž, synové moji, chodil sem u pravdě srdce mého. A učiněn sem byl oráčem otcuov mých 5 a bratří mých a přinobil sem ovoce s pole časem běhu. A chválil mě otec můj, že v sprostnosti chodím. A nebyl sem chytralý v skutciech mých, ani škodlivý, ani závidě bližniemu. Neodmlúval sem jinak, ani sem hyzdil kterého jiného člo/věka, chodě v sprostnosti očí mých. A jsa ve 10 třidceti letech, pojal sem ženu, neb práce zemdlila již byla sílu mú. A nerozumiech rozkoši ženskéj, ale prací mú sen můj obklíčil mě. Ve všem mém těžení všeho požitku a vzplození prvnie skrze kněze hospodinu sem obětoval, 15 potom otci mému a pak tepruov sám sem požíval; a po tom böh odvážil statek ten v rukú mú. Vidieše toho Jákob, že hospodin pomocen / jest sprostnosti méj, nebo každému chudému, zamúcenému dával sem zemské věci a v sprostnosti srdce mého. 137b

A teď, synové, poslúchajte mě a chodte v sprostnosti srdce, 20 nebo seznal sem v nie všecku libost boží! Nebo prostý člověk zlata neřádá, bližnieho neposede, rozličných krmí nehledá, mnoho rúcha nechce, dlúho živosti sebe za nic nemá, jedno hledě, co by vuole božie byla. A duchové bludu nic ne/mohú proti němu, nebo poznal jest, aby 25 138a nehleděl krásy ženy, aby v tom nehyzdil duše svéj. Nenie zlost v radách jeho, ani zisku v lakomství myslí, než chodí v pravosti života a vidí v spravedlnosti. Nehledí očima zlosti a nehledí stranně na přikázanie božie.

Ostřiehajte tehdy, synové moji, zákonu božieho, a spravedlností vládnúce v nevinnosti chodte, nepřemietajíc přikázanie božieho a bližnieho skutkuov, než milujte / boha 138b a bližnieho, nad chudým a nestatečným se smilujte! Pokloňte chřbetu vašeho k orání a k dělání u práci země, podlé řádu rolé z toho daru hospodinu diel dávajícíe. 35 Nebo v prvniem vzplození země požehnal jest hospodin, jakož požehnal jest svatým od Ábele až dosovad. Nebo nic jiný diel nenie dán tobě, jedno tučnost země, jízto u boles-

139a tech sú užitočné. Nebo otec náš Jákob u požehnaní země /
a prvých požitkov požehnal mě. A Lévi a Judas oslaveni
sú v svých a buoh dědi v synech: onomu kněžstvo, onomu
království. Jich tehda poslušajte, v sprostnosti otce vašeho
5 chodte! Nebo Gaad dáno jest potratiti pokušení přichá-
zející Izraheli.

139b 10 Viem to, synové moji, že u poslednie časy opustie synové
vaši sprostnost, přistúpie k zlosti; a přikázání božích
chybiece se, držeti se budú Beliála. A nechajíce diela /
rolé, puojdú po škodlivých radách svých a rozptýlení budú
do pohanstva a slúžiti budú nepřátelóm svým. A vy to
pravite synóm vašim, ač kdy zhřeší, ať se brzce obrátí ku
pánu bohu, nebo mílosrdný jest a zprostití je, že navrátie
se do země své.

140a 15 Sto a dvamezcieta let již mám a nepoznal sem při sobě
hřiechu smrti hodného. Kromě ženy méj s nižádnú sem
nebydlil nikdy. Nikdy sem hanebnej žádosti opatře/ním
očíma mýma neměl, vína ku poblúzení nepil sem, nic
žádostivého bližnieho mého nepožádal sem. Nižádná lest
20 nebyla v srdci mém, lež nevystúpila skrze usta má. S kaž-
dým člověkem smutným zamútil sem se, chudému podal
sem chleba mého. Sám sem nejedl: milostivú lásku ukazoval
sem dnóm mých u příkladě. Miloval sem hospodina ve vše
síle méj, Izrahele a každého člověka miloval sem jako
140b 25 syny své. / Též i vy učíte, synové moji, a každý duch dá-
belský odstúpi od vás a každý falešný úcinek lidí nebude
panovati vám. A každú zvěř lesnú podrobíte sobě. Majíce
s sebou boha nebe, chodte s lidmi v sprostnosti srdce.“

30 A přikázal jim, aby s sebou jej odvezli do Ebron a tu aby
jej pochovali v hrobě s otcí jich. A ztáhl nohy své a umřel
141a jest pátý v starosti své dobrěj; každý úd zdravý maje
a silný, usnul / snem obecným.

Zabulon

*Přípis Zabulon, který rozkázal synóm svým,
když již sto let a třináste měl starosti svéj,
po třidceti letech smrti Jozefa.*

I řekl: „Slyšte, synové Zabulon, a snábdějte slów otce 5
vašeho! Já sem Zabulon, darování dobré ot otce a mateře
méj. Když sem já se urodil, velmi rozmohl se otec náš,
dobytek a stádo jeho, neb v rozličných krajiech měl los
svój. Nepomním, synové moji, bych kdy zhřešil kromě
myšlením ve všech svých dnech, / ani se pamatuji, bych 10 141b
kdy nešlechetně učinil, kromě co sem učinil proti Jozefovi,
když sem zatajil s bratří mými nepověděti otcí mému,
co se jest bylo stalo. A plakal sem mnoho súkromě, nebo
bál sem se bratří mých, nebo spikli sú se všichni: kto by
byl pronesl tajemství, mečem zabit měl býti. Avšak když 15
jej zabiti chtěli, mnoho sem odpieral jim s pláčem, aby
nečinili tej nešlechetnosti. /

Přišli sú Simeon a Gaad na Jozefa, aby zabili jej, a padl 142a
na tvář svú Jozef a řekl k nim: „Slitujte se nad střevy
Jákob, otce vašeho! Neztahujte na mě ruku svú, abyšte 20
prolili krev nevinnú, nebo nezhřešil sem nic proti vám!
Pakli sem co učinil, potreskcete mě, ale ruky svéj neztahujte
na mě pro Jákob, otce vašeho!“ A jakž řekl slova tato,
k slitování přišel sem. Plakal Jozef a já s ním a zatřásl se
srdce mé a vešken život / trásl se; nemohl sem státi. A vida 25 142b
mě plačícíeho s ním, a oni bráchu se k zabití jeho, a on
zastúpiv za mě, prosieše jich. Vystúpiv Ruben, i řekl
bratřím: „Nezabíjejme jeho, ale uvrzme jej v jednu šachtu
suchú z těchto, ješto sú je udělali otcové naši, a nenalezše
vody v nich.“ Nebo proto pán buoh nedal vystúpiti vodě 30
z nich, aby byly obrana zachování v nich Jozef. A tak
učinil pán bůh, až sú i prodali jej Izma/helitóm. 143a

Těch peněz nevzal sem já nic, ale Simeon a Gaad a ji- 35
ných šest bratří vzavše peníze, koupili za ně obuv sobě
a ženám svým i synóm svým, řkúce: „Netravme na to,
nebo mzda krve bratra našeho jest, ale tlačiece, ztláčime

to, pretože pravil, že kralovati bude nad námi! A uzříme, co budú snové jeho!‘ Proto v písme Enoch psáno stojí, nechtiacému rozploditi semene bratra svého aby rozvázal / obuv jeho a plinuv v tvář jeho. A bratří jeho, nechciece života jeho, rozváza hospodin jako obuv jeho. Nebo přišedši do Ejipta, přehledáváni byli od služebníkuov Jozefových před branú a padli před Jozefem vedlé podobenstvie Faraonova. Netoliko by padli, ale uplváni a zahanbeni před Ejiptskými. Potom slyšeli Ejiptšči mnoho zlého, co sme učinili Jozefovi.

A potom postavili jim stuol, aby / jedli oni. A za dva dny kromě noci neokusil sem, lituje Jozefa. A Judas nejedl s nimi, než hledě v šachtu, báše se, aby zase nevsokočiee v šachtu, aby jeho nezabili. A vidúce mě, a já nejsem, posadili mne, abych jeho hlédal, až jest byl i prodán. Byl Jozef v šachtě tej tři dny a tři noci, a tak prodán jsa nekrmen. Slyšev to Ruben, že prodán jest bez něho, zamútil se; plakáše a řka: ‚Když uzřím otce svého?‘ / A vzav to stříebro, běžieše po kupciech, a nižádného nenašel. Bojiece se kupci, daleko jinam zavinuli, těžkými lovy brzce utiekajíc. A Ruben chleba neokusil ten den. Přistúpiv Dan, i řekl jest jemu: ‚Neplač ani se zamucuj! Vymysli sem já, co dieme otci našemu Jákobovi. Zabíme kozla a omočíme ve krvi sukni jeho a dieme: Pověz, jest-li sukně tato syna tvého? Z sukně otce našeho svlekli sú Jozefa, když sú / jej měli prodati, a oblekli jej v starú sukni jednoho služebníka. A sukni Jozefovu měl Simeon; nechťel ji vydati, ale mečem svým chtěl ji rozřezati, protože Jozef živ ostal a že sem nezabil jeho. Povstavše my i všickni proti němu, a řekli sme: ‚Nedáš-li tej sukně, povieme, žes ty učinil tu zlost v Izraheli!‘ A tak vydal jest sukni a učinili, jakož řekl Dan.

A teď, synové moji, pravím vám, abyšte zachovalí přikázanie a milosrdenstvie činili bližniemu a milost ke všem abyšte měli, netoliko k lidem, ale i k hovadóm. A proto dal buoh mi požehnánie a bratří nemocným — já sem nikdy nemocen nebyl — znát hospodin každého zvolenie. I mějtež tehda milosrdenstvie k sobě, synové moji, nebo jakož kto

činí bližniemu svému, takež i hospodin učiní jemu. Synové bratří mých nemocni byli a mřiechu pro Jozefa, že / sú neuciniili milosrdenstvie v střevách svých. Ale synové moji“ beze vsie nemoci sú, jakožto vidíte!

A když sem v Kanaan byl, na březe loviech ryby otci mému Jákob. A mnozí ztonuli v moři, a já sem vyšel. První já učinil sem lodí na moři, nebo dal mi hospodin tu múdrost na lodí, že sem pustil dřevo a plachtu zadu, i věšel sem v prostém dřevě u prostředce. A tak plaval sem podlé břehuov, lově ryby / do domu otce mého, donidž sme nešli do Ejipta. A z toho lovu mého každému člověku ciziemu dával sem s lítostí. Neb byl-li host, nemocný neb starý, zvaře já ryby, učině to dobře, jakž k tomu potřebie bylo, nosiech všem s milostí. Proto hospodin dal mi mnoho ryb ulovici: kto udává bližniemu svému, dvakrát více od hospodina vezme. Pět let lovil sem: každému člověku, kohož sem vi/děl, a domu všemu otce mého dával sem. Podzimí lovil sem a v zimě pásł sem stádo s bratří svými.

Teď pravím vám, co sem činil: Viděl sem nuzného, nahého u velikú zimu, a slituje se nad ním, ukradna rúcho v domu mém tajně, dal sem nuznému. A vy tehda, synové moji, z toho, což vám dá buoh, rovně, nižádného nevynímajíc, nade všemi se slitujíc, dajte každému člověku dobrým srdcem. Pakli nemáte / časem dáti chudému, ale slitování v střevách milosrdenství nad ním mějte. Neb když jednoho času ruka má nic nenašla na hotově dáti chudému, já chodě s ním více nežli sedmery hony, plakal sem a střeva má hnula se k slitování jeho.

Vy tehda, synové moji, mějte střeva milosrdenstvie proti každému člověku, ať také pán buoh se nad vámi slituje, neb poslednie dny buoh pošle milosrdenstvie. Jakež milosrdenstvie učiní svému bližniemu, takež zase více hospodin jemu.

Když sme šli do Ejipta, Jozef nezpomenul nám / zlého, ale mne vida, slitoval se jest. Jehož hlediece, i vy nezpomínajte zlého, synové moji, a milujte se vespolek! A nezpomínaj každý z vás zlosti bratra svého, neb zlost dělí jednotu

a všecku priezen odpuzuje a úmysl vždy múti. Zpomínaje zlost, stěv milosrdenstvie nemá.

148b 5 Znamenajtež vod, které spolu tekúce kamenie, dřievie i piesek s sebú přijímají. Pakli se daleko rozvodní po zemi, z/kazí zemi, a tak země zmeškánie vezme. Takež i vy, synové moji, roztrhnete-li se, takež budete. Protož nerozdělujte se ve dvojici, nebo všicko, což jest buoh stvořil, jednu hlavu má. A což koli buoh dal člověku: dvoje ramena, dvě ruce, dvě noze, však ti všickni údové jednéj hlavy 10 poslúchají.

149a Poznal sem to písmem otcuov mých, že posledních dnův odstúpite od hospodina a rozdělíte se v Izraheli / a po dvě králí puojdete a všecky ohavnosti učiníte a každéj modly okusíte. A zjímají vás nepřítelé vaši a sedete mezi jinými 15 rody v nemocích a v zámutciech a v bolestech duše. Potom zpomenete na pána boha a káti se budete. A obrátí se k vám, nebo milosrdný jest, nezpomínaje lidských zlostí, neb tělestní jsú a duchové bludu svodie je ve všech skutciech jich. A potom vynde vám on pán, slunce spravedlnosti. / A ten vysvobodí všecky vězně ty od Beliál a duch 149b 20 každý bludu potlačen bude. A obrátí všecky lidi k následování jeho a uzříte hospodina v způsobě člověka v městě, kteréž již vyvolil jest pán. A Jeruzalém jméno jemu. A opět zlostí svú popudíte jeho a zavržení budete až do času světa 25 skonánie.

150a A teď, synové, nezamucujte se, že já již umierám, ani teskněte sobě, žeť vás již odpadnu! Opět zase vstanu a mezi 30 vámi jako / vuodce mezi syny budu a veseliti se budu jako mezi rodem mým, kteříž koli zachovali sú zákon boží a prikázanie Zabulon, otce jich. Ale na nešlechtné přivede hospodin oheň věčný a zkaží je až do pokolenie. Ale k odpočinutí mému já se беру jako otcové moji, ale vy bojte se pána boha vašeho ve vši síle všicky dny vaše.“

150b 35 A to řka, usnul dobrým snem a vložili jej synové jeho v koryto. Potom / vezli jej do Ebron a tu jej pochovali s otcí jeho.

*Přeložení řeči Dan, které jest pravil synóm svým
poslední dny života svého,
maje již sobě sto a pět a dvatceti let*

Povolav rodu svého, řekl: „Slyšte, synové Dan, řeči méj 5 a pilně znamenajte slów úst otce vašeho! Pokusil sem toho srdcem mým ve všem životě mém, že dobře vzácné pravda s dobrým činěním, ale že škodlivá věc jest / hněv a lež, 151a který vši zlosti člověka učí. Vyznávám dnes před vámi, synové moji, že sem se radoval smrti Jozefově, životem 10 pravého a dobrého, a rád sem viděl prodánie jeho, neb nad nás jej otec mnoho milováše. Neb duch závisti řekl: ‚Ty jsi také syn jeho!‘ A jeden z duchův, ďábel, pomáháše mi a řka: ‚Vezmi meč tento a jím zabí Jozefa a milovati tě bude otec tvój, když on umře!‘ Toť jest duch hněvu! / 15 Jakož ukrutná zvěř snědla kozla, takež bych byl zabil 151b Jozefa. Ale buoh otce mého Jákoaba nedopustil jeho v ruce mé, abych nalezl jeho kdy samého, aniž dopustil mi, bych učinil tu nešlechtnost, aby nesešly dva rody v Izraheli.

A teď, synové moji, já umierám, u pravěj pravdě pravím 20 vám: Budete-li ostřiehati samy sebe od ducha lži a hněvu a milovati pravdu, dlúhost neminete. Neb oslepenie v hněvu jest, / synové moji, a nenie hněvivý nižádný, vida tvárnost u pravdě. Buď otec, buď máti, jako k nepřítelóm 152a v hněvu hledí; bude-li bratr, nezná, jest-li prorok boží, 25 nenie jeho poslušen, jest-li spravedlivý, nepatří a přieteles nepozná. Oklade jemu duch hněvu tenata blúzenie a oslepí přirozené oči jeho v závisti srdce. Dá jemu srdce zvláštnie proti bratru svému v nenávisti.

Škodlivá věc jest, synové moji, / hněv, neb duši panuje 30 152b a tělu moc dává, aby učinilo nešlechtnost. A když jej dokoná duše skutečně, spravedlivý ten skutek, nebo nevidí, protože hněvem osnul jest. Bude-li mocný, trojí moc má v hněvu: jednu mocnost a s pomocí služebníkóv počívajících; druhú moc má: skrze sbožie jměnie přemáhá 35 v nespravedlnosti; třetí přirozenú hotovost těla, samého

153a od sebe zle / činiece. Pakli jest mdlejší, ktož se hněvá, dvojí moc má kromě tej, kteráž jest od přirozenie, anebo hněv pomáhá vždy v nešlechtnosti a s pravů lží, aby chodil v ukrutnosti a se lží aby byli skutkové jeho.

5 Protož rozumějte moci hněvu, nebo marná jest. Řeč najprvé popudí a potom v skutku toho hněvivého silní, a tak zbudí u veliký hněv duši jeho. Když kto proti vám

153b odporně mluví, / vy nedajte se popuditi v hněvu. Pakli vás kto chválí jako dobré, nepozdvihujte sebe, ani se změňujte v kochání, ani toho také u veliké odpieranie. Prvnie libuje slyšenie, druhé osázie mysl a dává rozuměti, co jest a oč porokováno. A tehda teď ktož se jest hněval, 10 mnie, by se spravdivě hněval.

Upadnete-li v kterou škodu anebo co ztratíte, synové moji, 15 nebuďte se! Neb duch žada/nie to činí, aby toho, což jest ztratil, želel, a tudy aby se hněval. Pro ztracenie nezamucujte se! Zámutek přivodí hněv a se lží se smieší vespolek, aby zamútili duši radu. Když se duše zamúti, ihned hospodin odstúpi od nie a panuje jí dábel.

20 Pravdu mluvte jeden k druhému, abyšte neupadli v nenávisť anebo v zámutek. Budete-li u pokoji, majíce s sebou pána pokoje, a neodolá proti vám nižádný boj. Milujte boha ve všem životě vašem a samy se vespolek v pravdě 154b srdce. Viem to, že poslednie dny odstúpite od hospodina a rozhněvate Juda a Lévi a budete odporni, ale tomu vy nic neučiníte, neb anjel boží obúdvů vuodcí bude — v nich stane Izrael. A když odstúpite od hospodina, ve 25 všie zlosti duchův choditi budete, činiece ohavnosti pohanské, držiece se žen nešlechtných a ve všie zlosti duchův zle činících.

30 Četl sem v knihách Enoch spravdivého, / že knieže váš jest Satanáš a kterak každý duch Satanášův smilstva a pýchy poslušen jest Lévi k odpieraní synův Lévi a k návodu hřešiti jim před pánem bohem. A synové moji držeti 155a se budú k Lévi, s nimi ve všem hřešiece. A synové Juda budú lakomstvím posažení, držiece cizie jako lvové. A proto s nimi přivedeni budete u vazbu; tu vezmete všecky rány ejipské a všecky zlosti pohanské budete uměti. A tak navrá-

ciece / se ku pánu bohu, milost sobě obdržíte a přivede 155b vás ku posvátnosti svéj, volaje: „S vámi pokoj!“ A vynda vám z rodu Juda a Lévi spasitedlné božie, a činí proti Belial boj a pomstu vítězství dá krajinám vašim a vezme vězně od Belial duše svatých. A obrátí srdce nevěřících 5 ku pánu hospodinu a dá k sobě volajícím pokoj věčný a odpočívati budú v něm svatí. A v novém Jeruzalémě veseliti se budú spravdiví, kteříž budú v oslavnosti na 156a věky. A již více nebude trápati opuštění Jeruzalém ani bude jímán Izrael, nebo bude buoh v prostředku jich, 10 s lidmi obcuje a svatý Izrahele kraluje nad nimi v pokoře a v chudobě. A ktož uvěrie veň, u pravdě kralovati budú na nebi.

A teď bojte se boha, synové moji, a vystřiechajte se od Satanáše a duchův jeho! Přibližujte se k bohu a k anjelu 15 vymlúvajícemu vás, nebo tento jest díel/cc mezi bohem a lidmi u pokoji Izrahele. Dokoná se království jeho nepřetele a anjel pokoje posílí Izrahele, aby nevpadl k konci 156b zlých. A bude času nešlechtnosti Izrahel; odstupuje od nich pán buoh, puojde po těch, ktož činí vuoli jeho, a nižádní z anjelův dobrých nebudú s nimi. Jméno jeho anjel pokoje bude a ve všem městě Izrael a mezi pohany spasitele 20 chvála bude.

Zachovajte samy se, synové moji, od každého skut/ku 157a škodlivého a odvrzte hněv a každú lež a mluvte pravdu. 25 A co ste slyšeli od otce vašeho, učte to i syny vaše, ať vás přijme otec všech lidí. Nebo on pravý jest a nesmierný milostí, tichý a pokorný a uče v súdu zákon boží. Odstuptež tehda ote všie nespravdivnosti a držte se pravdy zákona božieho. A pochovajte mě podlé otcuov mých!“ 30

A to řekl, poceloval jich a usnul snem obecným. A pochovali jej synové jeho. A potom odvezli kosti / jeho 157b a podlé Abraháma, Izáka a Jáko. Zajisté, jakož prokoval jim Dan, že zapomanú zákona božieho a že budú odlúčení z země svéj a od pokolenie Izrahele a svéj vlasti; 35 a tak se jest stalo.

Neptalim

*Přípis rozkázanie Neptalim o tých veciach,
což jest rozkazoval času smrti svéj,
let když jest měl sto třidceti a dvě.*

5 Když sú se sebrali synové jeho, měsiece sedmého, čtvrté-
158a ho dne toho měsiece, když ještě / zdráv byl, učinil hody
a pitie velebná. A když ráno procítil ze sna, řekl jim:
„Již já umierám,“ a nevěřili jemu. A pochváliv boha,
tvrdieše to, že po včerajšiem kvasu již umře. Počel pravici
10 synóm svým: „Slyšte, synové moji, řeč mú Neptalim, otce
vašeho! Jáť sem urodil se od Baly, a že v chytrosti učinila
Ráchel a dala sama za se Balu Jákobovi, a na bedra
158b Ráchel porodila mě Bala, matka má, a proto řečen sem
Neptalim. A milovala mě Ráchel, že sem / se jí na bedrách
15 a kolenú urodil, a mladičkého mě celovala jest, řkúci:
„Abych viděla bratra tvého z břicha mého k tobě podob-
ného!“ I podoben byl mi Jozef vši věci podlé modlenie Rá-
chel. Matka má jest byla dcera Rothe, bratra Dovory,
chovačky Rebeky. A ta byla urodila se jeden den jako
20 i Ráchel. Rothe bieše z pokolenie Abraháмова kaldejský,
boha ctě, svobodný a urozený, ale vězen a kúpen od La-
bana. A dal jemu Abrahám Ury, dievku svú, a urodila
159a jemu dceru a jmeno/val ji Zelfu, přijmie Castellum anebo
tvrz, doníž jat byl. Potom porodila Balam a řkúci: „Nynie
25 urodila si se chvátající, neb urodivši se, ihned chvátala
mléko ssáti.

A že já rychlý jsem byl na nohy své jako jelen, zjednal
mě otec můj Jákob ve všecka poselstvie a jako jelena po-
žehnal mě. Jakož hrnčieř zná hrnec, co může v se vzieti,
30 a k témuž vezme bláto, takež hospodin ku podobenství
159b duše činí tělo a k moc/nosti těla duši vlé a již nenie sama
země. Tu rozličnost každým vlasem váže, měře, a pravidlné
všecko stvořenie najvyššieho. A jakž zná hrnčieř hrnce
každého požitek, a že k tomu dosti jest, takež hospodin
35 zná tělo, až dokovad dosti jest a stačuje v dobrém a kdy
se počne v zlém. Nebo nenic nižádné přirozenie a nižádný

nerozumie, jehož by nesnesl hospodin; každého člověka
stvořil ku podobenství svému. A jakož síla jeho, ta/kež 160a
i skutek jeho, a jakož předvolenie jeho, takež i činové jeho,
a jakož srdce jeho, takež i usta jeho, a jakož oko jeho,
takež i sen jeho, a jakož duše jeho, takež i řeč jeho — nebo 5
v zákoně božím, nebo Belial. A jakož jest rozděleno mezi
tmú a světlem, mezi viděním a slyšením, mezi mužem
a ženú, a jakož v jednéj tvárnosti nic k sobě podobno
nenie, takež ani u mysléch. Všecky věci v svém řádu
učinil bůh dobré: pět smyslův hla/vě, hrdlo s hlavú spojil, 10 160b
vlasy k okrase, srdce k múdrosti, břicho k rozdělení schránu
žaludka bez zdravie, játry k hněvu, žlut k hořkosti, slezeno
k smiechu, bedra k mocnosti, hnáty ku položení, chřbet
k síle a tak jiné údy, každý k svému běhu. Takež tehdy,
synové moji, v řádu buďte, v dobrém úmysle a u bázni 15
boží, nic neřádného nečiňte na potupu ani mimo čas jeho.
Nebo dieš-li oku: Slyš!, nemož slyšeti; takež ve tmě skutkuov
svět/lých činiti nemůžete. 161a

Nechvátajte tehdy v lakomství tělestném skutky vaše
porušovati! Nebo mlčiece cestú můžete voliti držeti a od- 20
vrci žádosti ďábla. Slunce, měsiece, hvězdy nezměníe řá-
duov svých, tehdyž vy nezměníte zákona božieho a způsob
skutkuov vašich. Pohané, blúdiece a pústějice hospodina,
změníli řád svůj a následovali kamenie a dňievie, jdúc po
duchu bludu. Ale vy ne tak, synové moji! Poznavše na 25
nebi, / na zemi, na moři, na všem stvořeni hospodina,
161b který učinil tyto všecky, abyšte nebyli jako Sodoma, kteří
změníli řád přirozený jich, kterým jest zlořečil hospodin
při potopě pro jich ohavnosti, zjednav zemi, aby oni po ní
nechodili ani jí požívali. 30

Toť pravím vám, synové moji, že sem četl v starém písmě
Enoch, že i vy odstúpíte od pána boha, chodiece podlé
všie zlosti pohanské a činiece podlé všie zlosti a ne/šle- 162a
chetnosti Sodomských. A slúžiti budete tudiez nepřátelóm
vašim a všecka bieda i zámutek vás popadne, až vás pán 35
buoh i ztratí všecky. A když se již zmenšíte, obrátíte se
a poznáte hospodina boha vašeho. A navrátí vás hospodin
do země vaše podlé mnohého milosrdenstvie svého.

162b A stane se, když přijdu do země otcuov svých, opět zapomenú hospodina a nešlechtně učinie; a rozpuď je hospodin / po všech zemích, dokovadž nepřijde milosrdenstvie božie, člověk čině spravedlnost a milosrdenstvie božie ke všem, ktož z daleka a ktož z blízka sú!

5 Třidcátého léta života mého viděl sem na hoře Olivet proti východu slunce Jeruzalém, naliť slunce a měsíc stáchu. A Izák, otec otce mého, řekl nám: „Přeběhnúce, držte každý z vás podlé síly své, a chvatnúce slunce a měsíc!“ A my spolu všickni přibě/hli sme a Lévi držal slunce a Judas chyti se měsiece a zdvihli se oba s nimi. A když byl Lévi jako slunce, mládenec jeden dal jemu ratolestí palmových dvanáste. A Judas stkvieše se jako měsíc a pod nohami jeho dvanáste paprskuov. A sběhše se vespolek Lévi a Judas, držali se vespolek. A tudiež býk na zemi, maje dva rohy veliká a hrdlo orličí na hřbetě svém. A chtiece jej popadnutí, nemohli / sme. Přišed Jozef a popadl jej a vstúpil s ním na nebe. A viděl sem, nebo tudiež někdy biech, a tudiež písmo svaté ukázalo nám a řka: „Asyrí, Medí, Perské, Čineí, Kaldejščí, Syrščí dědici budú v zjmaní dvanáste roduov v Izrahel.“

163b A opěť po sedmi měsících viděl sem otce našeho Jákob stojiece na moři Jamne a my, synové jeho, s ním. A tudiež lodie bojovná, plná suchého masa, bez plavcův a bez vesl plaváše. Na/psáno bieše: lodie Jákob. Řekl nám otec náš: „Vstupme do lodie naše!“ A jakž sme vešli, zbúřilo se moře velmi a vicher veliký a odjal se otec náš zpravuje. A my, vlnami tak poražení v tom nepočasi, tak sme klácili. I nalila se vody lodie, až se i zrušila. A Jozef uplul; roztrhli sme se i my na desieti dekách. Lévi a Judas vespolek se držiechu. A tak smy se všichni rozpluli až k břehóm. Lévi oblekl se u pytel, za nás za všechny prosieše / hospodina. A jakž búře přesta, ti zlomkové lodí připlynuly až k zemi ku pokoji. A tudiež otec náš přišel a vespolek sme se připravili a radovali.

35 Tato dva sny pověděl sem otci mému a řekl mi: „Mosiet se naplniti podlé času Krista, ale prvé toho Izrahel mnoho trpěti bude!“ Tehda řekl mi otec mój: „Mním, že buoh

s námi jej počítá.“ A zplakav, řekl: „Živ-li jsi, Jozef, synu mój? Nevieť tebe a ty nevidíš mne, Jákob, otce svého!“ / A tudy i nás k pláči připudil řečí svú. Já zapaloval se vnitř, chtě pověděti, že jest prodán, ale bál sem se bratří mých.

5 A teď, synové moji, ukáži vám časy poslednie, neb ty všechny věci stanú se v Izraheli. A vy tehdy příkažte synóm svým, ať se držie Lévi a Juda. Skrže Juda přijde krása Izraheli a v něm požehnání vezme Jákob. Skrže brlu jeho okáže se buoh, přebývaje mezi lidmi na zemi, aby spasil lidi izrahelské, a shromáždí / spravedlivé z lidí pohanských. Budete-li dobře činiti, synové moji, chváliti budú vás lidé a anjelé a buoh zveleben bude skrže vás u pohanstvě a ďábel odstúpi od vás a šelmy se báti budú vás a anjelé přijmú vás. Jakož kto krmě syna dobře, dobrú má paměť, takež v dobrém činění paměť před bohem jest dobrá. Nečinicieho dobře zlořečiti budú lidé i anjelé a buoh nebude poctěn u pohanstvě skrže něho a ďábel přivine se k němu / a jako svůj osud posedne a každá zvěř jemu panovati bude a buoh jeho nenáviděti bude. Neb dvoje sú prikázanie božie a ta s snažností mají plněna býti. Čas pojímati se s ženú svú a časem zdržeti se od nie a k modlení se obrátiti. Dvě prikázanie sú, kteráž nebudú-li v řadu svém, hřiech dadie činiciemu. A tak v jiných prikázaních jest. Buďtež tehda múdří v pánu bohu a opatrní v prikázaních jeho, věduce řád / prikázání jeho a zákony každé věci, ať buoh miluje vás!“

25 A mnohé takové věci prikazuje jim, prose, aby přenesli kosti jeho do Ebron. A jeda a pije u veselí duše, zakryl tvář svú a umřel jest. A učinili sú synové jeho podlé prikázanie, jakž prikázal jim otec jich.

*Přepis rozkázanie Gaad, co jest rozkázal synóm svým,
když jest sto a sedmmezcieta letech
života svého byl.*

167a 5 Řka: „Sedmý syn narodil sem / se otci mému Jákob
a biech silný v stádách. Já sem ostřiehal v noci stáda, a když
jest přišel lev, nedvěd nebo vlk nebo jiné zvíře na stádo,
honil sem je, a dostihna, popadl sem za nohy rukú svú,
a obchážeje je, zaslepil sem se, a povrh, zabil sem.

10 Tehda Jozef pasieše stádo s námi jednak třidceti dní,
a jsa rozkošný, nemocen byl od vedra. A vrátiv se do
Ebron k otci svému, a přivinul jej k sobě, nebo milováše
167b jej. A / řekl Jozef otci svému, že synové Zelfy a Baly tepú
dobytek a jedie jej bez vědomie Juda a Ruben. Viděl jest
15 to, že sem byl vytrhl berana medvědici. Tu sem zabil i be-
rana zabil sem toho, že jest nemohl živ ostatí, a snědli
sme jej. A pověděv to otci našemu, i hněval sem se na
Jozefa pro tu řeč až do dne prodánie jeho do Ejipta.
A duch nenávisti bieše ve mně a nechtěl sem ani viděti,

168a 20 ani slyšeti jeho, že / v oči nás trestáše, že smy bez Juda
jedli ovce. A což koli pravil otci našemu, ve všem jej
slyšal.

Vyznávám teď hříech můj, synové moji, neb častokrát
chtěl sem zabiti jeho, nebo z duše nenáviděl sem jeho.
25 Nebyla ve mně proti němu střeva milosrdenstvie a pro sny
přičinil sem závisti a chtěl sem jej zhladiti z země. Proto
já a Judas prodali sme Izmahelitóm za třidceti peněz,
168b a deset peněz schovavše, / dvadceti sme bratřím ukázali
našim. A tak skrze lakomstvie vinen sem byl prodáním
30 jeho. Ale buoh otcuov našich vyňal jej z rukú našich,
abych neučinil toho zlého v Izraheli.

A teď slyšte, synové moji, řeč pravdy k učinění sprave-
dlností a všeho zákona boha nejvyššího a nebludte v duchu
nenávisti, neb zlý jest ve všech kusiech lidských. Všecko,
35 což koli učiní lidé, a ktož nenávidie, ohyzděno jest: učiní-li /
169a zákon boží, nechválí, bojí-li se boha, neděkuje, ač kdy

chce spravedlnost, ale bez milosti; pravdu hyzdí, milujícímu
závidí, utrhanie přichytí, zturnost milujě, nebo závist
oslepila duši jeho. Takež i já hlédách na Jozefa.

Vystřiehajtez se tehda, synové moji, závisti, nebo závistný
proti pánu bohu nešlechtnost učiní, nebo nechce slyšeti 5
řečí přikázání božích ani o milování svého bližnieho, a tak
proti pánu bohu hřeší. Jestliže / bratr jeho co učiní neřád- 169b
ného, ihned chce to pronéstí všem, aby z toho ihned byl
kárán a potom aby pro to smrt vzal. Pakli bude služebník,
omluvě jej před jeho pánem, a vší věci vede proti němu, 10
aby některak umořil jeho. Nenávist táhne s závistí a proti
dobře činění; slyše prospěch a vida, vždy jest truchel.
Jakož právě milování mrtvé chce obživiti a ty, ktož sú
na smrt odsúzeni, chce navrátiti, / takež závist zbité chce 170a
zbiti a ty, ktož sú málem zavinili, nechce dopustiti živu 15
ostati. Nebo duch závisti truchlostí pomáhá Satanovi ve
všem na smrt lidskú, ale duch milování v dlúho živosti
pomáhá zákonu božiemu k zdraví lidskému.

Zlá jest závist, která jest vždycky se lží, mluvící proti
pravdě. Nebo z velikéj věci malú činí, ze tmy světlo za- 20
paluje, sladké hořkost praví, utrhanie, haněnie, bezprávie
a obživnost zlosti vypravuje / a jedem dábelským srdce 170b
naplňuje. A toho sem já,“ Gaad die, „pokusil. Pravím vám,
synové moji, abyšte varovali se závisti a drželi se milosti
božie. Spravedlnost vymietá závist, pokora zabíjí závist. 25
Spravedlivý a pokorný stydí se učiniti bezprávie, ne aby
od jiného byl kázán z toho, ale má to z srdce svého, neb
buoh ostřiehá rady jeho. Neutrhává bližniemu, neb bázen
Najvyššího přemáhá závist. Neb bojící se bo/ha neuráží, 171a
nechce ovšem nespravedlivého nic učiniti, ani až do zlého 30
myšlenie proti člověku. Toť sem já naposledy poznal, když
sem se kál o Jozefovi. Které jest podlé pána boha pravé
pokánie, toť zabie neposlušenstvie a odhánie tmy a osvěcuje
oči a poznánie dává duši a vede radu k spasení. A čehož
sem neuměl od lidí, skrze kánie poznávám. Přepustil na 35
mě hospodin nemoc vnitřní, a by nebyly za mě modlitby
otce mého / Jákob, jednak by byla duše má ze mne vystú- 171b
pila. Kterými údy člověk hřeší, týmiž tresktán bude. Ale

že nezpůsobilé byly údy mé vnitřnie, bez milosti trpěl sem jedenáste dní, neb sem toliko dní myslil zabiti Jozefa, až dokadž jest nebyl prodán.

5 A teď, synové moji, milujte se vespolek každý z vás
172a bratra svého a otejměte závist z srdcí vašich! Milujte se
vespolek v skutku, řeči a myšlení duší! Já sem před otcem
dobrotivě mluvil o Jozefovi, / a když sem odšel, duch nená-
10 návisti zamútil jest rozum můj a duši mú a k zabítí jeho.
Milujtež tehda se vespolek! A učiní-li co proti tobě bratr
tvůj, řci jemu u pokoji, odluči od sebe jed nenávisti a v duši
své nedrž lsti! A pozná-li se, kaje se, odpust' jemu, a zapří-liť,
nevad' se s ním, aby přísahú jeho dvě násob nehřešil!
172b 15 Jiný nižádný v sboru vašem neslyš tajemství vašeho, aby
uslyše, nebyl nepřítel tvůj. A učinil by provinění veliké
proti tobě, / nebo často s tebou mluvití bude lstivě a ve
zlém tě procházeti, přijma od tebe škody tvé jed. Když
bratr proti tobě tvé viny při, a zahanbí se jsa pokárán,
ponechaj a nepřeháněj jeho pryč pro to, aby proti tobě
20 více neprovinil; ale poctí tebe a užasne se a pokoren bude.
Pakli jest nestydlivý a stojí o zlost, tak jeho nechaj a poruč
bohu pomstu!

173a Bude-li komu štěstie nad vás, nezamucujte se, ale prostě
zaň, ať dokonale / šťasten bude. Snad vám tak slušie.
A ač nemilostivý povýšen byl by, nezávid', zpominajíc, že
25 každý člověk umře! Bohu děkujte dávajícímu dobré
a užitečné vaše lidem! Ptajte se na sudy božie, a tak od-
padne a ukrotí se rada tvá. Pakli kto zla dobytého bohat
bude, nerodte záviděti! Miesto vezme nebo zde v zlém
utracení, nebo zachováno jemu bude bez přiekazy na věky
30 ku pomstě. Nebo chudý, a ktož v tom klade sobě dosti
173b mieti, ve všem z toho ho/spodinu děkuje, ten před každým
bohat jest, nemá škodlivého utrhanie od lidí. Odejmetež
tehda závist ot duší vašich a milujte se vespolek v pravdě
srdce!

35 A pravte to synóm vašim, ať ctí Juda a Lévi, nebo z nich
hospodin vyvede spasitele izrahelského. Předvěděl sem to,
že před skonáním odstúpí synové vaši od nich a ve vše
zlosti a porušení budú před hospodinem.“ A maličko od-

174a počinuv, řekl jim opět: „Synové moji, / slyšte otce vašeho
a pochovajte mě podlé otcuov našich!“ A ztáhl nohy své,
usnul u pokoji a po pěti letech odvezli jej do Ebron
k otci jeho.

Asser

5

*Připis rozkázanie Asser, které jest rozkazoval synóm svým,
když jest měl sto a dvadecet let.*

Ještě zdráv jsa, řekl k nim: „Slyšte, synové, Asser, otce
vašeho, a všecko, což jest pravého před bohem, ukáží vám!
10 174b Dvě cestě dal buoh synóm člověčím, dvě radě, dva skut/ky,
dvě miestě, dvoje konce. Pro tyto všecky věci dvoje sú
jedno proti druhému: cesty dobré i zlé, v nichžto sú dvě
radě rozsuzující v prsech vašich. Protož jest-li duše živa
v dobrém, každý účinek její jest v spravedlnosti. Pakli
15 proviní, ale ihned se kaje, pravdu mysléce, odvracujíc
zlost, obrátí zlé a vyvrátí hřiech. Pakliť se zlému přichýlí
rada jeho, každý účinek jeho jest zlostí. Odpudí dobré
i přijme zlé a jest postaven pod pánem ďáblem. / Pakli
175a kdy co učiní dobrého, v zlost to obrátí. Když již počne
jako dobré čině, skonanie toho účinku v zlé pudí. Nebo 20
poklad ďáblóv jedem škodlivého duchu jest naplněn.

Tehda duše milující dobré nad zlé a skonanie tej věci
v zlost přivodí. Jakož jest člověk, který slituje se nad tiem,
ktož jemu k zlému pomáhá. A ten dvojtí tvárnost má, ale
25 to všecko škodlivé jest. Nebo člověk, miluje zlost, jest
175b tovariš v zlosti prvnioho. O tom z/jevná věc jest, že dvojtí
tváří a to všecko zlý ež skutek. A milost jsúci v zlosti
a zlost kryjící zlé, a tak jako jménem dobrým, ale skutek
k skonání zlému přichází: onen ukradne bezprávně, druhý
30 lúpí, tento lakomec jsa, chud jest. A tak dvojelícný jest
a to vše škodlivé jest. Lakom jsa proti bližniemu, k hněvu
boha pudí, najvyššioho zapierá, když se nad chudým
neslituje, boha prikazatele odpuzuje, když / chudého nuzí,
176a z lúpeže duši poškvřuje a tělo ozdobuje, mnoho poráží,

nad málem z nich má slitovanie; a ten dvojeľicný jest. Jiný smilný a cizolože, postě se a zle čině, v mocnosti zbožie mnohé roztrhuje a z bujnosti čině prikázanie; ten dvojeľicný jest a to všecko zlé jest. Takoví svině a zajci jsú, nebo odpolu čisti jsú, nebo buoh ve dckách nebeských takto řekl jest.

176b Vy, synové moji, nebuďte jako oni dvojeľicní, / dobroty a zlosti, ale dobroty saměj držte se, nebo bohu libá jest a lidé žádají jí. Zlosti utiekajte, zabíjejte dábla v dobrých skutciech vašich, nebo ktož sú dvojeľicní, ne bohu, ale žádosti svéj slúžie, aby se ďáblu slíbili a sobě v tom rovným lidem.

10 Nebo dobří lidé, a kteří sú upriemni, ač koli mněni bývají, že zlé činie, však spravdliivi jsú před pánem bohem. Však mnozí zabíjejíc škodlivé, dva skutky činiec, 177a 15 zlé skrze / dobré, a všeckc jest dobré. Nebo ktož zlé zhladí a zatratí, to dobře činí. Jest-li kto, který nenávidí matky, a to jeho neospravdliiví smilného anebo lotra, a to jest dvojnost, ale všecko dobré jest. Následujte hospodina, nepřijímaje od každého dobrého zlým tudiež položením!

20 Jiný, nechť dne dobrého viděti s smilnými, aby nepohoršil úst ani duše počernil, a to dvojnost, avšak dobré všecko jest. A takoví k kozlóm divo/kým a jeleňóm podobni sú, nebo z divokosti své zdají se nečisti, a vši věci jsú čisti, nebo v milosti boží chodí, odstupujíc od toho, což buoh 177b 25 brání skrze svá prikázanie.

Viztež, synové moji, kterak dvojnost jest v lidech: jedno proti druhému a jedno pod druhým skryto. Po zdraví smrt táhne, k chvále hyzdění odpierá, po dni noc přichází a po světlu tma. A všecky ty věci dnem a životem se zpravují, které sú spravdliivé, / protož smrt věčný život přemáhá. A neslušie pravdě řeci lež ani spravdliivému ne-spravdliivý, nebo každá pravda pod světlem jest jakožto všicky věci před bohem. Těchto všech věcí pokusil sem v životě svém a nepoblúdil sem od pravdy božie, ale prikázání božích ptal sem se, podlé všie moci své chodě v jednéj upriemnosti v dobrém.

178b 30 Znamenajte i vy, synové moji, prikázání božích v upriemnosti, jednéj vedúce / pravdy. Nebo ktož se dvojí, dvojí

kázní bude nad ním pomštěno. Duchov bludu nenávidte, proti člověku vrúce. Zákonu božieho ostřiehajte a nepokládajte dobrého jako zlého, ale u prvniem dobré spa-třujte; a to zachovajte ve všech prikázáních božích. K bohu se vracujte a v něm odpočiňte, nebo s škodami lidí ukazuje 5 jich spravdlnost. Rozeznajte mezi anjely božími a anjely Satanáše! Jestliže duše vystúpi zamúcená, trápena bývá / od ducha škodlivého, jemuž jest slúžil v žádostech svých a v skutciech zlých. Pakli jest pokojně v radosti, pozná-li ducha pokoje, utěší ji v životě.

10 Nebývajte, synové, jako Sodoma, kteříž nepoznali an-jelov božích a zahynuli sú až na věky věkóv. To jest: zhřešite a vydáni budete v ruce nepřátel vašich a země vaše bude opuštěna a vy rozpuzeni budete na čtyři úhly všeho světa. A budete v tom rozehnání jako voda neužiteč-ná, až naj/vyšší i navštíví zemi. A on přijde jako člověk, s lidmi jeda a pije, v mlčedlnosti potře moc drakovu. Skrze vodu ten spasí Izraele a všecky lidi — böh v núzi skrytý. Pravež tehda synóm vašim toto, ať se jemu neprotiví! Četl sem na dckách nebes, že odstúpíte a nešlechtně 20 učiníte proti němu, ne pravé majíce srdce zákona božieho, ale prikázání lidských se držiece. A protož rozptyleni budete jako Gaad a Dan, bratři moji: jich krajiny budú / děditi cizoložníci, kteří neznají rodu jich ani jazyku jich 180a 25 uměti budú. Avšak shromáždí vás tudiež u vieře pro naději milosrdenstvie svého, pro Abraháma, Izáka a Jákoba.“

A řekl jim to, prikázal jim, řka: „Pochovajte mě v Eb-ron!“ A umřel jest dobrým snem. A potom učinili synové jeho, jakž jim prikázal. A dovezše jej, schovali podlé otcuov jich.

Jozefovo

Poslednie rozkázanie Jozefovo, kterýž měl umřieti.

Povolal / synov svých, řekl: „Slyšte Jozefa milostníka, otce vašeho! Já sem v životě mém neviděl závisti ani smrti,

nepoblúdlil sem u pravdě božie. Bratřie moji sú nenáviděli, a buoh miloval mě. Oni chtěli sú zabiti mě, ale buoh otcuov mých ostřiehal mě. V šachtu mě uvrhli, a najvyšší pomohl mi. Prodán sem v služebníka, ale buoh zprostil mě.

5 U vězenie vzat sem, a silná ruka jeho spomohla mi.

181a V hladu držien sem, a buoh krmil jest mě. Sám / sem byl, a Najvyšší navšcievil mě a utěšil, v okovách, a zprostil mě, v hořkém ejipském přimlúvaní, a pomohl mi, v závisti a lsti, a povýšil mě. A tak Pucifar knieže, úředník Faraonóv,

10 svěřil mi čeledi a domu svého. A pokúšen sem byl od ženy nestydlivéj, žádající mne s ní nešlechtně učiniti, ale buoh otce mého Izrael ostřiehal mě od plamene pálivého. Tehda v žalári sem byl a bit, posmieván, a dal mi buoh milost před žalárným. Ne / jako člověk pohanben bude buoh,

181b ani jako syn člověka lekne se, ani jako z země jsa nemocen

15 bývá aneb odehnán. V každém místě přítomný jest, a málo šcakaje, utěší; odejda za chvíli, ku pokušení rady duše pomoc otejme. V desieti pokušení mých stálého mne shledal a v těch ve všech statečné mysli byl sem. Nebo

20 veliké lékarstvie stálá mysl jest a mnoho dobrého přivodí trpělivost, nebo neopustí buoh bojících se sebe u vazbě,

182a v núzi / nebo v zámutcích.

Kolikrát ejipská paní hrozila mi smrtí, mnohokrát na muky mě již chtěla vydati, zase odvolala. A hrozila mi, že sem nechtěl s ní bydliti, a řekla mi: „Panovati budeš mi ve všem, což jest mého, dáš-li mi se sám mně jedno, a budeš jako pán můj!“ A rozpomanu se na řeči otcuov mých: všed do pokoje, modlil sem se pánu bohu a postil sem se sedm let těch, až dal sem se pánu mému, jako bych

182b 30 v rozkoši se choval, nebo pro buoh postící se tváři ozdoby přijímají. Pakli mi dáno víno bylo, nepil sem jeho, ale ve třech dnech vzal sem pokrm můj a rozdal sem chudým a nemocným. A ráno vstana, bděl sem a modlil sem se za tu paní svú, neb mi velmi protivna bieše. A v noci navšce-

35 vující mne; chodíte ke mně, a najprvé, že syna neměla, pokládáše v myšlení, že mě chce za syna mieti. A prosil sem hospodina, aby porodila pacholíka. A tak do toho

183a času jako syna mě objímala, / a já nevěděch jejieho úmysla.

A potom k smilství mě táhla, a já tomu srozuměv, zamútil sem se až k smrti. A když vyšla, našel sem sám k sobě a zamútil sem se pro ni za mnohé dny, jakž sem poznal jejie oblúzenie. A praviech jie rozkázanie Najvyššieho, zdali by se odvrátila od marnosti své zléj.

Často před mužem svým chváléše lstivě čistotu mú, chtiece tudy mne podtrhnúti. Chválila mne zjevně, a tajně pravieše mi: „Neboj se muže / mého! Poradili sú jemu o čistotě tvé, nebo byť jemu kto pravil o tobě jiný, neuvěřít!“ V těch puotkách na zemi u pytli ležiech a prosiech pána boha, aby mě zbavil tej paní. A tak nemohla na mně toho mieti; opět přijdieše ke mně, chtieci jako ode pána se mnú mluviti, i řekla: „Chceš-li, ať opustím modly, a sfolkuj mi a muži svému raditi budu, ať odstúpi od modl a v zákoně boha tvého choditi mudeme.“ Řekl sem k nie: „Buoh nechce, aby nečistí / byli, ktož se jemu klanějí, ani nad cizoložníky zalíbí sobě.“ A ona umlkla, žádající naplniti svú žádost, a já přičinich sobě více postuov, aby mě jí zbavil hospodin.

10 A opět jednoho času řekla mi: „Nechceš-li zcizoložiti, já zabiem muže svého, a tak řádem vezmu tě za muže svého.“ Já jakž sem slyšel to, roztrhl sem plášč svůj na sobě a vecech: „Ženo, styd se a boj se boha a nečiň účinka toho zlého, hanebného nemněj sobě, nebo já poviem myšlenie / tvěj nešlechtnosti všem!“ Plačící ona prosieše mě, abych nižádnému nepravil zlosti jejie. A tak odešla; pokúšejíc mne, potom dary posielala, což by kolivěk člověku potřebie bylo.

15 A opět jednoho času řekla mi: „Nechceš-li zcizoložiti, já zabiem muže svého, a tak řádem vezmu tě za muže svého.“ Já jakž sem slyšel to, roztrhl sem plášč svůj na sobě a vecech: „Ženo, styd se a boj se boha a nečiň účinka toho zlého, hanebného nemněj sobě, nebo já poviem myšlenie / tvěj nešlechtnosti všem!“ Plačící ona prosieše mě, abych nižádnému nepravil zlosti jejie. A tak odešla; pokúšejíc mne, potom dary posielala, což by kolivěk člověku potřebie bylo.

20 Poslala mi také krmi s trávením smiešenú. A jakž přinesl komorník, nesa ji, vzhlédl sem a vidiech muže hrozného, v míse an mi meče podává. A srozumiech, že protivnost jeho byla navrácenie života mého. A když odšel komorník, ani tej krmě, ani jiné / nepřijal sem. Potom po jednom dni, ana přišedši ke mně, řekla: „Co jest to, že jsi nejedl krmě tej?“ Řekl sem: „Nebo jsi již smrt myslila, avšak jsi řekla: Nepuoжду po modlách, než k samému bohu. Již tehda poznaj, kterak buoh otce mého skrze anjela svého zjevil mi zlost tvú! Tu krmi zachoval sem k tvému potresktání,

30 A potom k smilství mě táhla, a já tomu srozuměv, zamútil sem se až k smrti. A když vyšla, našel sem sám k sobě a zamútil sem se pro ni za mnohé dny, jakž sem poznal jejie oblúzenie. A praviech jie rozkázanie Najvyššieho, zdali by se odvrátila od marnosti své zléj.

35 Často před mužem svým chváléše lstivě čistotu mú, chtiece tudy mne podtrhnúti. Chválila mne zjevně, a tajně pravieše mi: „Neboj se muže / mého! Poradili sú jemu o čistotě tvé, nebo byť jemu kto pravil o tobě jiný, neuvěřít!“ V těch puotkách na zemi u pytli ležiech a prosiech pána boha, aby mě zbavil tej paní. A tak nemohla na mně toho mieti; opět přijdieše ke mně, chtieci jako ode pána se mnú mluviti, i řekla: „Chceš-li, ať opustím modly, a sfolkuj mi a muži svému raditi budu, ať odstúpi od modl a v zákoně boha tvého choditi mudeme.“ Řekl sem k nie: „Buoh nechce, aby nečistí / byli, ktož se jemu klanějí, ani nad cizoložníky zalíbí sobě.“ A ona umlkla, žádající naplniti svú žádost, a já přičinich sobě více postuov, aby mě jí zbavil hospodin.

aby snad uzřeci kála se. Aby tehda viděla, že těm, ktož
v čistotě ctí hospodina, nepřekážejí zlosti, ale činy jich.
185b Vstav tehda, krmi / před ní jedl sem a řka: ‚Bóh otcuov
mých a anjel Abrahámov buď se mnú!‘ A ona to vidúci,
5 padla na tvář svú k nohám mým a plakala. A pozdvih ji,
upomenul sem jí, aby nečinila potom tej nešlechtnosti,
a ona slíbila. Ale že srdce jejie ležieše ve mně k cizoložství,
tak zbleděla tvář její. Vida ji muž její, řekl: ‚Co jest tobě,
že jsi tak pošmúřilá?‘ Odpověděla: ‚Bolest srdce trápí mě
186a 10 a zámutek srdce mého zamucuje mě.‘ Těšil ji, ač / koli
nenemocnú.

Opět povstala proti mně, když odšel muž její, a řekla mi:
‚Sama se zahubím, nebo v studnici, anebo v šachtu se
pustíc, život sobě otejmú, nepovolíš-li mi!‘ A já srozuměv,
15 že duch ďábla trápí ji, modle se bohu, řekl sem jí: ‚Co se
mútíš, co se búříš oslepena v hříšcích? Rozpomeň se, že
zabiješ-li se, že Sechem, ženima muže tvého, k tobě z ne-
libosti políčkovati bude syny tvé a zatratí památku tvú
186b z země.‘ A ona řekla ke mně: / ‚Teď vidím, že miluješ
20 mě! Dosti mám na tom samém, že vystřieháš život mój
a synových. Mám čáku vždy, že mi se podlé žádosti méj
vždy stane.‘ A nepoznala jest, že sem já to pro buoh, ale ne
pro ni řekl. Bude-li přemožen od kterého trápenie svéj
zléj žádosti a jemu pomoc bude od jiného — jako tato paní,
25 uslyše-li co dobrého — to trápenie přivede tě k své žádosti
zlé.

Pravím vám, synové moji: Bieše hodina jako šestá, když
jest ote mne vyšla, a já klekl, ten celý den a noc modlil sem
se. A když již svítalo, plakal sem, prose zproštění od tej
187a 30 panie. / A na skonanie chtěla mě za rúcho mé bezděky
táhnúti mě k složení svému. Jakož sem viděl zabylost jejie,
ana proti moci méj mě táhne, náh sem utekl. A ona ob-
žalovala mě muži svému a vsadil mě v žalář v domu svém
a druhý den kázal mě metlami švihati. A když sem již byl
35 v okovách, upadla v nemoc paní žalostí, a znamenavše mne
po poslech, kterak sem chválil hospodina, sedě v domu
187b temnosti. Veselým hlasem velebiech / boha mého samého,
kterak s těmi příčinami žaláře prázdnen byl sem tej paní.

Často posielala ke mně, řkúci: ‚Pomysl naplniti vuoli mú
a zbavím tě žaláře tohoto a vyjednáám tě z těch temností!‘
Ale nižádné mé pomyšlenie nebylo k nie, nebo miluje buoh
toho viece, který v žaláři v temnosti postí se v čistotě, nežli
5 toho, kterýž v schráně rozkoši jest v smilnosti. Nebo ktož
v čistotě živ jest a chce chválu, a vie-li hospodin, co jemu
jest lepsiého, dá jemu to jako i mně. Mnohokrát / přicházela
ke mně ráno a slyšela mě modlícíeho. Znamenaje vzdýcha-
nie jejie nade mnú, mlčal sem. A dokudž biech v domu
188a jejiem, obnažila ramena a prsi své, abych k nie se při-
chýlil. Přieliš krásné tváři byla a velmi přípravná k okla-
mání mému, ale buoh ostríehal mě od jejích spolkuov. 10

Viztež tehda, synové moji, coť činí zdrzenie a modlitba
s postem! A vy budete-li skrovnost, pokoru a čistotu držeti,
pán bude u vás přebývati, který miluje črstvost. Pakli /
15 upadne v závist, v službu anebo v pohanenie, pán buoh,
který v něm přebývá pro čistotu, netoliko od zlého zbavuje
188b jeho, ale i povyšuje, a zvelebě jakožto i mě. Nebo každý
člověk v skutku, v slově nebo v myšlení pracuje. Vědie to
bratřie moji, kterak miloval mě otec mój, avšak nepovýšil
20 sem sebe v srdci mém. Ač dietětem jsa, měl sem bázen boží
v mysli své. Viděl sem, že všecy věci minú, a držal sem se
a ctiech bratří mú a / pro ně zamlčal sem prodanie mého,
188a abych nevynesl Izmahelitóm rodu mého, že bych byl syn
Jákoba, muže velikého a mocného. 25

A vy, synové, mějte v skutciech vašich bázen boží a ctěte
bratřie vaše! Každý, ktož činí zákon boží, milován bývá
od něho. Přišed já mezi Dekapolitské a Izmahelitské, pak
sú mne tázali, řekl sem, že jich služebník jsem, abych ne-
zahanbil bratří mých. Řekl mi z nich nejstarší: ‚Nejsi ty
30 služebník, nebo vzezrenie tvé / káže o tobě!‘ A zhrozil
188b mě až do smrti, ale vždy praviech, že služebník jich jsem.
A jakž sme do Ejipta přijeli, vadiechu se o mě, kto by
z nich, přidada zlata, i zval mě k sobě. A tudy všichni na
tom zuostali; aby mě u hospodáře, kdežto svá kupectvie
35 kladli, ponechali, donidž by se z Ejipta s kúpí nevrátili.
A pán hospodin dal mi milost před očima toho hospodáře
a svěřil mi čeledi své. A buoh vzhlédl v ruce jeho a roz-

190a množil jej v zlatě / i v stříbře. A biech s ním měsiece tři a pět dní.

V tom času jdieše žena Putifarova u velikéj chvále a uvrhla oči svoji na mě, neb jí byli pověděli komorníci o mně.

5 A pověděla muži svému o mém hospodáři, kterak jest vzbogatěl v moci jednoho žida mládence, pravě o mně, že by jej pravú krádeží ukradl z země kananejské. Nuž tehda, posadiž jej o to k súdu a vezmi mládence za šafáře tvého a dáť buoh židovský prospěšenstvie, / nebo milost z nebe
190b 10 jde v něm!

A Putifar uposlúchal rady ženskéj. Kázal přivésti hospodáře toho a řekl k němu: „Co to o tobě slyším, že kradeš židy z země židovskéj a prodáváš je v službu?“ Padl na tvář svú kupec ten, prosieše jeho a rka: „Prosím tebe, pane, neviemť o ničemž, co mluvíš!“ A on: „Odkud ten služebník žid?“ A řekl: „Izmahelitšči nechali jeho u mne, dokadž se nevrátí.“ I nevěřil jemu toho, ale kázal jej svléci a / bičovati.

15 A když tak jej trápiechu, řekl Putifar: „Přivedte mládence!“ A přišed, poklonil sem se kniežeti. Třetí bieše v duostojenství po Faraonovi, knieže všech komorníkuov, máje ženu, syny a ženimy. A odvedl mě od hospodáře, řekl mi: „Služebník-li jsi, čili svobodný?“ A řekl sem: „Služebník sem Izmahelitských.“ A tázal mne: „Kterak jsi jejich služebník?“ Pověděl sem, že z země kananejskéj

191a 20 kúpili mne. On nevěřil, / řekl: „Lžeš!“ a kázal mě nahého bičovati.

Paní jeho skrze okno hleděla, ano mě bičují, a poslala k muži svému, řkúc: „Nespravedlivý súd jest, že svobodného ukradeného trápíš jako zavinilého.“ A že sem nezměnil tej

30 řeči, kázal mne stříeci, až by vrátili se páni moji. A žena jeho řekla: „Proč držíš uslechtilé jaté dietě toto? Lépe by bylo, aby byl propuštěn a slúžil tobě.“ Chtěla mě viděti v žádosti hřiechu, a já o tom / nic nevědiech. A on k své ženě: „Nenie podobné mezi Ejipskými, abych já cizí vzal

192a 35 komu, donidž neokázáno bude, že vinen jest.“ To pravieše o mém hospodáři a o mně.

A pak po padesáti a po čtyřech dnech přijeli sú Izmahelitě, a slyševše, kterak otec můj Jákob mútil se pro mě,

pravili mi: „Co jest to, že jsi se řekl služebníkem, a jsa syn velikého a mocného muže z země kananejské? A zamútil se otec tvój pro tě a chodí / v pytli.“ Opět zdržel sem se a nechtěl sem plakati; abych nezahanbil bratří mých, řekl sem: „Já neznám jeho, než služebník jsem.“ Tehda radiechu se, aby mne odprodali, abych v jich rukú nebyl nalezen. Báli sú se Jákob, aby nepomstil nad nimi. Slycháno to bylo, že veliký jest před bohem a před lidmi. Tehdy řekl jim hospodár: „Vypravte mě z toho súdu Putifarova!“ Přistúpivše, prosiechu za mne, řkúce: „Kúpen jest od nás!“ A on vypravi / nás.

192b 5 Paní žena Putifarova držala muže svého na to, aby mě vždy kúpil, řkúci: „Slyším, že kupci ti prodadie jej.“ I poslala komorníka k kupcóm a prosila, aby mě prodali. Ale nechtě s nimi učiniti trhu, vrátil se komorník a pravil pánu svému, že velmi draho cenie jej. A ona poslala druhého komorníka: „Budú-li hřivnu zlata nebo dvě hřivně jej ceniti, nerozpakuj se a zlata nelituj, vždy kúpě, přivediž jej!“ I dal jim za mě osm/desát zlatých, pravě, že sto zlatých. A vida, ji, mlčal sem, aby komorník o to nebyl tázán.

Vidíte, synové, co sem trpěl, abych nepohaněl bratří mých! A vy milujte se vespolek, nebo kocháť se buoh v svornosti bratrskéj a v srdci v zkusilém a shledaném v pravéj lásce. A když sú přijeli bratří moji do Ejipta a jak sú poznali, že sem vrátil stříebro, nežehral sem na ně, než těšil sem je. A po smrti otcově více sem je miloval a / všecko, což přikázal on, učinil sem. A diviechu se: o nejmenší věc nedopustil sem, abych je tiem zamútil, a všecko, což jest v moci méj, dal sem jim. Synové jich, synové moji a synové moji jako služebníci jich; život můj, život jich a žalost jich, žalost má a všecka nemoc jich, nemoc má; země má, země jich a rada má, rada jich. A nevyšil sem se nad ně nikdy pro světskú chválu, než bych mezi nimi jako přítel jich.

Budete-li vy, synové moji, choditi u přikázaních božích, povýší vás / a požehná v zbožích svých na věky. A bude-li kto chtieti překážeti vám, vy v dobrotě modlte se zaň a ode všeho zlého zproštění budete skrze hospodina. Tehda

pro ozdobnosť dobrých mravov pojal sem dceru pánov
mých za ženu a sto funtov zlata dáno mi jest s ní. A že s bo-
žím zpsobením, ešte sú mi slúžili. A krásu dal mi, nebo
jako kvät byl sem nade všemi bratřimi, a zachoval mne až
do starosti ve cti a v kráse, nebo / podoben sem byl já ve
všem jako Jákob.

A slyšte, synové moji, které sem sny mieval: Patnáste
jelenov po pastvě chodiechu a deset se jich oddělilo po
zemi, takež i pět. A viděl sem, že z Juda narodila se panna,
majíc plášč bílý, a z nie vyšel beránek nepoškrvněný a na
levici beránka jako lev. A vsecky šelmy útok učinily na
beránka a beránek přemohl je a zatratil na potlačenie.
A radováchu se jemu / anjelé a lidé a vsecka země. Vy
tehda, synové moji, ostřiehajte přikázání božích a ctěte
Juda a Lévi. Nebo vynde beránek boží milostí svú a spasí
vsecky lidi. Království jeho, království věčné, jesto ne-
pomine, ale království mé u vás zahyne jako ovocná
stráž, nebo po měsíci již se neukazuje.

Viem to, že po smrti méj nuziti vás budú Ejipšči a buoh
vás pomstí a přivede vás do žalobného / slibu otce otcuov
vašich. Ale vynesete kosti mé s sebou! Pán buoh bude s vámi
světlem, a Belial bude ve tmě s Ejipskými. A Zelfu, matku
vaši, vezmete a vezte s sebou a podlé Baly jich pochovajte
blízko Ráchel!“

A to řka, ztáhl nohy, usnul snem obecným. A plakali
jeho vešken Ejipt pláčem velikým se vším Izrahelem, nebo
on jest Ejipských tak jako svých vlastních litoval a dobře
činil po vše časy pomoci, radú, / skutkem a osobně stáváje
s nimi.

Beniamin

*Připis rozkázanie řeči Beniaminových, co jest rozkázal synóm svým,
jsa ještě živ, sto a padesát let maje starosti své.*

Políbil jich a řka: „Izák narodil se po stu letú Abrahá-
movi, takež i já Jakubovi. Ale že Ráchel umřela jest, mě

porodivši, pokrmu sem neměl, než Balu, otce mého dievku,
ssál sem. Ráchel, když jest porodila Jozefa, potom dvanáste
let jalová byla, avšak modlila se k hospodinu ku početi
patnáste dní, a počavše, i porodila mne. Velmi otec náš
milováše Ráchel a prosil, aby dva syny ještě z nie měl.
A proto řečen sem já dnes „syn dnov již minulých“ nebo
„syn pravice“, jakožto i Beniamin.

A když sem přijel do Ejipta, a poznal mě bratr můj Jozef
a řekl mi: „Co sú řekli bratřie otci mému, když sú mě pro-
dali?“ A já praviech jemu, kterak sú skropili sukni tvú
krví, a selhavše, řekli sú: „Viz, / jest-li tuto sukně syna
tvého?“ A řekl: „Ovšem, ta jest sukně!“ A Jozef: „Když sú
mě vzali Izmahelitové, jeden z nich svlekl mi sukni, dal
mi vienek, a bičuje mě, řekl mi, abych běžel. A když odšel
on, aby skryl sukni mú, potkal se s ním lev a zabil jej. A jiní
jsúce toho účastni, prodali sú mě, bojiece se tovarišov svých.“

A vy tehda, synové moji, milujte pána boha a ostřiehajte
přikázanie jeho a následujte dobrého a svatého muže Jo-
zefa! A buď my/sl vaše vždy v dobrotě, jakož ste i mě v témž
shledali. Ktož má mysl dobrou, vsecko spatří právě. Bojte
se boha a milujte bližního! A jestliže duch ďábelský kteréj
zlosti bude vás vésti, protoť vám nebude panovati ve vše
zlosti zámutku, jakož ani Jozefovi, bratru mému. Co lidí
bylo, jesto chtěli zabiti jej, a buoh ostřehl jej! Nebo ktož
miluje pána boha a bojí se jeho a svého bližního miluje,
od povětrného ducha ďábla nebu/de raněn, ostrahu maje
bázn boží. A od protivností lidských a hovadných nemůže
přemožen býti s pomocí zamilování božieho. Nebo Jozef
prosil jest Jákoba, otce našeho, aby modlil se za bratři
naše, aby pán böh nepočítal jim toho za hřích, jestliže
by co zlého nebo škodlivého vymyslili o něm. Tak pokřikl
Jákob o synu Jozef: „Viděl jsi střeva otce svého Jákob!“
Objev jej, za dvě hodině líbáše jej, řka: „Naplnit se na tobě
proroctvie nebe o be/ránku božiem a o spasiteli světa.
Nebo nepoškrvněný za nešlechtné vydán bude, a který
bez hřiechu jest, za zlostivé umře v kšaftu krve, spasenie
čině pohanstvu a Izraheli, a vyprázdni Beliala a jemu
posluhující!“

199b Vidte, synové, muže dobrého skonanie, nasledujte dobrú
mysl, milosrdenstvie číniece, abyšte i vy korunami chvály
oblekli se! Dobrý človek nemá zatmeleného oka: slitovanie
5 má nade všetmi, byť i zlí boli / a že by o ňom zle mysli.
Takež ktož dobre činí, preháňa zlé, dobrým se ohrazuje,
spravedlivé miluje jako duši svú. Jestliže kto zveleben jest,
nesetre toho, zbohatí-li se, nezavidí. Jest-li kto čistý, chválí,
nad chudým má slitovanie, nemocnému ukazuje milo-
srdenstvie, boha chválí, neb má bázen boží. Milujícíemu
10 boha toho jest pomocen, odporného bohu upomínaje vrátí
200a a majícího milost boží a ducha dobrého miluje podlé / duše
svěj.

15 Budete-li, synové moji, dobří a mieti dobrú mysl, zlí lidé
upokojí se s vámi a smilní, zahanbějí se před vámi a sty-
díce se vás, k dobrému se přichýlí. A lakomci netoliko
ustúpí své zlé žádosti, ale z toho, co ostanú, dadie prac-
ným. Budete-li dobře živi, také nečistí duchové odstúpí od
vás bojící se. Kde jest milost dobrých u mysli, tmy od nich
odstúpí. Bude-li kto bezprávie činiti muži svatému, želej;
200b 20 odpustíť dobrý bezprávnému a zamlčíť toho. Pakli jej kto
zamúť, také dobrý zaň bude prositi. A to se světle ukázalo,
kteraký byl Jozef, bratr můj.

25 Nebo rada a vuole dobrého člověka nenie v rukú ducha
bludného ďábla, neb anjel pokoje vede duši jeho. Nehledí
v svém trápení na pomenuté věci, aniž shromažďuje zboží,
rozkoše; nekochá se v rozkoši, nezamúť bližního. Neob-
žierá se, neblúdí u povýšení očí svých, nebo buoh jest
201a částka jeho. Nebo do/brota nehledá chvály ani lidskéj pocty
ani lsti; boje, sváru nezná, nebo hospodin v něm přebývá
30 a osvěcuje duši jeho a radost má každý čas ke všem. Dobrá
a upřímná mysl nemá dvú jazykú k dobrořečení a zlo-
řečení, bezprávie a cti, zámotka a radosti, pokoje a búře-
nie, chudoby a bohatstvie, než jednostajnú a upřímu ke všem
má způsobu. Nemáť dvojieho vidění ani dvojieho slyšení,
201b 35 než ke všem, což činie, vidie, mluví, / k tomu zří, že buoh
duši jeho navščievil a očistil mysl jeho, aby nebyl tresktán
od boha i od lidí; než Belialóv kaz jednostajnosti.

Protož, synové, varujte se zlosti Belial, nebo on meč dává

zde sebe poslouchajícím. Nejprvé u mysli Belial duše. Jest
o tom prvé závist, druhé záhuba, třetí zamúcenie, čtvrté
vazba, páté chudoba, šesté búrenie, sedmé zpuštění.
Protož Kain od boha vydán jest sedmi pomstám. Neb ve
5 202a stu / letech jednu biedu na ni pán buoh vydal, dvě stě let
trpěl, a když devět set přišlo, konečně opuštěn v potupu,
ale to pro bratra svého spravedlivého. A v sedmi stech
letech Kain súzen bude, ale Lamech sedmdesát sedmkrát
10 více; nebo až do skonanie takový rovný Kainovi v závisti
bratrskéj týmž trápením súzen bude.

Protož vy, synové moji, utiekajte zlosti, závisti, nenávisti
bratrskéj a držte se dobroty a milosti. Ktož má / mysl dobrú
v milování, ten nehledí k ženě v smilném, neb nemá po-
škrvny na srdci, neb odpočívá v něm duch boží. Jakož
15 právě slunce pustí paprsky své v chránu nečistoty: netoliko
by se tam nezprznilo, ale mocí ctnosti své ještě tu suší,
takež čistá mysl, v biedách země jsúce postavena, více svú
dobrotu lepší než horší.

I srozumievám vás skutky nedobré v budúcích časiach,
a to z knih Enocha spravedlivého. Smil/niti budete smil-
20 203a stvem sodomským a v tom brzo sendete. A nacházeti
budete mezi ženami hnutí vašich neřádných. A královstvie
božie nebude stále u vás, neb ihned otejme to vám. Avšak
z vaše strany bude chrám boží a slavné bude mezi vámi
25 královstvie a dvanáste roduov tudiež sberú se a všickni
lidé, donidž najvyšší nepošle spasitedlné své a navščieenie
jednorozeného a ten vejde v chrám. A tudiež bez/právie
203b hospodin trpěti bude a potupen bude a na dřevě pozdvižen
bude. A tehda rozedře se opona chrámová a sstúpi duch
boží na lidi jako oheň vyšinutý. Z pekla vyšlý a od země až
30 do nebe vstúpi. Seznal sem to, že pokorný bude na zemi
a kterak slavný na nebi.

Když bieše Jozef v Ejipte, žádách viděti tvář jeho a zpó-
soby vezření jeho. A skrze prosbu otce mého Jákob viděl
sem jeho, ve dne bdě, jako běh / všeho založení svého.
35 204a Znamenajtež teď, synové moji, že umierám! Čiňtež spra-
vedlnost a pravdu každý bližníemu svému. Súd váš buď
v skutku viery, zákon boží a přikázanie jeho čiňte a ostřie-

hajte! Tomu vás za všechno dědictví učím a vy potom
dajte mi to synóm vašim věčně držeti. Totof sú činili
Abrahám, Izák a Jákob, otcové naši, a nám sú ostavili
k držení, řkúce: „Zachovajte přikázanie božie, až i buoh /
204b 5 zjeví spravedlné své všem lidem. Tehda uzříte Enoch,
Noe, Sem, Abrahám, Izák, Jákob, vstávající na pravici
v radosti. Tehdáž i my vstaneme, každý z nás v svém duo-
stojenství, klanějící se králi nebeskému, který na zemi ukázal
se jest v tvárnosti člověka, pokorný. A ktož koli uvěřili sú
10 jemu na zemi, s ním se radovati budú na nebi. Tehdáž
205a všickni lidé z mrtvých vstanú: jedni k věčnéj / chvále
a druzí k nedokonaléj bídě. A súditi bude buoh najprvé
Izrahele z té, kterou sú nad ním učinili, nespravedlnosti,
nebo přišlého v těle boha vykupitele jemu sú nevěřili.
15 A súditi bude všickny lidi, kteříž koli nevěřili sú jemu, an
se na zemi okázal. A tresktati bude skrze volené pohan-
ských lidí Izrahele, jakož jest trestal Ezau skrze Madian-
ty, ješto svodili bratří svú v smilství, a skrze modlosluž-
benství; však / odlúčení sú od boha, jsúce nesynové boží
205b 20 dielem nebojících se boha. Ale vy budete-li se báti boha
a budete-li svatě živi podlé obyčeje a vuole božie, abyšte
v tom v naději přebývali, opět Izrael shromáždí se k hos-
podinu.

A již více nebude nazván vlk lapající pro vaše lapání,
25 ale dělník boží, dávaje pokrm dobrým pracujícím. A vstane
v poslednie časy z pokolenie mého milostník boží. Uslyšíte
206a hlas / jeho a poznáte poznání jeho a on osvietí všechnu
zemi. Světlo poznání jeho vstúpí na spasenie Izraheli.
A chvátá jako vlk a dává školám; a sboróm pohanským
30 jako sladké zpíevanie v ustech všech lidí a v knihách sva-
tých a u písmiech bude práce jeho a řeč. A bude milostní-
kem božím až na věky. A prvního učil mě můj otec Jákob
a řka: „On naplní nedostatky rodu tvého!“

206b A když jest dokonal řeč / svú, řekl jest: „Přikazuji vám,
35 synové moji, odnese kosti mé z Ejipta a pochovajte mě
v Ebron!“ A umřel jest Beniamin, maje starosti svéj let sto
a pět a padesát, v dobréj starosti. A položili jej v koryto.
A když bylo dvanáste let a jedno před stěhováním synów

izrahelských z Ejipta, oni a bratří jich odněsli sú kosti
otcuov svých skrytě do města Kanaan. A pochovali sú jej
v Ebron podlé nóh otcuov / jich. A oni navrátili sú se
z Kanaan a přebývali sú v Ejiptu až do dne vyvedenie jich
z země ejiptskéj skrze ruku Mojžiešovu. Amen.

207a

Vydavatelské poznámky

Vysvětlivky

Komentář k obrazové příloze

Slovníček

Cílem tohoto výboru je zpřístupnit vybrané texty širšímu okruhu zájemců o starší literaturu a zároveň poskytnout východisko dalšímu odbornému bádání o nich. Proto vydáváme skladby vždy podle jednoho z dochovaných rukopisů, o ostatních podáváme základní informace s globální charakteristikou rozdílů mezi nimi. Poznámky uvádíme celkovou literárněhistorickou informací o každé památce a připojujeme bibliografický přehled dosavadních speciálních prací o tématu.

Všechny uvedené památky byly přepsány do současného grafického systému tak, aby byla co nejpřesněji zachována akustická podoba textů, naznačená zápisy ve vybraných rukopisech. Byla doplňována kvantita samohlásek, značená v rukopisech jen sporadicky v koncovkách (*i* — *í*, psáno *i* — *ij*), popř. zdvojením samohláskových liter uprostřed slov. Místo nedůsledně vyznačované výdechové interpunkce jsme zavedli moderní logicko-syntaktický interpunkční systém. Členění textu na odstavce je většinou prací vydavatelů.

Bez zvláštního upozornění v poznámkách ke kritice textu opravujeme drobnější evidentní písařské chyby a potlačujeme zbytky jotace v krátkých slabikách jako jev, reflektující už jen písařské zvyklosti. Ze stejných důvodů jsme bez poznámek opravovali nenáležitě koncovky u flektivních tvarů podstatných jmen typu „*znamenie*“ (*-ie* m. *-í* v 3., 6. a 7. pádu singuláru a v 2. pádu plurálu) a analogické jevy u dalších podstatných jmen, přídavných jmen, zájmen i sloves. Předponové *s* a *z*, jejichž užívání v rukopisech často kolísá zejména vlivem hláskové spodoby, jsme vyrovnávali v podstatě na dnešní úzus, ovšem s výjimkou případů, kdy je odlišné užívání historicky zdůvodněno (např. *zpráva země, zpráve*) nebo kdy se odchýlný způsob psaní uplatňuje v rukopise u určitých slov důsledně (např. *svítěziti* v Alexandrovi). Rovněž při prepisu předložek *s* a *z* jsme přihlíželi jednak k zachování starších vazebných korelací (*na čem* — *s čeho*, *v čem* — *z čeho*), jednak k diferencním vazbám, uplatněným v rukopise důsledně (např. *z koně* v povídce o Štilfrídovi). Dubletní stč. podoby vztažného zájmena *ježto* / *ješto* přepisujeme podle výchozího rukopisného zápisu; rovněž ponecháváme podle rukopisu i kolísání u předložky a předpony *ot* / *od*. Proti současnému pravopisnému úzu píšeme *buoh, hospodin, pán buoh, pán Ježíš* atd. s malým písmenem, protože v starším jazyce měla tato označení ještě výrazně apelativní charakter. Zkomolená a různě obměňovaná osobní i místní jména byla důsledně ponechána v té podobě, jakou má předloha, protože tento stav považujeme za nedílnou složku

významové výstavby textů; v nezbytných případech jsou objasněna, popř. opravena ve vysvětlivkách.

ALEXANDER

České znění památky je překlad latinského textu nejrozšířenějšího a nejpobulárnějšího zpracování alexandrovské látky, které vzniklo přepracováním překladu řeckého alexandrovského románu Pseudokallisthenova, vzniklého asi v 2.—3. století n. l.; latinský překlad pořídil po polovině 10. století neapolský archipresbyter Leo. Další přepracování jeho překladu se dochovalo ve třech rozdílných recenzích, z nichž verze označované J² a J³ jsou na sobě nezávislým, rozmanitě doplňovaným zpracováním verze J¹. Všechny tyto verze díla, souborně označované jako *Historia de preliis Alexandri Magni*, byly zpracovány postupně před polovinou 13. století. Verze J³, která byla základem českého překladu, vznikla nejspíš mezi léty 1185 a 1236. Její latinské znění vydal K. Steffens, *Die Historia de Preliis Alexandri Magni — Recension J³*, Meisenheim am Glan 1975 (srov. recenzi A. Vidmanové, LF 100, 1977, 245—247). Literaturu o latinské památce uvádí K. Steffens v úvodu své edice. Textům v našich knihovnách věnovala A. Vidmanová článek *Latinská historie o Alexandru Velikém*, LF 86, 1963, 263—267. O literární povaze výchozího řeckého románu viz u J. Ludvíkovského, *Řecký román dobrodružný*, Praha 1925.

Český překlad vznikl v předhusitské době, v 2. polovině 14. století nebo nejspoději počátkem 15. století. Lze tak soudit jen z jazykových jevů, protože chybí jakákoli svědectví o existenci překladu z doby před vznikem dochovaných rukopisů a ty jsou vesměs až z 2. poloviny 15. století. Postava Alexandra Velikého byla však v době Václava IV. v obecném povědomí známá a svým způsobem populární. Svědčí o tom např. skutečnost, že se na Alexandra odvolával v akademickém kázání na paměť Karla IV. M. Jan Hus (srov. F. M. Bartoš, *Čechy v době Husové*, Praha 1947, 324); Alexandrova postava byla oblíbeným tématem exempel v českých dílech a v latinských pracích českého původu (viz K. Dvořák, *Soupis staročeských exempel*, Praha 1978, 40—42); v českých Gestech Romanorum jsou tři alexandrovská exempla (*Přiběhy římské*, vyd. F. Šimek, Praha 1967, č. 5, 16, 35); vyobrazení Alexandra Velikého se objevilo mezi iluminacemi díla Konrada Kyesera Bellifortis v rukopise, pořízeném pro knihovnu Václava IV. (srov. J. Krása, *Rukopisy Václava IV.*, Praha 1974, 56, a Conrad Kyeser aus Eichstätt, *Bellifortis, Facsimile*, ed. G. Quarg, Düsseldorf 1967).

Popularita Alexandrovy postavy v českém prostředí mohla ovšem pramenit už z veršovaného zpracování látky ve známé Alexandreidě z přelomu 13. a 14. století, která prozaický román v literárněhistorickém zájmu zcela zastínila a s níž pozdější český román — pokud

se dá zjistit vzhledem k fragmentárnímu doehování české básně — nemá bezprostřední formální souvislosti (literaturu o Alexandreidě shrnul nejuplněji V. Vážný ve své edici *Alexandreida*, Praha 1963, 216—219).

Český překlad prozaického románu se dochoval v pěti rukopisech: Státní knihovna ČSR — Univerzitní knihovna v Praze, XVII H 4, 171 ff., z doby po 1433; tamtéž, XVII B 6, fol. 234a—289a, z druhé poloviny 15. stol.; Náchod, Okresní muzeum, L 284, z r. 1487; Knihovna Národního muzea v Praze, II C 10, z doby kolem 1445; Krivoklát, I d 36, fol. 112b—129b (neúplně), z konce 15. stol.; a dále ve starém tisku Mikuláše Bakaláře z roku 1513 (Knihopis č. 4434). Všechny tyto texty vycházejí z jediného překladu, mají však velmi četná odchylná čtení, která vznikla rozličnými písařskými úpravami původního značně doslovného a toporného překladu, zatíženého zejména v úvahových pasážích četnými latinismy. Jednotliví písaři upravovali a pozměňovali text (leckde nepochybně i z neporozumění) různými směry, jistě i podle svého vlastního zájmu o různé složky skladby; zdá se však, že se to dalo vždy ze zaujetí poutavým dílem. Nejdále postoupil od původního překladu zřejmě rukopis náchodský, jak je patrné z různocnění při Prusíkově edici (viz níže).

Památka byla v úplnosti vydána F. X. Prusíkem v časopise Krok 8—11, 1894—1897 podle náchodského rukopisu s různocněním z obou univerzitních rukopisů. Ukázky přinesl Erbenův *Výbor z literatury české II*, Praha 1868, sl. 530—543, a (v novočeské jazykové úpravě) J. Vilíkovský v antologii *Próza z doby Karla IV.*, 1. vyd. Praha 1938, 152—163, 2. vyd. Praha 1948, 226—242. Literárněhistorický zájem věnovali památce F. P. Magoun jr. a S. Harrison Thomson, *Kronika o Alexandru Velikém: A Czech Prose Translation of the Historia de Preliis, Recension J³*, Speculum 3, 1928, 204—217 (srov. J. Vachek, LF 58, 1931, 61—64) a J. Kolár, *Prozaický román o Alexandrovi v souvislostech české středověké prózy*, LF 105, 1982, 209—215.

Naše vydání je založeno na rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XVII B 6, fol. 234a—289a jako na textu, který je podle zjištění dosavadní literatury nejbližší předloze. Z jazykového hlediska je to rukopis velmi kvalitní, respektující zejména rozdíly mezi koncovými *i* a *ie* ve flektivních tvarech substantiv typu *znamenie*. Dlouhý diftong *ie* je psán většinou *ije*. Jméno *Alexander*, které je v rukopise důsledně psáno *Allexander*, píšeme s jedním *l*. Osobní jména citátové povahy (např. v latinizovaném tvaru) byla ponechána v grafické podobě podle předlohy. Porušená místa rukopisu byla emendována s přihlédnutím k rukopisu UK XVII H 4, popř. k latinské předloze (k edici K. Steffense).

Poznámky ke kritice textu:

25, 9 dvanácte] dwanadcze — 28 s tebu] tebu — 34 proroku nebo bohu] proroka nebo boha — 26, 19 s člověkem] czlowiekiem — 21. zavolala] zalkala — 28, 6 rozbi] rozbij — 9 usleče] vflekn — 22 sede] seede — 29, 6 s svými] swymi — 31, 1 dvanácti] dwanadczi — 17 odpovědi] odpowiedy — 32, 30 přitovarišil] przitowarzil — 31 jieżto] gemuzto — 33, 21 s svú] swu — 37, 4 slóve] flo — 22 železnými] zelenými — 34 prosil] chybí — 39, 18 plen] pleen — 36 naleze] nalocze — 41, 19 nabělejšími] w naybieleggšymi — 42, 31 na mázdře] na madrze — 43, 8 slunečného] sluncze slunezneho — 44, 22 Ale oni odpowěděchu] *omylem opakováno* — 45, 20 s smrtedlným] smrtedlnym — 23 nezíštes] nezíštieš — 47, 5 jakož] gehoz — 9 potokem] potom — 18 přjeti] chybí — 19 moře] morzi — 52, 8 Apollo] Appollo — 54, 35 Alexander] na Allexandra — 56, 4 Mužie] Nuzie — 10 v Elidi] w Elodije — 22 Stragoru] Stragora — 57, 26 tresktáni] treftkani — 58, 3 pohnuv] pohnuow — 62, 14 Parmonovi] Parmowi — 63, 27 řečeným] rzeczenem — 64, 11 Jemužto odpowědě] Genzto odpowiedy — 29 pěšich] piessij; ciličskú] Cziličkan — 32 s sebu] sebu — 36 podrobi] podrobij — 65, 1 Dariášovo] Daryaffowu — 31 Darius] A Darius — 68, 15 odolati] odielati — 23 přijidechu] przijedechu — 70, 5 Apollonem] Appolonem — 30 třeti] trzitie — 72, 1 mnoho lidu] mnoho — 11 zvěhlasnost] zwiehlawnost — 75, 8 aby jich] abych — 10 a jiní mrtví] a gine mrtwe — 13 asyrský a perský] Afyrštij a Perštij — 32 list králi] králi — 77, 6 Zabijete-li] Zabieteli — 26 zdělané] zdielana — 78, 32 jakož] yakozs — 79, 8 povýšiti] powyfiti — 27 urozené] vrozenije — 83, 2 jeho] gefť — 3 zlatú] zlate — 84, 14 nepamatujete] nepamatuge — 85, 7 v uočích] wuoczij — 86, 3 Porrovi] takowy — 20 s vojskem] swoyřwoyřkem — 87, 14 vézti] weřti — 89, 33 pošle] puořfle — 90, 12 takto] takto takto — 22 Junovu] Iunonowu — 92, 18 kastele] castelle — 94, 14 zažhli] zayzhli — 18 na ně vojsko] na nie wojřko na nie — 29 otečechu] otecezechu — 95, 24 počieti] poczeti — 97, 9 syni] řyny — 100, 1 totižto] totizřto — 30 přiřže] prřže — 32 člověky] czlowieku — 101, 6 lodě] lodije — 102, 7 přirovnány] prziorownani — 37 pokoru] pokrm — 103, 27 pověřrie naše] *řak omylem opakováno* kednne powieřrie naffe — 104, 13 veřkeren] weřkeren — 34 aby jim] aby — 106, 6 Bakcha] Bacha — 26 řel] řeel — 107, 19 ne ctností] necznořtie — 108, 24 rozkoři] rozkořij — 25 drženi] drzieni — 29 Didimus list] řift Didimus řift — 110, 15 okrářleným] okrařflenymi — 111, 1 přikáza] przika — 112, 2 od prvnie] odřřieřte — 4 známě] znamte — 112, 9 řkúci] rzkucze — 116, 20 cestama] czeřtoma — 117, 8 Caraptus aneb Cartor] Caraptus — 118, 9 poselřtvem] pořflowe — 120, 24 zděláni]

zdielanij — 31 cyprišového] Czypriřiflowe — 122, 6 Mnet] mniett — 22 zabijeř-li] zabieřli; neziřteř] neziftieř — 25 věřiř] wierziř — 123, 24 užase se] vřalle — 125, 13 měřic] mierzich — 23 zemřieti] zemrzeti — 129, 5 Xerše] Xferfe — 7 Xerše] Xferfe — 24 Anabuzardu] a na Buzardu — 28 Sardinie] Sardyne — 130, 6 nesnázich] nefnazij — 131, 14 efezské] Ehezfke — 29 Kapitola 139.] Ca^{la} CXXXVIII omylem; řišla následujících kapitol upravujeme — 132, 23 kterůř] kteryz — 133, 16 poda] podda — 134, 2 před ním] przed nimi — 9 Roxono] Roxonu — 29 Filip, otec muoj] chybí — 33 Magōga] Magog — 135, 3 Antipatrus] Antipatras — 7 stal] ftaal — 27 potvrzují] potvrzuge — 137, 5 troglodiřsků] crotroglociczfku — 19 nezahubil] nazahubil — 25 udělaným] vdielany — 138, 12 devátém mezciem] dewate-mezciem — 28 nad králi] nakali — 139, 15 velikých] welike — 140, 14 knihy] chybí — 15 mame] mane — 26 veřen] weřkem — 142, 5 poškvřnila] pořkwrna — 8 uměl-li] vmieli — 30 myřlenie] mlczenie — 33 péři] wieczij — 143, 8 truosku] trnozku — 27 ři] řizij — 144, 3 by se] bieře — 11 prvním ... stvořením] prwnich ... ftworzenim — 17 sú přirozenie] chybí — 145, 11 trudně] truditi — 12 jakořto] gehozto — 20 jenř] genz genz — 36 vědomo] widomo — 146, 3 vyřiti] wgit — 31 všel] wřeel — 32 ustavenému] vřtaweneho — 147, 5 u nás] mas — 11 počne se] puoczneř.

KRONIKA O ŠTILFRIDOVI

Dochovaná podoba skladby vznikla s největří pravděpodobností přepracováním neznámé starří české památky pro diptych, který skladba vytváří s kronikou o Bruncvíkovi. Hojně římy naznačují, ře výchozí text byl verřovaný. V památce se reflektují některé prvky známé z německé rytřřské epiky, zejména postava řibřida (Siegfrieda) Ruoženého. Česká podoba jména řibřid (spojující vřak epiteton s představou růři místo rohu) nasvědčuje tomu, ře dochovaná podoba skladby vznikla někdy ke konci 14. století až po zlomkovitě dochované české Větři řůřové zahradě, v níř se jméno řibřid vyskytuje (srov. A. Patera, *Starořeské zbytky Řůřové zahrady ze 14. století*, ČČM 1881, 464n.). Skladba obrazně formuluje ideál středověkého rytřřství, který byl patřně ideovou osou už u výchozí skladby. Celý diptych, koncipovaný jako výklad o postupném zlepřování českého panovnického erbu, je prostoupen jediným alegorickým plánem, jehoř význam není zcela jasný; možná ře jde o alegorickou oslavu prvních dvou panovníků lucemburské dynastie na českém trůně.

Skladba se dochovala ve třech rukopisech, svědřících o oblibě předhusitské výpravné produkce v pozděřším 15. století: Státní knihov-

na ČSR — Univerzitní knihovna v Praze XI B 4, fol. 197b—203a, z poloviny 15. století; Náchod, Okresní muzeum, L 284, str. 188—203, z r. 1487; Státní archiv v Brně, G 10, ř. 879, fol. 9a—13a, z počátku 16. stol. Náchodský rukopis zřetelně usiluje posilit řýmový řível, přeřtrvávající v prozaickém textu z původní předlohy.

Památku vydal V. Hanka, *Stará pověřt o Štojmiřovi a Bruncvíkovi, kněžatech českých*, Praha 1827 (v nové jazykové úpravě), K. J. Erben ve *Výboru z literatury české II*, Praha 1868, sl. 39—54 (podle textu UK), F. Prusík v *Kroku 8*, 1894, 7—15, 41—49 (podle náchodského textu) a *Výbor z české literatury od počátků po dobu Husovu*, Praha 1957, 554—561 (podle brněnského textu).

Spolu s kronikou o Bruncvíkovi vyšla památka mnohokrát jako knížka lidového řtení (srov. Knihopis ř. 4482—4497 a J. Kolár, *Česká zábavná próza 16. století a tzv. kněžky lidového řtení*, Praha 1960, 48—51).

O skladbě psali J. Feifalik, *Zwei böhmische Volksbücher zur Sage von Reinfrid von Braunschweig*, Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse 29, Wien 1859, 83—97, a 32, 1860, 322—331; F. Menčik, *Kronika o řtilřidu a Bruncvíkovi*, Krok 3, 1890, 195—198, 282—286, 322—325; A. Schmauss, *Zur Entstehungsgeschichte des alttschechischen Stilřid*, Wiener slavistisches Jahrbuch 3, 1953, 28—36; J. Kolár, *Česká zábavná próza 16. století a tzv. kněžky lidového řtení*, Praha 1960, 48—62; A. M. Pančenko, *Čeřsko-russkije literaturnyje svjaz i 17 veka*, Leningrad 1969, 85—136 (srov. recenzi J. Kolára *Čeřsko-ruské styky v 17. století očima současné literární vědy*, ČL 19, 1971, 344—451); J. Kolár, *Textologie starořeských povidek o řtilřidu a Bruncvíkovi*, LF 97, 1974, 143—154; tž, *K otázce alegorických plánů v starořeských povídkách o řtilřidu a Bruncvíkovi*, Strahovská knihovna 9, 1974, 43—65; tž, *Astronomus a Filosofus*, Pocta dr. E. Urbánkové, Praha 1979, 185—191. Srov. i literaturu uvedenou v poznámce ke kronice o Bruncvíkovi.

Naše vydání je zalořeno na rukopise prařské Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny XI B 4, fol. 197b—203a, tedy na starřím z obou zápisů celého diptychu. Upravujeme bez poznámky pisařovo řsledně psané *thedy* na *tedy*.

Poruřená místa byla emendována s přihlédnutím k brněnskému rukopisu.

Poznámky ke kritice textu:

151, 16 zemiech] zemech — 23 milováře] milowawře — 28 nechceř] nenechczere — 152, 1 poddán] rowen — 16 opěři] opiedt — 22 vybrati s tolikěř zlata] omylem opakováno — 153, 6 nepotkář] Nepotkad; potkává] podkawa — 33 běře] bieře — 154, 3 rakúřký] Rakufke — 20 dořře] dozize — 21 jej] ge;

mužky] muffke — 23 Ostojš-li] oftogifly — 24 Typartit] Typartin — 25 voláše] wolawffe — 155, 3 pozdviha] podwiha — 9 Jestliže] Geftly Geftly ze — 26 na mně] namne — 29 brunát-ného] brunadneho — 34 jej] geý geý — 156, 7 korúhev] korohew — 13 tyřské] Thirzke; dielo rytířské] rytirzke — 15 praporci] praporcze; na lúku běžiše] na luku — 27 mužsky] mušky — 157, 21 zdališ] zdališ — 25 Štilfrid] ftyl — 27 swietí] fwietie — 32 a vece: „Podajte mi ... čest a chválu] *omylem wynechano* — 158, 6 jich] geft — 17 Věziš] wiezis — 20 přibuda] przyboda — 30 čemu jest se] czmu fe — 159, 1 pršeti] przetij — 3 mohu] moho — 11 sběr] zberz — 17 na niež] Naniemz — 36 korunú] korum — 160, 13 polowici] polowicze — 16 korúhvi] korohwie — 29 králi] krále — 161, 6 dcerka] dczerta — 8 za manželku] zamazonku.

KRONIKA O BRUNCVÍKOVI

Skladba vznikla nejspíš koncem 14. století v souvislosti s přepracováním povídky o Štilfridovi v prozaický útvar, spojený s bruncvíkovskou povídkou v diptych jednak na základě výslovně vyjádřeného vztahu mezi oběma hrdiny (otec — syn), jednak společným záměrem vyložit epickými prostředky proměny českého panovnického erbu. Obě skladby obsahují nadto analogické prvky; naznačující přítomnost alegorického plánu (viz komentář k povídce o Štilfridovi).

Přímá předloha skladby nebyla nalezena. Až dosud zjišťuje však odborné bádání značný počet představových, motivických i textových souvislostí s rozmanitými zábavnými i naukovými díly středověku. Výchozí je patrně vztah památky k oblasti německých rytířských skladeb o rytíři se lvem.

Česká povídka byla jako lidová knížka přeložena do němčiny a pronikla i do maďarské a ruské literatury.

Památka se dochovala v třech rukopisech: Státní knihovna ČSR — Univerzitní knihovna v Praze XI B 4, fol. 203a—208b, z poloviny 15. století; Varšava, Biblioteka narodowa, tzv. sborník Baworowského, fol. 1a—15b, z doby kolem 1472; Státní archiv v Brně, G 10, č. 879, fol. 13b—19b, z počátku 16. stol. Spolu s kronikou o Štilfridovi byla mnohokrát tištěna jako knížka lidového čtení (srov. Knihopis č. 4482—4497 a J. Kolár, *Česká zábavná próza 16. století a tzv. knížky lidového čtení*, Praha 1960, 48—51).

Vydal V. Hanka, *Stará pověst o Stojmírovi a Bruncvíkovi, knížatech českých*, Praha 1827 (v nové jazykové úpravě), K. J. Erben ve *Výboru z literatury české II*, Praha 1868, sl. 55—74 (podle rukopisu UK), J. Polívka v příloze knihy *Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře*, Praha 1892, 134—143 (podle rukopisu Baworowského) a J. Loriš, *Sborník hraběte*

Baworowského, Praha 1903, 25—51 (synopticky podle rukopisů UK a Baworowského).

Literaturu o skladbě viz v poznámce ke kronice o Štilfridovi a dále F. Prusík, *Kronika o Bruncvíkovi*, Krok 4, 1890, 89—94; týž, *Příspěvky ku kritice textové*, Krok 4, 1890, 133—139, 188—190, 224—227, 268 až 272, 311—314, 360—363, 397—399; týž, *Kroniky o Štilfridu a Bruncvíkovi*, Krok 7, 1894, 279—284, 337—344, 417—420; J. Polívka, *Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře*, Praha 1892; V. Tille, *Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře*, Athenaeum 10, 1893, 246—251; L. Dobosy, *Das Schicksal eines tschechischen Volksbuches in der ungarischen Literatur*, Studia slavica Hungarica 11, Budapest 1965, 331—344; W. Baumann, *Lateinische Quellen des tschechischen Bruncvík*, Die Welt der Slaven 18, 1973, 16—21; týž, *Der tschechische Bruncvík und die Melusinsage*, Die Welt der Slaven 19—20, 1974—75, 7—11; týž, *Die Sage von Heinrich dem Löwen bei den Slaven*, München 1975; C. Lacouteux, *Herzog Ernst v. 2164ff.* — *Das böhmische Volksbuch vom Stillfried und Bruncvíg und die morgenländischen Alexandersagen*, Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur 109, 1980, 247—251; H. Mirvaldová, *Kronika o Bruncvíkovi z hlediska folklórní pohádky*, ČL 28, 1980, 146—154; J. Kolár, *Jiráskův Horymír a Bruncvík*, ČL 28, 1980, 580—595.

Naše vydání je založeno na rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XI B 4, fol. 203a—208b, který je starším z obou záznamů Štilfrida a Bruncvíka jako diptychu. Stejně jako u povídky o Štilfridovi, zapsané stejným písařem, upravujeme i zde bez zvláštní poznámky důsledně psané *tedy* na *tehdy*. Při emendování porušených míst jsme přihlíželi k rukopisu Baworowského.

Poznámky ke kritice textu:

165, 2 ve všeco] wfleczo — 5 vdovy] wdowie — 6 bieše] dieffe — 7 zemiech] zemech — 25 Komuž] komuoz — 166, 3 mně] mne — 13 na moři] na morze — 17 búřeni] burzenym — 26 přitáhneť] przytahneć; mořské] morzke — 167, 1 u mistrovství] miltrowftwi — 17 starým] ftarem — 168, 5 povrha] powrna — 23 saň] san — 28 děž] Diefs — 37 k zemi] k zemie; mnohokrát] mnokrat — 169, 1 velikým] welikem — 3 poče se] pocze — 7 nabrav] Nabram — 170, 20 viděli] wiedieli — 22 jí] ge — 35 oce] oczy — 38 červené] czrewe — 171, 5 nepřihodilo] przepzihodilo — 6 viděn] wieden — 14 zemi] zemie — 17 vece] wieczy — 27 dvě] dwie — 33 mužsky] mušky — 34 na pravú póli] naprawa pole — 172, 2 A když] A druhym kdyz — 4 na zemi] na zemie — 9 uzřechu] wzrzewchu — 12 každé z nich usta] *omylem opakowano* — 22 viděchu] wiedeichu — 23 neviděše] Newidieffi — 31 vece] wiecze — 38 beríž se] berizffe — 173, 7

který] kdery — 24 poče se] pocze — 26 jeskyni] gefkynie —
 29 chvíli] chwile — 38 mužsky] muľky — 174, 1 brodiše]
 prodifše — 3 sám hne] fam — 16 i tu se] y tu — 24 učini]
 ucziniti — 31 poběže] pobieffe — 175, 7 mužská] mufka —
 18 v okamžení] wokamšfeny — 31 jide] gida — 176, 11 záře]
 zarzi; po moři] po morze — 13 Překrásní] przekrafne — 17 Jed-
 nožt] Gednoft — 177, 25 kterýž] kterez — 28 otcí] otcze —
 31 jemše] zemffe — 178, 11 tesknostmi] knefknoftmi — 12 po
 něm živ . . . umřel] chybí.

O APOLÓNOVI

Rozsáhlá povídka o Apolónovi (Apolloniovi) Tyrském, pro moti-
 vické bohatství a důmyslnou konstrukci děje označovaná často jako
 román, vychází z latinského textu, vzniklého mezi 3. a 6. stoletím
 n. l. a zpracovávajícího snad nedochovanou řeckou předlohu. České
 zpracování, vzniklé v předhusitské době, bývá hypoteticky pokládáno
 za relativně samostatnou úpravu, protože v známých latinských ruko-
 pisech nebyla zjištěna jeho přímá předloha. Mezi soudobými pro-
 zaickými skladbami zaujímá sverázné postavení, neboť víc než která-
 koli jiná památka reflektuje typ kompozičního ztvárnění látky, vy-
 pracovaný v antické výpravné próze. Třebaže množství dochovaných
 rukopisů latinského znění i překlady do národních jazyků svědčí
 o tom, že povídka patřila ve středověku po celé Evropě k oblíbené
 četbě, nebyla úpravami výrazněji podrobena křesťanskému názoru
 na funkci výpravných skladeb. V 16. století povídka snadno vplývala
 do dalšího literárního vývoje, např. v Anglii se stala východiskem
 Shakespearova dramatu Perikles. V Čechách se stala oblíbenou složkou
 lidového čtení (srov. Knihopis č. 4438—4448) a její látka posloužila
 ještě na prahu obrození ke vzniku hry J. J. Zimy Tharsia z Tyru
 (tištěna 1792).

Český středověký překlad se stal východiskem zpracování polského
 a odtud i ruského.

Český středověký text se dochoval ve čtyřech rukopisech a jednom
 zlomku: Knihovna Národního muzea v Praze II F 8, fol. 128a—153a
 (tzv. Pinvičkův nebo Zebererův sborník), z let 1459—1463; Varšava,
 Biblioteka narodowa, tzv. sborník Baworowského, fol. 206b—226b,
 z doby kolem 1472; Třeboň, Státní archiv A 18, fol. 319a—326b,
 z druhé poloviny 15. stol.; Vratislav, knihovna Ossolinea, 1172/1,
 1a—55a, z r. 1537 (opis tohoto rukopisu z r. 1840 v Knihovně Národ-
 ního muzea v Praze I E 2). Několikařádkový zlomek se závěrem sklad-
 by je v rukopise Státního archívu v Třeboni A 7, fol. 64a, z r. 1454.
 Jedině nejmladší vratislavský rukopis obsahuje celý text skladby,
 v rukopise Zebererově a Baworowského chybějí listy se závěrem sklad-
 by, v třeboňském rukopise A 18 chybí začátek.

Památku vydal A. J. Vrátko v ČČM 1863, 277—293, 352—365
 podle rukopisu Zebererova s různocněním z rukopisu Ossolinea (tehdy
 lvovského, nyní vratislavského) a J. Loriš, *Sborník hraběte Baworowského*,
 Praha 1903, 407—429. V novočeské úpravě vydal skladbu J. Vili-
 kovský v antologii *Průza z doby Karla IV.*, 1. vyd. Praha 1938, 164—179,
 2. vyd. Praha 1948, 243—266. Text třeboňského rukopisu A 18 vydal
 paleograficky N. A. Nilsson, *Die Apollonius-Erzählung in den slavischen
 Literaturen*, Uppsala 1949.

O skladbě psali J. Polívka, *Román o Apollonovi, králi tyrském, v české,
 polské a ruské literatuře*, LF 16, 1889, 353—358, 416—435, J. Vilikovský
 v doslovu k citované antologii a N. A. Nilsson, *Die Apollonius-Erzählung
 in den slavischen Literaturen*, Uppsala 1949; tam i bohaté bibliografické
 údaje. O evropské tradici látky podává přehled E. Frenzel, *Stoffe der
 Weltliteratur*, Stuttgart 1976, 52—54.

Naše vydání je založeno na textu Zebererova rukopisu (KNM
 II F 8, fol. 128a—153a) jako na nejstarším dochovaném znění, chybě-
 jící konec je nahrazen příslušnou partií z rukopisu třeboňského (A 18,
 fol. 326ab); tato část podává zřetelné svědectví o tendenci ke zestručnění
 textu, patrně v třeboňském rukopise. Porušená místa Zebererova
 rukopisu byla emendována s přihlédnutím k rukopisu Baworowského.

Poznámky ke kritice textu:

181, 1 v řecké] wrzdfke — 30 dceři] dcery — 182, 15 obvětšejíc]
 obwetšlegi — 25 je] gie — 183, 1 lze] zle — 3 o kráse] okrafy —
 6 řecký] rzdfky — 18 otce] otczy — 19 býti] byw — 184, 36
 pro se] profie — 185, 5 nenalezte] nenalezle — 7 jenž by zbyl všeho
 svého] giz miel fwe wfšeczko — 186, 12 na tržiště] na trzyftie —
 18 s svými] fwymi — 187, 4 hudby] hutby — 34 učiti] mluwiti
 — 188, 3 sta se] staffe — 13 vědě] wiedzij — 17 neodpověděti]
 neodpowędzili — 21 ano] Ona — 31 přezře] przezrzy — 189, 6
 tsti] Czti; test] Tezt — 13 z tvé] z ftwe — 14 sem] fie — 29
 lehče] lehcze — 190, 3 zajide i] chybí — 4 bezpříemně] bez-
 prziemne — 6 silně stvrdi] flicznie ftworzi — 24 sobě je] fobie
 gie — 191, 36 vědě] wiedi — 192, 38 sta se] staffe — 193, 9 nik-
 do] nikiy — 23 svediz] s fwediz — 194, 3 zavinił] zahynul —
 34 uctiti] wcziti gi — 195, 8 přešlechtná] przflechetna; šlech-
 etností] sflecheznoft — 9 smilstwo] a fmiłstwo — 14 jemuž] genz;
 A tomu . . . zabiti] omylem opakowano — 196, 2 widie] wiedzic —
 197, 2 dolów] dow — 5 rozplod] rozpowied — 33 a proto] Ato
 — 199, 26 odpovědě: „Vědě] odpowiedzic — 200, 3 hrájeci] hrati
 — 201, 16 čeled] czed — 202, 2 otce] otecze — 9 náměstkem]
 namyštckem — 21 paní] panny — 31 mějieše] mygyeffy.

Jířikovo vidění je v původní latinské podobě účelově zaměřeným literárním zpracováním legendické látky, pojící se k proslulému středověkému poutnímu místu na ostrově v jezeře Lough Derg v severozápadním Irsku, zvanému Očistec sv. Patrika, a navazuje na oblíbené téma středověkého křesťanství o návštěvě živého člověka v záhrobí. Vzniklo patrně v souvislosti se zájmem irského primase Richarda Fitz-Ralpha, 1347—1360 arcibiskupa v Armaghu, o propagaci nejznámějšího poutního místa jeho arcidiecéze, jemuž papežská kurie patrně pro věroučnou pováživost obsahu místního kultu (domnělá možnost nahlédnout Patrikovou jeskyni do záhrobí) odmítala uznání. Literární historie klade vznik díla, napsaného 1353 nebo o málo později, do okolí Avignonu, tehdejšího sídla papežské kurie. Dochované rukopisy nasvědčují tomu, že při šíření památky hrály významnou úlohu Čechy a jejich středoevropské okolí. Připouští se dokonce možnost, že dochované znění památky je výsledkem úpravy, které se jí dostalo právě v této oblasti.

Latinský text vydal kriticky L. L. Hammerich, *Visiones Georgii*, Historisk-filologiske Meddelelser udgivne af det kgl. Danske Videnskabernes Selskab, sv. 18, č. 2, Kodaň 1930—31, pojednal o něm M. Voigt, *Beiträge zur Geschichte der Visionenliteratur im Mittelalter*, Leipzig 1924.

České znění skladby — vedle čtverého německého překladu jediné známé tlumočení do národního jazyka — ji představuje v podobě značně odlišné od výchozího latinského textu, maximálně zestručněné na zlomek původního rozsahu. Omezuje se na pouhou dějovou kostru a z ideového hlediska je soustředěno k základním otázkám církevního učení; není přeložen úvod a šest předeslaných dopisů církevních hodnostářů, zejména armaghského arcibiskupa, dosvědčujících pravdivost skladby, příznačně je v úpravě odstraněna naprostá většina konkrétních zmínek, které původní latinský spis historicky zakotvují, a všechny rozsáhlé pasáže traktátové a kazatelské povahy. Tím vystoupil do popředí sám fakt putování (nejdříve po nejvýznamnějších evropských poutních místech, potom zásvětím) a skladba se tak přiblížila dobové světské četbě, v níž bylo putování neznámými kraji a zážitky z nich jedním z nejoblíbenějších typů. Z ideového hlediska učinila prostoduchá přímočarost naučného zaměření z české úpravy nezakryvaný nástroj k propagaci římsky orientované církevní pravověrnosti v nejširších, málo vzdělaných vrstvách, spojené s agitací ve prospěch ekonomických zájmů kněžstva (zádušní mše, almužny), a to v době, kdy se různé stránky římské církevní praxe stávaly předmětem sporů a kritiky. Dobu vzniku českého překladu nelze přesně určit, některé starobylé jazykové tvary (*zmisati*; *vědě*; jednoduché minulé časy) však nasvědčují tomu, že byl pořízen ještě v předhusitské době. Není jisté ani to, zda krácení bylo dílem neznámého překladatele,

nebo zda se překládalo už ze zkrácené latinské předlohy, protože jeden z dochovaných latinských rukopisů (z kláštera v Admontu v Rakousku, známého svým úzkým vztahem k českému prostředí) obsahuje verzi podobně zkrácenou, jako má české znění.

Překlad se dochoval ve dvou zápisech, v rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XVII E 2, fol. 196b—210a, z druhé poloviny 15. století, a v rukopise Státního archivu v Brně G 10, č. 879, fol. 19b—27b, z počátku 16. století. Památka však došla později značné obliby, když byla tištěna jako knižka lidového čtení až do 19. století (srov. Knihopis č. 16. 533—16. 539); odtud zřejmě pramení i zobecnělé úsloví „je jako v Jířikově vidění“, které samo o sobě dosvědčuje někdejší popularitu památky.

Český překlad vydal F. R. Tichý, *Jířikovo vidění*, Praha 1934, a (v novočeské úpravě) J. Vilikovský v antologii *Proza z doby Karla IV.*, Praha 1938, 200—218.

O skladbě psali J. a H. Jirečkové, *Rozpravy z oboru historie, filologie a literatury I*, Vídeň 1860, 77—78; J. Gebauer, *Jířikovo vidění v souvislosti s jinými pověstmi mystiky křesťanské*, LF 6, 1879, 30—45; týž, *O původu Jířikova vidění*, tamtéž 202—204; týž, *Dodatek ke zprávě o původu Jířikova vidění*, tamtéž 243 (vše znovu v Gebauerově souboru *Stati literární dějepisné I*, Praha 1941, 190—207); V. Tille, *O pouť rytíře Oweina do očistce sv. Patrika*, LF 18, 1891, 358—369; Č. Zíbrt, *Jířikovo vidění*, ČČM 1907, 134—135; K. Jensen (=R. Jakobson), *K vydání staročeského Jířikova vidění*, LF 65, 1938, 47—57 (podrobná kritika vydání F. R. Tichého) a J. Vilikovský, *Zapomenutý rukopis Jířikova vidění*, LF 65, 1938, 348—355 (s charakteristikou vzájemného vztahu obou českých rukopisů).

Naše vydání je založeno na starším z obou zápisů, na rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XVII E 2, 196b—210a, a vděčně těží z uvedeného kritického článku R. Jakobsona. Porušená místa byla emendována podle brněnského rukopisu, popř. s přihlédnutím k textu latinskému.

Poznámky ke kritice textu:

205, 23 umyslii] vymfliik; v těch krajinách ... života svého] tiech kragin pokanie a vkruentfwtie totizto trefktanie sweho zywota — 35 o očistci] o Ocyzfttczy — 36 s velikým] s welilym — 206, 1 do očistce] do ocyzfttctie — 12 rozhřešení] rozhrziffenie — 33 obdržel] chybí — 35 v milosti] milofti — 207, 11 volové] olowe — 208, 3 ufám] chybí — 20 očistce] ocyzfttce — 209, 3 najhorší] nayhorftie — 213, 19 Jířiku] Gyrzioku — 214, 8 smradu] smrad — 221, 3 hřicha] hrzichy — 223, 15 duší] duffych — 17 taký] take — 224, 28 ne ráje] rage — 226, 4 duostojnější] před tím přeskřtnuto naymoczniegffij — 17 ewangelistuow] Euwangeliftuow —

31 sněžné] fiede — 227, 4 nesmiernú] nesmieru — 6 milujciem] milugieciem — 21 všechny] wflichny — 230, 28 pohafuje] pohafugie — 29 duchovnie (*podle lat.*)] chudobnie — 232, 13 silná] fyra — 14 nebyla] nebylo.

ČTENIE NIKODÉMOVO

České zpracování tohoto novozákonního apokryfu se skládá ze dvou částí, z nichž první v podstatě pouze rozvádí některé podrobnosti Ježíšova odsouzení, umučení a vzkříšení, jak je známe z evangelií, zatímco druhá část, stylizovaná jako přímé svědectví dvou bratří Karina a Leucia, vzkříšených spolu s Ježíšem, oporu v evangelních textech nemá. Týká se Kristova sestoupení do pekel a vyvedení pracotců a světců do ráje. Původní zpracování tohoto apokryfu bylo řecké. Pocházelo patrně ze 6. století a přičítalo se neprávem židovskému farizeovi z doby Ježíšovy Nikodémovi, prohlášenému později za svatého. Ve své nejstarší verzi obsahovalo patrně jen vypravování o Kristových posledních chvílích. Zachovala se však i mladší řecká recenze, zahrnující už svědectví o sestoupení do pekel. Vznik původně samostatného zpracování této látky se klade nejpozději do 1. poloviny 5. století.

Dochované zápisy středověkého překladu do latiny, předlohy staročeského zpracování, vesměs obsahují obě zmíněné části. První se v latinských rukopisech nejčastěji uvádí jako *Gesta Salvatoris* (popř. též *Gesta Pilati*), druhá se označuje jako *Descensus Christi ad inferos*. O vzniku a vývoji řeckého i latinského textu pojednal podrobně R. A. Lipsius, *Die Pilatus-Acten*, 1871. Edici latinského textu zařadil do své souborné práce K. Tischendorf, *Evangelia apocrypha*, 2. vyd., Lipsko 1876, 54n.

Jako památka české provenience, vzniklá v 11. století, se uvádí staroslověnský překlad Nikodémova evangelia. Do češtiny bylo Čtenie Nikodémovo přeloženo z latiny nepochybně už v 2. polovině 14. století. Svědčí o tom přímo především starobylé jazykové (hlavně lexikální) prvky, ale navíc nepřímou i skutečností, že se jeho druhá část, tj. svědectví Karinova a Leuciova, v zestručněném výtahu uvádí v prozaickém Životě Krista Pána, jehož nejstarší rukopis (UK XVII A 9) pochází z let 1360—1380.

České zpracování se nám dochovalo ve čtyřech rukopisech z 15. století: rukopis Strahovské knihovny Památníku národního písemnictví v Praze, DR III 32, fol. 1a—94a, z r. 1442; rukopis Státní vědecké knihovny v Brně, Mk 97 (dříve Mikulov II 89), fol. 205a—240b, z r. 1453; rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovna v Praze, XVII B 15, fol. 299a—310a, z r. 1465, a tamtéž, fond křižovnický (dříve Kříž. XXII A 4, vitr. LV D 1), str. i až

101, z r. 1472. O nevěšdní oblibě tohoto díla u nás svědčí jeho mnohonásobné otiskování ve formě knížek lidového čtení v průběhu 16. a 17. století (srov. Knihopis č. 1791—1803).

Ze zachovaných rukopisných zápisů je možno zjistit, že existovaly dvě recenze staročeského překladu. První z nich (starší) reprezentují rukopisy strahovský, brněnský (pův. mikulovský) a křižovnický, jehož už četnější různocnění je možno přičíst na vrub písařských úprav a dobových jazykových inovací. Jde celkově o poměrně volnější zpracování latinské předlohy, není však nutno předpokládat jinou (nedochovanou) latinskou předlohu, jak uvádí J. Polívka (viz níže). Verze rukopisu UK XVII B 15 reprezentuje jinou (pozdější) recenzi překladu, přidržující se přesněji textu latinské předlohy, běžně dochované v latinských rukopisech. Tento postup odpovídá ostatně celkovému charakteru rukopisu UK XVII B 15, který obsahuje Nový Zákon, početné knihy Starého Zákona (Tobiáš, Judit, Ester, Job, Přísloví, Kazatel, Kniha Moudrosti, Sirach a knihy Esdrášovy) a vedle Čtení Nikodémova i všechny ostatní duchovní prózy, vydané v tomto našem souboru. Technika a styl překladu dochovaného v tomto rukopise dobře zapadá do dobového rozmachu biblických studií a vyplývá z úsilí o pořízení co nejvěrnějšího překladu bible, jak ho známe z tzv. 3. redakce, reprezentované už Padeřovskou biblií, ale i celou řadou dalších (např. Bible pernstýnská aj.), vzniklých zhruba v téže době jako tento rukopisný kodex.

Naposledy vydal Čtení Nikodémovo V. Hanka, *Čtenie Nikodemovo, co se dalo při umučení Páně*, Rozpravy KČSN, ř. 5/11, 1860, 227—256. Edice pořízená v dobové transkripci, dnes už nevyhovující, vychází z rukopisu strahovského. Obsáhlou literárněhistorickou studii věnoval této památce J. Polívka, *Evangelium Nikodemovo v literaturách slovanských*, ČČM 64, 1890, 255—275, 535—568, a 65, 1891, 94—101, 440—460.

Naše vydání je založeno na nejstarším dochovaném zápisu v rukopise strahovském. Text chybějících dvou listů (dopsaných nyní v rukopise rukou V. Hanky) je doplněn z rukopisu brněnského (dříve mikulovského), jehož znění je velmi blízké znění našeho základního rukopisu. Bylo ho tedy možno současně využít k emendacím porušených míst.

Poznámky ke kritice textu:

235, 14 Rubelliona] bubelliona; druhé] druhého — 236, 12—24 belha/vé, skloněné ... krále vašeho mo/hu] *text chybějícího listu doplněn z mikulovského rkpu (fol. 205b—206a)* — 238, 7 na korúhevniky] *chybí* — 239, 13 Prokula] pakrila — 240, 15 a Zeras] Azeras — 241, 4 a Pilát] apilata — 242, 23 vezmete] Vezmete — 27 ukamenovanie] vkame/menovanie (*na rozhraní stránek*) — 28 tato] to — 243, 21 propustte] propufte — 245, 27 rozhněvav se] rozhniewaw

— 246, 12 narodil se] narodil — 20—33 v lidu ... při/káza] *text chybějícího listu doplněn z mikulovského rkpu (fol. 214b)* — 247, 4 rúchú] *špatně čitelné, nadepsáno: wky* — 26—27 Jezmas ... Dizmas] Geltan ... diftan — 248, 17 pomáháchu] po/machu (*na rozhraní řádků*) — 253, 14 mezi sebú ptáchu se] mezi leptachu fe — 24 naučili] *chybí* — 254, 22 nenalezli] nenalez/my (*na rozhraní řádků*) — 256, 10 jeho] *chybí* — 257, 33 svěceniny] *fwieczzenym* — 260, 5 jdiechom] *gdiechu* — 261, 28 zvěděli] *chybí* — 264, 18 k slávě] k flauē — 266, 18 se ... bál] bal — 268, 19 Zdvihněte] *Zwihnie* te — 35 uprostřed] *vprzed* — 38 Nepřemožené] *neprzemozeny* — 270, 18 smrti] *fmrt* — 273, 22 s svatými] *fwatymi* — 274, 18 vstúpi] *wftup* — 26 v rozkošné] *wrozkošne*.

LEGENDA O VERONICE

Postava zázračně vyléčené ženy Veroniky se objevuje už v Čtení Nikodémově, k němuž se tato legenda připojuje ve všech dochovaných staročeských rukopisných zápisech a později i v četných tiscích. Látka pověsti o Veronice je východního původu, ať už se vyvinula z legendy o Abgarovi, známé z církevněslovanské literatury, anebo spíše vznikla samostatně jako výklad působení zázračného obrazu Kristova, chovaného v Edesse (dnešní město Urfa v jižním Turecku), od 5. století centru tzv. nestoriánských křesťanů. Původně byla legenda sepsána řecky, ale teprve rozšířená latinská verze, nazývaná *Cura sanitatis Tiberii*, vzniklá kombinací starších apokryfů (*Mors Pilati*, *Vindicta Salvatoris*, popř. i *Acta Petri et Pauli*), se stala předlohou českého zpracování. Z rukopisu 11. století vydal latinskou verzi P. F. Foggini, *Exercitationes historico-criticae de Romano divi Petri itinere*, 1742, 38n.; podle jiných mladších rukopisů pořídil edici A. Schönbach, *Anzeiger für deutsches Alterthum u. deutsche Literatur*, 1876, 173—180.

Dobu vzniku českého zpracování Legendy o Veronice je možno klást zhruba do stejné doby jako vznik Čtení Nikodémova. Není patrně náhodou, že se nám oba novozákonní apokryfy, navíc spojované i postavou Pontského Piláta, zachovaly spolu ve všech čtyřech dochovaných rukopisech, které však byly vesměs pořízeny značně později jako opisy starších předloh, popř. jako nová překladatelská redakce (UK XVII B 15).

Velmi nepatrné diference zjišťujeme mezi zněním nejstaršího dochovaného rukopisu Strahovské knihovny Památníku národního písemnictví v Praze DR III 32, fol. 100a—122b, z r. 1442, a mezi rukopisem Státní vědecké knihovny v Brně (pův. mikulovským) Mk 97, fol. 240b—250b, z r. 1453. Rukopis Státní knihovny ČSR UK XVII B 15, fol. 310a—313a, z r. 1465 (skladba v živých záhlavích označena „Voluzián“) opět reprezentuje jinou recenzi překladu, vě-

domě se přidržující věrněji latinské předlohy, než je tomu u verze starší. Návaznost na Čtení Nikodémovo je v tomto zápisu přímo zdůrazněna pouhým odkazem na znění Pilátova listu: „Tehdy Nero přijal jest listy i řekl jest, jichžto řád napřed psán stojí v Nikodémovi v kapitole poslednie takto: Pontský Pilát etc.“ (fol. 312b). Výrazněji než Čtení Nikodémovo se odchyluje od zápisu v rukopise strahovském a mikulovském legenda o Veronice v rukopise Státní knihovny ČSR, fond Kříž. XXII A 4, vitr. LV D 1, str. 101—121, z r. 1472. Tento zápis jeví zřetelnou tendenci k zhuštění textu vypouštěním některých podrobností. S pozdější dobou vzniku souvisí nahrazování tvaroslovných i lexikálních archaismů, jimiž se vyznačují texty rukopisu strahovského i mikulovského. Pozdější četné staré tisky (viz *Knihopis* č. 1791—1803) navazují zprvu na verzi nejstarších dochovaných rukopisů, ovšem vyznačují se postupně i po stránce jazykové vývojem typickým pro knížky lidového čtení.

Staročeskou Legendu o Veronice vydal J. Polívka, *Drobné příspěvky literárně-historické, II. Legenda o Veronice*, Praha 1891, 8—63. Nejde však o edici souvislého textu. Formou podrobného rozboru se sledují po odstavcích všechny čtyři dochované rukopisy (strahovský a mikulovský společně, univerzitní a křížovnícký každý zvlášť); je připojena i latinská předloha. Edici je předeslána podrobná studie o genezi této legendy. Kritiku Polívkova spisu podal V. Tille v ČČM 65, 1891, 114n.

Naše vydání je založeno na nejstarším dochovaném zápisu v rukopise strahovském. K potřebným emendacím některých porušených míst jsme využili znění rukopisu mikulovského jako textu nejbližšího.

Poznámky ke kritice textu:

282, 26 pro nečasie] pro neczeftie (*v. 288, 8*) — 283, 4 radný] rotnie — 18 a ta věc] *A wiecz* — 284, 9 hlasóm] hlafeom — 285, 21 svému] *wlfemu* — 286, 29 všecka osoba] *wlfeczku* *Ofobu* — 287, 10 nemá] *nemam* — 26 a hodnú vezmete odplatu] *hodynu* *wezmete* a *otplatu* — 289, 8 i zdravie] *ydrauie* — 291, 22 prikazoval] *przikazawal* — 292, 15 boha a] *boha*.

ŽIVOT ADAMA A EVY

Prvotní, patrně hebrejské, zpracování této starozákonní látky, jehož vznik se předpokládá už v 1. století n. l., se nedochovalo. Je však znám řecký překlad, který se stal základem zpracování církevněslovanského. Latinská *Vita Adae et Evae* se dochovala v několika zpracováních. Vydavatel latinského textu W. Meyer, *Vita Adae et Evae*, *Abhandlungen*

der Bayerischen Akademie der Wissenschaften, Philos.-philol. Klasse 14/3, 1876, 214—244, rozlišuje čtyři recenze (první z 3. nebo 4. století, druhá podrobnější z 8. století, třetí a čtvrtá naopak zestručněná z 12.—13. století). Ze dvou z nich, tj. z druhé a třetí recenze, se vyvozuje vznik dvojí redakce staročeského překladu Života Adama a Evy. Zachovaly se ve dvou úplných rukopisných zápisech a v jednom zlomku textu, vesměs z 15. století. Kolem roku 1498 byl v Plzni vytištěn prvotisk Mikuláše Bakaláře, Život Adama a Evy (srov. Knihopis — Prvotisky č. 31).

Jako nejstarobylější po stránce jazykové se jeví začátek skladby (jen asi pětina), zapsaný v kodexu, chovaném jako depozitum v Státní knihovně ČSR (dříve Praha, knihovna františkánského kláštera AF 3, fol. 267b—268b). Ovšem ani text rukopisu Knihovny Národního muzea v Praze IV E 29, fol. 198a—206b, z 1. poloviny 15. století, nás nenechává na pochybách, že vznik staročeského překladu prozaického Života Adama a Evy je možno klást už do 2. poloviny 14. století. Nápadné je především hojně užívání duálových tvarů a některé lexikální archaismy. Ve vztahu k zlomku františkánskému je tento zápis méně intelektuální, tj. je větší měrou poznamenán vypravěčskou spontánností, popř. i běžností zápisu. Hned na začátku dochází např. k záměně mluvčích osob, která vybočuje z logického sledu (výrok hladovějící Evy, tj. osoby méně odolné, se vkládá do úst Adamovi), dále se pomíjí např. časové odstupňování, pokud jde o Evino a Adamovo pokání. Do zápisu v muzejním rukopise je navíc interpolována část legendy o dřevu kříže. Podobnou interpolaci nalezáme v pozdějším zápisu z doby poděbradské v rukopise Státní knihovny ČSR — UK XVII B 15, fol. 331a—337b, z r. 1465. Tento rukopis přičleňuje specifickým způsobem apokryfní prózu k autentickým biblickým textům. Událostem po vyhnání Adama a Evy z ráje předesílá záměrně tři kapitoly podle Geneze, jak vyplývá z incipitu (fol. 331a): „Počínají se knihy o pohřbu života, o pokání i o smrti prvotvořeného otce našeho Adama a matere naše Evy na tomto světě. A že v knihách těch o jich stvoření, přestúpení i z ráje vyhnání zmienky příslušné nenie, protože aby pilnějšíe oznámenie ten, ktož čisti nebo slyšeti o tom bude, v těchto knihách měl, tři kapitoly z Bible k těmto knihám přidány jsú. . .“ Dále se pak uvádí „Kapitola naporád čtvrtá, ale knih o pokání Adamově první“. V závěru skladby čteme i v tomto rukopise potvrzení příběhu hmotnou realití (zde dvěma kamennými deskami), velmi příznačné pro apokryfy. K ob-
sáhlejšímu líčení je však navíc připojuje odvolání na prorocví Enochovo o příchodu Pána. Úryvek z tohoto rukopisu otiskl J. Polívka, *Drobné příspěvky literárně-historické*, Praha 1891, 89—95. Znovu se skladbou zabýval v studii *Die „Vita Adae et Evae“ in der altböhmischen Literatur*, ASPh 17, 1895, 186—191. Došel k závěru, že jde o dva na sobě nezávislé překlady Života Adama a Evy. Mimo jiné si povšiml i toho, že tato skladba vplynula do staročeského Solferna (srov. ukázkou

otištěnou v Erbenově *Výboru II*, sl. 471n. a pět starých tisků s titulem *Život Adamův aneb jinák od starodávna Solfernus, kniha velmi kratochvilná a utěšená*, Knihopis č. 17.597—17.601).

Text rukopisu muzejního vydal paleograficky F. X. Prusík, Krok 2, 1888, 212—216, 259—263, 309—312 (začátek textu paralelně s dochovaným zlomkem z rukopisu františkánského). Z tohoto vydání vyšel J. Vilikovský, *Próza z doby Karla IV.*, Praha 1948, 7—19.

Naše vydání bere za základ text muzejního rukopisu IV E 29 jako nejstaršího úplného zápisu. Vzhledem k tomu, že jde o běžný písařský zápis, bylo nutno rozepsat slovy číslovky, psané v rukopise římskými číslicemi. Chyby výchozího rukopisu jsme emendovali podle rukopisu františkánského, dále pak podle rukopisu UK XVII B 15 a s přihlédnutím k latinské předloze.

Poznámky ke kritice textu:

295, 8 sedm] VII (*pod. 305,7, 306,8*) — 9 pokrmu] *chybí* (*viz 295, 22*) — 21 devět] IX (*pod. 300,18, 306,4*) — 22 nalézti] nalesti — 296, 5 Čtyřidceti] XL (*pod. 296,10, 296,21, 298,17, 300,18, 302,14*) — 297, 22 kteréhož] kterehozs — 28 k uobrazu] k ubrazu — 298, 4 stolici] *omylem opakováno* — 299, 16 dvanácte] XII — 27 bolesti] blesti — 38 Kain] Caym — 301, 4 k své] k / křve (*na rozhraní stránek*) — 302, 20 padesáti . . . pěti] L . . . V — 303, 14 obkličěn] *chybí* — 305 kteraks se] kterak se — 304, 28 pět] V — 35 budů] bude — 305, 15 pověděli] powiediel — 306, 5 třidceti] XXX — 7 přestal] przeštali — 307, 10 divnými] diwnym — 25 po sedmi] po VII — 35 napište] nepište — 308, 10 čtyři] IIII — 11 šest] VI — 15 jest, v němž všichni blahoslavení] *zapsáno dvakrát, poprvé chybně* *blahoslawenstwie; s stvořitelem*] *stworzitelem*.

ŽIVOT JOZEFŮV

Pohnuté osudy výrazné starozákonní postavy, nadané pevnými mravními zásadami, již je v 1. knize Mojžíšově věnováno dvanáct poměrně obsáhlých a velmi čtivých kapitol (37—48), poskytovaly nepochybně vítanou látku k převyprávění, přeskupení motivů i k doplnění nebo vypuštění různých detailů, vesměs postupů příznačných pro vznik středověkých duchovních románů a povídek apokryfní povahy. Tím je motivováno i rozšíření výrazně beletrizované skladby, označované v dochovaných rukopisech jako Život Jozefův. Tato poměrně rozsáhlá próza je zpracováním latinské předlohy. Pokud jde o její původ, je třeba posuzovat kriticky údaje uvedené v incipitu,

že spis byl do latiny přeložen z arabštiny a že překladatelem byl „bratr Alfuncius z Hispánie“, jenž dílo přeložil r. 1336. J. Vilikovský upozornil, že jde o doslovný překlad z latiny s poukazem na rukopis Archivu Pražského hradu, dříve Kapitulní knihovny O 19, fol. 201a. Z přesného udání roku by snad bylo možno usoudit, že nešlo o dobu příliš vzdálenou od doby vzniku staročeského překladu. Tato domněnka se opírá i o svědectví některých jazykových archaismů, které nalézáme v rukopisných zápisech, dochovaných vesměs až z 15. století. Dále je třeba přihlídnout i k tomu, že Tomáš Štítný v Knížkách šesterých cituje: „jakož pravie jedny knížky, ješto jsú o všech synech Jakubových“ (fol. 64a); v Řečech nedělních a svátečních (fol. 104a) podotýká: „jakož jest psáno o něm (tj. Josefovi) v jedněch knížkách, kakž kolí u Mojžišových knihách ne všecko j' popsáno, ale jen znameňité“. Na obou místech jde o Josefovo odolávání svodům Putifarovy ženy a Štítný mohl použít k exemplifikaci spíše než citátu z Poručenství dvanácti patriarch odpovídající pasáže ze Života Jozefova — není vyloučeno, že už z jeho české verze.

Staročeský Život Jozefův se dochoval v šesti rukopisech. Nejstarší je patrně zápis v kodexu chovaném jako depozitum v Státní knihovně ČSR (dříve Praha, knihovna františkánského kláštera) AF 3, fol. 253a—267a, z poloviny 15. století. Předchází v něm povídka o Aseneth, následuje již uvedený zlomek Života Adama a Evy. Četné hláskové i lexikální archaismy charakterizují i znění rukopisu Knihovny Národního muzea v Praze III H 29, fol. 1a—58b, z r. 1470, který byl nepochybně opisován na Moravě, jak uvádí nejen explicit, ale potvrzuje i výskyt nářečních prvků. V tomto rukopise následuje za Životem Jozefovým povídka o Aseneth, uvedená vlastním incipitem a úvodní kapitolou. Ve čtyřech dalších dochovaných zápisech je text uspořádán tak, že se povídka o Aseneth vkládá přímo do Života Jozefova a splývá s ním v jediný celek. Jde především o rukopis UK XVII B 15, fol. 337b—366a, z r. 1465, rozšiřující i tuto skladbu o četné další pasáže z Genese. Úvodem se předsouvá 9 kapitol (z Gn 25—37), teprve uprostřed 10. kapitoly ohlašuje rubrum: „Tuto již z arabského přeložení praví se...“ Navíc proti rukopisu muzejnímu se zařazují i Josefovy věštecké výklady snů spoluvěznům i faraonovi (Gn 40—41). Méně obsáhlý je zápis v rukopise Státního archivu v Brně G 10, č. 461, str. 257—303, z r. 1471, rovněž s proloženým textem povídky o Aseneth, s kapitolou o Josefově výkladu snů a s některými dalšími pasážemi citovanými přímo z Genese (kap. 45—48). Zápis z konce 15. století v rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XVII E 10, fol. 93a—132b, opět s vloženou Aseneth, s dvěma kapitolami o výkladu snů a dalšími kratšími vložkami z Genese, připojuje na fol. 133a ještě text Josefova poručení ze souboru Poručení dvanácti patriarch. Dvě původně samostatné skladby tedy pevně srůstají s částí celku třetího a vzniká nový kompoziční útvar. Zprávu o tomto brněnském rukopisu podal Fr. Černý, VČA

1900, 570n. Čtení, vycházející z rozšířené verze univerzitního rukopisu XVII B 15, má rukopis Univerzitní knihovny ve Vratislavi IV Q 169, fol. 25a—62b, z r. 1491.

Život Jozefův se spolu s Historií Aseneth stává konstantním doplňkem k Testamentům dvanácti patriarchův, vydávaným hojně v podobě knížek lidového čtení (viz Knihopis č. 16.117—16.122).

Text Života Jozefova z rukopisu františkánského vydal v transkripci F. X. Prusík, Krok 2, 1888, 23—25, 70—75, 124—127, 162—165. Edici rukopisu muzejního III H 29 s uvedením různocetní z obou rukopisů Státní knihovny ČSR (UK XVII B 15 a UK XVII E 10) pořídil v transkripci A. J. Vrtátka, ČČM 36, 1862, 175—186, 213 až 290. Z této edice převzal ukázkou (v novočeské úpravě) J. Vilikovský do své antologie *Próza z doby Karla IV.*, Praha 1948, 20—26.

Pro toto vydání jsme zvolili za základ znění muzejního rukopisu III H 29, a to především proto, že tento rukopis obsahuje jednak Život Jozefův, jednak povídku o Aseneth a navíc i úplný soubor Poručení dvanácti patriarch a neobsahuje už žádné další skladby, takže jsme mohli přistoupit k vydání celého rukopisu, zajímavého po stránce jazykové. Vzhledem k své moravské provenienci petrifikuje některé starobylé hláskové jevy (např. zachovává v četných případech skupinu -šč-) a na druhé straně vnáší do zápisu textu i některé nářeční inovace (např. -ci m. -ti v infinitivu, podobu *jelenóm* m. *jelenóm* apod.). Po stránce lexikální se v nejednom případě hlásí do doby štitenské. Bylo ovšem nutno provést četné opravy a emendace nepřilíživého zápisu. Přihlíželi jsme při tom u textu Života Jozefova především k rukopisu františkánskému.

Poznámky ke kritice textu:

311, 2 z arabské] zabradfke — 6 čtyři] trzi — 12 zase] *chybí* — 16 bratří] *chybí* — 19 k uotci] kuodczy — **312**, 28 řkúce] *chybí* — **313**, 3 vyňal] wyhnal — 6 Povstav] Powftan — 16 nebud' pilen] *chybí* — 17 Abrahámovú, Izákovu a Jákovovu] Abrahamowi Izaakowi a Jakobowi — **314**, 7 v tejto] wtegte — 13 z svolenie] [polnie — 28 šedin starosti] radofti fedin — **315**, 2 Slyše] Slyfte — 4 podpory] odpory — 7 setněme] fetnete — 9 rozstrk] roz/trk (na rozhraní řádků) — 32 jimíž] gimz — **316**, 6 sebrali sú se] sebrali su; synów] synowe — 12 I ostal] POftal — 23 rozstieráše] roz/tieraffe (na rozhraní řádků) — 31 předložil] *chybí* — **317**, 9 s sebú] sebu — 13 jeho] *chybí* — 25 pána] pana meho (*omylem*) — **318**, 8 Ač by kolivěk] acz koliviek — 11 starosti] staroft — 17 Bieše] bieffe / Bieffe (na rozhraní řádků) — 24 trhla] chtiel a gey (ch a gey *škrtnuto*) — 29 mosiš] mofiefs — 31 málo] mnoho (*omylem*); Nemáš] mafs (*omylem*) — 32 dvorství] wdworftwi — **319**, 3 nad vězením] nadwiczniem — 8 hmyzáše] yzmizaffe —

320, 26 z čistých paní pannú] zczyzych pani pani (*omylem*) — 321, 10 před žaláře toho vládařem] przed zalarzem toho wladarze — 322, 8 kteréžto] kteréhož/to (*na rozhraní řádků*) — 16 všeho] walleho — 33 ujištění] wtiefeni — 35 O tom] Potom — 36 k zavinění] zawinnienie — 323, 3 a tě] ale — 5 mě] mi — 31 padli] pad nim — 34 Putifara kázal posaditi] *chybí* — 324, 3 obrátiv se] obratil fe — 16 vstúpiv] wstupil — 17 a otców] a *chybí* — 27 otrúcení] otrucen; obličejem] obyczegem — 29 Vidím] widam — 31 na špehy] nallpiehy — 326, 14 Jozef] *chybí* — 20 a služebník] zafluzebnik — 33—36 vystup! ... v koflik] *jen*: Wyftupi w — 38 k každému] kazdemu — 327, 1 jmenoval jest] *chybí* — 3 do] *chybí* — 7 Ač kolivěk] a czlo wiek — 10 s strachem] ftrachem — 328, 3 se káže] fekage — 8 zalknutie] zalknuti fe — 14 sežrala] ležrala — 17 zóřivú] zarziwu — 19 tiežeš] trzezefs — 36 naj-horšicho] nayhoršie — 329, 2 uderiv] vderzil — 23 učiněné] wczinienie — 32 Slyšiece] Slyšieffe (*pod. 334, 4*) — 330, 3 naše] waffe — 16 zóštáváše] zo/štaffe (*na rozhraní stránek*) — 27 rúče] rzkucze — 28 k kladení] kladenie — 33 kteréžto] kteryzto — 34 jeho, řkúce] gemu ge^o ruce — 331, 16 vám] gim — 21 lotrov-sky] *chybí* — 27 k kraji] k krali — 28 pečet] poczet; na bezpečnost] nebezpečnošt — 32 my] gmy — 332, 9 milosrdného] milofrdnebo — 15 boha] *chybí* — 333, 2 zíšteme] zift/me (*na rozhraní řádků*) — 3 u pravém] wprwniem — 5 sme] fem — 16 klamati] klanieti — 18 jehož] ge^o — 21 byl] *chybí* — 23 chtie] chce — 26 běh] buoh — 31 řkúce: „Judas] Yudas rzkuce — 334, 14 vidúce] *chybí* — 18 kteréžto v] *chybí* — 20 mój] mne — 27 svý-mi] *omylem* dwakrát — 29 to] to widiel — 335, 4 se vším] fewšlemi (*druhé -e- skrtuto*) — 7 z srdci bratrských] frdczy bratrzkych — 11 deset mezkuow] Z oy/niczuow (*snad m. 10 voznikuow?*).

ASENECH

Povídka o Asenech, jak její jméno zapisují nejen rukopisné zápisy této památky, ale i nejstarší staročeské bible (jde nepochybně o vžitou podobu jména, přestože vznikla chybným čtením pův. Aseneth), zpracovává stručnou zmínku o manželce Josefa Egyptského, již nalézáme v 1. knize Mojžišově (Gn 41). Česká verze (patrně též z konce 14. století) vznikla překladem latinského textu, který poprvé zapsal ve 14. století Vincenc z Beauvais (Vincentius Bellocensis) ve své encyklopedii, nazvané Zrcadlo historické (Speculum historiale). Do své edice pojal latinský text Aseneth J. A. Fabricius, *Codex pseudo-epigraphicus Veteris Testamenti*, Hamburk 1713, 775—784. Obecně se soudí, že tento příběh byl původně zpracován řecky, ovšem literatura se nevyjadřuje k otázce doby vzniku tohoto původního zpracování.

Staročeská skladba se dochovala v týchž šesti rukopisech jako Život Jozefów. V rukopise františkánském (UK dep. AF 3, fol. 248a až 251a) Životu Jozefovu předchází, v rukopise muzejním (sign. III H 29, fol. 59a—81a) naopak za ním následuje s vlastním incipitem, úvodní navazující kapitolou, ale rovněž bez nadpisů kapitol. V ostatních čtyřech dochovaných rukopisech je povídka o Aseneth vložena do textu Života Jozefova tak, aby vznikl souvislý celek: její text je rozdělen na dvě části, aby zapadl do sledu vypravování. V rukopise Státního archívu v Brně G 10, č. 461, z r. 1471, se text Aseneth čte na str. 276—282 a 301—303. V rukopise Státní knihovny ČSR — UK XVII B 15, z r. 1465, je na fol. 351b—353b a 361b—362a. Na fol. 365a pak čteme explicit, v němž pořadatel kodexu odhaluje svůj kompoziční postup: „Skonaly sú se knihy o běhu života Jozefova... , sebrané z knih Genesis, z knih skládanie arabského a z knih o svatbě Jozefové.“ Také v druhém rukopise univerzitním UK XVII E 10, z konce 15. století, se dodržuje tento postup. Po 16 kapitolách Života Jozefova následuje 6 kapitol z Aseneth (fol. 110b—119a), pak zase obsáhlá partie ze Života Jozefova a nakonec ještě dvě kapitoly s textem odpovídajícím závěru povídky o Aseneth (fol. 130b—132b). O zahrnutí povídky o Aseneth do četných tisků jsme se zmínili už při Životě Jozefové. Rukopis Univerzitní knihovny ve Vratislavi IV Q 169, z r. 1491, má čtení shodné s rukopisem pražské Univerzitní knihovny XVII B 15.

Povídku o Aseneth vydal v transkripci A. J. Vrtátka, ČČM 36, 1862, 66—76, z muzejního rukopisu s různocněními z obou rukopisů univerzitních. Odtud převzal text v novočeské úpravě J. Vilikovský, *Próza doby Karla IV.*, Praha 1948, 27—34. Rovněž transkribované vydání z rukopisu františkánského pořídil F. X. Prusík, Krok 1, 1887, 321—327. Tento rukopis byl vzat za základ také při otištění ukázky z Aseneth ve *Výboru z české literatury od počátků po dobu Husovu*, Praha 1957, 546—550.

Naše vydání vychází z rukopisu muzejního III H 29. Protože i pro tuto část rukopisu platí, že je na některých místech text porušen (jde především o písařské chyby, popř. o přeskočení úseku textu mezi stejnými slovy při opisování), bylo k opravám a emendacím nutno využít rukopisu františkánského, popř. i dalších zachovaných rukopisných zápisů a latinské předlohy.

Poznámky ke kritice textu:

339, 4 Který když] kteryz — 5 pro zvláštní] pozwlaščzni — 7 swiekshe] wzfliekshe — 8 radú] rady — 10 z Tamar] s Tamar; jest] gi — 11 zastiženú u přirovnání] wzafrzez/ne wprizrowna nanie — 12 nedali] dali — 13 čekati] czelati — 14 Madiánci] Madyancze — 17 nepodobno] podobno; mezi] moci — 18 kniežete

... kniežete] kniežeti ... knieže — 23 kúpil ... pojímal] kupila ... pogímala — 26 Eliopoleos] Enopoleos — 340, 5 Jákobovy] Yakobowa — 11 knieže Putifar] *chybí* — 12—13 bieše Asenech ... tej země] *chybí* — 16 Bieše] *chybí* — 18 Z nichžto] Zniczto — 26 U pokoji] *omylem dvakrát* — 29 purpurú] purpura — 36 vidúci] wygduczy — 341, 1 stromy] strany; zplozené] zplozeńeg — 3 výtečná] witezna — 12 snieh] sniech; s uzdami] vzdami — 23 takovú] takowe — 28 kteřížto] kterežto — 35 I řekl otci jemu] *chybí* — 342, 1—3 aby přivedla ji ... otec její] *chybí* — 4 jinde] gedine — 11 pocelovati ženy] poczelow, aty ženie — 12 modly hluché i němé] modle hluchey niemey — 13 z osudu] fosobu (*místo porušeno i v ost. rkpech*) — 19 bohóm] *chybí* — 23 sukni] *chybí* — 26 na puol noci] o puol noczy (*omylem*) — 343, 8 žini] nynie; a obkličenie] od obliczege — 19 jméno] gineho — 21—23 najvyššieho ... v knihách] *chybí* — 27 plášče] plaffcz — 28 posad] popad; na lože] naleze — 344, 5 ku pánu] o panu — 6 který] ktere — 11 řekl: „Aj, jedla] rzekla gedla — 16 k jménu] k niému — 23 stránka] stranku — 29 z zlatohlawu] zlattohlawu — 345, 9 wóz] kerz (*kontaminací biblických obrazů*) — 29 a řka] *chybí* — 36 nazývaje] naziewagice — 346, 11 Jesen pastvenú] Sychen poftawenu — 13 léta] *chybí*; měsiece druhého] druhého *chybí* — 21 s nimi] fnym — 347, 6 zálohy] žaloby — 13 Komestor] Kamestor — 16 položeném] polozim — 22 jichž jest] giż ie / geft (*na rozhraní rádků*); Ti] *chybí* — 22—24 od země ... Faraonovi] *chybí* — 28 kraloval] koliwiek — 32 všecy] *chybí* — 348, 3 pole] podle — 16 při němžto] przii niem to.

PORUČENSTVIE DVANÁDCTI PATRIARCH

Starozákonní 1. kniha Mojžíšova líčí v 49. kapitole, jak se patriarcha Jákob loučí před smrtí se svými dvanácti syny prorockými slovy, v nichž jednak obrazně naznačuje vlastnosti a povahu každého z nich, jednak předpovídá, co kterého z nich v budoucnu potká. Závěrem připojuje Jákob poslední pořízení o svém pohřbu a umírá.

Tato pasáž biblického textu inspirovala nepochybně dávného skladatele testamentů dvanácti synů Jákobových, díla, jehož prastarý původ dosvědčuje např. už Origenes (Homilia in Josuam XV, 5) z 2. století po n. l., ale i Tertullianus (Liber V, contra Marcionem, cap. 1, z přelomu 2. a 3. století n. l., cituje z testamentu Beniaminova věštbu o významu apoštola Pavla). Z četných historických, filozofických, teologických i literárněhistorických spisů (jejich přehled podal Č. Zíbrt, viz níže), věnovaných otázce původu, popř. osoby skladatele a hlavně postupného narůstání obsahu této památky, vyplývá závěr, že jde o text, v němž se prolínají prvky myšlení židovského i křesťan-

ského. Proto se předpokládá původní hebrejské sepsání, už v 2. století n. l. interpolované a doplňované křesťanským zpracovatelem. Za překladatele do řečtiny bývá označován Jan Zlatoústý (4. století n. l.). Teprve v 13. století vznikl překlad do latiny, který pořídil Robert Grosseteste, biskup linkolnský (1175—1253), řazený mezi Viklefovy předchůdce. — Paralelní vydání řeckého a latinského textu podává Patrologia Graeca 2, Paříž 1886, sl. 1038—1150 (Testamenta duodecim patriarcharum, filiorum Jacob ad filios suos, interprete Roberti Lincolniensi episcopo).

Dochované staročeské zpracování Poručení dvanácti patriarch je překlad z latiny a za dobu jeho vzniku je možno považovat konec 14. století. Známe dnes tři rukopisné zápisy této památky. Je to především rukopis Knihovny Národního muzea v Praze III H 29, fol. 80a—207b, z r. 1470, v němž spis, pouze se stručným nadpiskem Rozkázanie Rubenova, navazuje na povídku o Aseneth. Jednotliví synové Jákobovi v něm se svými poručeními následují v pořadí, které je v bibli (Gn 49) a které dodržuje také edice řeckého a latinského textu památky. Záměrné přeskupení však nalézáme v rukopise Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze XVII B 15, fol. 366a—382b, z r. 1465, v němž předchází Život Jozefův, propojený s povídkou o Aseneth. V incipitu (na fol. 366a) se uvádí: „Počinají se Knihy poručení dvanácti patriarch, synův Jákobových... A nejprve o smrti Jozefově položím...“ Od druhé kapitoly (Poručení Rubenovo) se už zachovává biblický sled synů Jákobových. Předsunutím Poručení Jozefova se znovu zdůrazňuje pojetí Života Jozefova, Asenech a Poručení jako obsáhlého celku, jak je možno číst už dříve (fol. 337b): „Počiná se předmluva na knihy o rodu a běhu života Jozefova, o smrti otce jeho a jeho samého i o smrti jeho dvanácti (m. náležitěho: jedenácti) bratrův, synův Jákoba patriarchy.“ Vytváří se tak vlastně jakási apokryfní starozákonní „Kniha Jozefova“. Bylo by zajímavé dopodrobna prozkoumat, zda se tato tendence jeví stejně výrazně i v zachovaných latinských textech. Nutno mít na zřeteli, že sama Poručení stavějí Josefa do klíčového postavení mezi syny Jákobovými: je jednak vyvoleným synem svého otce, jednak obětí křivdy, za níž jeho bratři musí pykat. Rukopis UK XVII B 15 předesílá navíc Poručení Jozefova přímo kapitolu 49 z Genese a poukazuje tak na zdroj inspirace. Srov. M. Nedvědová, *Staročeské Knihy o rodu a běhu života Jozefova*, LF 105, 1982, 216—221.

Uspořádání shodné s uspořádáním textu v rukopise UK XVII B 15 přináší i rukopis Univerzitní knihovny ve Vratislavi IV Q 169, fol. 63a—93a, odkud můžeme citovat navíc i explicit, vypovídající ještě výrazněji o celistvosti původně podle všeho samostatných tří skladeb (fol. 93a): „Skonaly sú se knihy poručení... A tak konají se tuto celé knihy o životě Jozefově a Jákoba otce jeho o přiběžech jich a o smrti i o smrti všech jiných bratrův Jozefových.“

O Poručení Jozefově, připojeném k celku Života Jozefova (s vlo-

ženou Aseneth) v rukopise Státní knihovny ČSR — UK XVII E 10, fol. 133a—139b, z konce 15. století, byla zmínka už dřív; stejně tak o četných starých tiscích, vydávaných ve formě velmi oblíbených knížek lidového čtení 16. a 17. století s titulem Testamentové aneb kšaftové dvanácti patriarchuov, synuov Jákobových (1. vydání v Praze u Bartoloměje Netolického z r. 1544, dále viz Knihopis č. 16.117 až 16.122).

Velmi obsáhlou studii (s ukázkami textu) věnoval této památce Č. Zíbrt, *Staročeské Poručení patriarch dvanácti, synův Jákobových*, ČČM 86, 1912, 1—81. Zabývá se vznikem, obsahem a rozšířením spisu ve světových literaturách, uvádí množství odborné literatury a registruje mj. i řecké a latinské rukopisy této památky v světových i domácích knihovnách. Celý text Poručení dvanácti patriarch zatím nebyl v nové době vydán.

Naše vydání vychází z rukopisu Knihovny Národního muzea v Praze III H 29. Jde o zápis moravské proveniencí, jak prozrazuje nejen explicit, ale i některé jazykové znaky (kombinace hláskových archaismů i nářečních inovací, archaické lexikální prvky aj.). Písař rukopisu byl značně nedbalý, nejednou vypouštěl slova, ba i přeskakoval řádky. Navíc ani překladatel z latiny se na četných místech nevyjadřoval nikterak zvláště obratně. Především v obtížných věroučných pasážích je staročeský text značně závislý na latině. Proto bylo nutno na mnoha místech použít k emendaci porušeného textu základního rukopisu především znění rukopisu UK XVII B 15. Pro závěr spisu, který se v tomto rukopise dochoval mezerovitě nebo vůbec chybí, bylo nutno přihlídnout k rukopisu vratislavskému, k starému tisku (exemplář chovaný v Státní knihovně ČSR — UK 54 G 166) a srovnávat staročeský text s latinským textem (vydaným v PG 2).

Poznámky ke kritice textu:

351, 1 Rubenova] Rubenona — 6 letú po smrti] ftu / smrti (na rozhraní řádků) — 9 a Asser] a chybí — 17 lože] chybí — 23 kál] bal — 29 Beliál] beli — 32 s nímž jest žádost] chybí — 352, 1 věci] wiecech — 3 s tím] lvtym; hřiech] hrziechu — 6 na upadení, hlavy] ne vpade/ny hlav (na rozhraní řádků) — 10 duchóm přimiešení] duchem przemylni — 11 v přirození] przirozenie — 12 boje] chybí — 17 obecně] obeczny — 21 vytrháním] wytrham — 26 Učím] wczini — 29 neviděl Baly, ana se myje] newiediel / dala mi (na rozhraní řádků) — 353, 5 sem] chybí — 16 učiní jeho v smiech] jen: smiech — 18 mysl svú čistú] myflil fwu czistotu — 20 a čarodějníky] aw czarodiegniku — 354, 1 a v smiešení] ofmieffenie — 17 kněžského] czefkého (omylem) — 28 v hrobu] hrobu — 355, 12 neodpustil] odpustil — 15 přivéztí] prziwiefti — 36 lehká] lekla — 356, 3 prodání] chybí — 8 jiné] gini — 22 v škod-

livých] wzkodliwych — 24 zevnitř] zawnitř — 26 Nebo z zamúenie] Ne brz zamuczenie — 30 sem] chybí — 32 na Lévi] nalewiczi — 35 budú] chybí — 357, 1 všecku] wfleczka — 2 budú] bude — 4 světi] chybí; jich] geho — 6 Amalech] naletech; Echei] Ehey — 16 božie] zbozie; Zbudí] Z Yudy (omylem) — 28 s světlem] fwietlem — 358, 11 v Abelmaule] w Abel/marole (na rozhraní řádků) — 22 nepodobné] podobne — 28 slyšíž o sedmi nebesiech: Nebe, které] o synu fedmem nebi ktery — 29 nebo] nebe — 359, 4 odpovědi] odwiedi — 14 rozplynú se] chybí — 23 na ni] na nie — 28 mi] mu — 32 nad Sichen] a Sychen — 37 všecky spravedlivé] wfsem fprawedliwym — 360, 1 tu] to — 15 urozené, hubili] wrozeneho byli; činili] czini — 23 donesše] donefli — 36 drahých] dradych — 361, 8 v Izraheli] v chybí — 16 nechtěl] chtiel — 18 desátky] desetkrat — 25 tvé] tie — 36 zbuzujice Izraheli] zburzujete Izrahele — 37—38 učiníte ... neodpustíte] wcziniti ... neodpuftiti — 362, 6 mějiejch] mniegiechu — 10 ve třidcáté] wedwaczate (omylem) — 14 ve čtyřidcáté] wetrzidczate (omylem) — 18 poje] potech — 19—20 Kaat ... Musi] Caph poiali wniem a Zachar Ebron Oryel a fynowe Merialimu Oli muži — 24 v devatnástém] wedwanaftem (omylem) — 25 osmmezciemého] trzidcáté° ofmeho — 363, 2 s snažností] fnaznofti — 4 pomine-li] powimeli — 7 světlá] fwietle — 8—9 bude ... sede] budefs ... fedefs — 11 ruce ztáhnete v waší zlosti] rzkuce Ztahniete wafli zloft — 17 zatmíte-li se] zatmieli fe — 18 na pokolenie] na pokanie — 22 vymetete] wymette — 364, 1 sedmdesát] sedefat (omylem; viz ř. 14) — 8 vstání] wftane — 12 navštieví vás a] nenaawyrczeni — 13 u vodě] wweđe — 24 pátý v temnostech popaden bude] chybí — 28 opuštění] odpustlenie — 38 tmy] dny — 365, 2 rozloží se] rozleži fe — 4 z schrány] z chybí — 7 oswiecení] ofwiczzenym — 13 na utišení] na wtieffenie — 26 a sedm] a chybí — 366, 3 sestru] feftry — 10 okrotil] obratil — 14 předstihna] przedstihnu — 16 Gazy] Gerze (na rozhraní řádků) — 20 Sur] Sier — 24 liber] leber — 38 sem se] se chybí — 367, 6 že sami bychom byli] chybí — 7 spustili se] fpustili fme — 9 na věži] nawozi — 10 A jak] O Yak — 11 z Kasfy] SKapfhy — 16 z Aseolon] za Seolon — 18 od Machir zajmúti] od machu zamuti — 29 a to] oto — 368, 2 Tamnatšči] Tanater — 5 Iram] Izam — 7 Besve] beufe — 8 Onan] Owan — 11 a synové jeho s námi] jen: fnym — 12 od Labana] od Balama — 15 Seir] Syer; jim] chybí — 27 Aram] Aron; pochybováše o] pochyłowaffe fe do (omylem) — 29 nechtěl] nechtiela — 30 Onan] Ezau (omylem) — 33 Chtěl sem] chtiel — 34 jie] gemu; Besve] bazni; zlobíci] zlobiti — 38 zraku mého] za tím opakováno: wida gi oplzlu — 369, 13 závdavky] zawdawfky — 19 otdána] dana — 33 Besve] Bofne — 33—34 A praviech ... s otcem mým] wynecháno přiskočením — 370, 8 myšlenich nietí] myflfieni mieti — 12 onde]

ona — 19 bude] budete — 22—25 a vycházíe ... královstvie]
vynecháno přeskočením — 28 i chudému] i *chybí*. — **371**, 1 Besve, ženě]
 Befne ženy — 2 nepravici] naprawiczy — 6 zblúdil] zbudil —
 8 múdři muže synów mých] mudre muže finy wnich — 9 zmenši
 se] zmnozi se (*omylem*) — 15 učiníte] vczinie — 20 jeho] ge —
 21 otejmú] otegame; súži] fluzi — 24 slúže] fluzte — 27 k modlo-
 služebenství] odmodlofluzebenstwie — 28 u bláznění, jenž] vbla-
 ženie — 31 nespomohly] nezmohly — **372**, 7 nevynášejte se]
 newynaffeli se — 9 jemu kněžstvo] knieztwu — 10 nad zemi]
 odzemi — 18 budú] bude (*pod. 20*) — 23 falešni] falešne —
 33 a dábluov] oddiabluow — 35 miešiee] miešiete — **373**, 1
 odjetí] odgiti — 2 trudné] twrdne — 5 přikázaních] przikazani
 (*pod. 14*) — 6 z vazby] fwazky; vykúpi vás] *chybí* — 27 duch]
 dluh — 28 v oheň] v *chybí* — **374**, 10 je] gey — 12 vonná]
 nowa; Aram] Aran — 15 mého] *chybí* — 22 převedl] przivedl —
 24 Vezmi tu] wezmete — 25 bydlil s Lií] bydl ys/lij (*na rozhraní
 řádků*) — 29 odpierala se] odpiera se — 30 má] geho — 31 poro-
 dila] posadila — **375**, 2 je] gi — 4 chodil sem] chodili su —
 12 ženskéj] zemfkeg — 26 Nenie zlost v radách] wzloft / radach
 (*na rozhraní řádků*) — 29 stranně] ftannie — **376**, 3 kněžstvo] *nad
 pův. knieztwo nadepsáno et (= kniezetstvo)* — 16 s nižádnú] afnižadnu
 — 31 v starosti] v *chybí* — **377**, 5—6 a snábdějte ... Zabulon]
vynecháno přeskočením — 24 zatřáslo se] se *chybí* — 29 je] gi — **378**, 8
 uplvaní a zahanbení] vplwanie a zahanbenie — 29 Povstavše]
 poftawffe — **379**, 2 mříechu] mofiechu — 5 ryby] aby — 9 vě-
 šel] wyffel — 17 všemu otce] wflem otci — 25—28 ale slitování
 ... dáti chudému] *vynecháno přeskočením* — 28 já] a — 32 Jákež]
 takez zhleda (*patří do vynechané věty*) — 35 nezpomenul] nezapome-
 nul — **380**, 1 múti] mieti — 15 v nemocích] wnemocnych —
 22—23 v městě ... jest pán] *chybí* — 24 zlostí svú] zloftiwu —
381, 3 dny] *chybí* — 11 pravého] prawdy — 22 neminete]
 neminte — 24 Buď] Buoh — 25 v hněvu] hniewu — 27 Oklade]
 Oklede — 32 nevidí] newiedie — **382**, 3 a s pravú] aspraweg —
 7 zbudí] zbludi — 19 panuje] pamatuge — 32 smilstva a pýchy]
 smilftwu a pychu — 36 cizie] czinte — 38 ejipské] Egepfke —
383, 2 ku posvátnosti] kupofwatofti — 4 dá] dal — 6 volajíc-
 cím] wolagiczy — 8 v oslavnosti] oflawnofti — 9 opuštění]
 odpufftlenie — 11 nad nimi] a odnymi — 12 budú] bude —
 18 nevpadl] wpadl — 32 odvezli] odweffi — **384**, 7 procítíl ze
 sna] protítíl sefna — 16 mého] tweho — 19 chovačky] chowaczka
 — 20 kaldejský] kaldegfkeg — 22 a urodila jemu dceru a] *chybí* —
 23 Zelfu] Sellu — 24 tvrž] twarž — 29 v se] wfse — 32 pravi-
 dné] prawidle — 35 a stačuje] az/tazuge (*na rozhraní řádků*);
 kdy] když — **385**, 6 božím, nebo] *chybí* — 11 břicho] brzicha —
 13 hnáty] *chybí* — 17 oku] obry — 20 porušovati] *chybí* —
 24 po duchu] po ducha — 33 vše] wallie — **386**, 4 čině] czini

— 15 býk] byli — 37 toho] toto — **387**, 3 řeči] y oczi — 14
 syna] zna — 20 s snažností] fnaznofti — 22 kteráž] kterež —
 24 opatrní] odpornie — 27 jim] wam — **388**, 4 byl] *chybí* —
 25 a pro sny] Aprofmy — 33 nebluďte v duchu nenávisti] nebudte
 duchem wnenawifiti — 37 ohyzděno] ohyzdien — **389**, 2 utrhanie]
 vtrha — 3 duši] duffe — 12 prospěch] profiech — 15 zavinili]
 zawinuli — 22 srdce] frdczem — 27 od jiného] odního —
 29 neuráží] newierzi — **390**, 10 řci] rzecy — 17 zahanbí se]
 zahubi se — 22 proste] pošte — 24 A ač nemilostivý povýšen byl
 by] frffie flczafien (*omylem*) — **391**, 21 poklad] dokud — 26 prv-
 nieho] pronieho — **392**, 11 slúžie] fluffie — 15 zlé] *chybí* —
 20 aby nepohoršil] aby nepohoršili — 28 k chvále božiední]
 kchwile khyzdieni — 29 všecky] wfleczo — **393**, 2 božiedho]
 božiemu — 18 spasí] fpali; bóh] bohu — 25 u viře] vwieže —
394, 2 mě] *chybí* — 15 z země] zemie — 17 odejda] O bieda —
 30 postící] poftiti — 38 objímala] obgima (*na konci stránky*) —
395, 3 za] že — 7 podtrhnúti] pochwaliti (*omylem*) — 14 a sfok-
 kuj] afwolkug — 25 nešlechtnosti] fllechtnofti — **396**, 2 nepře-
 kázejí] neprzekazye (?) — 7 k cizoložství] czyzolozftwi — 22
 jest] se — 24—26 a jemu pomoc ... žádosti zlé] *vynecháno přeskoče-
 ním* — 33 v žaláři] *omylem škrtnuto a nahrazeno slovem* wladarz —
397, 2 žaláře tohoto a vyjednáám tě] *chybí* — 9 A dokudž] A od-
 kudž — 19 v myšlení] wymyfllenie — 24 rodu] radu — 29 ne-
 zahanbil] zahanbil (*viz 399, 4*) — **398**, 15 A on] *chybí* — 17 svléci]
 wfleczy — 21 syny] fni — 35 vinen] wniem — **399**, 1 jsi se]
 gfy — 10 prosiechu za mne] profycyzimu mne — 17 Budú-li]
 budeli — 22 Vidíte] Widie — 25 moji] geho — 27 je] gi
 (*dvakrát*) — 30 synové moji] *chybí* — 31 žalost jich, žalost má
 a všecka nemoc jich] *jen*: zloft ma wfleczka — 33 nevyšil] wyffil —
 35 choditi] *chybí* — 36 požehná] pozna — **400**, 4 bratřimi]
 bratrzi mymi — **401**, 1 dievku, ssál] diewdu wzal — 12 Jozef]
chybí — 13 svlekl] Wflekl — 26 ostrahu] oftrachu — 34 nebe]
 nebo — 36 v kšaftu] kšaftu — **402**, 10 odporného] odpornemu —
 11 majícího] magiczimu — 19 svatému] fwemu — 20 zamlčí]
 zamlczeti (*na rozhraní stránek*) — 26 Neobžierá se] Neobiera se —
 27 u povýšení] powyfleni — 30 osvěcuje] ofwiedzuge — 31 do-
 brořečení a] *chybí* — 33 jednostajnú] gednoftayna — 38 meč]
 radost (*záměnou gaudium m. gladium*) — **403**, 4 Kain] ch/ram (*pod.
 8*) — 15 právé] prawi; v chránu] wchramu — 16 nezprznilo]
 zprznilo; suší] fluffie — 20 z knih] znich; smilstvem] mezy fmiift-
 wem — 26 nejvyšší] naiwyffe — 30 na lidi] nalodi; vyšínutý]
 wyfinuti (*n. wyfmuti ?*); vyšlý] wyffi — 31 Seznal sem] sem
chybí — 35 běh] biech — **404**, 3 sú] se — 6 na pravici] napra-
 wicze — 8 na zemi] rozeny — 20 budete-li] nebudeteli — 29
 dáva] dawam; pohanským] pohansk (*na konci řádku*) — 32 učil]
 vczinil.

ALEXANDER

- 24 *do vlasti ... Pelusius* podle lat. Pelusium, egyptské město
 29 *ižádným činem žádným způsobem, nikterak
 jenž lúčieše ... od něho* význam: jež věstila jeho střetnutí
 s Alexandrem
hvězdu Herkulešovu míní se Mars
 30 *Bucifal* řecky Bukefalos, z bús + kefalé, býčí hlava
 31 *Aristotilešovu a Kastoriášovu* vedle Aristotela, Alexandrova
 skutečného učitele, bývají na tomto místě uváděna v různých
 rukopisech rozmanitá jména, většinou jen jako literární fikce
na vozu místrovském míní se účast na závodech vozů, které
 bývaly v Olympii; jde patrně o zmínku převzatou do latinské
 předlohy ze starších textů, protože dále se Alexandrovy cesty
 ličí jako rytířské dobovačné výpravy
do polepenské země zkomoleno z názvu Peloponnes, poloostrov
 na jihu Řecka
 32 *skrže zdravie ...* zapřisahání; význam: při zdraví...
 37 *do moře, jenž jest na západ slunce* míní se Atlantický oceán;
 Římané v této epizodě vystupují jako reprezentanti celé zá-
 padní Evropy; pojetí však není důsledné, srov. dále kap. 135
Facatides původně míněn asi ostrov Pharos u dnešní Ale-
 xandrie
Stfelec lat. Sagittarius; patrně narážka na řecký název loka-
 lity Paraitonion západně od Alexandrie
Topasion míní se patrně Tophoris v nilské deltě
 38 *Aškaloni* Askalon, obchodní město na maloasijském pobřeží
do města Ejipta název země je v českém textu chápán jako
 název města
nad tyrským městem Tyros, přístavní a obchodní město při
 maloasijském (fénickém) pobřeží
 40 *Gata* Gaza
 41 *Skrhot* v lat. textu Scopulus, skalisko, útes
tetragramaton, totižto ze tří slov správně ze čtyř písmen j h w h
 (Jahve)
 42 *konev zlatú* neobratný překlad, latinský text má cantram, tj.
 canthram, nádobu na víno; míní se patrně miskovitá nádoba

- 43 *etynské* v latinském textu je de terra Cethim (biblické ozna-
 čení pro řecké ostrovy)
 47 *Strajina* název byl zřejmě zkomolen v české rukopisné tradici,
 latinská předloha má Stragma (není zřejmé, která řeka se
 tímto označením míní)
 50 *do Baviny* latinský text má Ysauriam
Persipolis ... devět bohů míní se pohoří Pierie v Thessalii,
 podle antické tradice sídlo devíti múz
Seromandra v latinském textu Scamandro; míní se řeka ne-
 daleko Tróje, odtud následující zmínky o Homérovi a trojské
 válce
Thopasion zde míněna Trója
Abidria Abdéra
 51 *Bioti* Boióthia
Olitto Olynth
Kaldeopolí poloostrov Chalkidike
k řece Xenis zkomoleno z řeckého názvu Pontos Euxenios,
 Černé moře
 52 *Tebe* Théby
Amphion a Zachus podle Homéra vybuodovala thébské hradby
 dvojčata Amphion s Zethos, synové Dia a Antiopé
 53 *bieše pošel* zkomolenina české písařské tradice, latinský text
 má nuntius civitatis, posel z města
vezma moc zvykání překladatelský lapsus, latinský text má
 accepta potestate luctandi, bude-li mi umožněno zápasit
 58 *Lacedonia* Lakedaimon, Sparta
 61 *Oceanum* zkomoleno už v latinském textu patrně z Kydnos
 (řeka v Kilikii)
 64 *do Bratty* v latinském textu ad Bactram (město ve východní
 Persii)
 68 *s desíti tmami* s desíti legiemi, v latinském textu cum X le-
 gionibus
 75 *Brankus* míní se častěji zmiňovaná řeka Grancum
 81 *z blatného třepu* z pálené hlíny
 85 *jenž jest ... otec* místo při překladu zkomoleno, význam podle
 latinského textu: zvaný Svobodný otec
Litvané barbarští Litvané jsou tu míněni jako hromadný název
 pro pohanské barbary, podobně jako se ve stejném významu
 užívalo označení Saraceni
 88 *královně aspionské* písařovo nedopatření, omylem odvozeno
 z následující zmínky o branách aspionských (v latinském
 textu ad Portas Caspicas; jde o průsmyk v hyrkánském pohoří)
 94 *odentetiranus* snad se míní nosorožec
 96 *Cirozofisté* v latinském textu Ginosophistae, patrně zkomoleno
 z gymnosophistae, nazí mudrci, asketové
 98 *k ipotamrovi* k hrochovi

- 99 *kynocefaluov* lidských bytostí s psími hlavami
 100 *Grancum* v latinském textu Gangem
bragmanskému indická kněžská kasta bráhmanů je už v latinském znění památky pojata jako samostatný národ s vlastním územím; životní zásady, které jsou v následující výměně dopisů Bragmanům připisovány, odpovídají do jisté míry zásadám, uplatňovaným v určité životní periodě bráhmanů. jsou však sloučeny s dalšími doktrínami (např. s filozofií řeckých kyniků) do specifické celistvosti, vytvářející protiklad k pojetí života, jaké reprezentuje Alexander a jeho svět
 101 *črvna a srpna* míní se červenec a srpen
Didimovi, králi bragmanskému v latinském textu Dindimus; výchozí představou pro tuto postavu byly snad zprávy o historické postavě, brahmánském gymnosofistovi jménem Dandamis, v době Alexandrova tažení do Indie nejstarším z gymnosofistů té části Indie
 102 *učedlník* v latinském textu didascalus, učitel
 106 *Ciceru* Cereru
Ciceře pýchu v latinském textu je Cereri far, Cereře špaldu (druh pšenice)
 117 *do země Persica* v latinském textu je Prasiaca; lokalizuje se na západní a jižní břeh řeky Ganges
královna amozonská překladatelův omyl, v latinském textu je regina Merorum (patrně podle města Meroe, které je však na horním Nilu v Etiopii, nikoli v Indii)
 118 *král ebrikorský* v latinském textu rex Ebricorum
 120 *a na dvanácti sloních* překladatelský lapsus, v latinském textu je XX elephantibus trahebatus, byla tažena... slony
 123 *Syrakusis* v latinském textu Synchusis
 124 *jenž sem viděl, a ty unikáš...* srov. kapitulu 13
lazurem v latinském textu laseri, šlávou pryšcovité rostliny zv. laserpicium
nohóm okřídleným lvům, gryfům
 125 *hůby mořské, v kteréžto...* překladatelovo přehlédnutí, v latinském textu je spongias albas... et concas marinas capientes... , bílé houby... a mořské mušle, do nichž...
z lůtkuov mořských z mořských řas
 126 *k moři západnému* míní se asi západní pobřeží Indie
 127 *Červeného moře* Rudého moře
 131 *Pardští...* ve výčtu pokořených zemí se sice (ve zkomolené podobě) objevují názvy krajín v předchozím textu zmiňovaných, ale i řada zemí uvedených zde prvně
moravské v latinském textu Nergerieix, patrně zkomoleno z Norvegius, norský
 134 *zpuosob prvé mezi námi* význam: udělej hned závět, jak se máme porovnat

- 134 *Penelopenských* Peloponnéských
 135 *Silicí* Sicílii
 139 *řeč Datonica mudrce* podle latinského textu je autorem nápisu Doctomeus; celý nápis tvoří 30 latinských hexametřů
 140 *Nepřím toho...* celou řeč tvoří v latinském textu 15 elegických distichů
 141 *již pohled...* čtitel význam: pohled, čtenáři
když jeho napadlo... nejasný překlad, v latinském textu je ad tempus ebrietatis invasione premebatur, čas od času byl trápen záchvaty opilství
 142 *Jestliže svých nedbáš...* v latinském textu tvoří celou tuto promluvu 12 veršů, uspořádaných do čtyř strof vždy o dvou hexametrech a jednom pentametru
 143 *když člověk truosku malí...* význam: když se člověk upne na bezcennou věc
úmysly mé svůj zákon... nezdařilý a nejasný překlad, v latinském textu je intentionem meam necessariis argumentationibus fundando... revocabo, objasním svůj záměr uváděním nezbytných argumentů
 144 *v zamúcenie dřevnie* v původní chaos

KRONIKA O ŠTILFRIDOVI

- 151 *lambarského* odvozeno od Lombardie
kotel představa o kotli jako erbovním znamení českých knížat je odvozena z Dalimilova vyprávění o trestu, jímž postihl římský císař Boleslava I. za bratrovraždu (měl držet kotel v císařské kuchyni)
v klání s ostrým v turnaji, v němž se zápolilo skutečnými zbraněmi
napulanskému odvozeno od jména Napulia (Neapol)
Astronomus toto jméno i jméno krále protivníka (Filozofus) signalizuje spolu s dalšími prvky (např. jméno Neomenia — novoluní) alegorický plán, vtělený do povídkového diptychu mezopotanský anebo *anglický* spojení naznačuje nereálnost postavy a tím i celého děje
 153 *Symforiane z Leuštiku* jména všech zápasníků jsou smyšlena
ta barva znamená... symbolika, připisovaná v celé skladbě jednotlivým barvám, se liší od běžné středověké symboliky barev
 156 *Naderšpáne* jméno je odvozeno od maďarského titulu nádor ispán — palatin
 157 *Žibřide Ruoženy* jméno je zčeštěním názvu jednoho z hrdinů německé rytířské epiky Siegfrieda, zvaného Hürnen S. — Rohový S. (jeho kůže byla tvrdá jako roh a byl proto nezraní-

- telný); spojení epiteta s růžemi místo s rohem je osobitým rysem české skladby
- 157 *okolo něho pršiechu* význam asi: leskly se
- 160 *orla červeného v zlatém poli* popisovaný erb se v barvách liší od skutečného českého knížecího erbu, černé orlice v stříbrném poli
- Te Deum laudamus* latinský děkonný hymnus Tebe Boha chválíme

KRONIKA O BRUNCVÍKOVI

- 165 *dokládaje se starších rady...* celý odstavec je shrnutím rytířských ctností, připisovaných hrdinovi
- 166 *k hoře Jakštyňové* pověsti o magnetové hoře patřily mezi nejrozšířenější složky středověkých představ o světě
- 167 *Europa* jméno mořské panny je spolu se jménem další postavy, pohádkové královské dcery Afriky, protějškem jmen králů Astronoma a Filozofa z povídky o Štilfridovi a signalizuje rovněž alegorický význam skladby
- 170 *Olibrius* jméno je zřejmě převzato z legendy o sv. Markétě
- 176 *Egbatanis* název převzat od Ekbatany, centra starověké měděské říše
- Astriolové, to jest Nevidomci* patrně zkomoleno; jde o označení jiného druhu dáblů
- 177 *kníže asyrské jménem Kleofáš* jméno je čerpáno patrně i románem o Alexandrovi (viz zde str. 134), jinak není v dobových památkách doloženo
- 178 *lva šerého v černém poli* barvami se popisovaný erb stejně jako v povídce o Štilfridovi neshoduje s českým panovnickým erbem, stříbrným dvouocasým lvem v červeném poli

O APOLÓNOVI

- 183 *daše na štěstí* spoléhající na své štěstí
- svů štji vážieše* dal hrdlo v sázku
- nocí život* noc života
- král tyrský* z fénického ostrovního města Tyru
- 185 *jenž by zbyl ... myšlenie* že by se zbavil všech starostí
- Tharsi* název města vytvořen zřejmě podle významného starověkého přístavu Tarsos v maloasijské Kilikii
- kořec jenž ... kupováchu* že kupovali kořec obilí...
- 186 *král cilibský* zkomoleno patrně z latinského názvu Kilikie, Cilicia
- Lucina, totiž moře* patrně zkomoleno, latinský text nemá
- 187 *kaž jemu hlavu stieti...* motivická příbuznost se známým biblickým příběhem o Salomé

- 188 *jenž jest stud přirozen* jimž je vrozena stydlivost
- trzenie na A* tah perem k napsání písmene A
- 190 *Efaza* Efesos, maloasijské město
- 191 *učini jí kýchavku* kýchání se považovalo za důležitý léčebný proces k „probuzení“ a „vyčištění“ vnitřních orgánů
- by byl ztratil trud tuvoj* žes pracoval zadarmo
- 192 *ješto Veska slovieše* míní se bohyně Vesta a její chrám, v němž hrdinka byla kněžkou, vestálkou
- 194 *Mechilaria* míní se Mytiléné, hlavní město ostrova Lesbu

JIŘÍKOVO VIDĚNIE

- 205 *v apulské zemi* v Apulii v jihovýchodní Itálii; podle latinského textu byl Jiřík ve službách uherského krále Ludvíka I. Velikého, Anjouovce, který byl dočasně i sicilským králem a vedl války v jižní Itálii v letech 1347–1350
- Troja* míní se přístavní město Trani blízko Bari v Apulii
- k svatému Jakubu* do proslulého poutního místa Santiago de Compostela ve Španělsku, kde se udělovaly odpustky za hříchy
- o očistci sv. Patricie* poutní místo na ostrově v jezeře Lough Derg v severozápadním Irsku, v němž byli poutníci zavírání na 24 hodin do jeskyně, odkud měli údajně možnost nahlédnout do zásvěti
- do Imbernie* do Hybernie, do Irsku
- 206 *přišel opět ... s listy* věta naznačuje, že pisář či už upravovatel přeskočil část textu
- pod jistú měřú* v omezeném množství
- zpíevati vigilji* konat pobožnost při nočním bdění jako u zemřelého
- Mathamathan* v latinském textu Magrath, jméno šlechtického předáka oblasti, v níž bylo poutní místo
- 207 *v hodinu šestú* tj. o šesté hodině dne, kolem poledne
- 208 *netoliko najmenšie...* nevydržíš ani nejmenší muky
- 216 *v obracení otáčením*
- 220 *více najmenšie jsú* význam: jsou nepatrné proti těm...
jměly... trpěly tj. duše
- 221 *krále Roprechta englického* zkomoleno; v latinském textu je Rodbert, quondam rex Jerusalem et Siciliae, tj. Robert z Anjou (†1343)
- Filipa, krále franského* míní se král Filip VI. (1328–1350), neoblíbený pro četné obtížné daně, jimiž usiloval vylepšit svou finanční situaci
- 225 *Svatý ... Sabaot* Svatý ... Bůh zástupů, mešní zpěv
- 226 *principátuv...* andělé se podle učení Pseudo-Dionysia Areo-

- pagity dělí do devíti kúrů: angeli, archangeli, throni, dominationes, principatus, potestates, virtutes, cherubin, seraphin; jejich hierarchie je tedy v textu pozměněna patrně písařským omylem
- 226 *v devaterém tovařiství* tradiční hierarchie svěctví (stupně svatosti) je tu rozčleněna do devíti stupňů patrně jako protějšek devíti kúrů andělských, v hierarchickém sledu je ovšem porušena
- zповědlníkuov* přesnější vyznavačů, confessores
- 228 *Ždrávas Maria...* uvádějí se základní mariánské modlitby *nejsú těla dotykující pravá* nejsou hmotná těla, jichž se lze dotknout
- 230 *jako praví prorok* podle biblické knihy Ecclesiasticus 3,33
- 231 *k Richartovi, arcibiskupu imberskému* hyberský (irský) primas Richard Fitz-Ralph, arcibiskup v Armaghu 1347—1360
- ku papeži Innocencovi* míní se Innocenc VI., papež v letech 1352—1362
- 232 *Buoh s vámi...* málo pozměněné formule mešního textu

ČTENIE NIKODÉMOVO

- 235 *knihy Nikodéma* Nikodém byl podle bible vzdělaný farizeus, člen židovské vysoké rady, tajný následovatel Ježíšův (srov. jejich noční rozmluvu v J 3,1-21). Podle tradice byl po Kristově smrti pokřtěn, později svatořečen
- ot Teodozia, ciesaře římského* míněn Theodosius I. Veliký, bojovník proti pohanství; vládl 379—396 n. l.
- za ciesaře Tiberia* Tiberius Claudius Nero vládl v letech 14—37 n. l.; devatenácté léto jeho vlády byl rok 33 n. l.
- Heroda, syna velikého Heroda* Herodes Antipas, syn Heroda I. Velikého, byl za císaře Augusta vládcem v Galileji a Pereji (oblast východně od Jordánu)
- desátý den dubna, jenž jest...* chybná interpretace římského způsobu datování podle Kalend (lat.: VIII. Calendas Apriles, quod est XXV. die mensis Martii, tj. 25. března)
- léta čtvrtého druhé a dvě stí hry olympiádké* léta čtvrtého 202. olympiády, tj. r. 32 n. l. — První olympijské hry dodatečně stanoveny na rok 776 př. n. l.; olympiáda chápána jako čtyřleté období
- Židovským číslem* židovským písmem, tj. hebrejsky
- číslem řečským proměnil sem* přeložil jsem do řečtiny
- Annás a Kaifás, Sopna...* ve výčtu jmen smíšena jména postav novozákonních i starozákonních; vymyká se pouze Sopna (lat. Summas), jehož jméno se v bibli nevyskytuje
- 237 *z Jeruzaléma do Cezaree* míněna Cesarea Filipova, město na

- úpatí Hermonu u pramenů Jordánu; následující scéna však odpovídá Ježíšovu vjezdu do Jeruzaléma (srov. Mt 21)
- 239 *mládecnův se zbitie stalo* míněno Herodovo povraždění chlapců (podle Mt 2,16)
- 240 *Eleazar, Austerus, Antoní...* mezi postavami novozákonními i starozákonními se opět uvádějí i jména nebiblická: Austerus, Antoní, Amnes (lat. Asterius, Antonius, Amnes, var. Amenius)
- 243 *Mojžíš...* činil jest mnoho znamení míněny zázraky, kterými měl Mojžíš pohnout faraóna, aby propustil Izraelce ze své země (srov. Ex 6,28—7,13)
- čarodějníci Jamnes a Mambres* míněni egyptští kouzelníci, kteří se pokoušeli mařit Mojžíšovo úsilí (jejich jména uvedena jako Jannés a Jambrés v 2 T 3,8; v Exodu nejmenování)
- 244 *žena, jménem Veronika* lat. mulier quaedam Veronica (řec. Bereniké); v evangelní scéně uzdravení ženy trpící krvotokem není jméno uvedeno (srov. Mt 9,20n., L 8,41n. a Mc 5,29 n.)
- 246 *Dizmas a Jezmas* lat. Dismas et Gestas; o dvou zločincích, ukřižovaných spolu s Ježíšem, se zmiňuje jen Lukáš (L 23, 39n.), ani tam se však neuvádějí jménem
- 248 *Longin rytíř* o obrácení nejmenovaného setníka srov. Mc 15, 39. Později byl setník Longin svatořečen. V Praze je mu např. zasvěcena rotunda z 12. století
- centurio storrytieřník* vedle sebe uveden latinský i staročeský výraz pro setníka
- od Arimatie* město Arimatia je z bible známo pouze ve spojení s jménem Josefovým; snad míněn Ramatajim
- 249 *pyšného Goliáše...* narážka na zápas Davida s Goliášem (srov. 1 Rg 17,42n.)
- 252 *kněz, jménem Finés* lat. Phinees; v bibli uveden muž tohoto jména mezi příslušníky rodu Lévi (srov. Ex 6,25)
- Adda příkazatel* lat. Adda praeceptor, tj. učitel, mistr; snad jméno muže uvedeného mezi Ježíšovými předky (srov. Addi L 3,28)
- jáhen, jménem Lenez Aggeus* lat. Levites nomine Aggeus — stě. jméno vzniklo chybným překladem; použito snad jména levity Aggia (srov. 1 Par 3,30) nebo jména proroka Aggea
- 254 *svatý Heliáš na ohnivém voze vzat jest do ráje* míněn starozákonní židovský prorok Eliáš; o jeho nanebevzetí srov. 4 Rg 2,1—12
- otázachu Heliizea...* „Kde tvůj otec Heliáš?“ podle bible byl Elizeus žák a nástupce Eliášův (srov. 3 Rg 19,19n. a L 4,27)
- 257 *jáhen v zákoně učení, jménem Lévi* lat. jen: quidam Levita; v rodokmenu Ježíšově uveden Lévi, syn Simeonův (srov. L 3, 29—30)
- 258 *veliký kněz Simeon* srov. L 2,25—35; Simeon však v evangeliu Lukášově uveden pouze jako člověk spravedlivý, nikoli jako velekněz

- 259 *mistr Habunden* (v lat. předloze neuveden jménem), v bibli se podobné jméno neuvádí
psáno jest v knihách o přirození, že blahoslavený Enoch . . . citována kniha Geneze (kap. 5,18—24), která uvádí Enocha jako otce Metuzalémova, který „chodil stále s bohem“ (podobně jako Noe). Jako „sedmého od Adama“, tj. mimořádně významného, ho uvádí epištola Judova (verš 14), jako věřícího, který nespátřil smrt, Epištola k Židům (Hb 11,5), mezi předky Ježíšovými se jmenuje u Lukáše (L 3,37). V pozdější židovské literatuře byl považován za vynálezce písma a astronomie, za jasnozřivého kazatele pokání a vyhlášovatele soudu nad nespravedlivými. Tzv. Kniha Enochova, etiopského původu, pocházela asi z 2. až 1. století př. n. l.
Jairus mistr míněn předseda synagogy (snad v Kafarnau), jehož dcera podle evangelií zázračně uzdravena (srov. Mc 5, 22 a L 8,41)
Enoch . . . na ohnivém voze vzat jest do nebe na Enocha aplikován způsob nanebevzetí, připisovaný v bibli proroku Eliášovi (viz výše 254)
- 260 *Karina a Leucia* v křesťanském starověku se rozsáhlá apokryfní literatura (rozšířená hlavně u gnostiků a manichejců) spojovала se jménem Leucius Charinus. Buď už v řecké verzi Čtení Nikodémova, nebo až v překladu do latiny patrně došlo k rozložení jedné osoby ve dvě
- 262 *Jozef a Gamaliel* míněn Josef z Arimatie a farizeus Gamaliel, známý ze Skutků apoštolských jako učitel apoštola Pavla (srov. A 5,34 a 22,3)
- 264 *Tehdy zvolá Izaiáš* srov. Is 9,1n.
Jít sem Jan Křtitel . . . srov. J 1,19n.
- 265 *Adam . . . k Setovi* tuto scénu rozvádí Život Adama a Evy (srov. zde str. 303 a 305)
- 267 *svatý David zvolá . . .* srov. Ps 107,16—17
- 273 *Heliáš jest Tezbitský* podle tradice pocházel prorok Eliáš z Tesba (Tišbe) v Galilei
- 276 *Klaudiovi neb Tiberiovi císaři* míněn Tiberius Claudius Nero Caesar Augustus, který vládl 14—37 n. l.

LEGENDA O VERONICE

- 281 *Tiberius císař* míněn Tiberius Claudius Nero, druhý císař římský, který vládl v letech 14—37 n. l.
z porušených stěv miešenie těžce nedužieše pro poruchy střední činnosti byl těžce nemocen
- 283 *zjevitel, člověk žid, Tomáš jménem* lat.: relator homo Judeus Thomas nomine; patrně míněn apoštol Tomáš, kterému se

- podle staré tradice připisovalo autorství apokryfního evangelia, které znali v pol. 2. století Origenes a Eusebius
- 285 *Dydaskalias* jméno zkomolené z řeckého výrazu pro učitele; srov. J 3,10, kde se nazývá učitelem Nikodém
- 287 *Veronika slóve a bydlit v Tyru* jedno z nejproslulejších měst starověku, významný námořní i obchodní přístav ve Fénicii na pobřeží Malé Asie, se objevuje rovněž v Povídce o Alexandrovi, ale především Apolón se nazývá králem tyrským. Ovšem podle bible v okolí Tyru došlo k uzdravení jiné ženy posedlé ďáblem (srov. Mt 15,21n.)
kterážto i Bazilia slóve uvádí se druhé jméno Veroničino (srov. lat.: Veronica, que Vasilla dicitur)
- 288 *Ameria* podle lat. předlohy (in civitate Tuscie Ameriam) jde o město toskánské
Gaia císaře po císaři Tiberiovi nastoupil na trůn Gaius Caesar, zvaný Caligula; vládl v letech 37—41 n. l.
- 290 *Nerovi* míněn císař Tiberius Claudius Nero, který vládl v letech 54—68 n. l.
Šimon, v umění čarodějném velmi umělý ve Skutcích apoštolských (kap. 8) se uvádí, že Šimon čarodějník, provádějící své čary v Samaří, měl v očích lidu „boží moc velikou“. Údaje o jeho osudu podobném osudu Kristovu pocházejí z pozdější nebiblické tradice. Se jménem Šimonovým byla spojována všechna kacířská hnutí v prvotní církvi a mj. považován i za původce tzv. gnosticizmu (založeného na poznání, nikoli na víře)

ŽIVOT ADAMA A EVY

- 297 *pro vás vržen sem v zemi* narážka na pověření prvního člověka vládou nad zemí a vším ostatním tvorstvem (srov. Gn 1,26—30). Na této skutkové podstatě je založena obžaloba pekelníků ve středověkých pekelných románech Solfernus a Belial
- 298 *sviecnové nebeští* míněna svítící nebeská tělesa
- 299 *dvě Moci* dva andělé z vyššího andělského kúru, tzv. Mocností (lat. Potestates)
- 300 *zabil Kain Abele* srov. Gn 4,8
vooz . . . kola jeho biechu ohnivá. I vzat sem do ráje sen Adamův opět obsahuje motiv nanebevzetí v ohnivém voze, který se objevuje dvakrát ve Čtení Nikodémově: podle bible o Eliášovi, ale navíc též o Enochovi
- 306 *k svatému Urielovi* v apokryfních knihách starozákonních je Uriel časté jméno andělů

ŽIVOT JOZEFÓV

- 311 *skrze bratra Alfunzia z Ispánie z Žaláři Žoldánově* jméno hispánského (tj. španělského) mnicha je patrně smyšlené, situace vězně v sultánově žaláři nejspíše paralelou k Josefově pobytu ve vězení faraónově
v Sichen míněno okolí města Sichen ve střední Palestině, jehož dnešní arabský název je Nablus. Jákob se tam podle bible zastavil, když se vracel z Mezopotámie, a lokalizuje se tam podle tradice i Josefův hrob
- 312 *do Dotaim* míněn Dotain (též Dotan), místo nedaleko Sichemu, tj. rovinka Sacher Arrab
- 313 *Hizmahelitové* Izmaelité, potomci Izmaela, syna Abraháмова, vyhnaného do pouště Farán v severní části Sinajského poloostrova; izmaelitského původu se dovolávají Arabové
- 315 *vězmete zlořečenství za požehnanie* bude vám zlořečeno místo požehnaní
nepřítomnosti nebylí tj. přítomnost (podle lat.)
- 321 *dal by mi byl vyrčení pohanbeni* smysl: byl by mě označil za nevěstku
- 325 *jakož biblié dobře svědčí* srov. Gn 44,18n.
jakož dále v bibli stojí psáno srov. Gn 42,22
- 326 *k každému rázu koflíku* při každém úderu na koflík
- 328 *Mezipollis, město ejijské* míněn Memfis, nejstarší hlavní město ve středním Egyptě, ležící na levém břehu Nilu, jižně od Káhiry
- 331 *Ráchel . . . , kteráž pokradla byla bohy* podle Gn 31,22n. Ráchel ukrvlnila sošky bůžků svého otce Labána
synov Zelfin a Balam dievek synové služek Zelfy a Baly (užito la zvaných tvarů)

ASENECH

- 339 *Asenech, dcera Putifarova* podoba Asenech vznikla nepochybně chybným čtením (nebo písařskou chybou) z podoby Aseneth v latinské předloze. Ve staročeských památkách se vžila, jak ukazují i nejstarší české biblické překlady. Podle bible byla Aseneth dcera Potifery, kněze z Ónu (srov. Gn 41,45)
věku třetího, od počátku světa . . . datování uvedeno jednak od narození Abraháмова (počátek třetího věku), jednak od počátku světa (počátek prvního věku); viz též zde na str. 348.
zastíženú u přivonání k sobě vyspravedlivil ji srov. Judův výrok v Gn 38,26: je spravedlivější než já
Madiánci, kteříž Izmahelité řečeni jsú ztotožnění Madiánských a Izmaelitů je mylné; Madian byl podle bible (Gn 25,2)

- Izmaelův bratr (viz pozn. k str. 313) a byl považován za praotce jednoho z mnohých kmenů, které pronikly na Sinajský poloostrov (šlo o posemitštěné indoevropské kmeny)
- 339 *Archimacetovi, kniežeti kucharskému* zkomolené řecké obecné jméno považováno za jméno vlastní (patrně zaměněno řec. archimageiros, „vrchní kuchař“, a archimachetés, „vrchní velitel“)
mistr Jozefus Josephus Flavius, židovský kněz, později vojevůdce a spisovatel z 1. století n. l. Autor historických spisů
Válka židovská a Starožitnosti židovské, obsáhlých dějin Židů podle Starého zákona i jiných pramenů
z kleščencuov z králových nebyl podobná pasáž, věnovaná otázce Putifarova kleštěnectví, se čte v staročeském překladu díla Petra Comestora *Historia scholastica*, ed. J. V. Novák, Praha 1910, s. 109n. Jde o výklad označení „eunuchus“, které se uvádí ve Vulgátě (Gn 37,36)
Eliopoleos míněno město Heliopolis v Dolním Egyptě
- 340 *Manases a Efraim* srov. Gn 41,51—52
Apis, král arginský, v Ejiptě chrám jest udělal nereálný údaj, zakládající se na dobovém povědomí o chrámu v egyptském městě Memfisu, zasvěceném posvátnému býku Apisovi
Pronie tehdy léto, léta sedmého úrodného míněno první léto ze sedmi let úrodných (neobratný překlad)
do krajín elipolejských tj. heliopolských; viz výše pozn. k str. 339
- 341 *Sára . . . , Rebeka . . . , Ráchel* jmenovány ženy starozákonních patriarchů Abraháма, Izáka a Jákoba, předků Josefových
jakožto všecky jiné . . . výšin z vazby; zdůrazňuje se Asenetino odmítání ženichů (o němž Josef věděl)
- 344 *z úst ruoží* mylně přeloženo lat. de ore, „z úst“, místo náležitého de rore, „z rosy“
- 346 *zemi Jesen pastvenú* míněna úrodná krajina Gesen v Dolním Egyptě, sahající od Suezu až na jih od města Heliopolisu
Izrahel nebo Jákob srov. Gn 32,29: nebudu tě už jmenovat Jákob (to jest Úskočný), nýbrž Izrael (to jest Zápasí Bůh)
- 347 *Mistr Komestor* Petr z Troyes, zvaný Comestor anebo Manducator, autor biblické dějepavy, nazvané *Historia scholastica*, profesor teologie na vysokém učení pařížském; zemřel jako mnich r. 1179 (nebo 1198). Jeho dílo bylo přeloženo do češtiny v 2. polovině 14. století
královal jest místo dietěte míní se, že byl regentem po dobu nezletilosti faraónova syna
v Aram v zemi obývané Aramejci, jejichž jméno odvozováno od Arama, uvedeného v bibli mezi potomky Noemovýmí (srov. Gn 10,22). Jde o území celkem totožné se Sýrií
- 348 *Ebron* Hebron, starodávné palestínské město (Kariat Arbe) v judských horách, jižně od Jeruzaléma; podle tradice zde

byl posvátný pramen a jeskyně Machpelah s hroby předků i rodiny Jákobovy

PORUČENSTVIE DVANÁDCTI PATRIARCH

- 351 *stanie tvorí se* smysl: existence vzniká
352 *duchové otce poblúzenie* mínění duchové ďáblovi
v suchém běhu unítniem v cholericnosti, vyplývající z chápání žluči jako tělesné šťávy vzdušné a ohnivé podstaty
v Gadí, blízko u Efrata i domu u Betléma srov. Gn 48,7; Efrata je starodávné jméno Betléma (jižně od Jeruzaléma); blíže neurčené místní jméno Gadí srov. 2 Rg 25,36
353 *ona ejijská paní* míněna žena Putifarova (srov. Život Jozefův)
Protož utiekajte smilstva srov. 1 C 6,18
výklad anjely miení syny Set patrně se naráží na nejstarší biblické knihy, které chápou anděly jako bytosti s lidskými vlastnostmi
354 *v Ebron* podle Gn 50,13 zakoupil už Abrahám u Hebronu pole, aby tam měl rodinný hrob (srov. pozn. k str. 348)
355 *střeva má spolu se ndržíce* mylný překlad za lat. non compatiencia; smysl: nitro mé nesoucité
do Sichinis do Sichemu (srov. pozn. k str. 311)
do Dotaim srov. pozn. k str. 312
roztrzenie závisť stává se kázní boží smysl: nenávisť pomijí při pokání
356 *na nápisu písma Enoch* míněna tzv. Kniha Enochova (viz pozn. k str. 259)
357 *Kanaan* Kanán, praotec obyvatelů Palestiny a Fénicie
Amalech vnuk Ezauův, kníže v zemi idumejské
Kapadošči obyvatelé Kappadocie, hornaté krajiny v Malé Asii
Echei patrně mínění synové Échi (srov. Gn 46,21), potomci Benjaminovi
země Cham míněn druhorozený syn Noemův, praotec Chamitů
símě mé zvelebo bude odchylný překlad (lat.: Sem glorificabitur); zaslíbení a požehnání prvorozeného syna Noemova Sema uvádí Gn 9,1 a 20–27
z Lévi kněze v kněze a z Juda jako krále boha a člověka teprve pozdější křesťanská literatura zdůrazňuje původ Ježíšův nejen z kmene Judova, ale i z kmene Lévi. Biblická zvěť Jákobova (Gn 49,10) prorokuje pouze příchod spasitele z pokolení Judova; pokolení Léviho, podobně jako Simeonovu, věští naopak rozptýlení v Izraeli

- 358 *Lévi-lev* v bibli se k lvu přirovnává Juda (Gn 49,9); může ovšem jít i o písařské nedopatření (na rozhraní stránek v rukopisu)
v Kanaan označení Kananejské země, nížiny při Jordánu; v lat. předloze uveden podle bible Cháran, místo v Mezopotámii
pomstil Diny ... nad Emorem srov. Gn 34,27
v Abelmaule patrně míněno místo Abel Mizraim východně od Jordánu v Kananejské zemi (srov. Gn 50,11)
nespravedlnost na věžích seděla srov. Ps 54,11
moci hraduov zjednanie smysl: pevné hrady jsou zbudovány
359 *peklo zlúpeno bude* srov. C 2,15
A dáno bude tobě požehnanie ... srov. chvalozpěv Zachariášův (L 1,67n.)
360 *jméno Jaspis* počestné lat. jméno zmije (aspis)
měli Sáře též učiniti narážka na úmysl krále Abimelecha přijmout Sáru do svého harému (srov. Gn 20, 1n.)
Tamarské mínění obyvatelé Kananejské země (srov. lat. Chananaeos)
A prnť z nich mazal mě olejem ... srov. kněžské řady v knize Leviticus (Lv 8,6)
361 *všelikú oběť solť posolkš* srov. Mc 9,48
362 *Jeruzalémem nazván bude ...* Knize Enochově se přisuzuje Janova věštba o novém Jeruzalému (srov. Ap 3,12)
Melchia žena Léviho v bibli nejmenována na rozdíl od jeho synů (srov. Gn 46,11: Gerson et Caath et Merari)
A poje Gersen ženu ... následující výčet jmen potomků Léviho není podložen bibli
Jozef, maje sobě sto a osmdesát let chybný překlad (lat.: Joseph centesimo et decimo octavo anno aetatis meae, tj. 118. roku mého života)
363 *otec náš Izrahel* druhé jméno Jákobovo (srov. pozn. k str. 346)
364 *až po pavlačích zpohanějí* neumělý překlad (lat.: usque ad pavimentum profanata, tj. až po podlahu zneuctěny)
položenie milostivé a svobodné míněno milostivé léto (lat.: jubi-laenum)
365 *nebesa se otevru* ... následující pasáž připomíná scénu při Ježíšově křtu (srov. Mt 3,16–17)
366 *v krajínach Gazy* v oblasti Gazy, starodávného města v jižní Palestině (pohraniční město Kananejské země)
dva krále kanaanská ... Sur ... Tafne jméno Sur patrně převzato z knihy Jozue (7,24), kde se uvádí jako král madiánský; druhé jméno je buď zkomoleno, nebo v bibli není
Achora v knize Jozue se uvádí údolí Achor, kde byl ukamenován Achan; také jinde (1 Par 2,7) se říká Achor místo Achan

- 366 *Beliáše* (lat. Beelisa); patrně míněno jméno idumejského krále (vrstevníka Mojžíšova)
bral sem se do moře odchylný překlad (srov. lat.: ascendi super ipsos in murum, tj. vystoupil jsem za nimi na zed')
- 367 *v Rotan* (lat. in Aretam) snad sídlo rodu Arětů v Arábii
od Machir (lat. a Mechir) jméno praotce čeledi přeneseno patrně na celou čeleď machirskou
Amorskými míněni Amorejští, jedni z původních obyvatel Kananejské země (srov. Gn 33,19)
do Tempna (lat. Thamnae) město Tibné v judské hornatině
lúpiechu otce mého odchylný překlad (lat.: deprecabantur, tj. prosili)
- 368 *Iram Odolamitského* podle Gn 38,1 se Juda uchýlil k adu-lamskému muži, jménem Chira
Bersam, krále odolamitského ... v bibli se mluví o kananejském muži a Judova žena opět není jmenována (srov. Gn 38,1n.)
na horu Seir pohoří Seir mezi Mrtvým a Rudým mořem
Tamar, z Mezopotanie dceru Aram o Tamarině původu se v bibli (Gn 38) nic nepíše
A ona odešla pryč míněna Judova žena, matka Selova, která šla synovi hledat nevěstu
- 369 *Právo bieše Amorských* tj. Kananejských (srov. Gn 38,21)
- 370 *neopřijete se vñem* srov. E 5,18
- 371 *duch rozumu — každého, kam se chce přivínúti* neumělý překlad (lat.: spiritus intellectus mentis, cujus est, quo vult inclinare)
- 372 *na prsech každého z nich psáno jest* volně podle R 2,14
přivede na nás hospodín hlad, šelmu ... rozpracovává se věštba o pádu Babylónu (srov. Ap 18,9—19)
- 374 *to činí kralovici* míněno balzamování vladařů (lat.: regnantes)
na mzdě mandragor s pole text proti lat. předlože výrazně zestručněn (lat.: in mercede mandragorarum. Ruben enim attulit mandragoras ex agro, srov. Gn 30,14—16); výrazem mandragora, přejatým z latiny, se patrně označují granátová jablka jako symbol plodnosti
že jsi vzala muže panenství mého srov. Gn 29,15n.
- 375 *chodil sem u pravdě srdce mého* smysl: byl jsem spravedlivý
prací mů sen můj obklíčil mě smysl: zemdlen prací jsem usnul
- 376 *buoh dědi v synech* tj. Bůh obdařil dědictvím syny (Jákovy)
- 378 *v písmě Enoch psáno stojí* ... Knize Enochově se připisuje příběh Onanův (srov. Gn 38,10)
vedlé podobenství Faraonova smysl: jako by padli před Faraó-nem
daleko jinam zavínuli, těžkými lovy brzce utiekajíc smysl: daleko odbočili, neschůdnými cestami (lovců n. lovné zvěře) utíkající
- 379 *že sem pustil dřevo* ... u prostředce neobratný překlad (lat.: dimisi lignum post ipsam et velum extendi in ligno recto in medio)

- 381 *dlúhost nemínate* smysl: dočkáte se dlouhého věku
- 384 *Dovory* míněna Debora, Rebečina chůva (srov. Gn 24,59)
Abrahám Ury chybně uveden Abrahám místo Labána; jméno služby je v lat. Ena
- 385 *břicho k rozdělení schránu žaludka bez zdravie* neobratný překlad; smysl: břicho k vyprazdňování obsahu přetíženého žaludku
jiné údy, každý k svému běhu srov. 1 C 12,14
nic neřádného nečinite srov. 1 C 14,40
jako Sodoma srov. Gn 19,24n.
- 386 *Asyri, Medí* ... výčet národů připomíná výčet při naplnění Duchem svatým (srov. A 2,1—11); název Činci v překladu místo lat. názvů Elymaei, Gelachaci, tj. Elamitští, Galádští na moři *Jamne* jméno moře patrně z hebrejského obecného jména (jám, „moře“)
- 387 *přijde krása Izraheli* odchylný překlad za lat. *salus*
Čas pojímati se s ženú ... srov. Eccl 3,5 a 1 C 7,5
- 389 *Kterými údy člověk hřeší* ... srov. Sap 11,17
- 390 *A učiní-li co proti tobě bratr* ... srov. Mt 18,15
poruč bohu pomstu srov. R 12,19
- 392 *který nenávidí matky* ... odchylný překlad (lat.: qui odit misericordiam); patrně asociací spojení „matka milosrdenství“ (tj. Maria)
neslušie pravdě řeci lež ... srov. Is 5,20
pravda pod světlem jest srov. J 3,21
- 393 *s lidmi jeda a pije* srov. Mt 11,19
bóh v núzi skrytý srov. Is 45,15
rozptýlení budete ... srov. Gn 49,7 (o pokolení Simeonové a Léviho)
- 396 *hodina jako šestá* patrně šestá hodina denní, tj. kolem poledne
- 397 *mezi Dekapolské* míněni obyvatelé konfederace měst, tvořící Dekapolis, tj. Desetíměstí, a ovládající Zajordání
- 400 *do žalobného slibu otce otcuov vašich* nepřesný překlad (lat.: in promissionem patrorum vestrorum); smysl: do zaslíbené země vašich otců
proroctvie nebe o beránku božiem srov. J 1,29
- 402 *než Beliálov kaz jednostajnosti* (lat.: sed omne opus Beliar duplex est et non habet simplicitatem) volný překlad; smysl: pro Beliála je příznačná obojakost
- 403 *Kain* ... *Lamech* srov. Gn 4,15
- 404 *Enoch, Noe, Sem* ... jméno Enochovo se uvádí v čele starozákonních patriarchů; Sem byl prvorozený syn Noemův (praotec Semitů)
milostník boží míněn apoštol Pavel; přirovnání k vlku převzato ze symbolické charakteristiky Beniaminovy v závěti Jákovově (srov. Gn 49,27)

Obrazové přílohy jsme vybírali tak, aby obrázky dokumentovaly především dobovou popularitu látek, zpracovávaných našimi skladbami, jak o ní svědčí knižní malba v rukopisech českého původu nebo v rukopisech vzniklých pro české a jemu blízké prostředí. Dále jimi hodláme doložit širší dobové představy o faktech a životních situacích, na jejichž pozadí se skladby zařazené do našeho výboru uplatňovaly. Výtvarné projevy svědčí zejména o tom, jak umělci v souhlase se svým obecnstvím promítali časově odlehlé děje do života své doby; je to patrné z oblečení osob, vyobrazení bitev, rozmanitých kulturně historických detailů atp. Výtvarné památky tak podávají svědectví o tematické a ideové jednotě různých oblastí středověké kultury.

- 1) *Román o Alexandrovi*
Rukopis státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XVII B 6 (z druhé poloviny 15. stol.), fol. 234a se začátkem textu (viz zde str. 23).
- 2) *Román o Alexandrovi*
Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XVII H 4 (z doby po 1433), fol. 1a s figurální iniciálou, zpodobující krále v rytířském středověkém brnění. Pokrývka hlavy v podobě točnice je atribut, označující patrně výjimečnost jeho schopností (bývá ikonografickým atributem hvězdářů a hvězdopravců).
- 3) *Jízdní vojsko*
Scéna z obrázkové legendy o sv. Eustachiovi v rukopise zv. Liber depictus z doby před 1350, pořízeném pro krumlovský minoritský klášter, kde byl dlouho

chován. Österreichische Nationalbibliothek ve Vídni, sign. 370, detail fol. 145b.

- 4) *Dobývání středověkého hradu*
Velislavova bible, rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XXIII C 124 (z doby před 1350), fol. 116a.
- 5) *Boj Alexandra Velikého s Dariem*
Iluminace na počátku První knihy makabejské v české Zmrzlíkovské bibli z r. 1414. Státní archiv v Litoměřicích, rukopis č. A 3, detail fol. 1a. Iluminace vzniklá na základě jediné zmínky o události v uvedené biblické knize je jak svědectvím o dobové oblíbě postavy Alexandra Velikého, tak dokladem o úzké souvislosti mezi světskými a duchovními literárními projevy.
- 6) *Středověká bitva*
Iluminace při legendě o slezské světici Hedvice v rukopise zv. Codex Schlackenwerdensis z r. 1353. Schnütgenovo muzeum v Kolíně n. R., sign. Ludwig Ms XI 3, folio 11b. Rukopis slezského původu vznikl na objednávku vévody Ludvíka I. z Lehnice, pravnuka sv. Hedviky. Vyobrazení se vztahuje k bitvě s Tatary u Lehnice 1241, v níž zahynul syn světice.
- 7) *Dobytí města Rabby a ukořistění koruny*
Iluminace z 3. svazku bible krále Václava IV. Rukopis Österreichische Nationalbibliothek ve Vídni, sign. 2761 (z konce 14. stol.), detail fol. 25a.
- 8) *Alexander Veliký s hvězdnou korouhví*
Iluminace v rukopise díla Conrada Kyesera Bellifortis z prvních let 15. století, z okruhu rukopisů krále Václava IV. Univerzitní knihovna v Göttingen, sign. Ms philos. 63, fol. 12a. Rukopis díla o bojové technice je předním dokladem o alexandrovském kultu na dvoře Václava IV.
- 9) *Rota Fortunae (kolo Štěstěny)*
Iluminace v astronomickém rukopise Václava IV. z konce 14. století. Österreichische Nationalbibliothek ve Vídni, sign. 2352, detail fol. 86a. Zpracování tradičního výtvarného motivu, vyjadřujícího střídání

šťastných a nešťastných fází v lidském životě, je tu vztaženo na osud krále. Na tento motiv se častěji naráží v románu o Alexandrovi.

- 10) *Jezdecká podobizna krále Václava I.*
Iluminace v jihlavském souboru městských práv, tzv. Gelnhausenově kodexu, z r. 1407. Městský a okresní archív v Jihlavě, rukopis č. 3, detail fol. 22a. Král je zobrazen jako rytíř v ozdobném turnajovém odění.
- 11) *Jezdecká podobizna krále Přemysla Otakara II.*
Iluminace v Gelnhausenově kodexu z r. 1407. Městský a okresní archív v Jihlavě, rukopis č. 3, detail fol. 47b. Erby při zobrazení krále v turnajovém odění poukazují k podobné názorové sféře, jaká se reflektuje i v kronice o Štilfridovi.
- 12) *Astronom a filozof*
Náčrtníková kresba českého původu v Univerzitní knihovně v Erlangen, sign. I A 1, z poslední čtvrtiny 14. století. Kresba neznámého určení (snad průprava k sochařskému nebo malířskému zpracování tématu), na níž jsou oba starci určeni svými atributy jako astronom a filozof, a jména obou zápolících králů v kronice o Štilfridovi naznačují pravděpodobnou souvislost mezi dobovými výtvarnými a literárními projevy.
- 13) *Lidská monstra*
Vyobrazení v díle Tomáše Cantipratenského *De natura rerum*, rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XIV A 15 (z druhé poloviny 14. stol.), fol. 33a.
- 14) *Pták noh (gryf), kynocefal, stromy slunce a měsíce*
Vyobrazení ve spise Tomáše Cantipratenského *De natura rerum*, rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XIV A 15 (z druhé poloviny 14. stol.), detaily fol. 72b, 32b, 113b. Viz román o Alexandrovi, str. 126, 128 a 115, a Kroniku o Bruncvíkovi, str. 167 a 170.
- 15) *Lidská monstra*
Vyobrazení ve spise Tomáše Cantipratenského *De*

natura rerum, rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. X A 4 (z druhé poloviny 15. stol.). Poměrně pozdní rukopis dokládá dlouhé přežívání tradičních představ o světě.

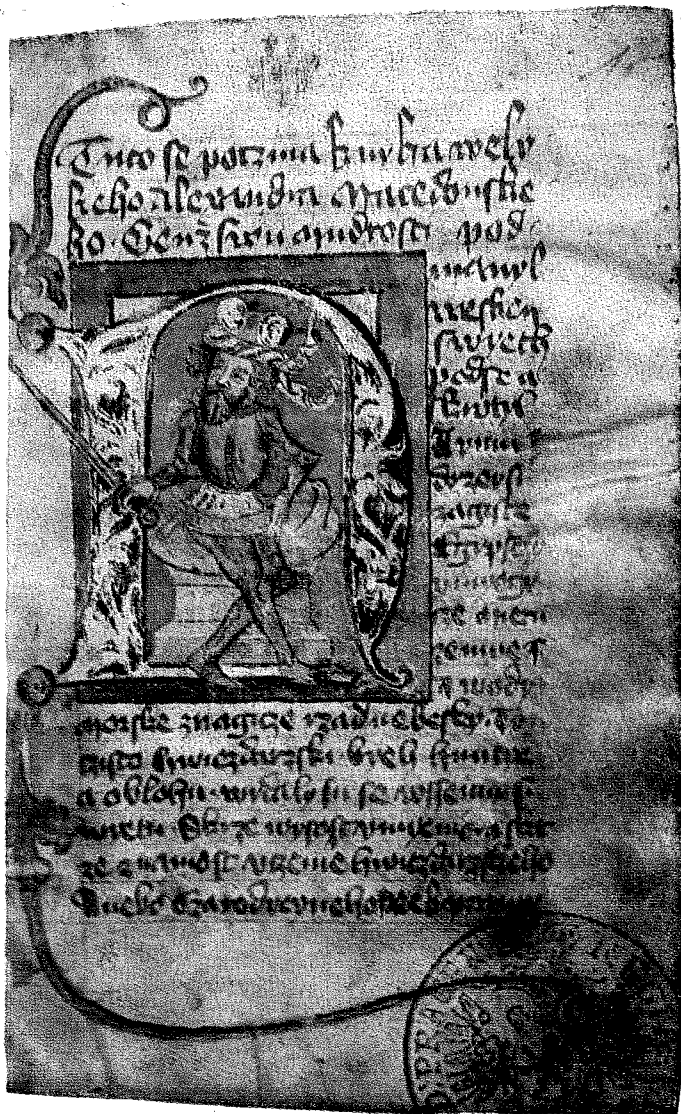
- 16) *Evangelium Nikodémovo*
Rukopis Strahovské knihovny Památníku národního písemnictví v Praze, sign. DR III 32 (z r. 1442), fol. 1b s počátkem textu a iniciálou (viz str. 235).
- 17) *Veraikon mezi nástroji Kristova umučení*
Vyobrazení z Pasionálu abatyše Kunhuty z doby kolem r. 1320. Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XIV A 17, fol. 10a. Nápis VERONICA (přesmyčka z VERAICON) naznačuje, jak vyjadřovalo dobově příznačné etymologizování souvislost mezi jménem světice a posvátným předmětem.
- 18) *Kristova tvář — veraikon*
Breviář velmistra Lva, rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XVIII F 6 (z r. 1356), fol. 1b. Vyobrazení je obklopeno šesti medailony s tvářemi krále Davida, sv. Pavla, Nehemiáše, proroka Zachariáše, patriarchy Jákoba a sv. Jana s výroky o Kristově tváři, které jsou jim v bibli připisovány.
- 19) *Veraikon*
Kolorovaný šrotový tisk z 15. století, přilepený na předním předeštlí rukopisu Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. VI F 6.
- 20) *Život Adama a Evy*
Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XVII B 15 (z druhé poloviny 15. stol.), fol. 331a, s iniciálou a počátkem jiné varianty textu, otištěného zde na str. 295.
- 21) *Vyhánění z ráje*
Vyobrazení v Pasionálu abatyše Kunhuty z doby kolem 1320. Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny v Praze, sign. XIV A 17, detail fol. 5a.

- 22) *Čtyři scény ze života Josefova*
Velislavova bible, rukopis Státní knihovny ČSR —
Univerzitní knihovny v Praze, sign. XXIII C 124
(z doby před 1350), fol. 41b.
- 23) *Figurální iniciála s vyobrazením Josefa a Asseneth*
Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny
v Praze, z býv. knihovny kláštera františkánů na No-
vém Městě v Praze, sign. A F 3 (z druhé poloviny
15. stol.), detail fol. 248a.
- 24) *Poručenství dvanácti patriarch*
Rukopis Státní knihovny ČSR — Univerzitní knihovny
v Praze, sign. XVII B 15 (z druhé poloviny 15. stol.),
fol. 365a s iniciálou a počátkem jiné varianty textu,
otištěného zde na str. 351.

Vydavatelé upřímně děkují Evě Procházkové a dr. Emilu Pražákovi za připomínky a příspěví v přípravě komentářů. Zvláštní dík patří doc. dr. Ivanu Hlaváčkovi, CSc., dr. Josefu Krásovi, CSc. a dr. Karlu Stejskalovi, CSc. za konzultace a pomoc při sestavování obrazové přílohy, vedení rukopisného oddělení Státní knihovny ČSR v Praze, Strahovské knihovny PNP v Praze, státního archívu v Lito-
měřicích a městského a okresního archívu v Jihlavě za ochotný souhlas k reprodukování památek chovaných v je-
jich fondech.

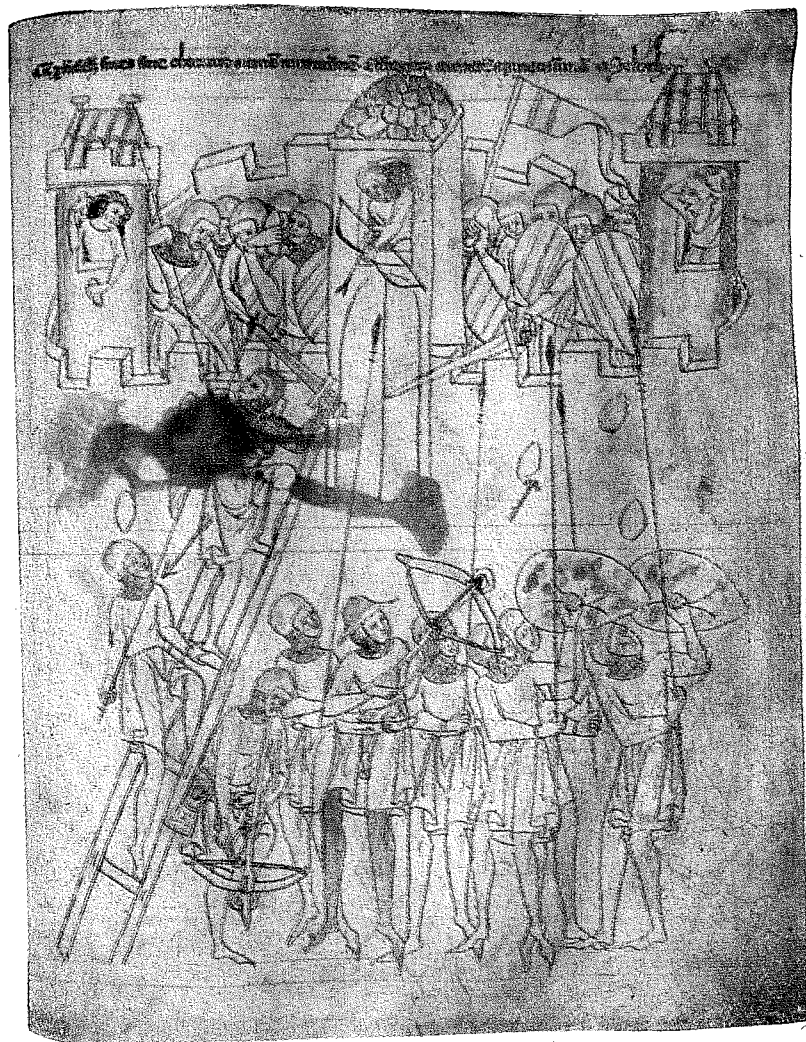
1. Román o Alexandrovi

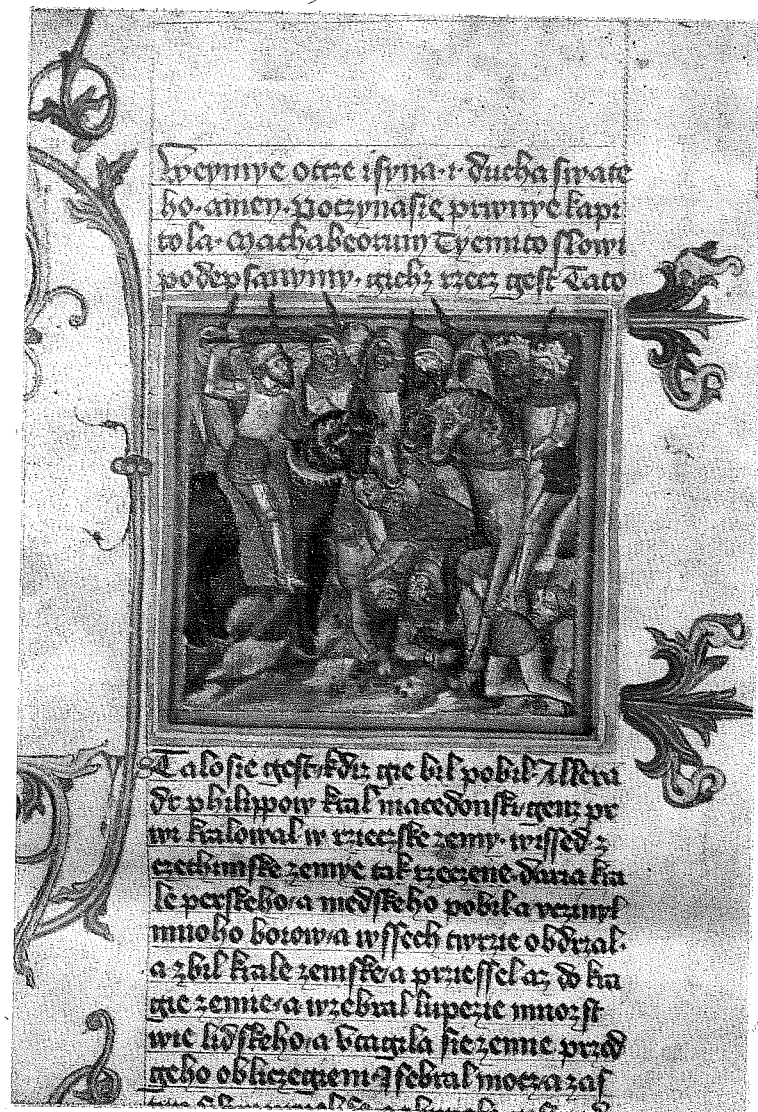
2. Román o Alexandrovi

3. Jízdní vojsko

4. Dobývání středověkého hradu

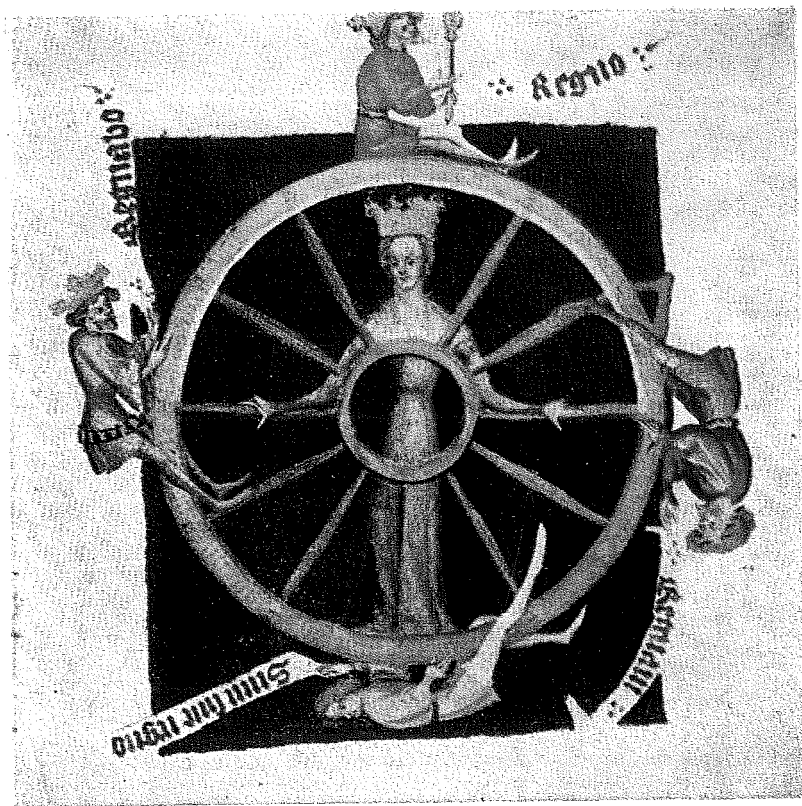

5. Boj Alexandra Velikého s Dariem

8. Alexander Veliký s hvězdnou korouhví

9. Rota Fortunae (kolo Štěstěny)

10. Jezdecká podobizna krále Václava I.

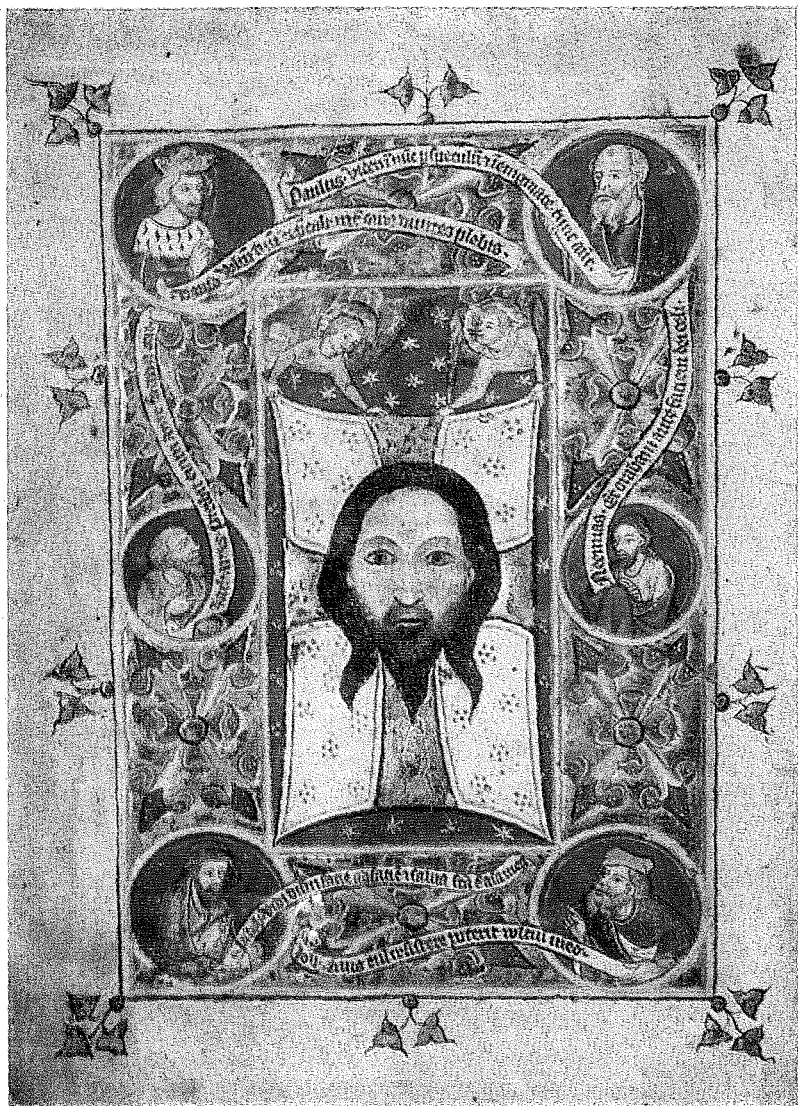

11. Jezdecká podobizna krále Přemysla Otakara II.

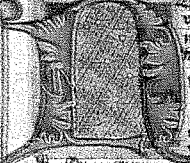

18. Kristova tvář — veraikon

19. Veraikon

In nomine domini Amen. In principio creavit deus caelum et terram. Tenebrae erant in principio et chaos. Spiritus sanctus et deus pater creavit aquam et terram. Terra produxit herbas et fructus. Deus creavit Adam et Evam in paradiso. Adam et Eva peccaverunt et ceciderunt. Deus punxit eos et misit eos in mundum. Adam et Eva morerentur et resurrexerunt. Deus creavit Iesum filium suum unigenitum. Iesus venit in mundum et moritur pro peccatis mundi. Iesus resurrexit et ascendit in caelum. Iesus veniet iterum et regnabit cum patre et spiritu sancto in gloria et maiestate. Amen.

20. Život Adama a Evy

adam i eva

21. Vyhnutí z ráje

22. Čtyři scény ze života Josefova

23. Figurální iníciała s vyobrazením Josefa a Asseneth

apatéka: *apatéka* drahá vzácné koření (jako medikament n. palmsek)

asa aspoň

Asyri Asýrie; Asýřané

azda, azdali zda, zdali

básn smyšlenka

bdienie hlídka

bedra, bedry luno, klín; přen. potomstvo

běh útek; běh života, život; průběh události, události; funkce (organů); projev

běhúněk tuláček, tulák

berla, brla berla, odznak biskupské n. královské moci

bezděky proti vůli

bezprávný dopouštějící se bezpráví, nespravedlivý

bezprávo: s bezprávem neprávem, neoprávněně

bezpříemně nevýslovně

běžeti [o slzách] téci

biednik ubožák, chudák

blatný blátivý; hliněný

blázněníe bláznivost, ztráta soudnosti

bláznice šilená žena

blesk lesk, záře

bleskot záře, jas

bliz blízko; téměř

blížnosť společenství; příbuznost

blúdti žít v bludu

blúzenie bloudění

blýskot záře; blesk

blýskotný zářivý, třpytivý

bohový boží, božský, od Boha pocházející

bohyně svatyně, chrám

bolest nemoc, neduh

božnice svatyně, chrám

bran zbraň

brániti zakazovat

brněti zvonit, vydávat zvonivý zvuk

brzce rychle; co nejdříve

brzo rychle

břidkost ostrost

břidký ostrý

bůřivý bouřlivý; [o lidu] bouřící se

bydlenie pobyt

bydletii, bydltii pobývat, přebývat; setrvávat, sídlit

bydlo obydli

byssus (lat.) kment, bílá drahá látka

bývanie pobyt, výskyt

cele zcela, úplně; s jistotou, zajiště

cetka plaketa, ozdoba

cíl mez, hranice; ohraničení (časové), konec

cisic (nář.) tisíc

ctíti častovat, hostit

čáka naděje

čalún čaloun, koberec

částka částička, kousek; součást

část část

čin způsob; stav, hodnost; účel, úmysl

Činec Čiňaně (?)
 číslo: bez čísla bezpočtu; židovské číslo židovské písmo
 čistec cín
 cisterna cisterna; jáma
 čítí cítit, vnímat
 črnilo inkoust
 črstownosť svěžest, neporušenost
 čítel čtenář, čtoucí
 čtvrtce: za čtvrtci (není) ani trochu

danie poskytované dary
 darmo bez obtíží
 darovanie obdarování
 děditi: děditi v snych odevzdat dědictví synům
 dělání: d. u práci země práce v zemědělství
 dělati obdělávat
 děliti rozdělovat, rozbíjet; sdílet
 dělník pachatel
 desátek desátá část (dávaná jako oběť)
 diadém diadém, koruna
 diel: diel jmiati (s kým) sdílet úděl
 dielce prostředník
 dieť říkat, nazývat
 dievčič služebnic, služek
 dievka služebnice, služka
 díně dýně
 divný podivný, podivuhodný; zázračný
 dlénie prodlení
 dlúhosc dlouhověkost, dlouhý věk
 dnový denní
 dobrovolný: dobrovolen býti (čím) štědře dopřávat (co)
 dobrý urozený
 dobytek výtěžek, úroda
 dojieti, dojeti dosáhnout
 dojka kojná, chůva
 dokonání dokončení, dovršení; dokonalost
 dokonati: d. skutečně uskutečnit
 dokovad: až dokovad až pokud, až kam

dolíčení dokázání, důkaz
 dolíčiti dokázat, prokázat
 doněvadž dokud
 doniž dokud
 dopustili dovolit, povolit; d. v ruce vydat do rukou
 dosáhnúti [zvěř] dohonit, polapit
 doskočiti [vrchu] dosáhnout
 dosovad doposud
 dospělý zkušený, znalý; [nápoj] připravený, hotový
 dospěti dojít, přispěchat
 dosti: d. učinili dát zadostiučinění
 důstojenství hodnost; d. sůda soudní pravomoc
 doufanie důvěra
 dověsti vyvodit
 dovtip povědomí; představa
 dozřieci (nář.) dohlédnout
 dražší (komp.) dražší, vzácnější
 drakový dračí
 drážniti dráždit, popuzovat
 drelink: jako d. jako bečka
 druhé podruhé
 držeti [v sobě] obsahovat, zahrnovat; [koho nač] mít k čemu, nutit
 dřevní dřívější
 dřevo strom; dřevce, turnajová zbraň
 dřevie stromová, stromy; strom
 dsky, desky desky, tabule (k psaní, rytí)
 duch dýchání; dech; vzduch
 dvamezcieta dvaadvacet
 dvojelcny mající dvojí tvář, obojetný
 dvojiti se rozdvajovat se, rozpolcovat se
 dvojnosc dvojakost, obojetnost
 dvorný podivný, podivuhodný
 dvorstvie dvornost
 ďábelník ďáblem posedlý
 ebanský ebenový

ebanus eben
 elipolejský heliopolský
 falestvie faleš, nepravda
 funt libra, váhová míra

halže náhrdelník, řetěz
 herolt hlasatel
 heslo nápis, titul
 Hizmahelitové Izmaelité
 hladný hladový
 hlas: pod hlasem bírice na výzvu bírice
 hlava: hlavú svú vlastní osobou; hlava skutkuov hlavní příčina, podstata skutků
 hlédati, hledati hledět, vidět; pokoušet se, snažit se, usilovat; hlídat
 hluk: hluk rytieřov houf vojáků
 hmyzati lézt, kroutit se (přen.)
 hnát úd, končetina
 hnáti se přemísťovat se se stády
 hnúti se pohnout se, rozhybat se
 hnutie nutkání, sklon
 hodina: uzieti sobě hodinu zvolit vhodnou dobu
 hodně zaslouženě, po zásluze; po právu, právem
 hodný vhodný; zasloužený
 hofmistr (vojska) velitel stráže
 hól hůl, berla, odznak moci
 n. důstojenství
 hora les, stromy
 horlivý rozhorlený, horlící
 horšiti zhoršovat
 hospoda příbytek, místnost pro hosty
 hotovosc sklon, náchyllost
 hovadný zvířecí, pocházející od zvířat
 hrbovatý hrbatý
 hrubý veliký
 hrýzti se trápit se výčitkami
 hubeně uboze, nešťastně; chudě
 hubenstvie bída, trápení

hubený ubohý, nešťastný; chudý
 hybět (citosl.) běda!
 hyběti hynout, zahynout
 hynšt hřebeč, kůň, oř

chamradie roští, bodláčí; pyří
 choditi [v čem: v pravdě, sprostnosti apod.] dodržovat co, žít podle čeho; [po žádostech] řídit se (touhami)
 chovati chovat, vychovávat; opatrovat
 chrána: chrána nečistoty nakupená nečistota
 chroptati chrochtat
 chut: skrytá chut trest (přen.), skrytý význam
 chutnosť lahodnost, slast; ch. rozumov žádoucí moudrost
 chwála sláva
 chwátati uchvacovat
 chwatnúti polapit, popadnout
 chybiti zmýlit se
 chybiti se [příkázání] odchýlit se, nedodržet
 chýliti sobě přiklánět k sobě
 chytralý vychytralý
 chytrost lstivost, prohnanost
 chytroště lest

ipotamr, ipotamus hroch
 ižadný nižadný, žádný

jakež... takož jak..., právě tak
 jatý zajatý; j. ďáblem posedlý
 ďáblem
 jazyk národ
 jediné jen, pouze
 jedlý sloužící k jídlu
 jednak spolu; stejně, současně
 jednatel tvůrce, stvořitel
 jednati: j. své dobré jednat ve svůj prospěch
 jedne, jedno jen, pouze; [po záporu] než

jednoblíšny zrozený ze stejného břicha
jednostajnosť nedvojakost
jednostajný jednotný
jedva sotva
jelikoz až, teprv
jen (zájm.) on, ten; *ji, ni* jeho, ho; *na ni* naň, na něho
jezero hlubina, jáma (pekelná)
jho závazek, povinnost; podřízenost, poslušenství
jieti, jiti zajmout
jiľce (pl.) rukojeť meče
jímati zajímat, lapat
jmieti, miati: *maje sobě to* máje za to; *býti jměn* být považován

kaditi vykuřovat kadidlem
karbunkulus drahokam červené barvy
kastel hrádek
kaz pokazení, porušení
kázanie příkaz
kázaný ukázněný, uslechtilý
kázati kárat; trestat
kázati se ukazovat se, jevit se
kázn káraní; trest
každý ne žádný
kčice kštica, vlasy
klamátka lhářka
klásti: *k. hlédanie široce* rozhlížet se kolem dokola
kláti (kolu, kóle) účastnit se klání, potýkat se v turnaji
klestiti vyklesťovat
kmen [smrti] prapůvod; prapříčina
kněz kněz; kníže
knieni kněžna; kněžka
kniežatský, kniežetský knížecí; kněžský
kníže: *k. kněžti, kněžský* velekněz; *k. komornikuov* vrchní komorník
knížky spisek, spis
kočka obléhací stroj (k boření hradeb)

kochanie milování
kochati milovat
kokodryl krokodýl
konati se končit se, chýlit se ke konci
konšel: *k. římský* římský konzul
konšelsví konzulát, vláda konzula (římského)
koryto máry; rakev
kořec korec, dutá míra na obilí
kořen: *z kořen* od základu
kořenie kořání, kořeny
kosatý [vůz] opatřený kosami
krájený stříhaný
krajina okraj, okrajová část
kráľový kráľovský
krkodal krokodýl
krópě, kruopě krůpěj, kapka
krunt základ, grunt
krvotekúci spojený s krvotokem, krvácením
krýti skrývat, tajit
křistalový křišťalový
křivda nepravda; křivé svědectví
křižmo posvěcený olej (s balzámem)
kšafi odkaz, dědictví
kucharský: *kníže kucharský* kuchmistr, vrchní kuchař
kunst, kunšt žert, posměšek; lstivé předstírání
kuolé kůly
kúpě zboží
kupectvie nákup, nakoupené zboží
kupička kupcová; obchodnice, prodavačka
kus [lidský] čin, skutek, záležitost
kúzľovanie kouzlení, kouzla
kvas hodokvas, hostina
kynocefal psohlavec, lidský tvor s psí hlavou
lakomstvie chtivost, chamtivost
lakvice lahvice, láhev

lalóček lalůček, lalok
lapajici [vlk] chytající, uchvacující
lapanie chytání, uchvacování
lázna lázeň, koupel
leť jestliže ne
ľedva sotva, stěží
ľeķarstvie lék; léčebný prostředek
n. postup
ľepšiti zlepšovat
ľepý krásný, pohledný; *ľepi* (kompar.) lepší, vznešenější
ľesa dřevěný rošt; vor
ľežeti [v kom] lpět na kom
ľibanský libanonský
ľibost záliba, obliba; rozkoš
ľibovati [co] oblibovat si co; kochat se v čem
ľidný lidnatý
ľodný lodní
ľoktuše šátek, plachta
ľono lůno, klín
ľos úděl, osud; *ľos pravý* dědičský právoplatné dědictví
ľotrovsky: *ľotrovsky byľiti* počínat si jako lotr, zločinec
ľotrovstvo zločinci
ľotrový lotrovský, zločinný
ľotřec lotr, lump; zločinec
ľov: *ľěžké* ľovy neschůdné cesty (lovců n. zvířecí)
ľože lůžko
ľože lůno, děloha
ľsknúti se zalesknout se, zablýsknout se
ľštieti lesknout se, zářit
ľučák oštěp n. kopí (zbraň určená k házení)
ľučiti hodit, vrhnout
ľúčiti odlučovat, odvracet
ľový lví, lvu vlastní

malitký maličký
marinát, marinát námořník, mořeplavec
marný: pomíjivý [o slávě] sláva

mazanie: *m. kněžské* pomazání na kněze
mázdra pergamen
máľoba slabost, nedostatek sil
Medi Médie; Médové
metati házet; *metati od sebe* odhazovat
mella hůl (soudcovská), žezlo; *mella súdu* nástroj trestání (obr.)
Mezipotani Mezopotámie
miešenie [střev] porucha činnosti
miešeti se [čemu] zaplétat se (s čím)
milost láska; milostivé léto
milostník oblíbenec, miláček
milošť láska, náklonnost
minúti [smrti] sejít, zemřít; propást, nedočkat se
mladec mládenec, mladík
mládenec mláďátko; novorozeně
mlčednosť mlčenlivost, tichost
mlčeti [čeho] smlčet co
mlknúti zmlknout; zachovat mlčení
mlýnný mlýnský
mniati minit, domnívat se, mít za to; podezírat
moc násilí; *Moci* Mocnosti (anděl)
moci: *nemoci nad kým* nepřemoci koho
mocnosť moc
modľitebnice modlitebna, svatyně
modrý promodralý, zsinalý
mohutnosť moc, síla
morný morový; *morná neduživost* morové (tj. velmi těžké) onemocnění
mrákota temnota
mrdati [hlavou] kývat, vrtět
mrdnúti [hlavou] pokývat, zavrtět
múčený plný muk, mučivý
mútití se rmoutit se

mužsky mužně, zmužile, statečně

náboženstvie zbožnost
nábytek majetek, bohatství; pl.
dobytek
nádcha onemocnění domněle
vzniklé z nadechnutí; nemoc
dýchacího ústrojí
nadieti se domnívat se
nahlástky fúrie
náhle rychle, prudce
náhlost prudkost, popudlivost;
unáhlenost, unáhlení
najďálejší nejvzdálenější
najítí: n. sám k sobě uzavřít se
do sebe
nakládati stranit
nalít hle, aj hle
náměstek nástupce, potomek
nápis napsaný text; nápis písma
napsaný spis
naplniti [nedostatky] nahradit
napomenúti [koho z čeho] při-
pomenout někomu něco
náposlednějši nejposlednější, ko-
nečný
napráz(d)no zbytečně
náravnosť násilí; moc, síla
nardus nard, aromatická rostlina
národ pokolení, rod
naručest bez prodlení, ihned
nařípati natrhat, narvat
nasazovati [o co] brát se o něco,
domáhat se něčeho
násilně velmi silně, mocně
následovati uctívat (jako modly)
nasúti [pytle] sypaním naplnit,
nasypat
nátisk náraz, tlak; násilí, útisk
naučenie učenosť
nazad za záda, dozadu
nazbytečnosť hojnosť až nazbyt
naznamenati vyznačit
nečasie nečas, nepohoda
nedobyty nedobytný
nedokonalý nekonečný, věčný

nedužiti být nemocen, churavět
nehet dráp (ptáků)
nehodný nezasloužený
nekázný nevázaný; krvesmilný
nekrmený vyhladovělý
nemáhati být nemocen, churavět
nemilostivý nešlechetný; bez-
božný
nemoc : červená n. krvotok
nenabyty neodčitelný
neobsežený neobsažitelný; bez-
mezny
neodpornosť neodolnosť
neopatrný nepozorovaný, nestře-
žený
nepočasie nečas, nepohoda
nepočest neucta
nepodobně nenáležitě, špatně
nepodobný nevhodný, nenáležitý;
špatný; nepravděpodobný, div-
ný
nepominulý neodpouštějící, ne-
milosrdný
neporušený neporušitelný; n. do-
vod nepopiratelný důkaz
nepřemožený nepřemožitelný
neroditi (jen záporně) nechťit,
neráčit; nerod mluvití nemluv
neskonaný nekonečný, neskonaly
nesličný nepěkný, nenáležitý;
špatný, nedobry
nestatečný trpící nedostatek
nestydlivosť nestoudnosť
nestydlivý nestoudný
nešlechetenstvie nešlechetsnosť; bez-
božnosť
nešlechetsník bezbožník; pekelník
nešpory večerní pobožnosť
netrpelivý nesnesitelný
neupadly [o očích] nezapadlý
nieliti rozněcovat, rozpalovat
nikakež nikterak, nikoli
noha stopa (délková míra)
nósce: jiedla nósce jídlonoš
nožnice (pl.) pochva
nukati ponoukat, pobízet

nuziti se trápit se
ny nás; na nají na nás

o (předl.): o sobě za sebou
obcovati stýkat se, být pospolu
obdržeti získat, ovládnout; [proti
komu] zvítězit nad kým; po-
zdržet, zadržet
obdržovati vítězit
obecný : obecná věc obecné dobro,
veřejné blaho; obecné knihy
obecní knihy; býti obecen mezi
lidmi stýkat se s lidmi
obezrenie pohled, zraky
obinúti ovinout, zabalit; obinúti
se ovinout se
obižný úrodný; oplývající hoj-
ností
obklícenie obklopení; zahalení
oblačovati se oblékat se
obléci obklopit; zahalit
oblíčeť : před obličejem koho před
kým; před obličejem příchodu
před příchodem
oblud oblouzení, klam
obluda přelud
oblúpenie oloupení
oblúzenie poblouznění; blud, klam
obmyšlovati zaopatřovat
obnáseti se vznášet se (kolem do-
kola)
obnož odnož, ostruhovitý vý-
rustek (na noze)
obostřiti naostřit; [smysly] oživit,
povzbudit
obrama ochrnutí, bezvládnost
obranény ochromený
obranitel obránce, ochránce
obrátiť se [na koho] zaútočit
obraz socha, obraz, uměle vy-
tvořená postava n. podoba
obrový obrův
obřezati ořezat, ostříhat
obřezovanie obřízka
obtieženie: k obtiežení vašemu vám
na obtíž

obvetšeti se zevšednět
obžerstvie obžerství a opilství
obživati okřívati; spokojeně žít
obživnosť hojnosť, hojná míra
obživovati oživovat
odbyti: o. na cestu vypravit
oddaná provdaná
oddanie provdání
odenie zbroj; brnění
oděný ozbrojený
odjieti se odtrhnout se; ztratit
směr
odlúčeti odlučovat, vzdalovat
odlučiti odhodit, odvrhnout
odpásti, odpadnúti [koho, čeho]
upustit od koho, čeho, nechat
na pokoji; odstoupit, odvrátit
se od koho; opustit koho
odpieranie odpírání, odporování
odpočivati spočívati; být přítomen
odpora odpor, námitky
odporné nepřátelsky
odporný odporující; nepřátelský
odpoveď odpověď; předpověď,
věštba
odpovědēti se odřící se
odpustiti dopustit, dovolit; ne-
odpustiti čemu neodepřít co
odpuštění: vzieti o. požádat
o propuštění, rozloučit se
odstúpiti : odstup to ode mne nechť
se mi nestane
odsudek: za odsudek za trest
odsúzenie rozsudek
odtovad odtamtud, tam odtud
odvážití vyvážit; vynahradiť
odvojiti se zdvojnásobit se
oféra oběť
ohava ohavnost, ohavný skutek;
potupa, pohana
ohavnosť: za ohavnosť býti být
odporný, protivit se
ohavný potupný
ohlédanie spatření, pohled
ohlédati spatřit, shlédnout
ohňáčový granátový n. onyxový

ohrada zabezpečení, ostraha
ohyza ostuda, potupa
ohyžditi potupit, pohanět
ochotně vlídně, laskavě
ochotný o. patření lákavý na
pohled
okatice druh mořské houby (s ve-
líkými póry)
okázanie ukázání; návod
okázati ukázat; prokázat; pro-
jevit; o. své pokušení začít po-
koušet, svádět
okazovati ukazovat, projevovat
oklásti: o. tenata nastražit léčku
okovaný jsoucí v okovech, spou-
taný okovy
okrása ozdoba, krása; o. králov-
stvie odznak královské důstoj-
nosti
okrotiti zkrotit
okružník okrouhlý předmět
okrslek: o. zemí svět
okušenie chuť
Olivet: hora O. Olivetská hora
olivetský olivový
olympiadský: hra olympiádská olym-
piáda
omdlévati umdlévat
oměřál humerál, pruh zdobené
látky zahalující knězi ramena
i hlavu
omluviti pomluvit
omylník podvodník
opáčiti [v co] obrátit proti čemu
opatrný dbalý, bedlivý; prozí-
ravý (též v oslovení měšťanů)
opatření: o. anjelské spatření
andělů
opatřiti obhlédnout; spatřit,
zhlédnout, uvidět
opilec: o. vína opíjející se vínem
oprava vybavení; pl. ozdoby;
sg. odznak hodnosti
opraviti se vzpamatovat se
oprzniti poskvřnit; zprznit
opřieti se postavit se na odpor

opuky (pl.) kameny, kamení
opustiti zpusťošit; o. v potupu
vydat, vystavit potupě; [ruce]
svěsit podél těla
opušenie, opuštění opuštění;
zpusťošeni
orudie náčiní, nádobi
orechovie ořeší
osaditi: o. stráže rozestavět ko-
lem dokola; o. rytieři obklopit
vojáky; [kde] usadit
osázeti [mysl] posedat, ovládat
oseděti zůstat sedět
oschnúti vyschnout
osidlo smyčka; léčka
osiesti [koho] obklopit
oslavnost sláva
oslnúti oslepnout; zaslepit se
osmmezcielný osmadvacátý
osoba podoba, vzeřzení
ospravedliviti ospravedlnit
ostarati se zestárnout; zevšednět
ostatek zbytek
ostati [čeho] opustit něco, upus-
tit od něčeho; zbavit se něčeho;
[o nemoci] přestat působit;
co ostanú co zbyde, přebyde
ostáti obstát; zvítězit; [komu]
přemoci koho
ostávati zůstávat
ostaviti ponechat; zanechat po
sobě
ostrabiti se vzpamatovat se; do-
dat si odvahy
ostraha ochrana
ostrovid bazilišek
ostrvie osekané kmeny se zbytky
větví
ostřeženie výstraha
ostřieci ochránit
ostřiehati střežit, hlídat; [příká-
zání] zachovávat, dodržovat
ostúpiti obstoupit, obklopit
osud nádoba; nástroj
osudek rozsudek
osvěcovati [slepého] navracet

zrak (slepému); [oči] vracet
vidění (očím), dávat prohléd-
nout; posvěcovat; zářit
osvědčovati ohlašovat
osviecenie světlo; osvícenost (du-
chovní)
osviečený: duch o. duch osvícení,
dokonalejšího poznání
osvietiti rozsvítit; obdařit, za-
hrnout světlem; zazářit
osvietiti se rozsvítit se, zazářit
otáhnúti obtočit
otehnati se vzdálit se se stády
otmluviti domluvit, dokončit
otočiti [provazem] obtočit, ovi-
nout
otrabený ohromený, omráčený
otrúcený omráčený, ohromený
ovšem zcela, naprosto; ovšem ne
nikterak
ozdoba: ozdoba okrasy zdobná
úprava
ozdobený nadaný krásou, krásný
ozdobnost ozdoba
palác vyvýšená terasa; slavnostní
sín
pálati sálat, žhnout
páliti se spalovat se (touhou)
panenský: panenské narozenie na-
rození z panny
panovatel vládce; přemožitel
pastvený hodící se k pastvě
patřiti dívat se, pozorovat, při-
hlížet
pavlač podlaha, dláždění
pečlivost péče; pečlivost, starost-
livost; starost
pečovati dělat si starosti
peše jeskyně
piesnotorný zpěvný; pěvecký,
zpěvácký
piesnotvorec zpěvák, hudebník,
skladatel písní
pilnost dbalost; horlivost
pilný dbalý čeho; usilující oč

písmo zápis, napsaný text
pitý sloužící k pití
pivnice špižirna, sklep
pivničný sklepní, skleповý
plachetník člověk oděný plachtou
plakati [koho] oplakávat
plen kořist (válečná, včetně za-
jatců)
plesati tančit
plnúti plivnout
plnost hojnost, hojné množství
ploditi: p. čest šířit, rozhlášovat
slávu
plzký kluzký; oplzlý
po [koho] pro koho; [kom] za
kým
poblúdiť [od pravdy] odchýlit
se, uchýlit se
poblúzenie poblouznění, oblou-
zení; blud
pocititi vzdát poctu
pocivost pocta; p. učiniti vzdát
poctu
pocivý počestný; ctěný; ctihod-
ný, úctyhodný
počestný ctihodný, úctyhodný
počísti počítat, považovat
počítati pozorovat, zkoumat
počitedlný [o umění] početní, poč-
tářský
počiti pocítit, ucítit
podáviti znásilnit
podlé (předl.) [koho] vedle, u;
[čeho] jako co
podobnostvie podobný způsob;
podobnost; podoba
podobný vhodný, náležitý: po-
dobno jest hodí se; podobný
k zlému schopný zla; pohled-
ný, krásný
podtrhnúti podvést
pohádka hádka, spor; hádanka
pohanbiti pohanět; zhanobit,
zneuctít
pohnutie: bez pohnutie beze
změny

pohodlé prospěch, užitek
pohromiti přepadnout; znásilnit
pohrzeti pohrdat
pohřeb pohřbení; hrob
pohřesti pohřbit (*pohřebli* pohřbili)
pohřženie ponoření (do vody)
pochopiti uchopit; polapit; *pochopiti se* [koho] uchopit koho
pochotný rozkošný; [chléb] chutný
pochvatiti uchopit, popadnout
pojieti uchopit, zít; [zvěř] chytit, polapit, popadnout; [ženu] pojmut
pojiami se [s kým] mít pohlavní styk
pojistiti potvrdit
pojiti popojít, postoupit; [o očích] zajít, zeslábnout
pokládati [kde] uvádět; *p. v myšlení* pojímat úmysl
pokloniti sklonit
pokřiknutí provolat; vykřiknout, učinit pokřik (na poplach)
pokřikovati provolávat
pokusiti, pokušiti zakusit; vyzkoušet
poledně jih
polehčiti ulehčit, ulevit
pólnoc, pól noci sever
položenie poloha; postavení; situace; *p. milostivé a svobodné* ustanovení milostivého léta; *zlým položentím* ve zlém smyslu
položeny uvedený (ve spise)
položiti: v počtu položiti [mezi kým] započíst mezi koho
polmluva rozmluva; domluva, dohoda
polmluviti promluvit, pohovořit
pomnieti pamatovat si; mít na paměti, pomyslet
poně asi, snad; zdá se
pónebie strop
ponuknutí pobídnout, vybídnout

poostati pozdržet se; zastavit se
popásti, popadnutí popadnout; dopadnout, polapit
popráuce soudce
popraviti opravit
poraziti silně postihnout; *p. ranú velikú* smrtelně zranit
poražený [nemocí] sklácený, těžce postižený
porážeti zabíjet; ničit, hubit
porokovanie výčitky
porokovati [komu] vyčítat komu, kárat koho; spílat komu
poručenstvie svěření do péče; závěť, poslední pořízení
porúčeti svěřovat (do péče)
porúhati se [proti komu] rouhat se komu
porušený nedokonalý; hříšný
porušitel : *p. mládencuov a hovad* zneuživatel, znásilňovatel
porušovati ničit, hubit
pořád pořádek, uspořádání; postup, způsob; *pořád(em)* po pořádku
posaditi: p. k súdu předvolat
posek žíla, býkovec
posieci, posáhnúti posednout
posiehati, poséhati dostihovat
posiesti zachvátit, uchvátit; zmocnit se
posiliti povzbudit
posmúčený potměnlý, pošmourný
postava podoba, forma; podstata
postavec: p. hedvábný drahá hedvábná látka
postíhati pronásledovat; přepadat, napadat
postrčiti: p. v stráž postavit na stráž
postíeti potáhnout, zahalit, přikryt
postíhati sekat, rubat, bit
postúpiti postoupit, ustoupit; podstoupit, vykonat

posunúti se [na koho] vrhnout se proti někomu
posvátnice svatyně
posvátnost posvátnost, svatost; posvátný náboženský úkon
pošívající pošívající, popichující
poškvrnost poskvrna, poskvrnění (mravní)
pošmútilý zachmuřený
potéci [proti komu] vypadnout, zaútočit
potisknutí: p. bezděčně znásilnit
pótka, puotka protiventství, strádání
potkati [koho] napadnout koho, utkat se, střetnout se s kým; *p. řeči* koho napadnout, osočit
potlačenje zničení, záhuba
potlačiti zdeptat; *pomstú p.* krutě se pomstít
potok tok; potok, řeka
potomní potomek
potratiti [pokusení] zmařit, zničit
potřeba potřebné zásoby
potvrzovati utvrzovat, upevňovat
potykovati potkávat; [o zraku] vnímat
povietr vzdušný prostor
povětrný neskutečný, pomyslný
povolati zavolat, zvolat; *p. ze jména* koho zavolat jménem
povoliti [komu] podvolit se, splnit něčí vůli
povolný: povolen býti komu být příznivě nakloněn
povrci, povrhnutí pohodit, odhodit
povyšeny vysoce postavený, vznešený
povýšiti vyzdvihnout, pozvednout; *na dřevě p.* ukřížovat
pozdravenie přání zdraví; *pozdravením ciesařovým* při zdraví císařově

pozdvihnúti: na dřevě p. ukřížovat
pozdvihovati se vyvyšovat se
poznati [ženu] mít pohlavní styk se ženou
poznati se přiznat se, doznat svou vinu
poznávati se přiznávat se, doznávat svou vinu
pozorovati [řeči] věnovat pozornost, sledovat
pozúfati [čeho] pozbývat naděje na co, beznadějně pochybovat o čem
požádati [čeho] zatoužit po čem
požehmati [koho] rozloučit se s kým
požehrati [komu] vyhubovat, vynadat
požitek užitek; užitečnost
požívati používat, užívat; *p. prst* být kojen; *p. kniežetstvie* být knížetem
práce námaha; trápení
pracný lopotící se; trpící, ubohý
pracovanie úsilí, námaha
pračník střelec z praku, práce
pravda pravda; spravedlnost
právě pravdivě; správně, náležitě; po právu
pravidelný jsoucí podle pravidla, náležitý
pravost: p. života spravedlivý život
pravý pravdivý; opravdový, skutečný; spravedlivý
prázdný: prázdnen býti koho být zbaven koho; *prázdna ženka* nevěstka
pražma první obilí (dávané za obět)
predikátor kazatel
probošt: p. rajský představený v ráji
procliti procitnout
prodělavati [perlami] všiváním zdobit, krumplovat

prodlíti [s inf.] odložit; *neprodlí uslyšeti* neprodlené uslyší
prohnati proklát, probodnout
procházeti pronikat; probodávat
projíti [o meči] protknout, proklát
proměna obluda, nestvůra
pronášeti vynášet, vyzrazovat, prozrazovat
pronésti vynést, vyrazdit, prozradit
propovědění výrok
prorazování zrazování, zrada
prositi žádat; žádat o ruku (dcery)
prostý přímý, rovný; *choditi prost* chodit vzpřímeně, zpřímá
protasiti proklát, probodnout
protivnost odpornost; protiventství; útok
protivný protivící se, odporující
provoditi doprovodit, vyprovodit; v doprovodu přivést, dovést
pršeti sypat se, padat
prvé, prvý dříve (než), předtím
prvorodič prvorozenec
prvorodilá (n.) první úroda (určená k oběti)
prvorození dřívější narození; prvorozenectví
prvorozený: p. hříech první, prvotní hříech
přečísti spočítat
předchoze předchůdce
předjezdě jezdec jedoucí před ostatní družinou, předjízděník
předložiti navrhnout; ustanovit, zvolit
přední: otci přední praotcové
předrahý přepychový
předse nadále, stále
předvědění předurčení; předpověď
předvědět předem zvědět; předpovědět

předvolenie předurčení
přeháněti [přech] odhánět, vyhánět
přehledati, přehledávati prohledat, prohledávat
přehradný: pokoj p. oddělený přehradou
přejejeti [slova] přebrat
přejíti minout, nechat za sebou, předejít
překázati porušit
překážeti [komu] protivit se
přeložení překlad
přelštěnie přelstění; lest, podvod
přemáhati [v čem] vynikat nad ostatní, předčít
přemietati probírat, prozkoumávat
přemlknúti odmlčet se, umlknout
přenášeti [hříchy] odstraňovat, odjímat, snímat
přepustiti dopustit, dovolit; [nemoc] dopustit, seslat
přerušovati porušovat, nedodržovat
přezvědění předurčení; úradek
přibrati se dostavit se, přijít; přiblížit se
přičíniti přidělat; přidat, připojit
přiekazu porušení, úhona; *bez přiekazy* bez překážky; bez proměny, bez úhony
přítel přítel; příbuzný
přieti, přěti dopřávat
přieti, přiti popírat, zapírat
příchýliti se [zlému] propadnout zlu
přichýliti přijmout za své; přijmout účast, zúčastnit se
přijeti se [komu] sblížit se s kým
přijímající [co] náchylný, mající sklon k čemu
přijímati s sebou přibírat; strhávat
přijmie druhé jméno; přezdívká

příkazatel vydavatel příkázání; učitel, mistr
příkázati se vzkazem se ohlásit, žádat o přijetí
příkožizn příkoří
přílezlý přivandrovalý; zpodst. vetřelec
přimlúvanie vytýkání, vyčítání
přimluvíti se [k komu] obrátit se na koho, oslovit koho
případnúti napadnout, přepadnout
přípis zápis, písemné ustanovení
příprava vybavení; výstroj
přípraviti [dceru] vybavit, opatřit výbavou
přípraviti se upravit se
přípravný krásně upravený
přípuditi přinutit koho, vnutit svou vůli komu
přirobiti znevolnit
přirození přirozenost; příroda
přirozený vrozený, od přírody daný; *mudrc p.* mudřec od narození, s vrozenými vlastnostmi; *p. vlast* rodná
přinúti se přičítit se, chvatně přijet
přistáti stát při někom, vedle někoho
přístroj nástroj, vybavení; *p. létavý* zařízení k letu; pl. nástrahy, úklady
přisúzenie soudní výrok
přístě, přístie příchod
přísti mající přijít, budoucí, nastávající
přítěci přitáhnout; [na koho] přihnout se, zaútočit
přítovařísti se připojit se, přidružit se
přitrhání přitahování; lapání, připoutávání
přitrhnúti [koho k sobě] zprudka přitáhnout, strhnout; [o ženě] přilákat, zlákat

přivaliti se svalit se, poklesnout
přivěsti: p. práci komu způsobit námahu
přivínúti [k vojsku] připojit
přivoditi přivádět; uvádět
přivolenie svolení, souhlas; *p. žádostivé* touha, dychtivost
puditi štvát (koně); táhnout, jet
puklěš štít
puoda země
pustiti [koho] propustit; *p. prach* na hlavu posypat hlavu prachem; *p. ruce* vztáhnout ruce
pustiti se [več] spustit se, seskočit
pustaciny (nár.) pustiny
pušt pustina
puštěti [Hospodina] opouštět
pút cesta
pychati být pyšný, vyvyšovat se
pykali litovat
pyšk [ptačí] zobák; [zvířecí] chobot
pytel: choditi v pytli nosit smutek a kající roucho
rada (f.) rozum, soudnost; *radamladá* mladická nerozvážnost; smysl; úmysl
rada (m.) rádce
radný: dóm radný radnice
ráz úder; ražba (na penízi), peníze
relovati přijít, přispět na pomoc
robenec chlapec, dítě
robotá nevolnictví; otroctví
robotný (m.) nevolník; otrok
rok lhůta, termín; soudní stání
roveň (f.) rovina
roveň (m.) osoba rovnající se někomu v něčem
rovně shodně, stejně; rovným dílem
rozčeslý široce rozevřený, široký
rozdělenie oddělení, odloučení; roztržka; předurčení
rozdělit rozlišit, rozeznat; určit

rozdeľti se roztrhnout se
rozkazanie príkaz; poslední pořizování, závět
rozkazati odkázat, ponechat jako odkaz
rozkazovati dělat poslední pořizování
rozkošný uvyklý rozkoši, zhyčkaný
rozlčiti vylicit
rozlčiti: r. rózno oddělit zvlášť
rozmluviti promluvit, porozprávět
rozmnožiti [koho v čem] obohatit čím
rózno, ruozno zvlášť; na různé strany
rozploditi rozmnožit
rozplúti se plaváním se pustit na různé strany
rozpraviti vypovědět
rozptýleti rozchvacovat
rozpuđiti rozehnat
rozrazovati [co komu] zrazovat koho od čeho
rozstrk rozepře, hádka
roztrhovati způsobovat roztržky
roztroskotati se roztržít se, rozbit se
roztrženie roztržení; [závisti] přerušení, odstranění
roztržený nesvorný, milující roztržky
rozum: r. jmiati rozumět
rozumný [k čemu] rozumějící čemu
rozvlaženie [bolesti] zmírnění
rubáč rubáš; nuzný oděv
rúče rychle, hbitě
rufián kuplíř
ruoždie větoví; roští
ruožka (z „róždka“) větévka, haluz
rušiti porušovat, ničit
ryťšovati bojovat, zápasit
rytierstvo vojsko

rytieř voják, bojovník
řád řada; pořadí; uspořádání;
řádem řádně
řádny náležitý; [koflik] vzácný
řčenie výrok; proroctví
řčnik přimluvce, obhájce; advokát
řemeslo řemeslný výrobek; pavúkové ř. pavučina
řepice číše, pohár
řefábek křepelka
sázeti posazovat, rozesazovat
sběhnúti: s. ziskem nashromáždit se, přibýt jako zisk
sběř shromáždění; družina
sbor shromáždění; rada
sbožie, zbožie majetek, bohatství; zbožie rozkoše bohatství pro rozkoš
scestný mýlící se
sečtený spočítaný
sedlý sesedlý; rozsedlý
sen, sie (zájm.) ten(to), ta(to)
setřieti setřít, smazat; rozprostrřit, rozšířit
sezhati poznat, zjistit
sezřieti shlédnout
sfolkovati [komu] následovat koho; být po vůli (komu)
shovėti být shovívavý, projevit shovívavost
schovati pochovat, pohřbit
schrána komora, komnata, kobka; s. vebnosti svatostánek; s. žaludka obsah žaludku
sien komnata, síň; palác
siesti octnout se
silně mocně, z pozice síly; s vojskem, vojensky
silničný: cesta silničná zpevněná cesta, silnice
silniti posilovat
silný silný; mocný; násilný, násilnický

sjiťi sejít, zhynout, zemřít
skládanie pohlavní styk
skloněny shrbený
skočmo skokem
skonanie skončení, konec; s. učin-ku konečný účinek, výsledek
skóro brzy, zanedlouho
skotař pastevec skotu
skotský pastevecký, dobytkářský
skrúťiti spoutat; zkrušit
skulovatý plný skulin, popraskaný; zvrásněný
skutečně: skutečně dojiti uskutečnit se
sleptati rozežrat
slezeno slezina
slíbili se zalíbit se
slitovatel kdo se slitovává, milosrdný
slonový slonovinový
složenie tělesné spojení, pohlavní styk
slušetii patřit
slyšenie sluch
smahlost: s. závisti poskvrna nenávisť
smahnúti žhnout; spalovat se
směti odvažovat se
smiech: učiniti v smiech koho zesměšnit, vydat na posměch
smiesiti se [s ženou] spojit se, mít styk
smiešenie pohlavní styk
mysl mysl; smýšlení
smýšlený vymyšlený
snábděti pozorovat, pozorně sledovat
snažně snažně, usilovně; ochotně; okázale
snažnost úsilí, snaha
snesený shromážděný; zisk s. sečtený, spočítaný
sněsti [o bohu] způsobit, učinit, stvořit; [co na koho] sdělit, vyjevit co komu
sniknúti se shluknout se

sniti sejít; sniti se sejít se; spojit se, mít styk
snúbili se [někomu] ucházet se o někoho
snuzovati týrat, mučit
sotně sotva
spasitedlné (n.) spása; spasitel
spieše spěšně, rychle; najspieš nejrychleji; nejdříve
spieti, sepnúti sepnout; spoutat
spomoci pomoci, poskytnout pomoc
sprostnost prostota
sprostný prostý, neurozený
spuditi srazit
spústa dopuštění, neštěstí
srdečný: bohyně srdečná ovládající srdce, vztahující se k srdci
srozuměti porozumět, poznat
srozumievati porozumívát, poznávat
sstúpiti sestoupit; přilehnout
stačovati stačit, postačovat
stan stav, postavení; příbytek; svatostánek
stánek příbytek
stánie bytí, existence
starost stáří, staroba
starosta představený, starší lidu
statečně dostatečně, dobře
státi, stanúti zůstat stát, zastavit se; přestat; nastat, vzejít, naskytnout se
státi (stoju) stát; trvat, probíhat; spočívát; [oč] usilovat, zasazovat se
stávati pobývat, přebývat
staviti zastavit, zadržet
stěci se srazit se, shluknout se
stól stolec, trůn
stolice stolec, trůn; přen. panství
stonanie sténání, nářek
stonati sténat, nářikat
storytieřnik setník

strana: s strany boží po božím boku
 stránka část
 straně: s. hleděti [nač] přehlížet, přezírat co
 strašlivý vystrašený, ustrašený, bázlivý
 strážce (f.) strážení, vězení; strážce (m.) strážce
 sred med
 stroj výstroj
 strpěti snést, vydržet
 střevo útroby, nitro; střevo milosrdenstvie nitro naplněné milosrdenstvím, milosrdné srdce, milosrdný člověk
 stříh stříhání, postříh
 stud: až do studa hanebně
 stúbenie vstoupení, vstup
 stupeň schod
 stupovati sestupovat; [čeho komu] postupovat co komu
 stvor stvoření, tvor
 stvrditi [zuby] zatnout
 stydati se stydnout, ochlazovat se
 stydce nestydatě, nestoudně
 stydět se zachovávat míru (při pití)
 stydkost stud
 stydlivost: bez stydlivosti beze studu, bez zachovávání míry (při pití)
 stýskati (stýště) sobě stýskat si
 súd: súdy boží rozhodnutí, ustanovení, úrady boží
 súdici jsoucí soudcem
 sukne suknice (mužská)
 súkromě o samotě, v ústraní
 súsek přístodolek, sýpka
 svazek uzel, ranec
 svćenina posvátná oběť
 svčedomie svědectví
 svčedomý známý, povědomý; být svčedom [čeho] znát, vědět co svekra tchyně; švagrová; snacha
 svčemyšlný sebevědomý, zpupný

světle jasně, zřetelně; zřejmě
 světlý jasný, zřetelný; zřejmý
 sviecen svícen, svítlna
 sviecnice svítlna, světlo
 svítěziti zvítězit
 svláčeti svlékat, stahovat
 svódce svůdce; podvodník
 svoditi odvádět (z cesty); svádět
 svrchek: se svrchka shora, z nebe
 svrchni svrchupsaný, výše uvedený

šachta jáma, nádrž
 ščakati posečkat
 šelma mor
 šenč čišník (u dvora)
 šije: pinvičná šije chodba u sklep-
 ní místnosti
 šikovati se sešikovat se, vtvorit
 šiky
 šilink peníz, solidus
 škola [židovská] synagoga
 školni působící v synagoze
 škřtne truhla, sarkofág
 šlepěje: k vašim šlepějím k vám
 šlojier závoj
 špehěr špeh, zvěd
 špileti [čím] tropit si žerty z čeho, posmívat se čemu
 špiže zásoba potravin
 štit erb (na štítu)

tajiti se skrývat se
 talov hnis
 tápač tonoucí, trosečník
 tápati tonout
 teď zde; hle!
 teda, tedy tehdy
 tēkař rychlý posel
 tēkati toulat se
 tēlce těličko
 tělesenstvie tělesná existence
 tělestně: tělestně bydliti být na-
 živu
 temnost: dóm temnosti temnice
 tepati [dobytek] vybíjet, porá-

žet; [koffik] klepat, tukat na koffik
 tepati se tlouci se, bít se
 tesklivý [člověk] omrzlý, netečný
 tesknost tíseň, utrpení; nesnáze.
 újma
 test tchán
 tēžení výtěžek půdy
 těžká těhotná
 tiesař (nář.) císař
 ilačiti šlapat, pošlapávat; dupat
 tlumač tlumočník
 tma pluk, voj; legie
 tovařistvo doprovod, družina
 trávenie jed
 trávit [na co] žít se zač
 trest třtina, rákos
 trestati, treskati trestat; kárat
 trh obchod; dobrý trh dobrý vý-
 dělek
 tróska, truoska struska; úlomek
 kovu
 trpělivost utrpení
 trud námaha, úsilí; starosti
 truditi obtěžovat
 trudný [o žaludku] přetížený,
 přeplněný
 trzenie tah perem
 tržený jsoucí u vytržení, poblá-
 něný
 tržiti se jednat obchodně; doha-
 dovat se, smlouvat
 třep: blatný třep pálená hlina
 třepina (z „střepina“) skořepina,
 skořápka
 třetie potřetí; za třetí
 třevo střevo
 třiešiti třít se, štípat se
 třtie (z „trstie“) třtiny, rákosí
 tučnost hojnost, úroda
 tudiež tam, tamtéž
 túha touha; žalost, zármutek
 tuk výtazek z bylin (hustá šťáva
 n. odvar)
 tvárnost tvářnost, podoba; tvář,
 obličej; krása

tvář tvor
 tvrditi: t. život svůj zatvrzovat se
 účinek působení; čin, skutek;
 ú. zlodějský zlodějství
 učiti učít; zpozorovat
 úd tělesný orgán; údy uničenie
 nitro (přen.)
 udati [z čeho] dát část n. trochu
 čeho
 uděsiti zděsit, poděsit
 údol údolí
 ufanie doufání, naděje
 ufati doufat, věřit; spoléhat
 uháněti [zvěř] honit, štvát
 uhoditi [koho] trefit, zasáhnout
 ujieti uchopit, popadnout
 ujiti utéci, uprchnout
 ukazovati projevodat; ukazovat;
 ukazující prst ukazováček
 ukojiti upokojit, uklidnit
 ukrotiti zkrotit, potlačit; u. se od
 nenávisti zkrotit svou nenávist
 uličiti se nalíčit se
 um rozum
 umělý [v čem] zběhlý
 uměnie vědění, poznání
 umenšiti se zmenšit se, ubýt
 uměti znát, vědět; ovládat
 umrtviti odsoudit k smrti
 úmysl úmysl; rozum; myšlení,
 mínění
 umysliti usmyslet si, umínit si
 unáhlenie náhlost, prudkost
 upadati [o řece] vtékat, ústít
 upadenie vpadnutí (do jámy)
 upásti dopustit se poklesku
 upěti naříkat, hořekovat
 upláti uplavat
 uplvati uplívát, poplívát
 upomenúti napomenout
 upominati napomínat
 uposlúchati uposlechnout
 úprk: úprkem velmi chvatně;
 [či] útok
 uprositi vyprositi si, vyžádat si

uľtati se vyľtat se, vyšetřit
uradovati se zaradovat se
uraľzovati se zraňovat se
úročńń: úročńe hody výročńi sváťky
úročńńk poplatńk
urodiťi porodit; [vejce] snést
urozený narozený
uľľeci [o rybě] leknout; [o hadu] pojít
uľľeťi vyslyšet
ustanoviťi [zemi] uspořádat
ustati unavit se
ustavenie budova, stavba; zařizení; ustanovení
ustavený ustanovený, stanovený;
ve cťi ustavený vysoce postavený
ustaviťi vybudovat, postavit;
ustanovit; [boje] rozpoutat
ústavně ustavičně, vytrvale
ústavnost stálost, neměnnost
ustudiťi [koho] učinit chladným (pohlavně)
usúzenie usnesení
usvadnúťi uvadnout; utrápít se
usvedďiťi svědecky prokázat
uľkrviti se uľkľibnout se
uľťiľnúťi [o hadu] uľťknout
utajiťi se ukřýt se
uťešenie potěšení, potěcha; upokojení
uťešiti potěšit
uťiekajiťi prchavý, pomíjející, pomíjivý
uťiľčenie potlačení, potření
utracenie zatracení; zkáza
utrhati se: u. se od stydkosti odhazovat stud
utrhávatí [komu] nactiutrhata, hanobit koho
uturdiťi potvrdit, stvrdit
uturzenie opora
uwrći, uwrhnúťi: u. oči na koho soustředit pohled
uznamenati zjistiť, zpozorovat
uľzesnúťi se zďesit se, uľtrnout

úľest úľas, zďesení
váľeti váľčit, bojovat
varda mič
vazba vězení; poroba, nevolnictví, otroctví
včiniťi vsunout, vstřčit
vďečńý: vďečen býti komu zavďečít se, být prospěšńý
věc: uľi věci zcela, úplně; uľi věci na každý způsob, za všech okolností
veľpati [co na koho] nastročít, svalit (vinu) na koho
věďě věru, vskutku
veľebiti se chlubit se, vychloubat se
veľebnost veľbný, vznešený skutek
veľičnost vznešenost, velkomocnost (magnalia)
veľikost veľiký počet, hojnost
veľnúťi [v koho] zaútočít na koho
věńik svazek větví s listím, věchet
věřovati se zapřisahať se (na svou věru)
vespolek spolu, dohromady
věsti: v. pravdu prosazovat spravědlnost; [proti komu] osočovat, napadat koho
vetchý starý, dávný
vezde všude, ve všem
věziti vězńit; porobovat
vezčenie vzečření, vzhled; tvář; projev
věže: na věžiech seděti (fig.) být bezpečně, pevně usazen
vchod vstoupení, vcházení
vidomě viditelně, zřejmě
vidomý zřejmý, jasný
vidúciťi viditelný
viece nadále, v budoucnu; viecež viece víc a víc
viemek věńik, pás
viera víra; sľib, dané slovo

uľľklati se chvěť se, třást se
visuľý visící
vítězský hrdinský, vítězný; vítězská Žádost přání vítězství; koruna vítězská náležející vítězi, vítězná
vítězující vítězně bojující; vítězný
vizte vězte, ať věďi!
vláďať vládce, správce; místodřzitel, pověřenec; v. Žaláře žalářńik; v. chrámu veľekněz
vľast země, území, krajina
vľčĩ: sežřanie vľčie sežřání od vľka
vnada návnada
vňáhľe znenadáńi
vňe venku
vňitř vňitř; dovnitř
vňov začerstva
vňobec, v obec společně, najednou; úplně, zcela
vňokol, vňokol: v. jiti s kým jednat, zacházet s kým
vňolaný svolaný, sezvaný
vňóle: svú vňolí svévolně, sám od sebe
vňolený vyvolený
vňolový vňolský
vňoněnie čich
vňpadnúťi: v. ke konci upadnout, spadnout, dopadnout
vrch vršek, vrchní část; v. hlavy temeno
vřtkati se kolísat
vřtký vratký
vřťieti [proti komu] horľit
vřťkočiti vřpadnout, vřstoupit
vřťkóľe, vřťkóľe vřbrzku, brzy
vřťaviti nasadit
vřťonati zastěnat, zanařikat
vřťřečitiťi [koho] vyjít vřťříc komu, uvítat
vřťúťi vsypat, nasypat
vřťasiti se [na koně] vřťvihnout se, vřťskočít

vřťeci [na koho] zaútočít
vřťip nápad
vřťbojovńik výbojńik; dobyvatel
vřťdati [koho k čěmu] ustanovit, určít; vyslat
vřťdávati se [nad co] vřťvyšovat se
vřťďňenie vřťvrvání, uloupení
vřťďřieti vřťrvat, vřťtrhnout; vřťďřieti se vřťtrhnout se, vřťprostit se
vřťhňúťi vřťbočít
vřťcházeti vřťcházet, vystupovat; pronikat; v. smysla zřťracet rozum
vřťchod vřťcházení; procesí, průvod
vřťjednati [z vězení] vřťvřťbodit
vřťjiti: v. u pověťťi vřťzněst se do vřťzduchu
vřťľehnúťi vřťtáhnout (z ležení do boje)
vřťměsti, vřťmetati vřťhoďit, vřťházet
vřťmětati vřťpuzovat, vřťmítat
vřťmľúvatí ospravedľňovat, obhajovat; v. se ospravedľňovat se
vřťmľľený dűmľľsný
vřťněsti vřťzradit, prozradit
vřťnieti vřťjmout; vřťprostit, vřťsvobodit
vřťvňiknúťi vřťjít, vřťrazit; [do čěho] vřťvňiknout, vřťproniknout
vřťvňiti vřťjít
vřťvřťaviti vřťpověďět, vřťvřťľit
vřťvřťavovati omlouvat, ospravedľňovat; hájít
vřťvřťzďńitiťi [koho] vřťvřťľčit, vřťvřťpudit
vřťvřťzřiti se vřťuchýľit se, vřťodchýľit se (silně)
vřťvřťešenie vřťpuzení, vřťvřťľoučení; zřťbavení rozumu
vřťvřťčenie vřťřok; dáti v. pohanbeni zřťhanobit
vřťvřťzřťaviti vřťpověďět, vřťvřťľičit (podrobně)

vyasaditi : v. z rozumu zbavit rozumu
vyšosa výška
vypravedliviti ospravedlnit
vystrčiti vypudit, vyhnat
vystřieci, vystřiehati varovat; [život] ochraňovat
vysvědlovati potvrzovat svědectvím
vyšinutý [ohěň] vyšlehlý do výše
vytasiti se zprudka vystoupit, vyskočit
vytęci vyjet, vyrazit
vytrhání vybočování; úchylka
vyvedený [strom] vypěstovaný
vyvésti : v. na svět zrodit, porodit
vyžęci vypálit; upálit
vzacný: *dobře vzácne* velice vzácná věc
vzatečný prospěšný; vzácny, uznávaný
vzbohatęti obohatit
vzdięti vložit, navléknout; v. jméno dát jméno, pojmenovat
vzdržovati zadržovat; odpirat, upirat; udržovat; čtit
vzebrati se vydat se vzhůru, vystoupit
(v)zezřieti vzhlednout
vzhledanie vzhlížení; obdivné n. lákové pohledy
vzhod [slunce] východ; v. *točity* točitě schodiště
vzięti v se pojmout, obsáhnout
vznášeti : v. ku pamęti připomínat
vznieti, vzniti znít, zaznívat
vzplozenie plody
vztrhnuti se prudce se zvednout
vzvelebiti oslavit
vzvláštńi, vzláštńi vlastní; [o srdci] sobecký, tvrdý
vzvlęci navléci, oblęci

za : za měsíc na měsíc
zabęhnuti utęci, uprchnout

zabylost pošetilost; pominutí smyslů
zabylstvie pošetilost; pominutí smyslů, šilenství
záhlavie : v *záhlaví (lože)* v hlavách
zahrada ohrada
zachovánie záchrana
zachovati : z. *ku pomslę* (před-) určit k trestu
zajęti [komu] zasáhnout koho
zajžený zažžený, zažehnutý
zaklęti [koho] zapřisáhnout, zapřisahat
zákon ustanovení, nařízení; řád, pravidlo; řehole, mnišský řád; Pismo, bible; víra, náboženství
zákonník farizeus; mnich, řeholník
zákonný [o rouchu] mnišský
zákonsky podle zákona, řádně
záležeti spočívat, zakládat se
zalıbiti sobę [nad kým] najít zalíbení v kom
založenie : běh *založenie* základ, podstata; přirozená povaha
založiti [závory] zastrčit, uzavřít
zamilovánie : z. *božie* láska k Bohu
zámluva smlouva, dohoda
zamúcenie zármutek, smutek
zamucovati se kalit se, zakalovat se; zarmucovat se
zamútit zakalit, zkalit; zarmoutit, zkrušit
zamútit se zasmušit se; zarmoutit se
zanieliti se roznítit se, vzplanout
zapáliti se [v čem] vzplanout čím n. pro co
zápis písemná dohoda
zaplakati oplakat
zápověd zákaz; prohlášení, slib
zarovno zároveň
zasaditi se tajně ukrýt se do zálohy

zase zpět, zpátky
zastřeliti zasáhnout (střelou)
zastúpiti [za koho] stoupnout si za někoho
zaseřediti zhanobit
zastlý [o očích] zapadlý
zatesknuti sobę zesmutnět
zetmělý [o očích] oslepený, zaslepený
zatvrđiti [v žaláři] pevně uzavřít; uvěznit
závada různice, spor
závdavek zástava; dar
zavęrovati zapřisáhnout
zavinęnie : k *zavinęni* pokládati dávat za vinu
zaviniti provinít se
zavinuti zahnout, pustit se oklikou
závist závist; nenávist, nevraživost
závistivý nenávistný; nenáviděný
zazłiti se rozhněvat se
zbitie pobití, vyraždění
zblúdit pobloudit, propadnout bludu; dopustit se nestoudnosti
zbočiti se odskočit stranou
zbohatęti zbohatnout
zbohatiti obohatit, obdařit bohatstvím
zbožę viz *sbožie*
zbožńice svatyně, chrám
zbuditi povzbudit
zbýti pořídít, uspět; [čeho] zbavit se; vyhnout se čemu
zcepenęti ztuhnout
zdechnutí vzdychnout, povzdýchnout si
zđelati vzdělat, vybudovat
zđrastiti se [o vlasech] naježít se
zđrženie zdrženlivost
zđvihnutí [co od koho] zbavit čeho koho; z. *závist* začít nenávidět
zelę býlí, byliny

zelina bylina
zemský; *zemské věci* plody země
zepsovati zničit
zetřieti potřít, zničit; rozdrtit
zevnitř zvenčí; navenek
zevný zjevný, veřejný
zhroziti [koho] vyděsit, zděsit; přimět hrozbami
zhřzeti pohrdat; pohrdnout
zhopiti uchopit; polapit, popadnout, zmocnit se
zjednanie : *božie* z. boží řízení; *moci* *hraduov* z. zbudování pevných hradů
zjednaný : z. čas určený, stanovený čas
zjednati uspořádat, zařídít, uzpůsobit; opatřit; určit, pověřit
zjednavati pořádat, zařizovat
zjevitel oznamovatel, zvěstovatel; vykladač, znalec
zjeviti [skryté] odkrýt, odhalit
zjevný veřejný, veřejně přístupný
zklamati oklamat, obelstít
zkrocovati spoutávat; oslabovat
zkusily vyzkoušený
zkusiti, zkušiti vyzkoušet
zkvieleiti zakvilet, zanařikat
zlámaný : z. *dnú* postižený dnou
zlatńice zlatá nádoba
zlatohlavový purpurový (zdobený zlatem)
zlobivý zlostný, zlý; zhoubný
zlodruh zlosyn, proradník
zlodruhyně proradnice
zlomek [lodí] troska
zlost zloba; zlý skutek; zlá věc
zlostivý zlý, zlostný
zlúpit oloupit, vyloupit
zmazati pomazat; vysvětit
zmęhovati se proměňovat se, měnit se
zmenšiti se ubýt, stát se méně
četným
zmeškánie zanedbání; z. *vzięti* být zanedbán

zminúti pomínout, zaniknout
zmisati zmizet, ztratit se
zmocněti stát se silným, zesílit
zmýti umýt
znak (adu.) naznak
známě znatelně, zřetelně, patrně
znamenati pozorovat, sledovat;
 vnímat, všímat si; pamatovat
znamenati se poznamenat se; po-
 křížovat se
zpačovati vracet zpět, navracet;
 obracet nazpět
zplesati začít plesat, zaradovat
 se (silně)
zplozovati se vznikat
způsob, zpuosoba vzezření, po-
 doba; osoba, postava; způsob
 jednání n. chování
zpusobenie uspořádání; rozhod-
 nutí, ustanovení; z. *božie* ří-
 zení boží
zpusobilý způsobilý; mravný
zpusobiti uspořádat, uzpusobit
zpusobovati zařizovat; spravovat
zpráva: z. *boží* řízení boží
zpravenie výpověď, zodpovídání
 se
zpraviti [čeho] poučit o čem;
 z. *řád úřadu* vyříditi úřední
 záležitosti
zpravovati [lod] řídit; *zpravovati*
 se [čím] řídit se
zpuosobce původce, tvůrce
zrak pohled; vzhled
zrušitel ničitel, zhoubce
zrušiti porušit, zničit; *zrušiti se*
 [o lodi] ztroskotat
zřieti [k čemu] přihlížet, mít na
 zřeteli
zřiezeně náležitě, správně

zsedati se sesedat se; [o skále]
 rozsedat se
zstrašiti se uleknout se, zděsit se
ztáhnúti vztáhnout, natáhnout
ztahovati vztahovat, natahovat
ztázati se vyptat se, vyšetřit
ztek zteč, výpad, útok
ztlačiti pošlapat, podupat
ztratiti [koho] zahubit, zabít
ztráviti vynaložit, utratit
ztrfepilý vykotlaný, vyhnílý, dutý
zvařiti uvařit
zvěhlasnost proslulost, výjimeč-
 nost
zvelebiti povznést
zveličující zvelebující, povyšující
zvěřálý zdivočelý
zvolenie úděl, osud
zvykalý zvyklý

žádanie žádost, chtivost
žádati [koho] toužit po někom
žádný žádaný; žádoucí, vzácný
žádost [čí] touha po kom
žádostivý žádoucí
žalobný žalostný, politování-
 hodný
žehadlo žahadlo, nástroj k žihání
 n. vypalování; [včelí] žihadlo
žíně žíněné rouho (smuteční n.
 kajicné)
živenie živobyti, obživa, potrava
živiti zachovávat při životě; za-
 chraňovat
živnost život, žiti
živost život, žiti; *dlúho živost*
 dlouhý život, věk
život tělo, postava; lúno
životně tělesně, osobně, sám
žlut (nár.) žluč
žoldán sultán

OBSAH

<i>Počátky české beletrie (Jaroslav Kolár)</i>	7
Alexander	21
Kronika o Štilfridovi	149
Kronika o Brunčvíkovi	163
O Apolónovi	179
Jiříkovo vidění	203
Čtenie Nikodémovo	233
Legenda o Veronice	279
Život Adama a Evy	293
Život Jozefov	309
Asenech	337
Poručentstvie dvanácti patriarch	349
<i>Vydavateľské poznámky</i>	408
<i>Vysvětlivky</i>	436
<i>Komentář k obrazové příloze</i>	452
<i>Slovníček</i>	457
<i>Obrazová příloha za stranou 456</i>	

ŽIVÁ DÍLA MINULOSTI

SWAZEK 95

Řídí Miloslav Žilina

PRÓZA ČESKÉHO STŘEDOVĚKU

K vydání připravili, vydavatelskými poznámkami, vysvětlivkami, slovníčkem opatřili a obrazovou přílohu vybrali Jaroslav Kolár a Milada Nedvědová, předmluvu napsal Jaroslav Kolár. Fotografie pro obrazovou přílohu pořídil Miroslav Jodas. Obálku, vazbu a grafickou úpravu navrhl Zdeněk Sklenář.

Vydal Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění, n. p., jako svou 4199. publikaci v redakci krásné literatury. Praha 1983. Odpovědný redaktor Jan Lehár. Technická redaktorka Karolína Kotlářová.

Vytiskl Tisk, knižní výroba, n. p., Brno, závod 3, Český Těšín. 27,69 AA (z toho 26,31 AA textu, 1,38 AA ilustrací), 28,24 VA. 601 22 856. Vydání první. Náklad 5000 výtisků.

13/31 01-092-83
Cena váz. 32 Kčs

9919

SLEVA

19/8